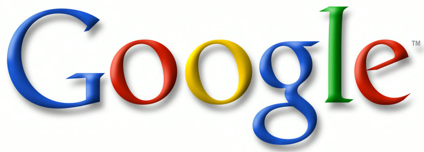
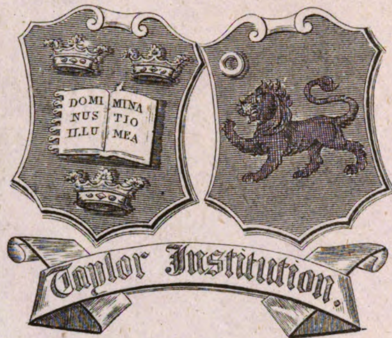

DOMI NUS ILLU
MINA TIO MEA
Taylor Institution.

BIJDRAGEN

TOT EENE

NEDERLANDSCHE BIBLIOGRAPHIE,

UITGEGEVEN DOOR HET

FREDERIK MULLER-FONDS.

TWEEDE DEEL.

VONDELS WERKEN

BEWERKT DOOR

J. H. W. UNGER.

AMSTERDAM,
FREDERIK MULLER EN COMP.
1888.

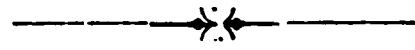
BIBLIOGRAPHIE

VAN

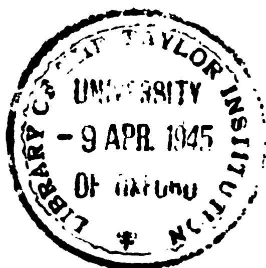
VONDELS WERKEN

DOOR

J. H. W. UNGER.

AMSTERDAM,
FREDERIK MULLER EN COMP.
1888.

AAN DE NAGEDACHTENIS VAN WIJLEN

ADRIANUS DANIEL DE VRIES.

De Schrijver.

INLEIDING.

Het plan om eene Bibliographie van Vondels werken samen te stellen is niet nieuw. In Januari 1854 zonden de heeren S. J. van den Bergh en D. Ouwersloot een prospectus in het licht van een werk, dat «De Dichters van Nederland» heeten en van de beste dichters een portret, eene levensbeschrijving, eene bibliographie en eene bloemlezing bevatten zou. De heer A. C. Kruseman te Haarlem was voornemens dit boek uit te geven. Eene proeve van bewerking was bij het prospectus gevoegd; de uitgave had echter geen voortgang.

Een jaar vroeger was de eerste aflevering van Vondels werken verschenen, uitgegeven door Mr. J. van Lennep. Volgens onze tegenwoordige eischen zou men bij eene dergelijke grootsche onderneming behooren te beginnen met de kennis van alle uitgaven van 's dichters werken, bij deze nieuwe editie, die nu nog, als proeve van boekdrukkunst en illustratie, een sieraad vormt voor elke boekverzameling, ging het juist andersom. Vóórdat het laatste der twaalf imperiaal octavo-deelen ter perse werd gelegd, verzond de heer van Lennep eene circulaire, waarin hij mededeelde voornemens te zijn in het laatste deel zijner prachtuitgave «een zoo mogelijk volledige Bibliografie te geven van de verschillende Editiën van Vondels werken en van hetgeen over Vondel geschreven of uit zijn werken vertaald is. Vele bouwstoffen

(had hij) daarvoor reeds verzameld, doch niet al wat van dien aard bestaat (kon hem) bekend zijn.» Hij riep dus de hulp in van al wie hem «opgave wil doen van de titels, hoofdinhoud, getal bladzijden, platen, formaat en verdere byzonderheden, hetzij der min algemeen bekende uitgaven, hetzij der vertalingen naar Vondel of werken en vertoogen over hem, die in zijn bezit zijn.» Deze circulaire was gedagteekend: «January 1867». Ruim een jaar later, 25 Augustus 1868, stierf Mr. J. van Lennep, waardoor het geheele plan in duigen viel. Het twaalfde deel werd aangevuld met eene beschrijving der feesten bij het onthullen van Vondels standbeeld op 17, 18 en 19 October 1867 en met een woord «ter nagedachtenis van Mr. Jacob van Lennep, door N. Beets.»

Dr. G. Penons verdienstelijk academisch proefschrift: «Historische en bibliographische beschouwing van Vondels hekeldichten» (1874) deed zien, hoe wenschelijk het was, wilde men tot de juiste kennis komen van Vondels ontwikkeling en van zijn denkbeelden in de verschillende tijdperken zijns levens, nauwkeurige studieën te maken van alle uitgaven van elk zijner gedichten. Dr. Penon toog dan ook aan het werk en gaf in «de(n) Banier» van 1878 II bl. 72 het voornemen te kennen spoedig «een Bibliographisch register van Vondels werken, hoe onvolledig dan ook nog te publiceeren». Doch dit plan liet hij varen, toen hij, na de opening der Vondel-tentoonstelling, tot de erkenning kwam, dat Amsterdam voor het samenstellen van een dergelijk werk «de meest geschikte plaats in dezen» was.

Die Vondel-tentoonstelling, 5 Februari 1879 geopend, was eene gebeurtenis, zoowel voor de Vondel-studie als voor den jongen geleerde, van wien het denkbeeld was uitgegaan om bij gelegenheid der herdenking van Vondels sterfdag, alles bijeen te brengen, wat op onzen grooten dichter en zijne omgeving betrekking had. Het is hier de plaats niet daarover uit te weiden; wil men zich een denkbeeld vormen, van hetgeen de zalen van Arti en Amicitiae te Amsterdam van Februari tot Maart aanboden, dan neme men Joh. Dyserincks gedenkschrift: «Vondels sterfdag» ter hand en leze aldaar bl. 35—58, of beter nog, men doorbladere den «Catalogus der Vondel-tentoonstelling», zoo zorgvuldig door A. D. de Vries Az. en D. C. Meyer Jr. bewerkt. Ofschoon, om de kortheid van den tijd van voorbereiding, alleen de uitgaven van Vondels werken gedurende het leven van den dichter verschenen, bijeengebracht waren, gaf het verzamelde zeer veel nieuws te aanschouwen.

Geen wonder dan ook, dat bij de Vries het plan rijpte om op dezen grondslag voort te bouwen. Niemand was misschien beter in staat dit te doen dan hij. Gevestigd in het aan de beste bronnen voor zijne studie zoo rijke Amsterdam, grondig kenner onzer zeventiende-eeuwsche letterkunde, scherpzinnig beoefenaar onzer kunstgeschiedenis, scheen hij wel de aangewezen man te zijn om ons Vondel en zijne omgeving in alle bijzonderheden te doen kennen.

Elders wees ik er reeds op, hoe de liefde voor Vondel van zijn jeugd af bij hem ontwikkeld werd. De zin tot het bestudeeren zijner werken uit een bibliographisch oogpunt kwam hem eerst later bij, toen een gelukkig toeval hem in het bezit stelde van drie merkwaardige verzamelingen van uitgaven van Vondels werken.

In den catalogus der bibliotheek van Mr. Jac. van Lennep, in Januari 1871 door Fr. Muller verkocht, is onder no. 2060 een «allermerkwaardigst» exemplaar beschreven, bestaande uit «oude drukken» van Vondels werken en «waarschijnlijk uit de Bibliotheek van Is. le Long» afkomstig. Dit nummer bleef onverkocht en eenige jaren later kwam het door ruiling tegen een zeer zeldzaam boekje in het bezit van de Vries.

In December 1877 kwamen bij denzelfden auctionaris de bibliotheken van David Koning en P. Langerhuizen in veiling. In den catalogus was onder no. 1968 eene «allerbelangrijkste verzameling van 60 gelegenheidsgedichten in de oorspronkelijke uitgaven» beschreven 1). De verkooper teekende hierbij op, dat «deze band volgens het uiterlijk behoort tot het exemplaar van Vondel's Tooneelspelen in 4°, in de bibliotheek van Mr. J. van Lennep voorkomende» en dat de band «op den rug geteekend» was: dl. I. Ook van dezen bundel werd de Vries voor betrekkelijk geringen prijs bezitter.

Kort te voren of even daarna, de juiste opgaven daaromtrent heb ik niet kunnen vinden, had de Vries het geluk deel II van deze verzameling te ontdekken en aan te koopen. Dergelijke exemplaren zijn zeker uniek te noemen.

---

1) Vóór den folioband was een afzonderlijke, gedrukte titel geplaatst, aldus luidende: «Verscheide | gedichten | van | I. vanden Vondel. | Als Tragoedien, Comoedien, Bruilofsen | Zegezangen, Sonnetten, &c. | *Vignet: wapen van Amsterdam als in no. 441.* | t'Amsterdam, | Gedruct in 't jaer ons Heeren CIↃ IↃ C XXXIX.» Het zal wel geen nader betoog behoeven, dat deze titel alleen is gedrukt voor dit exemplaar, hetwelk gedichten bevat «tusschen 1626 en 1672» in het licht gegeven. Ik heb dezen titel daarom niet in de Bibliographie opgenomen, maar vermeld hem volledigheidshalve hier.

Deze drie nummers vormden den grondslag van zijne, als « Bibliotheca Vondeliana » door zijne broeders en zusters met prijzenswaardige vrijgevigheid aan de boekerij der Universiteit te Amsterdam geschonken, verzameling.

De Vondel-tentoonstelling bracht ook ons, de Vries en steller dezes, met elkander in kennis. Reeds geruimen tijd vóór Februari 1879 was ook ik aan het verzamelen der verschillende uitgaven van Vondels werken en dacht ik er aan, onbekend met de plannen van de Vries, mettertijd een bibliographisch overzicht der edities van Vondels treurspelen te geven. Nauwelijks hadden we kennis gemaakt, of de Vries bood mij aan gezamenlijk eene bibliographie van Vondels werken te bearbeiden. Het aanbod werd gretig aangenomen en wij verdeelden het werk. De Vries zou zich meer bijzonder bezig houden met het opsporen van bijzonderheden uit het leven van Vondel en van de personen, met wien hij verkeerde of die door hem bezongen zijn; aan mij zou het meer bibliographische deel toevertrouwd worden. Wij waren in drukke briefwisseling en kwamen veel bij elkander, zoodat we na eenen geruimen tijd van voorbereiding er aan konden denken, tot de uitvoering van ons plan over te gaan. Er werd, na rijp beraad, besloten eene uitvoerige chronologische lijst van Vondels gedichten samen te stellen, bij elk gedicht uitvoerig de afzonderlijke uitgaven te beschrijven, voor zoover die voorhanden waren, alle bundels op te geven, waarin het behandelde vers voorkwam vóór Vondels dood, en tevens zooveel mogelijk bijzonderheden mede te deelen, die tot aanvulling of verbetering van het bij van Lennep vermelde, konden strekken. Op die wijze samengesteld, zou onze bibliographie het dertiende deel van van Lenneps uitgave kunnen vormen. Door bezigheden van anderen aard werd de Vries echter telkens verhinderd geregeld aan het voorgenomen werk te arbeiden. Eindelijk zouden we, op mijn herhaald aandringen, tot de uitvoering over gaan, toen de dood plotseling aan al onze plannen een einde maakte.

Na het overlijden van de Vries (8 Februari 1884) bleef de geheele taak op mij alleen rusten. In zijne nalatenschap bevonden zich eene groote hoeveelheid kostbare aanteekeningen over personen uit Vondels omgeving en de zoo even genoemde fraaie verzamelingen van Vondels werken, maar van het door hem te bewerken gedeelte onzer bibliographie stond nog geen letter op het papier.

Het plan, dat ik zooeven ontwikkelde en dat van de Vries afkomstig

was, had nooit geheel mijne goedkeuring kunnen verwerven. Toen de uitvoering dus aan mij alleen stond, kwam ik tot het besluit, daarin gesterkt door het advies van deskundigen, liever het zuiver bibliographisch gedeelte af te scheiden van de chronologische lijst der werken. Hieraan werd gevolg gegeven en deze wijze van bewerking mocht de goedkeuring wegdragen van Commissarissen van het Frederik Muller-fonds, die mijne bibliographie ter uitgave aannamen 1).

Ik wil thans met een enkel woord mijne wijze van bewerking nader toelichten.

Nadat het eenmaal vastgesteld was, dat ik twee groote hoofdafdeelingen zou maken, was het noodzakelijk de eerste te verdeelen in eenige rubrieken. Ik koos daarvoor de volgende : I Gedichten, II Hekeldichten, III Treurspelen, IV Volledige werken, V Bloemlezingen, VI Afzonderlijke uitgaven, *a* met een bepaald jaartal, *b* zonder een bepaald jaartal, VII Strijdschriften tegen of over Vondel, en VIII Gedichten, aan Vondel toegeschreven.

Er is in die wijze van indeeling eene schijnbare onregelmatigheid. In plaats van met de «opera omnia» aan te vangen, begin ik met de verzamelingen gedichten. Dit geschiedde, omdat men eerst in het laatst der 18e eeuw op het denkbeeld kwam Vondels werken gezamenlijk uit te geven. Het scheen mij dus juister de verzamelingen, die gedurende Vondels leven verschenen waren en die in zekeren zin als volledige uitgaven zijner kleinere gedichten zijn te beschouwen, vooraf te doen gaan. Om dezelfde reden liet ik daarop volgen de Hekeldichten, die in de jaren 1705 tot 1736 het licht zagen, en de Treurspelen, waarvan een volledige uitgaaf nog gedurende Vondels leven verscheen.

De afzonderlijke uitgaven verdeelde ik in twee afdeelingen: 1° die, waarvan het jaar van uitgave volkomen zeker is, 2° die, waarvan dit

---

1) Men heeft mij, na het verschijnen van het prospectus tijdens het 20e Taal- en Letterkundig congres te Amsterdam in September ll., de opmerking gemaakt, dat de naam van de Vries daarin niet genoemd werd Die opmerking was m. i. niet geheel juist. Had ik het boek geheel bewerkt in den geest van de Vries, volgens het plan door ons op zijn aandringen vastgesteld en daarbij zijn talrijke aanteekeningen van historischen of genealogischen aard opgenomen, dan zou ik dit zeker niet nagelaten hebben. Nu de bibliographie verschijnt, samengesteld geheel volgens mijne inzichten, meen ik het aan zijne nagedachtenis verschuldigd te zijn hem niet aansprakelijk te stellen voor mijn werk en mag ik mij niet veroorloven zijn naam op het titelblad te plaatsen.

niet met zekerheid vastgesteld kan worden. Eerst wilde ik in deze rubriek alleen de uitgaven in boekformaat of in plano opnemen en prenten of portretten met verzen van Vondel er onder in een afzonderlijke rubriek rangschikken. Op verlangen van Commissarissen van het Frederik Muller-fonds plaatste ik alle afzonderlijke uitgaven, zoowel in boekformaat of in plano, als in prent, bij elkaar. Ook werden de parodieën in dezelfde rubriek opgenomen. Ik heb deze evenwel beperkt tot die op Gysbreght van Aemstel (no. 287—297). Alle parodieën op gedichten van Vondel, in vroeger of later tijd gedrukt, op te nemen, was m. i. niet wenschelijk, als niet binnen het bestek eener bibliographie van Vondels werken liggende.

De uitgaven zijn zoo nauwkeurig mogelijk beschreven. Voor de edities, in de zeventiende en achttiende eeuw verschenen, gebruikte ik eene verdeeling in regels door streepjes. Hoofdletters behield ik, waar zij stonden: was een regel met klein kapitaal gedrukt, dan gaf ik hem met gewone letter terug en gebruikte alleen voor het eerste woord een hoofdletter. Bij elke uitgave is met een enkele letter de Bibliotheek, hetzij openbare of bijzondere, vermeld, waar een exemplaar van den beschreven druk te vinden is. Eene verklaring van die verkorte aanwijzingen is hierachter gevoegd.

Bij de uitgaven in plano, d. w. z. op één blad papier gedrukt, gaf ik in een paar maten de hoogte en de breedte op. Hiermede is niet de grootte van het papier, maar van den lettervorm, dat is van het bedrukte gedeelte, bedoeld.

Van prenten en portretten nam ik alleen die op, van welke ik meende, dat zij afzonderlijk waren verschenen. Dit was echter dikwijls zeer moeilijk uit te maken, omdat het niet zelden gebeurde, dat een gravure, eerst afzonderlijk het licht zag, en daarna in een boek gebruikt werd. Gravuren, na Vondels dood vervaardigd, waarop verzen van onzen dichter voorkomen, werden niet opgenomen. Ook bij de prenten gaf ik zooveel mogelijk de grootte der koperen plaat op.

Enkele der hier beschreven uitgaven kwamen mij niet onder de oogen. Het zijn er slechts weinige, die ik overnam uit geloofwaardige bronnen; steeds heb ik die bronnen vermeld, of door den titel tusschen haakjes te plaatsen aangeduid, dat ik deze editie zelf niet zag.

Om alles, wat er van een gedicht te vermelden is, zooveel mogelijk bij elkaar te plaatsen, wordt aan den voet der bladzijden bij elk

beschreven gedicht opgegeven, waar het in de verschillende bundels van Vondels gedichten afgedrukt is.

De tweede hoofdafdeeling bevat de Chronologische lijst van Vondels werken. Daar werd hetzelfde beginsel als bij de Afzonderlijke uitgaven in de eerste afdeeling toegepast. Eerst werden in chronologische volgorde die gedichten gerangschikt, van welke het jaartal zonder eenigen twijfel vastgesteld kon worden. Met de gissingen van van Lennep of van Vloten werd geen rekening gehouden. De jaartallen, door Brandt in zijne uitgave van Vondels «Poëzy» (1682) opgegeven, zijn door mij, zooveel mogelijk, gecontroleerd. De grootere gedichten stelde ik op den datum van de opdracht, voor zoover die opgeteekend was; huwelijksgedichten op de maand, waarin de ondertrouw plaats had. Bij enkele gedichten op historische gebeurtenissen plaatste ik de maand, waarin het feit voorviel en het gedicht waarschijnlijk gemaakt was, tusschen haakjes. In de tweede rubriek nam ik die gedichten op, waarvan het jaartal òf onzeker òf in het geheel niet te bepalen is en rangschikte die in volgorde der bundels, waarin zij het eerst voorkwamen.

Bij elk gedicht wordt opgegeven, in welke bundels het vóór Vondels dood is afgedrukt, zooveel mogelijk met den aldaar opgegeven datum; de bundels, na 1679 verschenen, hebben, behalve de door Brandt bezorgde uitgave van Vondels «Poëzy» (1682) geen waarde voor de bibliographie van Vondels werken. Ook de bladzijden, waar het behandelde gedicht bij van Lennep of van Vloten voorkomt, zijn vermeld met den datum of het jaartal, waarop het vers door hen gesteld is; waren deze dezelfde, als die, waartoe mijn onderzoek mij gebracht heeft, dan werden ze niet opgenomen. Boeken vóór 1679 verschenen, waarin een gedicht van Vondel aangehaald werd, zooals bijv. stedebeschrijvingen, enz. zijn door mij niet vermeld.

Op de Chronologische lijst volgen in een tweetal Bijlagen: 1° eene opgave van Vondels handschriften, in chronologische volgorde gerangschikt en verdeeld in: echte, onechte en verloren geraakte, en 2° eenige biographische bijzonderheden betrekkelijk de uitgevers en drukkers van Vondels werken, overgenomen uit de aanteekeningen van Mr. A. D. de Vries Az.

Nalezingen en aanteekeningen geven, behalve eenige later verschenen of eerst onlangs door mij opgespoorde uitgaven, aanvullingen en verbeteringen aan, die na het afdrukken wenschelijk bleken te zijn.

Niemand is evenwel meer overtuigd van de onvolledigheid van zijn werk dan steller dezes. Nauwkeurig onderzoek gedurende een tiental jaren heeft hem veel doen ontdekken, dat onbekend was, doch stellig zal over korter of langer tijd door nieuwe vondsten zijn arbeid onvolledig blijken. Zoo deze Bibliographie, ondanks die onvolledigheid, nut sticht voor de studie van Vondels werken, is dit voor een niet gering deel te danken aan de velen, die den bewerker in staat stelden zooveel mogelijk volledig te zijn. Hun allen zij mijn hartelijke dank gebracht.

J. H. W. UNGER.

ROTTERDAM, April 1888.

VERKLARING DER VERKORTINGEN.

A. T.	beteekent:	Verzameling van den heer J. A. Alberdingk Thijm, te Amsterdam.
B.	»	Verzameling van den heer H. Binger, te Amsterdam.
B. B.	»	Koninklijke Bibliotheek te Brussel 1).
B. F.	»	Provinciale Bibliotheek van Friesland.
B. G.	»	Universiteits-bibliotheek te Gent.
B. H.	»	Bibliotheek der gemeente Haarlem.
B. L. L.	»	Bibliotheek van de Maatschappij der Nederlandsche Letterkunde te Leiden.
B. R.	»	Bibliotheek der gemeente Rotterdam.
B. T.	»	Bibliotheek van Thysius te Leiden.
B. V.	»	Bibliotheca Vondeliana in de Universiteits-bibliotheek te Amsterdam.
G. P.	»	Verzameling van den heer Dr. G. Penon, te Groningen.
H.	»	Verzameling van den heer A. Th. Hartkamp, te Amsterdam.
K. B.	»	Koninklijke Bibliotheek te 's-Gravenhage.
K. O. G.	»	Koninklijk Oudheidkundig Genootschap te Amsterdam.
M.	»	Verzameling van den heer D. C. Meyer Jr., te Amsterdam.
P. K.	»	Rijks Prentenkabinet te Amsterdam.
S. G.	»	Verzameling van den heer Mr. S. van Gijn, te Dordrecht.
U.	»	Verzameling van den bewerker J. H. W. Unger, te Rotterdam.
U. B. A.	»	Universiteits-bibliotheek te Amsterdam.
U. B. G.	»	Universiteits-bibliotheek te Gent.

1) Bij no. 722 beteekent B. B., de Bibliotheek van de Vereeniging tot bevordering des Boekhandels te Amsterdam.

BIBLIOGRAPHIE.

I. GEDICHTEN.

1. I. V. VONDELS | Verscheide | gedichten; | Bestaande in | Zegezangen, Klinkdichten, Lof- | en Eerrijmen, Bruiloftdichten, Lijk- | en Grafdichten, Mengelrijm, | en Zangen. | Verzamelt door D. B. D. L. B. | *Vignet: krulornament.* | t' Aemsteldam, Gedrukt by Iacob Lescaille. | Voor Ioost Hartgers, Boekverkooper in de Gast- | huissteeg, in de Boekwinkel, in 't jaar | CIↃ IↃ C XLIV. 406 blz. 12°.

Met titelprent door C. v. D. (van Dalen) naar J. Sandrart 1644, uitvoerig beschreven bij v. L. IV bl. 415. Als opschrift daarboven leest men: «VONDELS Pöezy», onderaan: « 't Amsterdam, bij Joost Hartgers inde Gasthuys-steech. »

Het boekje wordt geopend met een bericht van de verzamelaars « Aen de liefhebbers der Nederlandsche Poësy » (bl. 5 en 6), onderteekend D. B. D. L. B., te vinden bij v. L. IV, 414. Wie de verzamelaars van dezen bundel geweest zijn, over wie van Lennep een paar gissingen gewaagd heeft, die beide onmogelijk zijn gebleken [1]), is mij niet kunnen gelukken te ontdekken. De gedichten zijn in 8 rubrieken verdeeld: op bl. 7—58 Zegezangen, bl. 59—74 Klinckdichten, bl. 75—159 Lof- en eerrymen, bl. 161—229 Lierdichten. Zijnde het tweede deel der Lofen eerrymen, bl. 231—293 Bruiloftdichten, bl. 295—320 Lyk- en grafdichten, bl. 321—349 Mengelrym, en bl. 351—404 Gezangen.

Op bl. 405 en 406 een bericht van «Vondel aen zijnen afwezenden Vrient», waarin hij mededeelt, dat hij «liever een deel (z)ijner groene en onrijpe vaarzen onherdruckt» wenschte. Bovendien erkent hij hier, behalve dezen bundel, slechts eenige zijner treurspelen en de Maaghdebrieven als zijn werk [1]).

Van Lennep meende in Huyg de Groot den «afwezenden Vrient» te herkennen; dat deze gissing zeer betwijfelbaar is, kan blijken uit de woorden: «doch nu uit u vernemende, hoe Hartgers op het sterck aanhouden eeniger Maecenaten, gezint is mijn verstroide gedichten by een te zamelen». De Groot zal toen wel niet bekend zijn geweest met het plan van Hartgers.

B. V. en U.

2. I. V. VONDELS | Poesy, | Ofte | verscheide | gedichten. | Het tweede Deel. | *Vignet: krulornament.* | Tot Schiedam, | Gedruckt voor den Autheur, 1647. (XVI) en 159 blz. 12°.

Het voorwerk bevat op bl. III—XV de beruchte, met een P. geteekende *Voor-reden*, die in zijn geheel bij v. L. V 542 overgenomen is.

Op bl. XVI een bericht van «Den Drukker aan den Leezer», waarin deze mededeelt, dat hij eenige gedichten hier gegeven heeft, die reeds in de uitgave van 1644 voorkomen, maar zonder de veranderingen, welke de dichter daarin na zijn geloofsverandering gemaakt heeft. Onder dit bericht, een opgave van «Drvckfauten».

De bundel zelf bevat 149 gedichten van Vondel, bijna alle geteekend met de letters: J. V. V. en waarvan sommige met Duitsche letter gedrukt zijn; behalve deze vindt men er een gedicht van S. K.(oster): «Druck-Faut in 't Pampiere Geld aldus te beteren» (bl. 24), «Wellekomst, Aen sijne Vorst. Doorl. op sijn weder-keeren na het veroveren van Grol,»

[1]) Zie hierover *Oud-Holland*, II bl. 26.

[1]) Verg. v. Lennep IV 416, v. Vloten, *Al de dichtwerken van J. van Vondel* I 547 en Penon, *Hist. en bibl. beschouwing van Vondels Hekeldichten* bl. 134.

van Hooft (bl. 31), een van J. C.(ats): «Amsterdamsche Kakademie, Ofte Guyt-School» (bl. 42) en een van *Constanter* (C. Huygens): «Paramis *(sic)* Proregis Hiberniae» (bl. 88).

De verzamelaar P. van dezen bundel is Geeraert Brandt, Vondels latere levensbeschrijver, zooals Dr. Jonckbloet [1]) op goede gronden heeft aangetoond.

Opmerking verdient, dat Brandt in de voorrede voor zijn uitgave (zie nº 8 hieronder) over den hier beschreven druk spreekt als « die men te Rotterdam onder de pers braght ». Met of zonder opzet deelt Brandt hier de waarheid mede. Het « Tot Schiedam » was een mystificatie en wanneer men slechts eenige verschillende werken van de pers van Joannes Naeranus, «Boeckverkooper op 't Steyger in den Boekbinder » te Rotterdam, onder de oogen gehad heeft, dan zal men mij licht toegeven, dat deze uitgave van Vondels *Poezy* hoogst vermoedelijk bij Naeranus gedrukt is [2]). Daardoor was het mogelijk, dat Brandt, wiens eigen gedichten in 1649 ook bij Naeranus het licht zagen, in 1682 Rotterdam noemde als de plaats, waar deze bundel verschenen was. B.V. en U.

3. JOOST VAN VONDELS | Poesy, | Ofte | verscheide | gedichten. | Het tweede Deel. | Den tweeden druck verbetert en vermeerdert. | *Vignet: krulornament.* | Tot Schiedam, | Gedruckt voor den Autheur, 1647. (XVI) en 214 blz. 12°.

Het voorwerk van dezen druk is gelijk aan dat in de vorige uitgave; alleen ontbreekt op bl. XVI de vermelding der «Druck-fauten». Tot en met blz. 159 zijn beide bundels geheel aan elkander gelijk, daarna volgen op blz. 160—214 nog 35 gedichten. In het bijgevoegde gedeelte komen de volgende gedichten voor, die niet van Vondel [3]) zijn: op bl. 164 «Op de Haeg-loopers», door Daniel Mostert [4]) (v. L. II 696); op bl. 175 «Onverwacht gervcht van Des Kardinaels eerste vlucht», onderteekend *Exitus acta probat*, dat door van Lennep (III 175) en door van Vloten (I 306) voor Vondels werk gehouden werd [5]); op bl. 176 «Klinck-dicht over d'Ondergang van de Spaensche Vloot op het Slaeck», 1631, onderteekend: *Die 't al wil, krijgt niets*, dat eveneens door van Lennep (III 124) en door van Vloten (I 290) ten onrechte aan Vondel werd toegeschreven; op bl. 189 «Klinck-dicht, Over de verlossinge van de seven Loevesteynsche Gevangenen», onderteekend: *Allengskens*, dat door genoemde commentatoren (v. L. III 119 en v. Vl. I 290) ook als een gedicht van Vondel [1]) beschouwd werd; op bl. 189: «Een Vlaams gebraey perken jent», enz. (v. L. II 327), dat ook in Brandts uitgave voorkomt, door den Remonstrantschen predikant J. Narsius [2]); op blz. 198 «Uytroep des verloren Vryheydts tot Leyden», onderteekend: *Libertatis ergo*, (v. L. III 79); op bl. 201 «Mathematische Questie, Aen Meester Sybrant Hansz. Cardinael, Reken-Meester tot Amsterdam» (v. L. III 441), waarvan de echtheid ook door van Lennep betwijfeld wordt.

Deze uitgave werd op dezelfde pers gedrukt als de voorgaande. B.V. en U.

4. J. V. VONDELS | Poëzy | of | verscheide | gedichten, | By een vergadert, vermeert, en op een | nieuw overzien. | Mitsgaders een Aenleidinge ter Nederduitsche | dichtkunste. | *Vignet: krulornament.* | t'Amsterdam, | Voor Joost Hartgers, Boeckver- | kooper op den Dam, bezijden het Stadthuys op den | hoeck van de Kalverstraet in den Boeckwinckel. 1650. (XVI) en 610 (of liever 620) en (2) blz. 8°.

Dezelfde titelplaat als in den bundel van 1644; alleen is het onderschrift veranderd in: «'tAmsterdam, bij Ioost Hartgers Op den Dam Aº 1650.» terwijl in het opschrift « Vondels Poëzy » het trema geplaatst is op de E, en niet op de O, zooals in de uitgave van 1644.

Op bl. V—XII de «Aenleidinge Ter Nederduitsche dichtkunste»; op bl. XIII geeft «De dichter Aen zijnen Vrient», een kort uittreksel van het bericht «aen zijnen afwezenden Vrient», dat in den bundel van 1644 gevonden wordt. Op bl. XIV «Toets-steen», (v. L. VI 52) en op bl. XVI een portret van Vondel, waarschijnlijk gegra-

---

1) *Tijdschrift voor Ned. taal- en letterkunde* I bl. 47 en later vollediger in zijn *Geschiedenis der Ned. lett. XVII Eeuw*, II bl. 337—344.

2) Zie Alberdingk Thijm in de *Ned. Kunstbode* I (1874) bl. 109 en 110.

3) Ten onrechte meent Dr. Jonckbloet in zijne *Geschiedenis der Ned. letterk. XVIIe eeuw* I bl. 69 en II bl. 337 noot, dat het gedicht *de Jaght van Cupido* niet van Vondel, maar van Daniel Heinsius is.

4) Brandt, *Leven van Vondel*, bl. 94.

5) Het is echter, behalve in die van 1660, in geen der volgende edities opgenomen.

1) Zoo niet van Vondel, is dit Klinkdicht wellicht van Tesselschade, zegt Dr. J. van Vloten in zijn uitgave (I bl. 290 noot.)

2) Van Lennep schreef het gedicht aan Reael toe. Dr. H. C. Rogge heeft echter in den *Taal- en Letterbode*, V bl. 160 medegedeeld, dat onder een afschrift van dit gedicht Narsius als maker vermeld staat.

veerd door J. de Visscher, met tweeregelig vers van *Prudenter*.

De gedichten zijn ingedeeld in de volgende rubrieken: op bl. 1—56 Zegezangen, bl. 57—72 Klinck-dichten, bl. 73—177 Lof- en eerrymen, bl. 178—192 Afbeeldingen, bl. 193—279 Lierdichten, het eerste Boeck, bl. 280—330 het tweede Boeck, bl. 331—403 Bruiloftdichten, bl. 404—410 Brieven, bl. 411—420 Klaghten, bl. 421—450 Hekeldichten, bl. 451—472 Lyck- en grafdighten, bl. 473—516 Mengelrym, bl. 517—583 Gezangen en bl. 584—610 Oude Rymen. In het geheel bevat deze bundel 174 gedichten meer dan die van 1644. Op de laatste 2 blz. een lijst van « Druckfeilen aldus te beteren ».

Na bl. 480 volgen een tiental blz., die nog eens genummerd zijn 471—480, zonder dat dit later verbeterd wordt. B.V. en U.

5. J. v. VONDELS | Poëzy | of | verscheide | gedichten, | By een vergadert, vermeert, en op een | nieuw oversien. | Mitsgaders een Aenleidinge terNederduitsche | Dichtkunste. | *Vignet: bloemvaas.* | Tot Leewarden, | By Gysbert Sybes Boeckvercooper, woonende in de | Clockstraet. Anno 1651. 14, (2) en 611 (of beter 621) blz. 8°.

Deze editie is een nadruk van den bundel van 1650; zij bevat kopieën, zonder namen der graveurs naar de titelprent en het portret, voorkomende in n°. 5. De inhoud is geheel dezelfde, zelfs het foutief nummer der blz. werd overgenomen; alleen is de lijst van drukfouten achteraan weggelaten. Op de laatste bl. leest men: « Gedruckt tot Harlingen, By Jan Hessels, Geoctroyeerde Boeckdrucker der selver Stede. Voor Gijsbert Sybes, Boeckverkoper tot Leeuwarden. Anno 1652.» B.V. en U.

6. I. v. VONDELS | Poëzy | of | verscheide | gedichten, | By een vergadert, vermeert, en | op een nieuw oversien. | Mitsgaders een Aenleidinge ter | Nederduitsche Dichtkunste. | *Vignet: houtsnede, het optrekken van Joodsche krijgsknechten voorstellende, met randschrift: «Ensis Domini ac Gideonis. Jud. 7. 20»* | Tot Leeuwarden, | Gedruckt by Gysbert Sybes Boeck-Druc- | ker, woonende in de Klockstraet. Anno 1658. 14, (2), 611 (of beter 621) en 16 blz. 8o.

Geheel gelijk aan den vorigen druk. Aan het einde wordt echter nog een aanhangsel gevonden, waarin onder den titel: « De Parnas Aen de Belt. Verscheide Dichten in Denemerck gedicht door I. V. Vondel » een elftal gedichten zijn opgenomen, die in het vorige jaar met gelijken titel, afzonderlijk in 4o., waren verschenen. B.V. en U.

7. J. v. VONDELS | Poëzy; | Zijnde | verscheide | gedichten. | Het Tweede Deel: | Bij een vergadert, ende in dezen derden Druk | op nieuw overzien, en veel vermeerdert. | *Vignet: krulornament.* | Tot Schiedam: | In de Oude Drukkerije, Anno 1660. (VI) en 558 blz. 8o.

Derde druk van het Tweede Deel van Vondels *Poëzy*. De beruchte *Voorreden* van Brandt is vervangen door een bericht van « De(n) Drukker Aan den Lezer », dat in zijn geheel te vinden is bij v. L. IX bl. 147 en 148, en dat naar het schijnt, Vondel niet naar den zin was [1]).

Deze bundel bevat niet alleen al wat in den tweeden druk was opgenomen (bl. 1—225), maar ook bijna alle kleine gedichten, die sedert 1647 door Vondel in het licht waren gegeven (bl. 226—558). Onder deze bevinden zich ook enkele, die ten onrechte op zijn naam gesteld worden: op blz. 268 « Blijschap over de verlossing van Amsterdam », bl. 272 « Bynamen der blokhuizen », bl. 480 een gedicht: « Tot de Nakrabbelaar der vermaarde Poëten », onderteekend: *Ne sutor ultra crepitam* (*sic*) (v. L. IV. bl. 434), op bl. 482 een « Toegift Aan de Nakrabbelaars» (v. L. IV bl. 436), bl. 483 « Henriette de Bourbons, Onstelde-Groot-moedigheid, In Withal », onderteekend: *Eert den Koning*. (v. L. VI bl. 3) en op bl. 509 het bekende spotdicht: « Op Jan Willemse Boogaart tot Amsterdam », (v. L. II bl. 697), dat door Hendrik Cornelisz. Hooft, den broeder van den Drost, vervaardigd is.

Opmerking verdient nog, dat het gedicht « Op d' afbeeldinge van wijlen denzelven Heere » (Andries Bicker) hier twee malen opgenomen is: op bl. 237 en bl. 271.

De vraag, bij wien deze bundel gedrukt is, kan niet gemakkelijk beantwoord worden. Het adres luidt wel « Tot Schiedam », maar de druk schijnt mij toe niet van Naeranus te zijn. Ook kan men, dunkt me, in het voorbericht van « De(n) Drukker Aan den Lezer », tusschen

---

[1]) Penon, *Hist. en bibl. beschouwing van Vondels hekeldichten*, bl. 139.

de regels lezen, dat deze bundel niet bij denzelfden uitgever verscheen als de beide drukken van 1647 (n° 2 en 3). B.V. en U.

8. J. V. VONDELS | Poëzy | of | verscheide | gedichten, | Op een nieu by een vergadert, en met veele ook voorheen | nooit gedrukte dichten vermeerdert: | Mitsgaders een aanleidinge ter Nederduitsche | Dichtkunste en het Leven des Dichters. | *Vignet: houtsnede, een allegorische voorstelling, waaronder de spreuk: «Konst Baert Roem».* | Te Franeker, | Voor Leonard Strik, Boekverkooper, | MDCLXXXII. 2 dln 4°.

Het eerste deel (XXIV) en 791 blz., het tweede 695, (I), 89 en (XLVII) blz. in 4°.

Op den, in zwart en rood gedrukten titel volgt de voorrede van «D'uitgever aan den lezer», waarin deze «kortelyk aanwy(st), waar in die beter is dan de voorgaande.» Hy noemt achtereenvolgens Vondels *Poezy* van het jaar MDCXLV (*lees:* 1644), zijne Hekeldichten in 1646 (*lees:* 1647), «die men te Rotterdam (zie n° 2 hiervoor) onder de pers braght,» en zijne *Poëzy* «door Joost Hartgers, of Abraham de Wees (want beide hunne naamen werden gebruikt) op nieuw herdrukt», die door hem «den besten druk» genoemd wordt. In deze uitgave is bovendien alles opgenomen wat «sedert het jaar 1650 tot den jaare 1674 of 1675 toe, in vierentwintig jaaren, op verscheide stoffen» door Vondel gedicht is, «die in 't byzonder of onder andere Dichtverzamelingen gedrukt, door een kunstkenner by een zyn vergadert, en nu, naa zyn overlyden, al teffens te voorschyn komen. Hier zyn nog by gevoegt meer dan sestigh dichten, te vooren nooit gedrukt, en dus lang onder de papieren zyner vrienden verborgen». Ook zijn aan een «veertien of vyftien dichten», die niet van Vondel zijn, «om hunne geestigheit plaats gegeven».

Op bl. IX—XVI de «Aenleidinge ter Nederduitsche Dichtkunste», bl. XVI en XVIII «Noodigh berecht Over de nieuwe Nederduitsche misspellinge», bl. XIX en XX: «J. Vondel aen zynen afweezenden vrient,» XXI en XXII: «J. v. Vondel Tegens de valsche drukmunt, gangbaer op zynen naem» en bl. XXIII en XXIV den «Inhoudt». Daarop volgt het portret van Vondel, Ætat. LXXXIV, (door H. Bary?) met vierregelig vers van Brandt: *De gryze Vondel*, enz.

De gedichten zijn in de volgende rubrieken verdeeld; in deel I: Zegezangen, Lof- en eerrymen, Klinckdichten, Lierdichten I—III Boek, Afbeeldingen, Bruiloftdichten, en in deel II: Lykdichten, Grafschriften, Geboortedichten, Dankdichten, Brieven, Klaghten, Hekeldighten, Lofdichten op uitgegeve schriften, Opdraghten, Byschriften op steden, en gebouwen, Lofdichten op schilderyen, teekeningen, printen en andere kunst, Byschriften op gedenkpenningen, Schouburgdichten, Gedichten in stamboeken en Raetsels en Gezangen I en II Boek, Gedichten op stichtelyke en kerkelyke stoffen, Mengeldicht, Vertaelingen en Oude Rymen; Ook zulke die den Dichter t'onrecht zijn toegeschreven of daer men aen twijffelt.

Bl. 785—791 van deel I en bl. 685—695 van deel II bevatten de bladwijzers op de beide deelen. Onder de laatste is aangeteekend, dat «De Sterren, voor zommige gedichten in de bladtwijzers gestelt, betekenen, dat die te vooren nooit zijn gedrukt». Toch is dit niet altijd juist, zooals bijv. blijken kan uit den *Knipzang*, die men op blz. 460 van het tweede Deel vindt en die reeds in *Het tweede Deel der Koddige Olipodrigo* (Amst. 1654) voorkomt.

Achter den laatsten bladwijzer volgt nog de opgave van eenige drukfeilen in de beide deelen en daarna, met afzonderlijke signatuur en pagineering, «*Het leven van Joost van den Vondel*» (89 blz.). Op bl. (90) een Grafschrift door G. B.(randt): daarna Bladtwyzer van Vondels leven (6 ongen. blz.) en «Lykdichten op het overlyden van den vermaarden dichter Joost van den Vondel» (40 ongen. blz.), waarin opgenomen zijn de lijkzangen van J. Vollenhove, J. Antonides van der Goes, J. Oudaan en P. Francius, die reeds afzonderlijk het licht hadden gezien.

Deze uitgave werd, zooals bekend is, door G. Brandt bezorgd, daarbij ter zijde gestaan door zijn vriend en ambtgenoot J. Vollenhove, zooals door Dr. G. Penon met groote nauwkeurigheid in zijn Academisch proefschrift is aangetoond.

Achter sommige exemplaren vindt men een «Aanhanghsel van gedichten, die in den lesten druk van J. V. Vondels Poezye zyn agtergelaten», bevattende 14 gedichten. Waarschijnlijk is dit supplement, naar den druk te oordeelen, in het laatst der 17e eeuw of in de eerste jaren der 18e verschenen.

B.V., U. en in vele openbare bibliotheken

II. HEKELDICHTEN.

9. J. VAN VONDELS | Hekeldigten, | met aanteekeningen, | Uit 's Digters mondt opgeschreven, | Nooit voor dezen gedrukt. | *Vignet: bladornament met een bloem in het midden* [1]). | t' Amersfoort. 1705. (II), 134 en (4) blz. 8°. en 4°.

De eigenlijke bundel hekeldichten (bl. 1—120) bevat 56 gedichten, waarvan 3 niet door Vondel. Op bl. 120 leest men onderaan: « Om de ledige bladen te vullen heeft de Drukker dit volgend gedigt hier agter geplaatst, oordeelende het zelve den liefhebberen der vryheit en digtkunste niet onaangenaam te zullen zijn: gebruik het een en 't ander tot eene eerlijke uitspanninge, en vaar wel. Amersfoort, 1705 ». Daarna volgt de « Vertroosting Voor de Onnozele en bedroefde ingezetenen Van Hollandt, Over de doodt Van zijne Hoogheit Prins Wilhem den IIen» waarvan het auteurschap thans met voldoende zekerheid aan Pieter de Groot kan toegekend worden (bl. 121—134). De volgende blz. bevatten den Blad-wyzer met een «Berecht, Voor den binder om de Platen da *(sic)* te zetten» en daarachter een opgave van Drukfeilen.

In dezen druk behooren twee gravuren gevonden te worden: tegenover blz. 4 de Hollandsche Weegschaal en tegenover bl. 120 het portret van Willem II.

Op bl. 134 leest men onderaan: «NB. Daar zijn ook eenige weinige Exemplaren in Quarto gedrukt, voor de liefhebbers die J. v. Vondels Poëzy en werken hebben, om hetzelve daar agter te kunnen voegen». Deze mededeeling komt ook voor in de 4°. uitgave en in alle volgende 8°. en 4°. edities voor, zoodat ik meen te kunnen volstaan, met dit hier aan te teekenen.

Dat deze druk de eerste is, blijkt uit noot b op bl. 22, die hier aldus luidt: «b *Dit's* ...... *van* Baarsdorp». In de volgende uitgave zijn de titteltjes vervangen door zijn voornaam Willem.

Opmerking verdient nog, dat op bl. 50 in de noot onder het Graf-schrift op Jan Gijsbrechtszoon, de beginwoorden eerst anders luiden. Oorspronkelijk was er gedrukt: «*Toen Vondel in hechtenis zat*»; voordat het boek echter uitgegeven werd, zag de drukker zijn dwaling in en plakte over de woorden een strookje met «*Toen Vondel zig verborgen hielt*». Deze uitgaaf wordt steeds gevonden achter Palamedes XXII. (Zie de afzonderlijke uitgaven).

Eindelijk zij nog opgemerkt dat bl. 106 sporen draagt van opnieuw gedrukt en ingevoegd te zijn. U.

De titel van deze en alle volgende uitgaven der Hekeldichten vermeldt, dat zij gedrukt zijn te Amersfoort en wel, zooals op de latere edities voorkomt, bij P. Brakman. Die naam komt niet op andere werken voor [1]). Dr. A. M. Ledeboer [2]) teekent bij dezen uitgever alleen de jaren 1705—1736 op, dus juist de jaren waarin deze drukken verschenen, als tijd zijner werkzaamheid; terwijl hij er tevens bijvoegt: «Men heeft wel eens gemeend, dat zijn naam een pseudoniem was». Hoogstwaarschijnlijk wordt hiermede gedoeld op de reeds indertijd door den heer J. A. Alberdingk Thijm [3]) tegen dezen drukker geopperde vermoedens, terwijl indertijd in *De(n) Navorscher* [4]) gevraagd werd naar «den naam van den verzamelaar, van den aanteekenaar, en van den drukker der *Palamedes* en *Hekeldichten* van Vondel, quasi uitgegeven te Amersfoort bij P. Brakman». Ook ik deelde sints lang dien twijfel, zonder dat het mij mocht gelukken de waarheid te ontdekken. Eenigen tijd geleden kwam mij echter een boek in handen, dat mij den sleutel tot het geheim verschafte. Het was nl. de derde druk van het «Kort verhaal van de Reformatie En Oorlog tegen Spanje. In, en ontrent de Nederlanden Tot den Jare MDC.... Te Rotterdam, By Pieter vander Veer, Boekverkooper» gevolgd door «den vijfden Druk» van het «Onpartydig chronyxken..... Te Rotterdam, By Pieter vander Veer, Boekverkooper, 1699.» Dadelijk trof mij de overeenkomst tusschen druk en papier van dit boek en de Amersfoortsche edities van *Palamedes* en *Hekeldichten*. Ook dit werk was, evenals de *Palamedes*, gedrukt in 8°. formaat op 4°. papier. Het lettertype kwam bij beide volmaakt overeen, zelfs de grootte van den vorm, terwijl eindelijk de hierin voorkomende, door P. van Gunst gegraveerde portretten van Oldenbarnevelt, de Groot, C. en J. de Witt dezelfde waren, maar in veel scherper afdruk, als de afbeeldingen van deze mannen in de *Hekeldichten*. Dit laatste was voor mij het sterkste bewijs. Wanneer we nu verder opmerken, dat beide genoemde werken van de

1) Dit vignet komt ook voor op het eerste «*Vervolg van de Nederduitse Keurdigten* in 1717 te Rotterdam, bij Pieter van der Goes verschenen.

1) Alleen is mij nog bekend een «Zamenspraak tusschen Pieter van 't Heetveld, Jan van Leuwen en Cornelis van Maare. Over den overlast van het grof en klein wild in de provintie Utrecht.... Te Amersfoord, bij Pieter Brakman Junior Boekverkooper» (1783) in 8°.

2) *Alf. lijst der boekdrukkers, in Noord-Nederland* bl. 25.

3) *Gedichten uit de versch. tijdperken der N. en Z. Ned. Literatuur* II bl. 490.

4) VII bl. 156.

hand van G. Brandt zijn, den bezorger der aanteekeningen op *Palamedes* en *Hekeldichten*, en dat het prentje, de zegewagen van Frederik Hendrik, Barnevelt in den hemel voorstellende, voorkomt op een bij P. van der Veer in 1721 verschenen uitgave van den Zegezang, dan aarzel ik niet om als mijn meening uit te spreken, dat de zoogenaamde Amersfoortsche edities, op enkele uitzonderingen na (nadrukken) gedrukt en uitgegeven zijn te Rotterdam bij Pieter van der Veer. Zeer zeker geldt dit ten minste voor de meeste uitgaven van 1705 en 1707: die van 1736 zijn waarschijnlijk bij een ander verschenen. Volgens Ledeboer viel van der Veers werkzaamheid ongeveer tusschen de jaren 1689 en 1713.

Bovendien is er voor mij nog een ander bewijs. De bekende bundels, gedurende de jaren 1710—1734, verschenen onder den titel van *Nederduytse en Latynse keurdigten*, zagen het licht bij Pieter van der Goes te Rotterdam. Sommige hebben Utrecht in plaats van Rotterdam, op het titelblad. Ook dit is een pseudoniem, want in de overgebleven bescheiden van het Boekverkoopersgilde, in het gemeente-archief te Rotterdam, komt nergens deze naam voor. Vergelijkt men nu deze bundels met de Amersfoortsche uitgaven, dan zien wij ook hier een merkwaardige overeenkomst niet alleen in vorm en druk, maar vooral ook in de vignetten op den titel. Bovendien vindt men hier in de *Keurdigten* dezelfde prent van het standbeeld van Erasmus, die ook in de latere Amersfoortsche edities voorkomt [1]). Het hier gemelde tezamen genomen, meen ik te mogen beweeren, dat èn de Amersfoortsche uitgaven èn de *Nederduytse en Latynse Keurdigten*, bij denzelfden uitgever Pieter van der Veer te Rotterdam verschenen zijn.

10. J. VAN VONDELS | Hekeldigten, | met aanteekeningen, | Uit 's Digters mondt opgeschreven, | Noit voor dezen gedrukt. | *Vignet: krulornament met bloem in het midden.* | t' Amersfoort. 1705. (II), 134 en (3) blz. 8°.

Deze editie is, wat het aantal gedichten betreft, geheel gelijk aan de vorige: zelfs komt bij beide de pagineering overeen. Toch hebben we hier een geheel anderen druk; dit kan ons reeds duidelijk worden, als we de prenten in beide uitgaven vergelijken: het zijn nauwkeurige kopieën, die evenwel in de onderdeelen genoeg verschillen om te doen zien, dat ze door verschillende handen gesneden zijn.

Reeds uit den titel kan dit blijken; op dien van n° 9 lezen we: *Nooit*, hier *Noit.* Ook uit andere verschillen in den tekst: op bl. 1 Hekeldigten, in n° 9: Heekeldigten, op bl. 4 weegschaal, in n° 9: weegschael, op bl. 5 Vier-en-twintig, in n° 9: Vier-en-twintich, enz. Eindelijk is op bl. 22 in noot b de eigennaam, in plaats van de puntjes gesteld.

Deze uitgave is dus een nadruk van n° 9; zij komt steeds voor achter Palamedes XXIII. B.V.

11. J. VAN VONDELS | Hekeldigten, | met aanteekeningen, | Uit 's Digters mondt opgeschreven, | Noit voor dezen gedrukt. | *Vignet: krulornament met een openliggend boek.* | t' Amersfoort. 1705. (II), 120, 14 en (3) blz. 8°.

Deze editie bevat geheel hetzelfde als de vorige: alleen is de «Vertroosting» afzonderlijk gepagineerd. Zij komt voor achter Palamedes XXIV.

Op bl. 10 leest men in de noot (reg. 8 v. o.) «onweersprekelyk» en in den vorigen druk «onwedersprekelyk». Op bl. 22 is de voornaam van Van Baarsdorp ingevoegd, terwijl op dezelfde blz. reg. 1 v. o. staat «viandt» en in de vorige editie «vyandt», enz. U.

12. J. VAN VONDELS | Hekeldigten, | met aanteekeningen, | U it *(sic)* 's Digters mondt opgeschreven, Nooit voor dezen gedrukt. | *Vignet: als in* n° 9. | t' Amersfoort. 1705. 4°.

Aan het hoofd van den Bladwijzer leest men: «Het * voor aan de regels beteekent dat het versen zyn daar deze tweede druk mede vermeerdert is, en die in de eerste druk niet staan». In deze uitgave zijn 29 gedichten [1]) meer opgenomen. Toch heeft dit niets aan het nummer der blz. veranderd; men ging daarbij aldus te werk [2]): Op bl. 34 volgt bl. 34* met 4 nieuwe gedichten; dit blaadje werd in het boek geplakt. Op bl. 45 en 46 (sign. F_3) volgen 16 blz. aldus op het recto genummerd: 47 (sign. F*), 48 (sign. F^*_2) 49 (sign. F^*_3) 50, 51 (sign. G), 52 (sign. G_2), 52* (sign. G_3) en 52**, daarna gaan de pagineering (53) en signatuur (G_3) weder geregeld door. Het vel, dat op vel P volgt, is geheel nieuw gedrukt; op bl. 120—126 worden elf nieuwe gedichten gevonden. Op de laatste blz. is, evenals in alle volgende edities, de noot van den drukker over de «Vertroosting over de doodt van Prins Willem II» weggelaten. B.V.

---

[1]) Opmerking verdient bovendien nog het feit, dat de aanteekeningen in de *Hekeldichten* geheel dezelfde zijn als die in de *Ned. Keurdigten.* Zie Penon, *Hist. en bibl. beschouwing* bl. 177 noot.

[1]) Hierbij is ook medegerekend het antwoord van Tesselschade op de Academy-vraag.

[2]) Penon, *Hist. en bibl. beschouwing van Vondels hekeldichten*, bl. 150.

13. J. VAN VONDELS | Hekeldigten, | met aanteekeningen, | Uit 's Digters mondt opgeschreven, | Noit voor dezen gedrukt. | *Vignet: als in* n° 11. | t' Amersfoort. 1705. 8°.

Deze uitgave is geheel op dezelfde manier ingericht als de voorgaande. In mijn exemplaar is het zelfs heel duidelijk te zien, dat op bl. 46 en 50 de bladen er uitgesneden zijn om plaats te maken voor de nieuwe vellen. Voor deze invoeging werden exemplaren van n° 11 gebruikt.

Verschillen met den vorigen druk vindt men reeds op de eerste blz.: reg. 2 v. b. hier: Hekeldigten, daar: Heekeldigten, reg. 8 en 15 v. o. hier: Geestdryvers, daar: Geestdrijvers, enz., zoo bijv. op bl. 86 Apoll, in plaats van Apollo. De *Vertroosting* is hier weder bijgevoegd, gedeeltelijk met een afzonderlijke pagineering, op deze wijze: Fol. 1, 122, 123, 124, 125, 126, 7, 8, 9 en dan geregeld tot 14.

Op bl. 22 is in de noot de voornaam van Van Baarsdorp ingevuld.

Deze editie is over het algemeen vrij slordig bewerkt [1]). Zij vergezelt steeds Palamedes XXVI. U.

14. J. VAN VONDELS | Hekeldigten, | met aanteekeningen, | Uit 's Digters mondt opgeschreven, | Nooit voor dezen gedrukt. | Verciert met kopre platen. | *Vignet: als in* n° 10. | t' Amersfoort. | By Pieter Brakman. 1707. (II), 154, 14 en (4) blz. 8°.

In deze uitgave, die steeds achter Palamedes XXVII voorkomt, zijn 14 gedichten meer opgenomen, dan in de vorige editie; hierbij zijn echter eenige niet van Vondels hand: nl. «Uitroep des verloren Vryheits tot Leyden», «Een Vlaams gebraay peerken jent», «Op de Haagloopers» en «Op Jan Willemsz Boogaart». Overigens is de inhoud geheel gelijk aan dien van den vorigen druk; de pagineering is hersteld. Op de laatste blz. onder den Bladwijzer vindt men een elftal drukfouten opgegeven. Tegenover bl. 4, 40, 115, 146, 153 en 154 behooren respectievelijk de prent van de Hollandsche Weegschaal en de afbeeldingen van Oldenbarnevelt, de Groot, Willem II en K. en J. de Witt. U.

15. J. VAN VONDELS | Hekeldigten, | met aanteekeningen, | Uit 's Digters mondt opgeschreven, | Nooit voor dezen gedrukt. | Verciert met kopere platen. | *Vignet: als in* n°. 10 | t' Amersfoort. | By Pieter Brakman. 1707. (II), 154, 14 en (4) blz. 8°. en 4°.

Uit de mindere scherpheid van afdruk der prenten kan men opmaken, dat deze uitgave later verschenen is dan de vorige. Ook bij nadere beschouwing blijkt, dat deze druk een geheel andere is. Hier is veelal de tekst zeer slordig afgedrukt; zoo leest men op bl. 1 reg. 8 v. b. stromen voor stroomen, reg. 10 v. o. proefeten *(sic)* voor: profeten, bl. 25 reg. 2 v. o. Uiternogaarts *(sic)* voor: Uitenbogaarts, bl. 49 reg. 1 v. o. pvg. 215 *(sic)* voor: pag. 215, bl. 51 reg. 14 v. o. ten dicnste *(sic)* voor: ten dienste, enz.

Tegenover bl. 59 is een plaat ingevoegd, een verkleinde copie van de prent, beschreven door Fr. Muller in zijn *Historieprenten* onder N°. 1649, voorstellende Frederik Hendrik op een zegekar en Oldenbarnevelt in den hemel geplaatst.

Onder den Bladwijzer wordt een lijstje met 23 drukfouten gevonden.

Deze editie [1]) wordt gevonden achter Palamedes XXVIII. U.

16. J. VAN VONDELS | Hekeldigten, | met aantekeningen, | Uit 's Digters mont op geschreven, | Nooit voor dezen gedrukt. | Verçiert met kopre platen. | *Vignet: driehoekig krulornament met twee nymphen.* | t' Amersfoort. | By Pieter Brakman. 1707. (II), 154, 14 en (4) blz. 8°. en 4°.

Deze uitgave is van gelijken inhoud als n° 14 en 15. Zij is echter een nadruk, zooals gemakkelijk uit de prenten kan blijken. Vergelijkt men deze, dan blijkt dat ze, behalve in de wijze van bewerking, ook in grootte verschillen. De prent van de Weegschaal bijv. is hier 89 mM. breed, in n° 15 87 mM., het portret van C. de Witt is hier 87 mM., in n° 15 85 mM. breed.

Deze uitgave komt voor na Palamedes XXIX.

Van deze editie bestaan ook exemplaren in 4°., die, voor zoover ik heb kunnen nagaan, geheel overeenkomen met den 8°.-druk. Op bl. 15 van laatstgenoemden vindt men echter in reg. 18 v. b. «beklaachelyken» in plaats van «belachelyken», zooals de 4°.-uitgave heeft. Mis-

---

[1]) Dr. Penon wijst in zijn Academisch proefschrift bl. 150 er o. a. op, dat één stuk tweemaal opgenomen is.

[1]) In sommige exemplaren zijn nog twee prenten ingevoegd, die gewoonlijk eerst in de latere uitgaven voorkomen; nl. de afbeelding van het beeld van Erasmus en de prent van de begrafenis van den hond van Schout Bont. Ook wordt in sommige exemplaren op twee blz. een «Bijvoegsel» met aanteekeningen gevonden, dat eerst in de uitgaven van 1736 voorkomt.

schien is deze fout nog ontdekt, vóór dat de 4°.editie afgedrukt werd [1]). Ex. 8°. en 4°. bij mij.

17. J. VAN VONDELS | Hekeldichten, | met aentekeningen, | Uit 's Dichters mont opgeschreven. | Thans merkelyk vermeerdert; | Verciert met koperen platen. | *Vignet: krulornament.* | t' Amersfoort, | By Pieter Braakman. 1707. Bl. 81—258 en (4) van de gezamenlijke uitgaven van *Palamedes* en *Hekeldichten*(Sign. L—KK.) 8°. en 4°.

Men vindt hier Palamedes XXX en Hekeldichten vereenigd tot één geheel met doorloopende signatuur en pagineering. Ofschoon deze uitgave het jaartal 1707 op den titel draagt, meen ik, naar aanleiding van letter en papier, aan de juistheid hiervan te mogen twijfelen. Hoogstwaarschijnlijk is deze druk nà de eerste editie van 1736 verschenen.

De aanteekeningen zijn hier uitgebreider dan in de vorige uitgaven; zij komen meestal overeen met die in n°. 19. Op bl. 131 bij de «Rommelpot van 't Hanekot» vindt men hier echter drie aanteekeningen en in n°. 18 vier.

Aan het einde de Bladwijzer (6 blz.) met het «Bericht aen den Binder om de platen na zetten (*sic*)» en een «Byvoegsel», aanteekeningen bevattende op het gedicht «Haec Libertatis ergo.»

De prenten zijn alle zeer slechte kopieën naar die in vroegere uitgaven. B.V in 8°, U. in 4°.

18. J. VAN VONDELS | Hekeldichten, | met aenteekeningen, | Uit 's Dichters mondt opgeschreven. | Thans merkelijk vermeerdert; | Verciert met koperen platen. | *Vignet: driehoekig bloemornament.* | t' Amersfoort. | Bij Pieter Brakman. 1736. (II), 179 en (7) blz. 4°.

In een voorbericht, dat in sommige exemplaren vóór den Palamedes gevonden wordt, zegt «De Boekverkooper Aen den Lezer: d' Ongemeene graegte, waermede alreets verscheide drukken van den Palamedes en Hekeldichten van dien weergaloozen dichter Vondel zijn uitverkocht, hebben ons aengezet, tot gerijf der Liefhebberen, eenen nieuwen druk aenteleggen, welken wij tegenwoordig in het licht geeven. De Palamedes en d'aentekeningen over dat treurspel zijn gebleeven, gelijkze altoos gedrukt zijn geweest, maer wat de Hekeldichten aengaet, die hebbenwe met verscheide Aentekeningen vermeerdert, waervan eenige meer gedrukt zijn geweest, gelijk die op den *Rommelpot van 't Hanenkot*, reeds voor eenige jaeren achter de *Comoedia vetus* gevoegd, maer sommige, welke het grootste gedeelte uitmaeken, noit.»

De op den titel aangeduide vermeerdering bestaat dan ook alleen in de aanteekeningen, over welke men het academisch proefschrift van Dr. Penon (bl. 178) vergelijke.

Blijkens het «Bericht aen de Binder om de platen na te setten», is in deze uitgave het aantal prenten, (waarvan de afdrukken hoe langer hoe afschuwelijker worden,) met twee vermeerderd: het standbeeld van Desiderius Erasmus en de Begraevenis van den Hond van Schout Bond [1]).

Op de laatste twee blz. een «Bijvoesel» *(sic)* met aanteekeningen op het gedicht «Haec Libertatis ergo.» Deze uitgave wordt steeds voorafgegaan door Palamedes XXXII. B.V. in 8°. U. in 4°.

19. J. VAN VONDELS | Hekeldichten, | met aenteekeningen, | Uit 's Dichters mondt opgeschreven. | Thans merkelyk vermeerdert; | Verciert met koperen platen. | *Vignet als in* n°. 18. | t' Amersfoort | By Pieter Brakman. 1736. (II), 179 en (7) blz. 8°.

Dat deze uitgave inderdaad eene andere is dan n°. 18, blijkt o. a. uit bl. 1 reg. 10 v. o. profeten voor: profeeten, bl. 29 reg. 1 v. b. hout voor houdt, bl. 47 reg. 5 v. b. vynen voor vijnen, enz. Over het algemeen is hier bijna overal de *ij* door *y* vervangen.

De prenten hebben het toppunt van leelijkheid bereikt. Palamedes XXXIII gaat steeds vooraf. U.

20. J. VAN VONDEL'S Hekeldichten, met aenteekeningen, uit 's Dichters mondt opgeschreven. Thans merkelijk vermeerdert. Schiedam, H. A. M. Roelants. 1852. (II) en 113 blz. kl. 8°.

Aan dezen herdruk hebben de uitgaven van 1736 tot grondslag gediend. Het bundeltje verscheen als n°. 2 van het Klassiek, Letterkundig Panthéon. U.

---

[1]) In mijn exemplaren schijnt het titelblad op nieuw gedrukt te zijn. Het verschilt met de 4° editie in één woord; in de 8° staat op den titel «kopre», in de 4° «kopere».

[1]) In het voorbericht had «de Boekverkooper» reeds medegedeeld, dat hij deze afbeelding had doen vervaardigen «naar een echt schilderytje, 't welk bygeval tot onze kennis quam». Zie hieronder bij de afzonderlijke uitgaven.

21. J. VAN VONDEL'S Hekeldichten, met aenteekeningen, uit 's Dichters mondt opgeschreven. Thans merkelijk vermeerdert. Schiedam, H. A. M. Roelants. 1852. (II) en 113 blz. 8°.

Herdruk van n°. 20. Op bl. 1 leest men hier reg. 24 v. o. schadelijke, in de vorige uitgave: schadelyke, op bl. 3 reg. 4 v. b.: En leert, daar: En lgeert *(sic)*, op bl. 83 reg. 8 v. b. Geen mensch, daar: Geen, mensch, enz.

22. J. VAN VONDEL'S Hekeldichten. Met Brandt's en andere aanteekeningen, en een naschrift ter inleiding van J. van Vloten. Schiedam, H. A. M Roelants, 1877. (IV) en 144 blz. kl. 8°.

Deze bundel is het tweede stuk van «J. van Vondel's Geschied- en hekeldichten», bij denzelfden uitgever verschenen, en als zoodanig gepagineerd: 113—256. Dr. J. van Vloten heeft hier «den bekenden bundel Hekeldichten van Vondel, van de jaren 1705 tot 1736 herhaaldelijk en voortdurend vermeerderd te Amersfoort uitgegeven» herdrukt. Alle gedichten zijn overgenomen, behalve «de ter bladvulling alleen aangebrachte *Vertroosting* bij den dood van Prins Willem II».

Deze uitgave werd later als n°. 2 in het Klassiek, Letterkundig Panthéon opgenomen met het jaartal 1884. De titel op den omslag is: «J. van Vondel's Hekeldichten, met aanteekeningen, uit 's Dichters mond opgeschreven. Thans merkelijk vermeerdert. Schiedam, H. A. M. Roelants, 1884».

Als aanhangsel tot deze afdeeling kan hierbij gevoegd worden:

23. J. VAN VONDEL'S Geschied- en hekeldichten. Met inleidend schrijven en historische toelichting van J. van Vloten. Schiedam, H. A. M. Roelants. 1876—1878. (VIII) en 712 blz. kl. 8°.

Men vindt hierin, behalve een algemeene Inleiding van Dr. J. van Vloten (VIII blz.): Palamedes (bl. 1—112), de Hekeldichten (I—IV en bl. 113—256), de Leeuwendalers (I—VIII en bl. 257—344), J. van Vondel's Geschieddichten (I—IV en bl. 345—712). De laatste afdeeling bevat alle gedichten van Vondel op historische gebeurtenissen in chronologische volgorde.

Deze uitgave was bestemd om met veranderden titel, het eerste deel van een volledigen herdruk van Vondels Dichtwerken in klein formaat te vormen (zie lager n°. 43).

III. TREURSPELEN.

24. I. V. VONDELS | Treurspeelen. | Begreepen in | twee deelen. | *Vignet: putje.* | t' Amsterdam, | By Kornelis de Bruyn, op de Nieuwezyds Voorburg- | wal, op de hoek van Drik (*sic*) van Assensteeg, 1662. Twee dln. 8°.

Deze uitgave bevat 23 treurspelen, afzonderlijk gepagineerd en in de jaren 1660—62 verschenen, aldus verdeeld: in het Eerste Deel: Palamedes, Hecuba, Hippolytus, Elektra, Edipus, Gysbrecht van Aemstel, Maria Stuart, Leeuwendalers, Maeghden, Peter en Pauwels, Lucifer, Salmoneus; in het Tweede Deel: Jerusalem, Joseph in Dothan, Joseph in Egipten, Joseph in 't Hof, Jeftha, Samson, David in ballingschap, David herstelt, Gebroeders, Adonias, Salomon. Zij komen in de afdeeling: Afzonderlijke uitgaven uitvoeriger beschreven voor.

Deze stukken worden voorafgegaan door een voorbericht (bl. III—VI) van den drukker aan zijn «Konst, en Rymlievende landtslieden».

Op dit voorbericht volgt op bl. VII een gedicht van Jan Zoet: «Aen de Konstlievende beminners der Treurspeelen van den doorluchtigen heer Joost van de Vondel, Vader, en vinder der Nederlandtsche Poëzye». B.V. en U.

25a. Alle de | treur-spelen | van de heer | J. V. VONDEL. | In twe Deelen. | Zo als dezelve vervolgens in 't licht zyn gegeeven. | Eerste deel. | *Vignet: putje met: «Elk zyn beurt.»* | Te Amsterdam, | By Joannes de Wees, Boekverkooper op den | Middeldam, in 't Nieuwe Testament, 1700. (4) blz. 4°.

Dit is slechts een losse titel, die voor een aantal treurspelen van Vondel geplaatst werd. Daar de uitgaven van verschillende jaren zijn, hebben wij hier waarschijnlijk te doen met een speculatie van een boekverkooper, die zijn fonds,

dat hem door zijn vader was nagelaten, wilde opruimen.

Op bl. 3 leest men: «Dit eerste deel Behelst de Zestien eerst uitgekomene treurspelen; Als 1. Pascha (1695), 2. Hieruzalem Verwoest, (1665), 3. Palamedes (1652), 4. Amsterdamse Hecuba (1693), 5. Hippolytus (1698), 6. Gysbrecht van Aemstel (1699), 7. Electra (1695), 8. Joseph in Dothan (1692), 9. Joseph in Egypten (1695), 10. Joseph in 't Hof (1692), 11. Maagden (1643), 12. Gebroeders (1650), 13. Peter en Pauwels (1692), 14. Maria Stuart (1646), 15. Salomon (1648), 16. Leeuwendalers (1696)».

Het tweede deel heeft tot titel:

25b. De | treur-spelen | van de heer | J. V. VONDEL. | Zo als dezelve vervolgens in 't licht zyn gegeeven. | Twede deel. | *Vignet: putje met: «Elk zyn beurt.»* | Te Amsterdam, | By Joannes de Wees, Boekverkooper op den | Middeldam, in 't Nieuwe Testament, 1700. (4) blz. 4°.

Op bl. 3: «Dit twede deel Behelst de Zestien laatste uitgekomene treurspelen; Als 1. Lucifer (1654), 2. Salmoneus (1696), 3. Jeptha (1697), 4. Koning Edipus (1698), 5 Koning David in Ballingschap (1691), 6. Koning David Hersteld (1693), 7. Samson (1694), 8. Adonias (1661), 9. Batavische gebroeders (1690), 10. Faëton (1663), 11. Adam in Ballingschap (1698), 12. Ifigenie in Tauren (1695), 13. Zungchin (1667), 14. Noach (1692), 15. Feniciaansche (1695), 16. Herkules in Trachin (1697)».

De jaartallen achter de treurspelen geven de uitgaven aan, die gewoonlijk in een dergelijke verzamelband gevonden worden. Nauwkeuriger geef ik die in de afdeeling Afzonderlijke uitgaven op, waar tevens zal blijken, dat enkele dezer Treurspelen, ofschoon met een vroeger jaartal op den titel, toch hoogstwaarschijnlijk eerst veel later gedrukt en uitgegeven zijn B.G. en U.

26. Alle de | treur-speelen | van de heer | J. V. VONDEL, | In twee Deelen. | Zoo als dezelve vervolgens in 't licht zijn gegeeven. | Eerste deel. | *Vignet: putje met: «elk zyn beurt.»* | t' Amsterdam, | By Joannes de Wees, Boekverkooper op den | Middeldam, in 't Nieuwe Testament, 1700. (2) blz. 4°.

Op de achterzijde van den titel: «Dit eerste deel Behelst de Sestien eerst uytgekomene treurspelen; Als» enz.

Deze verzameling is gelijk aan de vorige; zij bevat meestal dezelfde edities der stukken. Het titelblad wijst echter aan, dat dit althans op nieuw, met veel tekstverschil, herdrukt is.

De titel van het tweede deel is geheel gelijk aan dien sub n°25b; alleen lees ik hier: «tweede», onder het putje: » elk » en « t'Amsterdam » in plaats van « Te Amsterdam ». U.

27a. Alle de | treurspelen | van | J. V. VONDEL. | Eerste deel. | *Vignet: gravure van J. Wandelaar, naar een teekening van hem zelven, voorstellende een boschachtig landschap met opgaande zon, in het midden waarvan Orpheus zijn lier zit te tokkelen, met het opschrift: « Vigilanter et quiete.»* | Te Amsterdam, | By Joannes Oosterwyk, Boekverkooper op den Dam, 1720. | Met Privilegie. 4°.

Het voorwerk (24 blz) bevat eerst een franschen titel, met een « Verklaaring van de tytelprint », door A. Bógaert op de achterzijde (zie v. L. X. Nal. bl. 8); dan de titelprent, een gravure, gemerkt: «J. Wandelaar inv. et fecit», vervolgens den eigenlijken titel en de opdracht aan «DenWeledelenGrootachtbarenHeereMr.Jan vande Poll, Burgermeester der stadtAmsterdam». Op bl. IX—XVI een gedicht van D. van Hoogstraten: « Op den nieuwen druk der treurspelen van Joost van den Vondel » en op bl. XVII—XX een bericht van « David van Hoogstraten aen den dichtlievenden lezer », waarin hij zegt niet te hebben « kunnen laten de hant te houden aen deze nieuwe uitgave ». Op bl. XXI—XXIII de « Copy der Privilegie », gedateerd « op den vyfden January 1719 » waarover hieronder meer. Op bl. XXIV « Naemen der Spelen, in het eerste Deel begrepen ». Dit deel [1]) bevat 16 stukken, die alle op bijbelsche « stoffe » betrekking hebben; elk stuk is afzonderlijk gepagineerd.

Door een bevriende hand, die mij gegevens verschafte uit de papieren van het voormalig Boekverkoopersgilde te Amsterdam, ben ik in staat gesteld ook de geschiedenis dezer uitgave mede te deelen.

Den 17 Februari 1718 kocht Joannes Oosterwijk, Boekverkooper te Amsterdam, bij acte, gepasseerd voor den notaris Pieter Schabaalje, van zijn collega Johannes de Wees « alle de Exemplaaren, van de Treurspeelen van Joost

---

[1]) Deze editie moet van Lennep in de Nalezingen op het X[e] deel bedoeld hebben; vreemd is het, dat deze uitgave, die niet zeldzaam is, hem niet onder de oogen kwam.

van Vondel, bestaende in vier duyzend, seven hondert zes-en-tachtig stuks, tot een en halve stuyver het stuk, te betalen contant, nevens de overleveringe, als mede het volle recht van Copyen».

Nadat Oosterwijk het bedrag van *f* 358,95 had voldaan en dus het fonds èn het Copyrecht in eigendom had verkregen, wendde hij zich tot de Staten van Holland en Westvriesland met gemotiveerd request om privilegie te verzoeken; daar hij «geresolveert is, alle de treurspelen van Vondel in beter ordre te brengen, en vervolgens te doen herdrucken en met fyne kopere plaeten te vercieren». Om de vele kosten, die hij moest maken, verzoekt hij een «Octroy en Privilegie, omme voor den tijt van 15 eerstkomende Jaeren, alle de Treurspeelen van Vondel alleen en met seclusie van anderen te mogen drucken, doen drucken ende verkopen, 't sy te zaemen of afsonderlijk ende in sodanige gedeeltens of formaeten als den suppliant te raden werden zal, op een poene van *f* 3000 te verbeuren by die geene, dewelke de voorgem. Treurspeelen in 't geheel of ten deel mogte komen na te drucken, ofte elders nagedruckt zynde, binnen dese landen te brengen ende te verkopen».

Dit verzoekschrift werd gestelt in handen van «de Gedeputeerden der steden Leyden en Amsterdam omme consideratie en advies», die het wederom «in handen (stelden) van de overluyden van 't Boekdruckers Gild». Deze brachten den 28 December 1718 schriftelijk een gunstig advies daarop uit, zoodat den 5 Januari daaraanvolgende door de Staten het gevraagde Octroy verleend werd.

Toch hielp dit Privilegie niet veel, gelijk we later zullen zien.

27b. Alle de | treurspelen | van | J. v. VONDEL. | Tweede deel. | *Vignet: putje met: «Elck zyn beurt.»* | t'Amsterdam, | By Joannes Oosterwyk, Boekverkooper op den Dam, 1719. | Met Privilegie. 4°.

Het voorwerk (16 blz.) bevat eerst een franschen titel, met een «Verklaaring van de tytelprint» door A. Bógaert op bl. 2, (v. L. X Nal. bl. 8), op bl. 3 een titelprent gemerkt: «J Wandelaar inv: et fecit.», geheel anders dan die van dl. I. Op bl. 7—15 Vondels *Tooneelschilt*; op bl. 16 de «Naemen der Spelen, in het tweede Deel begreepen». Op de titelprent vindt men het jaartal 1720. Dit deel bevat de 16 wereldlijke treurspelen, elk afzonderlijk gepagineerd [1]). B.L.L. en U.

28. JOOST VAN DEN VONDEL, Viertal treurspelen. Te 's-Gravenhage, bij K. Fuhri. 1851. (IV) en 342 blz. kl. 8°.

Bl. I fr. titel, bl. III titel, bl. 1—92 Lucifer, bl. 93—164 Adam in ballingschap, bl. 165—262 Palamedes en bl. 263—342 Gijsbrecht van Aemstel. Van het voorwerk is bij elk stuk alleen de lijst der «Personen» behouden.

29. J. VAN VONDEL'S Treurspelen. Eerste Deel. Lucifer. Met een levensberigt. Schiedam, H. A. M Roelants. 1852. Zes dln. kl. 8°.

De uitgever wilde achtereenvolgens Vondels treurspelen opnemen in het «Klassiek, Letterkundig Panthéon».

In het geheel verschenen slechts: 1. Lucifer 1852 (n°. 8) 2. Adam in Ballingschap en Noach 1853 (n°. 12) 3. Joseph in Dothan 1855 (n°. 33), 4. Gysbrecht van Aemstel 1856 (n°. 40), 5. Palamedes 1856 (n°. 49), 6. Joseph in Egypten 1857 (n°. 50).

Deze stukken zijn meermalen herdrukt, telkens echter in denzelfden vorm; dit maakt het onderzoek zeer moeilijk. Daar deze uitgave echter hoegenaamd geen waarde heeft, loont dit onderzoek de moeite niet.

30. Vier treurspelen van J. VAN VONDEL, Lucifer, Gysbrecht van Amstel, Palamedes, Maria Stuart, met aenteekeningen uitgegeven door J. F. J. Heremans, Professor aen 't Koninklyk Athenaeum, te Gent. Gent, H. Hoste, Boekhandelaer, Veldstraet. Drukkery van I. S. van Doosselaere. 1853. XIV en 296 blz. 8°.

Bl. I. fr. titel, bl. III titel, bl. V en VI «Voorberigt», bl. VII—XIV een inleiding. Daarna volgen Lucifer (bl. 1—76) Gysbrecht van Amstel (bl. 77—144), Palamedes, (bl. 145—228) en Maria Stuart (bl. 229—296) met ophelderende aanteekeningen aan den voet der blz. Het voorwerk is bij de treurspelen geheel weggelaten, uitgezonderd den inhoud en de lijst der spelers. U.

31. Drie treurspelen van J. VAN

---

[1]) In het *Naamregister* van Abkoude en Arrenberg wordt een uitgave vermeld, die mij nooit onder de oogen is gekomen. Zij is aldus beschreven: «Vondels XXXII zoo geestlyke als weereldlyke Spellen, 2 deelen Amsterdam, S. van Esveld, in 4°. 9 gld». Ik vermoed echter, dat hiermede de zoo even beschreven editie van Oosterwijk bedoeld is, wiens fonds in 1754 bij S. van Esveld verkrijgbaar was.

DEN VONDEL, Lucifer, Gysbrecht van Amstel, Maria Stuart, met aenteekeningen uitgegeven door J. F. J. Heremans, Professor aen 't Koninklyk Athenaeum, te Gent. Gent, H. Hoste Boekhandelaer, Veldstraet. Drukkery van I. S. van Doosselaere. 1858. XV en 240 blz. 8°.

Bl. I fr. titel, bl. III titel, bl, V en VI «Voorberigt» en bl. VII—XV een inleiding. Blz. 1—83 Lucifer, bl. 85—161 Gysbrecht van Amstel en bl. 163—240 Maria Stuart. Aan den voet der blz. korte ophelderende aanteekeningen. B.L.L.

32. Vier treurspelen van JOOST VAN DEN VONDEL. Adam in ballingschap, Peter en Pauwels, De Maagden, Maria Stuart, uitgegeven, in gezuiverde texten, met inleidingen en aanteekeningen, door P.J. Koets, Pr., J. W. Brouwers, Pr., H. G. van Heukelum, Pr., en J. A. de Rijk, Pr., onder medewerking van J. A. Alberdingk Thijm. Amsterdam, C. L. van Langenhuysen. 1869—1872. gr. 8°.

Tot heden verschenen: II Peter en Pauwels, uitgegeven door P. J. Koets (1869) en III Maria Stuart door J. A. de Rijk (1872). Zie verder bij de afzonderlijke uitgaven.

33. Drie treurspelen van J. VAN DEN VONDEL, Lucifer, Gijsbrecht van Amstel, Maria Stuart, met aanteekeningen uitgegeven door Dr. J. F. J. Heremans, Hoogleeraar aan de Hoogeschool van Gent, Voorzitter der Zuidnederlandsche Maatschappij van Taalkunde, Lid der Maatschappij van Nederlandsche Letterkunde te Leiden en der Maatschappij *de taal is gansch het volk* te Gent. Tweede druk. Gent, H. Hoste, Boekhandelaar, Veldstraat. 1870. XVI en 242 blz. 8°.

Bl. I fr. titel, bl. III titel, bl. V en VI «Voorbericht», bl VII—XVI een inleiding. Bl. 1—85 Lucifer, bl. 87—163 Gijsbrecht van Amstel en bl. 165—242 Maria Stuart. U.

34. J. VAN VONDEL'S Treurspelen. Met inleidend schrijven en historische toelichting van J. van Vloten. Schiedam, H. A. M. Roelants. 1875—1884. Twee deelen, 682 en 658 blz. kl. 8°.

In deze uitgave, die eerst afzonderlijk verscheen en daarna het tweede en derde deel vormde van «J. van Vondel's Dichtwerken op nieuw uit te geven onder toezicht van J. van Vloten», zijn 21 dramatische gedichten opgenomen. Palamedes en Leeuwendalers zijn gebracht onder de rubriek «Geschied- en Hekeldichten», terwijl Pascha, Hierusalem verwoest, Amst. Hecuba, Hippolytus, Electra, Koning Edipus, Ifigenie in Tauren, Feniciaansche en Herkules in Trachin niet opgenomen zijn. Elk treurspel is voorafgegaan van een korte inleiding door Dr. van Vloten. Zie hieronder n°. 43 en lager de afzonderlijke uitgaven. U.

35. Drie treurspelen van J. VAN DEN VONDEL, Lucifer, Gijsbrecht van Amstel, Maria Stuart, met aanteekeningen uitgegeven door Dr. J. F. J. Heremans, Hoogleeraar aan de Hoogeschool van Gent. Derde druk. Gent, Algemeene boekhandel van Ad. Hoste, uitgever, Veldstraat, 43. 1878. XVI en 242 blz. 8o.

Bl. I fr. titel, bl. III titel, bl. V en VI «Voorbericht», en bl. VII—XVI eene inleiding. Bl. 1—85 Lucifer, bl. 87—163 Gijsbrecht van Amstel en bl. 165—242 Maria Stuart. U.

IV. VOLLEDIGE WERKEN.

36 J. VAN VONDELS Werken, in Quarto, de beste drukken, zoo als dezelve doorgaans in XI Banden gebonden worden.

Aldus wordt in het *Naamregister* van J. Abkoude 1773 bl. 467 een exemplaar der werken beschreven. Zooals uit de samenstelling blijkt, bestaat dit uit een bijeenvoeging van stukken, in verschillende edities. Het jaartal achter elk stuk wijst aan, dat zich in een dergelijk exemplaar een uitgave bevindt in dat jaar verschenen. Dergelijke exemplaren komen in auctie-catalogi veel voor. Ik wijs er echter uitdrukkelijk op, dat de samenvoegingen geheel willekeurig zijn.

I. Band. Toneelschild, 1661. Amsterdam.
Adam in ballingschap, 1644, 1698. Amst.
Noach, 1667, 1692, Amst.
Joseph in Dothan, 1644, 1692, Amst.
Joseph in Egypte, 1644, 1695, Amst.
Joseph in 't Hof, 1655, 1692, Amst.
Pascha of verlost Jeruzalem, 1636, Amst.
Jeptha of Offerbelofte, 1656, 1659, 1697, Amst.
Samson, 1660, 1694, Amst.
David in ballingschap, 1660, 1691, Amst.
David hersteld, 1660, 1693, Amst.
Salomon 1648, 1654, 1657, Amst.
Petrus en Paulus, 1641, 1691, Amst.
Jeruzalem verwoest, 1620, 1642, 1643, 1665, Amst.

Band II. Lucifer, 1654, Amst.
Gebroeders, 1650, Amst.
Adonias, 1661, Amst.
Faëton, 1663, Amst.
Salmoneus, 1657, 1696, Amst.
Herkules, 1668, 1697, Amst.
Hyppolitus, 1649, 1658, 1698, Amst.
Edipus, 1660, 1698, Amst.
Euripides, 1660, 1698, Amst.
Anistus (*sic*) Hekuba, 1647, 1693, Amst.
Electra, 1639, 1658, 1695, Amst.

Band III. Ifignia *(sic)*, 1666, 1695, Amst.
Batavische Gebroeders, 1663, 1690, Amst.
Maagden, 1639, 1643, 1644, Amst.
Gijsbregt van Aemstel, 1650, 1659, 1699, Amst.
Maria Stuart, 1646, Amst.
Zungchin, 1667, 1692, Amst.
Leeuwendaalders (*sic*), 1647, 1696, Amst.
Palamedes, 1707, Amersfoort, 1625, 1652, Amst.
Hekeldichten en vertroosting op den dood van zyn Hoogheit, 1707, 1705, Amersf.

Band IV en V. Poëzy. 2 dln, 1682, Franeker.

Band VI. Ovidius Herschepping, 1671, Amst.
Ovidius Heldinnebrieven, 1716, Amst.

Band VII. Virgilius in ondicht, 1646, 1737, Amst.

Band VIII. Virgilius in dicht, 1660, 1696, Amst.

Band IX. Davids Harpzangen, 1696, 1703, 1723, Amst.
Horatius Lierzangen, 1703, Amst.

Band X. Warande der Dieren, 1617, 1682, en z. j. bij de Groot te Amst.
Toneel des menschelyken levens, 1661, 1699, 1718. Amst.
Helden Gods en daar agter Heerlykheit van Salomon, 1620, 1699, Amst.
Abrahams Offerhande, 1622 *(sic)*, Leiden.

Band XI. Bespiegeling van Godsdienst, 1662, 1700, 1720, 1723, Amst.
Johannes den Boetgezant, 1662, 1696, Amst.
Altaargeheimenissen, 1645, 1718, Keulen.
Maagdebrieven, 1642, 1687, 1702, 1723, Amst.
Heerlykheit der Kerke, 1663, 1702.

37. Alle de werken van JOOST VAN VONDEL. Uitgegeeven door Bernardus Bosch, rustend predikant van Diemen. (*Vignet: portret van Vondel, gegraveerd door F. de Roode te Rotterdam.*) Te Dordrecht, bij De Leeuw en Krap. Te Bergen op den Zoom, bij van Riemsdijk en van Bronkhorst (1793—1799). Vijf stukken 8o.

Opgedragen «aan Neerlands grootste dichteres, Mejongvrouwe Petronella Moens».
Uit het voorbericht van B. Bosch, dd. 12 van Herfstmaand 1792, blijkt, dat de Dortsche uitgevers de Leeuw en Krap ook een nieuwe uitgaaf van Vondels werken hadden willen in het licht zenden, zoodat van Riemsdijk en van Bronkhorst toen besloten deze voor gezamenlijke rekening uit te geven.
Het geheele werk zou 15 of 16 stukken groot zijn; slechts 5 zagen het licht, waarvan de eerste vier de Poëzy, volgens de uitgave van 1682 bevatte en het vijfde het eerste stuk der Treurspelen (Lucifer, Adam in ballingschap, Noach en Joseph in Dothan). U.

38. Dichterlijke werken van JOOST VAN DEN VONDEL. Te Amsterdam, bij M. Westerman. 1820—1824. 21 deelen kl. 12o.

Voor deel I het portret van Vondel, gegraveerd door P. Velyn.
Dl. I verscheen in Sept. 1820 en bevat een «Berigt» van M. Westerman, gedateerd 10 Julij

1820 (bl. V—VIII), een Naamlijst der Inteekenaren (bl. I—XXVIII) met Z. M. den Koning der Nederlanden bovenaan voor 6 Ex. en de treurspelen Lucifer (bl. I—XXII en 1—91), Adam in Ballingschap (bl. 93—182), Noah (bl. 183—260) en Joseph in Dothan (bl. 261—354).

Deel II: Joseph in Egypten (bl. 1—75), Sofompaneas (bl. 77—140), Jephta (bl. 141—236), Samson (bl. 237—316) en Koning David in ballingschap (bl. 317—410).

Dl. III: Koning David herstelt (bl. 1—86), De Gebroeders (bl. 87—180), Adonias (bl. 181—270) en Salomon (bl. 271—361). Op de allerlaatste blz. leest men: «Amsterdam, ter Boekdrukkerije van J. G. Rohloff».

Dl. IV: Vervolg van de Naamlijst der Inteekenaren (bl. I—VI), Peter en Pauwels (bl. 1—87), Jerusalem verwoest (bl. 89—103), Pascha (bl. 105—290), en Faëton (bl. 291—367).

Dl. V: Tweede vervolg van de Naamlijst der inteekenaren (bl. I—IV), Salmoneus (bl. 1—99), Sofokles' Herkules in Trachin (bl. 101—166), Hippolytus (bl. 167—233) en Koningh Edipus (bl. 235—328).

Dl. VI: Naamlijst der Inteekenaren in Neêrlands Indië (bl. V—XIV), Euripides' Feniciaansche (bl. 1—96), Palamedes (bl. 97—211), De Amst. Hecuba (bl. 213—286) en Electra (bl. 287—372).

Dl. VII: Ifigenie in Tauren (bl. 1—79), Batavische gebroeders (bl. 81—169), Gijsbrecht van Aemstel (bl. 171—260) en De Maeghden (bl. 261—344).

Dl. VIII: Maria Stuart (bl. 1—96), Zungchin (bl. 97—178), Leeuwendalers (bl. 179—288), Rozemont (bl. 289—292), Tooneelschilt (bl. 293—305) en Schouburgh dichten (bl. 307—318).

Dl. IX: Voorwerk van de uitgave van Brandt 1682 (bl. 1—16), de Zeghezanghen (bl. 17—128), Lof- en eerrymen (bl. 129—339) en Klinckdichten (bl. 340—362).

Dl. X: Derde vervolg van de Naamlijst der inteekenaren, de Lierdichten (bl. 1—264), de gedichten op Afbeeldinghen (bl. 265—340), Bijschriften op Gedenkpenninghen (bl. 341—348) en Bijschriften op Steden en gebouwen (bl. 348—366).

Dl. XI: Gedichten op stichtelycke en kerckelycke stoffen (bl. 1—24), Klaghten (bl. 25—53), Danckdichten (bl. 54—69), Brieven (bl. 70—87), Lofdichten op schilderyen en andere kunst (bl. 88—152), Lofdichten op uitgegheve schriften (bl. 153—181), Hekeldichten (bl. 182—257) Mengeldicht (bl. 258—302), Gedichten in Stamboecken en raetsels (bl. 303—309) en Vertaelinghen (bl. 310—327).

Dl. XII: Geboortegedichten (bl. 1—20), Bruiloftdichten (bl. 21—224), Lyckdichten (bl. 225—299), Grafschriften (bl. 300 320) en Gezanghen (bl. 321—401).

Dl. XIII: Heilighe Gezanghen, (bl. 1—49), en Koningh Davids Harpzangen, (Eerste Afd.), (bl. 51—354).

Dl. XIV: Koningh Davids Harpzangen, (Tweede Afd.), (bl. 1—124) en Bespieghelingen van God en godsdienst (bl. 125—384).

Dl. XV: Altaer-geheimenissen (bl. 1—190) en de Heerlyckheit der Kercke (bl. 191—307).

Dl. XVI: Joannes de Boetgezant (bl. 1—144), Brieven der Heilighe Maeghden (bl. 145—229) en Oude rymen (bl. 231—314).

Dl. XVII: Publius Virgilius Maroos wercken, in Nederduitsch dicht (Herderszanghen, Lantgedichten) en Eneas Boek I—IV, (bl. 1—341).

Dl. XVIII: Eneas, boek V—XII (bl. 1—367).

Dl. XIX: Ovidius Herscheppinghe, boek I—X (bl. 1—405).

Dl. XX: Ovidius Herscheppinghe, boek XI—XV (bl. 1—200) en Ovidius Heldinnebrieven (bl. 201—356).

Dl. XXI: De Helden Godes (bl. 1—72), De Heerlyckheid van Salomon (bl. 73—124), Tooneel des Menschelycken Levens (bl. 125—200), Vorstelycke Warande der Dieren (bl. 201—362), een algemeenen Inhoud der deelen (bl. I—VI) en een Naberigt van den uitgever (bl. VII—X), waarin deze o. a. mededeelt, dat hij, het Leven van Vondel door Brandt, in hetzelfde formaat gedrukt, nog zal uitgeven om het bij deze uitgave te bewaren.

39. Dichterlijke werken van J. VAN DEN VONDEL. Nieuwe Uitgave. *Vignet: een lier, omgeven door ornament, gemerkt: J. Leloir.* Rotterdam, bij Contze & Overbroek. 1828. gr. 8º.

Tegenover den titel een lithographisch portret van Vondel door Engelmann.

De uitgevers meenden in een flink octavoboekdeel «alle de Dichterlijke Werken van den vermaarden Vondel» saam te vatten. Slechts het Eerste Stuk zag het licht (VII en 224 blz.). Dit bevatte: het Leven des Dichters, Gysbreght van Aemstel, Palamedes, Batavische Gebroeders, Leeuwendalers, Maeghden, Maria Stuart, Zungchin, Lucifer, Adam in Ballingschap, Noah, Joseph in Dothan, Joseph in Egypten, Sofompaneas, Pascha, Jeptha en een gedeelte van Samson, alle in twee kolommen gedrukt.

Deze uitgave werd «volgens het Prospectus, naar de oudste en beste drukken, onder toezigt van den Heer A. C. Schenk vervaardigd». U.

40. De werken van VONDEL in verband gebracht met zijn leven, en voorzien van verklaring en aanteekeningen door Mr. J. van Lennep. Met platen en afbeeldingen. (*Vignet: uitgeverswapen, bestaande uit een schild met de letters «M. H. B. & Z» en als helmteeken een hand met een boek, waarin te lezen staat: «artem alet terra nostra».*) Gedrukt en uitgegeven by M. H. Binger

& Zonen [1]), te Amsterdam. 1855—1869. Twaalf deelen, gr. imp. 8°.

Over de wijze, waarop deze uitgave ontstaan is, leze men hetgeen Nicolaas Beets ter nagedachtenis van Mr. Jacob van Lennep schreef. (v. L. XII bl. 21).

Deel I. Fr. titel. Portret van Vondel, ets van J. W. Kaiser. Titel, 1855. Opdracht aan Z. M. Willem III (bl. V—VI), Inhoud (bl. VII—X), Inleiding (bl. 1—6). De Werken van J. van Vondel, bl. 7—776. Nalezing en aanteekeningen, 63 blz. Naamlijst der inteekenaren, XXXIV blz.

Platen: over bl. 12 Aankomst van het V's gezin in Nederland, lithogr. naar H. ten Kate; over bl. 98 het Pascha, ets van W. F. Wehmeyer naar C. Rochussen, over bl. 720 Hierusalem verwoest, lithogr. naar A. F. Zurcher en verder 3 blazoenen van rederijkerskamers, een wapen, 4 vignetten en 199 emblemata, alle op hout gegraveerd.

Deel II. Fr. titel. Portret van Laurens Reael, lithogr. naar Th. de Keyser, door H. Hollander Cz. Titel, 1856. Inhoud, bl. V—XIV. Inleiding, bl. 1—10. De Werken enz., bl. 11— 768. Nalezingen en aanteekeningen, 72 blz.

Platen: over bl. 146 Koenraad Vorstius afscheid nemende van Vondel, lithogr. door Crayevanger; over bl. 162 Anna en Maria Tesselschade Visscher, lithogr. naar H. ten Kate; over bl. 214 Scheybeeck, de hofstede van Lourens Joosten Baeck, lithogr. naar een oud prentje; over bl. 233 De Amsteldamsche Hecuba; lithogr. naar J. E. J. v. d. Berg; over bl. 314 facsimile van het Stockske van Oldenbarnevelt; over bl. 338 Palamedes, op steen gegraveerd naar de oude Koperplaat; over bl. 488 Palamedes, grav. van C. Ed. Taurel naar A. F. Zürcher, over bl. 530 allegorische prent bij de Geboortklock, naar de oude kopergravure met de pen op steen gebracht; over bl. 600 wapenprent van Frederik Hendrik, op steen gegraveerd naar de oude tytelplaat van de Verovering van Grol; over bl. 628 Reyntje de Vos, grav. van C. Ed. Taurel, naar B. te Gempt; over bl. 746 Hippolytus, grav. van C. Ed. Taurel, naar A. F. Zurcher en een wapen, 2 boekdrukkersmerken, het portret van Erasmus en 11 vignetten, alle op hout gegraveerd.

Deel III. Fr. titel. Portret van P. C. Hooft, grav. van D J. Sluyter naar M. v. Mierevelt. Titel. 1857. Inhoud, bl. V—XIV. De werken, enz. 866 blz. Nalezing en aanteekeningen, 25 blz.

Platen: over bl. 54 facsimile van het «Antwoort» van Tesselschade, over bl. 162 facsimile van V's gedicht «Aen myn heer den Drost van Muyden», over bl. 212 facsimile van V's copie van een brief van H. de Groot, uit Parijs, 15 Juni 1635; over bl. 320 Zit- en staanplaatsen van den Amsterdamschen Schouwburg, lithogr. en Het tooneel van den Amsterdamschen Schouwburg, lithogr.; over bl. 406 Gysbrecht van Aemstel, grav. van D. J. Sluyter naar Ch. Rochussen; over bl. 546 facsimile van V's brief aan de Groot, 9 Sept. 1639; over bl. 600 Maeghden, ets van D. J. Sluyter, naar Ch. Rochussen; over bl. 643, 644 en 700 vier facsimiles, behoorende bij de Gebroeders; over bl. 706, Gebroeders, ets van C. Ed. Taurel, naar A. F. Zurcher; over bl. 776 Joseph in Dothan, ets van C. Ed. Taurel, naar A. F. Zurcher; over bl. 848 Joseph in Egypten, grav. van C. Ed. Taurel, naar A. F. Zurcher, en 2 wapens, 1 allegorisch figuur en 29 vignetten, alle op hout gegraveerd.

Deel IV. Fr. titel. Portret van H. de Groot, grav. van D. J. Sluyter naar Moritz Calisch, Titel, 1858. Inhoud, bl. V—XII. De werken, enz. 758 blz. Nalezing en aanteekeningen, 24 blz.

Platen: over bl. 31 facsimile van het gedicht op de afbeelding van Cornelia Spiegel; over bl. 84 Peter en Pauwels, grav. van C. Ed. Taurel, naar A. F. Zurcher; over bl. 288 De Heilige Maeghden, grav. van C. Ed. Taurel, naar C. Rochussen; over bl. 456 Altaer-geheimenissen, grav. van F. Molenaar naar C. F. Phlippeau; over bl. 460, 506 en 560 Altaer-geheimenissen, houtgravuren naar C. F. Phlippeau en 2 wapens, 2 allegorische figuren en 6 vignetten op hout gegraveerd.

Deel V. Fr. titel. Portret van L. Marius, grav. van D. J. Sluyter naar de prent van Th. Matham. Titel, 1859. Inhoud, bl. V—XI. De werken, enz., 783 blz. Nalezing en aanteekeningen, 28 blz.

Platen: over bl. 10 titelprent van Virgilius Maroos Wercken, op steen gegrav. naar de oude koperplaat; over bl. 421 facsimile van V's brief aan Huygens (21 Juli 1646); over bl. 422 facsimile van V's brief aan Cath. Zueria (21 Juli 1646); over bl. 424 facsimile van V's brief aan P. C. Hooft (Juli 1646); over bl. 492 Maria Stuart, grav. van D. J. Sluyter naar C. Rochussen; over bl. 540 Het standbeeld van Louize van Oranje te Oranjeburg, grav. van D. J. Sluyter naar eene photographie; over bl. 588 Zinnebeeldige voorstelling van den vrede met Spanje, grav. van C. Ed. Taurel; over bl. 674 De Leeuwendalers, grav. van D. J. Sluyter naar C. Rochussen; over bl. 756 Salomon, grav. van C. Ed. Taurel naar A. F. Zurcher; over bl. 772 facsimile van het gedicht op M. Kretzers St. Maria Magdalena, en 3 allegorische figuren, een portret en 15 vignetten, op hout gegraveerd.

Deel VI. Fr. titel. Portret van Joan Huydecoper, Heer van Maerseveen, grav. van C. Ed. Taurel. Titel, 1861. Inhoud, bl. V—XX. De werken, enz. 761 blz. Nalezing en aanteekeningen, 31 blz.

Platen: over bl. 186 facsimile van V's bijschrift op de afbeelding van K. Couvrechef; over bl. 222, 236, 252, 274 en 282 Lucifer, houtgrav. naar J. W. F. Kachel, door E. Vermorcken (222, 252 en 282), naar Kniiling (274) en

[1]) Alleen de eerste twee deelen hebben dit adres. In de volgende is het: «Gedrukt en uitgegeven by Gebroeders Binger, te Amsterdam.

één ongeteekend (236); over bl. 364 facsimile van V's bijschrift op Utrecht getekent door H. Zachtleven; over bl. 376 Vondel gekroond op het St. Lukasfeest, grav. van D. J. Sluyter naar C. Rochussen; over bl. 706 en 708 Gedenkpenningen, op de inwijding van 't stadhuis te Amsterdam (2 stuks), lithogr. en 2 wapens, 33 allegorische figuren en emblemata, 53 vignetten en een penning, op hout gegraveerd.

Deel VII. Fr. titel. Portret van Jan Six, grav. van M. Desboutin naar Rembrandt. Titel, 1862. Inhoud, bl. V—XII. De werken, enz., 795 blz. Nalezing en aanteekeningen 5 blz.

Platen: over bl. 46, 63, 74, 96 en 102, Salmoneus, houtgr. van E. Vermorcken naar J. W. F. Kachel; over bl. 176, 378, 432, 521, 534 en 550 Harpzang, resp. 11e, 73e, 90e, 120e, 127e, en 136e, grav. van C. Ed. Taurel naar J. W. F. Kachel, over bl. 631 V's afscheid van zijn zoon, grav. van W. Steelink naar C. Rochussen; over bl. 694 facsimile van het Eeuwgetij van den E. Heere K. Couvrechef; over bl. 710 Wapenkrans behoorende bij de «Afbeeldingen der Stamheeren.... van de Graven, Boelensen, Bickeren en Witsens», gravure van P. v. L., en één wapen, 2 allegorische figuren, 6 vignetten, een penning, een boekdrukkersmerk en een facsimile, op hout gegraveerd.

Deel VIII. Fr. titel. Portret van C. van Baerle, grav. van C. Ed. Taurel. Titel, 1863, Inhoud, bl. V—IX. De werken, enz. 739 blz. Nalezingen en aanteekeningen, 6 blz.

Platen: over bl. 38 Jephta, grav. van W. Steelink, naar J. W. F. Kachel; over bl. 90 Gedenkpenning op het overlijden van G. Flinck, lithographie; over bl. 279, 304, 356, 367, 417, 438, 480, 507, 551, 587, 594 en 663, Eneas, houtgrav. van E. Vermorcken naar J. W. F. Kachel; over bl. 728 Edipus, houtgrav. van E. Vermorcken naar J. W. F. Kachel benevens 11 allegorische figuren, en 20 vignetten, op hout gegraveerd.

Deel IX. Fr. titel. Portret van P. Scriverius, gemerkt F. M.(olenaar). Titel, 1864. Inhoud, bl. V—X. De werken, enz., 724 blz. Nalezing en aanteekeningen, 12 blz.

Platen: over bl. 14, 20, 30, 50 en 62, David in ballingschap, houtgrav. van E. Vermorcken, naar J. W. F. Kachel; over bl. 86, 94, 116, 126 en 134 David Herstelt, houtgrav. van E. Vermorcken, naar J. W. F. Kachel, over bl. 208 Samson, onget. houtgrav. naar J. W. F. Kachel; over bl. 258, 280 en 312 Adonias, onget. houtgrav. naar J. W. F. Kachel; over bl. 276 en 306 Adonias, houtgrav. van E. Vermorcken naar J. W. F. Kachel; over bl. 708 Batavische gebroeders, houtgrav. van E. Vermorcken naar J. W. F. Kachel en 26 vignetten op hout gegraveerd.

Deel X. Fr. titel. Portret van Johan Maurits van Nassau, grav. van F. Molenaar naar G. Flinck. Titel, 1865. Inhoud, bl. V—X. De werken, enz. 673 blz. Nalezing en aanteekeningen, 10 blz.

Platen: over bl. 27 Joannes de Boetgezant, houtgrav. van W. H. Stam naar J. W. F. Kachel; over bl. 29, 55, 56, 71, 81, 113, 119, 127 Joannes de Boetgezant, houtgrav. van E. Vermorcken naar J. W. F. Kachel; over bl. 73 87 en 139 Joannes de Boetgezant, houtgrav. van F. Weissenbruch naar J. W. F. Kachel; over bl. 320 Faeton, houtgrav. van F. Weissenbruch naar J. W. F. Kachel; over bl. 375 387 en 421 Adam in ballingschap, houtgrav. van E. Vermorcken naar J. W. F. Kachel, over bl. 382 Adam in ballingschap, onget. houtgrav. naar J. W. F. Kachel; over bl. 411 Adam in ballingschap, houtgrav. van W. H. Stam, naar J. W. F. Kachel; over bl. 553 Zungchin, houtgrav. van E. Vermorcken naar C. R.(ochussen); over bl. 655 Ifigenie in Tauren, houtgrav. van F. Weissenbruch naar J. W. F. Kachel, benevens een wapen en 26 vignetten, op hout gegraveerd.

Deel XI. Fr. titel. Portret van G. Brandt, grav. van C. Ed. Taurel. Titel, 1867. Inhoud, bl. V—IX. De werken, enz., 815 blz. Nalezing en aanteekeningen, 6 blz

Platen: over bl. 32 Noach, houtgrav. van E. Vermorcken, naar J. W. F. Kachel; over bl. 36, 57, 73 en 75 Noah, onget. houtgrav. naar J. W. F. Kachel; over bl. 108, 143, 150, en 164 Euripides Feniciaansche, onget. houtgrav. naar J. W. F. Kachel; over bl. 108 en 127 Euripides Feniciaansche, houtgrav. van E Vermorcken naar J. W. F. Kachel; over bl. 209 Herkules in Trachin, onget. houtgrav. naar J. W. F. Kachel; over bl. 272 facsimile van een brief van Vondel aan Antonides; over bl. 324, 356, 384, 438, 462, 486, 517, 579, 588, 630, 674, 692, 738, 766 en 802 P. Ovidius Nazoos Herscheppingen, onget. houtgrav. naar J. W. F. Kachel, benevens een wapen en 46 vignetten, op hout gegraveerd.

Deel XII. Fr. titel. V's standbeeld te Amsterdam, grav. van C. Ed. Taurel. Titel, 1869. Algemeene Naamlijst der inteekenaren, bl. V—XXXI. Inhoud, VI blz. Ter nagedachtenis van Mr. Jac. van Lennep, door N. Beets, 26 blz. De werken enz., bl. 1—153. Bijvoegselen en Verbeteringen, bl. 155—270: op het 1e deel bl. 157—166, op het 2e bl. 167—175, op het 3e bl. 176—202, op het 4e bl. 203—218, op het 5e bl. 219—228, op het 6e bl. 229—241, op het 7e bl. 242—246, op het 8e bl. 247—249, op het 9e bl. 250—256, op het 10e bl. 257—261, op het 11e bl. 262—264 en op het 12e bl. 265—270; Alfabetisch register, bl. 271—325. Chronologisch register, bl. 327—364. Naamlijst van schrijvers, bl. 365—368. Register van personen en zaken, bl. 369—516. Register van besproken letters, woorden en zegwijzen, bl. 517—618. Vondels standbeeld en de Vondelsfeesten te Amsterdam, op 17, 18 en 19 October 1867, (door H. Binger), bl. 619—714.

Platen: over bl. 2 facsimile van een opdracht van V. aan Joan Maestrick; over bl. 28 facsimile van «Op den lof van den Y-stroom» en van «Op zijne afbeelding»; over bl. 34 facsimile van «Op d' afbeeldinge van den Heere Meester Joan de Wit»; over

bl. 54 Agnes Block, photographie; over bl. 55 facsimile van «Ter bruilofte der E. getrouden S. de Flines en A. Blok»; over bl. 56 Gedenkpenning door de Staten van Utrecht vereerd aan A. Block; over bl. 57 Begrafenispenning ter eere van Ida Blok, lithogr.; over bl. 60 Begrafenispenning ter eere van Anna van den Vondel, lithogr.; over bl. 66 Begrafenisbriefje van Vondel, facsimile; over bl. 68 Begrafenispenning van J. van den Vondel, lithogr. en 2 vignetten in hout.

De in het twaalfde deel opgenomen Naamlijst der inteekenaren telt 700 namen en toch was, zooals ligt te begrijpen is, «de voltooijing dezer eerzuil aan Vondel meer een zaak van eer (voor de uitgevers) dan een zaak van financieël voordeel geweest. Aan ondersteuning van hooger hand, waarop dergelijke ondernemingen in het buitenland steeds kunnen rekenen, heeft het hun onbegrijpelijkerwijze ten eenenmale ontbroken». Zij trachtten daarom in Sept. 1871 hun overblijvende exemplaren onder zeer voordeelige voorwaarden van de hand te zetten. Zij gaven deze af tegen quitantie voor den vollen prijs, te betalen in twintig gelijke termijnen binnen vijf jaren, of met een korting van 6 pCt. voor betaling binnen twaalf maanden na de levering.

41. Al de dichtwerken van JOOST VAN VONDEL. Naar tijdsorde gerangschikt en in de hedendaagsche spelling uitgegeven. Met inleiding en aanteekeningen van Dr. J. van Vloten, hoogleeraar te Deventer. Schiedam, H. A. M. Roelants. MDCCCLXIV.

Dl. I: 6, VIII en 781 blz.; Dl. II: 4, VIII, 992 en (2) blz. imperiaal 8°.

Deze volksuitgave is opgedragen aan Z. M. Willem III. Tegenover den titel van dl. I een portret van Vondel, gegraveerd door W. Steelink naar dat van C. Visscher.

Op bl. I—VIII zet van Vloten de redenen uiteen, die tot het ontstaan dezer uitgave geleid hadden en geeft verder een beknopt overzicht van Vondels leven, loopende tot 1648.

De gedichten zijn in twee kolommen gedrukt, terwijl aan den voet der blz. taalkundige en historische aanteekeningen, «zoo kort en bondig en tevens volledig doenbaar», geplaatst zijn.

Deel II verscheen in 1866 en bevat, behalve de gedichten van de jaren 1648—1679, een Inleiding met een overzicht van Vondels leven, gedurende die jaren.

In *De Levensbode* van 1868 gaf Dr. van Vloten in een «Nalezing op Vondel» nog twee gedichten, die hij «in 't schiften en rangschikken, ter zij had gelegd, om ze zooveel doenlijk op hun vrij onzeker jaartal te brengen». Het waren: «De Kristdoop: gemaald door Pauwels Veronees» en «Op den brand van Trojen, door Rafael Urbyn geschilderd».

Bekend is het, hoe naar aanleiding van deze uitgave, de heeren Binger aan den heer Roelants een proces aandeden, dat in Sept. 1863 te Rotterdam voorkwam, en daarna in Januari 1864 in hooger instantie te 's Gravenhage ten voordeele van den heer Roelants beslist werd. Zie het Weekblad van het Recht N°. 2515 en 2516 en het Nieuwsblad v/d Boekhandel van 1864 bl. 11 en 37.

42. De complete werken van JOOST VAN VONDEL. Met eene voorrede van H. J. Allard, leeraar aan 't Seminarie te Kuilenburg. *Vignet: pauselijke tiara met de sleutels.* 's-Hertogenbosch. — Amsterdam. Henri Bogaerts, opvolger van P. N. Verhoeven. 1870. Twee dln. imp.-8°.

Deze editie is eigenlijk slechts een titeluitgave van n°. 41. Door aankoop eigenaar geworden van het fonds van H. A. M. Roelants, bracht Henri Bogaerts deze exemplaren voor geringen prijs in den handel, nadat de voorberichten en naschriften vervangen waren door nieuwe van de hand van H. J. Allard en dus geschikt gemaakt voor Katholieke kringen.

Overigens is het geheel dezelfde uitgave als n°. 41.

43. J. VAN VONDEL'S Dichtwerken. Met aanteekeningen en toelichtingen van J. van Vloten. Schiedam, H. A. M. Roelants. (1879—1884). Drie dln. kl. 8°.

Het eerste deel bevat: Palamedes (bl. VIII en 1—112), Hekeldichten (bl. 113—256). De Leeuwendalers (bl. 257, 258, III—VIII en 259—344) en Geschieddichten (bl. 345, 346, (2), 347—712).

Het tweede deel: Lucifer (bl. 1, 2, III—XVI 3—100), Gijsbrecht van Aemstel, (bl. 101, 102, III—VIII, 103—180), Joseph in Dothan (bl. 181, 182, (2), 183—250), Joseph in Egypten (bl. 251—326), Sophompaneas (bl. 327—376), Gebroeders (bl. 377, 378, (2), 379—440), Maeghden (bl. 441—500), Peter en Pauwels (bl. 501, 502, (2), 503—556), Maria Stuart (bl. 557—564, (2), 565—620), en Salomon (bl. 621—682).

Het derde deel: Salmoneus (bl. 1, 2, (2), 3—66), Jeptha (bl. 67, 68, III—VI, 69—134), Koning David in ballingschap (bl. 135, 136, (2), 137—196), Koning David herstelt (bl. 197—254), Samson (bl. 255, 256, (2), 257—312), Adonias (bl. 313, 314, (2), 315—372), Batavische Gebroeders (bl. 373, 374, (2), 375—434), Faëton (bl. 435, 436, (2), 437—486), Adam in balling-

schap (bl. 487, 488, (2), 489—550), Zungchin (bl. 551, 552, (2), 553—606), en Noah (bl. 607, 608, (2), 609—658).

Deze 3 dln. verschenen in 25 afl.; elke afl. heeft een afzonderlijken titel, behalve de 12e—15e, die te zamen het 3e deel vormen. De signatuur voor het eerste deel is: «Vondel. — Geschied- en Hekeldichten»; voor de volgende: «Vondel. — Treurspelen I—XVI». Elke afl. heeft een dubbel cijfer van pagineering; bovenaan het doorloopende cijfer van het deel, onderaan het cijfer van de aflevering afzonderlijk. De afleveringen konden dus ook als afzonderlijke deeltjes in het Klassiek, Letterkundig Panthéon verschijnen, terwijl in de compleete editie, zooals zij door den uitgever in den handel werd gebracht, de afzonderlijke titels uitgesneden werden.

Bij de afzonderlijke uitgaven zal ik elke afl. wanneer zij van een titel voorzien is, nader beschrijven.

Wat de wetenschappelijke (on)waarde dezer uitgaaf betreft, vergelijke men vooral het opstel van Dr. G. Penon in *de Banier*, 4e jaargang.

V. BLOEMLEZINGEN.

44. J. VAN VONDEL'S | Zee-trompet. 24 blz. 8°.

Dit curieuse boekje, waarvan ik maar één exemplaar onder de oogen kreeg, dat zich thans in mijn verzameling bevindt, is, naar het mij voorkomt, in het begin der vorige eeuw gedrukt. Men zou bijv. geneigd zijn te meenen dat het achter een of ander boek behoord heeft; het ex. is echter zoo gaaf, dat er geen spoor van uitscheuren aan op te merken valt.

Na den eenvoudigen titel (bl. 1) volgen een achttal gedichten: Op het gezegent voorspel van den zeestryt (bl. 3), De havenschendery te Bergen in Noorwegen (bl. 4 en 5), De zeetriomf der vrye Nederlanden (bl. 6—8), Zegezang over den Zeestryt der Heeren Staeten (bl. 9—13), Zeegevier der vrye Nederlanden (bl. 14—16), De Zee leeuw op den Teems (bl. 17 en 18), Vrye zeevaert onder de Vlagge van... Tromp (bl. 19 en 20) en Scheepskroon, Behaelt... door.. Joan van Galen (bl. 21—24). U.

45. Bloemlezing uit de reijen der treurspelen van JOOST VAN DEN VONDEL. Te Amsterdam, bij M. Westerman. 1819. VIII en 112 blz. 12°.

De uitgever Westerman zond deze bloemlezing in het licht ter voorbereiding van de uitgave der volledige Werken (zie n°. 38). Zij is verzameld door Jeronimo de Vries, zooals blijkt uit een brief van den verzamelaar «Aan den Uitgever» (bl. VII en VIII). B.V., B.L.L. en U.

46. Keur van Nederlandsche Letteren. Een en twintigste stukje. *Vignet: Minerva met attributen.* Amsterdam, Bij M. Westerman. 72 blz. kl. 8°.

Op bl. 3 staat de naam van den dichter vermeld: J. van den Vondel. Op bl. 4 een kleine inleiding, waaruit blijkt, dat de verzamelaar zich «meestal tot die stukken bepaald (heeft), welke zich niet dagelijks aan het geheugen vertegenwoordigen». In het geheel zijn in deze bloemlezing 36 gedichten opgenomen. B.V. en U.

47. Drie proeven van opheldering over den grootsten der oud-Nederlandsche Dichters, J. VAN DEN VONDEL, (als bijvoegsel tot het hiernevens voorgedragen ontwerp eener met doorloopende aanteekeningen voorziene uitgave van eenige zijner voornaamste werken). Door Mr. B. H. Lulofs, Hoogleeraar in de Nederlandsche Letterkunde en Welsprekendheid aan 's Ryks Hoogeschool te Groningen enz. Te Groningen, bij J. Oomkens. 1830. (VI) en 36 blz. 8°.

Voornemens zijnde een nieuwe uitgave te doen verschijnen van eenige voorname oorspronkelijke werken van Vondel, gaf Mr. Lulofs eerst dit werkje uit als proeve van bewerking. Het bevat, behalve een inleiding: 1°. Proef van het begin eener Inleiding van den Gysbrecht van Aemstel, 2°. Proeve eener met aanteekeningen voorziene plaats uit een van Vondels treurspelen; het verhaal namelijk van den bode uit het 5e bedrijf van Gysbrecht, en 3°. Proeve eener met ophelderingen voorziene plaats uit Vondels Poëzy, namelijk het dichtstuk, getiteld «Vrye zeevaert onder de vlagge van M. H. Tromp». K.B.

48. J. VAN DEN VONDEL, door geschiedkundige inleidingen, omschrijving in proza en aanteekeningen, in eenige zijner kleinere gedichten opgehelderd. Een Boek voor het Algemeen en als proeve om dien Prins

onzer oude Dichters, ook voor min geletterden, regt verstaanbaar te maken. Door Mr. B. H. Lulofs, hoogleeraar te Groningen, lid van het Koninklijk-Nederlandsch Instituut, enz. (Versierd met het portret des vier-en-tachtigjarigen Dichters en voorafgegaan door eenige aanmerkingen en dichtregelen tot zijn' lof, als voorstander van regt, orde, vrijheid en verdraagzaamheid in *deze en gene* zaken van Staat en Godsdienst. Te Groningen, bij J. B. Wolters. 1838. (XII), XLVIII, 377 en (1) blz. 8°.

De titel is in zwart en rood op zwaar papier gedrukt; tegenover den titel een lithographisch portret van Vondel naar H. Bary, door H. J. Backer, met vierregelig bijschrift van B. H. Lulofs. Op blz. 3—6 « een woord aan den Goedgunstigen Lezer»; bl. 6—12 Naamlijst der inteekenaren. Daarna « Eenige dichtregelen tot lof van den oud-Nederlandschen Dichter J. van den Vondel», (bl. I—XLVIII). In het eigenlijke werk worden 18 ged. behandeld. Elk gedicht is voorafgegaan van een historische Inleiding, terwijl tegenover elke blz. poezie de overzetting hiervan in proza gesteld is. Aan den voet der blz. zijn uitgebreide aanteekeningen, vooral van taalkundigen aard, geplaatst. B.L.L. en U.

49. Keur van paarlen, verzameld bij J. VAN DEN VONDEL, door J. M. Schrant. Met ophelderingen. Leiden, H. W. Hazenberg en Comp. 1846. X, 338 en (1) blz. 8°.

Bl. 1 fr. titel, bl. III titel, bl. V opdracht aan «den hoog edel gestrengen heere Mr. Lodewijk Caspar Luzac", bl. VII—X Voorberigt, gedateerd Vreewijk bij Leiden, den 24 van Lentemaand 1846, daarna de bloemlezing, met ophelderende aanteekeningen aan den voet der blz. B.L.L. en K.B.

50. Keurlezing uit VONDEL. *Vignet.* Amsterdam, Gebroeders Binger, 1858. (IV) en 20 blz. 8°.

Op den omslag een portret in houtsnede van Vondel; onderaan staat hier nog vermeld: «Snelpersdruk van Binger & Co». Deze bundel bevat de beste kleine lyrische, benevens fragmenten uit de grootere gedichten en uit de treurspelen. B.L.L.

51. Keurlezing uit VONDEL. *Vignet.* Utrecht, C. van der Post, Jr. 1860. (IV) en 206 blz. 8.

Titeluitgave van n°. 50. B.V.

52. Profetische Galmen van VONDELS lier, Pius den IXe uit eerbied en kinderlijke liefde gewijd. Met een inleidend woord van J. A. Alberdingk Thijm. De opbrengst strekt tot bijdrage in het Nieuwjaarsoffer MDCCCLXVI. Amsterdam, C. L. van Langenhuysen, 1866. 21 en (3) blz. 8°.

Deze bundel bevat: Profetische klaghte Davids (Harpzang XXXIV), Weergalm uit het Westen (Harpzang XXXV), Gebedt van Pius IX (Harpzang LXIII), Koor van Kristenen (Harpzang CXXIV), Een Stemme uit de Wolcken (Harpzang XXXVI), Koor van Romainsche Burghers (Harpzang XLV), Een Stem uit het Noorden (Op de bestendigheid der Kercke) en Gebedt der Kercke, (Slot van De Heerlijckheit der Kercke). U.

53. N$_{o}$. 234. Levensschets van JOOST VAN VONDEL, benevens eene bloemlezing uit zijne gedichten. Uitgegeven door de Inrigting tot bevordering van volksgeluk en volkswelvaart, door verspreiding van nuttige kennis: *De Vriend van Armen en Rijken.* 10 cents. E. S. Witkamp, Koningsplein, te Amsterdam. (1867). 32 blz. 8°.

Achter de levensschets worden «Proeven uit de dichtwerken van Joost van Vondel» medegedeeld (bl. 17—32), in het geheel 36 ged. B.V.

54. VONDEL'S Gedichten op de Societeit van Jezus, toegelicht en voorafgegaan van eene bijdrage tot zijne bekeeringsgeschiedenis, getrokken uit onuitgegeven bescheiden. Door H. J. Allard. R. K. Priester en Leeraar aan het Seminarie te Kuilenburg 's Hertogenbosch W. van Gulick. 1868. (IV), 141 en (3) blz. 8°.

Op bl. III en IV Voorrede, daarna als Inleiding een bijdrage tot Vondels bekeeringsgeschiedenis (bl. 1—34).

Dan volgen elf ged. op leden der Societeit

van Jezus, elk gedicht voorzien van een flinke Inleiding en van aanteekeningen aan den voet der blz. Op bl. 130—136 een « Aesthetische waardeering », daarna een « Slotwoord » (bl. 137, 138) en Bijlagen (bl. 139—141).

Deze bloemlezing vormt het 1e stuk van het tijdschrift: « Studien op Godsdienstig, Wetenschappelijk en Letterkundig gebied», doch verscheen ook afzonderlijk. B.V. en U.

55. VONDEL en de moeder des Heeren, of rozen- en leliënkrans uit VONDEL'S dichtbloemen voor Maria gevlochten, door H. J. Allard, R. K. Priester en leeraar aan het Seminarie te Kuilenburg. Kerkelijk goedgekeurd. Utrecht, Wed. J. R. van Rossum. 1869. 58 en (2) blz. 8o.

Op bl. 3 een bericht « Aan de beschermelingen van Maria, leden harer Congregatie, in het Seminarie te Kuilenburg », bl. 5—24 Maria de moeder van Jezus, bl. 25—40 Maria de vrouw van smarten, bl. 41—55 Maria de koningin des hemels en der aarde, uit Vondels gedichten toegelicht en bl. 56—58 Slotwoord. B.L.L. en U.

56. VONDEL en de Paus, door H. J. Allard, R. K. Priester en Leeraar aan 't Seminarie te Kuilenburg. *Vignet: pauselijke tiara en sleutels.* Amsterdam, C. L. van Langenhuysen. 1869. 113 en (3) blz. 8o.

Op bl. 8 de opdracht « Aan Zijn Heiligheid Pius IX, den priester-koning, bij de opening van het Vaticaansch Concilie, met den diepsten eerbied toegewijd ». De Inleiding (bl. 7—41) behelst beschouwingen over deze 2 punten: 1°. Vondel en de Pausen van den voortijd, en 2°. Vondel en de Pausen van zijn tijd. Evenals in n°. 54 is elk gedicht voorafgegaan van een inleiding en voorzien van aanteekeningen aan den voet der blz. Negen ged. worden behandeld, daarna volgen nog beschouwingen over « Vondel met de zijnen en Clemens X» en « Pausgezindheid van Vondel en Grotius» (bl. 104—111) en twee bijlagen U.

57. Meesterstukken uit VONDELS werken verzameld en toegelicht door P. H. van Moerkerken, met levensschets van den dichter. Leeuwarden, A. Akkeringa. 1870. (2), XVI en 582 blz. 8o.

De omslag is versierd met een houtsnede, gemerkt C. B. Bovenaan het portret van Vondel en van onderen links Ruben bij de put, waarin zich Joseph bevindt, en rechts een voorstelling van het laatste tooneel uit den Gysbrecht van Aemstel.

In deze chronologisch gerangschikte bloemlezing zijn, behalve lyrische ged., ook tooneelen uit verscheidene treurspelen opgenomen. U.

58. Gedichte von JOOST VAN DEN VONDEL. Deutsch von Ferd. Grimmelt und Andr. Jansen. Münster. Adolph Russells Verlag. 1873. (VIII) en 140 blz. 8o.

Op bl. III—V een gedicht: « Die Weihe », van A. J.(ansen), bl. VI Vorwort, bl. VII en VIII Inhalts-Verzeichnisz en dan 48 vertalingen, afwisselend onderteekend G.(rimmelt) en J.(ansen).

59. VONDEL'S Dichtjuweelen, met eene levens- en karakterschets door F J. Poelhekke, R. K. Priester & Kapelaan te Leiden. Met eene voorrede van G. F. Drabbe, kanunnik, en regent van het Seminarie Hageveld. Leiden, J. W. van Leeuwen. 1876. XIII, (4), LIV, (2) en 516 blz. 8o.

Op de voorrede (XIII blz.) volgen de Bladwijzer (4 blz.) en de levens- en karakterschets van den dichter (LIV blz.). Daarachter een lijstje van Corrigenda en eindelijk de bloemlezing zelve. De ged., waaronder vele fragmenten uit Vondels tooneelpoezie en uit zijn didactische werken, zijn niet chronologisch gerangschikt. B.V. en B.L.L.

90. VONDELS Lierpoezie. Voor 't onderwijs saamgelezen door A. W. Stellwagen, Leeraar aan de H. B. School te Den Haag. Den Haag, D. A. Thieme. 1876. (IV), 147 en III blz. 8o.

Deze bloemlezing bevat een zestigtal ged., in chronologische volgorde, met beknopte aanteekeningen. Als proeve van des dichters prozastijl, gaat de «Aenleidinge ter Nederduitsche Dichtkunste» vooraf. B.L.L. en U.

61. Bloemlezing uit VONDELS kleinere gedichten; door J. L. Peters Leeraar te Roermond. Schiedam H. A. M. Roelants. 1881. (IV), 131 en VIII blz. kl. 8o.

N°. 109 van het Klassiek, Letterkundig Panthéon. Het bundeltje, ingericht om bij het onderwijs te gebruiken, bevat 85 ged. in 15 rubrieken verdeeld. B.L.L. en U.

62. Meesterstukken uit VONDEL'S werken. Uitgelezen door Dr. W. Doorenbos. (Tweede druk van «Van Moerkerkens verzameling».) Amsterdam, A. Akkeringa. 1881. XXIII, 582 en (1) blz. 8°.

Bl. I wit, bl. III fr. titel, bl. V titel, bl. VII—IX Inhoud, bl. X Voorbericht van W. D.(oorenbos), dd. 31 Dec. 1880, bl. XI—XXIII «Over het leven en de gedichten van Vondel» en vervolgens de chronologisch geordende bloemlezing, 81 stukken bevattende (zie n°. 57).

63. VONDELS Lierpoezie. Voor 't onderwijs saamgelezen door A. W. Stellwagen, Leeraar aan het Gymnasium te Den Haag. Nieuwe uitgave. Den Haag, De gebroeders van Cleef. 1884. (IV), 147, (I) en III blz. 8°.

Nieuwe (titel)uitgave van n°. 60.

64. VONDEL. Keur uit VONDELS Lyrische en Dramatische Poëzie, voorafgegaan van een levensschets naar Brandts leven van Vondel, door P. H. van Moerkerken. Te Sneek, bij J. F. van Druten. 1885. VIII, en 341 blz. 8°.

Deze bloemlezing bevat op bl. 1—47 de belangrijkste gedeelten «Uit Vondels Leven»; daarna volgen de ged. in de volgende rubrieken: Gedichten betreffende den Dichter zelven en zijn gezin (bl. 49—55); betreffende Oldenbarnevelt (bl. 55—60); betreffende Prins Frederik Hendrik (bl. 60—71); hekeldichten (bl. 72—90); betreffende Hugo de Groot (bl. 91—95); betreffende Professor Vossius en zijn gezin (bl. 95—99); betreffende Huygens (bl. 100—103), betreffende Isabella le Blon (bl. 104—105); betreffende het gezin van Laurens Baeck (bl. 105—111); betreffende de Hinlopens (bl. 111—115); betreffende P. C. Hooft (bl. 115—121); Lierdichten (bl. 121—126); betreffende Amsterdam (bl. 126—140); twee sonnetten of klinckdichten (bl. 141); Bruiloftsdichten (bl. 142—148); Zegeliederen (bl. 149—168); Geboortedichten (bl. 169—172); Lijkdichten (bl. 172—176); Lofzangen (bl. 177—181); Graf- en Bijschriften (bl. 181—187); Stichtelijke Gedichten (bl. 188—191); Mengeldicht (bl. 191—192); en fragmenten uit Palamedes (bl. 193—225), Gysbrecht van Aemstel (bl. 226—245), Joseph in Dothan (bl. 246—275), De Leeuwendalers (bl. 277—306) en Lucifer (bl. 307—341). Onder aan den voet der blz. korte, zaakrijke ophelderende aanteekeningen.

65. Meesterstukken uit VONDEL'S werken. Uitgelezen door Dr. W. Doorenbos. Tweede druk. (Derde druk van Van Moerkerken's Verzameling.) Amsterdam, A. Akkeringa. 1886. XXIV en 583 blz. 8°.

Zooals de titel reeds zegt, is deze uitgave de tweede druk van n° 62. Blijkens een Bericht van den verzamelaar is er in dezen herdruk niets veranderd.

VI. AFZONDERLIJKE UITGAVEN.

a. MET EEN VAST JAARTAL.

1612.

66. I. Het | Pascha | ofte | de verlossin- | ge Israels wt Egijpten. | Tragecomedi- | scherwijse een yeder | tot leeringh | opt | tonneel gestelt. | Den goeden vind' my goed' | Den quaden straf en strengh' | Wanneer ick d' een behoed; | En d' ander t' onderbrengh | Tot Schiedam, | By Adriaen Cornelison boeckdrvcker. | 1612. (XIV) en (73) blz. kl. 8°.

Als titel[1]) een houtsnede, Mozes en Aäron voorstellende, die een schild vasthouden, waarop de titel is afgedrukt. Op bl. III—VII een bericht «tot den Leser», dd. 29 Maart 1612 en op bl. VIII—XI «Epistre A Monseigneur Jean Michiels van Vaerlaer, mon singulier Amy». Daaronder een zesregelig gedicht «Op de verlossinghe Israels», geteekend: *Getrou altijt*, de spreuk van T. Sergeant; op bl. XII een «Eer-dicht» van G. A. Bredero, get. *T' kan verkeeren*, en een «Klinck-veers» van

[1]) Het vierreg. gedichtje (v. L. I 38) op den titel is ook afgedrukt in Poëzy 1682 II bl. 640.

Willem Bartjens, get. *Godt is myn heyl*; op bl. XIII een «Klinck-dicht» van Jan Sieuwertsen Kolm, get. *Bemint de waerheydt* en een, get.: *Liefd' al volmaect*; op bl. XIV «Kort begrijp vande Trage-comedie» en «Beelden van 't Blij-eyndich spel».

Op de laatste drie blz. de «Verghelijckinghe vande verlossinge der kinderen Israels met de vrijwordinghe der vereenichde Nederlandtsche Provincien [1])».

Het geheele boekje is met Gothische letter gedrukt. Op bl. 73 onderaan leest men: «Tot Schiedam, Voor Jan Wolffertsz Boecverkooper woonende by de Kercke. Anno 1612.»

Deze uitgave komt zeer weinig voor, doch is niet zoo zeldzaam, als men wel eens meende.
U.B.A., B.L.L. en U.

67. II. Het | Pascha, | ofte | De Verlossinge Israëls uyt Egypten. | Trage-Comoedischer wijse een yeder tot leeringh op | 't Tonneel ghestelt. | Den goeden vind' my goed' | Den quaden straf en strengh | Wanneer ick d'een behoed: | En d' ander t' onderbrengh. | *Ets van C. Moyaert.* | t' Amsteldam, | Ghedruckt by Ioost Broersz. Boeckdrucker woonende inde | Grave-straet / inde Druckery/Anno 1636. (VI) en (50) blz. 4o.

De ets op den titel stelt Mozes en Aäron voor, staande op den berg, omringd door het volk. Mozes schijnt met opgeheven staf de zee te bezweren om de aansnellende Egyptische krijgsknechten terug te houden.

Het voorwerk bevat het bericht «Tot den Leser» (bl. III—V), de ged. van *Ghetrou altijdt* en van Bredero (bl. V) en het «Kort begrijp» met de «Beelden» (bl. VI). Op bl. 48—50 de «Vergelyckinge». B.V. en U.

68. IIa. Van deze uitgave komen ook exemplaren voor met een ander adres, terwijl ze overigens geheel gelijk zijn. Het onderschrift luidt dan: «t'Amsterdam, | Voor Dirck Cornelisz. Houthaeck, Boeckvercooper/ woonende | op de Nieuwe-zijds Kolck in 't Bourgoens Kruys/Anno 1636.» U.

69. III. Het | Pascha, | ofte | De Verlossinge Israëls uyt Egypten. | Trage-Comoedischer-wyse een yeder tot leering op | 't Toneel gestelt. | Den goeden vind' my goed | Den quaden straf en streng | Wanneer ick d' een behoed: | En d' ander t' onderbreng. | *Vignet: putje met: «Elk zyn beurt.»* t' Amsterdam. | Voor Dirck Cornelisz. Houthaeck, Boeckverkooper, woonende op de Nieuw- | zyds Kolck in 't Bourgoens Kruys, Anno 1636, (VIII) en 59 blz. 4o.

Het voorwerk is geheel gelijk aan dat in II. Het komt mij voor dat deze uitgave eerst in de laatste jaren der 17de eeuw gedrukt is. Letter, initialen, en papier doen mij dit vermoeden. De titel zou in dat geval letterlijk overgenomen kunnen zijn van de uitgave IIa.
B.V. en U.

70. IV. J. V. VONDELS | Pascha, | ofte | De Verlossinge Israêls uyt Egypten. | Trage-Comoedischer-wijse een yeder tot leeringh op | 't Tonneel gestelt. | Den goeden vind' my goed | Den quaden straf en strengh | Wanneer ick d' een behoed: | En d' ander t' onderbrengh. | *Gravure.* | Te Rotterdam, | By Izaak van Ruynen Boekverkooper by de Vismarct. 1695. (VI) en 65 blz. 4o.

De gravure op den titel, die misschien van de hand van Jan Luyken is, stelt Israëlieten voor, het Pascha nuttigende, terwijl men in het verschiet Mozes en Aäron op den berg ziet, die de wateren bezweren, als middel tegen de aansnellende Egyptenaren.

De uitgever van Ruynen droeg deze editie op aan «Gosewynus Palm, Kenner en Beminner der Nederlantsche Poezy». Op bl. IV en V een «Carmen de miraculosa Israelitarum ex Aegypti servitute liberatione», geteekend: C: Thoen M. Dr. Van denzelfde op bl. VI een Hollandsch gedicht op hetzelfde onderwerp. Hetgeen nu volgt, is geheel gelijk in de vorige edities; de eerste 6 blz. hebben geen paginatuur.
B.V. en U.

1613.

71. I. Den | Gulden Winckel | der | Konstlievende Neder- | landers | Gestoffeert met veel treffelijcke his- | torische, Philosophische, Poeetische |

---

[1]) Ook in Poëzy 1682 II 640 met het jaartal MDCXII (v. L. I 118).

morale ende schriftuerlijcke leeringen. | Geciert met schoone kunst | platen oft Beeldenissen. | Vermakelyck en stichtelijck voor | alle staten van Menschen. | t'Amsterdam. | Bij Dirck Pietersz inde | witte pars op t' wa- | ter bij d' oude brugge. 78 fol. en (4) blz. 4°.

De titel is een fraaie gravure, get. «P. Serwout(ers) fe(cit)». Het voorwerk bevat: op bl. III en IV een voorbericht van Dirck Pietersz. (Pers) (v. L. I Nal. bl. 32, 33), een dichterlijken heilgroet aan Abraham de Wolf [1]), Vondels zwager (bl. V—VIII) en een Sonnet van Dirck Pietersz. (Pers), get. *Deught bereyckt de kroon* (bl. IX). Dan volgen de 74 gravuren met Vondels bijschriften in poëzie; de blz. waarop de gravuren afgedrukt zijn, dragen de nummers 5—78. Eindelijk aan het slot een «Raetsel des Dichters [2])» (v. L. I 300) en het Register (2 blz.).

Op de laatste blz. onderaan leest men: «Tot Amstelredam, By Dirck Pietersz. Boeck-verkoper op 't Water by de oude Brugghe, inde Witte Persse. A°. 1613.»

Voor zoover ik heb kunnen nagaan, zijn de prenten, welke voor deze uitgave gediend hebben, het eerst gebruikt voor een dergelijk werkje, waarvan de titel luidde: «Μίκροκόζμος. Parvvs mvndvs 1579 [3])» in 4°. met de verklaringen in het Latijn. In 1584 gaf Mr. Jan Moerman met een opdracht aan de Rederijkerskamer *De Olijftack* in Antwerpen, een Vlaamsche verzameling bijschriften uit onder den titel van «De Kleyn Werelt Rethoryckelyck wtgestelt deur Mr. Jan Moerman, ende met overschoone constplaten seer heerlijck versiert, T'Hantwerpen, by Geerardt de Jode op de Catalyne Vest, Anno 1584 [4])» in 4°. Daarna verscheen een Fransche uitgave, onder den titel: «Μίκροκόσμος | Parvvs mvndvs | A Anvers, | Chez Ioachim Trognaesius, aux dépens de Gerart | de Iode. Anno, M. D. LXXXIX», VI en 152 blz. in 4°. Op de laatste blz. leest men: «Iste Microcosmus fideliter est è Latino translatus, et absque periculo Imprimi potest. Quod attestor infra scriptus. Datum Antverpiae hac 19. Januarij, Anno Domini. 1589. Michael Hetsroey Bruegelius Canonicus Antverpiensis, visitator librorum.»

Het komt mij niet onwaarschijnlijk voor dat de prenten oorspronkelijk gegraveerd zijn door Gerard de Jode.

Daarna verscheen nog een nieuwe uitgave van den Latijnschen tekst met dit adres: «Arnhemi. Apud Ioannem Iansonium bibliopolam ibidem, sumptibus Theodori Petri bibliopolae Amstelrodamiensis [1]).»

Later werden de prenten gebruikt voor een Hollandsche vertaling, die in 1608 met dezen titel verscheen: «De cleyn | werelt: | Daer in claerlijcken door seer schoone Poëtische, Mora- | lische en Historische exempelen betoont wort, alles wat den | mensche (tot stichtinghe ende leeringhe in zijnen staet) | heeft te vlieden ende naer te volghen. | Allen Liefhebberen der conste ter eeren, | Rethorijckelick uytgestelt door Mr. Ian Moerman, | ende met over-schoone Constplaten | seer heerlijck verciert. | t' Amstelredam, By Dirck Pietersz. Boeckvercooper, in de witte Persse, in de | oude brugsteech, aen 't water. 1608.» (XI en 150 blz. in 4°). Behalve dezen boekdruktitel, vindt men in volledige exemplaren nog een titelgravure, een van verre gevolgde kopie naar de titelprent in *Parvus mundus*. In den rechterbenedenhoek leest men den naam van den graveur: «C(laes) J(ansz.) Visscher *fecit*. 1608». Het voorwerk van *De Cleyn Werelt* bevat op bl. V en VI een «Verclaringhe vanden Tijtel» uit het Latijn (of het Fransch) vertaald, dan op bl. VII en VIII «De Drucker aen de Liefhebbers der Poësie, en Schilder-conste», op bl. IX en X een bericht van «Mr. Ian Moerman, Autheur deses Boecks» aan «alle Nederlandtsche Liefhebbers der Rhetorijcke», en op bl. XX een gedicht van «Ian de Coster op de Cleyn Werelt van den seer deur-luchtighen ende honichvloeyenden Poëet M. Jan Moerman vanden Kiele». De gedichten bij de prenten zijn alle vertalingen naar het Latijnsche origineel. Op de voorlaatste blz. staat een gedicht van Dirck Pietersen en op de laatste blz. zijn adres.

Bij denzelfden uitgever Dirck Pietersz. Pers verscheen nog een Fransche uitgave van deze prentenverzameling. Zij heeft denzelfden prenttitel als Vondels *Gulden Winckel*; het schijnt mij echter toe, dat zoowel de titel als de prenten van de Fransche uitgave eerder afgedrukt zijn dan die van het Nederlandsche boek. Zij zijn veel scherper en helderder van afdruk en vooral is het aan enkele, onder het drukken defekt geworden platen zeer duidelijk te zien, dat zij meer geleden hadden, toen zij voor Vondels bewerking werden afgedrukt, dan toen zij dienst deden voor de Fransche vertaling Het aardigste hierbij is, dat het schild van de prent, waarop de titel is geplaatst, in de Fransche uitgave beplakt is met een in denzelfden vorm als schild uitgeknipt stukje papier, waarop de volgende titel gegraveerd is: «Le microcosme | Contenant | divers tableaux | de la vie humaine | Representez | En figures avec une | brieve exposition en | vers francois | a Amsterdam | Chez Theodore Pierre | a l'enseigne de la presse | blanche.» Het voorwerk bevat slechts een «Preface sur le contenv de ce livre» (6 blz.) en een «Sonnet av lectevr», geteekend: *Cognoy toy mesme*. De

---

[1]) Herdrukt in Poëzy 1682 II bl. 664 onder de «Oude rymen».

[2]) Ook in Poëzy 1682 II bl. 396.

[3]) Brunet, *Manuel du Libraire*, 5e ed. 1862, III, bl. 1708.

[4]) Catalogus auctie-Jos. Paelinck bij F. Muller 1860.

[1]) Een ex. hiervan in de Bibl. Vondeliana.

74 prenten zijn vier aan vier voorzien van een letter, welke geheel overeenstemt met de letter in alle andere hier opgenoemde edities. Hier komt echter de bizonderheid bij, dat deze letter volmaakt overeenkomt met de letter der signatuur van het vel, waarop deze prenten zijn afgedrukt. De tekst der gedichten en der bijschriften onder de prenten is een geheel andere als die van de Fransche uitgave van 1589.

Het zal wel onnoodig zijn er hier op te wijzen, hoe deze prenten, die verscheidene malen van bezitter veranderden en die voor zoovele uitgaven gebruikt werden, zeer veel van hun oorspronkelijke fraaiheid en scherpte hadden verloren en nu en dan op nieuw bijgewerkt moesten worden. Sommige prenten zijn op de verkeerde bladzijde afgedrukt: de bij het bijschrift behoorende prent werd dan, op een afzonderlijk stukje papier gedrukt, er over heen geplakt. Een enkele maal werd de prent zelfs onderst boven afgedrukt.

De uitgever Pers zegt in de voorrede van Vondels vertaling, dat hij « de Dichten geheel nieu van een Liefhebber der stichtelijcker poësie (na de wijse vande Fransche dicht-maet) daer by doen maecken ». Welke van de twee Fransche teksten aan deze vertaling ten grondslag is gelegd, heb ik niet kunnen ontdekken. De vertaling staat m. i. bijna even ver van beide teksten af; misschien heeft Vondel zijn origineel slechts van verre willen volgen en dan zou het mij niet verwonderen, als hij aan den oudsten tekst het meest getrouw was gebleven. De mededeeling van Dr. Van Vloten (I bl. 76 noot) ontleend aan een brief van Dela Rue in den Navorscher XI bl. 12 en XIII bl. 15 als zou de *Gulden Winckel* een vertaling zijn van een werkje van Dr. Goulard is ten eenenmale onjuist. B.V. en U.

72. II. De Vernieuwde | Gulden | Winckel | Der | Kunstlievende Nederlanders. | Waer in | Den Mensche door Poëtische, Historische en Morale Leerin- | gen, vertoont wort, hoedanigh hy zijn leven, handel | ende wandel, zedighlijck, eerbaerlijck en | vermakelijck sal overbrengen. | Hier is by ghevoeght het Tweede deel: Waerin 't Welvaren der vereenighde | Nederlanden, en de droeve Wtvaert van Henricus de Groote, Coningh van | Vranckrijck en Navarre, &c. Neffens andere stichtelijcke dinghen/ | den Konst-beminders worden voor oogen ghestelt. | Door I. V. V. | Alles in aengename maet-Dichten, met Verklaringen in prose gestelt, en met | Konst-Platen en Beeldenissen verçiert | *Drukkersmerk van D. P. Pers: een geharnast ridder met randschrift: «Anagr: ick strii op sno eerde.»* T' Amstelredam, | Voor Dirck Pietersz: op 't Water / inde witte Parsse/ | recht over de Coren-marckt. Anno 1622. (VII), 93 en (2) blz. 4°.

Op bl. II het Sonnet van D. P. Pers, bl. III en IV zijn voorrede en bl. V—VII Vondels gedicht aan zijn zwager. De voorrede is eenigszins veranderd en omgewerkt, gelijk reeds door Mr. van Lennep in de Nalezingen op het Eerste Deel, bl. 33 is aangetoond. Dan volgen de prenten, die nu ook voorzien zijn van bijschriften in proza, waarschijnlijk door Pers zelven vervaardigd. De bladzijde tegenover elke prent is genummerd met hetzelfde cijfer als de prent (1—73). Dan volgen op bl. 74 een drietal gedichten van Vondel: « Vier Wterste [1]», «Wterste Oordeel [2]» en «Raedsel des Dichters», op bl. 75—84: « Hymnvs Ofte Lof-Gesangh, Over de wijd-beroemde scheepsvaert der Vereenighde Nederlanden [3]», get. I. V. Vondelen; op bl. 85—90 «Wtvaert en Treur-Dicht van Henricvs de Groote [4]» evenzoo onderteekend, en op bl. 91—93: «Zedigh Gedicht, Vande Ydelheyd der Menschen en Wanckelbaerheyd der Koningh-Rijcken [5]».

Op bl. 94 het Register en op de laatste blz. het drukkersmerk van P. van Ravesteyn: Eliza door de raven gespijzigd, waaronder: « T' Amstelredam, Gedruckt by Paulus van Ravesteyn. Anno 1622 »

---

[1]) Ook in Poëzy 1682 II bl. 652 onder de « Oude Rymen ».

[2]) Komt voor aan het slot van *Het recht Ghebruyck ende Misbruyck van tydlicke Have* door D. V. Coornhert (t' Amst. D. P. Pers 1620), daarna in Poëzy 1682 II bl. 652 onder de « Oude Rymen ».

[3]) Ook in Poesy 1647 B bl. 202, Poëzy 1650 bl. 599, Poëzy 1660 bl. 214 en Poëzy 1682 II bl. 627 (met het jaartal MDCXIII er onder.

[4]) Afgedrukt in Poesy 1647 B bl. 177, met den titel « Treurspel van Hendrick de Vierde », Poëzy 1650 bl. 593 met den titel « Treurdicht », Poëzy 1660 bl. 188 en Poëzy 1682 II bl. 619. Zie over de in de bundels van 1647 en 1660 bijgevoegde 16 regels de uitvoerige studie van Dr. G. Penon in zijne «*Bijdragen tot de geschiedenis der Ned. Letterkunde*» I bl. 58—62.

[5]) Met den titel: « Zeededichten » te vinden in Poesy 1647 A en B bl. 138, ondert.: «J. v. V. over veel jaren gerijmt», in Poëzy 1650 bl. 584. Poëzy 1660 bl. 150 en Poëzy 1682 II bl. 609,

De prenten zijn dezelfde als in de vorige uitgave, alleen is de prent, welke in den *Gulden Winckel* van 1613 op bl. 20 en in de *Cleyne Werelt* op bl. 16 voorkomt, met het daarbij behoorende vers, weggelaten; zij stelde een tooverrot voor. Terwijl enkele prenten min of meer opgesneden zijn, werden twee geheel vernieuwd: Damocles, welke hier op bl. 28 voorkomt en de Walsche Hercules op bl. 42.

Niet zelden wordt in deze uitgave Vondels afbeelding aangetroffen. Het is een kopie van een gedeelte der prent van C. Visscher ter halver lijve, naar rechts, met tweeregelig vers van *Prudentur*. Natuurlijk is dit portret er later ingevoegd. U.

73. III. Toonneel | des Menschelik ken levens, | Of de Vernieuwde | | Gulden Winkel; | waer in | Door Poëtische, Historische, Morale, en Schrif- | tuurlikke leeringen, den mensche vertoont werdt, hoe- | danigh hy zijn leven, handel, en wandel, zediglik | eerbaerlik en vermakelik sal overbrengen. | Door J. V. VONDELEN. | Alles in aengename Maet-Dichten, met Verklaringen in | prose gestelt, en met Konst-platen, en Beeldenissen verciert. | *Vignet: een man, die met opgeheven bijl gereed staat een dikken boom om te hakken, met opschrift: «dvrate.»* | t'Aemstel-dam, gedrukt by Cornelis de Bruyn, | Voor David van Wesel, Boek-verkooper, op de hoek van de | Nieuwe Hoogh-straet, in de groen Segreyne Bybel. Anno 1655. (XI), 148 en (2) blz. 8°.

Behalve dezen boekdruktitel, heeft het boekje nog een gegraveerden titel, een verkleinde kopie naar de prent van P. Serwouters. Op het schild leest men: «Toonneel | des | Menschelikken | Levens | door | I. V. VONDELEN. | t' Amsterdam, | by David van Wesel. | op de hoeck van de | Nieuwe hoogstraet | inde groen segreine | Bybel.» Tegenover den boekdruktitel Vondels portret met tweeregelig vers van *Prudentur* [1]).

[1]) In de aanteekeningen van De Vries vond ik een papiertje, waarop de volgende titel geschreven was: «Theatre du monde.... Mis en vers par le Tres docte Sr. SIMON GOULART. A. Amsteldam Chez David de Wesel, Libraire aupres de la Bourse aupres de la Bible. L'an 1657.» 8°.

Het voorwerk is geheel hetzelfde als in de uitgave van 1622; alleen is de «Voor-reden» van Pers door David van Wesel eenigszins omgewerkt en voor dit doel pasklaar gemaakt, terwijl het opschrift van Vondels gedicht aan zijn zwager hier veranderd is in «Inhoudt der Zinrijkste Spreuken», en de slotregels, van vs. 85 af, zijn weggelaten.

De prenten (bl. 1—147) zijn verkleinde kopiëen naar die uit de editie van 1613; zij zijn natuurlijk omgewend, d. w. z. de voorstelling wordt juist van de tegenovergestelde zijde gezien. De in de uitgave van 1622 weggelaten prent is hier op een andere plaats, op bl. 138 (tusschen prent 74 en 75 van de uitgave van 1613) ingevoegd. Op bl. 148 de drie gedichten van Vondel. Daarop volgt het Register (2 blz.) G.P. en U.

74. IV. Toonneel | des Menschelikken levens. | Of de | vernieuwde | Gulden Winkel; | Waer in | Door Poëtische, Historische, Morale, en Schriftuur- | likke leeringen, den mensche vertoont werdt, hoeda- | nigh hy zijn leven, handel, en wandel, zediglik, eerbaar- | lik en vermakelik sal overbrengen. | Door J. V. VONDELEN. | Alles in aengename Maat-Dichten, met Verklaringen in | prose gestelt, en met Konst-platen, en Beeldenissen verçiert. | *Vignet: Christophoros het kind Jezus dragende, met opschrift: «Christum sum ferens.»* | t' Amsterdam, | By Jacobus vanden Bergh, Boeckverkooper inde | Gast-huys Molen-steegh, naest de Heere-gracht, in de Am- | sterdamse Biblioteeck, Anno 1661. (IX), 1, 148 en (2) blz. 4°.

De titelprent is een kopie naar die van Serwouters en heeft tot opschrift: «Toonneel | des | Menschelikken | Levens | door | I. V. VONDELEN | t' Amsterdam, | By Jacobus van den Bergh, | Boeck-verkooper inde | Gast-huys Moolen- |

Naar ik meen, behoorde deze opgave bij de aanteekeningen, welke de Vries in het Britsch Museum gemaakt heeft; waarschijnlijk bevindt zich deze uitgave aldaar.

Verder teekende de Vries er bij aan dat «de prenten dezelfde zijn als in Vondels Gulden Winkel».

steegh in de Amsterdam- | sche Bibliotheeck naest | de Heere-gracht | 1661.»

De voorrede is dezelfde als die van David van Wesel in III. Overigens is deze uitgave geheel gelijk aan de voorgaande. De prenten zijn gelijk aan die in II, zij zijn echter alle meer of minder opgesneden; geheel vernieuwd zijn: Venus en Momus, hier op bl. 26, Hippomanes en Atalante op bl. 42 (kopie naar de tegenzijde), Diogenes op bl. 72, Tantalus op bl. 120, de boer in den wijngaard op bl. 122 en de versierde raaf op bl. 132. De teekenende herder op bl. 142 is in sommige exemplaren opgesneden, terwijl hier op bl. 138 de in II weggelaten prent, (het tooverrot), een beetje gewijzigd en opgesneden weder ingevoegd is.

In de meeste exemplaren vindt men Vondels afbeelding. Het is dezelfde prent, die veelal in den *Gulden Winckel* van 1622 wordt aangetroffen, nu met vermelding van Jacobus van den Bergh als uitgever.

De bewering van Mr. van Lennep, (IX. bl. 245) als zou «tytel en voorbericht, zoo wel als 't werk zelf gestolen zijn» acht ik verre van bewezen. Uit de prenten blijkt, dunkt mij, toch duidelijk, dat we hier dezelfde gravuren, alhoewel opgesneden en verscherpt in de randlijnen, voor ons hebben als in de uitgaven van 1613 en 1622.

Op de laatste blz. onderaan: «t' Amsteldam, Gedruckt by Christoffel Cunradus, Boekedrukker, op de Negelantiersgracht, Anno 1661.»

B.V. en U.

75. V. Toonneel | Des | Menschelikken levens, | Of de | Vernieuwde | Gulden-Winkel; | Waar in | Door Poëtische, Historische, Morale, en Schrif- | tuurlikke leeringen, den mensche vertoont werd, hoeda- | nigh hy zijn leven, handel, en wandel, zedighlik, eer- | baarlik en vermakelik sal overbrengen. | Alles in aangename Maet-dichten, met verklaringen in | prose gestelt, en met Konst-platen, en Beeldenissen | verçiert. | Op nieuw vetbetert (*sic*), en vermeerdert met de Helden Gods | des ouden Verbonds. | Alles door | J. V. VONDELEN. | *Vignet: de faam boven een schiprijk water zwevende.* | Tot Gorinchem, | Voor David van Wesel, Boek-verkooper aan de Peterbrugh. | In 't Jaar 1662. (XIII), 1, 148 en (2) blz. 8°.

Het voorwerk bevat hetzelfde als in III; alleen volgt op het gedicht van Pers een opdracht van David van Wesel, gedateerd: «Gorinchem desen 20 van Oogst-maand 1662» aan den «Erntfesten, Wijsen en wel-ervaren Heer Kornelis Schut, Der Medicijnen Doctor» (bl. III—VI).

De titelprent en de andere prenten zijn dezelfde als in III, overigens is deze uitgave geheel gelijk aan die van 1655.

De *Helden Godes* hebben een afzonderlijke signatuur en paginatuur (zie n° 99). B. en K.B.

76. VI. Theatre | du | monde, | Contenant | Divers Excellens Tableaux | de la | vie humaine. | Of | Tooneel | des | menscheliken levens, | of de | Vernieuwde Gulden-Winkel. | Alles in aengename Maet-dichten, met verklaringen | in prose gestelt | Door J. VANDEN VONDELEN. | Met Beeltenisse en Konst-platen verçiert. | *Vignet: krulornament.* | A Amsteldam, | Chez Sander Wybrants, dans la Heere-straat, | & Jean de Lamsvelt, vis à vis de la maison | des filles or felines (*sic*), Libraires associés, 1682. (XVI) en 248 blz. 8°.

De titelprent is als in III; het adres is hier evenwel aldus veranderd: «t' Amsterdam. by Sander Wybrants Inde Heere Straet, en Johannis Van Lamsuelt Tegen Over het Meysies Wees huys.»

Het voorwerk en de prenten zijn als in V; van de opdracht aan Kornelis Schut is slechts de onderteekening veranderd, bij vergissing bleven de datum 20 Aug. 1662 en Gorinchem (zie n° 75) behouden. De in proza gestelde verklaringen zijn in 2 kolommen gedrukt; aan de eene zijde de Hollandsche, aan de andere de Fransche tekst; dan volgt eerst Vondels vers en daarna het Fransche gedicht volgens de redactie van de Fransche uitgave in 1613 bij Pers verschenen (zie boven bl. 23).

Ook wordt in dezen druk een zeer afgesleten portret gevonden, met tweeregelig vers van *Prudentur.* B.V. en U.

77. VII. Toonneel | Des | Menschelyken levens. | Of de | vernieuwde | Gulden Winkel; | Waar in | Door Poëtische, Historische, Morale, en Schriftuur- | lijke leeringen, den mensche vertoont werd, hoeda- | nigh hy zijn leven, handel, en wandel, ze-

diglijk, eerbaar- | lijk en vermakelijk zal overbrengen. | Door J. v. VONDELEN. | Alles in aangename Maat-Dichten, met Verklaringen in | prose gesteld, en met Konst-platen, en Beeldenissen verçiert. | *Vignet: groote bloemtuil.* | t' Amsterdam, | By Willem Lamsvelt, | aan de Nieuwe Kerk. 1699. (X), 148 en (2) blz. 4°.

De titelprent is dezelfde als in IV, het adres is aldus veranderd: «t' Amsterdam. by Willem Lamsvelt Boeckverkooper aande Niewekerck(*sic*) A^no^. 1698» en daaronder het wapen van Lamsvelt: een loopend lam met een stok voorstellend. Het voorwerk is overigens geheel gelijk aan dat in IV. De naam J. vanden Bergh is onder de voorrede vervangen door dien van Lamsvelt.

Vele prenten, zooals bijv. die op bl. 8, 12, 14, 20, 58, 88 enz., zijn hier en daar opgesneden en verscherpt; geheel vernieuwd zijn Diogenes en de haan op bl. 64 en het afgodsbeeld op bl. 140. Door kopiëen naar de tegenzijde zijn vervangen: de Keizer en Diogenes op bl. 48, de Mensch en de Boom op bl. 66, Diogenes en Alexander op bl. 68, Diogenes en de lantaren op bl. 72, Herkules tusschen Deugd en Wellust op bl. 94, het botervat op bl. 96, Semiramis op bl. 98 en Apulejus en de Ezel op bl. 136.

Op de laatste bladzijde een «Catalogus van eenige boeken, die by dito Willem Lamsvelt, e bekomen zijn.» U.

78. VIII. Toonneel | Des | menschelyken levens. | Of de | vernieuwde | Gulden Winkel; | Waar in | Door Poëtische, Historische, Morale, en Schriftuur- | lijke leeringen, den mensche vertoont werd, hoeda- | nig hy zijn leven, handel, en wandel, zediglijk, eerbaar- | lijk en vermakelijk zal overbrengen. | Door J. v. VONDELEN. | Alles in aangename Maat-Dichten, met Verklaringen in | prose gesteld, en met Konst-platen, en Beeldenissen verçiert. | *Vignet: driehoekig krul-ornament.* | t' Amsterdam, | By Jan Graal, agter de | Nieuwe Kerk. 1718. (X), 148 en (1) blz. 4°.

Dezelfde titelprent als in VII, het jaartal 1698 is gebleven. Voor het overige is deze uitgave geheel gelijk aan de vorige. U.

79. IX. Toonneel | Des | menschelyken levens. | Of de | vernieuwde | | Gulden Winkel; | Waar in | Door Poëtische, Historische, Morale, en Schriftuurlij- | ke leeringen, den mensche vertoont werd, hoedanig | hy zijn leven, handel, en wandel, zediglijk eer- | baarlijk en vermakelyk zal overbrengen. | Door J. v. VONDELEN. | Alles in aangename Maat-Dichten, met Verklaringen in pro- | se gesteld, en met Konst-platen, en Beeldenissen verçiert. | *Vignet: dolfijn met stralende zon er boven.* | t' Amsterdam, | By Jan Graal, agter de | Nieuwe Kerk. 1718. (X), 148 en (1) blz. 4°.

Deze uitgave is geheel gelijk aan de vorige; de platen zijn echter meer afgesleten.

Het verschil tusschen deze uitgave en de vorige is, behalve uit een andere regelverdeeling van en een ander vignet op den titel, op te merken op de eerste blz. van de voorrede. In dezen druk eindigt op de eerste bladzijde van de opdracht de 2^e^ regel v. o.: «Hier in na-vol-» en in VIII «verquikt en verheugt», ook is de eerste hoofdletter in VIII veel grooter dan in deze uitgave. K.B. en U.

80. X. Den vernieuwden | Gulden | Winkel | der | Konst-lievende Nederlanders, | waer in | Den Mensch door Poëtische, Histo- | rische en Morale Leeringen | vertoont werd, | Hoedanig hy zyn Leven, Handel en Wandel, zedig- | lyk, eerbaerlyk en vermakelyk zal overbrengen. | In aengename Maet-digten, met Verklaringen in Prose, | gesteld | door J.V.V. | Te Dendermonde by de Weduwe J. Ducaju. | MDCCLXXXVI. (VI) en 138 blz. 8°.

Deze nadruk bevat het gedicht van Abraham de Wolf en den tekst van den Gulden Winkel zonder prenten, de Vier uyterste, het Raedsel des Digters en den Hymnus ofte Lof-gesang over de wijd-beroemde Scheepsvaert der Vereenichde Nederlanden.

Op de laatste blz. leest men: «Vidi hac 17 Augusti 1786 P. F. Nys. Dec. Dist. Teneram.»

Het «Berigt en voorwaerde van inschryvinge op den vernieuwden Gulden Winkel, Vermaekelyk en leerzaam; In Verzen en Prosa voorgesteld, door Joost van Vondelen. Te Dendermonde By de Weduwe J: du Caju.» (4 blz. 8°.) bevindt zich ook in de Universiteits-Bibliotheek te Gent. Hieruit blijkt dat eerst door dezelfde firma uitgegeven was Vondels *Warande der Dieren.* De inteekening bleef opengesteld tot 1 Juni 1786, terwijl de aflevering in Juli 1786 zou geschieden.

B.G.

1616.

81. I. De Vaderen, | ofte | het tweede deel | vande derde dagh der | tweeder weke, | Vervatende | Abrahams offerhande. | Ghedicht | By wylen den E. G. de Saluste, Heere van Bartas, de | Phoenix vande Fransche Poëten. | Ende nu | Wt het Fransch in Nederlandts vertaelt. | | Heb. 11. Vers. 17. | Door den geloove heeft Abraham, als hy versocht wert, | Isaac gheoffert, ende hy die de belofte ontfanghen hadde, sijn | eenigh-gheboren Sone gheoffert. | *Vignet: een Medusa-kop, omgeven door twee hoornen van overvloed.* | t'Amsterdam, | By Dirck Pietersz. Boeck-vercooper op 't Water, inde | Witte Parsse. Anno 1616. (IV) en (12) blz. 4°.

Op bl. III «Inhoudt», bl. IV een «Klinckveers over Abrahams offerhande [1])», geteekend: *Door een ist nu voldaen*, de spreuk van Vondel in dien tijd. Op bl. 1—12 «De Vaderen», voorzien van uitvoerige kantteekeningen; op de laatste bladzijde onderaan in twee kolommen een twaalfregelig gedicht «Tot den Dichter der stichtelijcker Rijm-konst», geteekend *Deus Providebit.*

B.V. en U.

II De Vaderen. Vertaelt door J. V. VONDELEN, in:

Tweede weke Van den Edelen Geest-rijcken Willem van Salvste, heere van Bartas. Vertaelt Door Zacharias Heyns. Tot Zwol. Anno 1621. 4°. bl. 324—344. De kantteekeningen ontbreken hier, evenals het voorwerk en het gedicht van *Deus Providebit.*

U.

82. III. De Vaderen, | ofte het | tweede deel | vande derde dagh der | tweeder weke, | vervatende | Abrahams offerhande. | Ghedicht by wylen den E. G. de Saluste, | heere van Bartas, | De Phoenix vande Fransche Poëten. | Ende nu wt het Fransch in Nederlandts vertaelt. | Door J. VAN VONDELEN. | Hebr. 11. vers 17. | Door den Geloove heeft Abraham, als hy versocht wert, Isaac | gheoffert, ende hy, die de belofte ontfanghen hadde, syn ee- | nighgheboren Sone gheoffert. | *Vignet: (beschadigd) vosje.* | Te Leyde, | By Jan vander Dyster, Boekverkooper | in de Koornbrugsteeg, 1722. (VIII) en 15 blz. 4°.

In een voorbericht (bl. III en IV) van «de(n) uytgeever aan den leezer» stelt deze in het licht, dat dit gedicht met opzet door Brandt moet vergeten zijn. Over de wijze waarop hij dit doet, leze men van Lennep's Nalezingen op het Eerste Deel, bl. 46 na, waar deze terecht den draak steekt met den buitengewoon duisteren stijl van Van der Dyster.

Op bl. V Inhoudt, bl. VI Vondels bovengemeld «Klinck-veers», met de verbeterde lezing, zooals die te vinden is in zijn Poëzy 1682 I 103, er tegenover op bl. VII, en op bl. VIII een gedicht: «Aan den dichter, op den herdruk der Vaderen» met onderschrift: «Crescit occulto velut arbor aevo Fama Vondeli.» Overigens geheel gelijk aan I.

U.

83. IV. De Vaderen, | ofte het | tweede deel | vande derde dagh der tweeder | weke, | vervatende | Abrahams Offerhande. | Ghedicht by wylen den | E. G. de Saluste, | Heere van Bartas, | De Phoenix vande Fransche Poëten. | Ende nu wt het Fransch in Nederlandts vertaelt | Door J. VAN VONDELEN. | Hebr. 11. vers 17. | Door den Geloove heeft Abraham, als hy versocht wert, Isaac ghe- | offert, ende hy, die de belofte

[1]) Ook in Poesy 1647 B bl. 168, Poëzy 1650 bl. 71, Poëzy 1660 bl. 182 en Poëzy 1682 I bl. 305 (v. L. I 321.)

ontfanghen hadde, sijn eenigh- | gheboren Sone gheoffert. | *Vignet: houtsnede, voorstellende den vogel Phoenix, uit zijn asch herrijzende.* | Te Leyde, | By Jan vander Deyster, Boekverkooper in de Koorn- | brugsteeg, 1722. (VIII) en 15 blz. 4°.

Deze uitgave is waarschijnlijk een nadruk van de vorige; zij is met vetter letter gedrukt dan III. Voor de meeste exemplaren, welke ik zag, treft men een gravure aan, Abraham voorstellende, terwijl hij Isaac wil gaan offeren, met het onderschrift: «Abraham offert zyne zoone Izaäk, Gen. XXII. 20—23.» In den rechter bovenhoek is een cijfer weggekrabd; de prent behoort tehuis in een der werken van F. Halma.
B.V. en U.

84. v. De Vaderen, | ofte het | tweede deel | van de derde dagh der tweeder weke, | vervattende | Abrahams offerhande. | Ghedicht by wylen den | E. G. de Saluste, | Heere van Bartas, | De Phoenix vande Fransche Poëten. | Ende nu wt het Fransch in Nederlandts vertaelt | Door J. VAN VONDELEN. | Hebr. 11. vers 17. | Door den Geloove heeft Abraham, als hy versocht wert, Isaac geoffert, ende | hy, die de belofte ontfanghen hadde, sijn eenighgeboren Sone gheoffert. | *Vignet: gravure, Faëton voorstellende.* | Te Amsterdam, | By Johannes Sluyter, Boekverkoper in de Nieuwe | Lely straat. 1768. (VIII) en 15 blz. 4°.

Voor deze uitgave, die geheel gelijk is aan de vorige, treft men niet zelden een ets aan, Abraham voorstellende, terwijl de engel zijn armen omvat om zijn offerande te beletten. Gewoonlijk wordt deze ets aan Rembrandt toegeschreven.
K.B.

1617.

85. I. Vorsteliicke | Warande | der dieren: | Waer in | de Zedenrijcke Philosophie, Poëtisch, Morael, | en Historiael, vermakelijck en treffelijck | wort voorghestelt: | Met Exemplen uyt de oude Historien, in Prose; | ende Vytleggingen, in Rijm verclaert: | Oock met aerdige Afbeeldingen geciert, ende constich | in coper gesneden, door Marcvs Gerards, Schilder. | Alles tot sonderlinghen dienst, ende nutticheyt voor alle | staten van menschen uytghegeven. | *Vignet: gravure, de leeuw omringd door beer, vos, ezel, aap, schaap, duif, enz.* | Amstelredam, Bij Dirck Pietersz. boeckvercooper | op 't Water, in de Witte Persse, recht over de | Koren-merct. Anno 1617. (XIII) blz. en 125 fol. 4°.

Het voorwerk bevat op bl. II een uittreksel uit het Schilder-boeck van Carel van Mander, waar over Marcus Gerarts gehandeld wordt. Op bl. III—V « Voor-reden aenden Konstlievenden Leser», bl. VI—XI een « Vermaeckelijcke Inleydinghe Tot de Vorstelijcke Warande der onvernuftighe Dieren», bl. XII een «Dorpel-opschrift», onderteekend. I. R. A. (v. L. I Nal. 55) en een gedicht « Tot d' aenschouwers van dees Warande» (v. L. I 390) en bl. XIII een « Klinck-gedicht», misschien door Pers (v. L. I 650, Nal. 58).

De blz., waarop de prenten zijn afgedrukt, dragen de cijfers 1—125, de daartegenover geplaatste blz. met den tekst hebben geen cijfer, het boek is dus dubbel zoo groot.

Op de laatste bladzijde onderaan de opgave van eenige « Mistellinghen *(sic)* die den beleefden leser, ghelieve beneffens eenighe andere te verschonen ».

Mr. J. van Lennep heeft reeds (I Nal. bl. 54) opgemerkt, dat de platen van dit werk oorspronkelijk door Marcus Gerarts gesneden waren voor een dergelijken bundel, die verschenen is onder den titel: « De Warachtighe Fabvlen der dieren » en « Ghedruct te Brugghe in de Peerde strate by Pieter de Clerck, ghezworē drucker der Co. Ma. den XXVj. Augustj. 1567. Om, ē̄n ten coste vanden voorñ. Marcus Gheeraerts». Op den titel vindt men een allegorische prent; de bijschriften in dit werkje zijn van Edewaerd de Dene, over wien men op de aangehaalde plaats uit Vondels werken nog het een en ander kan vinden.

De opmerking van Van Lennep, als zouden de prenten in de Amsterdamsche uitgave « tamelijk nauwkeurige copien" zijn, is niet juist. Het zijn dezelfde prenten, maar hier en daar wat opgesneden. Alleen de plaatsing is in beide werken verschillend. Alle 107 prenten der editie

van 1567 behalve den titel der *Fabulen*, komen voor in de *Warande* van 1617, N°. 1, 2, 3, 11, 14, 18, 19, 21, 22, 24, 47, 50, 52, 54, 98, 101, 110 en 114 van de *Warande* worden niet in de *Fabulen* gevonden. Hoe dikwijls deze prenten gebruikt werden, kan blijken uit eenige kopiëen andersom, op het Amsterdamsche Prentenkabinet, van achteren met Duitschen tekst bedrukt; er moet dus ook een dergelijke Duitsche uitgave bestaan hebben.

Vondel heeft den tekst misschien ontleend aan een in 1578 verschenen verzameling Fransche bijschriften bij dezelfde prenten, getiteld: «Esbatement mo- | ral, des animavx. | A Anvers | chez Philippe Galle.» De opdracht van dit boek is gedateerd 20 September 1578 en de bijschriften zijn onderteekend E. W. In het midden der titelprent vindt men dezelfde voorstelling als op den titel der *Vorsteliicke Warande*. De Hollandsche bewerking is echter iets «anders dan eene vrij gemakkelijke vertaling in zoovele of weinige regels hem ligst viel van zeker fransch werk, zijnde alle klinkdigten op dezelfde zinnebeelden genaamd Esbatement moral des Animaux. Anvers 1578», gelijk Pieter de la Rue schreef (*Navorscher* XI bl. 11.) Vondel heeft blijkbaar de Fransche bewerking gekend, maar hij volgde haar slechts van verre. B.V. en U.

86. II. Vorstelijcke | Warande | der dieren: | Waer in | De Zedenrijcke Philosophie, Poëtisch, | Morael, en Historiael, vermakelijck en | treffelijck wort voorgestelt. | Met Exempelen uyt de oude Historien, in Prose; | ende Uytleggingen, in Rijm verklaert, | Door J. v. V. | Verciert met hondert vijf-en-twintigh aerdige Afbeeldingen, | in Koper gesneden, door Marcus Gerards. | Alles tot sonderlingen dienst ende nuttigheyt voor alle | staten van menschen uytgegeven. | *Vignet: als in* n°. 85. | t' Amsterdam, | By Sander Wybrantsz., in de Heere-straet; Jan Blom, op de Lauwrier-graft, | in Knodsenburgh; Andries Vinck, op de Utrechtse-straet; en Aert | Dircksz. Oossaen, op den Dam. 1682. (XIII) blz. en 125 fol. 4°.

Deze uitgave is geheel gelijk aan de vorige; de prenten zijn sterk opgesneden. Vele exemplaren zijn verkeerd gebonden; het vel gemerkt Ii iij. en Ii iiij is dikwijls tusschen bl. X en XI geplaatst [1]). B.V, K.B. en U.

87. III. Vorstelijcke | Warande | der dieren: | Waer in | De Zedenrijcke Philosophie, Poëtisch, | Morael, en Historiael, vermakelijck en | treffelijck wort voorgestelt. | Met Exempelen uyt de oude Historien, in Prose; | ende Uytleggingen, in Rijm verklaert, | Door J. v. V. | Verciert met hondert vijf-en-twintig aerdige Afbeeldingen, | in Koper gesneden, door Marcus Gerards. | Alles tot sonderlingen dienst ende nuttigheyt voor alle | staten van menschen uytgegeven. | *Vignet: als in* n°. 85. | Tot Amsterdam, | By Jan Blom, Boekverkooper op de Egelantiersgraft, aan de | zuydzy, by de eerste Dwarsstraat, ten huyse van Gerard | van Dyk, Mr. Chirurgyn. 1717. (XIII) blz., 125 fol. en (2) blz. 4°.

Evenals in de vorige uitgave zijn in dezen druk somtijds enkele blz. verkeerd gebonden (Ii iij en Ii iiij). De prenten zijn gelijk aan die van den druk van 1682. B.L.L. en B.F.

88. IV. Vorstelycke Warande der Dieren waerin de Zedenrijcke Philosophie, Poëtisch... wort voorgestelt, met afbeeldingen van Marcus Gerards. Tot Amsterdam, bij Jan Blom, 1720. 4°.

Vermeld in catalogus der bibl. Serrure II (1873) n°. 2628. Mogelijk is dit dezelfde uitgave als III

89. V. Vorstelijcke | Warande | der dieren: | Waer in | De Zedenrijcke Philosophie, Poëtisch, | Morael, en Historiael, vermakelijck en | treffelijck wort voorgestelt. | Met Exempelen uyt de oude Historien, in Prose;

[1]) Dr. G. Penon bezit een exemplaar van deze uitgave, dat aldus samengesteld is: Titelblad en zeven volgende blz. zijn gelijk aan die van de uitgave van 1682, het overige zijn echter bladen van de editie van 1617 (sign. AI-i.)

| ende Uytleggingen, in Rijm verklaert, Door J. v. V. | Verciert met hondert vijf-en-twintig aerdige Afbeeldingen, | in Koper gesneden, door Marcus Gerards. | Alles tot sonderlingen dienst ende nuttigheyt voor alle | staten van menschen uytgegeven. | *Vignet: als in* n°. 85. | t' Amsterdam, | By d'Erve de Wed: Gysbert de Groot, Boeckverkoopers op den Nieu- | wen-dijck, in de Groote Bibel. (XIII) blz. en 125 fol. 4°.

Geheel gelijk aan de voorgaande uitgaven. U.

90. Vorstelyke Warande der Dieren met exempelen uyt d' oude historien. Dendermonde, Wed. de Caju. 1786 8°.

Verscheen vóór den *Vernieuwden Gulden Winkel*, zooals blijkt uit het «Berigt en voorwaerde van inschryvinge op den vernieuwden Gulden Winkel», waarvan boven onder n°. 80 melding gemaakt is. Vermeld in Catalogus Bibl. Serrure II (1873) n°. 2629.

1620.

91. I. Hiervsalem | Verwoest. | Trevrspel. | Den Joden tot naedencken, den Christenen | tot waerschouwingh als op het tooneel | voorgestelt | Door I. v. VONDELEN. | Mat. XXIII. | Siet uw Huys word u woest gelaten. | *Drukkersmerk van D. P. Pers, als in* n°. 72. | Virg. in Æneas I. Boeck. | Hier zyn de tranen van ons smert, | En d' ongevallen roeren 't hert. | T' Amsteldam, | Voor Dirck Pietersz. Boeckverkooper op 't Water/ | inde witte Persse/ recht over de Korenmerckt. | Anno 1620. (XVI) en 80 blz. 4°.

Deze eerste uitgave maakt eigenlijk een deel uit van den eersten druk der *Helden Godes* (zie n° 99). Het voorwerk bevat een Sonnet van Guilhelmus Vondelius aan zijn broeder (bl. II), de opdracht aan «Den Erentfesten, Achtbaren, Wyzen en Voorzienigen Heere Cornelis Pietersz. Hoofd», dd. 20 van Loumaend 1620 (bl. III—V), een bericht «Aenden Gedichtlievenden Lezer» (bl. VI—XIII), «Het Inhoud» (bl. XIV en XV), een Klinckert [1]) «Aende Joodsche Rabbynen» en de lijst der «Treurspeelders» (bl. XVI).

Op bl. 1—74 het treurspel, onderteekend: *Door een is 't nu voldaen*, en daarna «Davids Lofzangh van Hiervsalem [2]) (bl. 75—80).
B.V. en U.

92. II. J. v. VONDELS | Hiervsalem | verwoest | Trevrspel. | Siet uw Huis wort u woest gelaten. | *Vignet: Bijenkorf, gedragen door een schildpad, met onderschrift: «Door Yver in liefde Bloiende.»* | t' Amsterdam Gedruckt by Paulus Matthysz. | Voor Dirck Cornelisz. Hout-haeck, Boeckverkooper op de Nieuwe | zyds Kolck, Anno 1642. (IV) en (74) blz. 4°.

Het voorwerk bevat slechts het gedicht van Guilhelmus Vondelius (bl. II), het Inhoud (bl. III en IV) en de namen der «Treurspeelders» (bl. IV). Het gedicht «Davids Lofzangh» is hier, evenals in alle volgende uitgaven weggelaten.
B.V. en U.

93. IIa. J. v. VONDELS | Iervsalem | verwoest. | Trevrspel. | Over vele jaren gedruckt, en nu herdruckt. | *Vignet: houtsnede door C. V(an) S(ichem), een fontein voorstellende met onderschrift: «eeuwigh.»* | t' Amsterdam, Gedruckt by Paulus Matthysz. | Voor Dirck Cornelisz. Hout-haeck, Boeckverkooper op de Nieuwe | zyds Kolck, Anno 1643. (IV) en (74) blz. 4°.

Deze uitgave is slechts een titeluitgave; het titelblad van II is vervangen door dat, hetwelk ik zoo even beschreef, terwijl het gedicht van

---

[1]) Ook te vinden in Versch. Ged. 1644 bl. 65, Poëzy 1650 bl. 61 en Poëzy 1682 I bl. 295.
De zesregelige aanhaling in de voorrede uit Homerus (v. L. I 667) vindt men ook in Poëzy 1682 II bl. 589 met het jaartal MDCXX er onder.

[2]) In Versch. Ged. 1644 bl. 377 met den titel: «Iervsalems lof of Vitbreidinge van den CXXXI Psalm», in Poëzy 1650 bl. 555 en Poëzy 1682 II bl. 479. (v. L. I. 757.)

Willem van den Vondel weggelaten is. Waarom de titel aldus veranderd werd, is mij niet gebleken. U.

94. III. I. V. VONDELS | Jerusalem | verwoest. | Treurspel. | Ziet uw Huis wordt u woest gelaten. | *Vignet: putje (kopie) met onderschrift: «Elck zyn beurt.»* | t' Amsterdam, | Ter Druckerye van Kornelis de Bruyn, Boeck-druc- | ker, in de Gravestraet. cIↄ cIↄ LXI. 64 blz. 8°.

Geheel gelijk aan II. Het voorwerk heeft geen paginatuur, het treurspel is genummerd van 5 tot 64. B.V. en U.

95. IV. J. v. VONDELS | Hierusalem | verwoest. | Treurspel. | Over vele Jaren gedrukt, en nu herdrukt. | *Vignet: putje met onderschrift: Elk syn beurt.»* | t' Amsterdam, | Voor de Weduwe van Abraham de Wees, op den Middeldam, | in 't Nieuwe Testament. 1665. 76 blz. 4°.

Op bl. 3 en 4 «Inhoudt» en op bl. 4 de namen der «Treurspeelders». Op bl. 5—76 het treurspel. B.V. en U.

96. V. J. v. VONDELS | Hierusalem verwoest. | Treurspel. | Over vele Jaren gedrukt, en nu herdrukt. | *Vignet: naar links omgewend putje, slechte kopie van het oorspronkelijke vignet, met onderschrift: «Elk zyn beurt.»* | t' Amsterdam, | Voor de Weduwe van Abraham de Wees, op den Middeldam, | in 't Nieuwe Testament. 1665. 67 blz. 4°.

Deze druk is geheel gelijk aan den voorgaanden; het komt mij voor, dat zij echter eerst in de laatste jaren der XVII^de^ eeuw het licht heeft gezien. Gewoonlijk treft men deze uitgave aan in de Verzamelbanden van 1700 (zie boven n° 25 en 26). B.V. en U.

97. VI. J. V. VONDELS | Hierusalem | verwoest. | Treurspel. | Over vele Jaren gedrukt, en nu herdrukt. | *Vignet: putje met onderschrift: «Elk syn beurt.»* | t' Amsterdam, | Voor Joannes de Wees, op den Middeldam, | in 't Nieuwe Testament. 1705. 67 blz. 4°.

Geheel gelijk aan den vorigen druk. U.

98. I. De Heerlyckheyd | van | Salomon. | Of het tweede deel vande vierde dagh der | tweeder weke. | Gedicht by | Wylen Gvillavme de Salvste Heere van | Bartas, Phoenix vande Fransche Poëten. | Uyt het Fransch in Nederduytsch vertaelt | door | I. v. VONDELEN. | *Drukkersmerk van Pers, als in* n° 72. | Christvs. | Hier is meer als Salomon. | T' Amsteldam, | Voor Dirck Pietersz. Boeckverkooper op 't Water/ | inde witte Persse/ recht over de Korenmerckt. | Anno 1620. (VIII), 38 en (2) blz. 4°.

Deze uitgave is eigenlijk een deel van de *Helden Godes*, van 1620. (zie n° 99). Het voorwerk bevat op bl. II een Klinckert [1]) «Aen Keyzeren, Koningen, en allen Geweldigen op aerden»; bl. III—IV opdracht van Vondel aan «zynen Vrund den Heer Dierick Korver», dd. 28 van Loumaend 1620, bl. V—VI Voorreden en bl. VII en VIII Het Inhoud.

Achter het gedicht twee ongenummerde blz.; op de eerste een «Klinckert» van Vondel [2]) «Op de aenkomste van de Koninginne van 't Zuyden te Hiervsalem» en op de laatste blz. het drukkersmerk van Van Ravesteyn met: «T' Amsteldam, Gedruckt by Paulus van Ravesteyn. Anno 1620.»

Dit is de eenige maal, dat het gedicht met afzonderlijken titel verschenen is. Het komt verder steeds achter alle uitgaven van de *Helden Godes* na 1620 voor (zie aldaar). B.V. en U.

II. De Heerlijckheyd van Salomon. Door J. v. Vondelen, in:

Tweede weke Van.... Willem van Salvste, heere van Bartas. Vertaelt Door Zacharias Heyns. Tot Zwol. Anno 1621, bl. 503—557. (zie boven bl. 28).

De opdracht en de inhoud zijn weggelaten, evenals het klinckdicht «op de aenkomste van de Koninginne van 't Zuyden».

---

[1]) Ook in Versch. ged. 1644. bl. 64, Poëzy 1650, bl. 60 en Poëzy 1682 I bl. 294 (v. L. I bl. 340).

[2]) Ook in Versch. ged. 1644 bl. 64, Poëzy 1650 bl. 61 en Poëzy 1682, I bl. 295, (v. L. I 387.) Het gedichtje in de «Voor-reden» op Faeton (v. L. I 344) treft men ook aan in Versch. ged. 1644 bl. 320, Poëzy 1650 bl. 472 en Poëzy 1682 II bl. 79.

99. I. De | helden | Godes | des | Ouwden Verbonds/ | Met kunstige beeldenissen vertoont, | en Poeetelijck verklaert. | Midsgaders: een Hymnus of Lofzangh van de Christelijcke Ridder, de | Heerlijckheyd van Salomon, en Hiervsalem Verwoest. | Gerijmt door | I. V. VONDELEN. | *Vignet: drukkersmerk van D.P.Pers: als in nº. 70.* | T' Amsteldam, | Voor Dirck Pietersz. Boeckverkooper op 't Water/ | inde witte Persse/ recht over de Korenmerckt. | Anno 1620. (XI), blz. 38 fol. en (9) blz. 4º.

Op de laatste bladzijde onderaan: «T' Amsteldam, Ghedruckt by Paulus van Ravesteyn. Anno 1620.»

Het voorwerk bevat op bl. II een klinckdicht [1]) «Aende Ouwdvaderen, Priesteren, enz». onderteekend: «*Door een is 't nu voldaen*». Op bl. III—V de opdracht aan «Den Wyzen, Geleerden en welervaren Heer Iohan Fonteyn,» gedateerd «den 11. van Sprokelle 1620»; bl. VI—X een voorbericht «Aenden Leser» en eindelijk op bl. XI een klinckert [2]), ondert. «*Door een is 't nu voldaen*».

Het werk bestaat uit 38 bijschriften bij een gelijk aantal prenten, voorstellende de helden Gods. Eenige prenten zijn voluit geteekend: *Johan' Sadeler fe(cit)*, *Crispine inventor*, andere slechts alleen: *J. S. fe;* de meeste zijn echter niet gemerkt. Toch zijn ze alle door Sadeler gegraveerd, naar Crispijn van den Broeck, wiens initialen C. V. B. op de prent van Melchisedech voorkomen.

Op de laatste 9 blz. vindt men de «Hymnus of Lofzangh Vande Christelycke Ridder [3])».

Zooals uit den algemeenen titel blijkt, bevat een gedeelte dezer uitgave *De Heerlijckheyd van Salomon* en *Hierusalem Verwoest.* Deze hebben echter ieder een afzonderlijke signatuur. (Zie nº. 91 en 96). B.V. en U.

100. II. De | helden | Godes | Des | ouden verbonds,| Dicht-kunstelijk verklaart | Door | J. v. VONDELEN. | Midsgaders | de Heilige dagen | Van | C. Huigens. | *Vignet: als in no. 75.* |Tot Gorinchem, | Uit de Boekwinkel van David van Wesel, Boekverkooper aan | de Peterbrugh. In 't Jaar 1663. (VIII) en 38 blz. 8º.

Uit het voorwerk is de opdracht aan Johan Fonteyn hier weggelaten. Ook mist deze uitgave prenten; terwijl de «Hymnus of Lofzangh» hierin ook niet herdrukt is. Het gedicht van Huygens heeft een afzonderlijke signatuur en paginatuur. Volgens de laatste bladzijde is deze uitgave gedrukt «Te Dordrecht, Ter Druckerije van Gillis Neering, Boeck-verkooper tegen over de Lomberde-brugh. In 't Jaer 1663.» K.B.

101. III. De | helden | Godes | des | ouwden verbonds, | Met kunstige beeldenissen vertoont, en | Poeetelijck verklaert. | Midsgaders: een Hymnus of Lofzangh van de | Christelijcke Ridder, en de Heerlijckheyd | van Salomon. | Gerijmt door | J. V. VONDELEN. | *Vignet: krulornament met een openliggend boek.* | t' Amsteldam, | By de Weduwe van Gysbert de Groot, Boekverkoopster, | op de Nieuwen-dyk, tusschen de twee Haarlemmer | Sluyzen, in de Groote Bybel, 1699. (XI), 130 en (I) blz. 4º.

Geheel gelijk aan den eersten druk. De *Heerlijckheid van Salomon*, waarvan het voorwerk (8 blz.) overeenkomt met dat in nº. 98, volgt zonder afzonderlijken titel er achter.

Op de laatste bladzijde Vondels klinkdicht, «Op de aenkomste van De Koninginne van 't Zuyden te Hierusalem.» Met de paginatuur is vreemd omgesprongen. Het voorwerk van de *Helden Godes* is niet gepagineerd, daarna dragen de bladzijden, waarop een prent is afgedrukt, de cijfers 1—38, en de daartegenover staande blz. hebben hetzelfde cijfer. De «Hymnus» is evenmin als het voorwerk van de *Heerlijckheyd van Salomon* gepagineerd; daarna volgt dit gedicht zelf op de genummerde blz. 93—130. B.V. en U.

102. IV. De | helden | Godes | des | ouwden verbonds, | Met kunstige beeldenissen vertoont, en | Poeetelijck verklaert. | Midsgaders: een Hymnus of Lofzangh van de | Christelijcke

---

[1]) Ook in Versch. ged. 1644 bl. 62, Poëzy 1650 bl. 59 en Poëzy 1682 I bl. 293.

[2]) Ook in Versch. ged. 1644 bl. 63, Poëzy 1650 bl. 59 en Poëzy 1682 I bl. 293.

[3]) Ook afgedrukt in Poëzy 1660 bl. 522 en Poëzy 1682 II bl. 643 onder de «Oude rymen».

Ridder, en de Heerlijck- | heyd van Salomon. | Gerijmt door | J. V. VONDELEN. | *Vignet: houtsnede, voorstellende David en de profeten.* | t' Amsteldam, | By d' Erve de Wed: Gysbert de Groot, Boeckverkoo- | pers op den Nieuwen-dyck, tusschen de twee Haerlem- | mer Sluyzen, in de Groote Bybel, 1727. (XI), 130 en (1) blz. 4°.

Deze editie is geheel gelijk aan de voorgaande, ook wat pagineering betreft. B.V. en U.

1622.

103. Gedachtenis | van | Desideer Erasmvs | Rotterdammer. | Aen den heer | Peter Schryver. In plano, (hg. 219, br. 157 mM.)

Het gedicht [1]) is in 2 kolommen gedrukt en onderteekend: «I. V. Vondelen.» B.V.

104. I. Afbeelding van de graftombe van Willem I in de Nieuwe Kerk te Delft, van voren gezien.

Op een schild boven aan de prent Vondels vers [2]), beginnende «Voorstanders van een landt», enz. (v. L. II bl. 121) zonder onderteekening. Onderaan links: «Henrick de Caiser, Inventor, E. M. H. Stat: Cum Privil.» en rechts: «Pieter de Caiser, Excudebat, 1622». B.R.

105. II. Afbeelding van de graftombe van Willem I, van links gezien.

Vondels vers (zie n°. 104) bovenaan op een schild zonder onderteekening. Onderaan links: «Henrick de Caeser, Inven, E. M. H. Stat: cum Privil. 1626,» en rechts: «C. J. Visscher, Excud,». B.R.

1624.

106. I. Stryd of kamp | Tusschen | Kvyscheyd | En | geylheyd. | *Vignet van Kalom: «vyerige kalom» met rondschrift: «ende. de. Heere. tooch. voor. hen. des. daechs. in. een. Wolck. Calomme. ende. des. nachts. in. een. Vierige. Calomme. Exod. 14.»* | t' Amsterdam, | Ghedruckt by Iacob Aertsz. Kalom, Boeckverkooper, woo- | nende aen de Nieuwe-Brugge, in de vyerige Kalom. 1624. (7) blz. 4°.

Op bl. 2 Opdraght, blz. 3—7 het gedicht [1]) waaronder men «Einis», in plaats van «Finis» leest. G.P. en K.B.

II. Stryd of Kamp, | Tusschen | kvyscheyd | En | geylheyd. | 't Amsterdam, | Ghedruckt by Iacob Aertsz. Calom. Boeckvercooper, woo- | nende op 't water in de vyerige Kalom. 1625.

Aldus op bl. 103—115 van «Minne-plicht. | Ten toon gestelt inde Vryagie | van | Diana en Filandre. | Een vande waerdigste stuckjes uyt de | on-waerdeerlijcke | Astrea. | T' Amstelredam, By Iacob Aertsz. Calom. Boeckverkooper opt | water inde vierige Calom. 1625.» kl. 8°. oblong.

1625.

107. I. De | Amsteldamsche | Hecvba. | Treur-Spel, | Πλήρης στεναγμῶν, οὐδὲ δακρύων κενός. | *Vignet: «de vyerighe Calom».* | T' Amsteldam, | By Iacob Aertsz. Calom. Boeckvercooper opt water/ | inde vyerige Calom. 1626. (VIII) en (56) blz. 4°.

Het voorwerk bevat op bl. II een klinckdicht [2]) op Hecuba, door Vondel; bl. III een prent naar D. V(incke) B(oons) 1625, door S. Savery gegraveerd, voorstellende den dood van Polyxeen en Astyanax; bl. V en VI de opdracht aan «Den achtbaeren, hooghgeleerden, wysen, en bescheyden Heere, Mr. Antonis de

---

[1]) Komt daarna voor op bl. VII der «Colloquia Familiaria, of Gemeensame t' samenspraken, . . . beschreven door den hoogh-geleerden D. Erasmum van Rotterdam. Maer nu ten dienste van onse Nederlanders vertaelt. t' Amstelredam, Voor Dirck Pietersz., Boeckverkooper, op 't Water inde Witte Persse, recht over de Koorn-Marckt.» 4°. Ook in de latere uitgaven van dit boek van 1636 en 1664 vindt men dit gedicht.

Verder in Versch. ged. 1644 bl. 170, Poëzy 1650 bl. 324 en Poëzy 1682 I bl. 473.

[2]) Met den titel: «Op Prins Willems graf, aan de Staten der Vereenighde Nederlanden», in Versch. ged. 1644 bl. 300, Poëzy 1650 bl. 454 en met den titel: «Opdraght der afbeeldingen van Prins Willems graf» enz., in Poëzy 1682 II bl. 296.

[1]) Met den titel: «Lyfgevecht tusschen Kuisheit en Minne» in Versch. ged. 1644 bl. 344, Poëzy 1650, bl. 477 en Poëzy 1682 II bl. 541, hier met het jaartal MDCXXIV.

[2]) Ook in Versch. Ged. 1644 bl. 69, Poëzy 1650 bl. 66 en Poëzy 1682 I bl. 300.

Hubert», gedagteekend «desen 6 van Oegstmaend 1625»; bl. VII «Inhoud» en bl. VIII «Personagien». B.V. en U.

108. II. De | Amsteldamsche | Hecvba. | Treur-Spel, | *Vignet*: «*de vyerighe Calom*». | Tot Amsteldam, | By Iacob Aertsz. Calom, Boeck-verkooper/woonende | op 't Water/inde vyerighe Calom/1626. (IV), (2) en (32) blz. 4°.

Op bl. II het klinckdicht op Hecuba en de lijst der «Personagien», bl. III de prent van Savery. Daarna op de bladzijden met de signatuur A de opdracht aan Mr. A. de Hubert en «Inhoud». Het treurspel volgt daarna, compres gedrukt. B.V.

109. III. De | Amsteldamsche | Hecuba. | Treur-Spel. | Πλήρης στεναγμῶν, οὐδὲ δακρύων κενός. | *Vignet*: *wapen van Amsterdam*. | T' Amstelredam, | Voor Manuel Colijn, Boeckverkooper, wonende | aende Beurs, in Emanuel van Meteren. 1626. (VIII) en (56) blz. 4°.

Deze nadruk is gelijk aan de eerste uitgave. Dat het een nadruk is, blijkt uit de prent, die een grove kopie is van de oorspronkelijke gravure, o. a. kenbaar aan den doodskop, die het engelenkopje op het altaar vervangen heeft. B.V. en U.

110. IV. De | Amsterdamsche | Hecvba. | Trevr-spel. | Πλήρης στεναγμῶν, οὐδὲ δακρύων κενός. | *Vignet*: *putje met* «*elck zyn bevrt.*» | t' Amsterdam, Gedruckt by Iacob Lescaille. | Voor Abraham de Wees, Boekverkooper op de Mid- | deldam, in 't nieuwe Testament, in 't jaer 1647. 56 blz. 4°.

Het voorwerk (6 blz.) is gelijk aan dat in I; het is alleen wat compresser gedrukt. De prent is gelijk aan die in III. B.V. en U.

111. V. De | Amsterdamsche | Hecuba. | Treur-spel. | Πλήρης στεναγμῶν, οὐδὲ δακρύων κενός. | *Vignet*: *putje met* «*elck zyn beurt.*» | t' Amsterdam, | Voor Abraham de Wees, Boekverkooper op de Mid- | deldam, in 't nieuwe Testament, in 't jaer 1647. 56 blz. 4°.

De prent, dezelfde als in III, is hier zeer slecht geworden; overigens is deze uitgave geheel gelijk aan IV. U.

112. VI. De | Amsterdamsche | Hecuba. | Treurspel. | Πλήρης στεναγμῶν, οὐδὲ δακρύων κενός. | *Vignet*: *putje met* «*Elck zyn beurt.*» | t' Amsterdam, | Ter Druckerye van Kornelis de Bruyn, Boeckdruc- | ker, in de Gravestraet. CIↃ IↃC LXI. 48 blz. 8°.

In deze uitgave, die overigens gelijk is aan de vorige, vindt men geen prent. B.V. en U.

113. VII. De | Amsterdamsche | Hecuba. | Treur-spel. | Πλήρης στεναγμῶν, οὐδὲ δακρύων κενός. | *Vignet*: *putje met* «*Elck zyn Beurt.*» | 't Amsterdam, | Voor Joannes de Wees, Boekverkooper op den Middel- | dam, in 't Nieuwe Testament, 1693. 56 blz. 4°.

Gelijk aan V. B.V. en U.

114. Princelied. In plano (hg. 200, br. 146 mM.)

Het gedicht [1]) is in twee kolommen gedrukt en in zes genummerde coupletten verdeeld. B.T.

115. I. Begroetenis | aen den doorluchtighsten en hoogh- | geboren Vorst | Frederick Henrick, | Van Gods genade Prince van Orangie, Grave | van Nassauw, Catzenelbogen, Vianden, Dietz, Meurs, | Buren, Leerdam, Marquis van der Vere ende Vlissingen, | Heere ende Baron van Breda, der Stadt Grave en de Landen van | Cuick, Diest, Grimbergen, Arloy, Noseroy,

---

[1]) Komt daarna voor in Poesy 1647 A en B bl. 130, Poëzy 1650 bl. 532, Poëzy 1660 bl. 140, en Poëzy 1682 II bl. 401.

S. Vijt, Doesburgh, Leck, | Polanen, S. Martensdijck, &c. Erfburghgrave van Antwerpen, | van Besanson. Gouverneur, Capiteyn Generael ende Admi- | rael van de Vereenichde Nederlanden, &c. | Op den Intree van zijn Stadhouderschap en Landbestiering | over Gelderland, Holland, Zeeland, Overyssel, | Wtrecht, &c. | *Vignet: wapen van Amsterdam.* | Tot Amsterdam, | Gedruckt by Willem Iansz Blaeuw, op 't Water, | in den gulden Zonnewijser. 1626. (II) en (14) blz. 4°.

Het gedicht [1]) is onderteekend: «Uwer Excell.tie allerdemoedighste dienaer I. vander Vondelen.» Bl. 11—13 een reeks gedichten «Op de beeldenis van Vorst Frederick Henrick» (v. L. II bl. 308) en bl. 14 eenige ged. «Op de beeldenis der doorluchtighste en hooghgebore Vorstinne Amelia» (v. L. II bl. 311). K.B.

111. II. Begroetenis | aen den doorluchtighsten en hoogh- | geboren Vorst | Frederick Henrick, | Van Gods genade Prince van Orangie, Grave | van Nassauw, Catzenelbogen, Vianden, Dietz, Lingen, | Meurs, Buren, Leerdam, &c. Marquis van der Vere, Vlissin- | gen, &c. Heere en Baron van Breda, der Stadt Grave en de Landen | van Cuick, Diest, Grimbergen, Herstal, Warneston, Cranendonck, Arlay (*sic*), Nose- | roy, Vijt, Daesborgh (*sic*), Leck, Polanen, Willemstadt, Nyervaert, Ysel- | steyn, S. Martensdijck, Geertruydenberge, Chasteau regnard, de | hooge en laege Swaluwe, en van Naeltwijck. Eerfburghgraef | van Antwerpen en Besanson. Erfmaerschalck van Hol- | landt. Gouverneur, Capiteyn Generael ende Admi- | rael van de Vereenighde Nederlanden, &c. | Op den Intree van zijn Stadhouderschap en Landbestiering | over Gelderland, Holland, Zeeland, Overyssel, | Wtrecht, &c. | *Vignet: wapen van Amsterdam.* | T' Amsterdam, | Gedruckt by Willem Iansz Blaeuw, op 't Water, | in den gulden Zonnewijser. 1626. (II) en (14) blz. 4°.

Op bl. II een «Klinckdicht» van Vondel (v. L. II bl. 312). Deze uitgave is m. i. de tweede, omdat dit gedicht niet in den eersten druk gevonden wordt en omdat de titels van den prins hier uitvoeriger en nauwkeuriger zijn opgegeven. Het gedicht is hier onderteekend: «Uwer Princelke. Excelltie. alleronderdanighste dienaer I. vander Vondelen». Overigens is deze uitgave geheel gelijk aan de vorige. U.

112. I. I. V. VONDELENS | Palamedes | oft | Vermoorde Onnooselheyd. | Treur-spel, | Nvnc cassvm lvmine lvgent. | *Vignet: «de vyerighe Colom»*. | Ghedruckt na de Copye | Tot Amsterdam, | By Jacob Aertsz. Colom, Boeckvercooper op 't Water/ | in de vyerighe Colom. Anno 1625. (XIII) en (76) blz. 4°.

Deze druk [1]) werd door den bewerker van den Catalogus der Vondel-tentoonstelling voor den eersten gehouden en, naar ik meen, terecht. In de eerste plaats treft men in deze uitgave geen prent aan; in de ex. van den hier beschreven druk met een prent, is zij er blijkbaar ingevoegd. De voornaamste reden echter om deze editie als de eerste te beschouwen, is de «Voor-reden», die korter is dan in de volgende uitgaven. Slaat men van Lennep op (II bl. 353), dan blijkt het, dat deze «Voor-reden» slechts loopt aldaar, tot reg. 20 v. b. tot de zin «als, met verlof, sich sommige wel inbeelden». Het bij van Lennep afgedrukte vervolg wordt in alle hier volgende uitgaven van 1625 gevonden. Papier en typographische uitvoering zouden echter eerder doen vermoeden dat II de eerste druk was.

Kenmerkend in deze editie is, dat alle aanhalingen uit het Grieksch in gewone letterteekens zijn afgedrukt.

Het voorwerk bevat op bl. II een «Klinckert [2])»

---

[1]) Komt verder voor in Versch. ged. 1644 bl. 77, Poëzy 1650 bl. 73 en Poëzy 1682 I bl. 103, met al de daarbij behoorende gedichten.

[1]) Zie voor de gedichten naar aanleiding van Palamedes verschenen de volgende afdeeling.

[2]) Ook te vinden in Poesy 1647 B bl. 186, Poëzy 1650 bl. 485, Poëzy 1660 bl. 196 en Poëzy 1682 I bl. 307.

met een citaat uit Theocritus er onder, bl. III—X de «Voor-reden [1])», bl. X—XIII «Het Inhoud» en bl. XIII de lijst der «Personagien». B.V.

113. II. I. V. VONDELENS | Palamedes | Oft | Vermoorde Onnooselheyd. | Treur-Spel, | Nunc cassum lumine lugent. | *Vignet: «de vyerighe Calom».* | T'Amsteldam, | By Iacob Aertsz. Calom. Boeckvercooper opt water/ | inde vyerige Calom. 1626. (XVI) en (80) blz. 4°.

De verschillende uitgaven van dit treurspel, in 1625 verschenen, in hun juiste volgorde te plaatsen is geen gemakkelijke zaak. De eenige aanwijzing hiervoor vindt men m. i. in de mindere of meerdere scherpte van afdruk der prent, die in alle drukken voorkomt. Slechts na vergelijking van vele exemplaren kunnen hier dus gevolgtrekkingen gemaakt worden.

Deze prent [2]) op bl. III, stelt Palamedes voor te midden van 't beestenperk, terwijl «Themis (hem) lauriert», rechts den naam van den graveur: *Saverij fec.*

Alhoewel op den titel het jaartal 1626 vermeld is, bleek uit het exemplaar, dat ter Vondel-tentoonstelling aanwezig was, dat deze druk reeds in het begin van November 1625 het licht had gezien, daar Huygens in het hem geschonken exemplaar schreef: *Don(atio) Auctoris. Constanter. Slusae Calend. Novemb.* 1625.

B.V. en U.

114. III. I. V. VONDELENS | Palamedes | Oft | Vermoorde Onnooselheyd. | Treur-Spel, | Nunc cassum lumine lugent. | *Vignet: krulornament.* | Na de Copye | T' Amsteldam, | By Iacob Aertsz. Calom. Boeckvercooper opt water/ | inde vyerige Calom. 1625. (X), (2) en (46) blz. 4°.

Deze uitgave is compresser gedrukt dan de voorgaande; de prent, als in II, is ingevoegd.

Ik bezit een exemplaar doorschoten en voorzien van de aanteekeningen van G. B(randt) met vroeg-achttiende-eeuwsche hand geschreven.

B.V. en U.

[1]) In Poesy 1647 B bl. 186, Poëzy 1650 bl. 473, Poëzy 1660 bl. 197, en Poëzy 1682 II bl. 590, zijn met den titel «Overgesette Vaarsen uyt Palamedes» verschillende kleine gedichten uit de voorrede bij elkaar geplaatst.

[2])Het bijschrift onder de prent komt ook voor in Poesy 1647 B bl. 185, Poëzy 1650 bl. 485, en Poëzy 1682 I bl. 558.

115. IV. I. V. VONDELENS | Palamedes | oft | Vermoorde Onnooselheyd. | Treur-spel, | Nvnc cassvm lvmine lvgent. | *Vignet: ruitvormig krulornament.* | Ghedruckt na de Copye | Tot Amsterdam, | By Iacob Aertsz. Calom, Boeckvercooper op 't Water/ | in de vyerighe Calom. Anno 1625. (XIII), (2) en (73) blz. 4°.

In sommige exemplaren is de naam van den graveur op de prent uitgeslepen; de prent zelve is ingevoegd. Ook in dezen druk zijn alle Grieksche aanhalingen met gewone letter weêrgegeven. B.V. en U.

116. V. J. V. VONDELENS | Palamedes | oft | Vermoorde Onnooselheyd. | Treur-Spel, | Nunc cassum lumine lugent. | *Vignet: ruitvormig krulornament, anders dan in n°. 115.* | Gedruckt na de Copye | t'Amsteldam, | By Jacob Aertsz Calom, Boeck-vercooper op 't Water/ | in de vyerige Calom. Anno 1625. (XVI) en (80) blz. 4°.

Op de prent is, evenals in alle volgende uitgaven, den naam van den graveur uitgeslepen. In de «Voorrede» leest men in het citaat uit Euripides (bl. VII) αἰδοῖα in plaats van ἀηδόνα, zooals terecht alle voorgaande uitgaven hebben [1]). Alle volgende edities van 1625 hebben verkeerd αἰδοῖα. U.

117. VI. J. V. VONDELENS | Palamedes | Oft | Vermoorde Onnooselheyd. | Treur-Spel. | Nunc cassum lumine lugent. | *Vignet: als in n°. 116.* Gedruckt nae de Copye, | t' Amsterdam, | By Jacob Aertsz Calom, Boeck-verkooper op 't Water/ in | de vyerighe Calom. Anno 1625. (XVI) en (80) blz. 4°.

Geheel gelijk aan V. Alleen vertoont de hier beschreven uitgave deze merkwaardigheid: de aanvangsletters van vele regels zijn cursief gedrukt, te vergeefs zocht ik hiervoor een reden

[1]) Dr. G. Penon. *Hist. en bibliogr. beschouwing van Vondels hekeldichten*, bl. 188.

Dat juist die regels toespelingen zouden bevatten, zooals wel eens vermoed is, is niet aannemelijk. B.V. en U.

118. VII. J. V. VONDELENS | Palamedes | Oft | Vermoorde Onnoosel-heyd. | Treur-Spel. | Nunc cassum lumine lugent | *Vignet: als in n°. 116.* | Gedruckt nae de Copye. | t' Amselredam (*sic*), | By Jacob Aertsz Calom, Boeck-vercooper op 't Water/ in | de vyerige Calom. Anno 1625. (XVI) en (80) blz. 4°.

Geheel gelijk aan VI (behalve de cursieve aanvangsletters). U.

119. VIII. I. V. VONDELENS | Palamedes | Oft | Vermoorde Onnooselheyd. | Treur-Spel. | Nunc cassum lumine lugent.| *Vignet: als in n°. 116.* | Ghedruckt in 't Iaer ons Heeren 1630. (XVI) en (71) blz. 8°.

Bl. II het «Klinckert», bl. III een geëtste copie van Savery's prent, hoogstwaarschijnlijk van de hand van Claes Moyaert. Bl. IV—XII «Voor-rede», bl. XIII—XV «Het inhovd« en bl. XVI «Personagien».

Uit de voorrede zijn alle Grieksche citaten verdwenen. De opmerking in den Catalogus der Bibliotheek van de Maatschappij der Ned. Letterkunde te Leiden, als zou er eerst gedrukt zijn 1620 en dit toen met de pen veranderd in 1630, is onjuist. Er is duidelijk in eens 1630 gedrukt. Het treurspel is geheel met cursieve letter gedrukt. B. en U.

120. IX. I. V. VONDELENS | Palamedes | Oft | Vermoorde Onnoselheyd. | Trevr-spel. | Nunc cassum lumine lugent. | *Vignet als in n°. 116.* | Nae de Copye van Iacob Aertsz Calom, Boeckverkooper | op 't water inde vyerighe Calom. 1634. (XII) en (70) blz. 4°.

Bl. II Klinckert, bl. III—X Voorrede, bl. X—XII Het inhoud en bl. XII Personagien. In de voorrede zijn de Latijnsche aanhalingen behouden. Het stuk is geheel met Gothische letter gedrukt. Bij Fr. Muller en C°.

NB. In den auctie-catalogus der Bibliotheek van Mr. J. van Lennep wordt onder n° 2060 nog een uitgaaf van Palamedes van het jaar 1640 opgegeven, evenzoo edities van de jaren 1657 en 1663. Tot heden heb ik geen exemplaren hiervan kunnen ontdekken.

Verder zij hier nog opgemerkt dat Dr. G. D. J. Schotel in zijn «Letter- en oudheidkundige avondstonden» (bl. 105) een uitgave van den Palamedes van 1645 opgeeft. Ook hiervan bleek mij nergens eenig spoor.

121. X. J. v. VONDELS | Palamedes|Of|Vermoorde onnozelheit.|Treurspel. | Nunc cassum lumine lugent. | *Vignet: putje met «Elck zyn Beurt.»* | t' Amsterdam, | Voor Abraham de Wees, op den Middeldam. 1652. (2) en 84 blz. 4°.

Evenals bij de uitgaven van 1625 moet bij de hier volgende reeks van 1652 evenzeer de prent onze gids zijn om, zoo mogelijk, de juiste volgorde aan te kunnen geven. Dat deze, uit den aard der zaak slechts uiterst zwakke, aanwijzing geeft, zal wel niet nader betoogd behoeven te worden. Het is dan ook slechts voorwaardelijk, dat ik de verschillende uitgaven in deze volgorde plaats.

Het voorwerk is hier niet genummerd en bevat, evenals alle in 1652 verschenen uitgaven, bl. 3—9 het «Berecht Aen Palamedes begunstelingen», bl. 9 het «Klinckdicht» (v. L. II bl. 338) en het citaat uit Theokryt, bl. 10 en 11 den «Inhoudt» en bl. 12 de lijst der «Personaedjen». De prent is overal ingevoegd.

Het kenmerk dezer uitgave is, dat de beginletter van 't «Berecht» omgeven is door krulornament en dat op bl. 9 «Kinckdicht» staat in plaats van «Klinckdicht». B.V. en U.

122. XI. J. v. VONDELS | Palamedes | Of | Vermoorde onnozelheit. | Treurspel. | Nunc cassum lumine lugent. | *Vignet: putje met «Elck zyn Beurt.»* | t' Amsterdam, | Voor Abraham de Wees, op den Middeldam. 1652. (2) en 84 blz. 4°.

Naar de prent te oordeelen, zou ik deze editie voor de tweede willen houden. De beginletter van 't «Berecht» is met krulornament versierd; op bl. 9 leest men «Klinckdicht». B.V. en U.

123. XII. J. v. VONDELS | Palamedes | Of | Vermoorde Onnozelheit. | Treurspel. | Nunc cassum lumine lugent. | *Vignet: putje.* | t' Amsterdam, | Voor Abraham de Wees, op den Middeldam, 1652. (2) en 84 blz. 4°.

De beginletter van het «Berecht» is versierd met een voorstelling van den manna-regen in de woestijn. Deze druk is zeer slordig en wemelt van drukfouten. Ik zou om deze reden hem liever later plaatsen; de prent doet mij hem echter hier stellen.

Zoo leest men bijv. op bl. 17 reg. 8 v. o. *wye* in plaats van *wyze*, op bl. 25 reg. 9 v. o. *onrnste* voor *onruste*, op bl. 33 reg. 6 v. b. *geef* voor *en geef*, bl. 35 reg. 17 v. o. *schlitwacht* voor *schiltwacht* en een menigte andere [1]). B.V. en U.

124. XIII. J. V. VONDELS | Palamedes | Of | Vermoorde onnozelheit. | Treurspel. | Nunc cassum lumine lugent. | *Vignet: putje met «Elck zyn Beurt.»* t' Amsterdam, | Voor Abraham de Wees, op den Middeldam, 1652. (2) en 84 blz. 4°.

Verschil met de vorige uitgave is o. a. op te merken in het «Berecht»; hier in reg. 5 v. b. *weeghschale* en in XII *weeghschaele*, reg. 7 v. o. hier *d'overoude*, in XII *d'overouden*.

Deze uitgave, en de volgende worden gewoonlijk in de verzamelbanden der treurspelen (zie n°. 25 en 26) gevonden. B.V. en U.

125. XIV. J. V. VONDELS | Palamedes | Of | Vermoorde onnozelheit. | Treurspel. | Nunc cassum lumine lugent. | *Vignet: putje met «Elck zyn Beurt.»* | t'Amsterdam, | Voor Abraham de Wees, op den Middeldam, 1652. (2) en 84 blz. 4°.

Deze uitgave is te onderscheiden aan het volgende kenmerk: op bl. 17 leest men reg. 5 v. o. *Troie*; in de voorgaande editie *Troje*. B.V. en U.

126. XV. I. V. VONDELS | Palamedes | Of | Vermoorde Onnozelheit. | Treurspel. | Nunc cassum lumine lugent. | *Vignet: putje met «Elck zyn beurt.»* | t' Amsterdam, | Ter Druckerye van Kornelis de Bruin, Boeckdruc- | ker, in de Gravestraet. CIↃ IↃC LX. (XVI) en 64 blz. 8°.

Bl. II het onderschrift van de prent, bl. III—XI Berecht, bl. XII Klinckdicht, bl. XIII—XV Inhoudt en bl. XVI Personaedjen. In deze uitgave vindt men geen prent. U.

127. XVI. J. V. VONDELS | Palamedes | Of | Vermoorde Onnozelheit. | Treurspel. | Nunc cassum lumine lugent. | *Geëtste kopie van Savery's prent.* | t' Amsterdam, gedrukt by Joannes Bouman, Anno 1664. (XVI) en 64 blz. 8°.

De hier op den titel voorkomende ets is dezelfde als die in de 8° uitgave van 1630 (n°. 119). Deze druk is geheel gelijk aan XV. U.

128. XVII. J. V. VONDELS | Palamedes | Of | Vermoorde Onnozelheit. | Treurspel. | Nunc cassum lumine lugent. | *Ets als in n°. 127.* | t'Amsterdam, gedruckt by Joannes Bouman, Anno 1668. (XVI) en 64 blz. 8°.

Geheel gelijk aan XV. U.

129. XVIII. J. V. VONDELS | Palamedes | of | Vermoorde Onnozelheit. | Treurspel. | Nunc cassum lumine lugent. | *Ets als in n°. 127.* | t' Amsterdam, gedruckt by Jan Bouman, Anno 1671. (XVI) en 64 blz. 8°.

Geheel gelijk aan XV. B.H.

130. XIX. J. V. VONDELS | Palamedes | of | Vermoorde Onnoselheyt. | Treurspel. | Nunc cassum lumine lugent. | *Vignet: naar rechts omgewend putje.* | t' Amsterdam. | By Michiel de Groot, Boekverkooper tusschen | de beyde Haerlemmer-sluysen, 1680. 64 blz. 8°.

Op blz. 2 de lijst der «Persoonaedjen». Het overige gedeelte van het voorwerk ontbreekt. U.

---

[1]) Zooals ik boven reeds zeide, heb ik geaarzeld, hoe deze uitgaven van 1652 in hun juiste volgorde te plaatsen; de uitgave, welke ik hier beschrijf, werd door de Vries in den Catalogus der Vondel-tentoonstelling als de eerste beschouwd.

Het bleek mij, vooral met het oog op de vele drukfouten en de prent, dat dit minder juist was. De Vries beschreef echter een exemplaar waarmede het niet recht in den haak was.

Er bestaan nl. van dezen druk vele exemplaren, samengesteld uit het eerste vel van XII en de volgende vellen van uitgave.

131. xx. J. v. VONDELS | Palamedes, | of | vermoorde onnozelheit. Treurspel. | Nunc cassum lumine lugent. | *Vignet: de Phenix uit zijn asch herrijzende met onderschrift: «Perseveranter».* | Te Amsterdam, | By de Erfgen: van J. Lescailje, op den Middeldam, | naast de Vischmarkt. 80 blz. 8°.

Het voorwerk is niet genummerd; het bevat op bl. 3—9 Berecht, bl. 9 Klinckdicht en citaat uit Theokrijt bl. 10—11 Inhoudt, bl. 12 Personaedjen en bl. 13—80 het Treurspel.
K.B. en U.

132. xxi. J. v. VONDELS | Palamedes | of | Vermoorde Onnoselheit. | Treurspel. | Nunc cassum lumine lugent. | *Vignet: omgewend putje.* | Tot Amsterdam, | By de Weduwe van Gysbert de Groot, Boeck- | verkoopster op de Nieuwen-dijck, tusschen de twee | Haerlemmer-Sluysen. 64 blz. 8°.

In deze uitgave ontbreekt, evenals in n° 130, het geheele voorwerk; ook vindt men hier geen prent. Daar het niet juist te bepalen is, wanneer deze druk verscheen, plaats ik hem evenals n° 131 vóór de Amersfoortsche edities, om deze zooveel mogelijk achtereen te kunnen behandelen. U.

133. xxii. J. v. VONDELS | Palamedes | of | Vermoorde onnozelheit. | Treurspel, | Met aanteekeningen uit 's digters mondt opge- | schreven. | | Nooit voor dezen gedrukt. | Nunc cassum lumine lugent. | *Vignet: krulornament met bloem in 't midden.* | t'Amersfoort, | By Pieter Brakman, | Boekverkooper 1705. (2), (xvi) en 81 blz. 8°. en 4°.

Voor de nu volgende zoogenaamde Amersfoortsche edities, wat de plaats waar zij gedrukt zijn, enz. aangaat, verwijs ik naar hetgeen ik boven op bl. 5 en 6 zeide over de uitgaven van de Hekeldichten.

Tegenover den hier beschreven titel een verkleinde kopie, naar de prent van Savery, met het vers er onder.

Bl. III—X Berecht, bl. X Klinckdicht, bl. XI—XIII Inhoudt, bl. XIII—XV vindt men hier bovendien «Aanteekeningen op J. van Vondels Palamedes. Door . . . . .» en bl. XVI de lijst der «Personaadjen» met bijvoeging van den sleutel.

Het kenmerk dezer uitgave, in onderscheiding met den volgenden druk is, dat in deze lijst de voornaam van Duik niet opgegeven, maar door titteltjes aangeduid wordt. Op bl. 13 reg. 10 v. b. staat «Lamedon», in plaats van «Laomedon».

De signatuur van de eerste drie vellen is in dezen druk in de war; in plaats van A, B, en C hebben de vellen in de 8°. uitgaaf onderaan I, K en L.

Evenals van de Hekeldichten zijn van Palamedes ex. in 8°. gedrukt op 4°. papier. Een der ex. in 4°., die naar het schijnt uiterst zeldzaam voorkomen, is in mijn bezit. Het is gelijk aan den 8°. druk; ook hier is de signatuur in de war. In plaats van A, B, C, D, E en F, heeft men hier R, S, T, V, X en Y.

Bij dezen druk behoort de onder n°. 9 beschreven uitgave der Hekeldichten. U.

134. xxiii. J. v. VONDELS | Palamedes | of | Vermoorde Onnozelheit. | Treurspel. | Met aanteekeningen uit 's digters mondt op- | geschreven. | Nooit voor dezen gedrukt. | Nunc cassum lumine lugent. | *Vignet: als in n°. 133.* | t' Amersfoort, | By Pieter Brakman, | Boekverkooper 1705. (2), (xvi) en 81 blz. 8°.

Gelijk aan XXII. In de lijst der «Personaadjen» staat «Adriaan Duik», in plaats van «. . . . . Duik».

Deze uitgave, die altijd vóór de Hekeldichten, 1705 (n°. 10) voorkomt, werd, blijkens letter- en papiersoort op een andere pers gedrukt. Ook zijn de prenten in de hier achtervolgende Hekeldichten kopieën (zie boven n°. 10). B.V.

135. xxiv. J. v. VONDELS | Palamedes | of | Vermoorde onnozelheit. | Treurspel, | Met aanteekeningen uit 's digters mondt opge- | schreven. | Nooit voor dezen gedrukt. | Nunc cessum (*sic*) lumine lugent. | *Vignet als in n°. 133.* | t' Amersfoort, | By Pieter Brakman,| Boekverkooper 1705. (2), (xvi) en 81 blz. 8°.

Deze uitgave komt overeen met de voorgaande. Op den titel vindt men hier «cessum» in plaats van «cassum».

Zij wordt gevonden vóór de Hekeldichten 1705 (n° 11). U.

136. XXV. J. V. VONDELS | Palamedes | of | Vermoorde Onnozelheit. | Treurspel, | Met aanteekeningen uit 's Digters mondt opge- | schreven. | Den tweeden druk merkelyk vermeerdert. | Nunc cassum lumine lugent. | *Vignet als in n°. 133.* | t' Amersfoort, | By Pieter Brakman, | Boekverkooper 1707. (4), (XVI) en 81 blz. 4°.

Deze editie is, voor zoover ik heb kunnen ontdekken, een titeluitgave van den eersten druk van 1705. Voor het boek een titelprent, gegraveerd door *F. Ble(iswijk)*, drie episodes uit het treurspel voorstellende. Men treft hier dezelfde foutieve signatuur aan als in de 4°. exemplaren van n°. 133. Zelfs is op bl. 81 in beide uitgaven onder den laatsten regel van het treurspel als letter van de signatuur een G geplaatst. Ook ontbreekt in de lijst der «Personaadjen» de voornaam van Duik.

De exemplaren, die ik van deze editie zag, worden steeds gevolgd door denzelfden druk van de Hekeldigten 1705 (n°. 12).

Een kenmerk voor deze editie is, dat op bl. XV onder de «Aanteekeningen» het vignet met korenbloemen afgedrukt is, dat voorkomt op den titel van Hekeldigten 1705 (n° 12). B.V.

137. XXVI. J. V. VONDELS | Palamedes | of | Vermoorde Onnozelheit. | Treurspel, | Met aanteekeningen uit 's Digters mondt opge- | schreven. | Den tweeden druk merkelyk vermeerdert. | Nunc cassum lumine lugent. | *Vignet: als in n°. 133.* | t' Amersfoort, | By Pieter Brakman, | Boekverkooper 1707. (2), (XVI), (2) en 81 blz. 8°.

Vermoedelijk is deze uitgave in 1705 verschenen, omdat op bl. 17 en 72 de *Historie van de Rechtspleging* door Brandt niet geciteerd wordt. Bovendien vergezelt ze steeds de uitgave der Hekeldichten n°. 13 met het jaartal 1705 op den titel.

Behalve de titelprent en de prent van 't dierenperk, vindt men hierin nog de bekende «Afbeelding der executie geschiet den XIII May 1619 aen Jan van Oldenbarnevelt gewesene Advocaet van Hollant.» De groote Saal is hier aan de rechterzijde: de plaat der prent is 130 mM. hoog en 250 mM. breed (Muller n°. 1388). Een kenmerk voor deze uitgave vindt men o. a. op bl. 5 reg. 12 v. o., waar men leest *verdraagzaamheii* in plaats van *verdraagzaamheit.* Ook zijn tusschen bl. 38 en 39, en tusschen bl. 44 en 45 vier bladz. weggesneden, die waarschijnlijk verkeerd gedrukt waren. Op het overblijvende deel is nog te zien dat het weggesnedene gelijk was aan bl. 37 en 38. Overigens is deze editie geheel gelijk aan de eerstbeschrevene (n°. 133). B.V. en U.

138. XXVII. J. V. VONDELS | Palamedes | of | Vermoorde Onnozelheit. | Treurspel, | Met aanteekeningen uit 's Digters mondt opge- | schreven. | Den tweeden druk merkelyk vermeerdert. | Nunc cassum lumine lugent. | *Vignet als in n°. 133.* | t'Amersfoort, | By Pieter Brakman, | Boekverkooper 1707. (2), XVI, (2) en 82 blz. 8°.

Kenmerken om deze uitgave van de vorige te onderscheiden zijn dat op bl. XV afgedrukt is een «Berigt Voor den Binder om de plate na te zetten», nl. «'t Beesten perk» en «'t Onthalse van Barnevelt» in Palamedes en 6 in de Hekeldigten (zie aldaar) en in de tweede plaats de opgave van twee drukfouten op bl. 82 onderaan.

Twee aanteekeningen op bl. 17 en bl. 73 zijn hier uitgebreider dan in den vorigen druk met aanhaling van Brandt's *Historie.*

In de lijst der «Personaadjen» is de voornaam van Duik oningevuld; in alle volgende uitgaven ontbreekt die evenzeer. Deze uitgave wordt steeds gevonden vóór de Hekeldigten 1707 (n°. 14). U.

139. XXVIII. J. V. VONDELS | Palamedes | of | Vermoorde Onnozelheit. | Treurspel, | Met aanteekeningen uit 's Digters mondt opge- | schreven. | Den tweeden druk merkelyk vermeerdert. | Nunc cassum lumine lugent. | *Vignet als in n°. 133.* | t' Amersfoort, | By Pieter Brakman, | Boekverkooper 1707. (4), XVI, (2) en 78 (lees 82) blz. 8°. en 4°.

Alhoewel deze uitgave een geheel gelijkluidenden titel heeft als de vorige, is zij toch inderdaad een andere. Onder het «Berigt» op bl. XV staat hier nog de mededeeling gedrukt, dat «twee Platen apart (zijn) te bekomen, die hier in hooren: J. v. Vondels Portret voor de Tytel en Barnevelt in den Hemel, pag. 59, in

de Hekeldigten». Op de laatste bladzijde, die even als de voorgaande verkeerd genummerd is, een opgave van vijf drukfouten.

De prent van «'t Onthalse van Barnevelt» is een kopie van die, welke ik boven beschreef. De ridderzaal staat nu aan de linkerzijde. Bovenaan leest men: «Afbeelding der executie geschiet den XIII. May. 1619. aan Jan van Oldenbarnevelt gewesene advocaet van Holland» en onderaan: «Nero tamen subtraxit oculos. Iussitque scelera sed non spectavit. Tacitus in Vita Agricolae.» De ridderzaal is hier opgeplakt en verbergt de gevangenneming van Oldenbarnevelt, terwijl onder het torentje Maurits afgebeeld is. De plaat is 16,4 mM. hoog en 26,5 mM. breed. Zie Muller *Nederl. Historieprenten* n°. 1390.

Vóór den titel een portret van Vondel, door P. v. Gunst gegraveerd naar de schilderij van P. de Koning. (Catalogus der Vondel-tentoonstelling n°. 56).

Achter deze editie volgen altijd de Hekeldigten 1707 (n°. 15). U.

140. XXIX. J. V. VONDELS | Palamedes | Of | Vermoorde Onnozelheit. Treurspel, | Met aantekeningen uit 's Digters mondt opge- | schreven. | Den tweeden druk merkelyk vermeerdert. | Nunc cassum lumine lugent. | *Vignet: bloemmand.* | t' Amersfoort, | By Pieter Brakman. | Boekverkoper. 1707. (2), XVI, (2) en 82 blz. 8°. en 4°.

Deze uitgave houd ik voor een nadruk van de sub XXVII beschrevene. Het «Berigt» op bl. XV is hier gelijk afgedrukt, terwijl de beide drukfouten op bl. 82 ook hier opgenomen zijn, zonder dat men ze in dezen druk hersteld heeft.

Dat dit een nadruk zou zijn, blijkt vooral uit de prenten. Zoowel de titelprent, ofschoon ook *F Ble. f* geteekend, als de prent van «'t beestenperk» zijn vrij slechte kopieën van de prenten in de vorige uitgaven.

In dezen druk komen bijna altijd de beide prenten van «'t Onthalse van Barnevelt» voor, met en zonder de opgeplakte stukken. Beide zijn kopieën. De plaat der prent met de opgeplakte stukken is hier 14 mM. hoog en 25,5 mM. breed. Op de andere prent is, in tegenstelling met het origineel, de Ridderzaal aan de linkerzijde geplaatst. Onder de prent leest men: «Afbeelding der executie geschiet den XIII May 1619 aen Jan van Oldenbarnevelt gewesene advocaet van Hollant. Dus sterf van Oldenbarnevelt: voor 't vaderlant gelyk een helt.» De prent is 13 bij 24,4 mM.

Deze uitgave gaat steeds aan Hekeldigten (n°. 16) vooraf. U.

141. XXX. J. V. VONDELS | Palamedes | of | Vermoorde Onnozelheit, | Treurspel, | Met aenteekeningen uit 's Dichters mondt op- | geschreven. Den derden druk merkelyk vermeerdert. | Nunc cassum lumine lugent. | *Vignet.* | t' Amersfoort, | By Pieter Brakman. | Boekverkooper 1707. (2), XVIII, (4) en 80 blz. 8°. en 4°.

Het voorwerk is vermeerderd met een «kort bericht» op bl. II en een bericht van «De(n) Boekverkooper Aen den Leezer» op bl. III en IV, waarin deze o. a. zegt, dat de «Palamedes en d' aenteekeningen over dat treurspel zyn gebleeven, gelykze altoos gedrukt zyn geweest.»

Dit blad is er blijkens de signatuur eerst later ingevoegd; overigens is het voorwerk hetzelfde. Het «Berigt om de plate na te zette» ontbreekt.

De prenten in deze uitgave zijn afschuwelijke kopieën naar de oorspronkelijke gravuren. De prent van «'t Onthalse van Barnevelt» is hier 13,2 mM. hoog en 24,3 mM. breed; die met de opgeplakte stukken 13,9 mM. bij 25,8 mM.

De Hekeldichten (n°. 17) volgen hierachter met doorloopende pagineering.

Naar het mij voorkomt is deze uitgave niet in 1707, maar later verschenen; men vergelijke wat ik boven bij de Hekeldichten (n°. 14 op bl. 8) schreef. B.V. en U.

142. XXXI. J. V. VONDELS | Palamedes, | of | vermoorde onnozelheit. | Treurspel. | Met de Beschryving en Uitlegging der | vertooningen, zo als het tegenwoor- | dig op den Schouwburg word vertoont. | Noit te voren alzo gedrukt. | *Vignet: Bijenkorf, enz. gemerkt «J. Punt inv. et fecit 1733.»* | Te Amsteldam, | By Izaak Duim, Boekdrukker en Boekverkooper, | bezuiden het Stadhuis. Met Privilegie. 1734. 86 en (2) blz. 8°.

Deze uitgave is zonder aanteekeningen en zonder prenten en gelijk aan XIX. Bl. 81 tot 86 bevat de «Beschryving en Uitlegging der Vertooningen, in J. v. Vondels Palamedes, of Vermoorde Onnozelheit». Deze vertooningen zijn van de hand van Pieter Langendijk en in de Nalezing op het Tweede Deel van Vondel's Werken, bl. 27 te vinden. Het voorbe-

richt van die vertooningen is in dezen druk weggelaten [1]).

Op de laatste twee blz. de «Copye van de Privilegie». K.B. en U.

143. XXXII. J. V. VONDELS | Palamedes | of | Vermoorde Onnozelheit. | Treurspel, | Met aenteekeningen uit 's Dichters mondt op- | geschreven. Den derden druk merkelijk vermeerdert. | Nunc cassum lumine lugent. | *Vignet: bloemtuiltje.* | t'Amersfoort. | By Pieter Brakman, | Boekverkooper 1736. (2), XVIII, (6) en 82 blz. 8o. en 4o.

Naar de prenten te oordeelen is deze uitgave verschenen bij denzelfden drukker als de oorspronkelijke Amersfoortsche edities van den Palamedes. De titelprent, het portret van Vondel, de prenten van «'t beestenperk» en van «'t Onthalse van Barnevelt» zijn gelijk aan die in XXVIII.

Op bl. III en IV een bericht: «De boekverkooper Aan den leezer».

Opmerking verdient het dat op bl. 22 thans voor het eerst, het nummer der blz. ingevuld is bij het citaat uit «de Mauriers gedenkschriften van Hollandt». In alle voorgaande Amersfoortsche edities was dit opengelaten.

Deze uitgave wordt steeds gevolgd door Hekeldichten 1736 (n°. 18). U.

144. XXXIII. J. V. VONDELS | Palamedes | of | Vermoorde Onnozelheit. Treurspel, | Met aenteekeningen uit 's Dichters mondt op- | geschreven, | Den derden druk merkelyk vermeerdert. | Nunc cassum lumine lugent. | *Vignet als in n°. 143.* | t' Amersfoort. | By Pieter Brakman, | Boekverkooper 1736. (4), (XX), (2) en 82 blz. 8o. en 4o.

De prenten zijn dezelfde als in XXIX. Ook hier is het nummer der aangehaalde blz. op bl. 22 ingevuld. De Hekeldichten volgen hierachter met doorloopende pagineering.

Een kenmerk om deze uitgave van de vorige te onderscheiden is dat hier bijna overal de *y* gebruikt is in plaats van de *ij*, zooals in XXXII; zoo bijv. op de 1e bladzijde van het «Berecht» reg. 2 v. o. «by alle eerlyke nakomelingen».

---

[1]) Dr. Penon bezit een merkwaardig exemplaar geheel op blauw papier gedrukt. Het vignet op den titel is met wit opgehaald.

Achter deze uitgave komt steeds voor Hekeldichten 1736 (n°. 19). U.

145. XXXIV. J. V. VONDELS | Palamedes, | of | vermoorde onnozelheit. | Treurspel. | Met de Beschryving en Uitlegging der | vertooningen, zo als het tegenwoor- | dig op den Schouwburg word vertoont. | Noit te voren alzo gedrukt. | *Vignet: dezelfde voorstelling als in n°. 142, maar in de onderdeelen verschillend, gemerkt: «J. Punt inv. et fecit.»* | Te Amsteldam, |By Izaak Duim, Boekverkooper, bezuiden | het Stadhuis. Met Privilegie. 1741. 87 blz. 8o.

De vertooningen zijn tusschen den tekst ingevoegd, daar zij behoorden. Verder is deze uitgave, die evenals XXXI zonder aanteekeningen is, geheel ingericht voor het vertoonen op het tooneel. K.B. en U.

146. XXXV. Palamedes of vermoorde onnozelheit. Treurspel van J. VAN VONDEL. Schiedam, H. A. M. Roelants. 1856. 86 blz. 8o.

Deze uitgave is n°. 49 van het Klassiek, Letterkundig Panthéon; zij is een herdruk van de editie van 1652 en dus zonder aanteekeningen. Voor den titel is nog een tweede titel gedrukt, «J. van Vondels Treurspelen. Vijfde Deel. Palamedes of Vermoorde onnozelheit. Schiedam, H. A. M. Roelants. 1856.» U.

147. XXXVI. J. VAN VONDEL'S Geschied- en hekeldichten. Met inleidend schrijven en historische toelichting van J. van Vloten. I. Palamedes of vermoorde onnoozelheit. Hekelend treurspel. Schiedam, H. A. M. Roelants. 1876. VIII en 112 blz. 8o.

Deze uitgave, die het eerste stuk vormt van de «Geschied- en hekeldichten», verscheen ook later afzonderlijk in het Klassiek, Letterkundig Panthéon als n°. 49. U.

148. XXXVII. J. VAN VONDEL'S Geschied- en hekeldichten. Met inleidend schrijven en historische toelichting van J. van Vloten. I. Palamedes of

vermoorde onnoozelheit. Hekelend treurspel. Schiedam, H. A. M. Roelants. 1883. VIII en 112 blz. 8°.

Toen de oplaag verkocht was, werd het noodig voor het Klassiek, Letterkundig Panthéon een nieuwen druk ter perse te leggen, die overigens geheel gelijk aan den vorigen is. Dat het echter een nieuwe druk, geen titeluitgave is, kan blijken uit de noot op bl. 25. In XXXVII eindigt de laatste regel: «soo ick daerom», in XXXVIII: «daerom».

1626.

149. Op het overlyden van wylen den E. E. Heere | Cornelis Pietersz Hoofd, | Raed en oud Burgermeester der wydberoemde koop- | stede Amstelredam. | Salighlyck ontslaepen den eersten dagh des jaers 1626. In plano, (hg. 270, br. 170 mM.)

Onder het «Klinckdicht [1])» vindt men nog een tweeregelig «Grafschrift», onderteekend: *J. V. Vondelen.* Daaronder nog een tweeregelig ongeteekend Latijnsch grafschrift «In evndem».

Waarschijnlijk is deze plano bij Willem Jansz. Blaeu gedrukt. B.V. en U.

150. I. V. VONDELENS | Geboortklock | Van | Willem van Nassav, | eerstgeboren sone der door- | luchtichste Princen, | Frederick Henrick | Ende | Amelia, | Door Gods genade Princen van Oranje: | Geboren met de son, den 27 van May, 1626, | in 's Gravenhaeghe. | *Vignet van Blaeu met onderschrift: «indefessvs agendo»* | T' Amsterdam, | Gedruckt by Willem Jansz Blaeu, op 't Water, inden gulden | Sonnewijser, M. DC. XXVI. (IV) en (32) blz. folio.

Op bl. III een gedicht «Aen de doorluchtichste Princesse Amelia, Door Gods ghenade, Princesse van Oranje» (v. L. II bl. 530) en op bl. IV een gravure, waarvan een goede reproductie op steen in Vondels werken tegenover bl. 530 van het tweede Deel voorkomt. B.G., K.B. en U.

151. Aen den edelen, gestrengen, en manhaften Heer | Lavrens Reael, | Ridder, oud generael van de Oostindien, &c. | Op sijn ridderschap en inwyinge door sijne Majesteyt van | groot Brittannien. In plano, (hg. 186, br. 175 mM.)

Dit «Klinckdicht» is onderteekend: *J. V. Vondelen* en waarschijnlijk bij Willem Jansz. Blaeu gedrukt [1]). B.V.

152. Antidotvm. | Tegen het vergift der Geestdryvers. | Tot verdedigingh van 't beschreven woord Gods. In plano, (hg. 281, br. 224 mM.)

Het gedicht [2]) is met Gothische letter in twee kolommen gedrukt en onderteekend: I. V. V. B.V.

1627.

153. I. Rommel-pot | Vant | hanekot. | Om te kauwe veur begynekoeck: | En te neurie lijck hangsje hangebroeck. | *Onderaan*: | Jn D'Mater Salem door Jrenaeum Philalethium,

---

[1]) Komt daarna voor in Versch. ged. 1644 bl. 69, Poëzy 1650 bl. 65 en Poëzy 1682 I bl. 299.

[2]) Daarna afgedrukt in Versch. ged. 1644 bl. 87, Poëzy 1650 bl. 84 en Poëzy 1682 I bl. 115.

Het klinkdicht «Aen de ... princesse Amelia» komt ook voor in Versch. ged. 1644 bl. 71, Poëzy 1650 bl. 68 en Poëzy 1682 I bl. 302. (met het jaartal MDCXXVI er onder.)

[1]) Komt voor in Versch. ged. 1644 bl. 68, Poëzy 1650 bl. 65 en Poëzy 1682 I bl. 299, hier met het jaartal MDCXXVI er onder.

[2]) Komt daarna voor in Poesy 1647 A en B bl. 1 en met den titel: «Geneesdranck der Geestdryveren» in Poëzy 1650 bl. 421. Vervolgens vindt men het in een pamflet, getiteld: «Tooneel | Der | gheest-dryvers, | Ofte: | XXVI. Vragen en Antwoorden, | Met een aenmerckelijcke | Voor-reden: | Alles tot klare overtuyginge niet alleen van de | hedendaegsche Quaeckers, maer van | alle die de H. Schrift ontkennen te zijn het waer- | achtige Woordt Godts. | En 't ordinaris middel van 's Menschen Bekeeringe | en Weder-gheboorte. | *Vignet.* | Tot Haerlem, By Dominicus Jansz. de Gaver, Boeck-verkooper in de Groote Hout- | straet/ by 't Haeghsche Wagen-veer. Anno 1657». (32) blz. 4°. Vondels gedicht is afgedrukt op bl. 30—32 en onderteekend: «anno 1626. J. V. Vondel.»

Verder in Poëzy 1660 bl. 1 en Poëzy 1682 II bl. 163.

by Adelaert Waermont. In plano, (hg. 370, br. 182 mM.)

In drie kolommen, met Gothische letter gedrukt [1]). In het exemplaar van Thysius (n°. 1524) zijn vele aanteekeningen met zeventieneeuwsche hand bijgeschreven. Onderaan is de datum: «den 6 Mart 1627» opgeteekend [2]).
B.T. en B.V.

154. II. Rommel-pot | Van 't | hane-kot | Om te kauwe veur begyne-koeck, | En te neurie lijck hangsje hangebroeck. | *Vignet*: *krulornament*. | Ghedruckt voor Marten Jansz. Brant voor de Lief- | hebbers van Hanekop/ 1627. (7) blz. 4°.

Het gedicht, met Gothische letter gedrukt, is verdeeld in 39 zesregelige coupletten, die elk een cijfer dragen. B.V. en U.

155. I. V. VONDELENS | Verovering | van | Grol, | door | Frederick Henrick, | Prince van Oranje. | Noch sommiger gedichten op de selve stof. | Devs nobis haec otia fecit. | *Vignet van Blaeu.* | T' Amsterdam, | Ghedruckt by Willem Jansz Blaeu, op 't Water in den gulden | Sonnewijser, M D C XXVII. (IV) en (36) blz folio.

Op bl. III een «Klinckdicht [1])» (v. L. II bl. 601), en op bl. IV een gedicht «Aen de vrye Nederlanden [2])» (v. L. II bl. 605).

Bl. 1—23 Vondels gedicht [3]), daarna volgen op bl. 24—36 «Sommiger gedichten voor en op Grol gemaect»: op bl. 24 een gedicht van C. Huygens «Op des Hn P. C. Hoofts Henrick de Groote» (v. L. II Nal. bl. 58 en volg.), bl. 25 een Sonnet «Op 't rijmen vanden Heere Constantijn Huygens, in't Legher voor Grol» door P. C. Hooft; bl. 26 een Sonnet van Hooft «Aen den Spaniaerdt op 't verovren van Grol»; bl. 27 een antwoord van Huygens, «Op 't Sonnet van den Heere Drossaert Hooft, over 't veroveren van Grol»; bl. 28 en 29 een «Liick-dicht, Over den Edelen Gestrengen Heer, Mijnen Heer Ir. Wilhem van Nassavw, Heer vander Lecke: Lieut. Amirael van Hollandt» met «Epitaphium» en «Graf-schrift» door L. Reael; bl. 29 een gedicht «In obitum Wilhelmi Nassouii» van C. Hugenius; bl. 30 een Fransch gedicht van Huygens: «Sur le siege de Grol»; bl. 31 een Sonnet «Aenden Heere Iacob Witz, algemeen Wachtmr. vande Legers der vereenighde Nederlanden» door Hooft, en een van Huygens» Op de doorschoten kerck te Grol»; bl. 32 eenige «epigrammata» van Casparus Barlaeus: «In obsessam et captam Grollam;» «In Adventum Principis Auriaci sub vesperam, post superatam Grollam», en «De eodem Principe»; bl. 33 een Hollandsch versje «Op de naem van Grol» door Barlaeus en «Grol verovert» door J. Brosterhuysen; bl. 34—36 «Wellekomst, Aen sijne Vorstel. Doorl. op zijn wederkeeren na het veroveren van Grol» in proza (v. L. II bl. 666).

In de beschrijving dezer uitgave (II. Nalez. 58) vermeldt Mr. J. van Lennep een fraai portret van Frederik Hendrik door W. Akersloot, dat hierin zou behooren. Dit is echter niet juist; het portret is ingevoegd. Evenmin behoort de tegenover bl. 600 geplaatste reproductie «naar de oude tytelplaat van de Verovering van Grol» hier in; het zal ons later blijken, dat de oorspronkelijke gravure daarvan gevonden wordt in Vondels *Zegezang ter eere van Frederick Hendrick* (1629). B.V. en K.B.

156. Brvyloftbed | Vanden E. Heere, | Pieter Cornelisz. Hoofd, | Drost van Muyden, Baljuw van Goeyland, | En de E. Ioffre. | Helionora

---

[1]) De Rommelpot is ook te vinden in Poesy 1647 A en B bl. 11, Poëzy 1660 bl. 12 en Poëzy 1682 II bl. 170.

De Rommelpot komt ook voor achter: «Comoedia Vetus, of bootmans-praetje. Door eenige aenteykeningen opgeheldert en vermeerdert. T' Amsterdam, By Pieter Visser, Boekverkooper op de Leli-gragt. M. D. CC. XVIII», 8°. Het gedicht heeft hier afzonderlijke signatuur en paginatuur (1—16). Aan den voet der blz. vindt men de aanteekeningen uit de Amersfoortsche uitgaven der Hekeldichten, maar veel uitgebreider. Blijkens het onderschrift: «In de mater Salem», enz. is hier de eerste druk gevolgd. Op bl. 12—16 de Harpoen op dezelfde wijze van aanteekeningen voorzien.

In 1732 verscheen van dit boekje een tweede druk: «Comoedia vetus, of bootsmans-praetje. De tweede druk. Met meerder Aenteykeningen opgeheldert; En vermeerdert door Georgius van Zonhoven. T' Amsterdam, By Pieter Visser, Boekverkooper, op de Leli-gragt. M. D. CC. XXXII», 8°. Beide gedichten komen hierachter op dezelfde wijze voor.

Beide uitgaven zijn als afzonderlijke edities beschreven bij Meulman. *Catal. van Tractaten*, n°. 2023 en 2024.

[2]) Zie voor de gedichten naar aanleiding van den Rommelpot verschenen de volgende afdeeling.

[1]) Ook te vinden in Versch. ged. 1644 bl. 67, Poëzy 1650 bl. 64 en Poëzy 1682, I bl. 298. (met het jaartal MDCXXVII er onder.)

[2]) Ook afgedrukt in Versch. ged. 1644 bl. 8, Poëzy 1650 bl. 2 en Poëzy 1682, I bl. 2.

[3]) Komt ook voor in Versch. ged. 1644 bl. 9, Poëzy 1650 bl. 3 en Poëzy 1682 I bl. 3, hier met het jaartal MDCXXVII.

Hellemans, | Den 30 van Slaghtmaend des Jaers 1627. | *Vignet van Blaeu.* | T' Amsterdam, | By Willem Iansz Blaeu, inden gulden Sonnewijser, | M D C XXVII. (IV) en (16) blz. folio.

Bl. III een klinckdicht «Aen den Heer Drost en sijne E. Bruyd», geteekend: «*J. V. Vondelen*», bl. IV de «Inhovd» en de lijst der «Personagien», bl. 1—15 het gedicht [1]) en bl. 16 Vondels gedicht «Aen de Bruyd [2])». B.V.

157. Een Niew Lietgen van | Reyntgen de Vos, | Op de Wijse: Van Arent Pieter Gijsen, &c. In plano, (hg. 228, br. 127 mM.)

In twee kolommen, met Gothische letter gedrukt, zonder onderteekening [3]). Het laatste couplet in het midden onder de twee kolommen. De beide regels «Gemaeckt om te singen», enz. (v. L. II bl. 627) ontbreken hier. B.V.

1628.

158. I. Amsteldams | Wellekomst | Aen den doorluchtighsten en hooghgeboren Vorst | Frederick Henrick | | door Gods genade Prince van Oranjen &c. | Den 10. van Grasmaend des Iaers 1628. In plano, (hg. 424, br. 279 mM.)

Het gedicht [4]) is in drie kolommen gedrukt. Ofschoon er geen naam van drukker bij staat, geloof ik, dat het bij Blaeu gedrukt is. Onder de derde kolom: *Eynde.* B.V.

159. II. Wellecomste van | den Prins. In plano, (hg. 300, br. 240 mM.)

Het gedicht is met Gothische letter in 3 kolommen gedrukt. Onderaan leest men «Christelijcke Leser Vaert Wel.» Het geheel is omgeven door een rand van krulornament; onder de derde kolom: *Finis.* Blijkbaar is dit een zeer slechte nadruk, òf naar de vorige uitgave òf naar een slecht afschrift. In den voorlaatsten regel leest men bijv. «Welcom Helt/ en dichters Stof/» in plaats van «Welkoom heldendichters stof».

Van deze plano bezit de Amsterdamsche Bibliotheek een exemplaar, dat geheel overeenkomt met het hier beschrevene uit de Bibliotheca Vondeliana. Alleen zijn in vs. 139 door overplakking van een stukje papier de woorden «Den vyanden» verbeterd in «Erfvyanden». B.V.

160. III. Wellecomste van | den Prins. In plano.

Het gedicht is in drie kolommen gedruk, met gewone letter en omgeven door dezelfde rand als in n°.159; onder de derde kolom: «Finist Christelijcke Leser Vaert wel». K.B.

161. Brief | Aen den Drost van Muyden, | spellende | De herstellinge der Duytsche Vryheyd. In plano, (hg. 378, br. 254 mM.)

In twee kolommen gedrukt; het gedicht [1]) is onderteekend «I. V. Vondelen. *In de Sont. 1628.*» De eerste letter E is versierd met de spijziging van Elia (1 Reg. 17). B.V.

162. I. VONDELENS | Hippolytvs | of | Rampsalige kuysheyd. | *Vignet: wapen van Amsterdam.* | Gedruckt in 't Iaer ons Heeren. 1628. II (of IV) en (51) blz. 4°.

Op den titel vindt men hetzelfde wapen van Amsterdam, als op de *Begroetenis van Frederick Henrick*, zoodat mag verondersteld worden, dat deze uitgave bij Willem Jansz. Blaeu is verschenen.

Op bl. II den «Inhovd» en de opgave der «Treurspeelders». Het voorwerk bevatte oorspronkelijk een opdracht in dichtmaat aan Hugo de Groot, en dan de Inhoud en lijst der Treurspeelders (IV blz.) In bijna alle exemplaren zijn deze vier blz. weggesneden en vervangen door een tweetal anderen, waarvan op de eene zijde de titel en op de andere zijde de «Inhovd», enz. gedrukt was.

Op bl. 50 en 51 vindt men Vondels gedicht [2]) «Over het verongelucken van den Iongen kevrvorst, Liicktraenen». Daar dit ongeluk op den 17 Januari 1629 voorviel, blijkt hieruit, dat deze uitgave eerst in het begin van 1629 verschenen kan zijn. B.V. en U.

---

[1]) Ook te vinden in: «Gedichten van den Heere P. C. Hooft, ... Verzaemelt en uytgegeven door Iacob vander Bvrgh, ... t' Amsterdam, By Iohan Blaev, CIↃ IↃ CXXXVI» 4°. bl. 421—438 en in de latere uitgaven van Hoofts gedichten van 1644, 1657, 1658, enz. met het jaartal MDCXXVII er onder.

Verder in Versch. ged. 1644 bl. 236, Poëzy 1650 bl. 332, en Poëzy 1682, I bl. 622.

[2]) In de zooeven aangehaalde uitgave van Hoofts gedichten bl. 437, en in Versch. ged. 1644, bl. 250, Poëzy 1650 bl. 349 en Poëzy 1682 I bl. 658.

[3]) Komt daarna alleen gedrukt voor in Poëzy 1682 II bl. 426.

[4]) Komt voor in Versch. ged. 1644 bl. 163, Poesy 1647 A en B bl. 34, Poëzy 1650 bl. 193, Poëzy 1660 bl. 37 en Poëzy 1682 I bl. 311.

---

[1]) Komt voor in Versch. ged. 1644 bl. 323; Poëzy 1650 bl. 404 en Poëzy 1682 II bl. 119, in laatstgenoemde plaats is het gedateerd: « In de Sont 1628».

[2]) Komt ook voor in Versch. ged. 1644 bl. 300, Poëzy 1650 bl. 454 en Poëzy 1682, II bl. 296 met het jaartal 1629.

163. II. VONDELENS | Hippolytus | of | Rampsalige kuyscheydt. | *Vignet: putje, met «elck zyn bevrt».* | t' Amsterdam, | Voor Ian Hendricksz, Boeckverkoper, op de hoeck van de | Oude Huyssittende-steegh, op de Rowaensche Kay, inde | Boeckbinder, Anno 1649. (IV) en (51) blz. 4°.

Bl. III de «Opdracht Van Hippolytus, Aen den getrouwen Hollander [1])», die in den eersten druk weggesneden is, en bl. IV de «Inhovd» en de lijst der «Treurspeelders», bl. 50 en 51 het gedicht op den jongen Keurvorst. U.

IIa. In sommige exemplaren van deze uitgave is het uitgeversadres aldus veranderd: «t' Amsterdam, | Voor Abraham de Wees, Boeck-verkooper op den Middel- | dam, in 't Nieuwe Testament. Anno 1649.» Overigens is deze druk geheel gelijk aan den hier beschrevenen.
Aan de rechterzijde van het putje, in deze beide uitgaven, staat het monogram van den houtgraveur C. V(an) S(ichem). U.

164. III. J. V. VONDELS | Hippolytus | of | Rampzalige kuischeit. | Treurspel. | *Vignet: putje.* | t'Amsterdam, | By de Weduwe van Abraham de Wees, op den Mid- | deldam. M DC LVIII. 53 blz. 4°.

Bl. 3 den «Inhoudt» en bl. 4 «De Treurspeelders zijn». Het vers op den jongen keurvorst ontbreekt. B.V. en U.

165. IV. J. V. VONDELS | Hippolytus | of | Rampzalige kuischeit. | Treurspel. | *Vignet: putje met «elck zyn beurt.»* | t' Amsterdam, | By de Weduwe van Abraham de Wees, op den Mid- | deldam, M DC LVIII. 51 blz. 4°.

Bl. 2 de «Inhoudt» en de lijst der «Treurspeelders». De opdracht ontbreekt. Overigens is deze uitgave gelijk aan de vorige. B.V. en U.

166. V. I. V. VONDELS | Hippolytus | of | Rampzalige kuischheit. | Treurspel. | *Vignet: putje met «Elck zyn beurt.»* | t' Amsterdam, | Ter Druckerye van Kornelis de Bruyn, Boeckdruc- | ker, in de Gravestraet. CIↃ IↃC LXI 47 blz. 8°.

Bl. 3 Inhoudt, bl. 4 Personaedjen., bl. 1—47 het treurspel. B.V. en U.

167. VI. J. V. VONDELS | Hippolytus | of | Rampzalige kuischeit. | Treurspel. | *Vignet: putje met «elck zyn beurt.»* | t' Amsterdam, | Voor Joannes de Wees, op den Middeldam, | in 't Nieuwe Testament. Anno 1698. 48 blz. 4°.

Op bl. 2 Inhoudt en «De Treurspelers zijn», bl. 3—48 het treurspel. B.V. en U.

1629.

168. De Boeren | Categismvs. | Gespreck tusschen | Boer en Student. In plano, (hg. 196, br. 110 mM.)

Onder het gedicht [1]), dat met Gothische letter gedrukt is, leest men: «Geapprobeert inde consistori van de poêetsche Faculteyt.» Misschien bij Blaeu gedrukt. B.V., B.T. en U.

169. I. Op | het ontset | van | Piet Heyns buyt, | Het West-Injes-huys spreeckt. In plano.

Het gedicht [2]) is met Gothische letter, blijkbaar op dezelfde pers (van Blaeu?) als n°. 68 gedrukt. In vs. 11 leest men: «Giert wtebruyt die stong». K.B.

170. II. Op | het ontset | van | Piet Heyns buyt, | Het West-Injes-huys spreeckt. In plano, (hg. 156, br. 95 mM).

Met Gothische letter gedrukt; vs. 11 heeft hier: «Giert Almans Hoer, die stong.» B.V. en U.

171. III. Op | het ontset | van | Piet Heyns buyt, | Het West-Injes-huys spreeckt. In plano, (hg. 153, br. 95 mM.)

---

[1]) Ook in Poesy 1647 A en B bl. 58, Poëzy 1650 bl. 72, Poëzy 1660 bl. 61 en Poezy 1682 I bl. 305.

[1]) Komt voor in Poesy 1647 A en B bl. 18, Poëzy 1660 bl. 20 en Poëzy 1682 II bl. 177, (met het jaartal MDCXXIX er onder).

[2]) Ook afgedrukt in Poesy 1647 A en B bl. 39, Poëzy 1660 bl. 43, en Poëzy 1682 II bl. 179, (met het jaartal MDCXXIX er onder).

Met Gothische letter gedrukt; vs. 11 heeft hier: «Giert Allemans-Hoer, die stong». B.V. en U.

172. I. Zegesang | ter eere van | Frederick Henrick, | Boschdwinger, | Wezelwinner, | Prince van Oranje. | *Vignet van Blaeu, als in n°. 150.* | t' Amstelredam, | By Willem Blaev, | M. DC. XXIX. (II) en 25 blz. folio.

Bl. 1 opdracht aan «Den E. grootachtbaeren, Eerentvesten, wijsen en voorsienigen Heeren, Mijnen Heeren den Bvrgermeesteren en Regeerderen Der wijdberoemde koopstad Amstelredam», onderteekend: «Vwe E. onderdaenighste I. V. Vondelen.» Bl. 2 de gravure waarvan een reproductie op steen door van Lennep gevoegd is bij de *Verovering van Grol* (v. L. II. bl. 600); deze prent is een kopie van een der prenten in «Thibault *Academie de l'espée*», 1628, folio. Bl. 3—24 de Zegesang [1]) en bl. 25 Vondels gedicht «De triomfeerende Æmilia, princesse van Oranie» [2]). B.V. en B.T.

173. II. Zege-sang. | Ter Eere van | Frederick | Henrick; | Bosch-dwinger, | Wesel-winner, | Prince van Oranje. | *Vignet: staande leeuw, die een zuil vasthoudt, waarop deze woorden: «ingenio superatur».* | Gedruckt tot Leeuwarden/ | By Claude Fonteyne, Boeck-Drucker Or- | dinaris der E. E. Mog. Heeren Staten van Frieslandt. 1629. (II) en (25) blz. 4°.

Bl. II het klinckdicht aan Burghemeesteren van Amsterdam, bl. 1—24 de Zege-sang en bl. 25 «de triomfeerende Æmilia.» B.

174. III. Zegesang | ter eere van | Frederick Henrick | Bosdwinger, | Wezelwinner, | Prince van Oranje. | *Vignet: houtsnede, Frederik Hendrik te paard voorstellende, op den achtergrond een belegering van een stad.* | t' Amstelredam, | Ghedruckt by Gerrit Hendricxsz. van Breughel, woon- | nende in Dirck van Assenstraat inde Werrelt vol drucx, M. DC. XXIX (II) en 13 blz. 4°.

Bl. 1 het opdrachtsgedicht aan Burgemeesteren, bl. 3—11 de Zegesang in 2 kolommen, bl. 12 wit en bl. 13 Vondels gedicht op «De Triumpherende Æmilia». B.V.

IIIa. Zege-sang | Ter Eere | van | Frederick | Henrick; | Bosch-dwinger, | Wesel-winner, | Prince- van Oranje.

In: «Lof-Dichten/ | Ter Eeren den Doorluchtighsten Vorst | Frederic Henric | Prince van Orange, &c. | Over | De twee Voortreffelijcke Victoryen der stercke Steden | Wesel, | Ende het onwinbaer geachte | 's Hertogen-bosch: | ...... | Tot Amsterdam, | Voor Jacob Pietersz Wachter, Boeck-verkooper | woonende op den Dam/Anno 1629.» 4°.

Deze bundel bevat 43 gedichten op deze gelegenheid vervaardigd. (Zie v. L. III. Nal. bl. 6) Vondels gedicht is n°. 28 (signatuur O.)

175. IV. Zegezang | ter eeren van | Frederik Hendrik | Prince van Oranje. | *Onderaan:* | Te Rotterdam, by Pieter vander Veer Boekverkooper, 1721. In plano (hg. 363, br. 235 mM.)

Het vel is in drie kolommen verdeeld. In de eerste een gedeelte van den *Zegezang*, in de tweede een kopergravure, voorstellende de Zegewagen van Frederik Hendrik, met het versje: «Vraagt men waarom Barneveldt in den hemel werd gesteld». Daaronder leest men: «Dit plaatje hoort in J. v. Vondels Pozy (*sic*) I deel Pag. 28, alsmede inde Hekeldigten in Quarto en in Octavo Pag. 59».

Eindelijk daaronder en in de derde kolom het vervolg van den *Zegezang*, onderteekend «J. v. Vondel». B.

1630.

176. I. D' Amsterdamsche | Academi | aen alle | Poëten en dichters | der vereenighde Nederlanden, | Liefhebbers van de goude vryheyt. In plano, (hg. 335, br. 195 mM.)

Deze fraaie, misschien wel bij Blaeu, gedrukte plano, is onderteekend: *Yver*. De beginletter van het gedicht [1]) is versierd met een voorstelling van Abrahams offerande [2]). U.B.A.

177. II. D' Amsterdamsche | Academi | Aen alle | Poëten en Dichters

[1]) Komt daarna voor in Poesy 1647 bl. 31, Poëzy 1650 bl. 25 en Poëzy 1682, 1 bl. 28.

[2]) Ook te vinden in Versch. ged. 1644 bl. 72, Poëzy 1650 bl. 68, en Poëzy 1682 I bl. 302, (met het jaartal MDCXXX, waaruit blijkbaar het cijfer I uitgevallen is).

[1]) Komt voor in Poesy 1647 A. en B bl. 40, Poëzy 1660 bl. 45 en Poëzy 1682 II bl. 187, (met het jaartal MDCXXXI (*sic*) er onder).

[2]) Zie de antwoorden op deze Academievraag in de volgende afdeeling.

der ver- | eenighde Nederlanden/ | Lief-hebbers vande Goude Vryheyd. In plano, (hg. 312, br. 242 mM.)

Onderaan: «Tot Haerlem Gedruct by Ian Pieterss Does, voor Theunis Ianss Boeck-verkooper woonende aent marctveldt». Het gedicht is met Gothische letter gedrukt. Naast Vondels vers een »Antwoordt/ aen de Amster- | damsche Academise | Vraghers», geteekend «Vyer». U.B.A.

178. III. D'Amsterdamsche | Academi | aen alle | poeten en dichters | der Vereenighde Nederlanden, | Liefhebbers vande goude Vryheyt. In plano, (hg. 258, br. 224 mM.)

Onderaan: «Ghedruckt te Haerlem, by Adriaen Rooman, Ordinaris Boeck-drucker, | inde Iakobyne-straet, inde vergulde Parsze. Anno 1630.» Naast Vondels gedicht een «Bondigh ende beknopt Antwoordt Op de onbeschaemde Arminiaensche Vraeghen vande Amsterdamsche Academi», onderteekend «Recht deur. *Wat wilt noch worden?*» U.B.A.,K.B., en B.V.

179. IV. D' Amsterdamsche | Academi | Aen alle | poëten en dichters | der Vereenichde Nederlanden, Liefheb- | bers vande Goude Vryheydt. In plano, (hg. 207, br. 130 mM.)

Op de achterzijde een «Antwoordt | Op de Vraeghen | Vande | Amsterdamsche Academi»,onderteekend: *Dit 's van herten.* U.B.A en B.V.

180. V. Vraghen/ van | D' Amsterdamsche | Academi. In plano.

Naast Vondels gedicht een «Onpartydich Antwoort/ | Op de Vragen vande Amsterdamse | Academi».

Beide gedichten zijn met Gothische letter gedrukt. Het exemplaar, dat ik hiervan zag, is sterk afgesneden, zoodat de onderteekening verloren is gegaan. Het gedicht is elders onderteekend: *Hout dat goet is. J. V. Gerwen.* U.B.A.

181. VI. D' Amsterdamsche | Academi | aen alle | poëten en dichters | der Vereenichde Nederlanden, Liefheb- | bers vande Goude Vryheydt. In plano, (hg. 250, br. 210 mM.)

Naast Vondels gedicht het antwoord van Jacob Cats, getiteld: «Amsterdamsche | Kakademie | Ofte | Gvyt-school.» U.B.A.

182. Amsterdamsche | Kakistorie | Of | mvyt-school, | Aen alle geestelijcke doel en dronckvaers, liefheb- | bers van brassende klassen, en eewich | durende slemp-sinoden. In plano, (hg. 230, br. 188 mM.)

Dit gedicht [1]) van Vondel was het antwoord op het vers, dat Cats geschreven had tegen de heftige Academievraag. Het vers van Cats, getiteld: «Amsterdamsche | Kakademie | Ofte | gvyt-school,» is in de eerste kolom geplaatst. Vondels gedicht is met Gothische letter gedrukt. U.B.A., B.V. en U.

183. Text. In plano, (hg. 110, br. 102 mM.)

Dit antwoord aan Cats (v. L. III bl. 52) is onderteekend: «Plus ultra.» Het gedicht [2]) is met Gothische letter gedrukt. B.V.

184. I. Roskam. (8) blz. folio.

Het komt mij voor, naar het lettertype te oordeelen, dat deze druk verschenen is bij Willem Jansz. Blaeu [3]). B.V. en U.

185. II. Roskam, | en | iaergetyde. (8) blz. 4o.

Bl. 2—7 Roskam en bl. 7 en 8 Vondels «Iaergetyde van wijlen Heer I. V. Oldenbarnevelt». De vier laatste regels: «De tyd en heeft noyt», enz. (v. L. III, bl. 118) ontbreken hier.

In welken tijd deze uitgave het licht zag, is niet gemakkelijk te bepalen, vermoedelijk eerst in de laatste helft der XVII[e] eeuw. B.V.

186. Harpoen | aen | ionckheer | Landeslot, | heer | van | Vrybvrgh. | *Vignet: vosje.* | Gedruckt in Vrystadt M DC XXX. (7) blz. folio.

Op bl. 2 motto's uit Lucretius, Virgilius en Juvenalis, die bij van Lennep en van Vloten

---

[1]) Komt voor op blz. 5 van: «Arminiaensche | Liefde ende yver, | In eenighe van haere spottelijcke | Dichten ende wulpse redenen gheopenbaert: met | eenighe Teghen-dichten ende aenmerc- | kinghen. | *Vignet: vosje.* | t'Amstelredam. | In 't Iaer ons Heeren, M. DC. XXXI.» (8) blz. 4°.
Daarna in Poesy 1647 A en B bl. 43, Poëzy 1660 bl. 47, en Poëzy 1682 II bl. 190.

[2]) Komt voor op bl. 6 van: «Arminiaensche Liefde ende yver» (zie boven), en in Poesy 1647 B bl. 165, Poëzy 1660 bl. 149 en Poëzy 1682, II bl. 186.

[3]) Daarna in Poesy 1647 A en B bl. 46, Poëzy 1650 bl. 428, Poëzy 1660 bl. 201 en Poëzy 1682, II bl. 201 (met het jaartal MDCXXX er onder.)

ontbreken. De onderteekening van het gedicht: [1]) «O. M. P.» ontbreekt bij hen evenzeer. Het is op dezelfde pers gedrukt als nº. 184 [2]). B.V.

187. I. Medaellie | Voor de Gommariste Kettermeester en | Inquisiteur te Dordrecht. In plano, (hg. 274, br. 147 mM.)

Het gedicht [3]), met Gothische letter gedrukt, is onderteekend: «Gedicht door een vyant vande Loevesteynsche Inquisiti [4]).» B.T.,B.V., en U.

188. II. Medallie | Voor de Gommariste Kettermeester en | Inquisiteur te Dordrecht. In plano, (hg. 273, br. 145 mM.)

Deze plano is met Gothische letter gedrukt en komt verder overeen met het boven beschreven exemplaar. Aan het hoofd een krulversiering als fileet. Het laatste woord is hier *werck*, hetgeen een drukfout is voor «*kerck*». U.B.A.

189. Inwying | van den | christen tempel | t' Amsterdam. | Psalm 118. | De steen, dien de boumeesters verworpen hebben, | is een hoecksteen geworden. | *Vignet: vosje.* | Gedruckt in 't Iaer MDCXXX. (8) blz. 4o.

Bl. 3—8 het gedicht [5]). B.V. en B.T.

190. I. Op den bov | Van den | christen tempel | t' Amstelredam. In plano, (hg. 164, br. 167 mM.)

Waarschijnlijk evenals 189 bij Blaeu gedrukt; het gedicht [6]) heeft geen onderteekening. Bij den voorlaatsten regel staan als kantteekening een viertal teksten aangehaald. B.V.

191. II. Op den bou | Van den | Christen Tempel | t' Amsterdam. In plano, (hg. 250, br. 282 mM).

Het eerste gedeelte van den titel is een gemeenschappelijk opschrift voor Vondels gedicht en voor het daarnaast gedrukte antwoord: «(Op den bou | Van den) | Genaemde Christen/ | Dat is: | Nieuwe Iesuyten Tempel | t' Amsterdam.» Het geheel is omgeven door uitvoerige met Gothische letter gedrukte noten. Onderaan een vierregelig «Toe-gift», onderteekend: *Iae, comt Heere Iesu.* B.V en U.

192. Afbeelding van den «Christen Tempel» te Amsterdam. In plano, (hg. 400, br. 520 mM.)

Gezicht op het inwendige van de in aanbouw zijnde kerk en de nevenstaande huizen; bovenaan twee engelen, waarvan een de vrijheidshoed draagt, en de andere een opengeslagen boek, waarop het Alziend oog. Op een banderol het opschrift: «Templvm Christianvm Amsterdami.» Van onderen in 6 kolommen Hollandsche, Latijnsche en Fransche verzen, in elke kolom 4 regels. Het Hollandsche, beginnende: «De Heyligheyd hing noyt in kostelyke stof», enz. is van Vondel [1]) (v. L. II bl. 92). De plaat is rechts onderaan geteekend: *F. Br.* (*un?*) *fec.* Zie Muller, *Ned. Historieprenten*, nº. 1663. P.K.

193. Haec libertatis ergo, | papieren geld | geoffert | Op het autaer van de Hollandsche Vryheyd. In plano, (hg. 320, br. 285 mM.)

Boven het gedicht een gegraveerde afbeelding der Leidsche noodmunten van 1574. Het gedicht [2]) is in 2 kolommen gedrukt en heeft een 13-tal kant-aanteekeningen. Onderaan leest men: «Gemunt in Vrystad, met oude Leydsche stempels.» Het gedicht is niet onderteekend. B.T. B.V. en U.B.A.

194. Een Otter in 't Bolwerck. | Na de wyse, | Betteken voer naer Mariemont. In plano, (hg. 210, br. 143 mM.)

In twee kolommen met Gothische letter op slecht papier gedrukt. Het geheel is omgeven door een lijstje [3]). U.B.A. en B.V.

---

[1]) Komt verder voor in Poesy 1647 A en B bl. 52, Poëzy 1650 bl. 433, Poëzy 1660 bl. 56, en Poëzy 1682, II bl. 207 (met het jaartal MDCXXX er onder.)

[2]) Zie een antwoord, tegen dit gedicht verschenen, in de volgende afdeeling.

[3]) Ook te vinden in Poesy 1647 A en B bl. 9, Poëzy 1660 bl. 9 en Poëzy 1682, II bl. 182 (met het jaartal MDCXXX er onder).

[4]) Zie antwoorden op de *Medaellie* in de volgende afdeeling.

[5]) Afgedrukt in Poesy 1647 A en B bl. 60, Poëzy 1650 bl. 444 (met den titel: De Nieuwe Tempel), Poëzy 1660 bl. 63, en Poezy 1682, II bl. 526 (met «In den Iaere MDCXXX» er onder.)

[6]) Ook te vinden in Poesy 1647 A en B bl. 59, Poesy 1650 bl. 483 (met het opschrift: Op den Tempelbouw»), Poëzy 1660 bl. 62 en Poëzy 1682, II bl. 525, met het jaartal MDCXXX).

[1]) Afgedrukt in Poesy 1647 A en B bl. 60, Poëzy 1660 bl. 63 en Poezy 1682 II bl. 532 (met het jaartal MDCXXX.)

[2]) Komt ook voor in Poesy 1647 A en B bl. 19, Poëzy 1650 bl. 424, Poëzy 1660 bl. 22, en Poëzy 1682, II bl. 195, (met het jaartal MDCXXX er onder).

[3]) Verder te vinden in Poesy 1647 B, bl. 162, Poëzy 1660 bl. 175, en Poezy 1682, II bl. 430.

1631.

195. Blixem | van 't | Noordhollandsche | Synode. | M. DC. XXXI. In plano, (hg. 259, br. 113 mM.)

Zeer fraai met Gothische letter gedrukt [1]). B.V. en U.

196. Decretvm horribile. | Grvwel | der verwoestinge. In plano, (hg. 392, br. 268 mM.)

Het gedicht [2]) is met Gothische letter in twee kolommen gedrukt. Het is niet onderteekend, alleen leest men onderaan: «Halelvia». Aan de linkerzijde vindt men een zestal kantteekeningen. B.T., B.V en U.B.A.

197. P. S. | Amsterdam. | *Onderaan:* | t' Amsterdam, gedruckt by Willem Blaeu. CIↃ IↃC XXXI. In plano, (hg. 442, br. 244 mM.)

Bovenaan het wapen van Amsterdam. Het zeer fraai gedrukte gedicht [3]) is onderteekend: «Vertaelt door I. V. V». Aan de linkerzijde een viertal kantteekeningen. De letters P. S. beteekenen «P(etrus) S(criverius), uit wiens Latijn het gedicht vertaald is. B.V.

198. I. Triomf-torts | over de Nederlaegh der | Koninghliicke vloote, | op het Slaeck. In plano, (hg. 326, br. 197 mM.)

Het gedicht [1]) is onderteekend: «J. V. Vondelen» In vs. 1 leest men «T' Ghewapent Scheld». [2]) B.T.

199. II. Triomftorts | over de | Neerlaegh der Koningklycke | vloote | op het Slaeck. | *Onderaan:* | t'Amsterdam by Willem Blaeu. In plano, (hg. 378, br. 212 mM.)

Het gedicht is onderteekend: «I. V. Vondelen.» In vs. 1 leest men: «T' Gewapent Scheld». B.V.

200. III. Triomftorts | over de | Neerlaegh der Koningklycke | vloote | op het Slaeck. | *Onderaan:* | Naer de Copie. t' Amsterdam, by Willem Blaeu. In plano, (hg. 319, br. 260 mM.)

Het blad is in twee kolommen verdeeld: links Vondels gedicht, met den hier beschreven titel, rechts een «Antwoordt | aen | I. V. Vondelen: | Op de vier laetste reghels van syn | triomftorts. | *Onderaan:* | Ghedruckt tot Middelburgh in Zeelandt. Anno 1631.» Dit gedicht is onderteekend: P. I. Vos. Onder Vondels gedicht leest men nog «In plaetse vande vier laetste voorgaende regels, leest dese viere». Deze laatste regels zijn in de Poesy weggelaten. B.V.

201. IV. Triomftorts | over de | Neerlaegh der Koningklycke | vloote | op het Slaeck. | *Onderaan:* | Naer de Copye. t' Amsterdam by Willem Blaeu. In plano, (hg. 295, br. 345 mM.)

Deze plano is in drie kolommen verdeeld; De beide eerste komen geheel overeen met de laatst beschreven uitgave (n°. 200); alleen ontbreekt het drukkersadres onder de tweede kolom. In de derde een gedicht: «Verlichtende torts | voor de | Triomphtorts van Ioost van Vondelen, | Capiteyn Generael vande Caïniten, dat is, | Quade lieden: ofte Amirael vande Arminiaensche Keurlinghen.» Het gedicht is groot 58 regels en onderteekend: «I. D. M»; in de marge zijn eenige aanteekeningen geplaatst. Waar deze plano gedrukt is, blijkt niet; het papier is slecht. B.V. en U.B.A.

---

[1]) Komt voor in «Arminiaensche Liefde en yver, (1631) bl. 3, en in Poesy 1647 A en B bl. 45, Poëzy 1660 bl. 49, en Poëzy 1682, II bl. 192.

Op bl. 4 van «Arminiaensche Liefde en yver», vindt men een antwoord op dit gedicht, getiteld: «Soete-weer-licht. Op den blixem Van 't Noord-Hollandsche Synode: Waer voor d' Arminianen bangh zijn, om dat Gods stemme daer inne gehoort word tegens hare wercken, &c».

[2]) Verder in Poesy 1647 A en B bl. 25, Poëzy 1650 bl. 437, Poëzy 1660 bl. 28, en Poëzy 1682 II, bl. 212 (met het jaartal MDCXXXI er onder).

[3]) Ook in Versch. ged. 1644 bl. 127 en Poëzy 1650 bl. 169. In Poëzy 1682 II, bl 298 met het opschrift: «Op Amsterdam. De Stadt spreekt», terwijl er onder staat: «Geschreven en uitgegeven geduurende het Burgermeesterschap van Jakob de Graef, Diedrik Bas, Antoni Oetgens en Andries Bikker. MDCXXXI. Uit P. Scriverius Latijn vertaelt.»

---

[1]) Te vinden in Versch. ged. 1644 bl. 47, Poëzy 1647 A en B bl. 67, Poëzy 1650 bl. 43, Poëzy 1660 bl. 70, en Poëzy 1682, I bl. 48, (met het jaartal MDCXXXI).

[2]) Zie over de gedichten tegen de *Triomf-torts* verschenen de volgende afdeeling.

202. V. Triomph-torts Over de Neerlaegh der Coninglijcke Vloote op het Slaeck. In plano.

Gravure in 2 afdeelingen verdeeld. De bovenste vertoont: «*Den blijden henenganc*», het vertrek uit *Antwerpia*, waar de *Infante* en de *Cardinael*, de aanvoerders van den tocht, Graaf *Jan* van Nassau en den Prins van *Barbaçon* zegenen. Daarna links een hoorn, waarin *Signoorken* kruipt.

Op de onderste afdeeling ziet men: *Den droeven uytganc*, nl. de Schepen en doode Spanjaarden op het strand, in het verschiet *Zierikzee* en *ter Tolen*. Van onderen het vers van J. v. Vondelen met de 4 regels tegen gewetensdwang, die in sommige uitgaven weggelaten zijn.

Naast dit vers: «Brief recit de l'arme Esp.» en daarnaast eene Duitsche Vertaling in verzen van dat van Vondel. (Fr. Muller, *Ned. Historieprenten*, n°. 1677.) P.K.

203. I. Maeghdebvrghs | liickoffer | ontsteecken op | het hoogh avtaer, | by Leypzigh, | door den | onverwinnelyken Koningklyken held, | Gvstaef Adolf, | Arm der Duytsche Vryheyd. | Æneidos I. | Hunc tu olim coelo, spoliis Orientis onustum, | Accipies. | *Vignet: wapen van Amsterdam.* | Gedruckt in den jaere | M. DC. XXXI. 10 blz. folio [1]).

Bl. 3 een gedicht van Vondel «Aen den Koning [2])», onderteekend: «I. V. Vondelen» (v. L. III bl. 132) en bl. 4 «Orakel [3])», gedateerd «te Gottenburgh. 1628.» (v. L. II bl. 689) Bl. 5—10 het gedicht [4]). B.T. en B.V.

204. II. Lyckoffer | van | Maeghdebvrgh, | ontsteecken op | het hoogh avtaer, | by Leypzigh, | door den | onverwinnelyken Koningklyken held, | Gvstaef Adolf, | Arm der Duytsche Vryheyd. | Æneidos I. | Hunc tu olim coelo, spoliis Orientis onustum, | Accipies. | *Vignet: wapen van Amsterdam.* | Gedruckt in den jaere | M. DC. XXI. (II) en 8 blz. folio.

Op bl. II het gedicht: «Orakel» met dezelfde datum als boven en hier onderteekend: «I. V. Vondelen.» Op bl. 1 het gedicht «Aen den Koning», evenzoo geteekend. Het gedicht zelf heeft gelijke onderteekening. B.V.

205. III. Lyckoffer | van | Maeghdebvrgh, | ontsteecken op | het hoogh avtaer, | by Leypzigh, | door den | onverwinnelyken Koningklyken held, | Gvstaef Adolf, | Arm der Duytsche Vryheyt. | Æneidos I. | Hunc tu olim coelo, spoliis Orientis onustum, | Accipies. | *Vignet: wapen van Amsterdam, als in n°. 217.* | Ghedruckt in den jaere M. DC. XXI. (IV) en 7 blz. 4°.

Op bl. II het gedicht «Orakel», op bl. III het vers «Aen den Koning», op bl. 1—6 het «Lyckoffer van Maeghdeburgh», en bl. 7 «Triomftorts over de Neerlaegh der Koningklyke vloote op het Slaeck», alle onderteekend: «I. V. Vondelen.» B.T. en B.V.

1632.

206. Inwying | der doorluchtige Schoole | t' Amsterdam, | aen den heer | Herman vander Pol, | Raed en schepen der selve stede. In plano, (hg. 369, br. 162 mM.).

Bovenaan het wapen van Amsterdam; daar dit hetzelfde wapen is als voor n°. 203 en 204 gebruikt is, zal deze plano waarschijnlijk bij Blaeu gedrukt zijn. Het gedicht [1]) is onderteekend: «Iustè.», en daaronder: «I.V. Vondelen.» B.V. en U.

---

[1]) Van Lennep vermeldt op bl. 132 (dl. III) dat het gedicht in 4°. en in plano verscheen. Nergens is mij echter het bestaan van een planoeditie gebleken. Ik vermoed dat hier aan een schrijffout gedacht moet worden.

[2]) Ook met den titel «Aen Gvstaef Adolf, Konink van Sweden» in Versch. ged. 1644 bl. 70, Poëzy 1650 bl. 66, en Poëzy 1682, I bl 300 (met het jaartal MDCXXXI).

[3]) Afgedrukt in Versch. ged. 1644 bl. 70, Poëzy 1650 bl. 67 en Poëzy 1682 I bl. 301 (met het jaartal MDCXXVIII er onder). In margine t. l. a. p. leest men: «Boven het eerste afschrift stonden dese woorden: Tot tol van zijne Majesteit van Zweden, betaelt te Gottenburg, aen den Heere Jacob van Dyck».

[4]) Komt voor in Versch. ged. 1644 bl. 50, Poëzy 1650 bl. 46, en Poëzy 1682, I bl. 49. (met het jaartal MDCXXXI er onder).

[1]) Komt ook voor in Versch. ged. 1644 bl. 167, Poëzy 1650 bl. 198, en Poëzy 1682, I bl. 316.

207. Lyckklaght | over | Ernest Kazimir | Graef van Nassau, Stadhouder | van Vriesland, &c. | *Onderaan*: | T' Amsterdam, Voor Gerrit Iansz, Boeckverkooper, woonende op den hoeck van de | Doele-straet, in den witten Engel. 1632. In plano, (hg. 296, br. 147 mM).

Het gedicht [1]) is onderteekend: «I. v. Vondelen.», de eerste letter is versierd met een voorstelling van het vaneen scheuren van een leeuw door Simson (Richteren 14). B.V.

208. I. Stedekroon | van | Frederick Henrick | Prince van Oranjen, &c. | Syne Vorstel: Doorlucht: toegewijd op den grooten triomf van Maestricht en d' andere Steden en Schanssen. | *Onderaan*: | T' Amsterdam, voor Gerrit Iansz: Boeckverkooper, woonende op den hoeck | vande Doele-straet, in den Engel. 1632. In plano, (hg. 254 [2]), br. 195 mM.)

Boven het gedicht een gravure (door S. Savery) voorstellende de «Mase» en de «Schelde» in de gedaante van 2 mannen, die met hun rechterarmen een kroon dragen, waarin de volgende door Frederik Hendrik veroverde vestingen prijken: Ruermonde, Venlo, Maestricht, Cruijsschans, St. Iacop, Stoofgat, Hooger werf, 't Fort Saeflinge, Stralen, Lints fort en 't Fort Aertse.

Het gedicht [3]) is in twee kolommen gedrukt en geteekend: «I. v. Vondel.» Bij den eersten regel staat in margine: «Op de wyse van Periosta.» B.V. en U.

209. II. Stede-kroon des Prince van Orangien. In plano.

Zinneprent ter eere van Frederik Hendrik na de verovering van Maastricht. De prins op een steigerend paard, gekroond door Victoria, op den achtergrond Maastricht en Wijk, op den voorgrond eene trommel, een schild, eenige kogels en vaandels.

Ter weerszijde van de plaat, waarboven afgedrukt is een afzonderlijke titel: «Stedekroon van Frederick Henrick Prince van Orangien», is een smalle strook aangebracht, ieder met 6 groote en 5 kleine medaillons, waarin de 22 vestingen, plaatsen en zeeslagen, door of ten tijde van Frederik Hendrik genomen, afgebeeld zijn.

Onderaan het vers van Vondel, een Fransch versje, een ode van J. vander Burch en een Engelsch vers van 32 regels van Mich. Edmonds: «In Memorie of that most happy victory over Maastricht». Zonder adres van uitgever of graveur. Hg. 450 mM., met opschrift en vers 670 mM., br. 330, met de zijstukken 500 mM. Zie Muller, *Ned. Historieprenten* n°. 1702. P.K.

210. Geschreven uyt Maeghdenburg | Aen de graef van | Papenheyn. In plano, (hg. 243, br. 157 mM).

Later was de titel van dit gedicht [1]): «Grafschrift voor den graef . . . . .» (v. L. III bl. 865). K.B.

1633.

211. Lycksang | over | Dionys Vos | aen | Caspar van Baerle. In plano, (hg. 405, br. 123 mM.)

Boven het gedicht [2]) leest men: «Ostendent terris hunc tantum Fata. Virg.» Het gedicht is onderteekend: «Ivste.» Zonder twijfel is deze plano, blijkens het lettertype bij Blaeu gedrukt. B.V.

1634.

212. Begraefnis van den hond van Schout Bont. | Aen alle hondeslagers en hondebeuls, bondge- | nooten van 't hondekot; en liefhebbers van de vrye hondejacht. In plano.

Bovenaan de welbekende gegraveerde afbeelding der begrafenis van den hond van Schout Bont, die ook voorkomt in Vondels Hekeldichten. (zie bl. 7 noot). De plaat is 159 mM. hoog en 253 mM. breed, terwijl die in de Hekeldichten andere afmetingen heeft.

Daaronder het vers [3]) met het grafschrift.

---

[1]) Ook in Versch. ged. 1644 bl. 302, Poëzy 1650 bl. 456, en Poëzy 1682, II, bl. 8 (met het jaartal MDCXXXII).

[2]) Dit is alleen de maat van het gedrukte gedeelte, de prent is 156 mM. hg. en 210 mM. breed.

[3]) Komt ook voor in Versch. ged. 1644 bl. 48, Poëzy 1650 bl. 44, en Poëzy 1682, I bl. 55 (met het jaartal MDCXXXII).

[1]) Ook te vinden in Poesy 1647 A en B bl. 84, Poëzy 1660 bl. 89, en Poëzy 1682, II bl. 217.

[2]) Afgedrukt in Versch. ged. 1644, bl. 306. Poëzy 1650 bl. 466, en Poëzy 1682, II bl. 25, met den datum: «Overleden 1633 den 25 van Wijnmaent» er onder.

[3]) Verder in Poesy 1647 A en B 155, Poëzy 1660 bl. 168 en Poëzy 1682 II bl. 193, (met het jaartal MDCXXXIV er onder).

Het «oud Schilderijtje», waarnaar de gravure in de Hekeldichten gemaakt is, behoort thans tot mijn verzameling.

Vergelijk over deze begrafenis-quaestie de vele pamfletten in de *Bibliotheek van pamfletten van Thysius*, n°. *1877 a—h.

Waarschijnlijk is deze uitgave eerst in het begin der 18e eeuw verschenen; de spelling (in reg. 1 gezeeten, reg. 6 ontstight, enz.) doet dit m. i. veronderstellen. (Zie Muller, *Ned. Historie-prenten*, n°. 1720.)

Waarschijnlijk is van dit gedicht in 1634 ook wel een plano verschenen, daar het onderschrift onder het Grafschrift: «Gedicht by Joseph van der Nave», enz. (een bestaande Leidsche drukker) hierop wijst. S.G.

1635.

213. Bede | voor het | Waelen Weeshvis | t' Amsterdam, | Aen alle Christenen. In plano, (hg. 230, br. 142 mM.)

De eerste letter O is versierd met een voorstelling van de bespotting van Christus. De fraaie (stellig bij Blaeu gedrukte) plano is onderteekend: «I. v. Vondel.» [1]). B.V.

214. Bede | aen het Westewindeken | voor | Pieter van Buren, | Ende | Yda van Gerwen. | *Onderaan:* | T'Amstelredam, | Ghedruckt by Paulus Aertsz van Ravesteyn. Anno 1634. In plano, (hg. 355, br. 253 mM.)

Het gedicht [2]) is in twee kolommen gedrukt en ongeteekend, en geheel omgeven door een dubbelen rand van krulornament. B.V.

215. Op de Tweedraght | der | christe princen | aen | Iesus Christus. | *Onderaan*: | t' Amsterdam, | Voor de Weduwe van Willem Jansz. Stam. M. DC. XXXIV. In plano, (hg. 287, br. 185 mM.)

Het gedicht [3]) is in twee kolommen gedrukt en geteekend: *Iustè*. B.V.

216. I. Hvigh de Groots | Iosef | of | Sofompaneas. | Trevrspel. | Vertaelt door I. v. VONDEL. | Gen. Iosef zal groeien, hy zal groeien als een spruit aen een bron. | *Vignet van Blaeu.* | t'Amsterdam, | By Wilhelm Blaev, CIↃ IↃ CXXXV. (VIII) en (44) blz. 4°.

Bl. III—VII een voorbericht «De vertaeler aen alle Nederlanders», gedagteekend, «t' Amsterdam, CIↃ IↃ CXXXV, den 1 van Wijnmaend.» Bl. VIII de lijst der «Spreeckende» en «Stomme Personagien».

Op de laatste bladzijde een «Sonnet op den Sophompaneas van den Heer Hvgo de Groot, Vertaelt door I. Vanden Vondel», onderteekend: «I. Liscali». B.V. en U.

217. II. Hvigh de Groots | Iosef | of | Sofompaneas. | Trevrspel. | Vertaelt door I. v. VONDEL. | Gen. Iosef zal groeien, hy zal groeien als een spruit aen een bron. | *Vignet: wapen van Amsterdam, als in n°. 205.* | t'Amsterdam, | Voor Dirck Cornelisz. Houthaeck, Boeckverkoper, op de nieu- | we-zijds kolck, in 't Borgoens Cruys, Anno 1635. (VI) en (38) blz. 4°

Bl. III—V het voorbericht: «De vertaelder aen alle Nederlanders», bl. VI de lijst der «Personagien», en bl. 1—37 het treurspel, en bl. 38 het Sonnet van I. Liscali. Overigens is deze uitgave geheel gelijk aan de vorige; de reizangen zijn verdeeld. U.B.A.

218. III. Hvigh de Groots | Iosef | of | Sofompaneas. | Trevrspel. | Vertaelt door I. v. VONDEL. | Gen. Iosef zal groeien, hy zal groeien als een spruit aen een bron. | *Vignet: wapen van Amsterdam, als in n°. 217.* | t' Amsterdam, | Voor Nicolaes Pels, Boeckverkooper, woonende inde Gast- | huyssteegh, by 't Stadt-Huys. Anno 1636. (VI) en (38) blz. 4°.

Waarschijnlijk een titeluitgave van n°. 217. U.

219. IV. I. V. VONDELS | Sophompaneas | of | Joseph in 't hof. | Treurspel. | Vertaelt uit het Latijn des heeren Huygh de Groot. | Ioseph

---

1) Het gedicht komt ook voor in Versch. ged. 1644 bl. 196, Poëzy 1650 bl. 323 en Poëzy 1682 I bl. 472.

2) Ook te vinden in Versch. ged. 1644 bl. 290, Poëzy 1650 bl. 391, en Poëzy 1682 I bl. 729.

3) Verder te vinden achter de «Maeghden» (zie lager), en op bl. 13—19 van «J. V. Vondels «Kruisbergh,... op Musyck gebraght... door Cornelis Padbrué (zie lager), en voorts in Versch. ged. 1644 bl. 195, Poëzy 1650 bl. 288 en Poëzy 1682 I bl. 453.

zal groeien, hy zal groeien, als een spruit | by een bron. | *Vignet: putje met «elck zyn beurt.»* | t' Amsterdam, Gedruct by Dominicus vander Stichel, | Voor Abraham de Wees, Boeckverkooper op den Middel- | dam, in 't Nieuwe Testament. Anno CIↃ IↃ C XL. (VIII) en (43) blz. 4°.

De hieronder volgende uitgave (n° 220), die eveneens in 1640 verscheen, heeft een geheel gelijkluidenden titel. Welke van de twee eerder uitgegeven is, kan niet gemakkelijk uitgemaakt worden. Omdat de hier beschreven druk zeer vele drukfouten heeft, meende ik dat ze wellicht eerder verschenen is. Zoo leest men bijv. in vs. 480 «stockhouden vaêr», in vs. 641 «Kijghslien», enz. In deze uitgave en verder in alle volgende heet het stuk: *Joseph in 't Hof.* U.

220. V. I. V. VONDELS | Sophompaneas | of | Joseph in 't Hof. | Treurspel. | Vertaelt uit het Latijn des heeren Huygh de Groot. | Ioseph zal groeien, hy zal groeien, als een spruit | by een bron. | *Vignet: putje met «elck zyn beurt.»* | t' Amsterdam, Gedruct by Dominicus vander Stichel. | Voor Abraham de Wees, Boeckverkooper op den Middel- | dam, in 't Nieuwe Testament. Anno CIↃ IↃ C XL. (VIII) en (43) blz. 4°.

Zooals ik reeds boven zeide, is deze druk bijna geheel gelijk aan den laatstbeschrevenen; slechts in enkele woorden is er verschil. Zoo bijv. leest men op bl. IV reg. 3 v. b. «zyner». en in n°. 219 «zijner», reg. 8 v. b. «bytende», reg. 10 v. b. «Middelerwyl», bl. 42 reg. 1 v. b. «zwarigheit», in n°. 219 «zwaerigheit», enz. Vs. 83 heeft hier evenals van Lennep «Godt en vader», in tegenstelling van de oorspronkelijke lezing in n°. 216, «Godt den vader».

Deze drukken maken een deel uit van de Joseph-trilogie, die lager op het jaartal 1640 beschreven is. U.

221. VI. J. V. VONDELS | Sofompaneas | of | Josef in 't hof. | Treurspel. | Vertaelt uit het Latijn van zijne Excel^tie Huigh de Groot, | Gezant der Kroone van Sweden, by den Koning van Vranckrijck en Navarre. | Iosef zal groeien, hy zal groeien, als een spruit | by een bron. | *Vignet: putje met «elck zyn beurt.»* | t' Amsterdam, Gedruckt by Tymon Houthaeck, | Voor de Weduwe van Abraham de Wees, Boeckverkoopster | op den Middeldam, in 't Nieuwe Testament, 1655. (VIII) en (43) blz. 4°.

Gelijk aan de vorige uitgaven. B.V. en U.

222. VII. J. v. VONDELS | Sofompaneas | of | Josef in 't hof. | Treurspel. | Vertaelt uit het Latijn van sijne Excel^tie Huigh de Groot, | Gezant der Kroone van Sweden, by den Koning van Vranckrijck en Navarre. | Josef zal groeien, hy zal groeien, als een spruit | by een bron. | *Vignet: putje met «elck zyn beurt.»* t' Amsterdam, | Voor de Weduwe van Abraham de Wees, Boeckverkoopster | op den Middeldam, in 't Nieuwe Testament. 1655. (VIII) en (43) blz. 4°.

Uit vergelijking van dezen titel met dien der vorige uitgave, blijkt o. a. dat de naam van den drukker Houthaeck weggelaten is. Dat dit werkelijk een andere druk is, bewijzen de vele drukfouten, welke in dezen gevonden worden. Op bl. 3 reg. 4 v. o. leest men: «Mijn broeders» en in den voorgaanden druk: «Mijn Broeders». B.V. en U.

223. VIII. J. v. VONDELS | Sofompaneas | of | Josef in 't hof. | Treurspel. | Vertaelt uit het Latijn van zijne Excel^tie Huigh de Groot, | Gezant der Kroone van Sweden, by den Koning van Vrankrijk en Navarre. | Josef zal groeien, hy zal groeien, als een spruit | by een bron, | *Vignet: putje.* | t' Amsterdam, | | Voor de Weduwe van Abraham de Wees, Boeckverkoop- | ster op den Middeldam, in 't Nieuwe Testament, 1655. (VIII) en (43) blz. in 4°.

Kenmerken dezer uitgave zijn bijv.: het putje zonder spreuk, en het verschil in spelling, ook op den titel. Vergelijk bijv: op het titelblad de woorden: *zijne*, *Vrankrijk* met die in n°. 222. B.V. en U.

224. IX. I. V. VONDELS | Sofompaneas | of | Iosef in 't hof. | Treurspel. | Vertaelt uyt het Latijn van zijne Excel^tie Huygh de Groot, | Gezant der Kroone van Sweden, by den Koning van | Vranckrijck en Navarre. | Iosef zal groeien, hy zal groeien, als een spruit by een bron. | *Vignet: putje met «Elck zyn beurt.»* | t' Amsterdam, Ter Druckerye van Kornelis de Bruin, Boeckdruck- | ker, in de Gravestraet. CIↃ IↃC LX. 47 blz. 8°.

Bl. 3—7 «De vertaeler aen alle Nederlanders», bl. 8 «Spreeckende en Stomme Personagien»; bl. 9—47 het treurspel. B.V. en U.

225. X. J. V. VONDELS | Sofompaneas | of | Josef in 't hof. | Treurspel. | Vertaelt uit het Latijn van zijne Excel^tie Huygh de Groot, | Gezant der Kroone van Sweden, by den Koning van | Vranckrijck en Navarre. | Iosef zal groeien, hy zal groeien, als een spruit by een bron. | *Vignet: spittende «bov-man»*. | t' Amsterdam, | Gedruckt by Jan J. Bouman, Boeckverkooper op 't Wa- | ter, in de Lelye onder de Doornen, Anno 1665. 47 blz. 8°.

Geheel gelijk n°. 224. U.

226. XI. J. V. VONDELS | Sofompaneas | of | Josef in 't hof. | Treurspel. | Vertaelt uyt het Latijn van sijne Excel^tie Huygh de Groot, | Gezant der Kroone van Sweden, by den Koning van | Vranckrijck en Navarre. | Iosef zal groeien, hy zal groeien, als een spruyt by een bron. | *Vignet: spittende «bov-man»*. | t'Amsterdam, | Gedruckt by de Weduwe van Jan Bouman, Boeck- | verkoopster in de Pijl-steegh, inde Lelye onder de Doornen. 1671. 47 blz. 8°.

Geheel gelijk n°. 225. B.L.L.

227. XII. J. V. VONDELS | Sofompaneas | of | Josef in 't hof, | trevrspel. | Vertaelt uyt het Latijn van sijne Excell: Huyg de | Groot, Gesant der Kroone van Sweden, by den | Koning van Vrankrijk en Navarre. | Josef sal groeyen, hy sal groeyen, als een spruyt by een bron. | *Vignet: omgewend putje.* | t' Amsterdam, | By Michiel de Groot, Boeckverkooper tusschen | beyde de Haerlemmer-Sluysen, 1678. 47 blz. 8°.

Geheel gelijk n°. 226. B.H.

228. XIII. J. v. VONDELS | Sofompaneas | of | Josef in 't hof. | Treurspel. | Vertaelt uit het Latijn van zijne Excel^tie Huigh de Groot, | Gezant der Kroone van Sweden, by den Koning van Vranckrijck en Navarre. | Josef zal groeien, hy zal groeien als een spruit | by een bron. | *Vignet: putje met «elck zyn Beurt.»* | t' Amsteldam, | Voor Joannes de Wees, Boekverkooper op den Middeldam, | in 't Nieuwe Testament, 1692. (VIII) en 43 blz. 4°.

Op de laatste bladzijde als cul-de-lampe een krulornament met een bloem in 't midden. U.

229. XIV. J. v. VONDELS | Sofompaneas | of | Josef in 't hof. | Treurspel. | Vertaelt uit het Latijn van zijne Excel^tie Huigh de Groot, | Gezant der kroone van Sweden, by

den Koning van Vranckrijck en Navarre. | Josef zal groeien, hy zal groeien als een spruit | by een bron. | *Vignet: putje met «Elck zyn Beurt.»* | t' Amsterdam. | Voor Joannes de Wees, Boekverkooper op den Middeldam, | in 't Nieuwe Testament, 1692. (VIII) en 43 blz. 4°.

Op de laatste bladzijde als cul-de-lampe een krulornament met menschenfiguur in het midden. U.

230. XV. J. V. VONDELS | Sofompaneas | of | Joseph in 't hof, | treurspel. | Vertaelt uyt het Latijn van sijne Excell. Huyg de Groot, | Gesant der Kroone van Sweden, by den | Koning van Vrankrijk en Navarre. | Ioseph sal groeyen, hy sal groeyen, als een spruyt by een bron. | *Vignet: omgewend putje.* | t' Amsterdam. | By de Weduwe van Gysbert de Groot, Boekver- | koopster op de Nieuwen-dijck, tusschen de twee | Haerlemmer-Sluysen. (1704). 47 blz. 8°.

Naar het schijnt is deze uitgave tegelijk verschenen met de beide andere Joseph-stukken en dus in 1704. Zie lager bij *Joseph in Dothan.* B.L.L. en U.

231. XVI. J. V. VONDELS | Sofompaneas | of | Joseph in 't hof, | treurspel. | Vertaelt uyt het Latijn van sijne Excel. Huyg de Groot, | Gesant der Kroone van Sweden, by | den Koning van Vrankrijk en Navarre. | Joseph sal groeyen, hy sal groeyen, als een spruyt by een bron. | *Vignet: omgewend putje.* | t' Amsterdam, | By de Erven van de Wed: Gysbert de Groot, | Boeckverkoopers op de Nieuwen-dijck, tusschen | de twee Haerlemmer-Sluysen, 1730. 47 blz. 8°.

Geheel gelijk n°. 230. B.L.L. en U.

232. XVII. J. V. VONDELS | Sofompaneas | of | Joseph in 't hof, | treurspel. | Vertaelt uit 't Latijn van zyn Excell. Huyg de Groot, | Gezant der Kroon van Sweden, by den Koning | van Vrankryk en Navarre | Joseph sal groejen (*sic*), hy sal groejen (*sic*), als een spruit | by een bron. | *Vignet: stralende zon omgeven door krulornament.* | Te Rotterdam. | Gedrukt voor de Liefhebbers | 1733. 47 blz. in 8°.

Geheel gelijk n°. 230. U.B.A.

233. XVIII. J. VAN VONDEL'S Treurspelen. III. Joseph in Dothan, in Egypten, en in 't Hof, Met inleidend woord van J. van Vloten. Schiedam, H. A. M. Roelants. 1879. (IV) en 176 blz. kl. 8°.

Aldus verschenen in Vondels Dichtwerken (zie boven n°. 34 en 43); met anderen omslag waarop het jaartal 1885, in den handel gebracht als n°. 33/50 van het Klassiek, Letterkundig Panthéon.

234. Bestand | Tusschen Polen en Sweden. | aen Dantzick. In plano, (hg. 328, br. 214 mM.)

Het gedicht [1]) is in twee kolommen gedrukt, misschien bij Blaeu en onderteekend: *Iuste.* B.V. en U.

1636.

235. De | brvyloft | van | Ioan van de Pol, | en | Dvifken van Gerwen. (8) blz. folio.

Bl. 2 een «Klinckdicht», onderteekend: I. v. H.(eemskerck?), dat noch bij van Lennep, noch bij van Vloten vermeld is. Het gedicht [2]) zelf is onderteekend: «I. v. V.» B.V.

1637.

236. I. I. V. VONDELS | Gysbreght | van | Aemstel, | d' Ondergang van

[1]) Komt daarna voor in Versch. ged. 1644 bl. 55, Poëzy 1650 bl. 52 en Poëzy 1682, I bl. 58 (met het jaartal MDCXXXV).

[2]) Verder te vinden in Versch. ged. 1644 bl. 256, Poëzy 1650 bl. 355, en Poëzy 1682 I bl. 645.

zijn stad en zijn ballingschap. | Trevrspel. | Vrbs antiqua ruit. | *Vignet: drukkersmerk van Blaeu.* | t'Amsterdam, | By Wilhelm Blaev. | CIↃ IↃ C XXXVII. (XII) en (59) blz. 4°.

Het voorwerk bevat op bl. III—VI een opdracht van Vondel aan «Den Heere Hvigh de Groot, Gezant der koninginne en kroon van Zweden, by den allerchristelijxsten koning, Luidewijck van Bourbon, koning van Vranckrijck en Navarre», gedateerd «t' Amsterdam CIↃ IↃ CXXXVII, den XVIen van Wijnmaend [1]». Bl. VII—IX het «Voorspel van Gysbreght van Aemstel, aen Schout, Burghemeesters, Schepens, en Raed van Amsterdam [2]». Bl. X Vondels gedicht «Op den nieuwen Schouwburgh. Aen den Raedsheer Nikolaes van Kampen [3]». Bl. XI en XII een «Kort begriip» en bl. XII de lijst der «Spreeckende Personagien» en der «Stomme».

Tegenover de laatste blz. van het treurspel is hier afgedrukt Vondels gedicht «Op het Tooneel», beginnende «Tooneelspel quam» enz. (v. L. III bl. 320).

Van Lennep heeft deze uitgave niet gekend en dus ook niet gebruikt. U.

237. II. I. V. VONDELS | Gysbreght | van | Aemstel, | d' Ondergang van zijn stad en zijn ballingschap. | Trevrspel. | Vrbs antiqua ruit. | Gespeelt op de Amsterdamsche Kamer den 4 Iannuarij. 1638. | *Vignet: wapen van Amsterdam.* | t' Amsterdam, | Voor Ioost Hartgertsen Boeckverkoper, woonende inde Gasthuys- | steech by 't Stadthuys. 1638. (VI) en (49) blz. 4°.

Het voorwerk bevat geheel hetzelfde als in den vorigen druk; aan de opdracht ontbreekt datum en onderteekening.

Het treurspel is met kleine letter gedrukt. Op bl. 48 een viertal van Vondels schouwburgdichten (v. L. III bl. 320 en 322) en op bl. 49 de «Waerschouwing». B.V. en U.

238. III. I. V. VONDELS | Gysbreght | van | Aemstel, | d' Ondergang van zijn stad en zijn ballingschap. | Trevrspel. | Urbs antiqua ruit. | Door hem self verbetert en vermeert. | *Vignet: drukkersmerk van Blaeu.* | t' Amsterdam, | By Wilhelm Blaev, | CIↃ IↃ C XXXVIII. (X) en (54) blz. 4°.

Op bl. II de gedichten «Op het Tooneel» (v. L. III bl. 320 en 322); verder is het voorwerk gelijk aan dat in den eersten druk. B.V. en U.

239. IV. J. V. VONDELS | Gysbreght | van | Aemstel, | d'Ondergangh van zijn stad en zijn ballingschap. | | Treurspel. | Urbs antiqua ruit. | Door hem self verbetert en vermeert. | *Vignet: putje met «elck zyn bevrt».* | t' Amsteldam, Gedruckt by Nicolaes van Ravesteyn, | Voor Dirck Cornelisz Houthaeck, Boeckverkooper, op de | Kolck, in 't Bourgoens Kruys, Anno 1641. (X) en (54) blz. 4°.

Deze druk is geheel gelijk aan den voorgaanden. Aan de rechterzijde van het putje het monogram van C. V(an) S(ichem). R.L.

240. V. J. V. VONDELS | Gysbreght | van | Aemstel, | d' onder-gang van sijn Stad en sijn ballinghschap. | Treur-spel. | urbs antiqua ruit. | Door hem zelf verbetert en vermeert. |

---

[1]) Het gedicht in de opdracht, beginnende: «Gelijck het Pentheus docht» (v. L. III 329) komt ook voor in Poëzy 1650 bl. 473, en Poëzy 1682 II bl. 593.

[2]) Ook te vinden in Poëzy 1682 II bl. 383. De Rey van Amsterdamsche Maeghden in het 1e Bedrijf ook in Versch. ged. 1644 bl. 373, Poëzy 1650 bl. 546 en Poëzy 1682 II bl. 503.

De Rey van Klarissen ook in Versch. ged. 1644 bl. 374, op bl. 234—237 van «'t Amsteldamsch Minnebeeckje ... Den sevenden Druck ... t' Amsterdam, ... Voor Joost Hartgers, 1645, met de muziek er boven gesteld, daaruit overgenomen op bl. 176—179 van het *Utrechts Zangprieeltje* (1649), verder in Poëzy 1650 bl. 547 en Poëzy 1682 II bl. 504.

Simeons Lofzangh komt ook voor in Versch. ged. 1644 bl. 394, Poëzy 1650 bl. 574, in Vondels Harpzangen (1657) bl. 351 en Poëzy 1682 II bl. 492.

[3]) Ook afgedrukt in Versch. ged. 1644 bl. 197, Poëzy 1650 bl. 215 en Poëzy 1682 II bl. 379.

De «Waerschouwing» is ook te vinden in Poësy 1647 B bl. 172, Poëzy 1650 bl. 500, Poëzy 1660 bl. 183 en Poëzy 1682 II bl. 382.

Vignet: wapen van Amsterdam. | t' Amsterdam, | Gedruckt by Otto Barentsz. Smient, Boeck-drucker en | Boeck-verkoper op de Reguliers Bree-straet, in de nieuwe Druckery. (IX) en (43) blz. 4°.

Het voorwerk is geheel gelijk aan dat in n°. 238. Het treurspel is met Gothische letter gedrukt, vol fouten en met veranderde spelling. U.

241. VI. J. V. VONDELS | Gysbreght | van | Aemstel, | d'Ondergangh van zijn stad en zijn ballingschap. | Treurspel. | Urbs antiqua ruit. | Door Hem zelf verbetert en vermeert. | *Vignet: putje met «elck zyn bevrt».* | t' Amsterdam, | Gedruckt by Tymen Houthaeck, | Voor Dirck Cornelisz. Houthaeck, Boeckverkoper op de Nieuwe-zijds | Kolck, in 't Bourgoens Kruys. Anno 1650. (x) en (54) blz. 4°.

Gelijk voorwerk als in n°. 238. Het putje heeft aan de rechterzijde het monogram van den graveur C. V. S(ichem). U.

242. VII. J. V. VONDELS | Gysbreght | van | Aemstel, | d' Ondergangh van zijn stad en zijn ballingschap. | Treurspel. | Urbs antiqua ruit. | Door Hem zelf verbetert en vermeert. | *Vignet: putje als in n°. 241.* | t' Amsterdam, Gedruckt by Tymen Houthaeck, | Voor Dirck Cornelisz. Houthaeck, Boeckverkoper op de Nieuwe-zijds | Kolck, in 't Bourgoens Kruys. Anno 1650. (x) en (54) blz. 4°.

Wat de titel betreft, komt deze uitgave geheel overeen met de boven beschrevene (n°. 241) Dat het echter een andere druk is, kan blijken in de lijst der Personagien (bl. X) uit de gekrulde hoofdletters A, K en R, die hier gevonden werden in tegenstelling van de niet gekrulde letters in de vorige uitgave. Verder vergelijke men in beide edities de vs. 12, 58, 122, 138, 198, 221, 491, 501, 903, 1121 en 1393. Misschien is deze uitgave na 1650 verschenen. U.

243. VII*. Van deze uitgave vindt men in de Bibliotheek van de Maatschappij der Nederlandsche Letterkunde te Leiden een exemplaar, waarvan de titel een kleine afwijking vertoont met den hier beschrevenen. Onderaan leest men: «t' Amsterdam, Gedruckt by Tymen Houthaeck, | Voor Abraham de Wees, Boeckverkooper op den Middel- | dam, in 't Nieuwe Testament. Anno 1650.» Dit exemplaar is echter slechts een titeluitgave, daar het overigens geheel gelijk is aan n°. 242.

244. VIII. J. V. VONDELS | Gysbreght | van | Aemstel, | d'Ondergangh van sijn Stad en sijn ballingschap. | Treurspel. | Urbs antiqua ruit. | Door Hem zelf verbetert en vermeert. | *Vignet: drukkersmerk van Bouman: een doornstruik en een lelie, met het randschrift, ontleend aan Cant. 2. 2.: «Ghelyck. een. leli. onder. de doornen. so. is. myn. vriendinne onder. de. dochtere.»* | t'Amsterdam, Ghedruckt, By Jan Jacobsz Bouman, op 't Water inde Lelye onder de | Doornen. Anno 1655. (x) en (54) blz. 4°.

Deze druk is, wat de indeeling betreft, gelijk aan n°. 238. U.

245. IX. J. V. VONDELS | Gysbrecht | van | Aemstel. | d'Ondergangk van zijne stadt, en zijn ballingschap. | Treurspel. | Urbs antiqua ruit. | De leste druck, vermeert, en verbetert, | *Vignet: putje.* | t'Amsterdam. | By de Weduwe van Abraham de Wees, op den Middeldam, 1659. 70 en (2) blz. 4°.

Zooals bekend is, heeft Vondel het treurspel gedeeltelijk omgewerkt en het in dien vorm in 1659 uitgegeven; bij van Lennep vindt men de voornaamste varianten opgeteekend.

De versjes «Op het Tooneel» (v. L. III bl. 320 en 322) zijn verdwenen uit het voorwerk, dat overigens geheel ingericht is als in den eersten druk. Van de lijst der personagien zijn de «Stomme» geschrapt.

Achter het treurspel, tegenover bl. 70 twee der schouwburgdichten: «Tooneelspel quam in 't licht» en «De weerelt is een speeltooneel».

De beginletter van de opdracht is versierd met een bijbelsche voorstelling (Jezus en Maria Magdalena?) De eerste blz. van de opdracht eindigt: *«met | zijnen»*. B.V. en U.

246. X. J. V. VONDELS | Gysbrecht | van | Aemstel. | d'Ondergangk van zijne stadt, en zijn ballingschap. | Treurspel. | Urbs antiqua ruit. | De leste druck, vermeert, en verbetert. | *Vignet: putje.* | t' Amsterdam. | By de Weduwe van Abraham de Wees, op den Middeldam, 1659. 70 en (2) blz. 4°.

De eerste letter van de opdracht is met krulornament versierd, en de eerste bladzijde van de opdracht eindigt: «*Frankus*, | *Hektors*». U.

247. XI. J. V. VONDELS | Gysbrecht | van | Aemstel. | d'Ondergangk van zijne Stadt, en zijn ballingschap. | Treurspel. | Urbs antique (*sic*) ruit. | De leste druck, vermeert, en verbetert. | *Vignet: putje.* | t' Amsterdam. | By de Weduwe van Abraham de Wees, op den Middeldam, 1659. 64 blz. 4°.

De eerste letter van de opdracht gelijk die in n°. 246; de eerste blz. van de opdracht eindigt: «*geboorte* | *stadt*». De twee versjes op het Tooneelspel ontbreken achteraan.

Waarschijnlijk is deze uitgave door van Lennep voor de varianten gebruikt. Blijkens papier en druk is zij eerst veel later verschenen. B.V. en U.

248. XII. I. V. VONDELS | Gysbreght | van | Aemstel. | d'Ondergangk van zyne stadt, en zyn ballingschap. | Treurspel. | Urbs antiqua ruit. | *Vignet: putje met «Elck zyn beurt.»* | t' Amsterdam, | Ter Druckerye van Kornelis de Bruyn, Boeckdruc- | ker, in de Gravestraet. CIↃ IↃC LXI. 61 en (1) blz. 8°.

Op de achterzijde van bl. 61 zijn de versjes «Op het tooneelspel« afgedrukt. Deze uitgave is vol drukfouten; men zie bijv. vs. 100, 184, 199, 380, 966, 1317, enz. U.

249. XIII. J. V. VONDELS | Gysbreght | van | Aemstel. | d'Ondergangk van zijne stadt, en zijn ballingschap. | Treurspel. | Urbs antiqua ruit. | De leste druck, vermeert en verbetert. | *Vignet: putje met «Elck zyn beurt.»* | t'Amsterdam, | Ter Druckerye van Kornelis de Bruyn, Boeckdruc- | ker, in de Gravestraet. CIↃ IↃC LXI. 63 en (1) blz. 8°.

De opdracht is in deze uitgave met cursieve letter gedrukt; de eerste blz. er van eindigt: «*voorspellinge* | *van*». In den vorigen druk eindigt deze: «*d'Amsterlan-* | *ders*». Naar papier en letter oordeelende, zou ik gissen dat deze druk eerst in het laatst der zeventiende eeuw verschenen is. Overigens is deze uitgaaf gelijk n°. 248. B.L.L.

250. XIV. J. V. VONDELS | Gysbreght | van | Aemstel. | d'Ondergangk van sijne Stadt, en sijn ballingschap. | Treurspel. | Orbs (*sic*) antiqua ruit. | De leste druck, vermeert, en verbetert. | *Vignet: een leelijke houtsnede, voorstellende Salomo zittende op den troon, omgeven door leeuwen (copie van de plaat in Heyns' Eerste Weke.)* | t' Amsterdam, | By de weduw van Michiel- en- Gijsbert de Groot, tusschen | beyde Haerlemmer-sluysen. 1682. 63 en (1) blz. 8°.

Deze editie schijnt gedrukt te zijn naar de uitgave van 1661; zij krielt echter van drukfouten. Op de eerste bladzijde van de opdracht leest men o. a. in den eersten regel: «Het reysen van onsen nieuwen Schouwburgh» in plaats van «Het rijzen». B.G.

251. XV. J. V. VONDELS | Gysbrecht | van | Aemstel. | d'Ondergangk van zijne Stadt, en zijn ballingschap. | Treurspel. | Urbs antiqua ruit. | De leste druck, vermeert en verbetert. | *Vignet: putje met «Elk zyn beurt.»* | t' Amsterdam. | By Joannes de Wees, Boekverkooper op den | Middeldam, in 't Nieuwe Testament. 1699. 64 blz. 4°.

Bl. 3—5 de opdracht, bl. 6 en 7 het Voorspel, bl. 8 «Op den nieuwen Schouwburgh»,

bl. 9 «Kort begryp» en bl. 10 «Spreeckende Personagien.» De versjes «Op het Tooneelspel» ontbreken hier. U.

252. XVI. J. VAN VONDELS | Gysbreght | van | Aemstel, | d'Ondergang van zyn stad en zyn ballingschap. | Treurspel. | Urbs antiqua ruit. | Door hem self verbetert en vermeert. | *Vignet: krulornament.* | t' Utrecht, By Pieter vander Veer. (XII) en 60 blz. 8°.

Bl. III—V de opdracht, bl. VI—VIII het Voorspel, bl. IX—XI «Kort begryp» en bl. XII de lijst der «Spreeckende Personagien», daarna het treurspel zelf. U.

253. XVI*a*. Van deze uitgave bezit ik een exemplaar op papier in-4°. gedrukt. Het voorwerk wijkt hier eenigszins af.

Bl. III—V de opdracht, waarvan de laatste blz. die van achter ook bedrukt is, opgeplakt is, zoodat bl. VI wit is, dan bl. VII en VIII Voorspel, bl. IX en X «Kort begryp» en daarna het treurspel. Tusschen bl. X en fol. 1 schijnt een blad uitgesneden te zijn, waarop waarschijnlijk de lijst der Personagien afgedrukt was. Het treurspel zelf is in beide uitgaven geheel gelijk. Daar deze uitgave zeer zeldzaam schijnt te zijn, heb ik niet na kunnen gaan of dit met meerdere exemplaren het geval is. Bl. VII—X zijn met een andere letter gedrukt dan in de 8°. uitgave.

254. XVII. J. V. VONDELS | Gysbrecht | van | Aemstel. | d'Ondergang van zijne Stadt, en zijn ballingschap. | Treurspel. | Urbs antiqua ruit | Den laetsten Druk | *Vignet: vogel Fenix met onderschrift: «perseveranter»*. | Te Amsteldam, | By de Erfgen: van J. Lescailje, op den Middel- | dam, op de hoek van de Visch-poort, 1706. 72 blz. 8°.

Bl. 3 en 4 de opdracht, bl. 5 en 6 het Voorspel, bl. 7 «Op den Nieuwen Schouwburgh,» bl. 8 en 9 «Kort begryp» en bl. 10 de «Spreeckende Personagien,» bl. 11—72 het treurspel.

In deze uitgave is voor het eerst een verdeeling in tooneelen ingevoerd, overigens komt zij vrij wel overeen met den druk van 1659 (n°. 244). Alleen wordt vs. 519 gezegd door Diederick van Haarlem, in plaats van door den poortier. De verzen op het Tooneelspel ontbreken. U.

255. XVIII. J. V. VONDELS | Gysbrecht | van | Aemstel. | d'Ondergang van zijne Stadt, en zijn ballingschap. | Treurspel. | Urbs antiqua ruit. | Den laatsten Druk. | *Vignet als in n°. 254.* | Te Amsteldam, | By de Erfgen: van J. Lescailje, op den Middel- | dam, op de hoek van de Visch-poort, 1706. 72 blz. 8°.

Behalve uit eene kleine afwijking op den titel blijkt het verschil van dezen druk met den voorgaanden uit het verschillende lettertype. In vs. 506 leest men: «anderwef» (*sic*). B.L.L.

256. XIX. J. VAN VONDELS | Gysbregt | van | Aemstel, | d'Ondergank van zyne Stad en Ballingschap. | Treur-spel. | Orbis (*sic*) antiqua ruit. | De laatsten Druk, vermeerdert en verbeetert. | *Vignet: omgewend putje.* | Te Utrecht, | By Pieter van der Veer. 62 blz. 8°.

Bl. 3—5 opdracht, bl. 5—7 Voorspel, bl. 8 «Op den Nieuwen Schouwburg,» bl. 9 en 10 «Kort begryp,» en bl. 11 «Personagien.»

Zooals uit den titel blijkt, heeft deze uitgave geen jaartal. Ik plaats haar geheel willekeurig hier, voornamelijk omdat men op den titel «Orbis» en «De laatsten Druk» leest; misschien is zij veel later verschenen. U.

257. XX. J. VAN VONDELS | Gysbrecht | van | Aemstel, | d'Ondergank van sijne Stadt, en Ballingschap. | Treurspel. | Orbs (*sic*) antiqua ruit. | Dese laatsten druk, vermeerdert en verbetert. | *Vignet: een fontein.* | t' Amsterdam, | By de Wed: van Gysbert de Groot, Boekverkoop- | ster op de Nieuwen-dyk in de Groote Bybel. 1709. 63 en (1) blz. 8°.

Bl. 3—5 de opdracht, bl. 5—7 Voorspel, bl. 7 en 8 «Op den Nieuwen Schouwburg,» bl. 8 en 9 «Kort begryp,» en bl. 10 «Spreeckende Personagien.»

Deze druk komt geheel overeen met dien van 1682 (n°. 250). De vele drukfouten zijn nog met andere vermeerderd; zoo leest men bijv. op de 1e blz. van de opdracht «Genens» voor «Genus;» de datum der opdracht is veranderd in «den 14, van Wyn-maant,» enz.

Op de laatste blz. de twee gedichtjes «Op het Tooneel-spel». U.

258. XXI. J. V. VONDELS | Gysbrecht | van | Aemstel. | d' Ondergangk van zijne Stadt, en zijn ballingschap. | Treurspel. | Urbs antiqua ruit. | De leste druck, vermeert, en verbetert. | *Vignet: putje met «elck zyn bevrt»*. | t' Amsterdam. | By Joannes de Wees, Boekverkooper op den | Middeldam, in 't Nieuwe Testament. 1716. 64 blz. 4°.

Deze druk komt, wat indeeling, enz. betreft geheel overeen met dien van 1659 (n°. 245.)

259. XXII. J. VAN VONDELS | Gysbrecht | van | Aemstel, | d' Ondergangk van sijne Stad, en Ballingschap. | Treurspel. | Orbs (*sic*) antiqua ruit. | Dese laatsten druk, vermeerdert en verbetert. | *Vignet: een menschenhoofd met twee horens van overvloed.* | t' Amsterdam, | By de Wed: van Gysbert de Groot, Boekverkoop- | ster op de Nieuwen-dyk in de Groote Bybel. 1717. 63 en (1) blz. 8°.

De drukfouten in de uitgaven van 1682 en 1706 worden hier ook gevonden; eenige zijn verbeterd, maar ook weer andere er bij gevoegd. Overigens komt deze editie met de zoo even genoemde geheel overeen. B.G.

260. XXIII. J. VAN VONDELS | Gysbrecht | van | Aemstel, | d' Ondergank van zyne Stad, | en Ballingschap. | Treurspel. | Orbs (*sic*) antiqua ruit. | Deze laatsten druk, vermeerdert en verbetert. | *Vignet: springende fontein, met het onderschrift: «eeuwigh», als in n°. 93.* | t' Amsterdam, | By d' Erven van de Wed: G. de Groot, Boek- | verkoopers op de Nieuwendyk, 1726. 63 en (1) blz. 8°.

Deze editie is geheel gelijk aan de vorige, met vele drukfouten. B.H.

261. XXIV. J. VAN VONDELS | Gysbrecht | van | Aemstel, | d' Ondergank van zyne Stad, | en Ballingschap. | Treurspel. | Orbs (*sic*) antiqua ruit. | Deze laatsten druk, vermeerdert en verbetert. | *Vignet: omgewend putje.* | t' Amsterdam, | Gedrukt by de Wed: van J. van Egmont, | Boekdrukster en Verkoopster, op de Reguliers- | Breestraat, in de Nieuwe Drukkery. 66 en (1) blz. 8°.

Deze editie is een nadruk van de uitgaven van de Wed^e de Groot. (n°. 257 en 259). Zij is op slecht papier gedrukt en vol drukfouten. Bl. 1—10 bevat het voorwerk. Tegenover bl. 66 de beide gedichtjes «Op het Tooneel-spel». U.

262. XXV. J. V. VONDELS | Gysbrecht | van | Aemstel. | Treurspel. | Nu voor de eerste reize van woord tot woord gedrukt, gelijk | het op den Amsterdamschen Schouwburg gespeeld wordt. | *Vignet: byenkorf met onderschrift: «De Bijen storten», enz. geteekend: «P. Tanjé fecit 1729.»* | T' Amsteldam, | By David Ruarus, Boekverkoper, 1729. | Met Privilegie. (XVI), 59 en (3) blz. 8°.

Tegenover den titel een achtregelig gedicht: «Vertooning in Gysbrecht van Aemstel. In het Vierde Bedryf, na 't innemen van 't Klooster.» Op bl. V—VIII de opdracht, op bl. IX en X Voorspel, bl. XI «Op den Nieuwen Schouwburgh,» bl. XII en XIII «Kort begryp,» bl. XIV en XV «Aan den Leezer met het jaartal 1729 er onder, en bl. XVI «Spreekende personagien.» Het bericht «Aan den Lezer» is met eenige verandering in de spelling afgedrukt op bl. 15 en 16 van de Nalezingen van Van Lennep's derde deel.

Deze editie is de eerste tooneel-uitgave. Hier is het treurspel geheel en al verknoeid en verhaspeld, zooals het tot voor weinige jaren steeds op de planken gebleven is. Overal werden uitdrukkingen als: God, Jezus, Christelyck, enz., veranderd in minder aanstoot gevende. Weggelaten zijn vs. 169—172, 180—183, 195—202, 415—450, 523—526, 571—590, 675—744, 747 en 748, 1007—1018, 1042—1046, 1487—1490, 1800—1822, 1864—1872 en 1879—1883.

Deze druk heeft tot grondslag gediend voor alle volgende edities.

Op de laatste drie blz. vindt men de «Copye van de Privilegie» en de vergunning aan David Ruarus. B.L.L. en U.

263. XXVI. J. V. VONDELS | Gysbrecht | van | Aemstel; | treurspel. | Gelyk het op den Amsterdamschen Schouwburg | vertoond word. | *Vignet: byenkorf met medaillons, geteekend: «J. Punt inv. et fecit».* | Te Amsteldam, | By Izaak Duim, Boekdrukker en Boekverkooper, | bezuiden het Stadhuis. 1745. Met Privilegie. (XIV), 59 en (3) blz. 8°.

De verzen vóór den titel ontbreken, overigens geheel gelijk aan n°. 262. Op de laatste 3 blz. Copye van de Privilegie.

Op den titel staat «Met Privilegie» met boekdrukletters.

Bl. 1 van de Copye van de Privilegie eindigt; «*geconseert* | *ge-*» U.B.G.

264. XXVII. J. V. VONDELS | Gysbrecht | van | Aemstel; | treurspel. | Gelyk het op den Amsterdamschen Schouwburg vertoond word. | *Vignet: byenkorf met: «de byen storten», enz., geteekend: «N. v. Frankendaal fecit».* | Te Amsteldam, | By Izaak Duim, Boekdrukker en Boekverkooper, | bezuiden het Stadhuis. 1745. | Met Privilegie. (XIV), 59 en (3) blz. 8°.

Het titelvignet verschilt van dat van n°. 263. Tekst en spelling komen overeen met den vorigen druk.

Op den titel staat «Met Privilegie» cursief.

Bl. 1 van de «Copye van de Privilegie» eindigt: «*geac-*|*cor-*». Op bl. 11 leest men in vs. 366 «Hier lagen bylen (*sic*) in», enz.

NB. Van deze editie komen ook exemplaren voor met een gewijzigd vignet op den titel; in de Koninklijke Bibliotheek is een dergelijk ex. te vinden. Overigens zijn deze exemplaren geheel gelijk. B.V.

265. XXVIII. J. V. VONDELS | Gysbrecht | van | Aemstel; | treurspel. | Gelyk het op den Amsterdamschen Schouwburg | vertoond word. | *Vignet, als in n°. 264, zonder naam van graveur.* | Te Amsteldam, | By Izaak Duim, Boekdrukker en Boekverkooper, bezuiden het Stadhuis. 1745. | Met Privilegie. (XIV), 59 en (3) blz. 8°.

Deze editie, met fraaier letter gedrukt, is gelijk aan de vorige.

Het «Aan den Lezer» heeft geen jaartal.

Bl. 1 van de «Copye van de Privilegie» eindigt: «*ofte* | *doen*».

B.L.L.

266. XXIX. J. V. VONDELS | Gysbrecht | van | Aemstel; | treurspel. | Gelyk het op den Amsterdamschen Schouwburg | vertoond word. | *Vignet: byenkorf op een voetstuk, met onderschrift: «De byen storten», enz. rechts twee oudjes, links twee weeskinderen, geteekend: «Rein^r Vinkeles, inv. et sculp.»* | Te Amsterdam, by Jan Helders, in de Nes. 1781. | Met Privilegie. (XVI) en 63 blz. 8°.

Deze fraaie, op zwaar papier gedrukte uitgave komt geheel overeen met die van 1729 (n°. 262). Bl. I fr. titel, bl. III titel, bl. V—VIII opdracht, bl. IX en X Voorspel, bl. XI «Op den nieuwen Schouwburg,» bl. XII en XIII «Kort begrip,» en bl. XIV «Aan den Leezer» Op bl. XV vindt de vergunning van Gecommitteerden tot de zaken van den Schouwburg, aan Jan Helders, voor den tegenwoordigen Druk, in dato den 20 April 1781, en op bl. XVI de lijst der Spreekende Personagien.

De Copye van de Privilegie ontbreekt.

B.V., B.L.L. en U.

267. XXX. J. V. VONDELS | Gysbrecht | van | Aemstel; | treurspel. | Gelyk het op den Amsterdamschen Schouwburg | vertoond word. | *Vignet, als in n°. 266 zonder onderteekening.* | Te Amsteldam, by | J. Helders en A. Mars, in de Nes. 1792. | Met Privilegie. (XIV), 61 en (5) blz. 8°.

De vergunning aan J. Helders en A. Mars is gedagteekend 6 April 1792; overigens is deze uitgave, die er veel minder fraai uitziet, gelijk aan die van 1781 (n°. 266). Achteraan vindt «Gezangen van de rei van Klarissen, zo als dezelven op den Schouwburg gezongen worden. Op Bladz: 29 en Bladz: 33», onderteekend B. Ruloffs», die reeds vroeger afzonderlijk verschenen waren. B.L.L. en U.

268. XXXI. Gilbert d' Amstel, la destruction de sa ville et son exil. Tragédie en cinq actes de J. van Vondel.

Verscheen in het 18e deel van: «Chefs-d'oeuvre des théatres étrangers, Allemand, Anglais, Chinois, Danois, Espagnol, Hollandais, Indien, Italien, Polonais. Espagnol, Russe, Suédois, Traduits en Français par Messieurs Aignan, Andrieux, de Barante, Berr, Campenon, Constant, Chatelain (enz). A Paris Chez Ladvocat. Libraire-editeur des oeuvres de Shakespeare et de Schiller, au Palais Royal M. DCCC. XXXII». 8°.

Behalve dezen titel, vindt men nog een tweeden: «Chefs-d'oeuvre du théatre Hollandais. Tome I, Hooft, Vondel, Langendyk, A Paris, Chez Ladvocat, libraire .... 1832. Gysbrecht van Aemstel is afgedrukt op bl. 88—146.

Vooraf gaat een «Notice sur J. Van Vondel» beginnende: «Joseph (*sic*) Van Vondel naquit à Cologne le 17 Novembre de l'année 1587 et 1588 selon d'autres»; naar het schijnt is het een uittreksel uit Brandt.

De proza-vertaling van het treurspel begint aldus:

«La justice divine a pris enfin pitié de moi, de ma malheureuse ville et de mes pauvres concitoyens», enz.

In hetzelfde deel is ook een vertaling van *Lucifer* opgenomen (zie aldaar). B.B.

269. XXXII. J. V. VONDELS Gysbrecht van Aemstel; treurspel. Gelyk het op den Amsterdamschen Schouwburg vertoond word. (*Vignet*). Te Amsterdam, bij M. Westerman, en C. van Hulst, 1825. 78 blz. 8°.

Het vignet verbeeldt de Amsterdamsche Stedemaagd met twee andere nymphen, die te zamen een medaillon vasthouden, waarop de Parnassus met Pegasus afgebeeld is. Rondom als randschrift: « Stadsschouwburg.»

In het voorwerk zijn het «Voorspel», het «Kort begryp» en het bericht «aan den Lezer» weggelaten. Op bl. 9 de handteekening van den Secretaris van den Stads Schouwburg, A. Taunay.

Bl. 3—6 de opdracht, bl. 7 en 8 «Op den nieuwen Schouwburg,» bl. 9 de waarmerking van den Secretaris en bl. 10 «Spreekende Personagien.» B.L.L. en U.

270. XXXIII. Gysbrecht van Aemstel, treurspel in vyf bedryven, door J. VAN DEN VONDEL. (*Vignet: een lier met de maskers van Thalia en Melpomene*). Brussel, Aug. Wahlen en Brest van Kempen. M DCCC XXVI. (4), X en 75 blz. gr. 8°.

Bl. 1 fr. titel, bl. 3 titel, bl. I—IV opdracht, bl. V—VII Voorspel, bl. VIII en IX Inhoudt en bl. X Personaedjen.

In het voorwerk ontbreken het gedicht «Op den Nieuwen Schouwburg» en het bericht aan den Lezer.

Deze editie is een herdruk van een uitgave van 1659, zonder al de veranderingen, die er later ingebracht zijn. B.L.L. en U.

271. XXXIV. J. v. Vondels Gysbrecht van Amstel. Amsterdam, J. C. van Kesteren. gr. 8°.

Prachtuitgave. Genoemd in de «Alphabetische naamlijst van boeken, welke sedert het jaar 1799 tot en met het jaar 1832 in Noord-Nederland zijn uitgekomen», bl. 703.

272. XXXV. J. V. VONDELS Gysbrecht van Aemstel; treurspel. Gelyk het op den Amsterdamschen Schouwburg vertoond word. (*Vignet als in no. 269*). Amsterdam, bij M. Westerman & Zoon en C. van Hulst. 1832. 78 blz. 8°.

Geheel gelijk n°. 269. B.L.L. en U.

273. XXXVI. Gysbrecht van Aemstel, treurspel, door J. V. VONDEL. Geïllustreerd door C. Rochussen. Uitgegeven te 's Gravenhage, door de Nederlandsche Maatschappij van Schoone kunsten. Bestuurder, J. J. van Ryckevorsel. (1841). VI en 23 blz. 4°. oblong.

Op den hier beschreven titel volgt een gesteendrukte, een teekening van C. Rochussen, met dit opschrift: «Vondel, Gijsbrecht van Aemstel illustr$_t$. C. Rochussen 1841».

Op bl. III en IV de opdracht, even als het geheele treurspel, in drie kolommen gedrukt, bl. V het «Voorspel» en bl. VI de «Inhoudt en de Personaedjen».

Het treurspel is geillustreerd met 14 fraaie groote lithographien, alle door Rochussen geteekend. Op elke plaat is één hoofdmoment afgebeeld, omgeven door kleine episoden en tooneelen uit het treurspel. K.B. en U.

274. XXXVII. Ghysbrecht d'Amstel, ou les origines d'Amsterdam. Tragédie en cinq actes, par J. V. Vondel, traduite en Français, par J. Collin de Plancy. Illustrations par C. Rochussen. (*Vignet: portret van Vondel*). La Haye, Société Neerlandaise pour les beaux-arts, gérant, J. W. ten Hagen.

Bruxelles, Société des beaux-arts, gérant, A. Dewasme. 1842. (IV) en 24 blz. 4°. oblong.

Bl. 1 fr. titel en bl. III titel. Tegenover den titel dezelfde teekening van C. Rochussen, met dit opschrift: «Vondel, Gijsbrecht d'Amstel, illustr^{e}. C. Rochussen 1842.»

Men vindt in deze uitgave dezelfde platen als in n°. 273; ook is zij in drie kolommen gedrukt. Op bl. 23 en 24 Notices historiques. B.B.

275. XXXVIII. J. VAN DEN VONDELS Gysbrecht van Aemstel. Treurspel. Gelijk het op den Amsterdamschen Schouwburg vertoond wordt. (*Vignet: buste van S. Coster met attributen, gemerkt: «J. W. Kaiser del. et sculp».*) Amsterdam, bij M. Westerman & Zoon en de Wed. L. van Hulst & Zoon. 1845. 78 blz. 8°.

Geheel gelijk aan den druk van 1825. (n°. 269). B.L.L.

276. XXXIX. J. VAN VONDELS Gysbrecht van Aemstel. d' Ondergangk van zijne Stadt, en zijn Ballingschap. Treurspel. Urbs antiqua ruit. Amsterdam, J. Noordendorp. 1849. XVI en 66 blz. 8°.

Voor het boekje een fransche titel (bl. I) en daarna op bl. II en III tusschen den franschen en den eigenlijken titel een inleiding, waaruit blijkt, dat deze editie verschenen is bij gelegenheid van een vertooning van Gysbrecht door de Amsterdamsche Rederijkerskamer *Achilles*.

Naar het schijnt is bij den herdruk de uitgave van 1659 gevolgd.

Op den omslag leest men aan de achterzijde «Gedrukt bij de Erven H. van Munster & Zn.» U.

277. XL. J. VAN VONDELS Gysbrecht van Aemstel Treurspel. Met aanteekeningen door I. M. Schrant. (*Vignet: een voorstelling van Machteld van Velzen's verschijning aan Badeloch in den droom, steendruk van T. Hooiberg.*) Te Leijden, bij C. C. van der Hoek. 1851. XL en 167 blz. gr. 8°.

Het voorwerk bevat eerst op bl. III en IV de opdracht «Aan de Edel Achtbare Heeren Burgemeester en Wethouderen der stad Amsterdam»; vervolgens op bl. V en VI het «Voorberigt».

Daarop volgt een Inleiding (bl. VII—XXV) en dan begint eerst het voorwerk van het treurspel (bl. XXVI—XL), zooals het in de uitgaven van 1659 gevonden wordt. Het treurspel zelf is voorzien aan den voet der bladzijden van zeer uitvoerige aanteekeningen.

Het boek is blijkens een opgave op de achterzijde van den franschen titel, gedrukt bij J. G. la Lau. U.

278. XLI. Gysbrecht van Aemstel. Treurspel van J. VAN VONDEL. Schiedam, H. A. M. Roelants. 1856. (IV) en 68 blz. kl. 8°.

Deze editie is een herdruk van een der uitgaven van 1659. Het is n°. 40 van het Klassiek, Letterkundig Panthéon en vormde het vierde Deel van J. van Vondel's Treurspelen (zie boven n°. 29). U.

279. XLII. VONDEL'S treurspel: Gysbrecht van Amstel voor rederijkers bewerkt door J. M. E. Dercksen; voorafgegaan door een beurtzang. Vondel's roem. Leyden, de Breuk & Smits. 1858. 56 blz. gr. 8°.

Reeds vroeger verschenen in het tijdschrift *de Rederijker* bl. 145—200 met den titel: «Proeve van bewerking voor rederijkers van J. van Vondel's treurspel Gysbrecht van Aemstel. Door J. M. E. Dercksen». B.L.L.

280. XLIII. J. VAN DEN VONDEL'S Gysbrecht van Aemstel. Treurspel. Gelijk het op den Amsterdamschen Schouwburg vertoont wordt. Amsterdam, M. Westerman & Zoon. 1860. 58 blz. 8°.

Het voorwerk ontbreekt, alleen de lijst der Personaedjen is gebleven. B.L.L.

281. XLIV. J. VAN VONDEL'S treurspel Gysbrecht van Aemstel, in vier bedrijven en vijf tafereelen, voor rederijkers bewerkt, voorafgegaan door een' beurtzang, getiteld: Vondel's roem, door J. M. E. Dercksen. Tweede Druk. Amsterdam, M. Westerman & Zoon. 1867. VII en 59 blz. 8°.

Bl. II en III «Een woord aan den Lezer,» gedateerd «Leyden, Augustus 1858,» bl. IV—VI

«Vondel's roem, beurtzang» door J. M. E. Dercksen. Bl. 1 «Personen», bl. 2—59 het treurspel. B.L.L. en U.

282. XLV. Gysbrecht van Aemstel. Trauerspiel von JOOST VAN DEN VONDEL aus dem Jahre 1637. Aus dem Holländischen übertragen durch G. H. de Wilde. Leipzig: F. A. Brockhaus. 1867. XVI en 96 blz. 8°.

Bl. I fr. titel, bl. III titel, bl. V—X «Vorwort», bl. XI—XVI een beknopte levensbeschrijving van Vondel. Bl. 1—4 «Kurze Uebersicht», bl. 5 lijst van «Sprechende» en «Stumme Personen», bl. 6 «Anmerkungen» en daarna het treurspel. U.

283. XLVI. J. VAN DEN VONDEL'S Gysbrecht van Aemstel. Treurspel. Gelijk het op den Amsterdamschen Schouwburg vertoond wordt. Amsterdam, M. Westerman & Zoon. 1868. 59 blz. 8°.

Het geheele voorwerk ontbreekt, alleen op bl. 2 de lijst der «Personaedjen». B.L.L. en U.

284. XLVII. J. VAN DEN VONDEL'S Gysbrecht van Aemstel. Treurspel. Gelijk het op den Amsterdamschen Schouwburg vertoond wordt. Amsterdam, G. L. Funke. 1877. 59 blz. 8°.

Gelijk aan den vorigen druk. U.

285. XLVIII. J. VAN VONDEL'S Treurspelen. Met inleiding van J. van Vloten. II. Gysbrecht van Aemstel. Schiedam, H. A. M. Roelants. 1877. VIII en 80 blz. kl. 8°.

Deze uitgave is eigenlijk bl. 100—180 van het eerste deel van J. van Vondels Treurspelen (zie boven n°. 34). Zij verscheen afzonderlijk in het Klassiek, Letterkundig Panthéon als n°. 40.

286. XLIX. J. VAN VONDEL'S Treurspelen. Met inleiding van J. van Vloten. II. Gysbrecht van Aemstel. Schiedam, II. (*sic*) A. M. Roelants. 1885. VIII en 80 blz. kl. 8°.

Dit is een herdruk van n°. 285 voor het Klassiek, Letterkundig Panthéon. Dat het een andere uitgave is, kan blijken uit de varianten aan den voet der blz., die in dezen druk cursief en in n°. 285 gespatieerd gedrukt zijn.

287. I. Parodie | of | boertige weerklanken, | op de | tusschenspraake | met | Gysbrecht van Aemstel | en de | boode. | Overgenoomen uit het Vierde Toneel, pagina | 42 tot 45, in het Vierde Bedryf van | Gysbrecht van Aemstel. | Door | JOOST VAN DEN VONDEL. | Waarin het verhaal betreffende het omkoomen en | het mishandelen aan Klarisse, op een klugtige | en geestige manier werd voorgesteldt door het | breeken van deszelfs Pispot. | *Vignetje.* | Alömme in alle de Boekwinkels, voor 3 Stuivers | te bekomen; en op Best Mediaan Schryf- | papier: voor 4 Stuivers. 8 blz. 8°.

Op bl. 2, 4 en 6 is de tekst van het treurspel afgedrukt en op de daartegenover geplaatste blz. de parodie. Op bl. 8 leest men: «Geene Drukken hoe ook genaamt, buiten deze, zyn echt; alzo dezelve alle buiten kennis van den Autheur zyn in 't licht gebragt: dus heeft den Verkooper, de vryheid deze na zyn goedvinden al of niet te onderteekenen», met schrijfinkt onderteekend: F.H.D.

Daaronder leest men: «Van denzelven Autheur, zyn nog weinige Exemplaaren te bekoomen der navolgende Stukjes», nl.: De Geest van W. G. Focquenbroch, op de Doggerbank; Neêrlands Helden-Lied en Aan de Engelsche Kapers.

Blijkens een advertentie in de Leydsche Courant van 3 Januari 1783 is deze parodie in dat jaar verschenen. B.L.L.

288. II. Parodie | of | boertige weerklanken, | op de | tusschenspraake | met | Gysbrecht van Aemstel | en den | bode. | Overgenoomen uit het Vierde Tooneel, pagina | 42 tot 45, in het Vierde Bedryf van | Gysbrecht van Aemstel, | door | JOOST VAN DEN VONDEL. | Waarin het verhaal betreffende het omkoomen en | het mishandelen aan Klarisse, op een klugtige | en geestige manier word voorgesteld, door het | breeken van deszelfs Pispot | Tweede druk. | *Vignet: eenige attributen der tooneelspeelkunst en van*

den schouwburg. | De prys is 4 Stuivers. 7 en (1) blz. 8°.

Op de laatste bladzijde een opgave van tooneelstukken die gedrukt en te bekomen zijn «by den Uitgeever deezes, H. van Kesteren, in de Langebrugsteeg, te Amsterdam».

Vermoedelijk in het begin van deze eeuw gedrukt.

Op blz. 3 reg. 3 v. b. leest men: «Och Vader Gozewyn!». B.L.L. en U.

289. III. Parodie | of | boertige weerklanken, | op de | tusschenspraake | met | Gysbrecht van Aemstel | en den | bode. | Overgenoomen uit het Vierde Tooneel, pagina | 42 tot 45, in het Vierde Bedryf van | Gysbrecht van Aemstel, | door | JOOST VAN DEN VONDEL. | Waarin het verhaal betreffende het omkoomen en | het mishandelen aan Klarisse, op een klugtige en geestige manier word voorgesteld, door het | breeken van deszelfs Pispot. | Tweede druk. | *Vignet: attributen van muziek en tooneelspeelkunst, gegraveerd door W. J. Strunck.* | De prys is 4 Stuivers. 7 en (1) blz. 8°.

Op de laatste bladzijde dezelfde opgaven van tooneelstukken. Alhoewel de titel geheel gelijk is aan dien van II, blijkt toch, als men de beide edities naast elkaar legt, dat ze met verschillende letter gedrukt zijn. Het onderscheid is echter zeer gering; ik zou deze voor de laatste willen houden.

Bl. 3 reg. 3 v. b. leest men: «Och vader Gozewyn!». B.L.L.

290. I. Alleenspraak | van | Gysbrecht van Aemstel, | boertig berymd. | *Vignet: ornament, enz.* | De Prijs is 4 Stuivers. 7 blz. 8°.

Het vignet vertoont een turksche tulband, met vlag, waarin een halve maan prijkt, enz.

Naar de letter te oordeelen zou ik gissen dat dit gedicht gedrukt is in het laatst der vorige eeuw. G.P.

291. II. Alleenspraak van Gysbrecht van Aemstel, boertig berymd. *Vignet als in n°. 288.* De Prijs is 4 Stuivers. 7 en (1) blz. 8°.

Op de laatste blz. leest men: «Bij den Uitgeever dezes H. van Kesteren in de Langebrugsteeg, te Amsteldam, zijn de volgende Tooneelstukken gedrukt en te bekomen». B.L.L. en G.P.

292. III. Alleenspraak van Gysbrecht van Aemstel, boertig berymd. *Vignet als in n°. 289.* De Prijs is 4 Stuivers. 7 en (1) blz. 8°.

Op de laatste bladzijde dezelfde opgave als in II. B.L.L.

293. Parodie, of weêrklanken op de alleenspraak van Gysbrecht van Aemstel; toegepast op de gelukkige verlossing van Nederland, in den jare 1813. *Vignet.* Te Amsterdam, by Hendrik van Kesteren. 1813. De prys 4 stuivers. 8 blz. 8°.

Op bl. 2 leest men: «Geen Exemplaaren zullen voor echt erkend worden, dan die door den Uitgeever onderteekend zyn. (*get.*) H. van Kesteren». U.

294. Weerklank op Gysbrecht van Aemstel's alleenspraak, toepasselijk op den tegenwoordigen tijd. *Vignet: een krans van eikenbladeren met een lint.* Te Amsterdam, bij gebroeders van Arum. 1830. 13 en (1) blz. 8°.

Op de laatste bladzijde leest men: «Gedrukt te Amsterdam, bij Pieper & Ipenbuur, Boek- en Plaatdrukkers, N. Z. Achterburgwal bij de Lijnbaansteeg, n°. 149.» B.L.L.

295. Weêrklank op de Aanspraak van Raphaël in het treurspel Gijsbrecht van Aemstel voorkomende toegepast op den tegenwoordigen tijd. Door F. I. H. Te Amsterdam, bij H. Moolenijzer. 1831. (7) blz. 8°.

Parodie op de bekende aanspraak van Raphael (v. L. III bl. 422). Misschien van de hand van F. J. Hallo. U.

296. Amstels stedemaagd, starende op de hulpbeurs, eene parodie op de alleenspraak van Gysbrecht van Aemstel, Prijs 10 Centen. *Vignet: een brandende Sabbathslamp.* Te Amsterdam, bij G. J. d'Ancona, Betha-

niestraat, bij den O. Z. Achterburgwal, N°. 16. 8 blz. 8°.

Volgens een aanteekening in handschrift op den titel is dit boekje in Juni 1845 verschenen. U.

297. Humoresken op VONDELS Gijsbrecht van Aemstel door J. Linse. Te Leiden bij A. W. Sijthoff. 1878. 4°. oblong.

Bevat een titelplaat en 20 humoristische voorstellingen; en tegenover elke plaat een min of meer uitvoerige aanhaling uit het treurspel ter verklaring van de prent. U.

298. Afbeelding van het tooneel van den in 1637 gestichten Amsterdamschen Schouwburg. (hg. 512, br. 722 mM.)

De prent geeft het tooneel te aanschouwen, met alle getimmerten en opschriften. Links boven de loges leest men: «*lacht*, *daer Heraklit om schreit*». Op de architraaf van de galerijen op het tooneel staat links: «Twee vaten heeft Iupijn. Hy schenckt nu zuur nu zoet», rechts: Of matight weelde en vreugt, met druck en tegenspoet». (v. L. III bl. 321). Rechts boven de loges: «*Tooneelspel quam in 't licht tot le*».

Tegen het tooneel aan, twee schilden waarop: «Amsterdams Schoutooneel, gesticht in 't Iaar M D C XXXVII» en «Theatrvm Amstelaedamense Fundatum Anno, CIↃ IↃ C XXXVII». Daarnaast wapenschilden van C. v. d. Kruyssen, T. v. Domselaar, C. D. Wittenoom, Jan Vos, J. Serwouters en D. Vennekool. Onder de prent in 4 kolommen een gedichtje van Jan Vos, beginnende: «De duitsche Schouburg wykt», enz. Daaronder leest men: «Deze drie Afbeeldingen vande Schouburg t' Amsterdam worden opgedragen aan de E. E. Cornelis Wittenoom, Jan Vos, Tobias van Domselaar, Ioannes Serwouters, Cornelis van der Kruyssen, en Dirck Vennekool, tegenwoordig regeerende Hoofden der zelfde plaats, in 't Iaar 1658.»

Deze prenten en de volgende (n°. 299) is gegraveerd door S. Savry [1]). K.O.G.

299. Afbeelding van den Amsterdamschen Schouwburg van binnen van het tooneel gezien. (hg. 515, br. 718 mM.)

Op de lijst boven de loges leest men, van links naar rechts: «Tooneelspel quam in 't licht, tot leerzaem tijdtverdrijf; Het wijckt geen ander spel, noch koningklijcke vonden; Het bootst de weereldt na; het kittelt ziel en lijf: En prickeltze tot vreught, of slaet ons zoete wonden: Het toont in klein begrijp al 'smenschen ydelheidt, Daer Demokrit om lacht, daer Heraklit om schreit». (v. L. III 320).

Onder de prent in vier kolommen een achtregelig vers van Jan Vos: «De Schouburg is voor 't oor en oog van 't Volk gesticht», enz.; daartusschen het zinnebeeld van den Schouwburg, de Bijenkorf. Onderaan leest hetzelfde onderschrift (beginnende: «Deze drie Afbeeldingen» enz.) als in n°. 298; in handschrift is hierachter gevoegd: *door Iacob Lescaille.* K.O.G.

300. Grondteekening van den Amsterdamschen Schouwburg. (hg. 400, br. 540 mM.)

Deze prent behoort blijkens de opdracht door J. Lescaille bij de twee laatstbeschreven prenten; zij heeft tot titel: «Grondteekening vande Schouburg t' Amsterdam, gesticht int Jaer 1637».

In het midden vindt men het vers van Vondel: «ter eeuwige gedachtenisse van Raetsheer Nikolaes van Kampen», enz., en nog twee andere versjes van Vondel en een van Jan Vos op het tooneel.

In den rechterbenedenhoek leest men: «*W. vander Laegh scripsit et sculpsit*», terwijl er in handschrift bij staat: «P. Vingboons delineavit. Jacob Lescaille excudit.» P.K.

301. Gelvck | Op het Huwelijck vande Heer | Michiel Pompe, | Heere Michiels Soon, Heer van Meerdervoort, ende het | Corte Ambacht van Zwyndrecht, &c. | Ende de Eerbare Deughtrijcke Ionge Ioffrouw | Adriana van Beveren, | Dochter vande Heer Cornelis van Beveren, Ridder, | Heer van | Strevels-Houck, West-Iselmonde, &c. Raedt ende Rentmeester Generael over Zuyd- | Holland, Oud-Burgermeester der Stede Dordrecht, gewesene Ambassadeur extraordinaris | van wegen de Ho: Mo: Heeren Staten Generael aenden Coninck van De- | nemarcken, ende nu onlanghs aen syne Majesteyt van Groot- | Britannien. In plano, (hg. 410, br. 285 mM.).

[1]) Van deze gravure, evenals van n°. 299 is een navolging met gedichten van Vondel te vinden in de Marre's *Eeuwgetij der Amsterdamsche Schouwburg*.

Het gedicht [1]) is onderteekend: «A. P. A. H.»; wat dit beteekent, bleef ons steeds een raadsel. Waarschijnlijk heeft Vondel het voor een ander vervaardigd, want, daar het in de door hem zelven bezorgde uitgave zijner *Poëzy* van 1650 voorkomt, is er geen twijfel aan zijn auteurschap mogelijk. B.V.

1638.

302. Klaghte | over | Cornelia Vos. | Aen de zelve. In plano, (hg. 332, br. 265 mM.).

Boven het gedicht [2]), dat in twee kolommen gedrukt is, leest men: «Wijze: Où luis-tu soleil de mon ame». De eerste letter O heeft dezelfde voorstelling der bespotting van Christus als n°. 213; deze plano schijnt dus bij denzelfden drukker (Blaeu?) gedrukt te zijn. B.V.

303. In honore | della Christianissima Regina | Maria de Medici | alla entrata sua felice nella Cittá | d' Amsterodamo. | .... | Wellekomst | van | Marie de Medici. In plano.

Gedrukt met flinke letter op een blad papier, hg. 490, br. 360 mM. Het Italiaansche gedicht is onderteekend: «Tesselscha», het daaronder volgende Hollandsche: «I. V. Vondel». A.T.

304. Portret van Hendrik Meurs, door Theod. Matham, (hg. 335, br. 210 mM.)

Rondom het portret, dat naar rechts is, leest men: «Henric Meurs. Amsterdammer. Ætatis suae XXXV. A° MDC XXXVIII.»

Onder het portret Vondels gedicht: «Hier zietge Henrick Meurs [3])», enz. (v. L. III 160); daaronder links: «D. D. Santvoort pinx.», in het midden: «Theod. Matham sculpsit», en rechts: «J. V. Vond. compos». P.K.

1639.

305. I. I. V. VONDELS | Elektra | van | Sophokles. | Trevrspel. | Sola Sophocleo tua carmina digna cothurno. | Ghespeelt in de Amsterdamsche Schouwburgh, in November, 1639. | *Vignet: putje met «elck zyn bevrt» en het monogram* C. V. S. | t' Amsterdam, | Gedruckt by Nicolaes van Ravesteyn. | Voor Dirck Cornelisz Hout-haeck, Boeckverkooper | op de Nieuwe zijds Kolck, Anno 1639. (VI) en (50) blz. 4°.

Op bl. III en IV de opdracht «Aen de Wijze en vernuftige Ioffrouwe Maria Tesselscha Roemers, Weduwe van wijlen Heer Alard Krombalck», gedateerd «t' Amsterdam, 1639. den 19en van May». Op bl. V twee aanhalingen uit Aulus Gellius en Justus Lipsius en op bl. VI den Inhoud en de «Personagien». Achter het treurspel (bl. 48—50) een «Breeder inhoud van Elektra» (v. L. III bl. 538).

Sommige ex. van dezen druk hebben foutief: «November, 1640» op den titel. Onder het afdrukken schijnt dit opgemerkt te zijn en toen werd de fout hersteld. Ex. met 1640 kunnen dus als ouder beschouwd worden. B.V. en U.

306. II. J. V. VONDELS | Elektra | van | Sophokles. | Treurspel. | Sola Sophocleo tua carmina digna cothurno. | *Vignet: putje met «elck zyn bevrt».* | t' Amsterdam, | Voor Abraham de Wees, Boeckverkooper op den Middel- | Dam, in 't Nieuwe Testament. In den jaere 1639. (VI) en (50) blz. 4°.

Op de laatste blz. van deze uitgave, die geheel overeenkomt met de vorige, leest men onderaan: «t' Amsterdam. By Dominicus vander Stichel, Boeck-drucker op de Lauweriers-gracht. In den Jaere 1639.» B.V. en U.

307. III. J. V. VONDELS | Elektra | van | Sophokles. | Treurspel. | Sola Sophocleo tua carmina digna cothurno. | *Vignet: putje.* | t' Amsterdam, | Voor de Weduwe van Abraham de Wees, op den Middeldam, | In den jaere 1658. 56 blz. 4°.

Onder de opdracht ontbreken plaats en datum. Het voorwerk is hetzelfde. Overigens verschilt deze uitgave in tekst en spelling vrij veel met den eersten druk.

De eerste blz. van de opdracht eindigt: «eer ver- | donc-». U.

308. IV. J. V. VONDELS | Elektra | van | Sophokles. | Treurspel. | Sola Sophocleo tua carmina digna cothurno.

[1]) Ook te vinden in Versch. ged. 1644 bl. 251, Poëzy 1650 bl. 350 en Poëzy 1682 I bl. 640.

[2]) Komt ook voor in Versch. ged. 1644 bl. 309, Poëzy 1650 bl. 468 en Poëzy 1682 II bl. 60.

[3]) Komt ook voor in Versch. ged. 1644 bl. 137, Poëzy 1650 bl. 191 en Poëzy 1682 bl. 595.

| *Vignet: putje met «elck zyn beurt.»* | t' Amsterdam, | Voor de Weduwe van Abraham de Wees, op den Middel- | Dam, in 't Nieuwe Testament. In den Jare 1658. 53 en (3) blz. 4°.

Naar het uiterlijk papier, druk, letterversiering, enz. te oordeelen, schijnt het mij toe, alsof deze uitgave wat later verschenen is dan de laatst beschrevene. In den tekst zijn de meeste veranderingen, die in n°. 307 gemaakt waren, overgenomen, terwijl ook op vele plaatsen — men zou bijna zeggen voorbedachtelijk — de oudste tekst is blijven staan. Daarom meende ik dezen druk onmiddelijk op n°. 307 te moeten laten volgen.

De eerste blz. van de opdracht eindigt «tot het meeste | hangen». B.V. en U.

309. V. I. V. VONDELS | Elektra | van | Sofokles. | Treurspel. | Sola Sophocleo tua carmina digna cothurno. | *Vignet: putje met «Elck zyn beurt.»* | t' Amsterdam, | Ter Druckerye van Kornelis de Bruyn, Boeckdruc- | ker, in de Gravestraet. CIƆ IƆC LXI. 47 en (1) blz. 8°.

Voor deze uitgave is de eerste druk van 1658 (n°. 307) tot grondslag genomen. U.

310. VI. J. V. VONDELS | Elektra | van | Sophokles. | Treurspel. | Sola Sophocleo tua carmina digna cothurno. | *Vignet: putje met «Elck zyn beurt.»* | t' Amsterdam, | Voor Joannes de Wees, Boekverkoper op den Middeldam, | in 't Nieuwe Testament. Anno 1695. 53 en (3) blz. 4°.

Voor deze uitgave schijnt de tweede druk van 1658 (n°. 308) gevolgd te zijn. B.V. en U.

311. I. J. V. VONDELS | Maeghden. | Treurspel. | 'Υμᾶς τ' ὀνήζω, τὰς δέ τε βλάψω θανὼν. | Mediisque in millibus ardet. | *Vignet: putje met «elck zyn bevrt»*. | t' Amsterdam, | Voor Abraham de Wees, Boeckverkooper op den Vygen- | Dam, in 't Nieuwe Testament. In den Jaere 1639. (VI) en (58) blz. 4°.

Op bl. III en IV «Opdraght aen Agrippine [1])», bl. V en VI de «Inhoud» en bl. VI «Personagien». Achteraan op bl. 56—58 vindt men Vondels gedicht: «Op de Tweedraght der Christe Princen».

Op de laatste blz. onderaan: »t' Amsterdam, Gedruckt by Dominicus vander Stichel.» U.

312. II. J. V. VONDELS | Maeghden | Treurspel. | 'Υμᾶς τ' ονήζω, τὰς δέ τε βλαψω θανὼν. | Mediisque in millibus ardet. | *Vignet: putje met «elck zyn beurt.»* | t' Amsterdam, Voor Abraham de Wees, Boeckverkooper op den Vygen- | dam, in 't Nieuwe Testament. In den Iaere 1639. (VI) en 56 blz. 4°.

Op de laatste 3 blz. het gedicht: «Op de Tweedraght der Christe Princen» en het adres van den drukker.

In vs. 4 leest men: «met dē zwaerde», in den vorigen druk: «met den zwaerde». In vs. 439 staat: «vrede», in plaats van «veede» zooals n°. 311 heeft.

Bij den heer Pappelendam te Amsterdam.

313. III. J. V. VONDELS | Maeghden. | Treurspel. | 'Υμᾶς τ' ὀνήζω, τὰς δέ τε βλάψω θανών. | Mediisque in millibus ardet. | *Vignet: putje met «Elck zyn Beurt.»* | t' Amsterdam, | Voor Abraham de Wees, Boeck-verkooper op den | Vijgen-dam, in 't Nieuwe Testament. In den Jare 1639. (VI) en 56 blz. 4°.

Evenals in de vorige uitgave, wordt hier op de 3 laatste blz. het gedicht: «Op de Tweedraght der Christe Princen» en onderaan den naam van den drukker gevonden.

In vs. 439 leest men «vrede» in plaats van «veede», zooals in den eersten druk terecht gevonden wordt. U.

314. IV. J. V. VONDELS | Maeghden. | Treurspel. | 'Υμᾶς τ' ὀνήζω, τὰς δέ τε βλάψω θανών. | Mediisque in millibus ardet. | *Vignet: putje met «elck zyn beurt.»* | t' Amsterdam, | Voor Abraham de Wees, Boeck-

[1]) Komt ook voor in Poëzy 1650 bl. 316, en Poëzy 1682 II bl. 261.

verkooper op den Vygen- | Dam, in 't Nieuwe Testament. In den Iaere 1643. (VI) en (59) blz. 4°.

Achter het treurspel worden ook hier het gedicht en dezelfde vermelding van drukker gevonden. Daarachter treft men echter nog een viertal bladzijden aan, waarvan er drie bedrukt zijn. De eerste bladzijde heeft de letter I als teeken van de doorloopende signatuur. Zij bevatten het fragment van «Rozemont. Treurspel. Het eerste bedrijf [1]» (v. L. III bl. 476).

In vs. 20 leest men «vevrolght (*sic*)», in vs. 439 «vrede (*sic*)» en in vs. 1770 «geen glori» in plaats van «Gods glori».

315. IV*a*. Van dezen druk komen ook exemplaren voor met het jaartal 1644 op den titel. Voor zoo ver ik heb kunnen nagaan, is het dezelfde uitgave. B.V. en U.

316. V. J. V. VONDELS | Maeghden. | Treurspel. | 'Τμας τ' ὀνήζω, τὰς δέ τε βλάψω θανών. | Mediisque in millibus ardet. | *Vignet: putje met «elck zyn beurt.»* | t' Amsterdam, | Voor Abraham de Wees, op den Middeldam, | in 't nieuwe Testament. 1643. 69 en (3) blz. 4°.

Achteraan het gedicht «Op de Tweedraght der Christe Princen» (3 blz).

De paginatuur is van blz. 16 af in de war, in plaats van 17 staat er dan 25 en zoo vervolgens. B.V. en U.

317. VI. I. V. VONDELS | Maeghden. | Treurspel. | 'Τμᾶς τ' ὀνήζω, τὰς δέ τε βλάψω θανών. | Meliisque (*sic*) in millibus ardet. | *Vignet: putje met «Elck zyn beurt.»* | t' Amsterdam, | Ter Druckerye van Kornelis de Bruyn, Boeckdruc- | ker, in de Gravestraet. CIↃ IↃC LXI. 54 en (2) blz. 8°.

Op de beide ongenummerde bladzijden is het gedicht «Op de Tweedraght», enz. afgedrukt. U.

318. VII. J. V. VONDELS | Maeghden. | Treurspel. | 'Τμᾶς τ' ὀνήζω, τὰς δέ τε βλάψω θανών. | Mediisque in millibus ardet. | *Vignet: putje met «elck zyn beurt.»* | t' Amsterdam, | Voor Joannes de Wees, op den Middeldam, | in 't nieuwe Testament, 1709. 69 en (3) blz. in 4°.

Achteraan op de ongenummerde blz. het gedicht «Op de tweedraght der Christe Princen» (1 blz.) en «Rozemont» (2 blz.). U.

319. VIII. Maagden. | Treurspel. | 'Τμᾶς τ' ονήζω, τὰς δέ τε βλάψω θανών. | Mediisque in millibus ardet. | *Vignet: genius, zittende op een vierkant blok, waarop symbolen van het treurspel liggen met het onderschrift: «finis coronat opus.» Onderaan: «S. F. M. f.»* | Te Amsteldam, | By M. Magérus, Boekverkooper, 1773. 70 blz. 8°. B.L.L.

320. VIII*a*. De Haarlemsche bibliotheek bezit van deze uitgave een ex. op groot papier, dat geheel met het hier beschrevene overeenkomt; alleen verschilt de naam van den uitgever: «Te Amsteldam, By Joannes Punt, 1773.»

NB. In het Klassiek, Letterkundig Panthéon van Roelants verscheen in 1881 een herdruk, in één bandje met de *Gebroeders* (zie lager).

321. I. J. V. VONDELS | Gebroeders. | Treurspel. | Fuimus Troës. | *Vignet: putje met «elck zyn beurt.»* | t' Amsterdam, | by Dominicus vander Stichel. | Voor Abraham de Wees, Boeckverkooper op den Middel- | Dam, in 't Nieuwe Testament. Anno 1640. (x) en (57) blz. 4°.

Op bl. III—VIII de opdracht aan «Den welwijze en hooghgeleerde Heere, Geeraerd Vossius, Professor der Historien, in de doorluchtige Schole der wijd vermaerde Koopstede Amsterdam», gedateerd «t' Amsterdam, den 29 van Slaghtmaend, 1639 [1])». Bl. IX «Inhoud» en bl. X de lijst der «Personagien».

Achter het treurspel, op bl. 56 en 57, vindt men Vondels gedicht «Davids Lyckklaght Over «Saul en zijn zoonen [2])». U.

322. II. I. V. VONDELS | Gebroeders.

---

[1]) Rozemont komt ook voor achter de Gebroeders (zie n°. 324) en in Poëzy 1682 II bl. 564.

[1]) De gedichtjes in de opdracht, vele vertalingen uit de Æneas, komen ook over in Poëzy 1650 bl. 474 en Poëzy 1682 II bl. 591.

[2]) Ook te vinden in Versch. Ged. 1644 bl. 297, Poëzy 1650 bl. 451 en Poëzy 1682 II bl. 3.

| Treurspel. | Fuimus Troës. | *Vignet: putje met «elck zyn beurt.»* | t' Amsterdam, by Dominicus van der Stichel. | Voor Abraham de Wees, Boeckverkooper op den Middeldam, | in 't Nieuwe Testament. Anno 1641. (x) en (58) blz. 4°.

Deze uitgave verschilt veel van de vorige. De titel van Vossius in de opdracht is veranderd in «Den zeer eerwaerdigen en voortreflijcken Heere, Geeraert Vossius, Canonick der Aerts-bisschoppelijcke Kercke te Kantelbergh». Op bl. IX vindt men twee gedichten «Op het afzetsel van den Heere Geeraert Vossius,.... Kunstigh naer 't leven gedaen, door Ioachim Sandrart» (v. L. IV bl. 5) en bl. X de «Inhoudt» en de lijst der «Personagien».

In het treurspel en in de opdracht zijn zeer vele veranderingen in den tekst aangebracht, die voor het meerendeel aan den voet der blz. bij Van Lennep zijn afgedrukt.

Op bl. 56 vindt men het gedicht «Danckoffer aen Den Magistraet van Amsterdam, Na het spelen van de Gebroeders In den Schouburgh» (zie hieronder) en bl. 57 en 58 «Davids Lyckklaght». B.V. en U.

323. III. J. V. VONDELS | Gebroeders. | Treurspel. | Fuimus Troës. | *Vignet: putje met «elck zyn beUrt.»* | t' Amsterdam, by Adriaen Roest, | Voor Abraham de Wees, Boeckverkooper op den Middeldam, | in 't Nieuwe Testament. Anno 1650. (x) en (54) blz. 4°.

Ook in deze uitgave heeft het treurspel verschillende veranderingen ondergaan, die zich voor het meerendeel bepalen tot verzachtingen van eenlettergrepige woorden als *my*, *ghy*, enz. in *me*, *ghe*, terwijl in de opdracht alle Latijnsche citaten weggelaten zijn.

Op bl. IX is in de plaats van het tweetal verzen op Vossius het gedicht «Danckoffer aen Den Magistraet» afgedrukt, terwijl aan het einde «Sauls Lijckklaght» weggelaten is.

De eerste letter van de opdracht is hier versierd met krulornament. U.

324. IV. J. V. VONDELS | Gebroeders. | Treurspel. | Fuimus Troës. | *Vignet: putje met «elck zyn beurt.»* | t' Amsterdam, by Adriaen Roest, | Voor Abraham de Wees, Boeckverkooper op den Middeldam, | in 't Nieuwe Testament. Anno 1650. (x), (54) en (3) blz. 4°.

Deze uitgave komt overeen met de vorige; enkele drukfouten vindt men er in.

De eerste letter van de opdracht is versierd met de afbeelding van David met de harp, terwijl op den titel de naam van Adriaen Roest met kleiner letter (1 mM. hoog) is gedrukt dan in de vorige editie (bijna 2 mM. hg).

Ook achter dezen druk vindt men in sommige ex. het fragment van Rozemont (zie n°. 314), waarvan de signatuur I, juist past op die van het treurspel zelf. B.V. en U.

325. V. J. V. VONDELS | Gebroeders. | Treurspel. | Fuimus Troës. | *Vignet: met «elck zyn beurt».* | t' Amsterdam, | Voor Abraham de Wees, Boeckverkooper op den Middeldam, | in 't Nieuwe Testament. Anno 1650. 64 blz. 4°.

Bl. 3—8 opdracht, bl. 9 Danckoffer, bl. 10 Inhoudt en Personagien. De eerste blz. van de opdracht eindigt: «*eenigen* | *zoons*». B.V. en U.

326. VI. J. V. VONDELS | Gebroeders. | Treurspel. | Fuimus Troës. | *Vignet met «elck zyn beurt.»* | t' Amsterdam. | Voor Abraham de Wees, Boeckverkooper op den Middeldam, | in 't Nieuwe Testament. Anno 1650. 64 blz. 4°.

Deze editie is gelijk aan de vorige.

De eerste bl. van de opdracht eindigt hier echter: «*zyns* | *eenigen*». B.V. en U.

327. VII. I. V. VONDELS | Gebroeders. | Treurspel. | Fuimus Troës. | *Vignet met «Elck zyn beurt.»* | t' Amsterdam, | Ter Druckerye van Kornelis de Bruyn, Boekdruc- | ker, in de Gravestraet. CIↃ IↃC LXI. 58 blz. 8°.

Bl. 3—8 opdracht, bl. 9 Danckoffer, bl. 10 Inhoudt en Personaedjen. U.

328. VIII. D. E. Heidenreichs | Rache zu Gibeon | Oder | Die sieben Brü- | der aus dem Hause | Sauls. | Trauer-Spiel. | Meist nach dem Holländischen | JOSTS VAN VONDEL | In Verlegung Johanni Cundisii, Buch- |

händler in Görlitz. | Leipzig, | Gedruckt bey Christian Michael. | M. DC. LXII. 102 blz. 8°.

Deze vertaling bevindt zich in de Koninklijke Bibliotheek te Berlijn; de mededeeling van den titel ben ik verschuldigd aan de tusschenkomst van Dr. M. F. A. G. Campbell.

NB. De vertaling van *de Gebroeders* in het Duitsch door Gryphius komt hier niet in aanmerking, omdat zij nimmer afzonderlijk het licht heeft gezien. Zij is het eerst gedrukt in: «Andreae Gryphii um ein merckliches vermehrte Teutsche Gedichte. Breszlau und Leipzig, in Verlegung der Fellgiebelischen Erben. 1698», 2 dln 8°.

329. IX. J. V. VONDELS | Gebroeders. | Treurspel. | Fuimus Troës. | *Vignet: putje met «elck zyn beurt.»* | t' Amsterdam. | Voor Joannes de Wees, Boeckverkooper op den Middel- | dam, in 't Nieuwe Testament. Anno 1707. 64 blz. 4°.

Geheel gelijk aan n°. 326. U.

330. X. J. VAN VONDEL'S Treurspelen. Met inleidend schrijven van J. van Vloten. IV. Gebroeders. Maeghden. Schiedam, H. A. M. Roelants. 1881. IV en 124 blz. kl. 8°.

Deze uitgave vormt n°. 110 van het Klassiek, Letterkundig Panthéon en is bl. 377—500 van J. van Vondel's Treurspelen dl. I (zie boven n°. 34).

331. Ridderlyck | bancket, | voor Heer | Adam van Lochorst, | Ridder, Heer van de Lier, | en Ioffer | Cornelia Paavw, | eenige Dochter van Heer | Michael Paavw, | Ridder van sint Marco, Heer van Achtienhoeven, &c. | *Vignet: drukkersmerk van Blaeu.* | t' Amsterdam, | By Iohan en Cornelis Blaev. | CIↃ IↃ C XXXIX. (8) blz. folio.

Op bl. 8 onderaan Vondels «Lierdicht», dat bij v. L. IV bl. 37 afgedrukt is met het opschrift «Hymen». Daaronder staat des dichters handteekening: «I. v. Vondel» [1]).

[1]) Komt voor in Versch. ged. 1644 bl. 262, Poëzy 1650 bl. 361 en Poëzy 1682 I bl. 652.

In het exemplaar van de Vries is met een zeventiende-eeuwsche hand, op de laatste bl. onderaan links geschreven «*S. D. Braij* 1640 $\frac{1}{1}$ en rechts: *Mr. C. Padbrue.* B.V.

332. Portret van Hendrik Meurs, door P. Pontius, (hg. 350, br. 235 mM).

Ter halver lijve, rechts, zittende voor een tafel, waarop een geopend boek, in de rechterhand een veêren pen. In een ovaal met dit omschrift: «Henricus Meursii Amstelredamensis. Iuventutis moderator vigilantissimus. Docuit annos XIII. Ætatis suae XXXVI. Anno Christi Redempt. M DC XXXIX.» Op een draperie onderaan Vondels gedicht (v. L. III 160): «De tong is tolck [1])», enz. geteekend: *J. v. Vond. comp*, links: *P. Codden pinxit.*, in het midden: *P. Pontius Sculpsit.* B.V.

333. Portret van Judith Cotermans, door P. Pontius (hg. 340, br. 225 mM.)

Kniestuk, links zittende op een stoel met gebeeldhouwde leuning, in de rechterhand een gouden sieraad vasthoudende, pendant van het voorgaande. Rondom het ovaal leest men: «Iuditha Cotermanna Dordracena, Henrici Meursii conjux fidissima, aetatis suae XXIX, anno Christi redemptoris. M DC XXXIX.» Op een draperie onderaan is met boekdrukletter het gedicht van Vondel [2]) gegraveerd, onderteekend *J. V. Vond. comp.*, links *P. Codden pinxit.*, in het midden *P. Pontius Sculpsit.* B.V.

1640.

334. I. J. V. VONDELS | Joseph | In Dothan. | Treurspel. | Infidos agitans Discordia Fratres. | *Vignet: putje met «elck zyn beurt.»* | t' Amsterdam, By Dominicus vander Stichel. | Voor Abraham de Wees, Boeckverkooper op den Middel- | dam in 't Nieuwe Testament. Anno CIↃ IↃ C XL. (VIII) en (51) blz. 4°.

Het voorwerk bevat op bl. III—VI de opdracht aan »Den Heere Ioachim van Wickevort», gedateerd «den 11 van Wijnmaent 1640», bl. VII den «Inhoudt» en bl. VIII de lijst der «Personagien».

Deze uitgave maakt het eerste deel uit van de Joseph-trilogie, die in 1640 met dezen titel verscheen: «J. V. VONDELS | Joseph | Begrepen in drie Treurspelen | Ioseph in Dothan | Ioseph in Ægypten. | Ioseph in 't Hof. | Durate, et

[1]) Ook in Versch. ged. 1644 bl. 136, Poëzy 1650 bl. 191 en Poëzy 1682 II bl. 580.
[2]) Afgedrukt in Poëzy 1682 II bl. 580.

vosmet rebus servate secundis. | *Vignet: putje met: «elck zyn beurt.»* | t' Amsterdam, Gedruckt by Dominicus van der Stichel. | Voor Abraham de Wees, Boeckverkooper op den Middel- | dam, in 't Nieuwe Testament. Anno CIↃ IↃ C XL.»
U.

335. II. J. V. VONDELS | Joseph | In Dothan. | Treurspel. | Infidos agitans Discordia Fratres. | *Vignet: putje met «elck zyn beurt.»* | t' Amsterdam, By Dominicus van der Stichel. | Voor Abraham de Wees, Boeckverkooper, op den Middel- | dam, in 't Nieuwe Testament. In den Jare CIↃ IↃ C XLIV. (VI) en (50) blz. 4°.

Bl. III—V de opdracht en bl. VI den «Inhoudt» en de lijst der «Personagien».

De eerste letter van de opdracht is versierd met een bijbelsche voorstelling.

De eerste blz. van de opdracht eindigt: *«het andere | doet;»*. B.V. en U.

336. III. J. V. VONDELS | Joseph | In Dothan. | Treurspel. | Infidos agitans Discordia Fratres. | *Vignet met «elck zyn beurt.»* | t' Amsterdam, By Dominicus van der Stichel. | Voor Abraham de Wees, Boeckverkooper, op den Middel- | dam, in 't Nieuwe Testament. In den Iare CIↃ IↃ CXLIV. (VI) en (50) blz. 4°.

Geheel gelijk n°. 335.

De eerste bl. van de opdracht eindigt «be- | sluit,». U.

337. IV. J. V. VONDELS | Joseph | In Dothan. | Treurspel. | Infidos agitans Discordia Fratres. | *Vignet met: «elck zyn be Urt.»* | t' Amsterdam, By Dominicus van der Stichel. | Voor Abraham de Wees, Boeckverkooper,, op den Middel- | dam, in 't Nieuwe Testament. In den Iare CIↃ IↃ C XLIV. (VI) en (50) blz. in 4°.

De eerste bl. van de opdracht eindigt «be- | sluit,». Van de vele weinig beteekenende varianten, met de vorige uitgave, geef ik hier alleen op in vs. 42: «Het loeien en 't geblaet van broederlijcke vee», in plaats van «van 't broederlijcke vee», zooals natuurlijk de juiste lezing is.
B.V. en U.

338. V. J. V. VONDELS | Joseph | In Dothan. | Treurspel. | Infidos agitans Discordia Fratres. | *Vignet: putje met «elck zyn beurt.»* | t' Amsterdam, By Dominicus van der Stichel. | Voor Abraham de Wees, Boeckverkooper, op den Middel- | dam, in 't Nieuwe Testament. In den Jare CIↃ IↃ CXLIV. (VI) en (50) blz. 4°.

De eerste bladzijde van de opdracht eindigt «be- | sluit,». Behalve het verschil op den titel in het woord Jare, dat in de vorige uitgaven met de korte I (Iare) gedrukt is, kan men het verschil van deze editie met de andere opmerken in vs. 1485, waar men als drukfout, «ontschuldigh» voor «onschuldigh» leest.
B.V. en U.

339. VI. J. V. VONDELS | Joseph | In Dothan. | Treurspel. | Infidos agitans Discordia Fratres. | *Vignet: putje met «elck zyn beurt.»* | t' Amsterdam, | Voor Abraham de Wees, Boeckverkooper op den Middeldam, | in 't Nieuwe Testament. In den Jare CIↃ IↃ CXLIV. (VI) en (50) blz. 4°.

Behalve door kleine verschillen op den titel, kenmerkt deze uitgave zich o. a. nog door een dwaze drukfout in vs. 25, waar men leest «En ruickende voorby den op- en ondergangk», in plaats van «En reickende». U.

340. VII. I. V. VONDELS | Ioseph | In Dothan. | Treurspel. | Infidos agitans Discordia Fratres. | *Vignet: putje met «Elck zyn beurt.»* | t' Amsterdam, | Ter Druckerye van Kornelis de Bruin, Boeckdruck- | ker, in de Gravestraet. CIↃ IↃC LX. 54 blz. 8°.

Bl. 3—7 opdracht, bl. 8 «Inhoudt» en lijst der «Personagien». U.

341. VIII. I. V. VONDELS | Joseph | In | Dothan. | Treurspel. | Infidos agitans Discordia Fratres. | *Vignet: spittende «bovman».* | t' Amsterdam, | Gedruckt by Ian I. Bouman, Boeck-

verkooper op | 't Water, in de Lelye onder de Doornen, Anno 1665. 55 blz. 8°.

Bl. 3—7 opdracht, bl. 8 «Inhoudt» en lijst der «Personagien». U.

NB. Even als er in 1671 van *Sofompaneas* (n°. 226) en van *Joseph in Egypten* (n°. 363) een druk verscheen, zal dit stellig evenzeer gebeurd zijn met *Joseph in Dothan*. Tot heden vond ik nergens een exemplaar, evenmin als van een uitgave van 1678, die ik in een auctie-catalogus van J. L. Beyers (Mei 1879) onder n°. 1256 opgegeven vond.

342. IX. J. v. VONDELS | Joseph | In Dothan. | Treurspel. | Infidos agitans Discordia Fratres. | *Vignet: putje met «Elk zyn Beurt.»* | t' Amsterdam. | Voor Joannes de Wees, Boekverkooper op den Middeldam, | in 't Nieuwe Testament, 1692. 56 blz. 4°.

Bl. 3—8 opdracht, bl. 6 «Inhoudt» en lijst der «Personagien».

Ter onderscheiding met de volgende uitgave geef ik hier enkele kenmerken op, waaraan men het verschil tusschen beide kan nagaan.

De tweede R in het woord Treurspel op den titel heeft een lange krul.

Op de eerste bl. van de opdracht reg. 7 v. b. leest men «tooneel wijsheit».

Op bl. 7 reg. 2 v. o. staat «ruickende» voor «reickende»; op bl. 13 reg. 16 v. b. «boeder» (*sic*), enz. U.

343. X. J. v. VONDELS | Joseph | In Dothan. | Treurspel. | Infidos agitans Discordia Fratres. | *Vignet: «Elk zyn Beurt.»* | t' Amsterdam, | Voor Joannes de Wees, Boekverkooper op den Middeldam, | in 't Nieuwe Testament, 1692. 56 blz. 4°.

Deze uitgave is gelijk aan de vorige, behalve de volgende verschillen. De tweede R in «Treurspel» op den titel heeft geen krul.

Op de eerste blz. van de opdracht reg. 7 v. b. staat: «tooneelwijsheyt».

Op bl. 7 reg. 2 v. o. leest men «ruckende» voor «reickende», bl. 13 reg. 16 v. b. «broeder». U.

344. XI. J. v. VONDELS | Joseph | in | Dothan, | treur-spel. | Infidos agitans Discordia Fratres. | *Vignet: omgewend putje.* | t' Amsterdam. | By de Wed: van Gysbert de Groot, Boeck- | verkoopster op de Nieuwendijck, tusschen de twee | Haerlemmer-Sluysen, 1704. 55 blz. 8°.

Deze uitgave is evenals de beide vorige vol drukfouten; toch zijn vele fouten van de vorige hier hersteld.

Bl. 3—6 opdracht, bl. 7 «In-houdt». Bl. 8 lijst der «Personagien», bl. 9—55 het treurspel. B.L.L., U.B.A. en U.

345. XII. J. v. VONDELS | Joseph | in | Dothan, | treur-spel. | Infidos agitans Discordia Fratres. | *Vignet: omgewend putje.* | t' Amsterdam, | By de Erven van de Wed: Gysbert de Groot, | Boeckverkoopers op de Nieuwen-dijck, tusschen | de twee Haerlemmer-Sluysen, 1730. 55 blz. 8°.

Geen enkele drukfout van de vorige uitgave is hier verbeterd; deze is dus letterlijk nagedrukt. B.L.L. en U.

346. XIII. J. v. VONDELS | Joseph | in | Dothan, | treur-spel. | Infidos agitans Discordia Fratres. | *Vignet: stralende zon omgeven door krulornament.* | Te Rotterdam. | Gedrukt voor de Liefhebbers | 1733. 55 blz. 8°.

Gelijk aan de vorige uitgave. B.L.L.

347. XIV. J. V. VONDEL'S Joseph in Dothan. Treurspel. Gelijk het is opgevoerd op den 21sten April 1847, door *De Rederijkerskamer*, opgerigt te Amsterdam in het jaar 1844. Infidos agitans Discordia Fratres. Amsterdam, P. N. van Kampen & de erven H. van Munster en Zoon. 1847. 68 blz. 8°.

Bl. 1 fr. titel, bl. 3 titel, bl. 5 en 6 «Inhoudt» en bl. 6 lijst der «Personen». U.B.A.

348. XV. J. V. VONDEL. Joseph in Dothan. Treurspel. Nieuwe uitgave. Amst. J. Noordendorp, 1854. kl. 8°.

Genoemd in *Brinkman's Catalogus der Boe-*

ken... gedurende de jaren 1850—1882... uitgegeven, blz. 1258.

349. XVI. Joseph in Dothan. Treurspel van J. VAN VONDEL. Schiedam, H. A. M. Roelants. 1855. 76 blz. kl. 8°.

Deze druk is het derde Deel der uitgave van J. van Vondels Treurspelen. (Zie boven n°. 29) in het Klassiek, Letterkundig Panthéon van Roelants, waarvan dit deeltje n°. 33 is.

350. XVII. J. VAN VONDEL. Joseph in Dothan. Treurspel. Schooluitgave, door P. Busschaert. Brugge, E. Gailliard & Cie. 1872. kl. 8°.

Editio castigata, en zonder aanteekeningen. De titel werd mij aldus opgegeven, in de Nalezingen hoop ik deze uitgave uitvoeriger te beschrijven.

351. XVIII. J. VAN VONDEL'S Treurspelen. III. Joseph in Dothan, in Egypten, en in 't Hof. Met inleidend woord van J. van Vloten. Schiedam, H. A. M. Roelants. 1879. (IV) en 176 blz. kl. 8°.

Deze uitgave is bl. 180—376 van J. van Vondel's Treurspelen bij denzelfden uitgever verschenen. (Zie n°. 34 en 43). Afzonderlijk zag deze aflevering het licht als n°. 33 in het Klassiek, Letterkundig Panthéon; op den omslag daarvan staat het jaartal 1885.

352. XIX. Jozef in Dothan. Treurspel van J. VAN VONDEL opnieuw uitgegeven met aanteekeningen door J. L. Peters. Venloo, Wed. H. H. Uyttenbroeck. 1882. (2), IV en 90 blz. kl. 8°.

Als inleiding is voor deze uitgave een aanhaling uit J. van Lennep's kritisch overzicht van Jozef in Dothan geplaatst (bl. I en II), op bl. III en IV Inhoud. Onder aan de blz. enkele zeer korte aanteekeningent, ter verklaring van verouderde woorden. Het boekje is gedrukt bij Gebr. Lockum te Roermond. U.

353. XX. Studien over VONDEL en zijn Jozef in Dothan door A. M. Verstraeten van het Gezelschap van Jezus *Vignet: wapenschild met Vlaamsche leeuw, als randschrift: «excelsior S. Leliaert, A. Siffer»*. Gent Drukkerij S. Leliaert, A. Siffer & Cie Hoogpoort, 52 1886. 316 blz. 8°.

Bl. 1 fr. titel, bl. 3 titel; behalve den hierboven afgeschreven titel vindt men hier nog een tweeregelige aanhaling uit *Jozef in Dothan*. Bl. 4 facsimile der handteekening van A. M. Verstraeten; bl. 5—8 «Voorbericht», bl. 9—94 «Eerste deel, De dichter en zijn treurspel», verdeeld in 3 hoofdstukken, getiteld: 1. Geschiedenis en algemeen overzicht van het treurspel, 2. Vinding en schikking, 3. Stijl en taal. (Inleiding).

Bl. 95—244 «Tweede deel. Jozef in Dothan, taal en letterkundig verklaard». Hierin is het treurspel in zijn geheel met het voorwerk afgedrukt; aan den voet der blz. taal-, letter- en geschiedkundige aanteekeningen in twee kolommen.

Bl. 245—288 «Derde deel. Het treurspel en de trilogie», verdeeld in vier hoofdstukken, getiteld: 1. De drie Jozefs of de trilogie van Vondel, 2. De drie Jozefs, of de trilogie van P. le Jay, 3. Het eigenaardige van Vondels tooneel en 4. Vondel tegenover de uitheemsche tooneeldichters.

Bl. 289—316 «Aanhangsel», bevattende eene Inleiding; over de Navolgingen en toespelingen van oude schrijvers, door Vondel gebruikt. Vondels taal- en spraakleer. Tekstcritiek en Drukfouten. Inhoud.

Tusschen bl. 288 en 389 een ongenummerd blad: «Plaatsbeschrijving voor den Jozef in Dothan» (met een kaartje). U.

354. XXI. VONDELS Jozef in Dothan Treurspel in vijf bedrijven taal- & letterkundig verklaard door A. M. Verstraeten van het Gezelschap van Jezus Schooluitgave *Vignet: als in n°. 352*. Gent Drukkerij S. Leliaert, A. Siffer & Cie Hoogpoort, 52 1887. 133 en (3) blz. 8°.

Bl. 1 fr. titel, bl. 3 titel, bl. 4 facsimile der handteekening van A. M. Verstraeten, bl. 5 Voorbericht, bl. 6—12 Inleiding (I Geschiedenis van het Treurspel, II. Bronnen, III. Letterkundige Waarde). Plaatsbeschrijving voor den Jozef in Dothan, (met een kaartje) zonder nummering geplaatst tusschen de blz. 12 en 13.

Bl. 13—133 het stuk (herdruk van het 2^e^ deel der vorige uitgave, doch met minder aanteekeningen).

De 3 ongenummerde blz. bevatten: «Lijst der schoonste stukken» en Bladwijzer. U.

355. I. J. V. VONDELS | Joseph | In Egypten. | Treurspel. | Nusquam tuta Fides. | *Vignet: putje met «elck zyn beurt.»* | t' Amsterdam, Gedruct

by Dominicus vander Stichel. | Voor Abraham de Wees, Boeckverkooper op den Middel- | dam, in 't Nieuwe Testament. Anno CIↃ IↃ C XL. (VIII) en (44) blz. 4°.

Op bl. III—VI de opdracht aan «Den Heere Ioan Vechters of Victorijn, Rechtsgeleerde», onder dagteekening van «den 23en van Wijnmaent» 1640 [1]). Bl. VII de «Inhoudt» en bl. VIII de lijst der «Personagien». B.V. en U.

356. II. J. V. VONDELS | Joseph | in Egypten. | Treurspel. | Nusquam tuta fides. | *Vignet: putje met «elck zyn beurt.»* | t' Amsterdam, By Dominicus van der Stichel. | Voor Abraham de Wees, Boeckverkooper, op den Middel- | dam, in 't Nieuwe Testament. In den Jare CIↃ IↃ C XLIV. (VIII) en (44) blz. 4°.

De beginletter van de opdracht is versierd met een hoorn van overvloed.

In vs. 320 leest men in afwijking van de andere uitgaven: «En waert is niet niet (*sic*) een huys, maer Rijcken te regeeren». B.V. en U.

357. III. J. V. VONDELS | Joseph | in Egypten. | Treurspel. | Nusquam tuta fides. | *Vignet: putje met «Elck zyn beurt.»* | t' Amsterdam, By Dominicus van der Stichel. | Voor Abraham de Wees, Boeckverkooper op den Mid- | deldam, in 't Nieuwe Testament. In den Jare CIↃ IↃ C XLIV. (VIII) en (44) blz. 4°.

De eerste letter van de opdracht is versierd met een bloemkelkachtig ornament. B.V. en U.

358. IV. J. V. VONDELS | Joseph | in Egypten. | Treurspel. | Nusquam tuta fides. | *Vignet: putje met «elck zyn beurt.»* | t' Amsterdam, By Dominicus van der Stichel. | Voor Abraham de Wees, Boeckverkooper, op den Middel- | dam, in 't Nieuwe Testament. In den Jare CIↃ IↃ C XLIV. (VIII) en (44) blz. 4°.

De eerste letter van de opdracht heeft een roset in 't midden.

In vs. 1147 leest men «ten huzie» voor «ten huize». B.V. en U.

359. V. J. V. VONDELS | Joseph | in Egypten. | Treurspel. | Nusquam tuta fides. | *Vignet: putje met «Elck zyn beurt.»* | Voor Abraham de Wees, Boeckverkooper, op den Mid- | deldam, in 't Nieuwe Testament. In den Jare CIↃ IↃ C XLIV. (VIII) en (44) blz. 4°.

In het opschrift van de opdracht heeft het woord «Rechtsgeleerde» aan het einde een krul. Reg. 2 v. b. eindigt «verwonde-».

In vs. 647 leest men «Terwyle.» B.V. en U.

360. VI. J. V. VONDELS | Joseph | in Egypten. | Treurspel. | Nusquam tuta fides. | *Vignet: putje met «Elck zyn beurt.»* | t' Amsterdam, | Voor Abraham de Wees, Boeckverkooper, op den Mid- | deldam, in 't Nieuwe Testament. In den Jare CIↃ IↃ CXLIV. (VIII) en (44) blz. 4°.

In het opschrift van de opdracht heeft het woord «Rechtsgeleerde» geen krul.

Reg. 2 v. b. van de opdracht eindigt men «verwon-» In vs. 647 leest men: «Terwijl» en in vs. 755 «die u niet onredelijcks komt vergen», in plaats van, zooals alle vorige drukken, «die u niet oneerlyck komt vergen». U.

361. VII. I. V. VONDELS | Joseph | in Egypten. | Treurspel. | Nusquam tuta fides. | *Vignet: putje met «Elck zyn beurt.»* | t' Amsterdam, | Ter Druckerye van Kornelis de Bruin, Boeckdruc- | ker, in de Gravestraet. CIↃ IↃC LX. 48 blz. 8°.

---

[1]) Van de gedichten (vertalingen) in de opdracht voorkomende vindt men een, beginnende: «Wat zal gevaer en zorgh» (v. L III 805) met den titel «Op de Schoonheit» in Poesy 1647 A en B bl. 83, Poëzy 1650 bl. 503, Poëzy 1660 bl. 88 en Poëzy 1682 II bl. 583.

Het ander, beginnende: «De lieve tranen (v. L. III 807) komt met den titel: «Op Jozefs Treurspel» voor in Poesy 1647 A en B. bl. 84, Poëzy 1650 bl. 504, Poëzy 1660 bl. 89 en Poëzy 1682 II bl. 389.

Bl. 3—8 opdracht, bl. 9 «Inhoudt» en lijst der «Personagien», bl. 10—48 het treurspel. U.

362. VIII. I. V. VONDELS Joseph in Egypten. Treur-spel. Nusquam tuta fides. *Vignet.* t' Amsterdam, Gedruckt by Otto Barentsz Smient, Boeckdrucker en Boeck-verkoper op de Reguliers Brede-straet, in de nieuwe Druckery, Anno 1664. 4°.

Deze titel vond ik aldus opgegeven in de aanteekeningen van de Vries; naar het schijnt was hij afgeschreven van de uitgave zelve. Ook in een auctie-catalogus (van der Does 1754) vond ik vermeld, dat er in 1664 van de Joseph-trilogie een herdruk verschenen was; tot heden zag ik echter geen exemplaar er van. Ik neem dezen druk dus slechts onder voorbehoud op.

363. IX. I. V. VONDELS | Joseph | In | Egypten. | Treurspel. | Nusquam tuta fides. | *Vignet: spittende «bovman»*. | t' Amsterdam, | Gedruckt by Ian I. Bouman, Boeckverkooper op 't | Water, in de Lelye onder de Doornen, 1665. 48 blz. 8°.

Bl. 3—7 opdracht, bl. 8 «Inhoudt» en lijst der «Personagien», bl. 9—48 het treurspel. U.

364. X. I. V. VONDELS | Joseph | In | Egypten. | Treurspel. | Nusquam tuta fides. | *Vignet: spittende «bovman»*. | t' Amsterdam, | Gedruckt by de Weduwe van Jan Bouman, Boeck- | verkoopster in de Pijl-steegh, inde Lelye onder de Doornen. 1671. 48 blz. 8°.

Geheel gelijk aan de vorige uitgave. B.L.L.

NB. In 1678 verscheen er stellig weder een uitgave. Tot heden heb ik hiervan er geen exemplaar onder de oogen gehad. Ik grond het bestaan van die editie 1°. op het feit dat van *Sofompancas* in dat jaar een herdruk verschenen is en de Joseph trilogie steeds tegelijk werd uitgegeven en 2°. op een opgave in een auctie-catalogus (Mei 1879) van J. L. Beyers onder n°. 1256.

365. XI. J. V. VONDELS | Joseph | in Egypten. | Treurspel. | Nusquam tuta fides. | *Vignet: putje met «Elck zyn beurt.»* | t' Amsterdam, | Voor Joannes de Wees, Boekverkoper op den Middeldam, | in 't Nieuwe Testament. Anno 1695. (VIII) en 44 blz. 4°.

Bl. III—VI opdracht, bl. VII «Inhoudt», bl. VIII lijst der «Personagien» en daarna het treurspel. U.

366. XII. J. V. VONDELS | Joseph | in | Egypten, | treur-spel. | Nusquam tuta fides. | *Vignet: omgewend putje.* | t' Amsterdam. | By de Wed: van Gysbert de Groot, Boekverkoop- | ster op de Nieuwen-dijck, tusschen de twee | Haerlemmer-Sluysen. (1704). 48 blz. 8°.

Geheel gelijk n°. 363. U.

367. XIII. J. V. VONDELS | Joseph | in | Egypten, | treur-spel. | Nusquam tuta fides. | *Vignet: omgewend putje.* | t' Amsterdam, | By de Weduwe van Gysbert de Groot, Boeck- | verkoopster op de Nieuwen-dijck, tusschen de twee | Haerlemmer-Sluysen. 48 blz. 8°.

Geheel gelijk aan n°. 363. K.B.

368. XIV. J. V. VONDELS | Joseph | in Egypten. | Treurspel. | Nusquam tuta fides. | *Vignet: putje met «Elk zyn Beurt.»* | t' Amsterdam, | Voor Joannes de Wees, Boekverkooper, op den | Middeldam, in 't Nieuwe Testament, Anno 1706. (VIII) en 44 blz. 4°.

Geheel gelijk aan n°. 365. U.

369. XV. J. V. VONDELS | Joseph | in | Egypten, | treur-spel. | Nusquam tuta fides. | *Vignet: omgewend putje.* | t' Amsterdam, | By de Erven van de Wed: Gysbert de Groot, | Boeckverkoopers op de Nieuwen-dijck, tusschen | de twee Haerlemmer-Sluysen, 1730. 48 blz. 8°.

Geheel gelijk aan n°. 363. B.L.L. en U.

NB. Even als van *Sofompaneas* en van *Joseph*

in Dothan in 1733 te Rotterdam herdrukken verschenen zijn, (zie boven n°. 232 en 346), zal er van *Joseph in Egypten* ook toen wel een uitgave in 't licht zijn gezonden. Ik vond er geen exemplaar van.

370. XVI. Joseph in Egypten. Treurspel van J. VAN VONDEL. Schiedam, H. A. M. Roelants. 1857. 60 blz. kl. 8°.

Bl. 1 fr. titel, bl. 3 2e titel, bl. 5 fr. titel, bl. 7—9 opdracht, bl. 10 «Inhoudt», bl. 11 lijst der «Personagien» en daarna bl. 13—60 het treurspel.

Dit deeltje, dat tevens het Zesde Deel vormt van J. van Vondel's Treurspelen (zie boven n°. 29) is n°. 50 van het Klassiek, Letterkundig Panthéon.

Verscheen later met het jaartal 1885 op den omslag in het Klassiek, Letterkundig Panthéon. (Zie boven n°. 233 en 351).

1641.

371. Pyramis | Proregis Hiberniae. | *Daaronder:* | Grafnaelt | van | 's Konings Stadthouder in Yrlandt. | *Onderaan:* Vertaelt uit dit Latijn, eerst te Leiden gedruckt, by Abraham Elsevier. In plano, (hg. 382, br. 145 mM.)

Beide gedichten zijn niet onderteekend. Het oorspronkelijke Latijnsche is van C. Huygens. In Willems, *Les Elzeviers* werd deze uitgave niet geschreven [1]). U.

372. I. V. VONDELS | Gebroeders. | Treur-spel. In plano, (hg. 8,5, br. 9,5 mM.).

Onder dezen titel werd het versje [2]) afgedrukt, dat bij van Lennep III bl. 648 te vinden is. Daar het treurspel *de Gebroeders*, dat in 1640 in druk verschenen was, eerst den 8 April 1641 werd opgevoerd, heb ik deze en de volgende plano hier een plaats meenen te moeten geven. Waarschijnlijk gedrukt by Dominicus van der Stichel voor Abraham de Wees. By den heer J. L. Beyers qq.

373. Danckoffer | aen | Den Magistraet van Amsterdam, | Na het spelen van de Gebroeders, | In den | Schouburgh. In plano, (hg. 165, br. 260 mM).

Het gedicht [1]) is onderteekend: *Yver*. Blijkens de versiering van de aanvangsletter is deze plano van dezelfde pers afkomstig als n°. 321 en dus gedrukt by Dominicus van der Stichel voor Abraham de Wees. Bij den heer J. L. Beyers qq.

374. I. J. V. VONDELS | Peter | en | Pauwels | Treurspel. | Tantae molis erat Romanam condere Gentem. | *Vignet: putje met «elck zyn beurt.»* | t' Amsterdam, Gedruckt by Dominicus vander Stichel. | Voor Abraham de Wees, Boeckverkooper op den Middeldam, | in 't Nieuwe Testament. Anno 1641. (VI) en (54) blz. 4°.

Op bl. III en IV de «Opdraght aen Eusebia [2])», bl. V aanhalingen uit de Groot's «Byhangsel der uitlegginge over den Antichrist» en bl. VI de «Inhoudt» en de lijst der «Personagien».

Bl. 53 en 54 «De Kruisbergh. Aen Magdalene van Erp» (zie lager).

De eerste letter van de opdracht versierd met een voorstelling van de vlucht naar Egypte.

Het vijfde bedrijf is abusievelijk op bl. 44 genoemd «Het vierde bedryf». B.V. en U.

375. II. J. V. VONDELS | Peter | en | Pauwels. | Treurspel. | Tantae molis erat Romanam condere Gentem. | *Vignet: met «elck zyn beurt.»* | tAmsterdam, Gedruckt by Dominicus vander Stichel. | Voor Abraham de Wees, Boeckverkooper op den

---

[1]) Komt voor op bl. 3 van «'t Leste Gespreck van.... Thomas Wentworth... gewesene Viceroy van Yrlandt, op 't Schavot van Towerhill gedaen. Met de Grafnaelt op sijn doodt. Item Klachte over de Weerspannelingen in Groot-Britanje. Met Sions Klaghte over Groot-Britanje. Item 't Radt van Avonturen, Met d' antwoort daer op. Gedruckt in 't Jaer CIↃ IↃ XLIV (12 ong. blz. in 4°.)

Daarna in Poesy 1647 A en B bl. 88, Poëzy 1650 bl. 457, Poëzy 1660 bl. 43 en Poëzy 1682 II bl. 10 (met het jaartal MDCXLI).

[2]) Komt voor in Versch. ged. 1644 bl. 340, Poëzy 1650 bl. 500 en Poëzy 1682 II bl. 389.

[1]) Komt voor achter eenige uitgaven der Gebroeders (n°. 323—324) en in Versch. ged. 1644 bl. 219, Poëzy 1650 bl. 237 en Poëzy 1682 II bl. 385.

[2]) Komt ook voor in Poëzy 1650 bl. 321 en Poëzy 1682 II bl. 259 (met het jaartal MDCXLI).

Middeldam, | in 't Nieuwe Testament. Anno 1641. (VI) en (54) blz. 4°.

De eerste letter van de opdracht is met krulornament versierd.
Op blz. 44 dezelfde drukfout. U.

376. III. J. V. VONDELS | Peter | en | Pauwels. | Treurspel. | Tantae molis erat Romam (*sic*) condere Gentem. | *Vignet: met «elck zyn beurt.»* | t' Amsterdam, Gedruckt by Dominicus van der Stichel. | Voor Abraham de Wees, Boeckverkooper op den Middeldam, | in 't Nieuwe Testament. Anno 1641. (VI) en (54) blz. 4°.

Op blz. 44 dezelfde drukfout. In vs. 1292 leest men «na de poort» in plaats van «naer de poort». B.V. en U.

377. IV. I. V. VONDELS | Peter | en | Pauwels. | Treurspel. | Tantae molis erat Romanam condere Gentem. | *Vignet: putje met «Elck zyn beurt.»* | t' Amsterdam, | Ter Druckerye van Kornelis de Bruyn, Boeckdruc- | ker, in de Gravestraet. CIↃ IↃC LXI. 52 en (3) blz. 8°.

Bl. 3 en 4 opdracht, bl. 5 uittreksels, bl. 6 «Inhoudt» en lijst der «Personaedjen», bl. 7—52 het treurspel en daarachter: «De Kruisberch» (3 blz). U.

378. V. J. V. VONDELS | Peter | En | Pauwels. | Treurspel. | Tantae molis erat Romanam condere Gentem. | *Vignet: putje met «elck zyn beurt.»* | t' Amsterdam. | Voor Joannes de Wees, Boekverkooper op den Middeldam, | in 't Nieuwe Testament, 1691. (II), 56 en (2) blz. 4°.

Bl. I titel, bl. 1 en 2 opdraght, bl. 3 uittreksels, bl. 4 «Inhoudt» en lijst der «Personagien», bl. 5—56 het treurspel, en daarachter: «De Kruisbergh». (2 blz.). B.V. en U.

379. VI. J. V. VONDELS | Peter | en | Pauwels. | Treurspel. | Tantae molis erat Romanam condere Gentem. | *Vignet: putje met «elck zyn beurt.»* | t' Amsterdam. | Voor Joannes de Wees, Boeckverkooper op den Middeldam, | in 't Nieuwe Testament. Anno 1710. 58 en (2) blz. 4°.

Bl. 3—4 opdraght, bl. 5 uittreksels, bl. 6 «Inhoudt» en lijst der «Personagien» en bl. 7—58 het treurspel, daarachter: «De Kruisbergh». (2 blz.). U.

380. VII. Peter en Pauwels, Het Treurspel van VONDEL, benevens den lierzang de Kruisbergh, voorzien van eene inleiding, behelzende eene studie op des dichters te-rug-tred tot de Moederkerk, en van eene nareden, door P. J. Koets, K.Pr., in leven leeraar aan het Gymnasium te Katwijk, met bijlagen uitgegeven door J. A. Alberdingk Thijm. Amsterdam, C. L. van Langenhuysen. 1869. VI en 124 blz. 8°.

Blijkens den tweeden titel, die tegenover den hier beschrevenen afgedrukt is, is deze treurspel het tweede van de «Vier treurspelen van Joost van den Vondel», welke «uitgegeven» zouden worden bij C. L. van Langenhuysen, in gezuiverde texten. (Zie boven n°. 32).
Bl. V en VI een voorbericht van Alberdingk Thijm. Bl. 1—28 bevat de «Inleiding voor het Treurspel Peter en Pauwels», eveneens door Alberdingk Thijm; bl. 29—32 de «opdraght aan Eusebia» en verder op bl. 33—109 het voorwerk en het treurspel, waarin een verdeeling in tooneelen is ingevoerd met ophelderende aanteekeningen aan den voet der blz. Bl. 109—117 «de Kruisbergh» met een uitvoerige inleiding en bl. 118—124 een brief van H. J. Allard aan «Den Heere J. A. Alberdingk Thym te Amsterdam» als «aanteekening op de Inleiding voor Peter en Pauwels». U.

381. VIII. Peter und Paul. Trauerspiel in fünf Aufzügen von J. V. D. VONDEL. (1641). Aus holländischen Alexandrinern in deutsche Jamben übertragen, die Chöre im Originalversmaasz von L. v. Heemstede. Aachen, Verlag von Leo Tepe. 1873. 191 en (1) blz. 8°.

Voor dezen titel is een andere geplaatst, aldus luidende: Katholische Unterhaltungsbibliothek. Herausgegeben von L. v. Heemstede. II. Serie. Zweites Bändchen: Vondel, Peter und

Paul. (Trauerspiel.) Aachen, Verlag von Leo Tepe. 1873.»

Op bl. 5 en 6 «Vorwort des Herausgebers», bl. 7 en 8 opdracht, bl. 9 uittreksels, bl. 10 en 11 «Kurze Inhalts-Angabe», bl. 12 «Personen», bl. 13—90 het treurspel, bl. 91—100 «Anmerkungen».

Daarna volgen op bl. 101—154 «Die heilige Maria von Aegypten. Legende von Dr. H. J. A. M. Schaepman. Aus dem Holländischen übersetzt von L. v. Heemstede» en op bl. 155—191 «Lose Blätter. Einige Gedichte und Uebersetzungen von L. v. Heemstede. (Als Zugabe.)».

U.

382. IX. J. VAN VONDEL'S Treurspelen. Met inleidend schrijven van J. van Vloten. V. Peter en Pauwels. Schiedam, H. A. M. Roelants. 1881. II, 56, 64, 62 blz. kl. 8°.

Dit deeltje van het Klassiek, Letterkundig Panthéon (n° 111 en 112) bevat bovendien nog *Maria Stuart* en *Salomon*.

De titel op den omslag luidt: «Klassiek letterkundig Panthéon. Peter en Paulus, Maria Stuart en Salomon. Treurspelen van J. van Vondel. Nieuwe, herziene druk. Schiedam H. A. M. Roelants 1882.»

Dit deeltje bevat de 5e, 6e en 7e aflevering van J. van Vondel's Treurspelen (zie boven n°. 34).

383. I. Provisioneel concept ontwerp ende voorslach dienende tot de bedyckinge van de groote water meeren. br. fol.

Kaart van de Haarlemmermeer met omliggende plaatsen. Van boven links ligt «Leyden», rechts «Haerlem»; van onderen links «Amstelredam». In den rechterbovenhoek een cartouche met het inschrift: «Nieuwe caerte Verthonende hoe en in wat Maniere, De Haerlemmer, Leydse, ende Spieringh Meer..... Bedyckt soude moghen werden,... Geinventeert door Jacob Bartelsz Veris», enz.; ter zelfder zijde van onderen een «Aenwysinge Vande nieuwe caerte» met uitlegging van A—Q. Daarboven een beerin, haar jong lekkend, waaronder een vierregelig versje, getiteld: «Noodtwendicheydt». In het midden van boven het wapen van Holland met het omschrift: «eendracht maeckt macht». Van onderen links hangt tusschen twee kolommen een doek, waarop Vondels vers [1]) «aen den leeuw van Hollant», onderteekend: «I. V. Vondel» (v. L. IV. bl. 368). Op de kroonlijst, door de kolommen gedragen, strijdt de Hollandsche leeuw met een waterwolf; een boer, die aan den voet van een der kolommen staat met een verrekijker, zegt: «Hoe sel dat spel Afloopen», de Hoop aan de andere zijde tegenover hem zegt: «Al wel sou'k Hoopen».

P.K.

[1]) Met het opschrift «Op het uitmalen van 't Haarlemmer Meir» te vinden in Versch. ged. 1644 bl. 343; Poëzy 1650 bl. 515 en Poëzy 1682 II bl. 548.

384. II. Provisioneel concept ontwerp ende voorslach dienende tot de bedyckinge van de groote water meeren. br. fol.

Dezelfde kaart, eenigszins verschillende van n°. 383. Het vers «Noodtwendicheydt» is hier onderteekend: «I. B. Veris». De Ghe-bro-ken Veenen, rechts van de portiek met Vondels gedicht, die op de eerste staat slechts zijn aangegeven, omringen deze nu geheel; van boven in het midden strekken de duinen zich uit tot links van het Hollandsche wapen.

Ook in de spelling van Vondels gedicht zijn kleine verschillen op te merken, bijv. in vs. 2 hier: «Te slingeren», in n°. 383 «Tslingeren», enz.

Onder het gedicht is in twee kolommen een vierregelig versje bijgevoegd.

U.

385. III. Provisioneel concept ontwerp ende voorslach dienende tot de bedyckinge van de Haerlemmer Meer 1641. br. fol.

Fraaie en iets breedere, nauwkeurige kopie van n°. 383, met hetzelfde cartouche met 15-regelig inschrift.

De «Aenwysinge» links loopt van A tot V, in n°. 383 van A tot Q. De voorstelling van de beerin met haar jong is weggelaten. Een nieuw tweeregelig gegraveerd versje is bovendien links bijgevoegd.

Vondels gedicht wordt hier op dezelfde plaats gevonden.

Gegraveerd, volgens eene aanteekening in HS. van den landmeter J. J. Dou, door Dan. van Breen.

In het Archief der Genie te 's-Gravenhage.

1642.

386. Henriette | Marie | Koningin van Groot Britanje, | Vranckrijck, en Yrlant, | t' Amsterdam. | Semper honos, nomenque tuum, laudesque manebunt. | *Vignet: gegraveerd wapen van Engeland met omschrift: «Honi soit qui mal y pense», en onderschrift: «Diev et mon droit».* | t' Amsterdam, By Dominicus vander Stichel, | Voor Abraham de Wees, Boeckverkooper op den Middeldam, | in 't Nieuwe

Testament. A°. CIↃ IↃ C XLII. (II) en (18) blz. folio.

De tekst van dit gedicht [1]) verschilt vrij veel met dien bij Van Lennep; eigenaardig is het op te merken, dat de meeste varianten op Ierland betrekking hebben. Zoo bijv. in vs. 243 stond eerst «in 't Yrsche bosch», in de latere uitgaven is dit veranderd in «aen uwen Teems», in vs. 263 «u d' Yr», later «men u», in vs. 281 «Yrlants gront», later «eilanden», in vs. 285 «Yr», later «Nyt», in vs. 290 «Yr en «Yrlant», later «buit» en «iemant», enz.

Op de laatste bladzijde het gedicht «De Hymen van Oranje en Britanje». B.V. en U.

387. De Hymen | van | Oranje en Britanje. In plano, (hg. 252, br. 134 mM.)

Het gedicht [2]) is in twee kolommen gedrukt. Zeer waarschijnlijk is het dezelfde druk als op de laatste bladzijde van n°. 386. De plano zou dan bij Abraham de Wees uitgegeven zijn. U.B.G.

388. Aen den Heer | Matthevs Vossivs, | Historischryver van Hollant en Zeelant, | op zyn hvwelyck, | met Iongkvrouw | Iohanna van Veen. In plano, (hg. 390, br. 180 mM.)

Ofschoon bij deze plano [3]) geen naam of plaats van drukker is opgegeven, meen ik uit de versierde beginletter te mogen besluiten dat zij gedrukt is «By Johan en Cornelis Blaev», omdat deze letter O geheel overeenkomt met de eerste letter van het bij denzelfden gedrukte «Ridderlyck bancket voor Heer Adam van Lochorst» (n°. 331). B.V.

389. I. Publius | Ovidius | Nasoos | Heldinnebrieven, | Vertaelt door | J. VANDEN VONDEL. | *Vignet: een oud man onder een boom zittende, met stoffeering, met onderschrift: «tiliae sub tegmine tutus», geteekend door A. Houbraken, en gegraveerd door C. van der Gouwen.* | T' Amsterdam, | By Gerard onder de Linden, | CIↃ IC (*sic*) CCXVI. (XXXIV), 26 en 160 blz. 4°.

Bl. I fr. titel, bl. II «Inhoud der titelprint», tienregelig gedicht van A. Houbraken, bl. III titelprent, bl. V titel, in zwart en rood gedrukt, bl. VII—IX opdracht van David van Hoogstraten aan Johan de Haes, gedateerd «den eersten van Slagtmaent 1715», bl. X en XI «Aen den zelven Heere», gedicht van D. van Hoogstraten, bl. XII—XXXIV «Aen den Lezer» (zie v. L. IV Nal. bl. 7). Bl. 1—26 «Brief van Fedre aen Hippolytus, en Hippolytus antwoord aen Fedre, Uit het Latyn van Ovidius en Sidronius Hosschius vertaelt door J. de Haes», bl. 1—137 Ovidius Heldinnebrieven, vertaald door Vondel [1]) en daarna bl. 129—160: «Drie brieven van A. Sabinus, antwoordende op drie brieven van Ovidius», vertaald door D. van Hoogstraten.

In deze uitgave behoort een portret van Vondel, gegraveerd naar een teekening van Ph. Koning.

De titelprent verbeeldt Ovidius (?) op een vierkant blok steen schrijvende: «Publius Ovidius Nasoos Heldinnebrieven vertaelt door J. van den Vondel». Een vrouw houdt de hand des schrijvers vast, op den voorgrond een jongske. De prent is ontworpen door A. Houbraken en gegraveerd door W. Jongman. Onderaan: «T'Amsterdam By Gerard onder de Linden 1715.» U.

390. II. Publius | Ovidius | Nasoos | Heldinnebrieven. | Vertaelt door | J. VAN DEN VONDEL. | *Vignet: kopie van dat in den voorgaanden druk, gegraveerd door T. J. Walter.* | T' Amsterdam, | By Gerard onder de Linden, | CIↃ IC (*sic*) CCXVI. (XXXIV), 160 en 26 blz. 4°.

De titelprent is, evenals het vignet, een slechte kopie van die in den voorgaanden druk, gegraveerd door T. J. Walter. Overigens is deze nadruk geheel gelijk aan de vorige uitgave. U.

391. I. J. V. VONDELS | Brieven | Der | heilige maeghden, | martelaressen. | Vicit Iter Durum Pietas. | *Vignet: beschreven en afgedrukt bij van Lennep IV bl. 251.* | t' Amsterdam, Gedruckt by Dominicus vander Stichel. | Voor Abraham de Wees, Boeck-

[1]) Komt ook voor in Versch. ged. 1644 bl. 145, Poëzy 1650 bl. 136 en Poëzy 1682 I bl. 171.

[2]) Ook in Versch. ged. 1644 bl. 233, Poëzy 1650 bl. 331 en Poëzy 1682 I bl. 607, (met het jaartal MDCXLII).

[3]) Ook te vinden in Versch. ged. 1644 bl. 271, Poëzy 1650 bl. 371 en Poëzy 1682 I bl. 709.

[1]) Zie over deze vertaling mijn opstel in *Oud-Holland* II, bl. 17 seq.

verkooper op den Middel- | dam, in 't Nieuwe Testament, Anno 1642. (VIII) en 88 blz. 4°.

Op bl. III—VI «Opdraght Aen de Heilige Maeght [1])», bl. VII «De lofzangk (v. L. IV bl. 354) en dan bl. 1—76 de «Brieven der heilige maeghden». Boven elken brief een gegraveerde afbeelding in medaillon van de heilige briefschrijfster. Deze prenten schijnen aan een ander werk ontleend te zijn; het bleef mij echter onbekend aan welk. De prent van S. Maria Magdalene op bl. 59 vertoont in den rechter benedenhoek nog duidelijke sporen van den naam des graveurs; deze zijn echter door uitkrabben onleesbaar gemaakt.

Bl. 77—88 «Davids tranen Of boetpsalmen». B.V. en U.

392. II. J. V. VONDELS | Brieven | Der | heilige maeghden, | martelaressen. | Vicit Iter Durum Pietas. | *Vignet: als in n°. 391.* | t' Amsterdam, | Voor Jacobus van der Deister, Boeckverkooper op de Prince- | graft, tegen over de Wester Kerk, Anno 1687. (VIII) en 76 blz. 4°.

De prenten en het vignet zijn alle bijgewerkt en opgescherpt. Op bl. 59 een zeer getrouwe kopie van het prentje in den vorigen druk. De «boetpsalmen» ontbreken in deze en alle volgende uitgaven. B.V. en U.

393. III. J. V. VONDELS | Brieven | Der | heilige maeghden, | martelaressen. | Vicit Iter Durum Pietas. | *Vignet: als in n°. 391.* | t' Amsterdam, | By Jan Lamsveld, Boekverkooper en Plaatsnyder in de Jan- | Roonpoorts Toorensteeg. 1702. (VIII) en 76 blz. 4°.

Geheel gelijk de vorige uitgaven. B.V. en U.

394. IV. J. V. VONDELS | Brieven | Der | heilige maegden, | martelaressen. | Vicit Iter Durum Pietas. | *Vignet: als in n°. 391.* | Te Amsterdam, | By de Weduwe Barent Visser, Boekverkoopster in de | Dirk van Hasseltsteeg. 1721. (VIII) en 76 blz. 4°.

[1]) Komt ook voor in Poëzy 1650 bl. 290 en Poëzy 1682 II bl. 255, (met het jaartal MDCXLII).

In dezen druk zijn het vignet en de prenten op nieuw opgescherpt. U.

Achter de eerste uitgave van de *Brieven der Heilige Maeghden* komen, zooals ik reeds mededeelde, zeven gedichten voor onder den titel van: «Davids tranen of boetpsalmen». Van deze vond ik in: J. van Abkoude's *Naamregister .. van Nederduytsche boeken, die sedert de Jaaren 1640 tot 1741, zijn uitgekomen. Amsterdam, 1743*, bl. 391 de volgende uitgave vermeld:

395. J. VAN VONDEL Davids Traanen of Boet Psalmen in Rym en op Musiek gesteld, folio, Amsterdam, 1646.

Nergens vond ik tot heden van deze uitgave eenig spoor. Het komt mij echter voor dat de opgave wel juist zal zijn.

In 1815 gaf J. H. de Wit, bij G. Bakhuizen te 's-Gravenhage, ten voordeele der algemeene armen uit: «Davids tranen of de zeven boetzangen berijmd en met korte aanteekeningen opgehelderd — naar VONDEL». Men zie over die uitgave, waarin de verzen van onzen grooten dichter jammerlijk verknoeid zijn, de Nalezingen op het Zevende deel der uitgave van Van Lennep.

1643.

396. Op de brviloft | van | Cornelis le Blon, | zoon van | Michaël le Blon, | Agent der Kroone en Koninginne van Zweden, &c. | Getrouwt met Iongkvrouw | Elizabeth van den Kerckhove. | *Onderaan:* | In den jare CIↃ IↃ C XLIII, den XXI van Hoimaent. Gedrukt by Iacob Lescaille. In plano, (hg. 393, br. 245 mM.)

Het gedicht [1]) is in twee kolommen gedrukt en niet onderteekend. B.V.

397. I. Aen de | Beurs | van | Amsterdam. fol. (hg. 360, br. 214 mM.)

In het midden van deze (door S. Savry? vervaardigde) gravure is het vers van Vondel [2]) gegraveerd, bovenaan leest men: «Aen de Beurs van Amsterdam», onderaan: «Buers knecht.» Om het vers zijn allerlei ornamenten aangebracht;

[1]) Ook te vinden in Versch. ged. 1644 bl. 272, Poëzy 1650 bl. 372 en Poëzy 1682 I, bl. 710.

[2]) Ook afgedrukt in Versch. ged. 1644 bl. 217, Poëzy 1650 bl. 235 en Poëzy 1682 I bl. 351.

van boven een haan en daaronder Mercurius, in de rechterhand een geldbuidel, in den linker zijn staf, als opschrift: «Anno CIↃ IↃC XLIII.» Links en rechts zijn perkamenten afgebeeld met afhangende zegels, onderaan het wapen van Amsterdam en daaronder den Ygod.
P.K.

398. II. Soms komt van deze zeldzame prent een exemplaar voor met het vers van Vondel, in boekdrukletter gedrukt, er over geplakt. Waarschijnlijk heeft van dit gedicht een afzonderlijke plano bestaan. Een exemplaar van dit overplaksel is in mijn bezit.

1644.

399. I. Klaghte | over de weerspannelingen | in | Groot Britanje. | aen de zelve. In plano, (hg. 324, br. 260 mM.)

Het gedicht [1]) is in twee kolommen gedrukt en niet onderteekend. B.V.

400. II. Klaghte | Over de Weerspannelingen | in | Groot Britanje, | Aen de selve. In plano, (hg. 227, br. 180 mM.)

Deze druk is in twee kolommen in klein folio-formaat gedrukt, compresser dan de voorgaande editie.
In vs. 40 leest men: «Het doode Lijck van»
K.B.

401. III. Klaghte | Over de Weerspannelingen | in | Groot Britanje, | Aen de selve. In plano, (hg. 227, br. 180 mM.)

In vs. 40 leest men: «Het doodelijck van»
K.B.

402. Morgenwecker | der | sabbatisten. In plano, (hg. 330, br. 217 mM.)

Het gedicht [2]) is in twee kolommen gedrukt en onderteekend: «1. Pet. 2. Eert den Koningk.»
K.B.

403. Het radt van avonturen. In plano, (hg. 232, br. 210 mM.)

Het gedicht [1]) is in twee kolommen gedrukt en niet onderteekend. B.T. en B.V.

404. Olyftack van Zyne Heiligheid Innocent de Tiende. 1 bl. folio.

Zonder Vondels naam met het pauselijk wapen bovenaan. Aldus beschreven in Fr. Muller's *Bibliotheek van Pamfletten* onder n°. 2958.

NB. Van het gedicht: Mundus vult decipi (v. L. IV bl. 396) kan m. i. het bestaan eener plano zoo goed als aangenomen worden. Immers de laatste regels luiden: «Geprent te Noorwitse
Bachtent de Duutsche kercke, in Leviatan.
Dat de Eere em stercke tegen Prins Robbrecht en Satan».
Tot heden kon ik echter geen exemplaar onder de oogen krijgen.

1645.

405. I. Klaghte | over het verongelucken der Kercke van | Sinte Katharine, | t' Amsterdam. | *Onderaan:* | t' Amsterdam, | Voor Abraham de Wees, Boeckverkooper op den Middeldam, in 't Nieuwe Testament. | In 't jaar M D C XLV. In plano, (hg. 300, br. 251 mM).

Het gedicht [2]) is in twee kolommen gedrukt en onderteekend. B.G. en B.

406. II. Klaghte | over het verongelucken der | Kercke van | Sinte Katharine, | t' Amsterdam. In plano, (hg. 432, br. 264 mM).

Naast Vondels gedicht is een antwoord gedrukt met den volgenden titel: «Klaghte | over het verongelijken van de ware Leere, der | Nievwe Kercke. | Aen den Poëet | t' Amsterdam.» Het is onderteekend: «Jacobus Conradus *S. Theol. St.* Leidae, Anno 1645. *Uyt uwen mond zal ick u oordelen.* Luc. 19, 22.» B.V.

---

[1]) Daarna te vinden bl. 4, 5 en 6 van «'t Leste Gespreck van Thomas Wentworth. Gedruckt in 't Jaer CIↃ IↃ XLIV» (zie n°. 371), bl. 2 van «Der Poëten Vegtschool (zie lager); achter *Maria Stuart* (zie lager) en in Poesy 1647 A en B bl. 85, Poëzy 1650 bl. 415, Poëzy 1660 bl. 90 en Poëzy 1682 II bl. 139.

[2]) Komt voor bl. 10 van «Der Poëten Vegtschool» (zie lager) en in Poesy 1647 A en B bl. 89, Poëzy 1650 bl. 417, Poëzy 1660 bl. 94 en Poëzy 1682 II bl. 142.

[1]) Komt voor op bl. 10 van «'t Leste Gespreck van den Heer Thomas Wentworth.... Gedruckt in 't Jaer CIↃ IↃ LXIV», (zie n°. 371), bl. 6 van «Der Poëten Vegtschool (zie lager), en in Poesy 1647 A en B. bl. 92, Poëzy 1660 bl. 98 en Poëzy 1682 II bl. 218.

[2]) Komt voor op bl. 12 van «Der Poëten Vegtschool» en in Poesy 1647 A en B bl. 96, Poëzy 1650 bl. 411, Poëzy 1660 bl. 101 en Poëzy 1682 II bl. 135.

[3]) Te vinden in Poesy 1647 A en B bl. 72, Poëzy 1650 bl. 244, Poëzy 1660 bl. 75 en Poëzy 1682 I bl. 355 met het jaartal MDCXLV.

407. Danckdicht | aen | Boreas | Die zijn Excellentie Huigh de Groot t' Amsterdam | een poos ophielt. | *Onderaan:* | t' Amsterdam, By Iacob Lescaille, op den Middeldam, in 't Schultboek. 1645. In plano, (hg. 384, br. 219 mM).

Boven het gedicht, dat in twee kolommen gedrukt is, staat het wapen van Amsterdam. Onder het vers vindt men nog een gedichtje «Op het vertreck zijner Excellentie» (v. L. IV bl. 628). Het geheel is onderteekend: «I. V. Vondel.» B.V.

408. Uitvaert | Van zijn | Excellentie. | Aen de Wethouders van Delft. | *Onderaan:* | t' Amsterdam, Voor Abraham de Wees Boeckverkoper op den Middeldam. 1645. In plano, (hg. 370, br. 140 mM.)

Het gedicht [1]) is onderteekend: «J. v. Vondel.» B.V. en B.

409. Grotius | Testament | of | hooftpunten | Getrocken | Wt sijn jongste antwoort aen D. Rivet. | Pag. 28. | Godt liet wel toe, dat te Rome en elders de zeden be- | dorven wierden: maer door Godts bestieringhe werdt | daer noyt de leere bedorven, die tegen dese quade ze- | den selfs strijdigh is. | Pag. 255. | De Protestanten kunnen onderling niet verdraghen, ten | zyse zich te ghelijck vereenighen met hun, die den | Roomschen stoel aenhangen. | *Vignet: driehoekig krulornament.* | In Vredestadt, | By Gerusthart de Wit. | CIↃ. IↃ. CXLV. (x), 137 en (4) blz. 8°.

Op bl. III—IX een «Voor-reden Aen den goetwilligen Leser», bl. X «Inhoudt». Achter het boekje een «Na-rede» (4 blz.), gedagteekend: «In Santen den 10 Augusti 1645» en onderteekend R. C. (v. L. IV, bl. 744).

Oordeelende naar de uitvoering van dit boekje, dunkt het mij niet onwaarschijnlijk, dat het bij Naeranus te Rotterdam verschenen zou zijn. B.G. en U.

410. I. Altaer- | geheimenissen | Ontvouwen in drie boecken | door I. V. V. | *Vignet: gravure, voorstellende den harpspelenden David, met onderschrift: «Jvstvs-fide-vivit»*. (Zie v. L. IV bl. 455) | Te Keulen | In de Nieuwe Druckerye. | M DC XLV. 168 blz. 4°.

De titelprent is een verkleinde navolging (door T. Matham) van een prent van Cornelis Galle naar een schilderij van E. Quellinus.

Op bl. 3 en 4 een gedicht «Op de Tittelprint van d' Altaergeheimenissen [1])»; bl. 5 en 6 de «Koorzangh», onderteekend «Piè», die ook bij van Lennep (IV bl. 459) afgedrukt is, maar zonder die onderteekening. Verder op bl. 6 de «Keur Van het navolgende Werck», gegeven «te Keulen, den thienden van Wijnmaent, 1645».

Bl. 7—161 de *Altaergeheimenissen*, bl. 162—165 het «Eeuwgety der heilige stede, t'Amsterdam [2])» en bl. 166—168 het «Kenteken des afvals [3])».

Alhoewel op den titel de naam van drukker en uitgever verzwegen wordt, meen ik uit de hoofdletters D op bl. 3, en I op bl. 7 en uit de gelijkheid van letter te mogen besluiten dat het boek gedrukt is bij Dominicus van der Stichel. Het zal dan wel bij Abraham de Wees uitgegeven zijn.

Ter onderscheiding met de volgende editie diene, dat hier achter de spreuk «Jvstvs-fide-vivit» geen punt staat en dat het titelvignet 50 mM. breed is. B.V. en U.

411. II. Altaer- | geheimenissen | Ontvouwen in drie Boecken | door J. V. V. | *Vignet als in n°. 410 met een punt achter de spreuk.* | Te Keulen | In de Nieuwe Druckerye. | M DC XLV. 168 blz. 4°.

---

[1]) Komt voor in Poesy 1647 A en B bl. 74, Poëzy 1650 bl. 246, Poëzy 1660 bl. 78 en Poëzy 1682 I bl. 357.

[2]) Te vinden in Poesy 1647 A en B bl. 76, Poëzy 1650 bl. 460, Poëzy 1660 bl. 80 en Poëzy 1682 II bl. 28 (met het onderschrift: «Overleden 1645, den 28 van Oegstmaent».

[1]) Komt voor in Poëzy 1682 II bl. 336.

[2]) Te vinden op bl. 20 van «Der Poëten Vegtschool», en in Poesy 1647 A en B bl. 123, Poëzy 1650 bl. 301, Poëzy 1660 bl. 132 en Poëzy 1682 I bl. 462.

[3]) Ook afgedrukt op bl. 32 van «Der Poëten Vegtschool», in Poesy 1647 A en B bl. 126, Poëzy 1650 bl. 304, Poëzy 1660 bl. 137, Poëzy 1682 I bl. 466.

Alhoewel op den titel het jaartal 1645 gevonden wordt, wijzen druk en papier, hoofdletter-versiering en culs-de-lampe op een later tijdstip van uitgave, waarschijnlijk de laatste jaren van de zeventiende eeuw.

Het titelvignet is een kopie van dat in n°. 410, het is 53½ mM. breed; achter de spreuk «Jvstvs-fide-vivit» staat hier wel een punt. B.V. en U.

412. III. Altaer- | geheimenissen | Ontvouwen in drie boecken | door J. V. V. | *Vignet: als in n°. 411 met de punt achter de spreuk.* | Te Keulen | In de Nieuwe Druckerye. | M DC CXVIII. 168 blz. 4°.

De *n* in «boecken» en de tweede *e* in «Druckerye» hebben hier een krul. In vs. 2 van het gedicht «Op de Tittelprint» leest men: «Daer 't Katholijck Geloof, omstraelt van hemelsch licht».

413. IV. Altaer- | geheimenissen | Ontvouwen in drie boecken | door J. V. V. | *Vignet: als in n°. 411.* | Te Keulen | In de Nieuwe Druckerye. | M DC CXVIII. 168 blz. 4°.

Op den titel geen krullen achter de letters *n* en *e*. In vs. 2 van het gedicht «Op de Tittelprint» leest men: «Daar 't Katholijck Geloof, omstraalt van hemels licht».

Blijkbaar is ook deze uitgave later, ofschoon niet veel later dan 1718 verschenen. Het titelvignet is hetzelfde als in n°. 411, maar bijgewerkt en opgescherpt. Uit de gelijkheid van dit vignet met dat voor een uitgave van *Horatius Lierzangen Amsterdam 1703* (zie lager op het jaar 1654) meen ik te mogen besluiten dat deze uitgave verschenen is te Amsterdam bij J. Lamsvelt. B.V. en U.

414. V. Altaer- | geheimenissen | Ontvouwen in drie Boeken, | door J. v. V. | *Vignet: als in n°. 411.* | Te Keulen, | In de nieuwe Druckerye 1718. 187 blz. 8°.

Bl. 3 en 4 het gedicht «Op de tittelprint», bl. 5 en 6 de «Koor-zang» en de approbatie, bl. 7—180 Altaergeheimenissen, bl. 181—184 «Eeuwgety der heilige stede», bl. 185—187 «Kenteken des afvals». G.P.

415. VI. Altaer | geheymenissen | ontvouwen | in dry boeken, | door | J. VAN VONDEL. | *Vignet: ornament.* | Tot Brugge, | By Joseph de Busscher, Boekdrukker en Boekverkooper, | in de Predikheers-straet. MDCC. LXXI. | Met goedkeuringen. (VI), 71 (lees 171) en (I) blz. 4°.

Tegenover den titel een kopie van de prent uit de vorige uitgaven. Bl. III en IV het gedicht «Op de Titelprint», bl. V en VI «Koorzang» van «Piè». Na bl. 164 is de paginatuur in de war; in plaats van 165 leest men 65 enz. Op die bl. 65—68 het «Eeuwgety», bl. 69—71 «Kenteken des afvals» en op de laatste blz. de «Goedkeuringen», eerst die van 1645, daaronder een van Antonius van Tienevelt, dd. «Brugge, dezen 1 July 1771». G.P. en U.B.A.

416. VII. J. VAN VONDEL'S Altaargeheimenissen. Op nieuw uitgegeven met ophelderende Noten en toelichtende Aanteekeningen. *Vignet: navolging van de titelprent, gegraveerd door W. van Senus naar de teekening van J. Smies.* Kerkelijk goedgekeurd. Te 's Hertogenbosch, bij J. J. Arkesteyn. MDCCCXXV. XVI, 692 en VIII blz. 8°.

Bl. I fr. titel, bl. II citaat uit G. C. Horst, bl. III de kerkelijke goedkeuringen van 1645 en 1771, bl. IV die van 13 November 1825, bl. V—XVI de Voorrede, waarin o. a. medegedeeld wordt, dat de bewerker dezer uitgave F. J. H. (Hoppenbrouwer) over het algemeen «den druk van Keulen van MDCCXVIII gevolgd» heeft.

Aan den voet der blz. zeer uitvoerige aanteekeningen, die ook door van Lennep dikwijls werden geraadpleegd. Ook achter elk boek vindt men «Aanteekeningen».

Op bl. 675—688 een Aanhangsel, bl. 689 het gedicht: «Op de Tittelprint», bl. 691 en 692 opgave der «Misstellingen en verbeteringen» en daarna (bl. I—VII) een «Bladwijzer der aangehaalde schrijveren». U.

417. De drvckkvnst. | Aen | Balthasar Moerentorf. | *Onderaan:* | t' Amsterdam, voor Abraham de Wees, Boeckverkooper op den Middeldam, in 't Nieuwe Testament. 1645. In plano (hg. 380, br. 234 mM).

Het gedicht [1]) is in twee kolommen gedrukt en onderteekend: «I. V. Vondel». B.V.

---

[1]) Komt voor in Poesy 1647 A en B bl. 98, Poëzy 1650 bl. 272, Poëzy 1660 bl. 104, en Poëzy 1682 I bl. 413.

418. Lyckzangk | over | Herman vander Pol, | raet en ovt schepen | t' Amsterdam. | *Onderaan*: | t' Amsterdam, Voor Jan Benning, Boeckverkooper aen de Beurs, in de vergulde Bijbel. 1645. In plano, (hg. 354, br. 265 mM.)

Het gedicht [1]) is in twee kolommen gedrukt. Onder de *Lyckzangk* staat het *Grafschrift* [2]) (v. L. IV bl. 749) afgedrukt: daaronder de onderteekening: «I. V. Vondel.» B.V. en B.

419. I. Aen den Lasteraer | van wylen den | konincklycken gezant | Huigh de Groot. In plano, (hg. 140, br. 230 mM).

Waarschijnlijk is dit gedicht, [3]) dat met: «J. v. Vondel» onderteekend is, uitgegeven bij Abraham de Wees. Men vergelijke om tot deze gissing te komen de beginhoofdletters van deze plano en van de *Uitvaert* (n°. 408). B.V.

420. II. Aen den Lasteraer | van wijlen den | Konincklycken gezant | Hvigh de Groot. In plano, (hg. 230, br. 130 mM).

Onder het gedicht, geteekend: «J. v. Vondel» een ongeteekend antwoord: «Aen den ongestadigen Hylas | I. Van Vondelen, | op de voorspraeck van wijlen | Hvig de Groot».
B.V. en U.B.A.

1646.

421. I. Publius | Virgilivs | Maroos | Wercken | vertaelt door | I. V. Vondel. | *Vignet: putje met «elck zyn bevrt.»* | t' Amsterdam, | Voor Abraham de Wees, Boeckverkooper op den | Middeldam, in 't Nieuwe Testament, in 't jaer 1646. | Met Privilegie voor vijftien jaren. (II), (XXIV) en 407 blz. 4°.

De titelprent, met opschrift: «Publius | Virgilius | Maroos | Wercken | vertaelt door | J. v. Vondel. | M DC XLVI», is gegraveerd door T. Matham, wiens naam op de latere staten (zie lager bij op het jaartal 1660) voorkomt.

Op bl. II een «Extract uit het Privilegie» bl. III en IV een gedicht «Op de Tytelprint van Maroos Wercken [1])», bl. V—VIII de opdracht van Vondel aan «Den edelen gestrengen Heere, Konstantyn Hvigens», bl. IX—XXII een bericht «Aen den Lezer» en bl. XXIII en XXIV een gedicht «Keizer Augustus op Maroos Eneas [2])».

Op bl. 407 leest men onderaan: t' Amsterdam, Gedruckt by Jacob Lescaille. M D C X L V I».

Ter onderscheiding met de volgende uitgave kunnen deze kenmerken dienen: achter «wercken» op den titel staat geen komma, op bl. XV is het eerste woord aan de opdracht, gedrukt ICK. B.V. en U.

422. II. Publius | Virgilivs | Maroos | Wercken, | vertaelt door | I. V. Vondel. | *Vignet: putje met «elck zyn bevrt.»* | t' Amsterdam, | Voor Abraham de Wees, Boeckverkooper op den Middeldam, | in 't Nieuwe Testament, in 't jaer 1646. | Met Privilegie voor vijftien jaren. (II), (XXIV) en 407 blz. 4°.

Achter «wercken» op den titel een komma, de *u* in Publius is niet als *u* gedrukt. Op bl. V is het eerste woord van de opdracht aldus gedrukt: ICk.

Legt men de beide titels naast elkaar, dan ziet men ook verschil in grootte van de letter en in spatieeren. Overigens is deze uitgave gelijk aan de vorige. U.

423. III. Publius | Virgilius | Maroos | Wercken | Vertaelt door | J. v. Vondel. | MDC XLVI. | t' Amsterdam, voor Abraham de Wees, op de Middeldam (XXXII), 567 en (I) blz. 12°.

De titel is een verkleinde kopie van de titelprent uit den vorigen druk.

Bl. III—VI de opdracht aan Huygens, bl. VII—IX het vers «Keizer Augustus op Maroos Eneas», bl. X—XXX het bericht «Aen den Lezer» en bl. XXXI en XXXII een gedicht: «Op P. Virgilius Maro», onderteekend: *Prudenter*, dat tot heden, naar het schijnt, onbekend bleef, zoowel aan van Lennep als aan van Vloten en anderen en dat alleen in dezen druk voorkomt.

---

[1]) Ook in Poesy 1647 A en B bl. 78, Poëzy 1650 bl. 458, Poëzy 1660 bl. 82 en Poëzy 1682 II bl. 19.

[2]) Te vinden in Poesy 1647 A en B bl. 79, Poëzy 1650 bl. 460, Poëzy 1660 bl. 83 en Poëzy 1682 II bl. 74.

[3]) Komt voor in Poesy 1647 A en B bl. 77, Poëzy 1650 bl. 503, Poëzy 1660 bl. 80 en Poëzy 1682 II bl. 217.

---

[1]) Komt voor in Poëzy 1650 bl. 495 en Poëzy 1682 II bl. 334.

[2]) Te vinden in Poëzy 1650 bl. 497 en Poëzy 1682 II bl. 227.

Op de ommezijde van bl. 567 is het «Extract uit het Privilegie» afgedrukt. B.V. en U [1]).

424. IV. Publius | Virgilius | Maroos | Wercken, | Vertaelt door | J. v. VONDEL. | De tweede Druck. | Op nieu overzien en verbetert. | MDCLII. | t' Amsterdam, voor Abraham de Wees, op de Middeldam. (XXVIII), 534 en (1) blz. 12°.

De titel is dezelfde prent als in de vorige uitgave. Uit het voorwerk is het gedicht van *Prudenter* verdwenen. Tegenover bl. 534 is het «Extract uit het Privilegie», dd: «den veertienden van May, 1646» afgedrukt. B.V.

425. V. Publius | Virgilius | Maroos | Wercken, | Vertaelt door | J. v. VONDEL. | De vierde Druck | Op nieu overzien en verbetert. | MDCLIX. | t' Amsterdam, voor de Weduwe van Abraham de Wees. (XXXVI) en 563 blz. 12°.

De titelprent en het voorwerk zijn gelijk aan die in de uitgave van 1652 (n°. 424). Op bl. XXXV en XXXVI het «Extract uit het Privilegie», daaronder is een strook papier geplakt, waarop het volgende gedrukt is: «De Ed. Grootmogende Heeren Staten van Hollant, en Westvrieslant, hebben aende Weduwe van Abraham de Wees, den 7 Marty, 1661, verleent, Continuatie van Privilegie en Octroy, op de Wercken van Publius Virgilius Maro, in Nederduytschen Prose vertaelt door I. v. Vondel, voor den tijdt van vijftien achter een-volgende jaren: verbiedende allen anderen, het selve Boeck in 't geheel, ofte deel, in wat formaat het zy, na te drucken, en verders op soodanige Poenen als by 't Origineel Octroy blijckt». Dit exemplaar is dus vermoedelijk later, na 1659 in den handel gebracht.

Alhoewel op den titel vermeld staat, dat deze uitgave «de vierde druck» is, vermoed ik, dat dit een drukfout is. Nergens heb ik eenig spoor kunnen ontdekken van een derden druk, terwijl de volgende editie eveneens «vierde druck» genoemd wordt. Misschien moet men dus in de hier beschreven uitgave «derde» in plaats van «vierde druck» lezen. B.V. en U.

426. VI. Publius | Virgilius | Maroos | Wercken, | Vertaelt door | J. v. VONDEL. | De vierde Druck | Op nieu overzien en verbetert. | MDCLIX. | t' Amsterdam, voor de Weduwe van Abraham de Wees. (XXXVI), 563 en (1) blz. 12°.

Op bl. XXXV en XXXVI vindt men het «Extract uit het Privilegie», volgens hetwelk den 20 Maart 1675 aan de Weduwe van Abraham de Wees hiervoor «continuatie van Privilegie en Octroy» verleend werd; op de laatste bl. leest men: «t' Amsterdam, By Daniel Bakkamude, Boeck-drucker, woonende op het Rockin, naest de drie Papegayen, gedruckt, Anno 1675.» U.

427. VII. Publius | Virgilius | Maroos | Wercken, | Vertaelt door | J. V. VONDEL. | De Vijfde druck, op nieuw overzien, en | met schoone kunstplaaten vermeer- | derd en verbeterd. | *Vignet: bloemslingers.* | t' Amsterdam, | By Samuel Schoonwald, | Boeckverkooper in de Kalverstraet by | de Osseluis 1714. (XXXIV) en 563 blz. 12°.

Met titelprent en 14 prenten, door J. Lamsveld geteekend en gegraveerd.

Bl. I titel, in rood en zwart gedrukt, bl. III—IX opdracht van Huygens, bl. X—XII «Keizer Augustus op Maroos Eneade», bl. XIII—XXXIV «Aen den Lezer». B.V.

428. VIII. Publius | Virgilius | Maroos | Wercken, | Vertaelt door | J. V. VONDEL. | De Vijfde druck, op nieuws overzien en | verbetert. | *Vignet: bloemornament.* | t' Amsterdam, | By Samuel Schoonwald, | Boeckverkooper in de Kalverstraet by | de Osseluis 1414 (*sic*). (XXXIV) en 563 blz. 12°.

Deze uitgave komt geheel overeen met de voorgaande (n°. 427); Misschien is het een titeluitgave; in dit geval zou zij aan n°. 427 behooren vooraf te gaan, omdat de vellen met het foutieve jaartal waarschijnlijk eerst gedrukt waren. G.P.

429. IX. Publius | Virgilius | Maroos | Wercken | vertaelt door | J. V. VONDEL. | *Vignet: in een medaillon*

[1]) Als bijzonderheid kan ik niet nalaten te vermelden, dat mijn exemplaar blijkens de inschriften: «Johannes Heyblocq, Ex donatione patris» en op de volgende bl. «Jac. Heyblocq 1652», aan dezen vriend van Vondel toebehoord heeft.

twee ossen, die een kar voorttrekken, met het opschrift: «*Trahite Æquo jugo.*» | t' Amsterdam, | By | J. Roman, | A. Lobedanius, | J. Kouwe en | J. Roman de Jonge. | M. D. CC. XXXVII. (XXVI) en 476 blz. 4°.

Het voorwerk is hetzelfde gebleven; alleen is de volgorde eenigszins veranderd. De titelprent is een getrouwe kopie van die, welke in de uitgave van 1646 voorkomt (n°. 421); zij is gemerkt: «*C. de Putter sculp. 1736.*» U.

430. IX*a*. Van deze uitgave bezit ik ook een exemplaar, waarvan de hier beschreven titel weggesneden is en vervangen door dezen: «Publius | Virgilius | Maroos | Wercken | Vertaelt door | J. V. .VONDEL. | *Vignet: bloemornament.* | t' Amsterdam, | By Pieter Spriet, Boekverkooper | in de Taksteeg,by het Rockin.| M. D. CC. XXXVII.»

Niet zelden wordt in exemplaren van deze uitgaven een portret van Vondel aangetroffen, gegraveerd naar de teekening van Ph. Koning (Catalogus Vondel-tent., n°. 70). U.

431. I. Maria | Stuart | of | gemartelde | majesteit. | *Vignet: gegraveerd portretje van Maria Stuart, met het onderschrift*: «*Myn hartekenner zitom hoogh*». (v. L. V bl. 429). Te Kevlen | in d' oude druckerye. | M D C XLVI. (VIII) en (72) blz. 4°.

Het voorwerk bevat op bl. III—V de opdracht aan «Den doorluchtighsten Vorst en Heere Eduart door Godts genade Palts-Grave by den Ryn, Hertoge van Bajere», bl. VI—VII den «Inhout», bl. VIII de lijst der «Personaedjen», «Anagramma» (v. L. V. bl. 432) en «Byschrift Op d' afbeeldinge van Koningin Maria Stuart [1])».

Bl. 1—58 het treurspel zelf, bl. 59—60 «Triomf van Maria Stuart», geteekend: *Prudenter*, bl. 61 «Getuigenis uit Kamdeen», bl. 62 «Voorbyganger» (v. L. V. bl. 503), bl. 63—64 «Grafschrift en grafdicht», bl. 65—66 «Epitaphium», bl. 67—70 «Klaghte over de weerspannelingen in Groot Britanje» en bl. 71 «Grafschrift. Uit Vondels Poëzye [2])».

Ter onderscheiding van de volgende uitgaven, lette men er op, dat in de benedenhoeken van het portretje liggende lijnen zijn.

[1]) Komt voor in Poesy 1647 B bl. 172, Poëzy 1650 bl. 179, Poëzy 1660 bl. 182 en Poëzy 1682 I bl. 596.

[2]) Het «Grafschrift» kwam reeds voor in Versch. ged. 1644 bl. 316, daarna steeds achter het treurspel en in Poëzy 1650 bl. 479 en Poëzy 1682 II bl. 83.

Uit de beginhoofdletters van de gedichten achter het treurspel blijkt, dat het treurspel hoogstwaarschijnlijk gedrukt is bij Dominicus van der Stichel en dus ook uitgegeven bij Abraham de Wees. Dit wordt ons nader bevestigd in het *Leven van Vondel* door Brandt waar we aldus lezen: «Doch de Boekverkooper Abraham de Wees, die al wat Vondel uitgaf, drukte, schoot dit geldt; niet willende dat de Dichter schaade zoude lyden by dit werk, daar de Boekverkooper voordeel uit trok». B.V. en U.

432. II. Maria | Stuart | of | gemartelde | majesteit. | *Vignet: portretje als in n°. 431.* | Te Kevlen | in d' oude druckerye. | M D C X L V I. (VIII) en (72) blz. 4°.

Het portretje heeft, evenals dat in alle volgende uitgaven, ruitjes in de benedenhoeken. Op de laatste bl. leest men onderaan: «Gedruckt nae de Copy van Amsterdam, 1647.» Alhoewel hier dus het jaartal 1647 staat, blijkt uit de staat van het portretje, dat deze uitgave eerst moet volgen. B.T., K.B. en U.

433. III. Maria | Stuart | of | gemartelde | majesteit. | *Vignet: portretje als in n°. 432.* | Te Kevlen | in d' oude druckerye. | M D C X L V I (*sic*). (VIII) en (71) blz. 4°.

De eerste letter is versierd met een voorstelling van Johannes de Dooper, predikende voor een talrijke schare. Achter het treurspel 13 met gedichten bedrukte blz. (bl. 59—71).

In vs. 738 leest men: «vequicken» (*sic*). B.V. en U.

434. IV. Maria | Stuart | of | gemartelde | majesteit. | *Vignet: portretje als in n°. 432.* | Te Kevlen | in d' oude druckerye. | M D C X L V I. (VIII) en 71 blz. 4°.

De eerste letter van de opdracht is met krulornament versierd; overigens is deze uitgave gelijk aan de vorige.

In vs. 1127 leest men «hacchelycke» (*sic*) vs. 1175 «vree» (*sic*). U.

435. V. Maria | Stuart | of | gemartelde | majesteit. | *Vignet: portretje als in n°. 432.* | Te Kevlen | in d' oude druckerye. | M DC XLVI. (VIII) en (64) blz. 4°.

Achter het treurspel beslaan de gedichten 6 blz.; de blz. van het treurspel zijn niet genum-

merd. Op bl. 59 «Triomf van Maria Stuart» en «Getuigenis uit Kamdeen», bl. 60 «Voorbyganger», bl. 60 en 61 «Grafschrift en grafdicht», bl. 61 «Epithaphium», bl. 62—64 «Klaghte over de weêrspannelingen» en bl. 64 «Grafschrift».

In vs. 225 leest men: «qualijch» (*sic*). B.V. en U.

436. VI. Maria | Stuart | of | gemartelde | majesteit. | *Vignet: portretje als in n°. 432.* | Te Keulen | in d' oude druckerye. | MDC XLVI. 66 en (6) blz. 4°.

De blz. van het treurspel zijn genummerd. Achter het treurspel 6 ongenummerde blz. met de gedichten, in de vorige uitgaven op bl. 59—64 beschreven.

Alhoewel deze editie het jaartal 1646 op den titel heeft, vermoed ik toch dat ze eerst tegen het laatst der zeventiende eeuw gedrukt en verschenen is. B.V. en U.

437. VII. Maria | Stuart, | of | gemartelde | majesteit. | *Vignet: wapen van Engeland.* | Na de Copye | Te Keulen, | in d' oude druckerye. | MDC LXI. 54 en (10) blz. 8°.

Bl. 2 «Anagramma» en het «Byschrift Op d' afbeeldinge van koningin Maria Stuart», bl. 3—5 de opdracht en bl. 6 de «Inhoudt» en de lijst der «Personaedjen». Bl. 7—54 het treurspel, daarna 10 ongenummerde blz. bevattende: «Triomf van M. Stuart», (2 bl.), «Getuigenis uit Kamdeen» (1 bl.), «Voorbyganger» (1 bl.), «Grafschrift en grafdicht» (1 bl.), «Epitaphium» (1 bl.), «Klaghte over de weêrspannelingen» (3 bl.) en «Grafschrift» (1 bl.) U.

438. VIII. Maria Stuart: | Oder | Gemarterte Majestät | nach dem Holländischen JOST VAN VONDELS | auf Anleitung und Beschaf- | fenheit der Schaubühne einer stu- | dierenden Gesellschaft | in Leipzig | ehemals auffgeführt | von | Christophoro Kormarten, | Lips. | Hall. | In Verlegung Joh. Tickens Witbe. | M. DC. LXXIII. 139 blz. 8°.

Mededeeling van dezen titel ben ik verschuldigd aan Dr. M. F. A. G. Campbell. Deze uitgave bevindt zich in de Koninklijke Bibliotheek te Berlijn.

Volgens K. Goedeke's *Grundrisz zur Geschichte der Deutschen Dichtung aus den Quellen* verscheen deze uitgave in 1672. In 1678 zag volgens denzelfden schrijver te Halle een herdruk het licht.

439. IX. Maria Stuart, of gemartelde majesteit, Het Treurspel van VONDEL, voorzien van eene inleiding, van historische toelichtingen, en met een naschrift toegerust door J. A. de Rijk, Pr. Amsterdam, C. L. van Langenhuysen, 1872. VI en 180 blz. 8°.

Deze uitgave is de vierde van de reeks «Vier treurspelen van Joost van den Vondel» (zie boven n°. 32). Op bl. V en VI een «Voorbericht», bl. 1—57 «Inleiding voor het Treurspel «Maria Stuart», door J. A. de Rijk, Pr.», bl. 58—172 het voorwerk, het treurspel, en de achtergevoegde gedichten, en bl. 173—180 een «Naschrift». U.

X. Zie over den herdruk in het Klassiek, Letterkundig Panthéon, tegelijk met *Peter en Pauwels* n°. 382.

440. De Kleefsche hofzwaen. | Aen de doorluchtighste Princes | Louise van Oranje, | Keurvorstin des Heiligen Roomschen Rijcks, Princes van Oranje. | *Onderaan:* | t' Amsterdam, voor Abraham de Wees, op den Middeldam. In plano, (hg. 463, br. 352 mM.)

Het gedicht [1]) is onderteekend: «J. v. Vondel», en in twee kolommen gedrukt. B.V.

1647.

441. I. De | getemde | Mars. | Aen onze | vredevaders | Vaders des Vaderlants | De Heeren | Bvrgemeesters | van Amsterdam. | *Vignet: wapen van Amsterdam.* | t' Amsterdam, | By Abraham de Wees, Boeckverkooper op den | Middeldam, in 't Nieuwe Testament, in 't Vredejaer | M D C XLVIII. 8 blz. f°.

Op bl. 2 een gedicht: «Aen onze Vredevaders»

---

[1]) Te vinden in Poëzy 1650 bl. 156 en Poëzy 1682 I bl. 193.

(v. L. V bl. 575), daarna «de getemde Mars [1])», onderteekend: «I. V. Vondel.» en gedagteekend: «Gedicht in den jare 1647, in Oegstmaent, op hope van den algemeenen Vrede». B.V.

442. II. De getemde | Mars. | Aen onze | vredevaders | Vaders des Vaderlants | De Heeren | Burgemeesters | van Amsterdam. | *Vignet: wapen van Amsterdam.* | t' Amsterdam, | By Abraham de Wees, Boeckverkooper | op den Middeldam, in 't Nieuwe Testament, in 't | Vredejaer Anno 1648. (II) en (10) blz. 4°.

Bl. II het gedicht «Aen onze vredevaders», bl. 1—6 «de getemde Mars», zonder dagteekening en bl. 7—10 «Vredezang [2])», onderteekend «J. V. Vondel». B.V. en U.

443. Afzetsel | der | koningklycke | printe. | Deas supereminet omneis. | *Vignet: gegraveerd wapen van Zweden.* | t' Amsterdam, | By Abraham de Wees. | M. D. C. XLVII. 8 blz. f°.

Het gedicht [3]) is onderteekend: «I. V. V.» B.V.

444. I. I. V. VONDELS | Leeuwen- | dalers. | Lantspel. | Pax optima rerum. | *Vignet: putje met «elck zyn bevrt.»* | t' Amsterdam, Gedruckt by Jacob Lescaille. | Voor Abraham de Wees, Boeckverkooper op den Middeldam, | in 't nieuwe Testament, in 't jaer M. D. C. XLVII. (VIII), 69 en (3) blz. 4°.

Bl. III—VIII de opdracht aan «Den Heere Michiel le Blon, Agent der Kroone en Kouinginne van Zweden, By de doorluchtighste Majesteit van Groot Britanje» [1]); bl. 1 en 2 «Inhoudt» en bl. 2 de lijst der «Personaedjen».

Achter het treurspel het gedicht «Herderskout tusschen Melibeus en Tityr [2]) (3 blz.)» B.V. en U.

NB. Van deze editie bestaan ook vele ex. met het jaartal M. D. C. XLVIII. Naar het mij voorkomt, heeft dit zich aldus toegedragen: Er was reeds een goed gedeelte van de oplaag met het jaartal M. D. C. XLVII in den handel gebracht, toen de fout in het jaartal op den titel bleek. Terstond werd op de nog overige ex. met de hand het cijfer VII in VIII veranderd. Voor zoover ik heb kunnen nagaan, zijn deze uitgaven geheel en al gelijk. Deze met het cijfer VIII moeten dus eenvoudig als titeluitgaven beschouwd worden.

445. II. J. V. VONDELS | Leeuwen- | dalers. | Lantspel. | Pax optima rerum. | *Vignet: putje met «elck zyn beurt».* | t' Amsterdam, Gedruckt by Jacob Lescaille. | Voor Abraham de Wees, | Boeckverkooper op den Middeldam, | in 't nieuwe Testament, in 't jaer M. D. C. XLVII. (VIII), 69 en (3) blz. 4°.

Ofschoon op den titel het jaartal 1647 is afgedrukt, is deze uitgave toch veel later verschenen. Papier, letter, versieringen, enz. wijzen reeds op het eerste gezicht op een later tijdstip. Vergelijkt men met dezen druk dien van 1696 (n°. 447), dan merkt men in beide op bl. VIII hetzelfde laat-17e eeuwsche cul-de-lampe op.

De tekst is niet vrij van drukfouten (vs. 355, 636, 1929).

In den titel van Le Blon leest men hier «MAJESTEIT» en «BRITANJE», in den vorigen druk: «MAjESTEIT» en «BRITANjE»; op bl. 7 reg. 7 v. b. leest men hier «klare», en in n°. 444 «klaere». B.V. en U.

446. III. I. V. VONDELS | Leeuwen- | dalers. | Lantspel. | Pax optima

---

[1]) Komt voor op bl. 129—136 van de «Olyfkrans der vreede, Door de Doorluchtigste Geesten, en Geleerdste Mannen, deezes tijdts, gevlochten. Met een Byvoeging van de Bouw-zang, op het Stadthuis, door J. V. Vondel. En het Gekroonde Amsterdam, door R. Anslo ..... t' Amsterdam, Uit de Drukkery van Tymen Houthaak. Voor Gerrit van Goedesberg, Boekverkooper op 't Water, M DC XLIX.» 12°.

Verder in Poëzy 1650 bl. 252 en Poëzy 1682 I bl. 362.

[2]) Ook te vinden in «Olyf-krans der vreede» (1649) blz. 137, Poëzy 1650 bl. 258 en Poëzy 1682 I bl. 369.

[3]) Komt voor in Poëzy 1650 bl. 160 en Poëzy 1682 I bl. 197.

[1]) Het gedichtje uit Virgilius in de opdracht is ook afgedrukt in Poëzy 1682 II bl. 594 en de aanhaling uit Lucanus aldaar op de volgende bladzijde.

[2]) Komt ook voor in Poëzy 1682 II bl. 535.

rerum. | *Vignet: putje met «Elck zyn beurt.»* | t' Amsterdam, | Ter Druckerye van Kornelis de Bruyn, Boeckdruc- | ker, in de Gravestraet. CIƆ IƆC LXI. 71 blz. 8°.

Bl. 3—6 opdracht, bl. 7 en 8 «Inhoudt», bl. 8 lijst der «Personaedjen», bl. 9—67 het lantspel en bl. 68—71 «Herderskout tusschen Melibeus en Tityr». U.

447. IV. J. V. VONDELS | Leeuwen- | dalers. | Lantspel. | Pax optima rerum. | *Vignet: putje met «Elck zyn Beurt.»* | t' Amsteldam, | Voor Joannes de Wees, Boeckverkoper op den Middeldam, | in 't Nieuwe Testament, in 't Jaer 1696. (VIII), 69 en (3) blz. 4°.

Bl. III—VIII opdracht, bl. 1 en 2 «Inhoudt», bl. 2 lijst der «Personaedjen», bl. 3—69 het Lantspel en daarachter «Herderskout» (3 blz.) B.V. en U.

448. V. J. VAN VONDELS Leeuwendalers. Lantspel. Pax optima Rerum. Gedrukt voor de Amsterdamsche Rederijkerskamer: *Achilles.* Amsterdam, J. Noordendorp. 1853. VIII, (2), 84 en (1) blz. 8°.

Op bl. III en IV een voorrede, onderteekend door «J. van Lennep, Keizer, en G. D. Kölle, Schrijver» der kamer, bl. V—VIII de opdracht aan Le Blon, daarachter op 2 ongen. blz. «Inhoudt» en lijst der «Personaedjen».

Het vers «Herderskout van Melibeus en Tityr» is in dezen herdruk weggelaten.

Deze uitgave verscheen, blijkens de voorrede, naar aanleiding van de vertooning van dit stuk door de Amsterdamsche Rederijkerskamer *Achilles.* B.L.L en U.

449. VI. J. VAN VONDELS Leeuwendalers, lantspel, met eene inleiding en aanteekeningen voorzien door Dr. Eelco Verwijs, Archivaris-Bibliothecaris van Friesland. *Vignet: standbeeld van Erasmus.* Leeuwarden, Hugo Suringar. 1864. VIII, 105 en (3) blz. 8°.

Bl. I—VII een Inleiding van Dr. Eelco Verwijs, bl. VIII lijst der verkortingen. Bl. 1—105 het lantspel met opdracht, inhoud en lijst der «Personaedjen». Aan den voet der bladzijden uitvoerige taalkundige, ophelderende noten.

Achter het lantspel een prijsopgave van boeken, voorhanden in het Magazijn van oude en nieuwe boeken van Hugo Suringar te Leeuwarden. U.

450. VII. VONDEL'S Leeuwendalers, lantspel, met eene inleiding en aanteekeningen voorzien door Dr. Eelco Verwijs. Tweede herziene druk. *Vignet: standbeeld van Erasmus.* Leeuwarden, Hugo Suringar. 1872. XV, (1) en 108 blz. 8°.

De Inleiding is geheel omgewerkt en uitgedijd tot 15 blz. Ook de aanteekeningen zijn omgewerkt en vermeerderd; op bl. 107 en 108 een uitgebreide aanteekening over de woorden *hoe na* in vs. 1345. U.

451. VIII. J. VAN VONDEL'S Geschied- en hekeldichten. Met inleiding en toelichting van J. van Vloten. III. De Leeuwendalers, lantspel. Schiedam, H. A. M. Roelants. 1877. VIII en 88 blz. kl. 8°.

Deze uitgave is tegelijkertijd bl. 257—344 van J. van Vondel's Geschied- en hekeldichten (zie boven n°. 23).

In 1879 werd dit stuk als n°. 106 van het Klassiek, Letterkundig Panthéon in den handel gebracht. U.

452. IX. J. VANDEN VONDELS Leeuwendalers, lantspel, ingericht voor het nieuwere schouwtooneel door J. A. Alberdingk Thijm, hoogleeraar aan de Rijks-Academie van beeldende kunsten. Amsterdam, C. L. van Langenhuysen, 1879. XVI en 80 blz. 8°.

Op bl. V—VIII een «Voorreden van den uitgever», bl. IX—XII de opdracht aan Le Blon en bl. XIII—XVI een proloog van den «Voorredenaer», een gedicht van J. A. Alberdingk Thym.

Het treurspel is in tooneelen verdeeld met tooneelaanwijzingen, enz.

Kort nadat deze uitgaaf verschenen was, werd een tweede stuk uitgegeven onder dezen titel:

453. VONDELS «Leeuwendalers». II.

Nadere wijziging, ter verduidelijking en bekorting, bij de hedendaagsche uitvoering door Rederijkkamers of andere gezelschappen, benevens: Een volledig overzicht van de Tooneelschikking, de kostumeering enz. enz. gelijk een en ander bij de voorstellingen op den Stadsschouwburg te Amsterdam in-acht-genomen is, door J. A. Alberdingk Thijm, Hoogleeraar aan de Rijks-Academie van Beeldende Kunsten. Amsterdam, C. L. van Langenhuysen. 1879. 39 blz. 8°.

Op bl. 3 en 4 een korte inleiding.
De schrijver heeft in dit boekje zeer uitvoerig en tevens zeer duidelijk de verschillende bewegingen der tooneelspelers, bijna van vers tot vers opgegeven, terwijl een uitslaande plaat de stand der dekoraties in de verschillende bedrijven aangeeft. B.V. en U.

454. x. VONDEL'S Leeuwendalers, lantspel, met eene inleiding en aanteekeningen voorzien door Dr. Eelco Verwijs. Derde, herziene uitgave, bezorgd door Dr. J. Verdam, Hoogleeraar te Amsterdam. *Vignet: standbeeld van Erasmus.* Leeuwarden, Hugo Suringar. 1885. XVIII en 129 blz. 8°.

Voorrede en aanteekeningen zijn door Dr. J. Verdam aanmerkelijk omgewerkt en uitgebreid, zoodat tekst en aanteekeningen hier 129 blz. beslaan tegen 105 in den eersten druk.

455. Jaarig besluyt, | Spruytende uyt het leesen van VONDELENS | Poësijs tweede deel, gedruckt A° 1643) (*sic*) getrocken uyt het spottig- | breyns spotten, op Morant, en tot gerief hier nevens gestelt. In plano, (hg. 250, br. 160 mM.)

Onder dit opschrift is Vondels gedicht [1]): «Op Morant, Mr. in 't Latijn» afgedrukt, onderteekend: «I. I. V» (*sic*). Daarnaast en daaronder gedichten tegen Vondel, onderteekend: «Gierredt voort na Sioons Huyse». (zie v. L. VI Nal. 5). K.B.

[1]) Te vinden in Poesy 1647 A en B bl. 40, Poëzy 1660 bl. 44 en Poëzy 1682 II bl. 186.

1648.

456. Lyckzang | over den Heer | Kasper van Baerle, | Professor t' Amsterdam. In plano, (hg. 290, br. 146 mM.)

Het gedicht [1]) is onderteekend: «Juste». B.V.

457. Bouwzang. | Aen | Gerbrant Pankras, Sybrant Valconier, | Jakob de Graef, Peter Schaep, | Der Burgemeesteren | zonen en neven, | Eerste Grontsteenleggers van het Stadthuis t' Amsterdam, | Onder 't gezagh der zelve Heeren, | In 't Vredejaer, den 28. van Wijnmaent. | *Onderaan:* | t' Amsterdam, Gedruckt by Nicolaes van Ravensteyn. In plano.

Onder het gedicht [2]), dat in twee kolommen gedrukt en onderteekend is: «J. V. Vondel». het «Tytdicht [3]) (v. L. V. bl. 776) evenzoo geteekend. U.B.G.

458. I. I. V. VONDELS | Salomon. | Treurspel. | Quantum mutatus ab illo! | *Vignet: putje met «elck zyn be Urt.»* | t' Amsterdam, Gedruckt by Jacob Lescaille. | Voor Abraham de Wees, Boeckverkooper op den Mid- | deldam, in 't Nieuwe Testament, in 't Vredejaer 1648. 65 en (7) blz. 4°.

Bl. 3 de opdracht aan «Den Heere Iustus Baeck» en bl. 4 de «Inhoudt» en de lijst der «Personaedjen». Achter het treurspel drie gedichten van Vondel: Lastmans Offerstaetsi van Listren, aen Ioan Six [4]) (3 blz.), op M. Kretzers Ste Marie

[1]) Komt voor in Poëzy 1650 bl. 472, in Apollo's Harp 1658 bl. 135, in Herstelden Apollo's Harp 1663 bl. 135 en in Poëzy 1682 II bl. 29, met het onderschrift: «Overleden 1648, den 14 van Loumaent».

[2]) Ook te vinden op bl. 391 van «Olyf-krans der vreede», (1649), Poëzy 1650 bl. 261 en Poëzy 1682 I bl. 372 (met het jaartal MDCXLVIII).

[3]) Afgedrukt in «Olyf-krans der vreede», (1649) bl. 394, Poëzy 1650 bl. 264 en Poëzy 1682 bl. 307.

[4]) Komt ook voor in Poëzy 1650 bl. 312 en Poëzy 1682 II bl. 321.

Magdalene door Titiaen geschildert [1]) (2 blz.) en Geboortezang aen Gregorius Thaumaturgus, mijnen Geboorteheiligh [2]) (2 blz.) B.V. en U.

459. II. J. V. VONDELS | Salomon. | Treurspel. | Quantum mutatus ab illo! | *Vignet: putje met «elck zyn beUrt.»* | t' Amsterdam, Gedruckt by Iacob Lescaille, | Voor Abraham de Wees, Boeckverkooper op den Mid- | deldam, in 't Nieuwe Testament, in 't Vredejaer 1648. 65 en (2) blz. 4°.

Behalve uit eenige kleine verschillen op den titel, kan het uit de laatste bladzijden achter het treurspel blijken, dat we hier een anderen druk voor ons hebben. Men vindt op de twee ongenummerde bladzijden alleen het vers: «Op M. Kretzers S^te^. Marie Magdalene».

In vs. 374 leest men «ons gelijck», voor «ons geluck». U.

460. III. J. V. VONDELS | Salomon. | Treurspel. | Quantum mutatus ab illo! | *Vignet: putje met «elck zyn beurt.»* | t' Amsterdam, | Voor Abraham de Wees, Boeckverkooper op den Mid- | deldam, in 't Nieuwe Testament, in 't Vrede-Jaer, 1648. 65 en (2) blz. 4°.

Achter het treurspel, het gedicht: «Op M. Kretzers St. Marie Magdalene» (2 blz.) U.

461. IV. J. V. VONDELS | Salomon. Treurspel. | Quantum mutatus ab illo! | *Vignet: putje met «elck zyn beurt.»* | t' Amsterdam, | Voor Abraham de Wees, Boeckverkooper op den Mid- | deldam, in 't Nieuwe Testament, in 't Vrede-Jaer, 1648. 63 en (1) blz. 4°.

Achter het treurspel, het gedicht: «Op M. Kretzers St. Marie Magdalene» (1 blz.)

Deze uitgave is vol drukfouten, (zie vs. 378, 995, 1132, 1818) en stellig later verschenen. B.V. en U.

462. V. J. V. VONDELS | Salomon. | Treurspel. | Quantum mutatus ab illo! | *Vignet: putje met «elck zyn beurt.»* | t' Amsterdam, Gedruckt by Tymon Houthaeck, | Voor de Weduwe van Abraham de Wees, Boeckverkoopster | op den Middeldam, in 't Nieuwe Testament. 1654. 65 en (2) blz. 4°.

Achter het treurspel het gedicht: «Op M. Kretzers S^te^. Marie Magdalene» (2 blz). Overigens is deze uitgave gelijk aan de eerste editie. B.L.L. en U.

463. VI. I. V. VONDELS | Salomon. | Treurspel. | Quantum mutatus ab illo! | *Vignet: putje met «Elck zyn beurt.»* | t' Amsterdam, | Ter Druckerye van Kornelis de Bruyn, Boeckdruc- | ker, in de Gravestraet. CIↃ IↃC LXI. 56 blz. 8°.

Op bl. 3 de opdracht, bl. 4 «Inhoudt» en lijst der «Personaedjen», bl. 5—56 het treurspel. U.

464. VII. J. V. VONDELS | Salomon. | Treurspel. | Quantum mutatus ab illo! | *Vignet: putje met «elck zyn beurt.»* | t' Amsterdam, | Voor Joannes de Wees, Boeckverkooper op den | Middeldam, in 't Nieuwe Testament, in 't Jaer 1706. 65 en (1) blz. 4°.

Achter het treurspel het gedicht: «Op M. Kretzers St. Marie Magdalene» (1 blz.). Overigens is deze druk geheel gelijk aan de uitgaven van 1648. U.

VIII. Zie over den herdruk in het Klassiek, Letterkundig Panthéon, tegelijk met *Peter en Pauwels* en *Maria Stuart* n°. 382.

1649.

465. Danckoffer | Aen Koningin | Kristine. | Toen het hare Majesteit beliefde de Nederduitsche Poëzy | met de goude keten en Koningklijcke medalje te vereeren. | *Onderaan:* | t' Amsterdam, Gedruckt by Nikolaes van Ravestein, | Voor Abraham de Wees, Boeckverkooper op den Middeldam, in den jare 1649. In plano, (hg. 552, br. 364 mM).

[1]) Afgedrukt in Poëzy 1650 bl. 309 en Poëzy 1682 II bl. 318.

[2]) Te vinden in Poëzy 1650 bl 319 en Poëzy 1682 II bl. 87.

Het gedicht [1]) is onderteekend: «I. v. Vondel» en in twee kolommen gedrukt. B.V.

466. Op de | neerlaegh | Der Turcksche Vlote. | Aen Venetie. | *Onderaan:* | t' Amsterdam, Gedruckt by Nikolaes van Ravesteyn, | Voor Abraham de Wees, Boeckverkooper op den Middeldam, in den jare 1649. In plano, (hg. 433, br. 300 mM).

Het gedicht [2]) is onderteekend: «J. v. Vondel» en in twee kolommen gedrukt. B.V.

467. Op den | vader-moort | in | Groot Britanie, | *Onderaan:* | M D C XLIX. In plano (hg. 250, br. 305 mM.)

Het gedicht [3]) is met Gothische letter gedrukt en niet onderteekend. B.T. en U.

1650.

468. J. VAN VONDELS | Aanleidinge | ter Nederduitsche | dichtkunste | in poëzy. | Door | J. van Gerwen. | *Vignet: slechte houtsnede, een boom voorstellende, waar een man tegen op klautert met onderschrift: «ardua quae pulchra».* | Te Dordrecht | Gedrukt by Jakobus van Hoogstraten, | en Jan van Gerwen, Boekverkoopers. 1750. (x) en 38 blz. 4°.

Op bl. II vindt men het bericht: «De Autheur erkent geen Exemplaren voor echt, dan die door hem dus getekent zyn»; bl. III—IV een gedicht: «Opdragt aan alle Nederduitsche dichters», door Jan van Gerwen, bl. V—VIII een Voorrede van denzelfden; bl. IX een klinkdicht «Op Vondels Aanleidinge ter Nederduitsche dichtkunste, In Rym gebragt door Jan van Gerwen», van J. van Hoogstraten, op bl. X nog een gedicht op hetzelfde, bl. 1—26 «Aanleidinge» op rijm gebracht en bl. 27—38 Vondels proza [4]).
B.V. en U.

[1]) Komt voor in Poëzy 1650 bl. 166 en Poëzy 1682 I bl. 203.

[2]) Afgedrukt in Poëzy 1650 bl. 55 en Poëzy 1682 I bl. 61 (met het jaartal MDCXXXVI). (*sic*).

[3]) Te vinden in Bloemkrans van Verscheiden Gedichten 1659 bl. 299, Poëzy 1660 bl. 510 en Poëzy 1682 II bl. 221.

[4]) Te vinden in het voorwerk van Poëzy 1650 en Poëzy 1682 I.

469. Aen de | blokhuizen | van | Amsterdam | *Onderaan:* | M DC L. In plano, (hg. 352, br. 262 mM).

Het gedicht [1]) is in twee kolommen gedrukt en niet geteekend. B. en U.

470. Byschrift | Op d' Afbeeldinge van den Heere | Andries Bicker, | Heere van Engeleburgh, | Raet en out Burgemeester t' Amsterdam. | *Daaronder:* | Op den Heer | Cornelis Bicker, | Heer van Swieten, | Regeerende Burgemeester t' Amsterdam. In plano, (hg. 302, br. 202 mM.)

Beide gedichten [2]) zijn ongeteekend.
B.T. en B.

471. Portret van Andries Bicker, door J. van Vilsteren. folio, (hg. 206, br. 187 mM.)

Het door Van der Helst geschilderde portret is in zwarte kunst door J. van Vilsteren weergegeven, blijkens het onderschrift in 1742. Op dezelfde plaat is Vondels gedicht, onderteekend: «J. V. Vondel», gegraveerd. Links onderaan: «F. Sadelaar ex». M.

472. Portret van Andries Bicker, door J. van Vilsteren. 8°. (hg. 167, br. 107 mM.)

Hetzelfde portret, in kleiner afmeting als n°. 471. Blijkens het onderschrift is het in 1756 vervaardigd. Vondels vers, onderteekend: «I. V. Vondel», wordt er gegraveerd onder gevonden.
M.

473. De Bickers | In | marmer. | *Daaronder:* | Byschrift | Op hunne Marmerbeelden. In plano, (hg. 408, br. 255 mM.)

[1]) Verder in Verscheyde Ned. Gedichten 1651, aanhangsel bl. 197 en 1653 bl. 199 en Poëzy 1660 bl. 273 en Poëzy 1682, Aanhangsel bl. 7.

[2]) Het «Byschrift op Andries Bicker» komt ook voor in Versch. Ned. Gedichten 1651 aanhangsel bl. 6 (1659 bl. 192) en 1653 bl. 169, is in Poëzy 1660 dubbel opgenomen, op bl. 237 en 271 en in Poëzy 1682 I bl. 560 (met het jaartal MDCL).

Dat op Cornelis Bicker in Versch. Ned. Gedichten 1651, aanhangsel bl. 6 (1659 bl. 192); op bl. 8 van *Afbeeldingen der Stamheeren* (zie lager op 1658), Poëzy 1660 bl. 271 en Poëzy 1682 I bl. 560 (met het jaartal MDCL).

Boven het gedicht [1]) het wapen van Amsterdam. Onder het gedicht, dat in twee kolommen gedrukt en niet onderteekend is, staan nog afgedrukt twee «Byschrift(en) Op hunne Marmerbeelden» [2]). B.

474. I. De | monsters | Onzer eeuwe. In plano, (hg. 374, br. 168 mM).

Het gedicht [3]) is niet onderteekend; misschien is van dit exemplaar echter de onderteekening weggesneden. De beginletter is met krulornament versierd.

In vs. 2 leest men «Naer Afrika», vs. 12 «Om snoot genot» en vs. 30 «Van outs befaemt». B.

475. II. Op de | monsters | dezer eeuw. In plano, (hg. 343, br. 165 mM.)

Het gedicht is onderteekend: «J. v. Vondel». In vs. 2: «In *Africa*», vs. 12 «Om 't snood genot» en vs. 30 leest men: «Van ouds behaamt» (*sic*). U.B.G.

476. Overval — afval. In plano.

In de oorspronkelijke doozen (69 mM. in middellijn), waarin de penningen behooren, vindt men deze beide plano's aan weerszijden ingeplakt [4]). M.

477. Op den | gedenkpenning | van den | overval — afval. In plano, (hg. 245, br. 340 mM.)

In twee kolommen fraai gedrukt, boven de eene kolom «overval», boven de andere «afval». B.V.

478. I. Op | d' oproericheit van den | Godtloosen Zeeuw, | Maximiliaen Teeling. In plano, (hg. 162, br. 202 mM.)

De eerste letter van het gedicht [5]) is versierd met bloemornament. B.V., B. en U.

[1]) Ook te vinden in Verscheyde Nederduytsche Gedichten, 1651, aanhangsel bl. 4 en 1659 bl. 91, Poëzy 1660 bl. 271 en Poëzy 1682 I bl. 560 (met het jaartal MDCL.)

[2]) Komt voor in Versch. Ned. Gedichten 1651, aanhangsel bl. 5 en 1659 bl. 189, in Poëzy 1660 bl. 269 en Poëzy 1682, aanhangsel bl. 10.

[3]) Verder in Versch. Ned. Gedichten 1651, aanhangsel bl. 1 en 1659 bl. 187, in Poëzy 1660 bl. 266 en Poëzy 1682, aanhangsel bl. 6.

[4]) Afgedrukt in Apollo's Harp 1658 bl. 60, Herstelden Apollo's Harp 1663 bl. 60, Poëzy 1660 bl. 420 en Poëzy 1682, aanhangsel bl. 12.

[5]) Ook te vinden in Versch. Ned. Ged. 1651 aanhangsel bl. 2 (1659 bl. 188), Poëzy 1660 bl. 267, in Jan Zoets Gedichten, Amsterdam 1674 bl. 190 (2e druk 1714 bl. 189) en Poëzy 1682 II bl. 223.

479. II. Op d' Oproerigheyd van den Godlosen | Zeeuw, | Maximiliaen Teelingh. In plano, (hg. 108, br. 170 mM.)

U.

480. III. Op | d' Oproerigheit van den | Godtloosen Zeeuw, M. T. In plano, in 4°. gedrukt.

Tegenover Vondels gedicht is een «Antwoort aen den Paepschen Poëet, op 't nevenstaende Gedicht». In vs. 4 «Wat bulderende weder». B.T.

481. IV. Op | d' Oproerigheydt van den | Godtloosen Zeeuw, | Maximiliaen Teeling. In plano, (hg. 120, br. 205 mM.)

In vs. 4 leest men: «Wat bulderend' onweeder», de andere uitgaven hebben: «Wat bulderende weder». Boven Vondels gedicht is een ander gedrukt: «Graf-teyken, Over de doodt van Cornelis Musch, Griffier van Hare Hoog: Mog: U.

482. I. VAN VONDEL | Op het | ontheyligen | Van het | H. Sacrament des Altaers | Door den | Arminiaenschen Sociniaen. | Ende een antwoort daer tegen. | *Vignet: wapen van Holland.* | Tot Schiedam, in de Oude Druckerye. 1650. (8) blz. 4°.

Op bl. 3 een achtregelig gedichtje: «J. Vondel. Op het ontheyligen van het H. Sacrament des Altaers Door den Arminiaenschen Sociniaen», en daaronder op bl. 3—5 een «Antwoord Op de voorgaende Rijmpjes Aen den E: J. van Vondel», onderteekend: Noli esse Justus multum. Eccles. cap. 7. vers 17.» Op blz. 6 en 7 «Om dese Antwoort op de voorgaende versjes voor den E. J. van Vondel te beter te verstaen, dienen hier by gevoegt tot gerief van den Leser eenige Rijmpjes by sijne Ed: gemaeckt». Dezen rijmpjes zijn aanhalingen uit Vondels «Toetssteen» gestelt voor syne E. letst uyt-gegeven Poëzy, zijn gedicht «Op den bou van den Christen tempel t' Amsterdam» en uit het vers op de «Inwying van den selven Tempel» vs. 171—184.

Op bl. 8 een 24-regelig gedicht «Besluyt Aen de Heere I. van Vondel», geteekend A. S. U.B.G.

[1]) Komt daarna voor in Poëzy 1650 bl. 564 en Poëzy 1682 II bl. 534.

NB. Slaat men Vondels Poëzy 1650 bl. 302 op, dan vindt men onder het gedicht: «In zeker Stamboeck» gedrukt: «t' Amsterdam, Voor Abraham de Wees, Boeckverkooper op den Middeldam, in 't Nieuwe Testament, 1650». Hieruit zou kunnen blijken dat er een plano uitgave van dit gedicht bestaan heeft. Ik heb ze echter tot heden niet gezien.

1651.

483. Portret van Andreas Deonysz. Winius, door Cornelis Visscher. Folio, (hg. 420, br. 254 mM).

Winius is voorgesteld zittende in een leunstoel, het hoofd naar den aanschouwer gekeerd, gekleed in Russisch kostuum, met platten kraag en met bont omzoomde rok. In de linkerhand houdt hij een blad papier met Russisch schrift. Op de tafel ligt een groot diploma met het groote Russische zegel, en daarnaast een geldbuidel. Achter de tafel een groot vat met opschrift en aan de wand links en rechts verschillende wapens. Links leest men: «Corn. Visscher Delinea: et Sculp.» Onder het portret is, op een afzonderlijke plaat, onder een met Russische letters gedrukt opschrift Vondels vers gegraveerd met het opschrift «D. H. Andreas Deonyszoon Winius, zyne Zaerse Majesteits van Ruslants Commissarius, en Mosk: Olderman». Het vers [1]) is in twee kolommen verdeeld en onderteekend: «J. v. Vondel». Zie verder Wussin, *Corn. Visscher* n°. 53. P.K. en M.

484. Ter brviloft | Van | Sybrant Kamay | En | Maria Koppesen, (*sic*). In plano, (hg. 268, br. 258 mM.)

Dit fraai gedrukte gedicht [2]) is onderteekend: «J. V. Vondel.» B.

485. Bisschoppelijcke | staetsi | Der E. Heeren | Karolus en Andreas, | Gewyt tot Bisschoppen | Van | Brugge en Roermont. In plano, (hg. 398, br. 207 mM.)

Het gedicht [3]) is in twee kolommen gedrukt. Men leest er onder: «1651. Te Brugge, op S. Appolinaris dagh.» B.

486. Op | d' uitvaert | Van den Eerw. Heere, | Mr. Iakob Vlieger. | *Onderaan:* | M DC LI. In plano, (hg. 254, br. 212 mM.)

Onder Vondels gedicht [1]), dat met «Juste» onderteekend is, een «Epitaphium», onderteekend: «Pie».

Deze plano is, blijkens de versierde aanvangsletter, vermoedelijk bij van der Stichel gedrukt. B.V. en B.

487. Portret van den pastoor Jakob Vlieger, door T. Matham. Folio, (hg. 298, br. 200 mM.)

Borstbeeld van een reeds bejaard persoon, met een kapje op het hoofd en in eenvoudig gewaad gekleed. Op den achtergrond rechts hangt een schild, waarop een vrededuifje is gezeten. Het schild bevat het volgende opschrift: «Ad^{m}. R^{di}. D^{ni}. M^{ri}. Iacobi Vligeri Amstelodamensis, Pastoris fidelis, Memoria. A°. MDCLI. XXV Apr. Ætatis LXVI. Sac. XLII.» Onder het portret Vondels gedicht, onderteekend: «*Juste.*»; links daarnaast een Latijnsch gedicht, onderteekend: «*Pie.*» Op de prent staat geen naam van graveur; volgens De Vries lijdt het echter geen twijfel of zij is door Matham gegraveerd [2]).

Men vindt dit portret ook in de *Batavia Sacra*. M.

488. Op een | gekleurt | wassen beelt. | *Onderaan:* | t' Amsterdam, Voor Lodowijck Spillebout, Boeckverkooper in de Kalver-straet. 1651. In plano.

Het gedicht [3]) is gedrukt, volgens de opgave van den heer Alberdingk Thym, op een blad dun, hollandsch papier, rondom afgesneden, (hg. 395, br. 290 mM.) en onderteekend: «J. V. Vondel». A.T.

489. Op | d' afbeeldinge | van den Doorluchtighsten | Vorst en Heere | Frederick | Erve te Noorwegen, Hertoge te | Schleswijck, Holstein, &c. | Byschrift. | *Onderaan:* | t' Amsterdam, | By Nikolaes van Ravesteyn, | CIↃ IↃ C LI. In plano, (hg. 364, br. 245 mM.)

---

[1]) Ook te vinden in Poëzy 1682 I bl. 575.

[2]) Afgedrukt in Poëzy 1682 I bl. 745.

[3]) Ook in Apollos Harp 1658 bl. 220, Den Herstelden Apollos Harp 1663 bl. 220, Poëzy 1660 bl. 422 en Poëzy 1682 I bl. 493 (met het jaartal MDCLI).

[1]) Alleen afgedrukt in Poëzy 1682 II bl. 53, (met het jaartal MDCLI).

[2]) *Oud-Holland*, I bl. 26, waar het gedicht tevens voor het eerst herdrukt is.

[3]) Ook te vinden in Versch. Ned. Ged. II 1653 bl. 8, Poëzy 1660 bl. 231 en Poëzy 1682 II bl. 344.

Het gedicht [1]) is onderteekend: «I. v. Vondel»; de beginletter is versierd met een voorstelling van Esther voor den Koning uit Esther 5. B.

1652.

490. Engelebvrgh | in den rouw | over den E. E. Heer | Andries Bicker, | Heer van Engeleburgh, oudt Burgermeester | en Raet van Amsterdam, &c. | *Daaronder:* | Op d'afbeeldinge van wijlen den zelven Heere. | *Onderaan:* | Voor Abraham de Wees, Boeckverkooper op den Middeldam, in 't jaer CIↃ IↃ C LII. In plano, (hg. 415, br. 297 mM.)

Het laatste gedicht [2]) is onderteekend: «I. V. Vondel.» B.

491. Op het verbranden van 't | stadthuis | van | Amsterdam. In plano, (hg. 414, br. 310 mM.)

Het gedicht [3]) is in twee kolommen gedrukt en onderteekend: «J. V. Vondel.» B.

492. Lyckstati | van den E. Heere | Leonardus Marius. In plano.

Onder het gedicht [4]), dat onderteekend is: «J. V. Vondel», het tweeregelig versje op L. Marius, dat bij v. L. op bl. 132 van dl. V is afgedrukt. P.K.

493. Praalbed van Leonardus Marius. Folio.

Op een rijk versierde tombe ligt Marius met gevouwen handen in priesterkleeding. Het deksel der tombe wordt aan de hoeken gesteund door twee kariatieden met vleugels. Op het voetstuk de zinspreuk van Marius: «Fortiter sed suaviter.» Op den voorgrond acht knielende geniën, waarvan de twee voorste een als ring gebogen slang, het symbool der eeuwigheid, vasthouden. Aan beide zijden bevindt zich een fakkel, waaruit rookwolken opstijgen. Op den achtergrond houden vliegende engelen een draperie omhoog. Onderaan Vondels gedicht in twee kolommen geteekend: «J. V. Vondel.» In het midden geteekend: «Corn. Visscher fecit.» Zie verder Wussin, *Corn. Visscher* n°. 140. P.K.

494. Portret van pastoor Leonardus Marius, door Th. Matham. Folio, (hg. 300, br. 200 mM.)

In ovaal ter halver lijve van voren en rechts, zittende, met den rechterarm rustende op een boek, waarop een crucifix ligt. Om het portret leest men «Ad^m. Rever^dus. et ampl^mus. D. Leonardvs Marivs Goesanvs, s. t. d. ac vic. Harl. &c. Obiit Amstelaed^mi. A°. MDCLII. Æt. LXIV». Onder het portret het wapen van Marius, met zijn spreuk «fortiter sed suaviter» ter weerszijden. Daaronder Vondels gedicht [1]), onderteekend: «J. v. Vondel»; links «N. Moyaert pinxit», rechts: «Th. Matham sculps.»

Later werd dit portret voor de *Batavia Sacra* gebruikt. P.K. en M.

495. Portret van Joannes Merius, door Cornelis Visscher. Folio, (hg. 452, br. 303 mM).

Ter halver lijve, rechts, staande, met gevouwen handen voor een altaar, achter hem zijn wapen. Onder het portret: «R. D. M^r. Joannes Merius, pastor in Spanbroeck &c. Obiit A°. MDCLII. Febr. XIX. Æt. LXIII.»; daaronder twee gedichten: één Latijnsch, onderteekend: «Pie», beginnende «Dum dolet ereptum» en daarnaast Vondels gedicht [2]), onderteekend: «Juste». In het midden onderaan: «Corn. Visscher Delineavit et sculpsit». (Zie verder Wussin, *Corn. Visscher* n°. 33). P.K. en M.

496. Portret van Willem van den Zande, door Cornelis Visscher Folio.

Borstbeeld in een ovale omlijsting, die voor een muur staat, waarop twee brandende graflampen zijn geplaatst, terwijl van boven in het midden het wapen van Van den Zande een plaats heeft gevonden. Om het ovaal leest men: «R^dus. admodvm dnūs Gvlielmvs Vanden Zande s. th. lic. natvs A°. CIↃ IↃ C XIIII Avgvsti XXX Obiit A°. CIↃ IↃC LII. Octob. XII». Onder het portret Vondels gedicht [3]), geteekend: «J. V. V».

[1]) Afgedrukt in Klioos Kraam II 1657 bl. 300, Poëzy 1660 bl. 395, Poëzy 1682 I bl. 548 (met het jaartal MDCLI).

[2]) Het gedicht: «Engelebvrgh in den rouw» komt voor in Versch. Ned. Gedichten II 1653 bl. 167, Poëzy 1660 bl. 236 en Poëzy 1682 II bl. 22.

Het andere gedicht «Op d' afbeeldinge» was reeds vroeger gedrukt, zie n°. 470 en noot.

[3]) Te vinden in Versch. Ned. Gedichten II 1653 bl. 119, Poëzy 1660 bl. 233 en Poëzy 1682 II bl. 145.

[4]) Komt voor in Versch. Ned. Gedichten II 1653 bl. 172, Poëzy 1660 bl. 241 en Poëzy 1682 II bl. 43 (met de bijvoeging: «Overleden MDCLII den 18 van Wijnmaent»).

Het tweeregelig versje vindt men in Hollantsche Parnas 1660 bl. 517 en Poëzy 1682 II bl. 78.

[1]) Ook afgedrukt in Hollantsche Parnas 1660 bl. 516 en Poëzy 1682 I bl. 580.

[2]) Ook afgedrukt in Holl. Parnas 1660 bl. 151 en Poëzy 1682 I bl. 580.

[3]) Voor het eerst herdrukt in *Oud-Holland* I bl. 25.

links: «P. Soutman pinxit 1652» en rechts: «C. Visscher Sculpsit». (Wussin, *Corn. Visscher* n°. 54.) P.K.

497. Portret van Adrianus Motman, door Cornelis Visscher. Folio.

Borstbeeld, links, in een ovaal, in de linkerhand een boek. Om het portret leest men: «R. P. F. Adrianvs Motmans, ord. f. f. minorvm. provinc. germ. inferioris. Obiit. Horne. A°. M. D. C. LII. Ætatis LVIII». Onder het portret het gedicht [1]) van Vondel, in twee kolommen en onderteekend: «Juste». In het midden onderaan «Corn. Visscher fecit». (Zie Wussin, *Corn. Visscher* n°. 35.) P.K.

498. (Edipus of teeckentolck) | van den E. Heere | Athanasivs Kircher, | Verlichter van de Gebloemde Wijsheit der Egyptenaren, | en Gedencknaelt, te Rome herstelt | door Innocent den X. In plano, (hg. 510, br. 260 mM.)

Het hier beschreven blad heeft zeer veel geleden; van boven zijn een of twee regels weggescheurd, terwijl van onderen minstens 2 regels verdwenen zijn. Het is dus niet uit te maken of het gedicht [2]), dat in twee kolommen gedrukt is, onderteekend was. B.

1653.

499. Vrye zeevaert | onder de vlagge | van den | Doorluchtigen Zeeheldt, | Marten Harpertsz. Tromp, | Ridder, L. Amirael van Hollant en Zeelant. | *Onderaan:* | t' Amsterdam, Voor Abraham de Wees, Boekverkooper op den Middeldam, in 't jaar 1653. In plano, (hg. 394, br. 315 mM.)

Het gedicht [3]) is onderteekend: «J. v. Vondel», en in twee kolommen gedrukt. B.V., B. en U.

[1]) Ook te vinden in Holl. Parnas 1660 bl. 150 en Poëzy 1682 I bl. 580.

[2]) Komt ook voor in Apollos Harp 1658 bl. 226, Den Herstelden Apollos Harp 1663 bl. 226, Poëzy 1660 bl. 450 en Poëzy 1682 I bl. 496 (met het jaartal MDCLII.)

[3]) Te vinden op bl. 3 en 4 van 't «Rotterdams Zee-praatjen, Tusschen Een Koopman, een Borger en een Stierman. Aangaande de handelingen ter Zee: ende De laatste Slag tusschen den Heer Admiraal Tromp, ende de Engelsche. Tot Schiedam, Gedrukt voor de Rechte Lief-hebbers van de Vrye Nederlandsche Republijk. 1653». (32 blz. 4°).

Verder op bl. 71 en 72 van «Onstelde-Zee, Oft zee-daden. Voorgevallen Tussen de Hoogh Mogende Heeren, De Heeren Staten Generaal der Vereende Neerlanden. En Die van de Tegenwoordige Regeringh van Engelant. Zijnde een Korte klare Beschryvingh van de Oorzaak, Begin, en Voortgangh der zelver Zee-verschillen. Midsgaders eenige Harde Scheeps ontmoetinge, Bloedige Voorvallen ter Zee, en gedenkweerdige Felle Zee-slagen daar op gevolght. t' Amsterdam, By Jodocus Hondius. Voor 't Iaar 1654». (72 bl. 4°.)

In Verscheyde Ned. Gedichten II 1653 bl. 176; Klioos Kraam I 1656 bl. 132, Poëzy 1660 bl. 243 en Poëzy 1682 I bl. 63 (met het jaartal MDCLIII).

500. Scheeps- | kroon | Behaelt, in den Scheepsstrijt, by Livorne, | Door den doorluchtigen Zeehelt, | Joan van Galen, | Amirael der Hollantsche Vlote, | in de Middelantsche zee. | Tempora navali fulgent rostrata corona. | *Vignet: wapen van Medicis.* | t' Amsterdam, | By Nikolaes van Ravestein, | CIↃ IↃ C LIII. (8) blz. folio.

Het gedicht [1]) is onderteekend: «J. v. Vondel.» Op de laatste bladzijde: «Grafschrift op den zelven. Aen zijn quetzuur overleden [2])», even zoo geteekend. B.

501. De bruiloft | Van den E. Heere, | Jakob Hinlopen Tymonsz. | En de E. Ioffer, | Ursula van Bergen. | *Onderaan:* | t' Amsterdam, | Ge-

[1]) Te vinden in Versch. Ned. Gedichten II 1653 bl. 178 en op bl. X—XIV van «Het Leven en Bedrijf van den Doorluchtigen Zeeheld Joan van Galen, Ammiraal der Hollandsche Vloote in de Middel-landtsche Zee. Door Arnoldus Montanus. t' Amsterdam, By Gerrit van Goedesberg, Boek-verkoper op 't Water, aan de Nieuwe-Brug, in de Delfsche Bybel, 1654». (XXII, 157 en (II) blz. 8°). Ook in den tweeden druk van dit boekje, welke in hetzelfde jaar in 4°. verscheen; verder in Klioos Kraam I 1656 bl. 312, Poëzy 1660 bl. 246 en Poëzy 1682 I bl. 65.

[2]) Het «Grafschrift» komt voor in het voorwerk der beide drukken van «Het Leven en Bedrijf van Joan van Galen», in Versch. Ned. Gedichten II 1653 bl. 182, in Klioos Kraam, 1656 bl. 316, Poëzy 1660 bl. 250 en Poëzy 1682 II bl. 70.

druckt by Nikolaas van Ravestein. | CIↃ IↃ C LIII. In plano, (hg. 390, br. 298 mM).

Het gedicht [1]) is in twee kolommen gedrukt en niet geteekend. B.

502. Portret van den pastoor Stephanus Crachtius, door Th. Matham. Folio, (hg. 297, br. 200 mM.)

Borstbeeld links, in ovaal met randschrift: «Adm. Rdvs. D. Mr. Stephanus Crachtius Campensis, eccl. D. Vict. Sancti. qvondam elect. dec. et eccl. B. Mariae Virg. Amstelaedmi. pastor, obiit A°. MDCLIII. Ætatis LXXXIII». Daaronder het wapen van Crachtius met zijn spreuk: «Corona sapientiae timor domini», ter weerszijden Vondels gedicht [2]), onderteekend: «J. v. Vondel»; links onderaan: «J. Spilberge pinx.», in het midden: «Iacob Iansz. straetman excud.», rechts: «Th. Matham sculp». Dit portret is een pendant van dat van Marius (n°. 494).

Later deed het dienst in de *Batavia Sacra*. P.K. en M.

503. Uitvaert | van wylen | den doorluchtigen Zeehelt, | Marten Harpertsz. Tromp, | Ridder, | L. Amirael van Hollant en Westvrieslant. | *Onderaan:* | t' Amsterdam, Voor Abraham de Wees, Boeckverkooper op den Middeldam, in 't jaer 1653. In plano, (hg. 413, br. 304 mM.)

Het gedicht [3]) is in twee kolommen gedrukt en onderteekend: «J. v. Vondel.» B.V.

504. Zegewagen ter eere van M. H. Tromp. br. 4°.

Tromp zit met een drietand in de eene hand en een scheepsroer in den anderen arm, op een Zegewagen, die door twee zeepaarden getrokken wordt en door Tritons vergezeld, over de golven rijdt. In de lucht de Faam met bazuin en opschrift: «Tromps eer en naam verbreyt met Faam». Onderaan in vierregelig vers van Vondel in twee kolommen; «Zoo hielt de Zeevooght» (v. L. VI bl. 157) een adres van J. Hondius. (Muller *Ned. Historieprenten*, n°. 2082.) U.

505. Afbeelding van het grafteeken van M. H. Tromp in de Oude kerk te Delft, door C. van Dalen Jr. Gr. folio, (hg. 624, br. 415 mM.)

Tromp is geharnast liggende afgebeeld, volgens het ontwerp van J. van Campen, gebeeldhouwd door R. Verhulst. Onderaan in 2 kolommen een achtregelig gedicht van Vondel, beginnende: «Hier rust de Zee-Held Tromp» (v. L. VI bl. 156), onderteekend: «I. v. Vondel». P.K. en M.

506. Ter | lyckstaetsi | van wijlen den edelen Heere, | Joan van Galen, | Amirael in de Middelantsche zee. | Iaculatus puppibus igneis. | Gespreck. | *Onderaan:* | t' Amsterdam, Voor Abraham de Wees, Boeckverkooper op de | Middeldam, in 't jaer 1653. In plano, (hg. 237, br. 180 mM.)

Het gedicht [1]) is onderteekend: «J. V. Vondel.» B.

507. Afbeeldinge | Van | Christine | Der | Zweden Gotten en Wenden | Koninginne, | Door David Beck, hare Majesteits Kamerling, | uitgeschildert. | Ramis insignis olivae. | *Vignet: gegraveerd wapen van Christine.* | | t' Amsterdam, | By Nikolaes van Ravesteyn. | CIↃ IↃ C LIII. (8) blz. f°.

Op bl. 8 onderaan nog een «Byschrift op dezelve» [2]), (v. L. VI bl. 163), onderteekend: «J. v. Vondel». B.V.

---

[1]) Komt voor in Poëzy 1682, I bl. 690 (met het jaartal MDCLIII er onder).

[2]) Komt ook voor in Hollantsche Parnas, 1660 bl. 150 en Poëzy 1682 I bl. 580.

[3]) Afgedrukt op de laatste blz. van «Memorie Raeckende het begin, vervolch ende eynde, van de diensten van wijlen de Heër, Marten Harpertsz Tromp, Redder (*sic*) van d' Ordre van St: Michiel Luytenant Admirael van Hollandt ende West-Vrieslandt. In 's Gravenhage, Voor Ian Abrahamsz, Boeck-vercooper by 't Hoff». (8 blz. 4°.)

Daarna in Klioos Kraam I 1656 bl. 11, in Apollos Harp 1658 bl. 218, Den Herstelden Apollos Harp 1663 bl. 218, Poëzy 1660 bl. 263 en Poëzy 1682 II bl. 13 (met het jaartal MDCLIII).

[1]) Komt ook voor op bl. 61 van den tweeden druk van «Het Leven en Bedryf van Johan van Galen (4°.), in Klioos Kraam I 1656 bl. 316, Apollos Harp 1658 bl. 182, Den Herstelden Apollos Harp 1663 bl. 182, Poëzy 1660 bl. 357 en Poëzy 1682 II bl. 70.

[2]) Afgedrukt in Versch. Ned. Gedichten II 1653 bl. 9, Poëzy 1660 bl. 250 en Poëzy 1682 I bl. 206 (met het jaartal MDCLIII).

Het «Byschrift» is ook te vinden in Versch. Ned. Gedichten II 1653 bl. 13, Poëzy 1660 bl. 254 en Poëzy 1682 I bl. 596 (met het jaartal MDCLIII).

508. I. Protecteur | Weerwolf. In plano, (hg. 347, br. 240 mM.)

De eerste letter heeft in het ornament het Amsterdamsche wapen. Het gedicht [1]) is met Gothische letter gedrukt. B.T.

509. II. Protecteur | Weerwolf. In plano, (hg. 282, br. 164 mM.)

De eerste letter heeft een zotskop in het ofwerk. U.B.G. en U.

510. I. Q. Horatius Flaccus | Lierzangen | En | dichtkunst. | In het rijmeloos vertaelt | Door | J. V. VONDEL. | *Vignet: krulornament.* | t' Amsterdam, | By Luidewijck Spillebout, Boeck-verkop. (*sic*) | op den Dam, Anno M DC LIV. (XVI), 257 en (I) blz. 12°.

Voor het boekje vindt men een titelprent, met gelijkluidenden titel. Het voorwerk bevat op bl. V—X een opdracht «Aen de kunstgenooten van Sint Lukas, t' Amsterdam, Schilders, Beelthouwers, Tekenaers, en hunne begunstigers», gedagteekend: «t' Amsterdam, 1653, den 27 van Slaghtmaent» en op bl. XI—XVI het gedicht: «De Roomsche lier».

De Latijnsche tekst is tegenover den Nederlandschen gedrukt.

Op de laatste bl. een voorstelling van den Heiligen Christophorus als drukkersmerk met het opschrift «Christvm sum ferens.», en daaronder: «Amstelodami, Impressit Christophorus Cunradus, Typographus in fossa vulgò dictâ de Negelantiers-gracht, Anno 1654.»

Volgens het *Leven van Vondel*, door G. Brandt verscheen deze vertaling van Horatius in October 1653. B.V. en U.

511. II. Q. Horatius Flaccus | Lierzangen | En | dichtkunst. | In het rijmeloos vertaelt | Door | J. V. VONDEL. | De twede Druck vermeert en verbetert. | *Vignet: een zwevend engeltje met een muziekboek in de hand en het opschrift: «musica dis curae est».* | t' Amsterdam, | By Paulus Matthijsz. inde Stoofsteegh, | A° MDCLVI. (XVI) en 128 blz. 12°.

Hier een andere titelprent dan in den vorigen druk: voorstellende Apollo, gezeten op den zangberg, omgeven door verschillende figuren. De titel luidt: «Q. Horatius Flaccus | Lierzangen | en | dichtkunst. | In het rymeloos vertaelt door | J. V. VONDEL. | De tweede Druk vermeert en verbetert. | *Onderaan:* | T' Amsterdam, | Bij Paulus Matthijsz, in 't Musyk-boek. | Anno 1657.»

Ook hier is de Latijnsche tekst tegenover de vertaling geplaatst. De blz. waarop de Nederlandsche tekst afgedrukt is, dragen alleen een cijfer (1—128). B.V. en U.

512. III. Q. Horatius Flaccus | Lierzangen | en | dichtkunst. | Vertaelt | door | J. V. VONDEL. | *Vignet: driehoekig bloemornament.* | t' Amsterdam, | By Jan Lamsvelt, Boeckverkooper en Plaatsnyder in de Jan | Roonpoorts-torensteeg. Anno 1703. (XII) en 104 blz. 4°.

Voor dezen druk vindt men een titelprent, geteekend en gesneden door J. Lamsvelt.

Het voorwerk is hetzelfde gebleven, alleen ontbreekt de datum aan de opdracht.

De vertaling en het oorspronkelijke zijn in twee kolommen naast elkaar gedrukt.

Vel B is verkeerd gepagineerd: in plaats van 9—16, heeft het 17—24. B.V. en U.

513. IV. Q. Horatius Flaccus | Lierzangen | en | dichtkunst. | Vertaelt | door | J. V. VONDEL. | *Vignet: David op de harp spelende met onderschrift: «Jvstvs-fide-vivit.»* | t' Amsterdam, | By Jan Lamsvelt, Boeckverkooper en Plaatsnyder in de Jan | Roonpoorts-torensteeg. Anno 1703. (XII) en 52 blz. 4°.

Het vignet is hetzelfde als in n°. 411—413. De Latijnsche tekst is hier weggelaten; de Nederlandsche is in twee kolommen gedrukt. Het is niet dezelfde druk als de voorgaande. Het boek is geheel op nieuw gezet; hoogstwaarschijnlijk is het later dan 1703 verschenen.

De titelprent is dezelfde gebleven. B.V. en U.

514. V. Q. Horatius Flaccus | Lierzangen | en | dichtkunst. | Vertaelt | door | J. V. VONDEL. | *Vignet: putje.* | t' Amsterdam, | By Evert Visscher, Boekverkooper in de Dirk | van Hasselt-steeg, 1735. (XII) en 96 blz. 4°.

---

[1]) Komt voor in Bloemkrans van Verscheide gedichten 1659 bl. 422 en in Poëzy 1682 II bl. 222.

Deze druk komt geheel overeen met den vorigen; de Nederlandsche tekst is echter niet in twee kolommen gedrukt. B.V. en U.

1654.

515. I. J. V. VONDELS | Lucifer. | Treurspel. | Praecipitemque immani turbine adegit. | *Vignet: putje met «elck zyn bevrt.»* | t' Amsterdam, | Voor Abraham de Wees, Boeckverkooper op den Mid- | deldam, in 't Nieuwe Testament, in 't jaer 1654. (XVI) en 79 blz. 4°.

Op bl. III—VI de opdracht aan «Den onverwinnelyckste Vorst en Heere, Den Heere Ferdinandus den derden, gekoren Roomschen Keizer, Altyt Vermeerder des Rycks», bl. VII het vers «Op de afbeeldinge van Keizerlycke Majesteit, Ferdinandus den derden [1])», bl. VIII—XV een «Berecht aen alle kunstgenooten, en Begunstigers der Tooneelspelen», bl. XV «Inhoudt» en bl. XVI de lijst der «Personaedjen».

Dan volgt het treurspel (bl. 1—67) en daarachter de gedichten: «Moyses gezang [2])» (bl. 68—73), «Het geloofs-teken der apostelen [3])» (bl. 74—75), «Het gebedt des Heeren [4])» (bl. 75—77) en het «Noodigh Berecht over de nieuwe Nederduitsche misspellinge» (bl. 78 en 79).

In het voorwerk is een prent ingevoegd, waarschijnlijk door S. Savery gegraveerd, voorstellende de verdrijving van Lucifer en zijn scharen uit den hemel door Michael en verjaging van Adam en Eva uit het Paradijs.

Naar den staat van deze prent te oordeelen, die, even als bij *Palamedes*, voornamelijk de volgorde der edities bepalen moet, is de hier beschreven uitgave de eerste druk. De eerste bladzijde van de opdracht eindigt: «oock | den [5])». B.V. en U.

516. II. J. V. VONDELS | Lucifer. | Treurspel. | Praecipitemque immani turbine adegit. | *Vignet: putje met «elck zyn beUrt.»* | t' Amsterdam, | Voor Abraham de Wees, Boeckverkooper op den Mid- | deldam, in 't Nieuwe Testament, in 't jaer 1654. (XVI) en 79 blz. 4°.

De eerste blz. van de opdracht eindigt: «den allermin- | sten». In deze uitgave worden verschillende varianten gevonden; de meeste zijn van geringe beteekenis en komen ook in de volgende uitgaven voor. U.

517. III. J. V. VONDELS | Lucifer. | Treurspel. | Praecipitemque immani turbine adegit. | *Vignet: putje met «Elck zyn beurt.»* | t' Amsterdam, Voor Abraham de Wees, Boeckverkooper op den Mid- | deldam, in 't Nieuwe Testament, in 't jaer 1654. (XVI) en 79 blz. 4°.

De eerste bl. van de opdracht eindigt: «oock | den»; toch is het een andere uitgave dan n°. 515. Op dezelfde bl. leest men hier overal *ij* in plaats van *y*, zooals daar. De tekst van dezen druk komt het meest met dien van n°. 515 overeen, enkele veranderingen zijn uit den tweeden druk overgenomen. De versierde beginletter van de opdracht is hier een kopie van die uit den eersten druk. U.

518. IV. J. V. VONDELS | Lucifer. | Treurspel. | Praecipitemque immani turbine adegit. | *Vignet: putje met «elck zyn beurt.»* | t' Amsterdam, | Voor Abraham de Wees, Boeckverkooper op den Mid- | deldam, in 't Nieuwe Testament, in 't jaer 1654. (XVI) en 79 blz. 4°.

De eerste bl. van de opdracht eindigt: «mijne | Zang-». B.V. en U.

519. V. J. V. VONDELS | Lucifer. | Treurspel. | Praecipitemque immani turbine adegit. | *Vignet: putje met «elck zyn beurt.»* | t' Amsterdam, | Voor Abraham de Wees, Boeckverkooper op den Mid- | deldam, in 't Nieuwe Testament, in 't jaer 1654. (XVI) en 79 blz. 4°.

---

[1]) Komt voor in Klioos Kraam I bl. 332, Poëzy 1660 bl. 357 en Poëzy 1682 I bl. 544.

[2]) Ook afgedrukt achter «Davids Harpzangen» (zie lager op 1657), in Poëzy 1660 bl. 513 en Poëzy 1682 II bl. 473.

[3]) Te vinden in «Davids Harpzangen» 1657 bl. 352, Poëzy 1660 bl. 518; verder achter: «Beginselen en leerstucken van het Christelijk Leven In 't Latijn beschreven door Joannes Bona...... Tot Rotterdam, By Fransois van Hoogstraeten, 1675» 12°. en eindelijk in Poëzy 1682 II bl. 519.

[4]) Komt voor in Poëzy 1660 bl. 520 en Poëzy 1682 II bl. 521.

[5]) Zie de geschriften, naar aanleiding van *Lucifer* verschenen, in de volgende afdeeling.

De eerste bl. van de opdracht eindigt: «toegangk | tot». U.

520. VI. J. V. VONDELS | Lucifer. | | Treurspel. | Praecipitemque immani turbine adegit. | *Vignet: omgewend putje* (*kopie*) *met «elck zyn beurt.»* | t' Amsterdam, | Voor Aaraham (*sic*) de Wees, Boeckverkooper op den Mid- | deldam, in 't Nieuwe Testament, in 't jaer 1654. (XVI) en 79 blz. 4°.

De eerste bl. van de opdracht eindigt eveneens: «toegangk | tot». Dat deze uitgave echter een andere is dan de laatst beschrevene, blijkt uit vs. 148 «onendelijck, vs. 668 «uw beide», enz. Hoogstwaarschijnlijk is deze editie evenals de vorige, in de laatste jaren der zeventiende eeuw gedrukt. B.V. en U.

521. VII. I. V. VONDELS | Lucifer. | Treurspel. | Praecipitemque immani turbine adegit. | *Vignet: putje met «Elck zyn beurt.»* | t' Amsterdam, | Ter Druckerye van Kornelis de Bruyn, Boeckdruc- | ker, in de Gravestraet. CIↃ IↃC LXI. (XII) en 68 blz. 8°.

Op bl. II het vers: «Op de afbeeldinge van Ferdinandus III», bl. III en IV opdracht, bl. V—XI «Berecht aen alle Kunstgenooten», bl. XII «Inhoudt» en lijst der «Personaedjen». Bl. 1—59 het treurspel, bl. 60—64 «Moyses Gezang», bl. 64 en 65 «Het Geloofs-teken», bl. 65—67 «Het Gebedt des Heeren», en bl. 68 «Noodigh berecht». U.

522. VIII. Lucifer, treurspel van JOOST VAN DEN VONDEL; uitgegeven door F. X. Würth, den jongeren, Advokaat, en Leeraar der Nederduitsche taal en letterkunde aan het koninklijke Athenaeum te Luxemburg. Te Luxemburg, bij Schmit-Bruck, Boekdrukker en Boekverkooper. 1826. VI, 81 en (1) blz. 8°.

Bl. 3—V «Vorrede» (*sic*), bl. VI lijst der «Personaadjen». Bl. 1—81 het treurspel en daarachter 1 bl. met Verbeteringen. Het treurspel is herdrukt met «de thans aangenomene spelling». B.L.L.

523. IX. J. V. VONDEL'S Lucifer, Treurspel. Praecipitemque immani turbine adegit. (Naar den druk van A. de Wees.) Leyden, H. W. Hazenberg & Comp. 1841. (IV) en 60 blz. 16°.

Bl. I fr. titel, bl. III titel, en bl. IV «Inhoud» en lijst der «Personen». B.L.L.

524. X. J. V. VONDEL'S Lucifer, Treurspel. Praecipitemque immani turbine adegit. (Naar den druk van A. de Wees.) Leyden, H. W. Hazenberg & Comp. 1846. (IV) en 59 blz. 8°.

Bl. I fr. titel, bl. III titel en bl. IV «Inhoud» en lijst der «Personen». Geheel gelijk aan de vorige uitgave. K.B. en U.

525. XI. Lucifer, treurspel van J. VAN VONDEL. Praecipitemque immani turbine adegit. 's Gravenhage, Gebroeders Belinfante. Gedrukt voor de tentoonstelling van Nijverheid, te Delft. Junij 1849. 53 en (1) blz. kl. 16°.

Tegenover den titel een portret van «Joost van Vondel» op glacé papier, gesteendrukt door E. Spanier. Op bl. 3 en 4 een korte inleiding van het treurspel, bl. 5 «Inhoud» en lijst der «Personaedjen», en bl. 5—53 het treurspel. Op de laatste bl.: «Boekdrukkerij van Gebroeders Belinfante, 's Gravenhage». Het geheel is met zeer kleine letter gedrukt. U.

NB. Volgens de achterzijde van den omslag van Vondels *Adam in ballingschap*, uitgegeven te Amsterdam bij J. Noordendorp, is bij dezen ook een herdruk van *Lucifer* verschenen. Ik vond echter geen exemplaar er van.

526. XII. Lucifer. Treurspel van J. VAN VONDEL. Met een Levensberigt. Schiedam, H. A. M. Roelants. 1852. VIII, 78 en (1) blz. kl. 8°.

Voor deze uitgave, die het «Eerste Deel» is van «J. van Vondel's Treurspelen» is, zooals de titel reeds aangeeft, een «Levensberigt» geplaatst, dat uitmunt door de vele onnauwkeurigheden, die er over Vondels leven verteld worden.

Toen deze uitgaaf (n°. 8 van het Klassiek, Letterkundig Panthéon) uitverkocht was, werd een nieuwe oplage ter perse gelegd met behoud van het zelfde jaartal op den titel, die aldus luidt:

527. XIII. Lucifer. Treurspel van J. VAN VONDEL. Met een Levensberigt. Schiedam, H. A. M. Roelants. 1852. (2), VI, 78 en (1) blz. kl. 8°.

Het verschil in deze beide uitgaven kan blijken; behalve uit de verschillende plaatsing van de dubbele titels, uit reg. 3 van de opdracht: «afbeeldt», in den vorigen druk: «afbeelt», op bl. 49 reg. 6 v. b. hier «ambtenaers», in de vorige uitgave «amptenaers». U.

528. XIV. J. VAN VONDELS Lucifer, treurspel. Met aanteekeningen door I. M. Schrant. *Vignet: gesteendrukte kopie van de titelprent uit de oude uitgaven van 1654 door T. Hooiberg te Leijden, met opschrift: «praecipitemqve immani tvrbine adegit».* Dordrecht, Bij H. Lagerwey, MDCCCLVI. XXIII, (3) en 128 blz. 8°.

Op den gesteendrukten titel volgt een «Voorberigt» (bl. III). Bl. V—XVI de Inleiding, en bl. XVII—XXIII het «Berecht aen alle kunstgenooten» enz. en daarna den «Inhoudt» en de lijst der «Personaedjen».

Aan den voet der blz. zijn zeer uitvoerige ophelderende taalkundige en kritische aanteekeningen geplaatst. B.L.L. en K.B.

529. XV. VONDELS Lucifer met aanteekeningen door G. Velderman. Uitgegeven hoofdzakelijk voor burgerscholen, hulponderwijzers en hulp. onderwijzeressen. Deventer, A. J. van den Sigtenhorst. IV en 91 blz. 8°.

Aldus vermeld in *Brinkman's Catalogus der Boeken ... gedurende de jaren 1850—1882 ... uitgegeven*, bl. 1258; thans uitverkocht.

530. XVI. JOOST VAN DEN VONDEL'S Lucifer. Ein Trauerspiel. Uebersetzt von Max Werner Quadt. Nebst Porträt. Aachen, 1868. Druck und Verlag von Alb. Jacobi & Co. 97 en (3) blz. 8°.

Tegenover den titel een portret van Vondel in medaillon, gelauwerd, en omgeven door beeldwerk, geteekend door P. H. J. Cuypers. Bl. 1 titel, bl. 3 opdracht van den vertaler aan Keulen, bl. 5—13 een korte biographie van Vondel, bl. 15 en 16 «Vondel's Lob in Helmers' Gedicht «de hollandsche Natie», bl. 17 en 18 «Vondel's Widmung» aan Ferdinandus, bl. 19—21 «Aus Vondel's Vorbericht», bl. 23 fr. titel, bl. 24 lijst der «Personen», bl. 25—97 het treurspel.

Daarna «Anmerkungen des Uebersetzers» (1 bl.) en opgave van uitgekomen werken (2 bl.) U.

531. XVII. JOOST VAN DEN VONDEL'S Lucifer. Trauerspiel in fünf Acten. Aus dem Holländischen übersetzt von Ferd. Grimmelt. Praecipitemque immani turbine adegit. *Vignet: wapenschild.* Mit Vondel's Portrait und Abbildung des Vondel-Denkmals zu Amsterdam. Münster. Adolph Russell's Verlag. 1868. 133 blz. 8°.

Tegenover den titel een lithographisch portret van Vondel met tweeregelig onderschrift, beginnende: «In Vondel speest (*sic*) de Geest van Neërlants Poëzy». Bl. 3—5 «Vorrede», gedateerd «Liesborn, den 20. Juli 1868». Bl. 7—43 een beschouwing over «Joost van den Vondel's Leben und seine Zeit», daarna een lithographische afbeelding van Vondels standbeeld te Amsterdam en vervolgens op bl. 45—133 de vertaling van het treurspel.

Blijkens de achterzijde van den omslag is dit deeltje het eerste van een reeks, die «Joost van den Vondel's Werke» zou bevatten. U.

532. XVIII. Lucifer. Trauerspiel von JOOST VAN DEN VONDEL aus dem Jahre 1654. Aus dem Holländischen übertragen durch G. H. de Wilde. *Vignet: drukkersmerk.* Leipzig: F. A. Brockhaus. 1869. VIII en 126 blz. 8°.

Bl. I fr. titel, bl. III titel, bl. V—VIII «Vorwort», gedateerd: «Dresden, in November 1868». Bl. 1—11 «Bericht an alle Kunstgenossen und Begünstiger der Trauerspiele», bl. 13 en 14 «Inhalt», bl. 15—17 lijst der «Personen» met «Anmerkung(en)» en bl. 19—126 het treurspel. B.L.L.

533. XIX. J. VAN VONDEL. Lucifer. Treurspel. Schooluitgave door P. Busschaert. Brugge, E. Gailliard & Cie. 1869. kl. 8°.

De opgave van dezen titel ben ik aan den heer Th. J. I. Arnold te Gent verschuldigd; het boekje zelf heb ik niet kunnen zien.

534. XX. J. VAN VONDEL'S Treurspelen. Met inleidend schrijven en historische toelichting van J. van Vloten. I. Lucifer. Schiedam, H. A. M. Roelants. 1875. XVI en 100 blz. kl. 8°.

Bl. I titel, bl. II citaat uit Beets, bl. III—XVI «Inleiding», gedateerd: «Bl.(oemendaal), 12 Juny 1875». Bl. 1 fr. titel, bl. 2 «Op mijne Schildery»,

bl. 3 en 4 opdracht, bl. 5 en 6 «Op de afbeeldinge van Ferdinandus III», bl. 7—14 «Berecht», bl. 15 «Inhoudt», bl. 16 lijst der «Personaedjen», bl. 17—86 het treurspel, bl. 87 «Op de titelprent van Lucifer», door Jan Vos, bl. 88—90 «Kerkelijke tegenwerking», bl. 90—98 «Tooneelschilt», bl. 98 en 99 «Tegen Vondels Lucifer», en bl. 100 «Noodigh berecht». U.

535. XXI. J. VAN VONDEL'S Treurspelen. Met inleidend schrijven en historische toelichting van J. van Vloten. I. Lucifer. Schiedam, H. A. M. Roelants. 1875. XVI en 100 blz. kl. 8°.

De titel van dezen druk komt overeen met n°. 534. Toch is deze uitgave een andere, zij is niet geheel en al een letterlijke herdruk. Op bl. 81 bijv. leest men reg. 14 v. o. «Gariël» in plaats van «Gabriël», zooals n°. 534 heeft. Deze herdruk geschiedde voor het Klassiek, Letterkundig Panthéon (n°. 8).

536. XXII. J. VAN DEN VONDEL Lucifer Treurspel 1654 Praecipitemque immani turbine adegit. Schooluitgave met aanteekeningen door P. Busschaert, R. K. Pr. Brugge Drukkerij Verbeke-Loys, Wulfhagestraat 1879. 135 blz. 8°.

Bl. 1 titel, bl. 3 voorbericht, gedateerd: «5 Februari 1879, Op den tweehonderdsten verjaardag van Vondel's afsterven», bl. 4 «Inhoud», bl. 5 lijst der «Personages» met verklarende aanteekeningen, bl. 7—134 het treurspel, bl. 135 een aanteekening over de Lucifer als politieke allegorie. Onderaan: «Imprimatur. Brugis, 30 Aug. 1879. B. Van Hove, Vic.-Gen». U.

537. XXIII. Lucifer. Treurspel en tooneelschilt of pleitrede voor het tooneelrecht van J. VAN VONDEL, met aanteekeningen door W. F. van Vliet, Jr. leeraar aan het Gymnasium te Delft. Uitgegeven ten dienste van het onderwijs. Beverwijk, D. S. Slotboom. 1883. (VI) en 104 blz. 8°.

Bl. I fr. titel, bl. III titel, bl. V en VI «Errata», bl. 1—95 het treurspel met voorwerk, en bl. 96—104 «Tooneelschilt». Aan den voet der bladzijden ophelderende aanteekeningen. U.

538. XXIV. VONDELS Meesterstuk, Lucifer treurspel in vijf bedrijven Taal- en letterkundig verklaard door A. M. Verstraeten van het gezelschap van Jezus. Gent Drukkerij S. Leliaert, A. Siffer & Cie Hoogpoort, 52 1884. 190 en (2) blz. 8°.

Bl. 1 fr. titel, bl. 3 titel, bl. 5 en 6 «Voorbericht», bl. 7—10 «Korte levensschets van Vondel», bl. 11—20 «Inleiding», (I. Geschiedenis van het Treurspel, II. Bronnen, III. Bijdrage der geschiedenis tot het benuttigen der bronnen), bl. 21 «Inhoud», bl. 21 lijst der «Personen», bl. 22—182 het treurspel, bl. 183—196 «Aanhangsel» en daarna »Lijst der schoonste stukken» en «Bladwijzer». U.

539. XXV. J. VAN VONDEL'S Treurspelen. Met inleidend schrijven en historische toelichting van J. van Vloten. I. Lucifer. Tweede druk. Schiedam, H. A. M. Roelants. (1885). VIII en 100 blz. kl. 8°.

Bl. I fr. titel, bl. III titel, bl. IV citaat uit Beets, bl. V—VIII «Uittreksel uit de inleiding van Vondels treurspelen».

Bl. 1—86 het treurspel, bl. 87 het vers «Op de titelprent van Lucifer», bl. 88—90 «Kerkelijke tegenwerking», bl. 90—98 «Tooneelschilt», bl. 98 en 99 gedicht «Tegen Vondel's Lucifer», bl. 100 «Noodigh berecht». Dit deeltje van het Klassiek, Letterkundig Panthéon verscheen volgens den omslag in 1885.

540. XXVI [1]). Bibliotheek van Nederlandsche Klassieken, ten dienste van het onderwijs en van alle belangstellenden in onze letteren, door G.

---

[1]) Ter wille van de volledigheid vermeld ik hier dat de reien uit dit treurspel, bewerkt door H. J. Schimmel, op muziek gezet zijn door J. A. van Eyken. De titel van de uitgave dezer muziek luidt aldus: «Ouverture inleidingen tot de bedryven en reyen tot het Treurspel Lucifer von (*sic*) J. van Vondel voor solo, koor- en orkest gecomponeerd (*sic*) door J. A. van Eyken, Klavieruittreksel door den componist. Op 40 Eigendom des Uitgevers Elberfeld by F. W. Arnold». Tegenover dezen titel den Duitschen. Het werk is opgedragen aan Hare Hoogheid prinses Sophia, groothertogin van Saksen-Weimar-Eisenach, daarna volgt de tekst in het Duitsch en in onze taal en dan de partituur (117 blz.)

De tekst van deze muziek verscheen ook afzonderlijk met dezen titel: «Lucifer. Vondels treurspel gevolgd, door H. J. Schimmel. De oorspronkelijke reien in muziek gebracht door J. A. van Eyken. Amsterdam, J. C. Loman Jr.» 29 blz. 8°.

Velderman, Leeraar in de Nederl. taal en letterkunde aan de H. B. S. te Arnhem. N°. 4. J. V. VONDEL'S Lucifer. Doetinchem, C. Misset. 1885. (4), x, (2) en 117 blz. 8.

Bl. 1 titel, bl. 3 reproductie van den ouden titel, bl. 4 «Verbetering», bl. I en II opdracht aan Ferdinandus III, bl. III gedicht «op de afbeeldinge van Ferdinandus», bl. IV—X het «Berecht», daarna «Inhoudt» (1 blz.), lijst der «Personaedjen» (1 blz.) en het treurspel (blz. 1—114). U.

541. Uitvaert | van | Orfeus: | en | speelstryt | van | Apollo en Pan. | *Vignet: putje met «elck zyn bevrt.»* | t' Amsterdam, | Voor de Weduwe van Abraham de Wees, op den Middeldam, | in 't Nieuwe Testament, 1654. 8 blz. 4°.

Het laatste gedicht [1]) is geteekend: «I. v. Vondel». B.V. en B.

542. Op den | afstant | Der Kroone, en het Reizen | van Koninginne | Christine. | *Onderaan:* | t' Amsterdam, Voor de Weduwe van Abraham de Wees, Boeckverkoopster op den Middeldam, in 't jaer 1654. In plano, (hg. 398, br. 330 mM.)

Het gedicht [2]) is in twee kolommen gedrukt en geteekend: «J. V. Vondel.» B.V.

[1]) De «Uitvaert van Orfeus» komt ook voor in Klioos Kraam I (1656) bl. 274, Poëzy 1660 bl. 338 en Poëzy 1682 II bl. 435.
De «Speelstryt» in Klioos Kraam I (1656) bl. 282, Poëzy 1660 bl. 348 en Poëzy 1682 II bl. 443, (met het jaartal 1654).

[2]) Vervolgens te vinden in Apollos Harp 1658 bl. 152, Den Herstelden Apollos Harp 1663 bl. 152, Poëzy 1660 bl. 428, en op bl. V—VII van de «Reyse Van hare Doorluchtige Majesteyt Christina, Koninginne van Sweeden; Gedaen door de Nederlanden, Duytslant, Vranckryck, Italien, en andere Gewesten des Werelts, van haer eerste Uyt-tocht uyt Sweeden, in den Jare 1654 tot haer wederkomste in den Jare 1660. *Vignet: portretje van Christina van Zweden.* t' Amsterdam, Voor Willem Dircksz de Lange, op de Lindegraft, in 't Stapel Wageschot en A. Wittelingh Boeckverkooper in de eerste Anjeliersdwarsstraat» 4°. Ook in den tweeden druk verschenen «t' Amsterdam By Joannes van den Bergh, Boeck-verkooper, op de Wermoes-gracht, by 't Blaeuw-Huys, Anno 1661». (XXII), 88 en (4) blz. 12°.

543. Op het Onweder van 's Lants | bussekruit | te Delft. | Plurima mortis imago. | Aen den Heer | Joan van Maerseveen, | Ridder van S^t. Michiel. | *Onderaan:* | t' Amsterdam, Voor de Weduwe van Abraham de Wees, Boeckverkoopster op den Middeldam, in 't jaer 1654. In plano, (hg. 393 br. 312 mM.)

Het gedicht [1]) is in twee kolommen gedrukt en geteekend: «J. V. Vondel.» B.V.

544. Eenzaeme | aendacht | In de Vasten. | *Onderaan:* | Te Hoorn, Gedruckt voor Pieter Zachariassz. (*sic*) Hartevelt, Boeck-verkooper woonende aen de Marckt, 1654. In plano, (hg. 437, br. 267 mM.)

Het gedicht [2]) is in twee kolommen gedrukt bij denzelfden drukker als het volgende n°. en onderteekend: «I. v. Vondel.» B.

545. I. Ecce homo. | *Onderaan:* | Te Hoorn, Gedruckt by Abraham Isaacxsz. van der Beeck, | Voor Pieter Zachariassz. (*sic*) Hartevelt, Boeckverkooper woonende aen de Merckt, 1654. In plano, (hg. 376, br. 247 mM.)

Het gedicht [3]) is in twee kolommen gedrukt en geteekend: «I. v. Vondel.» B.

546. II. Ecce Homo. (Amsterdam, C. L. van Langenhuysen, 18...) IV blz. 12°.

Onderaan op de laatste blz. vindt men een aanteekening van A. Th.(ym). U.

Verder achter: «Kort Iournael gehouden op de Reyse Van hare Doorluchtige Majesteyt Christina, Koninginne van Sweeden,... t' Amsterdam, Voor Michiel de Groot, Boeck-verkooper op de Nieuwen-dijck, 1668» 72 blz. 12°. en in Poëzy 1682 I bl. 383 (met het jaartal MDCLIV).

[1]) Komt voor in Klioos Kraam I (1656) bl. 56, Poëzy 1660 bl. 285 en Poëzy 1682 II bl. 148 (met het jaartal MDCLIV).

[2]) Afgedrukt in Klioos Kraam II (1657) bl. 49, Poëzy 1660 bl. 364 en Poëzy 1682 II bl. 506 (met het jaartal MDCLIV).

[3]) Komt voor in Apollos Harp 1618 bl. 62, Den Herstelden Apollos Harp 1663 bl. 62, Poëzy 1660 bl. 411 en Poëzy 1682 I bl. 481 (met het jaartal MDCLIV).

1655.

547. Op | het inwyden | van zyne Heiligheit | Alexander VII. In plano, (hg. 425, br. 270 mM.)

Boven het gedicht een portret met randschrift: «Alexander VII. Pontifex opt. max. creatus VII Aprilis A°. MDCLV. Æt. LVII», (hg. 81, br. 69 mM). Het borstbeeld is naar rechts; onderaan het wapen van Alexander VII met zijn spreuk: «Justitia et veritate». Volgens de meening van de Vries (zie Catalogus der Vondel-tentoonstelling n°. 303) is dit portret gegraveerd door Cornelis Visscher en als zoodanig niet beschreven bij Wussin.

Het gedicht [1]) is in twee kolommen gedrukt en onderteekend: «Juste.» B.

548. (Ter bruilofte) van den E. Heere Joan Six, en de E. Joffer Margarite Tulp. In plano, (hg. 460, br. 335 mM.)

De bovenste regel van het opschrift is van dit exemplaar afgescheurd. Het gedicht [2]) is in twee kolommen gedrukt en onderteekend: «J. V. Vondel.» B.

549. Inwydinge | Van 't | stadthuis | t' Amsterdam. | Toegeeigent *(sic)* | Den E. E. Heeren Burgermeesteren en | Regeerderen der zelve Stede. | *Vignet: putje met «Elck syn Beurt.»* | t' Amsterdam, by Thomas Fontein, | Voor de Weduwe van Abraham de Wees, op den Middel- | dam, in het NieuweTestament. A°. CIↃ IↃ C LV. (IV) en (40) blz. folio.

Vóór deze uitgave [3]) vindt men een titelprent, misschien door S. Savry gegraveerd, voorstellende het beeld der bouwkunst op een voetstuk gezeten. Zij houdt een model van 't Stadhuis in de rechterhand, terwijl zij omgeven is door Mercurius, de faam, den overvloed, enz. Rechts van het voetstuk het beeld van den Amstel, links het Y. Op het voetstuk leest men: «I. v. Vondels | Inwydinge | van 't | stadthuis | t' Amsterdam. | Tectum Augustum | ingens. | By de Weduwe van | Abraham de Wees. | MDCLV». B.V. en U.

---

[1]) Te vinden in Bloemkrans van versch. Gedichten, 1659 bl. 473, Poëzy 1660 bl. 492 en Poëzy 1682 I bl. 501, (met het jaartal MDCLV).

[2]) Afgedrukt in Klioos Kraam II (1657) bl. 28, Poëzy 1660 bl. 361 en Poëzy 1682 I bl. 683.

[3]) Het gedicht is ook te vinden in Klioos Kraam I (1656) bl. 61, Poëzy 1660 bl. 288 en Poëzy 1682 I bl. 217 (met het jaartal MDCLV).

550. I. Matige Regeering — Maghtige Neering. In plano.

In de oorspronkelijke doos, bestemd om de penning te bewaren, (71 mM. in middellijn) vindt men soms een papiertje geplakt, waarop met Gothische letter Vondels vers [1]) afgedrukt is. Het een heeft het opschrift: «Matige Regeering», het andere: «Maghtige Neering»; beide met het jaartal M DC LV er onder. M.

551. II. Op den | Amsterdamschen | gedenkpenning. | *Onderaan:* | t'Amsterdam by Paulus Matthysz. In plano, (hg. 320, br. 340 mM.)

Boven de eene kolom staat: «Matige Regeering», boven de andere: «Machtige Neering». Onder de eerste MDCLV, onder het andere M DC LIX *(sic)*. B.T.

552. Aen | De doorluchtighste | heerschappye | van | Venetie. | *Onderaan:* | t' Amsterdam, | By de Weduwe van Abraham de Wees, | op den Middeldam. MDCLV. In plano, (hg. 247, br. 165 mM.)

Het gedicht [2]) is onderteekend: «J. v. Vondel.» B.

553. J. V. VONDELS | Ondergang | Van | Troje. | Virgilius tweede boeck van Eneas, in | Nederduitsch gedicht. | Vrbs antiqva rvit. | *Vignet: gravure.* | t' Amsterdam, By Thomas Fontein. | Voor de Weduwe van Abraham de Wees, op den Middeldam, | in 't Nieuwe Testament, 1655. (XII) en 36 blz. 4°.

Op den titel een gravure door Cornelis Visscher naar B(artholomeus) B(reenbergh), de vlucht van Æneas met Anchises en Ascanius voorstellende. (Wussin *Corn. Visscher* n°. 135).

---

[1]) Afgedrukt in Apollos Harp 1658 bl. 61, Der Herstellenden Apollos Harp 1663 bl. 61, Hollantsche Parnas 1660 bl. 485, (hier geteekend: P. N.), Poëzy 1660 bl. 421 en Poëzy 1682 II bl. 377. Op de laatste dier plaatsen met het opschrift: «Op den Amsterdamschen gedenkpenning».

[2]) Te vinden in Apollos Harp 1658 bl. 231, Den Herstelden Apollos Harp 1663 bl. 231, Poëzy 1660 bl. 455 en Poëzy 1682 II bl. 303, (met het jaartal MDCLV).

Het voorwerk bevat op bl. III—VI een opdracht aan «Den edelen Heere Peter Hooft de Graef, Jongkheere van Zuidpolsbroeck», (v. L. VI bl. 715), bl. VII—XI een gedicht «Aen den zelven Heer» en blz. XII «Inhoudt [1])».
Op de laatste bladzijde, die geen nummer heeft «Nereus voorspellinge Op den ondergang van Troje. Uit Horatius [2])». B.V. en U.

1656

554. Blijde Inkomste | Van Koninginne | Christina | Maria Alexandra | te Rome. | Zy quam van het einde der aerde om Salomons wijsheit te hooren, | en ziet hier is meer dan Salomon. | *Vignet: putje met «elck zyn be Urt.»* | t' Amsterdam, Voor de Weduwe van Abraham de Wees, op den | Middeldam, in 't Nieuwe Testament. In den Iaere 1656. (8) blz. 4°.

De beginletter van het gedicht is versierd met de voorstelling van een door ruiters vervolgde vrouw. Het gedicht is onderteekend: «I. v. Vondel». B.V. en B.

555. Tegens de lastervaerzen | Koninginne Christine | In het aenschijn gespogen. In plano, (hg. 75, br. 174 mM.)

Het gedichtje [3]) is onderteekend: «J. v. Vondel.» B.V.

556. Jaghtzang | aen | Den Doorluchtighsten Vorst en Heer, | J. Mauritius, | Vorst des H. Rijcks, Prince van Nassau, | Stadthouder te Kleef, &c. | Over het Wiltbraet, den Heeren Burgermeesteren en Wethouderen van | Amsterdam, op hun keurgetijde en blijde maeltijt, toegezonden. | *Vignet: wapen van Amsterdam.* | t' Amsterdam, | Voor de Weduwe van Abraham de Wees, op den Middeldam, in 't | Nieuwe Testament. In den Jaere 1656. (8) blz. 4°.

De beginletter van het gedicht is versierd met een gezicht op «Madrid». Het gedicht [1]) is onderteekend: «J. v. Vondel.» Op de laatste bladzijde «t' Amsterdam, Uit de Druckery van Thomas Fontein, 1656.» B.

557. Ter bruilofte | Van den E. Heere, | Joan Huidekooper. | Ridder, Iongkheere van Maerseveen, Schepen t' Amsterdam. | En de E. Ioffer, | Sofia Koeimans. | *Onderaan:* | t' Amsterdam, Gedruct by Otto Barentsz. Smient. In plano, hg. 408, br. 310 mM.)

Boven het gedicht [2]) is een gegraveerd wapen van Huidekooper geplaatst. Het gedicht is in twee kolommen gedrukt en onderteekend: «I. V. Vondel.» B.V.

558. Lyckklaght | Over | D. Antonio de Gamarra, | Kolonel van een regement paerden, zoon van zijne Excelentie | D. Estevan de Gamarra, | Ridder van S^t^. Jakobs Orden, Krijghsraet, en algemeen Veltheer van zijne | Katholijcke Majesteit, Slotvooght van Gent, en Gezant by de Hoge Mogende | Heeren Staeten der Vereenighde Nederlanden. | *Onderaan:* | t' Amsterdam, voor de Weduwe van Abraham de Wees, op den Middeldam. 1656. In plano, (hg. 387, br. 263 mM.)

Het gedicht [3]) met dezelfde beginletter als in n°. 554, is in twee kolommen gedrukt en onderteekend: «J. v. Vondel.» B.V.

---

[1]) Dit gedicht is alleen herdrukt in de vertaling van Virgilius in dichtmaat (1660).
De opdracht aan Pieter de Graef is ook in Poëzy 1682 II bl. 278 opgenomen.
[2]) Ook in Poëzy 1682 I bl. 438.
[3]) Komt voor in Klioos Kraam II (1657) bl. 173, Poëzy 1660 bl. 387 en Poëzy 1682 II bl. 584.

[1]) Ook afgedrukt in Klioos Kraam I (1656) bl. 47, Poëzy 1660 bl. 280 en Poëzy 1682 I bl. 282.
[2]) Afgedrukt in Klioos Kraam II (1657) bl. 206, Poëzy 1660 bl. 332 en Poëzy 1682 I bl. 665.
[3]) Afgedrukt in Klioos Kraam I (1656) bl. 162, Poëzy 1660 bl. 384 en Poëzy 1682 II bl. 17, (met het jaartal MDCLVI).

559. Verlossinge | Van | Valencyn | Door zijn Koningklijcke Hoogheit | D. Joan van Oostenryck. | *Onderaan:* | M DC LVI. In plano (hg. 330, br. 252 mM.)

Het gedicht [1]) is in twee kolommen gedrukt, niet onderteekend. U.B.G.

1657.

560. Voor | Alexander | den VII. | Hersteller van Jesus Societeit | in den Staet van Venetie. | Restituis rem. | *Vignet: gegraveerd wapen van Alexander VII met de spreuk: «vivo ego iam non ego»*. | Hantwerpen. | Ter Druckerije voor de Societeit. 1657. (8) blz. 4°.

Het gedicht [2]) is onderteekend: «I. v. V.» B.

561. J. V. VONDELS | Keurgedicht | Op de | Keurstehouderschap | Van den doorluchtighsten Vorst en Heere | J. Mauritius, | Prince van Nassau, Vorst des H. Rijx, | Stadthouder te Kleef, &c. | Toen zijne Vorstelijcke Doorluchtigheit, in den naem van Keurbrandenburgh, | ter Keure van den Roomschen Koning trock. | Proferet imperium. | *Vignet: krulornament.* | t' Amsterdam, | Voor de Weduwe van Abraham de Wees, op den Mid- | deldam, in 't jaer M DC LVII. 12 blz. 4°.

Het gedicht [3]) is niet onderteekend. B. en U.

562. De | nachtegael | van | Amisfort. | *Onderaan:* | t' Amsterdam, by Jacob Straetman, Boeckverkooper in de Kalverstraet, op de hoeck van de Rooseboomsteegh. 1657. In plano, (hg. 440, br. 280 mM.)

Het gedicht [1]) is onderteekend: «J. v. Vondel.» B.

563. I. J. V. VONDELS | Salmoneus. | Treurspel. | Discite Iustitiam moniti, et non temnere Divos. | *Vignet: putje.* | t' Amsterdam, | Voor de Weduwe van Abraham de Wees, op den Mid- | deldam, in 't jaer M DC LVII. (VIII) en 60 blz. 4°.

Het voorwerk [2]) bevat op bl. III—V het «Berecht Aen alle kunstgenooten en voorstanders van den Schouburgh» en bl. VII «Inhoudt» en de lijst der «Spreeckende personaedjen».

Op de laatste bl. leest men: «t' Amsterdam, Ter Druckerye van Thomas Fontein, op de Voorburghwal, by de Deventer-houtmerckt, 1657.» B.V. en U.

564. II. J. V. VONDELS | Salmoneus. | Treurspel. | Discite Justitiam moniti, et non temnere Divos. | *Vignet: putje.* | t' Amsterdam, | Voor de Weduwe van Abraham de Wees, op den Mid- | deldam, in 't jaer M DC LVII. (VIII) en 60 blz. 4°.

De naam van den drukker op de laatste blz. ontbreekt hier. B.V. en U.

565. III. I. V. VONDELS | Salmoneus. | Treurspel. | Discite Iustitiam moniti; et non temnere Divos. | *Vignet: putje met «Elck zyn beurt.»* | t' Amsterdam, | Ter Druckerye van Kornelis de Bruyn, Boeckdruc- | ker,

[1]) Ook te vinden in Klioos Kraam II (1657) bl. 145, Poëzy 1660 bl. 383 en Poëzy 1682 I bl. 69 (met het jaartal MDCLVI).

[2]) Afgedrukt in Hollantsche Parnas 1660 bl. 367 en in Poëzy 1682 I bl. 503, (met het jaartal MDCLVII).

[3]) Afgedrukt in Klioos Kraam II (1657) bl. 333, Poëzy 1660 bl. 397 en Poëzy 1682 I bl. 272, (met het jaartal MDCLVII).

[1]) Afgedrukt in Klioos Kraam II (1657) bl. 254, Apollos Harp 1658 bl. 264, Den Herstelden Apollos Harp 1663 bl. 264, Poëzy 1660 bl. 393, en Poëzy 1682 I bl. 289 (met het jaartal MDCLVII).

[2]) Het gedicht «De Tooneelpoëzy» (v. L. VII 41), dat in het voorwerk gevonden wordt, is ook afgedrukt in Apollos Harp 1658 bl. 65, Den Herstelden Apollos Harp 1663 bl. 65, Poëzy 1660 bl. 415 en Poëzy 1682 II bl. 386.

in de Gravestraet. CIↃ IↃC LXI. 61 blz. 8°.

Op bl. 3—7 het «Berecht», bl. 7 en 8 «Inhoudt» en bl. 8 lijst der «Personaedjen». U.

566. IV. J. V. VONDELS | Salmoneus. | Treurspel. | Versiert met een | Voor- tusschen- en naspel | in Maatzang, verscheide Konstwerken, Dans-sen, | spreekende, en stomme Perzoonen, en andere | toestellen, ieder op hunne plaatzen | beschreven, en aangeweezen, | *Vignet: bijenkorf omgeven door takken. Bovenaan het stads wapen, en onderaan: «Yver. In liefd' bloejende.»* | t' Amsterdam, by d' Erfg: van Jacob Lescailje, op den Mid- | deldam, naast de Vischmarkt, 1685. | Met Privilegie. 84 blz. 8°.

Op bl. 2 en 3: «Copye Van de Privilegie», dd. 19 September 1684 en de vergunning door Regenten van de Schouburgh aan d' Erfgenamen van Jacob Lescailje, dd. 20 May 1685.

Op bl. 4—13 het «Voorspel van Salmoneus» (v. L. VII bl. 117), bl. 14 de lijst der «Perzoonagien, tot het Treurspel», die een groote uitbreiding ondergaan heeft, en bl. 15—84 het treurspel zelf, dat eveneens op vele plaatsen veranderd en omgewerkt is.

Op de laatste bladzijde leest men: «Tot onderrichting voor den Leezer dient. Dat de veranderingen by, en afdoeningen, welke wy om de veelvuldige plaatzen met geen byzondere merktekenen hebben aangeweezen, tegen den bekenden druk van Salmoneus kunnen nagezien werden.

Ten tweeden, dat de Zangmaaten geschikt op de woorden met deeze „ tekenen aangeweezen, alsmede de Speelstukken, welke voor, in, en na het Spel gespeelt werden gemaakt en eerlang te bekomen zullen zijn bij Fr. Fer. Prendcourt». U.B.A. en B.H.

567. V. J. V. VONDELS | Salmoneus. | Treurspel. | Discite Justitiam moniti, et non temnere Divos. | *Vignet: putje met «Elk zyn Beurt»*. | t' Amsteldam, | By Joannes de Wees, Boekverkooper op den | Middeldam, 1696. (VIII) en 60 blz. 4°.

Op bl. III—VII het «Berecht», op bl. VIII «Inhoudt» en lijst der «Spreeckende personaedjen». B.V. en U.

568. VI. J. VAN VONDEL'S Salmoneus, treurspel. 1657. (II), 66, (VI) en 68 blz. kl. 8°.

Eigenlijk is deze editie een gedeelte van J. van Vondel's Treurspelen (zie boven n°. 31); zonder afzonderlijken titel vormt zij met *Adonias*, n°. 113 van het Klassiek, Letterkundig Panthéon. De titel op den omslag luidt: «Klassiek, Letterkundig Panthéon Salmoneus en Adonias. Treurspelen van J. van Vondel. Nieuwe, herziene druk. Schiedam, H. A. M. Roelants. 1882».

569. I. Koning Davids | Harpzangen | Den Nederduitschen toegezongen. | Door J. V. VONDEL. | *Vignet: putje.* | t' Amsterdam, | By de weduwe van Abraham de Wees, | op den Middeldam. 1657. (VI) en 361 blz. 8°.

In het voorwerk vindt men een gravure, David voorstellende, op de harp spelende. Op bl. V en VI de opdracht «Aen De doorluchtighste Koningin Christina Maria Alexandra [1])».

Bl. 1—342 bevatten «Davids Harpzangen» en bl. 343—361 «Heilige gezangen [2])», namelijk «Moyzes Gezang», «Lofzangk van Maria», «Zacharias Lofzang», «Simeons Lofzang», «He Gebedt des Heeren» en «De Koninghlijcke Harp».

Op de laatste bl. leest men: «t' Amsterdam, Ter Druckerye van Thomas Fontein, op den Voorburghwal. 1657.» U.

NB. Van deze uitgave kwam mij een exemplaar onder de oogen, waarin op een los, ingevoegd blaadje het volgende gedrukt stond:

Berecht.

Den Lezer zy kenbaer dat het getal der Harpzangen gestelt is, volgens d' oude rekeninge der Hebreeusche Rabbijnen of LXXII Overzetteren, die de zelve, omtrent 250 jaeren voor Christus geboorte, uit den gronttext in het

---

[1]) Komt ook voor in Poëzy 1660 bl. 511 en Poëzy 1682 II bl. 263 (met het jaartal MDCLVII).

[2]) Van de «Heilige Gezangen» zijn «Moyses Gezang» en «Het Gebedt des Heeren» reeds vroeger behandeld (zie n°. 515).

Over «De Koninghlijcke Harp» zie men de volgende afdeeling.

De «Lofzangh van Maria» komt ook voor in Versch. ged. 1644 bl. 347, Poëzy 1650 bl. 576 en Poëzy 1682 II 491.

«Zacharias Lofzang» vindt men ook in Poëzy 1682 II bl. 489.

Over «Simeons Lofzang» zie men n°. 236 noot.

Griecksch vertaelden; welck getal oock gevolght is van den H. Outvader Hieronymus in de Latijnsche overzettinge, die door gansch Christenrijck gemeenelijck gebruickt wort, en van de nieuwe Bybelen hier in verschilt, dat zy Davids 9 Harpzang in twee verdeelen, en hunnen 10 daer uyt trecken, en den 113 noch eens scheydende, daerna den 114, en 115; en den 116, en 147 weder in een smilten; waerom zy van den 9 Harpzang tot den 148, t'elkens een hooger tellen, en den 10, den 11; en den 116, den 117, en zoo voort, noemen; doch ten leste evenwel het getal van 150 Harpzangen behouden.

570. II. Koning Davids | Harpzangen, | Den Nederduitschen toegezongen | door | J. v. VONDEL. | *Vignet: kopie van het putje.* | t' Amsterdam, | By de Weduwe van Gysbert de Groot, op den | Nieuwendyk. CIↃ CI C XCVI. (VIII) en 372 blz. 4°.

Op bl. III en IV een opdracht «Aen de Eerbaare Juffr. Mejuffr. Cathalina Lootsman, Huisvrouw van den Heer Abraham van der Meer», door haar «dienstvaardige Nicht, De Wed: van Gysbert de Groot», bl. V en VI Vondels opdracht aan koningin Christina, bl. VII een Klinckdicht van A. Bógaert «Op den nieuwen druk van Koning Davids Harpzangen», enz. en bl. VIII een «Bericht aan den Lezer» (v. L. VII bl. 148).

In dezen druk worden zeer veel drukfouten gevonden. B.V. en U.

571. III. Koning Davids | Harpzangen, | Den Nederduitschen toegezongen | door | J. v. VONDEL. | *Vignet: omgewend putje.* | t' Amsterdam, | By de Weduwe van Gysbert de Groot, op den | Nieuwendyk. CIↃ CI C XCVI. (VIII) en 372 blz. 4°.

Alhoewel de titels (behalve het vignet) geheel dezelfde zijn, is deze uitgave toch werkelijk een andere dan de hier boven beschrevene. Men sla slechts pag. 1 op en vergelijke vs. 3, «des snooden», vs. 4 «zijn», vs. 10 «zijn tijt», vs. 11 «tijen», vs. 12 «zijn werck bedijen», vs. 14 «gelijck» vs. 15 «dwarrelwints», vs. 17 «bestorremt», vs. 19 «schijn», enz. U.

572. IV. Koning Davids | Harpzangen, | Den Nederduitschen toegezongen | door | J. v. VONDEL. | *Vignet: omgewend putje.* | t' Amsterdam, | By de Erven van de Wed: G. de Groot, en Ant. van Dam, | Boekverkopers, op den Nieuwendijck, 1723. (VIII) en 372 blz. 4°.

Geheel gelijk aan n°. 571. U.

573. De | Parnas | Aen de | Belt. | Verscheide Dichten in Denemerck gedicht | Door | J. V. VONDEL. | *Vignet: putje.* | t' Amsterdam | Voor de Weduwe van Abraham de Wees, op den Mid- | deldam, in 't jaer M DC LVII. (16) blz. 4°.

Op bl. 3: «Op d' afbeeldingen der koningklijcke Majesteyt, te Denemerck, Noorwegen, Wenden, en Gotten Geschildert door Karel van Mander, Hofschilder van zijne Majesteit Frederick de Derde» (v. L. VII 599), «Sofia Amalia» (v. L. VII 600). Op bl. 4: «Christiaen, Gekoren Prins te Denemerck en Noorwegen» (v. L. VII 603), «Op d' afbeeldinge van.... Eryck Seesteed» (v. L. VII 601), bl. 5: «Op d' afbeeldinge van... Karel van Mander» (v. L. VII 598), «Op mijne afbeeldinge Door Karel van Mander» (v. L. VII 602), bl. 6—9: «Afscheit Van... Sofia Amalia» (v. L. VII 604), bl. 10 en 11: «Aen... Joachimus Gerstdorp» (v. L. VII 593) bl. 11 en 12: «Groete Aen hunne Excellentien, den Heere Koenraet van Beuningen», enz. (v. L. VII 591), bl. 13 en 14: «De bestendigheit der Kercke» (v. L. VII 609), en op bl. 14—16: Aen... Tobias Morstin» (v. L. VII 595) [1]. B.V. en U.

---

[1]) In zijn geheel komt deze verzameling voor achter de uitgaven van Vondels Poëzy 1658, (zie n°. 6).

Het gedicht: «op d' afbeeldinge van... Frederik III» komt ook voor in Apollos Harp 1658 bl. 157, Den Herstelden Apollos Harp 1663 bl. 157, Poëzy 1660 bl. 430 en Poëzy 1682 I bl. 548.

Dat op «Sofia Amalia» in Apollos Harp 1658 bl. 158, Den Herstelden Apollos Harp 1663 bl. 158, Poëzy 1660 bl. 431 en Poëzy 1682 I bl. 598 (met het jaartal MDCLVII.)

Dat «op Christiaen» in Apollos Harp 1658 bl. 159, Den Herstelden Apollos Harp 1663 bl. 159, Poëzy 1660 bl. 431 en Poëzy 1682 I bl. 549.

«Op d' afbeeldinge van... Eryck Seesteed» in Apollos Harp 1658 bl. 159, Den Herstelden Apollos Harp 1663 bl. 159, Poëzy 1660 bl. 432 en Poëzy 1682 I bl. 574.

«Op d' afbeeldinge van... Karel van Mander» in Klioos Kraam II (1657) bl. 356, Apollos Harp 1658 bl. 160, Den Herstelden Apollos Harp 1663 bl. 160, Poëzy 1660 bl. 406 en Poëzy 1682 I bl. 592, (met het jaartal MDCLVII.)

«Op mijne afbeeldinge» in Apollos Harp

1658.

574. Triomfe | Over de geboorte van den doorluchtighsten Prince, | Philippus Prosper Andreas, | Prince van Spanje. | Aen | D. Estevan de Gamarra, | Gezant by de Hooge Mogende Heeren Staeten &c. In plano, (hg. 360, br. 263 mM.)

Het gedicht [1]) is in twee kolommen gedrukt en onderteekend: «J. V. Vondel». De beginletter is versierd met een voorstelling van den doop van Jezus in den Jordaan. B.

575. Ter bruilofte | Van den edelen en hooghachtbaeren Heere, Jongkheere | Joan van Waveren, | Out Schepen van Amsterdam, | En Mejoffer | Debora de Blaeuw. | *Onderaan:* | t' Amsterdam, voor de Weduwe van Abraham de Wees, op den Middeldam, 1658. In plano, (hg. 407, br. 276 mM.)

De beginletter is versierd met een voorstelling, die door den gebrekkigen afdruk van de houtsnede niet goed te begrijpen is. Het gedicht [2]) is in twee kolommen gedrukt en onderteekend: «J. V. Vondel.» B.

1658 bl. 161, Den Herstelden Apollos Harp 1663 bl. 161, Poëzy 1660 bl. 432 en Poëzy 1682 I bl. 588, (met het jaartal MDCLVII.)

Het «Afscheit van... Sofia Amalia» in Apollos Harp 1658 bl. 161, Den Herstelden Apollos Harp 1663 bl. 161, Poëzy 1660 bl. 433 en Poëzy 1682 II bl. 407, (met het jaartal MDCLVII.)

Het gedicht «Aen... Joachim Gerstdorp» in Apollos Harp 1658 bl. 165, Den Herstelden Apollos Harp 1663 bl. 161 Poëzy 1660 bl. 437 en Poëzy 1682 I bl. 433, (met het jaartal MDCLVII.)

De «Groete aen... Koenraet van Beuningen» in Apollos Harp 1658 bl. 166, Den Herstelden Apollos Harp 1663 bl. 166, Poëzy 1660 bl. 439, en Poëzy 1682 I bl. 434, (met het jaartal MDCLVII.)

Het gedicht op «De bestendigheit der Kercke» in Apollos Harp 1658 bl. 168, Den Herstelden Apollos Harp 1663 bl. 168, Poëzy 1660 bl. 440 en Poëzy 1682 I bl. 538 (met het jaartal MDCLVII).

«Aen... Tobias Morstin» in Apollos Harp 1658 bl. 170, Den Herstelden Apollos Harp 1663 bl. 170, Poëzy 1660 bl. 442 en Poëzy 1682 I bl. 436, (met het jaartal MDCLVII).

[1]) Ook afgedrukt in Bloemkrans van Versch. gedichten 1659 bl. 538, Poëzy 1660 bl. 500, en Poëzy 1682 I bl. 385.

[2]) Te vinden in Poëzy 1682 I bl. 669, met het jaartal MDCLVIII.

576. Op het Kroonen van den Roomschen Koning en Keizer | Leopoldus | Altijt Vermeerderaer des Rijx. | *Onderaan:* | t' Amsterdam, By Jacob Straetman, Boeckverkooper op de hoeck vande Rooseboom-steegh inde Calverstraet, 1658. In plano, (hg. 302, br. 242 mM.)

De beginletter is versierd met een voorstelling van David, op de harp spelende. Boven het gedicht [1]) het wapen van Amsterdam; het gedicht is in twee kolommen gedrukt en onderteekend: «J. V. Vondel.» B.

577. Vrye zeevaert | naer oosten. | *Onderaan:* | t' Amsterdam, by de Weduwe van Abraham de Wees, op den Middeldam, 1658. In plano, (hg. 348, br. 235 mM.)

De beginletter is versierd met dezelfde voorstelling als in n°. 554. Het gedicht is onderteekend: «J. v. Vondel.» B.V. en B.

578. Staetwecker. | *Daaronder*: | Op d' afbeeldinge van den doorluchtighsten zeehelt, | H. Jakob van Wassenaer, | Vryheere van Wassenaer &c. Amirael van Hollant | en Westvrieslant. | *Onderaan:* | t' Amsterdam, voor de Weduwe van Abraham de Wees, op den middeldam. 1658. In plano, (hg. 334, br. 225 mM.)

Het eerste gedicht [2]) is in twee kolommen

[1]) Afgedrukt in Apollos Harp 1658 bl. 346, Den Herstelden Apollos Harp 1663 bl. 346, Poëzy 1660 bl. 463, Poëzy 1682 I bl. 390, (met het jaartal MDCLVIII.)

[2]) Te vinden in Bloemkrans van Versch. gedichten 1659 bl. 609, op bl. 147—151 van «Amsterdamsche Vreugdtriomfe, Bestaende in alle de Triomfdichten, ter eeren de Doorluchte Heeren van Nassouw, Oranje en Anhalt, Benevens de Victorie, zoo voor als in Koopenhaven. Als ook De bevochte Victorie van Funen, door de Ed. Manhafte Zeehelt Michiel de Ruiter. Door de vermaerste Poëten, als Huygens, Westerbaen, Vondel, Vos, J. Zoet, J. S. v. Chandelier en andere. Verciert met de 16 Triomfwagens, die langs de straet en op den Dam vertoont zijn, terwijl de Doorluchte Huizen van Nassouw, Oranje en Anhalt, door d' Ed. Heeren Burgermeesteren, op het Stadhuis,

gedrukt; het tweede [1]) is geteekend: «J. v. Vondel.» B.V.

579. Zeemagazyn | Gebouwt | Op Kattenburgh t' Amsterdam. | Aen | De weledele en mogende Heeren Zeeraeden | ter Amiraliteit in de gemelde stadt. | Super et Garamantas et Indos | Proferet Imperium. | *Vignet: wapen van Amsterdam.* | t' Amsterdam, | Voor de Weduwe van Abraham de Wees, op den Middeldam. 1658. 14 blz. 4°.

De beginletter is versierd met een voorstelling van het Paradijs; het gedicht [2]) is onderteekend: «J. V. Vondel.» B.V. en U.

580. Maeghdepalm | Ter kloosterstaetsie | Van zuster | Anna Bruining, | Bevestight | In d' Orde van d' arme Klaerissen | te Bethlehem. | Sint Lukas. | Anna gingk noit uit den tempel, maer diende Godt nacht en dagh | met vasten, en bidden. | *Vignet.* | In den Iaere M DCL VIII. 8 blz. 4°.

Het vignet is een houtsnede van C. V(an) S(ichem), voorstellende de krooning van Maria. Het gedicht [3]) is onderteekend: «J. v. Vondel.» B.V. en U.

581. J. V. VONDELS | Afbeeldingen | der | stamheeren | en zommige telgen van de | Graven, Boelensen, | Bickeren en Witsens, | toegewyt | den edelen en gestrengen Heere | Andries de Graeff, | ouden raet | en rekenmeester, | nu | out | burgermeester | en | zeeraet | t' Amsterdam. | M DC LVIII. (16) blz. 8°.

Op bl. 2 als opdracht een gedicht «Onschult. Aen den zelven Heer», onderteekend: «Uwe Ed. dienstwillige J. V. Vondel».

Bl. 3 gedicht op Diedrick Jansz. Graeff, bl. 4 op Cornelis Boelens, bl. 5 op Geeraert Bicker, bl. 6 op Geeraert Jakob Witsen, bl. 7 op Jakob de Graeff, bl. 8 op Cornelis Bicker, bl. 9 op Andries de Graeff, bl. 10 op Elizabeth Bickers van Swieten, op bl. 11 op Andries de Graeff en Elizabeth Bickers van Swieten, bl. 12 «op de Kinders van Andries de Graeff en Elizabeth Bickers van Swieten», bl. 15 «Op het wapen van den gemelden Heere» en bl. 16 «op Vredehoei (*sic*), onderteekend: «J. V. Vondel. [1])».

Vermoedelijk is deze uitgave gedrukt en verschenen «t' Amsterdam, By Jakob Lescaille, Boekverkooper op de Middeldam, naast de Vismarkt», daar zij in letter, druk en formaat geheel overeen komt met bl. 289—304 van den bundel: «Hollantsche Parnas» bij denzelfden uitgegeven. K.B.

582. Portret van Johan Maurits, door C. van Dalen Jr. Folio.

Portret naar rechts, omgeven van wapens, enz. en daaronder op een lint: «qva patet orbis» en een opschrift. Daaronder in twee kolommen Vondels gedicht [2]), onderteekend «I. V. Vondel». Rechts onderaan: «C. V. Dalen Junior Sculpsit» en links: «G. Flinck Inventor et Pinxit». In het midden: «M. DC. LVIII.». P.K.

1659.

583. I. Triomf van Koppenhagen | Onder | Frederick | Den derden | Koning van Denemerck en Noorwegen &c. | *Onderaan:* | t' Amsterdam, voor de weduwe van Abraham de Wees, op den Middeldam, 1659. In plano, (hg. 317, br. 222 mM.)

De beginletter is versierd met een voorstelling van het zalven van David, ontleend aan «2 Sam. 16». Het gedicht [3]) is onderteekend: «J. v. Vondel». B.

---

getracteerd werden. t' Amsterdam, Uit de Boeckwinckel van Michiel de Groot, Boeckverkoper, op de Nieuwendijck, tusschen beide de Haerlemmer Sluyzen. 1660», 202 blz. 12°. oblong; verder in Poëzy 1660 bl. 505 en Poëzy 1682 I bl. 416 (met het jaartal MDCLVIII).

[1]) Ook in Bloemkrans van Versch. gedichten 1659 bl. 611, Poëzy 1660 bl. 507 en Poëzy 1682 I bl. 554 (met het jaartal MDCLVIII).

[2]) Afgedrukt in Apollos Harp 1658 bl. 353, Den Herstelden Apollos Harp 1663 bl. 353, Poëzy 1660 bl. 467 en Poëzy 1682 I bl. 260 (met het jaartal MDCLVIII).

[3]) Komt voor in Hollantsche Parnas 1660 bl. 455 en Poëzy 1682 I bl. 523.

---

[1]) Afgedrukt in Hollantsche Parnas 1660 bl. 289—304 en Poëzy 1682 I bl. 561 seq.

[2]) Komt voor in Bloemkrans van Versch. ged. 1659 bl. 601, Poëzy 1660 bl. 360 en Poëzy 1682 I bl. 551 met het jaartal MDCLIX.

[3]) Te vinden in Bloemkrans van Versch. gedichten 1659 bl. 651, op bl. 135—138 van «Amsterdamsche Vreugdtriomfe, 1660», in Poëzy 1660 bl. 508 en Poëzy 1682 I bl. 75, (met het jaartal MDCLIX.)

584. II. Triomf van Koppenhagen. Onder Frederick de derde, Koningh van Denemarcken en Noorwegen, &c. In plano.

Bij een kaart van het eiland Seeland, uitvoerig beschreven bij Muller, *Ned. Historieprenten* onder n°. 2142, is een strook gevoegd, waarop Vondels gedicht in drie kolommen afgedrukt is, onderteekend: «J. v. Vondel.» In een vierde kolom: «Lijste van de Dooden en Gequetsten, gebleven aen de Sweetsche zijde». P.K.

585. De vorstelycke | bruiloft | t' Amsterdam. | Aen den doorluchtighsten Vorst en Heer | Johan Georg, | Vorst te Anhalt, Graef van Askanje, Heer | van Serbst, Beerenburgh &c. Opperveltoverste van | zijne Keurvorstelijcke doorluchtigheit, in beide Hertoghdom- | men Brandenburgh, en stadthouder van zijn legers, | overste der ruiterye &c. | En de doorluchtighste Princes, Mevrouw | Henriette Katharine, | Princes van Oranje en Nassau, Gravin van Katznelboge, | Vianden, Dietz, Lingen, Meurs, Buuren, Leerdam, Marckgravin van ter | Veere, en Vlissingen, Barones van Breda &c. | Devs nobis haec otia fecit. | *Vignet: wapen van Amsterdam.* | t' Amsterdam, ter Druckerye van Thomas Fontein. | Voor de Weduwe van Abraham de Wees, op den Middeldam, 1659. 12 blz. folio.

Op de laatste bladzijde is ook het «Bruilofts-liedt» (v. L. VII bl. 794) afgedrukt. Daaronder staat de onderteekening: «J. v. Vondel. [1])». U.

586. Op de historischilderyen | Ter eere van de Keurvorstinne, den Vorst van Anhalt, | en alle Nassausche Heeren en Vrouwen op het stadthuis geschildert. Door G. Flinck. In plano, (hg. 346, br. 246 mM.)

Het gedicht [1]) is onderteekend: «J. v. Vondel.» B.

587. I. Triomf | over | Funen. | *Onderaan:* | t' Amsterdam, Voor de Weduwe van Abraham de Wees, op den Middeldam, 1659. In plano, (hg. 314, br. 258 mM.)

Het gedicht [2]) is in twee kolommen gedrukt en onderteekend: «J. v. Vondel.» B.T., B.V. en B.

588. II. Triomf over Funen. In plano.

Bij een kaart van een deel van Funen, uitvoerig beschreven bij Muller, *Ned. Historieprenten* onder n°. 2151, behoort een strook, waarop Vondels gedicht in drie kolommen is afgedrukt, onderteekend: «J. v. Vondel». Daarnaast: «Lijste van de Doode en gevange Sweedsche Officieren op het Eylandt Funen, den 25 November bekomen, voor ende in de Stadt Nieuwborgh». Aan het einde: «t' Amsterdam, By Hugo Allardt, in de Kalver-straet, in de Wereltkaert.» P.K.

589. De noortsche | nachtegael. | *Onderaan:* | t' Amsterdam, voor de Weduwe van Abraham de Wees, op den Middeldam, 1659. In plano, (hg. 350, br. 219 mM.)

Het gedicht [3]) is in twee kolommen gedrukt en niet onderteekend. B.T.

590. Portret van Augustyn Bloemaert door J. Suyderhoeff. Folio.

Ter halver lijve links bij eene tafel, een blad papier in de rechterhand. Onder het portret vindt men in twee kolommen Vondels gedicht [4]), onderteekend: «I. v. Vondel». Links: «I. ver Spronck pinxit», rechts: «I. Suijderhoef sculpsit».

---

[1]) Het gedicht «De Vorstelycke bruiloft» vindt men ook in Hollantsche Parnas 1660 bl. 241, op bl. 9—38 van «Amsterdamsche Vreugdtriomfe, 1660», in Poëzy 1660 bl. 539 en in Poëzy 1682 I bl. 610 (met het jaartal MDCLIX).

[1]) Ook te vinden in Hollantsche Parnas 1660 bl. 253, Poëzy 1660 bl. 555 en Poëzy 1682 II bl. 327, (met het foutieve jaartal MDCLIV).

[2]) Afgedrukt op bl. 152—156 van «Amsterdamsche Vreugdtriomfe 1660», en in Poëzy 1682 I bl. 76, (met het jaartal MDCLIX).

[3]) Te vinden op bl. 139—146 van «Amsterdamsche Vreugdtriomfe, 1660», in Poëzy 1660 bl. 536 en Poëzy 1682 II bl. 432.

[4]) Ook te vinden in Poëzy 1682 I bl. 581.

Op de latere staat leest men op het blad papier in de rechterhand: «Obiit 14 Nov. 1659 Æt. 73».
P.K.

591. Lantgezang | Ter Bruilofte van den E. Heere | Reinier van Estvelt, | En de E. Jongkvrouwe, | Rebecka Bruining. | *Onderaan:* | t'Amsterdam, Ter Druckerye van Thomas Fontein, by de Deventer Houtmerckt, in de Gekroonde Druckery. 1659. In plano, (hg. 334, br. 230 mM.)

De beginletter is versierd met een voorstelling van de verschijning aan de wandelaars naar Emmaus. Het gedicht [1]) is in twee kolommen gedrukt en niet geteekend. B.

592. Onderwys | Van het geloofshooftpunt der | H. Dryeenigheit. | Getrocken uit het vijfde boeck der Bespiegelingen van | Godt en den Godtsdienst, | Door J. V. VONDEL. | *Vignet: putje.* | t' Amsterdam, | Voor de weduwe van Abraham de Wees, op den | Middeldam, M. DC. LIX. 16 blz. 4°.

Op bl. 3—4 een opdracht «Aen den heilgeerigen Lezer».
Dit stuk is eigenlijk vs. 875—1252 van de *Bespiegelingen van Godt en Godtsdienst*, die eerst in 1662 het licht zagen. (v. L. IX bl. 574).
U.

593. Aen de edele Gebroederschap der schutters- | orde van Sint Michiel, in de Kolveniers doelen. | *Onderaan:* | t' Amsterdam, Ter Druckerye van Thomas Fontein, by de Deventer Houtmarckt. 1659. In plano, (hg. 175, br. 221 mM., zonder de gravure).

Boven het gedicht [2]) een gravure (hg. 152, br. 134 mM.), een schild, rustende op twee gekruiste geweren, op het schild een vogelklauw. De beginletter is versierd met figuren.
Het gedicht is onderteekend: «S. D.»
B.V.

[1]) Afgedrukt in Poëzy 1682 I bl. 755, met het jaartal MDCLIX.
[2]) Afgedrukt in Poëzy 1682 II bl. 575.

594. I. J. V. VONDELS | Jeptha | Of | Offerbelofte. | Treurspel. | *Vignet: putje.* | t' Amsterdam, | Voor de weduwe van Abraham de Wees, op den | Middeldam. 1659. (x) en 61 blz. 4°.

Op bl. III en IV de opdracht «Aen Mevrouw Anna van Hooren, Gemaelin van den edelen Heere, Cornelis van Vlooswyck,» enz. [1]), bl. V—IX het «Berecht Aen de begunstelingen der toneelkunste» en bl. X «Inhoudt» en de lijst der «Spreeckende Personaedjen».
De eerste regel op bl. V eindigt: «*lant-*».
B.V. en U.

595. II. J. V. VONDELS | Jeptha | Of | Offerbelofte. | Treurspel. | *Vignet: putje.* | t' Amsterdam, | Voor de weduwe van Abraham de Wees, op den | Middeldam. 1659. (x) en 61 blz. 4°.

De eerste letter van de opdracht is omgeven door krulornament. De eerste regel op bl. V eindigt: «*lantvooght,*» en de laatste: «*schilders,* | *in hunne*». U.

596. III. J. V. VONDELS | Jeptha | Of | Offerbelofte. | Treurspel. | *Vignet: putje.* | t' Amsterdam, | Voor de weduwe van Abrahan (*sic*) de Wees, op den | Middeldam. 1659. (x) en 61 blz. 4°.

De eerste regel op bl. V eindigt: «*lantvooght,*» en de laatste regel: «*in hunne historischil-* | *de-*».
B.V. en U.

597. IV. I. V. VONDELS | Jeftha | of | Offerbelofte. | Treurspel. | *Vignet: putje met «Elck zyn beurt.»* | t' Amsterdam, | Ter Druckerye van Kornelis de Bruyn, Boeckdruc- | ker, in de Gravestraet. CIↃ IↃC LXI. 63 blz. 8°.

Op bl. 3 en 4 de opdracht, bl. 5—9 het «Berecht» en bl. 10 «Inhoudt» en lijst der «Sprekende Personaedjen». U.

598. V. J. V. VONDELS | Jeptha |

[1]) Ook te vinden in Poëzy 1682 II bl. 276 met het jaartal MDCLIX.

Of | Offerbelofte. | Treurspel. | *Vignet: putje.* | t' Amsterdam, | Voor Joannes de Wees, Boeckverkooper op den | Middeldam. 1697. (x) en 61 blz. 4°.

Geheel gelijk aan de eerste uitgave.
B.V. en U.

599. JOOST VAN DEN VONDEL'S Iephta. Trauerspiel in fünf Acten. Aus dem Holländischen bearbeitet von Ferd. Grimmelt. *Vignet: wapenschild.* Münster. Adolph Russell's Verlag. 1869. 107 blz. 8°.

Bl. 3—6 «Vorrede», gedateerd: «Liesborn, den 1 Januar 1869», bl. 7 en 8 de opdracht aan «Der Frau Anna van Hoorn», bl. 9—15 «Ein Wort an alle Freunde der Dramatik», bl. 16 «Inhalt» en bl. 17—107 de vertaling van het treurspel. Blijkens de achterzijde van den omslag is dit het tweede deeltje van «Joost van den Vondel's Werke». (Zie boven n°. 531). U.

600. J. VAN VONDEL'S Jeptha of offerbelofte. Treurspel. 1648 (*sic*). VI en 68, (II) en 57 blz. kl. 8°.

Gedeelte van J. van Vondel's Treurspelen (zie boven n°. 34); verscheen met *Samson* als n°. 115 van het Klassiek, Letterkundig Panthéon. Op den omslag luidt de titel aldus: «Klassiek Letterkundig Panthéon Jeptha en Samson Treurspelen van J. van Vondel. Nieuwe, herziene druk. Schiedam, H. A. M. Roelants. 1882».

1660.

601. Ter begraefenisse | Van den hooghgeleerden heere, | Peter Schryver. | *Onderaan:* | t' Amsterdam, voor de Weduwe van Abraham de Wees, 1660. In plano, (hg. 243, br. 142 mM.)

Het gedicht [1]) is onderteekend: «J. v. Vondel.»
B.

602. Op d' afbeeldinge van koningklijcke Majesteit | Karel Stuart | Den tweeden | Koning van Groot Britanje Vranckrijck en Yrlant. | Voor zijn Vorstelijcke genade prins Maurits, door Ovens geschildert. | *Onderaan:* | t' Amsterdam, voor de weduwe van Abraham de Wees, op den Middeldam. 1660. In plano, (hg. 256, br. 235 mM.)

[1]) Afgedrukt in Poëzy 1682 II bl. 32 met het onderschrift: «Overleden 1660, den 30 van Grasmaent».

Boven het gedicht [1]), dat onderteekend is: «J. V. Vondel», is een gegraveerde afbeelding van het Engelsche wapen afgedrukt.
B.V. en B.

603. Opgang | Van | Karel Stuart | den tweeden | Koning van groot Britanje, Vranckrijck en Yrlant. | *Onderaan:* | t' Amsterdam, by de weduwe van Abraham de Wees, op den middeldam. 1660. In plano, (hg. 314, br. 256 mM.)

Boven het gedicht [2]), dat in twee kolommen gedrukt en onderteekend is met: «J. V. Vondel», is het Engelsche wapen afgedrukt, hetzelfde als in n°. 602. B.V. en B.

604. I. J. V. VONDELS | Koning | David | In ballingschap. | Treurspel. | *Vignet: putje.* | t' Amsterdam, | Voor de weduwe van Abraham de Wees, op den | Middeldam. 1660. (VIII) en 60 blz. 4°.

Op bl. III—VI de opdracht aan «Den edelen en gestrengen heere Andries de Graef,» enz.,

[1]) Te vinden in «De Hollantsche Lauwerkrans. Gevlochten van verscheyde Poëten, ter Eeren Karel de II. *Vignet: Hollandsche Leeuw.* t' Amsterdam, Voor Michiel de Groot, Boeckverkoper op de Nieuwen-dijck, Anno 1660.» (24) blz. 12°.
Ook is het afgedrukt in Poëzy 1682 I bl. 547.

[2]) Afgedrukt op bl. 42—44 van: «Herstelde Zeeg-triomf van Karel de tweede, Koning van Groot Brittanje, Vranckryck en Yerlandt, Beschermer des Geloofs. Door verscheyde voornaemste Poëten van Hollandt. *Vignet: wapen van Engelant.* Te Dordrecht, Voor Abraham Andriesz. Boeck-verkooper by 't Stadt-huys. 1660.» 2 en 70 blz. kl. 8°.
Hiervan bestaan twee verschillende uitgaven, beide in hetzelfde jaar verschenen en te vinden in de Koninklijke Bibliotheek.
In den tweeden druk wordt het gedicht gevonden op bl. 34—37.
Verder in «De Hollantsche Lauwer-krans. Amsterdam, 1660» en in Poëzy 1682 I bl. 393 (met het jaartal MDCLX).

bl VII en VIII «Inhoudt» en bl. VIII de lijst van «De Treurspeelers».

De eerste regel van het treurspel eindigt: «Thamer». B.V. en U.

605. II. J. V. VONDELS | Koning | David | In | ballingschap. | Treurspel. | *Vignet: putje.* | t' Amsterdam, | Voor de weduwe van Abraham de Wees, op den | Middeldam. 1660. (VIII) en 60 blz. 4°.

De eerste regel van het treurspel eindigt: «Thamar». B.V. en U.

606. III. I. V. VONDELS | Koning | David | In ballingschap. | Treurspel. | *Vignet: putje met «Elck zyn beurt.»* | t' Amsterdam, | Ter Druckerye van Kornelis de Bruyn, Boeckdruc- | ker, in de Gravestraet. CIↃ IↃC LXI. 56 blz. 8°.

Op bl. 3 en 4 de opdracht, bl. 5 en 6 «Inhoudt» en bl. 6 de lijst van «De Treurspeelers.» U.

607. IV. J. V. VONDELS | Koning | David | In ballingschap. | Treurspel. | *Vignet: putje met «Elk zyn Beurt.»* | t' Amsterdam. | Voor Joannes de Wees, Boekverkooper op den Middeldam, | in 't Nieuwe Testament, 1691. (VIII) en 56 blz. 4°.

Gelijk aan de tweede uitgave. B.V. en U.

608. V. J. VAN VONDEL'S Koning David in ballingschap. Treurspel. 1660. (II) en 119 blz. kl. 8°.

Gedeelte van J. van Vondel's Treurspelen (zie boven n°. 34); verscheen met *Koning David herstelt* als n°. 114 in het Klassiek Letterkundig Panthéon. Op den omslag luidt de titel aldus: «Klassiek Letterkundig Panthéon Koning David. Treurspelen van J. van Vondel. Nieuwe herziene druk. Schiedam, H. A. M. Roelants. 1882».

609. De bruiloft | Van | Den Teems en Aemstel t' Amsterdam. | Aen de doorluchtighste Hoogheden | Maria Stuart en Willem van Oranje, | princen van Oranje &c. | *Onderaan:* | t' Amsterdam, voor de weduwe van Abraham de Wees, op den Middeldam. 1660. In plano, (hg. 240, br. 255 mM.)

Boven het gedicht [1]) hetzelfde Engelsche wapen als in n°. 602. Het gedicht is in drie kolommen gedrukt en onderteekend: «J. V. Vondel.» B.

610. De ridderschap | Van Amsterdam, | Onder zijne koningklijcke Hoogheit, | Willem van Oranje, | Prince van Oranje en Nassau &c. | *Onderaan:* | t' Amsterdam, voor de weduwe van Abraham de Wees, op den Middeldam. 1660. In plano, (hg. 296, br. 242 mM.)

Boven het gedicht [2]), onderteekend: «J. v. Vondel», is het Amsterdamsche wapen afgedrukt. B.V. en B.

611. Byschrift | Op d' afbeeldinge van den hooghedelgeboren Heere, | Godart van Ree, | Baron tot Amerongen, Gecommitteerde ter verga- | deringe der hooghmogende heeren Staeten generael &c. voor- | heene Gezant by den koning van Denemarck, nu aen den | Koning van Spanje &c. | Staende op zijn vertreck door Ovens geschildert. | *Onderaan:* | t' Amsterdam, by de weduwe van Abraham de Wees, 1660. In plano, (hg. 232, br. 151 mM.)

Het gedicht [3]) is onderteekend: «J. v. Vondel.» B.

612. I. Publius | Virgilius | Maroos | Wercken | In Nederduitsch dicht | Vertaelt door | J. V. VONDEL. | *Vignet: putje.* | t' Amsterdam, | Voor de weduwe van Abraham de Wees,

---

[1]) Afgedrukt in Poëzy 1682 I bl. 779 met het jaartal MDCLX.

[2]) Afgedrukt in Poëzy 1682 I bl. 426 (met het jaartal MDCLX).

[3]) Afgedrukt in Poëzy 1682 I bl. 572 met het jaartal MDCLX.

op den Mid- | deldam, in 't nieuwe Testament. 1660. Met Privilegie voor vijftien jaren. (XXVIII), 565 en (3) blz. 4°.

Voor den titel is dezelfde titelprent geplaatst als voor de proza-vertolking (n°. 421); zij is echter opgesneden en draagt den naam van T. Matham als graveur. Het opschrift is veranderd in: «Publius | Virgilius | Maroos | Wercken | vertaelt | in Nederduitsch dicht | door | J. v. Vondel, | M DC LX.» Op bl. IV het Privilegie, «in dato den 15[den] July des jaers 1660», bl. V—X «Parnasloof Toegewijt den weledelen en gestrengen heere Cornelis de Graeff,» enz. [1]); boven het gedicht is een gegraveerd wapen van Corn. de Graeff afgedrukt. Bl. XI en XII het gedicht «Keizer Augustus op Maroos Eneas [2])» en bl. XIII—XXVIII «Het leven van Publius Virgilius Maro.»

Achter het boek twee blz. met het gedicht: «Op de tytelprint van Maroos Wercken [3])» en op de laatste blz: «t' Amsterdam, Ter Druckerye van Thomas Fontein, op de Voorburghwal, by de Deventer-hout-marckt, 1660.» B.V. en U.

613. II. Publius | Virgilius | Maroos | Wercken | In Nederduitsch dicht | Vertaelt door | J. V. VONDEL. | *Vignet: putje.* | t' Amsterdam, | By Barent Visser, Willem de Coup, | Willem Lamsvelt en Andries van Damme, | Boekverkopers 1696. (XXXII), 565 en (2) blz. 4°.

Op de titelprent is het jaartal veranderd; bl. I—XXX komen overeen met die in den vorigen druk; alleen is het Privilegie weggelaten. Op bl. XXXI en XXXII een gedicht van David van Hoogstraten: «Op den niewen (*sic*) druk van Publius Virgilius Maroos Werken in Nederduitsch dicht vertaelt door Joost van den Vondel».

Na bl. 565 volgen nog twee bedrukte blz. met het gedicht: «Op de tytelprint van Maroos Wercken.» U.

614. I. J. V. VONDELS | Samson | of | heilige wraeck. | Treurspel. | *Vignet: putje met «elck zyn beUrt.»* | t' Amsterdam, | Voor de weduwe van Abraham de Wees, op den | Middeldam, M. DC. LX. (VIII), 53 en (1) blz. 4°.

[1]) Te vinden in Poëzy 1682 II bl. 283, met het jaartal MDCLX.

[2]) Zie boven n°. 421 noot 2.

[3]) Zie boven n°. 421 noot 1.

Op bl. III—VI de opdracht aan «Den weledelen en gestrengen heere, Cornelis van Outshoren», enz., bl. VII en VIII «Inhoudt» en bl. VIII de lijst van «De treurspeelders». Op de laatste bladzijde: «Samsons grafschrift» in 20 regels. B.V. en U.

615. II. J. V. VONDELS | Samson | of | heilige wraeck. | Treurspel. | *Vignet: putje met «elck zyn beurt.»* | t' Amsterdam, | Voor de weduwe van Abraham de Wees, op den | Middeldam, M. DC. LX. (VIII), 53 en (1) blz. 4°.

«Samsons grafschrift» is hier in 19 regels afgedrukt. U.

616. III. I. V. VONDELS | Samson | of | heilige wraeck. | Treurspel. | *Vignet: putje met «Elck zyn beurt.»* | t' Amsterdam. | Ter Druckerye van Kornelis de Bruyn, Boeckdruc- | ker, in de Gravestraet. CIↃ IↃC LXI. 53 blz. 8°.

Op bl. 3 en 4 de opdracht, bl. 5 en 6 «Inhoudt» en bl. 6 de lijst van «De treurspeelders». U.

617. IV. J. V. VONDELS | Samson | of | heilige wraeck. | Treurspel. | *Vignet: putje met «elck zyn beurt.»* | t' Amsterdam, | Voor Joannes de Wees, Boekverkooper op den | Middeldam, 1694. (VIII) en 54 blz. 4°.

Bl. III—VI de opdracht, bl. VII—VIII «Inhoudt» en bl. VIII de lijst van «De treurspeelders». B.V. en U.

V. Zie over den herdruk in het Klassiek, Letterkundig Panthéon n°. 600.

618. De kunstkroon | Voor den Koningk van groot Britanje &c. | Aen den E. E. Heer | Symon van Hooren, | Burgermeester van Amsterdam, staende met zijne medegezanten reisvaerdigh naer Engelant. | *Onderaan:* | t' Amsterdam, voor de Weduwe van Abraham de Wees, op den Middeldam. 1660. In plano, (hg. 252, br. 350 mM.)

Boven het gedicht [1]), dat in twee kolommen gedrukt en onderteekend is: «J. V. Vondel.», is een gegraveerd Engelsch wapen, hetzelfde als in nº. 602, afgedrukt. B.V. en B.

619. Op de toetssteene | feesttafel | Der Goden | Bevlochten met den kunstrijcken parlemoerkrans | door D.van Rijswijck. | *Onderaan:* | t'Amsterdam, voor de weduwe van Abraham de Wees, op den middeldam. 1660. In plano, (hg. 344, br. 230 mM.)

Het gedicht [2]) is in twee kolommen gedrukt en onderteekend: «J. v. Vondel.» B.V. en B.

620. I. J. V. VONDELS | Koning | David | herstelt. | Treurspel. | *Vignet: putje met «elck zyn beurt».* | t' Amsterdam, | Voor de weduwe van Abraham de Wees, op den | Middeldam, M. DC. LX. (VIII) en 54 blz. 4°.

Op bl. III—VI de opdracht aan «Den weledelen en gestrengen Heere Cornelis van Vlooswyck», enz., bl. VII «Inhoudt» en bl. VIII de lijst der «Treurspeelders».

Op bl. 14 reg. 14 v. o. leest men: «bloetschult». U.

621. II. J. V. VONDELS | Koning | David | herstelt. | Treurspel. | *Vignet: putje met «elck zyn be Urt.»* | t' Amsterdam, | Voor de weduwe van Abraham de Wees, op den | Middeldam, M. DC. LX. (VIII) en 54 blz. 4°.

Op bl. 14 reg. 14 v. o. leest men: «boetschult» (*sic*). B.V. en U.

622. III. I. V. VONDELS | Koning | David | herstelt. | Treurspel. | *Vignet: putje met «Elck zyn beurt.»* | t' Amsterdam, | Ter Druckerye van Kornelis de Bruyn, Boeckdruc- | ker, in de Gravestraet. CIↃ IↃC LXI. 54 blz. 8°.

[1]) Afgedrukt in Poëzy 1682 I bl. 418 met het jaartal MDCLX.

[2]) Te vinden in Poëzy 1682 II bl. 368 met het jaartal MDCLX.

Bl. 3—5 de opdracht, bl. 6 «Inhoudt» en lijst der «Personaedjen». U.

623. IV. J. V. VONDELS | Koning | David | herstelt. | Treurspel. | *Vignet: putje met «Elck zyn Beurt.»* | t' Amsterdam, | Voor Joannes de Wees, Boekverkooper op den Middeldam, | in 't Nieuwe Testament, 1693. (VIII) en 54 blz. 4°.

Bl. III—VI de opdracht, bl. VII «Inhoudt», en bl. VIII lijst der «Treurspeelders». B.V. en U.

V. Zie over den herdruk in het Klassiek, Letterkundig Panthéon nº. 608.

624. I. J. V. VONDELS | Koning | Edipus | Uit Sofokles. | Treurspel. | *Vignet: putje.* | t' Amsterdam, | Voor de weduwe van Abraham de Wees, op den | Middeldam. Anno M. DC. LX. (XII) en 55 blz. 4°.

Op bl. III—VIII de opdracht [1]) aan «Den weledelen en grootachtbaeren heere, Joan Huidekooper,» enz., bl. IX en X «Inhoudt», bl. XI het gedicht: «Inhoudt Van Koning Edipus, Gedicht door Aristofanes den Letterkunstenaer [2])», en bl. XII de lijst der «Treurspeelders».

Op de eerste bladzijde van de opdracht, reg. 3 v. o. staat: «behooren». B.V. en U.

625. II. J. V. VONDELS | Koning | Edipus | Uit Sofokles. | Treurspel. | *Vignet: putje.* | t' Amsterdam, | Voor de weduwe van Abraham de Wees, op den | Middeldam. Anno M. DC. LX. (XII) en 53 blz. 4°.

Op de eerste bladzijde van de opdracht reg. 3 v. o. staat: «behoren». U.

626. III. J. V. VONDELS | Koning | Edipus | Uit Sofokles. | Treurspel. | *Vignet: verkleinde kopie (omgewend) van het putje.* | Te Dordrecht, | By Abraham Andriesz. | In 't Jaer 1660. (x) en 46 blz. 8°.

[1]) Het gedicht, beginnende «Wat wytghe» enz. in de opdracht (v. L. VIII bl. 668) komt ook voor in Poëzy 1682 II bl. 589.

[2]) Ook te vinden in Poëzy 1682 II bl. 390.

Bl. III—VI de opdracht, bl. VII—IX «Inhoudt», bl. X «Inhoudt Van Koning Edipus» en lijst der «Treurspeelders». U.

627. IV. I. V. VONDELS | Koning | Edipus | Uit Sofokles. | Treurspel. | *Vignet: putje met «Elck zyn beurt.»* | t' Amsterdam, | Ter Druckerye van Kornelis de Bruyn, Boeckdruc- | ker, in de Gravestraet. CIↃ IↃC LXI. 56 blz. 8°.

Op bl. 3—5 opdracht, bl. 6 en 7 «Inhoudt» en bl. 8 «Inhoudt van Koning Edipus» en lijst der «Personaedjen». U.

628. V. J. V. VONDELS | Koning | Edipus | Uit Sofokles. | Treurspel. | *Vignet: putje met «Elck zyn beurt.»* | t' Amsterdam, | By Joannes de Wees, Boeckverkooper | op den Middeldam, 1698. (XII) en 55 blz. 4°.

Op bl. III—VIII opdracht, bl. IX en X «Inhoudt», bl. XI «Inhoudt van Edipus» en bl. XII lijst der «Treurspeelders». B.V. en U.

629. VI. J. V. VONDELS | Edipus, | treurspel. | Den laatsten Druk, gelyk het op den Schouwburg | werd vertoond. | *Vignet: vogel Phenix met onderschrift: «perseveranter».* | Te Amsteldam, | By de Erfgen: van J. Lescailje, op den Middel- | dam, op de hoek van de Vischmarkt, 1705. | Met Privilegie. (IV), 66 en (2) blz. 8°.

Op bl. III «Inhoud van Edipus», bl. IV, behalve de lijst der vertooners, een bericht «Aan den leezer».

Op de 2 ongenummerde blz. achter het treurspel is de «Copye van de Privilegie» van 21 Mey 1699 en de vergunning der Regenten van 't Wees en Oude Mannenhuys van 9 April 1705 afgedrukt. B.H.

630. Portret van Govert Flinck, door A. Blooteling. Folio, (hg. 292, br. 212 mM.)

Ter halver lijve, rechts, staande bij een voetstuk, met eene rol in de hand. Onder het portret in twee kolommen Vondels gedicht [1]), onderteekend: «J. v. Vondel.» Links onderaan: G. Pr. Zyll Pinx.» en rechts: «A. Blotelingh sculp.» P.K.

631. Het lyckbedde | van wylen Heer | Ioan Banning Wuytiers, | priester. In plano, (hg. 297, br. 153 mM.)

Vondels gedicht [1]) is gegraveerd in schoonschrift en onderteekend: «J. v. Vondel». Onderaan links leest men: «W. van der Laegh scripsit et sculpsit».

Dit bijschrift behoort bij de afbeelding van het praalbed van Joan Banning Wuytiers.

Hij ligt uitgestrekt op een staatsiebed, in priesterlijke kleeding, naar links gewend. Achter het praalbed links een met zwart omhangen tafel, waarop twee waslichten en een crucifix staan; ter zijde rechts een wierookvat, van boven een hand met een bazuin, omgeven door wolken. Op het praalbed het wapen van Banning Wuytiers.

Boven de prent: geteekend «Th. Matham Fecit Anno 1660.» leest men «Beati mortui, qvi in domino moriuntur. Apoc. 14.» Onderaan: «R^{dus}. Dominus Ioannes Banning Wuytiers, Amstelredamensis, natus A°. Christi MDXCI, consecr: sacerdos A°. MDCXIX. Obiit A°. MDCXLVII.» B.V.

1661.

632. Lyckklaght | over | Den hooghwaerdighsten Heer, | Zacharias de Mets, | Bisschop van Trallen &c. In plano, (hg. 224, br. 142 mM.)

Het gedicht [2]) is onderteekend: «J. V. Vondel.» B.V.

633. Nootweer | Tegens den inbreuck van | Turckyen. | *Onderaan:* | t' Amsterdam, voor de weduwe van Abraham de Wees, op den Middeldam. 1661. In plano, (hg. 292, br. 257 mM.)

Het gedicht [3]) is in twee kolommen gedrukt en onderteekend: «J. V. Vondel.» B.

634. Byschriften | Aen de edele mogende zeeraeden | t' Enckhuisen, | Op het Roode Paert met zijn me-

---

[1]) Ook te vinden in Hollantsche Parnas 1660 bl. 152 en Poëzy 1682 I bl. 591.

[1]) Komt voor in Hollantsche Parnas 1660 bl. 518 en in Poëzy 1682 II bl. 46.

[2]) Afgedrukt in Poëzy 1682 II bl. 51.

[3]) Afgedrukt in Poëzy 1682 II bl. 152 met het jaartal MDCLXI.

taelen Kanon, uit | den overwonnen Duinkercker, onder den zeestrijt, in hop- | man Volkaert Kanonijx oorloghsschip overgespron- | gen, in den jaere 1622. den 22 in Wijnmaent. | Klinckdicht. | *Daaronder:* | Anders. | Het Roode Paert spreeckt. | *Onderaan:* | t' Amsterdam, voor de weduwe van Abraham de Wees, op den Middel-dam. CIↃ CIC (*sic*) LXI. In plano, (hg. 332, br. 247 mM.)

Zooals uit den hier opgegeven titel kan blijken, bevat deze plano de beide gedichten [1]), die op bl. 220 en 221 in Van Lenneps X[de] deel zijn afgedrukt.

Het laatste gedicht is onderteekend: «J. v. Vondel.» B.V.

635. I. Tooneelschilt | of | pleitrede | voor het tooneelrecht. | Cedo nvlli. | *Vignet: putje met «Elck zyn be Urt.»* | t' Amsterdam,| Voor de weduwe van Abraham de Wees, op den | Middeldam, M. DC. LXI. 10 blz. 4°.

In deze uitgave is Vondels naam op den titel weggelaten. B.V. en U.

636. II. J. V. VONDELS. | Tooneelschilt | of | pleitrede | voor het tooneelrecht. | Cedo nvlli. | *Vignet: putje met «Elck zyn beurt.»* | t' Amsterdam, | Voor de weduwe van Abraham de Wees, op den | Middeldam, M. DC. LXI. 10 blz. 4°.

B.V. en U.

637. III. J. V. VONDEL. Tooneelschilt of pleitrede voor het tooneelrecht. Amsterdam, 1781. 4°.

Aldus beschreven onder n°. 1410 in «Catalogue de livres, d'ouvrages illustrés et de gravures, formant la bibliothèque de feu M. Adriaan van der Hoop Jacz.», verkocht bij M. Nijhoff op 3 Mei 1881. Ik verzuimde tot mijn groote spijt, deze uitgave op te teekenen; want later zag ik geen ander exemplaar.

638. I. J. V. VONDELS | Adonias | of | Rampzalige Kroonzucht. | Treurspel. | *Vignet: putje met «elck zyn beurt.* (*sic*)». | t' Amsterdam, | Voor de weduwe van Abraham de Wees, op den | Middeldam, M. DC. LXI. (VIII) en 55 blz. 4°.

Op bl. III—VII de opdracht aan «Den weledelen heere Jacob de Graeff, Jongkheere van Zuidpolsbroeck» en bl. VIII «Inhout» en de lijst der «Treurspeelers». B.V. en U.

639. II. J. V. VONDELS | Adonias | of | Rampzalige kroonzucht. | Treurspel. | *Vignet: kopie van het putje* (*omgewend*) *met «elck zyn beurt.»* | t' Amsterdam, | Voor de weduwe van Abraham de Wees, op den | Middeldam, M. DC. LXI. (IV) en 55 blz. 4°.

Op bl. III—IV opdracht en bl. IV «Inhout» en lijst der «Treurspeelers».

In vs. 2 van het treurspel leest men «Abizag», terug, terwijl de eerste druk «Abisag» heeft. B.V. en U.

640. III. I. V. VONDELS | Adonias | of | Rampzalige Kroonzucht. | Treurspel. | *Vignet: putje met «Elck zyn beurt.»* | t' Amsterdam, | Ter Druckerye van Kornelis de Bruyn, Boeckdruc- | ker, in de Gravestraet, CIↃ IↃC LXII. 56 blz. 8°.

Op bl. 3—5 opdracht en bl. 6 «Inhoudt» en lijst der «Personaedjen». U.

641. IV. J. V. VONDELS | Adonias | of | Rampzalige kroonzucht. | Treurspel. | *Vignet: omgewend putje met «elck zyn beurt.»* | t' Amsterdam, | Voor Joannes de Wees, Boekverkooper, | op den Middeldam, 1705. (IV) en 55 blz. 4°.

Geheel gelijk n°. 639. U.

642. I. Portretten van Dirck en Wouter Crabeth, door Persyn. Folio. (hg. 175, br. 235 mM.)

[1]) Afgedrukt in Poëzy 1682 I bl. 307 en II bl. 585, op beide plaatsen met het jaartal MDCLXI.

Beide portretten in een ovaal, als pendanten. Boven het rechtsche: «Dirck P. Crabeth», boven het linksche: «Wouter P. Crabeth»; in het midden: «Schilders van de glasen in St. Jans Kerck tot Gouda».

Het portret van Dirck: borstbeeld, breed uitgekamde baard, in de rechterhand een rol; het portret van Wouter: borstbeeld, met puntbaard, geplooide ringkraag en beide handen zichtbaar. Onder elk der portretten is een zesregelig gedichtje [1]) geplaatst; dat onder Dircks afbeelding is onderteekend: «I. v. Vondel.»

De gravure is links geteekend: «R. a. Persyn fe. Ex ipsorum Prototypo. 1661.» P.K.

643. II. Portretten van Dirck en Wouter Crabeth, door H. Bary. Folio, (hg. 180, br. 242 mM.)

Kopieën naar de gravure van Persyn (n°. 642). Dirck is hier links, Wouter rechts geplaatst. Onderaan links: «H. Bary sculp», rechts: «I. Endenburg Exc. Goudae». B.V.

1662.

644. I. J. v. VONDELS | Bespiegelingen | Van | Godt en godtsdienst. | Tegens d' ongodisten, verlochenaers | der Godtheit of goddelijcke voorzienigheit. | In den brief aen de Hebreen. | Wie Gode genaeckt moet bekennen dat hy is, | en beloont die hem zoecken. | *Vignet: putje met «elck zyn beUrt.»* | t' Amsterdam, | By de weduwe van Abraham de Wees, op den Middel- | dam, CIↃ IↃ C LXII. 221 blz. 4°.

B.V. en U.

645. II. J. v. VONDELS | Bespiegelingen | Van | Godt en godtsdienst. | Tegens d' ongodisten, verlochenaers | der Godtheit of goddelijcke voorzienigheit. | In den brief aen de Hebreen. | Wie Gode genaekt moet bekennen dat hy is, | en beloont die hem zoeken. | Den tweeden druk. | *Vignet: putje met «elk zyn beurt.»* | Te Rotterdam, | By Barent Bos, Boekverkooper, op 't Westnieuwlant. | MDCC. (XXIV) en 219 blz. 4°.

Tegenover den titel, een titelprent (bl. IV), naar de teekening van J. Goeree door I. Mulder gegraveerd; J. Bredenburg geeft in een gedicht op bl. II (v. L. IX Nal. bl. 3) een «Verklaring der Titelprint». Bl. V titel, bl. VII—X «Opdragt Aan den Heer Jan de Goede, Boekhouder vande Rekenkamer der Stadt Rotterdam» (v. L. IX. Nal. bl. 455), bl. XI—XIII een gedicht van P. Rabus «op Vondels Herdrukte Bespiegelingen Van God en Godsdienst» (v. L. IX Nal. bl. 657), bl. XIV een gedicht van G. Rabus, P. F. «In novam editionem Poematis Vondeliani De Deo & Religione» (v. L. IX Nal. bl. 8), bl. XV—XXI «Korte inhout van 't geheele werk» (v. L. IX bl. 391) en bl. XII een Extract uit «De brief aen de Romeinen».

Op bl. XXIII het portret van Vondel (door Bary?), dat ook voorkomt in de uitgave van Vondels gedichten door Brandt (zie boven n°. 8).

B.V. en U.

646. III. J. v. VONDELS | Bespiegelingen | Van | Godt en godtsdienst. | Tegens d' ongodisten, verlochenaers | Der Godtheit of goddelijcke voorzienigheit. | In den brief aen de Hebreen. | Wie Gode genaekt moet bekennen dat hy is, | en beloont die hem zoeken. | De derde druk. | *Vignet: putje met «elck zyn bevrt».* | | Te Amsterdam. | By de Wed. Barent Visscher, Boekverkoopster | in de Dirk van Hasseltsteeg, MDCCXXIII. (XXII) en 219 blz. 4°.

De titelprent is dezelfde, het adres is alleen veranderd. De opdracht is vervangen door een andere, aan «Den Heere Hendrik de Wilde, voornaam koopman te Curaçao».

Op bl. VII de «Verklaring der titelprint», bl. VIII—XI de gedichten van P. en G. Rabus, bl. XII een gedicht van Cl. Bruin «Op den nieuwen druk van J. v. Vondels Bespiegelingen van Godt en godtsdienst (v. L. IX Nal. bl. 9), bl. XII—XIX «Korte inhout», bl. XX het extract uit den brief aan de Romeinen en bl. XXII Vondels portret, opgesneden. U.

647. I. J. v. VONDELS | Joannes | de boetgezant. | Begrepen in zes boecken. | *Vignet: putje met «Elck zyn beUrt.»* | t' Amsterdam, | Voor de weduwe van Abraham de Wees,

[1]) Alleen afgedrukt in Poëzy 1682 I bl. 590.

op den | Middel-dam. CIↃ CI C LXII. 119 en (1) blz. 4°.

Op bl. 3—12 de opdracht aan «Den doorluchtighsten Vorst en Heere Joannes Mauritius, Prince van Nassau [1])», enz. Boven deze opdracht is het gegraveerd wapen van Joan Maurits afgedrukt.

Op de laatste blz. een bericht «Aen den lezer» (v. L. X bl. 149). B.V. en U.

648. II. J. V. VONDELS | Joannes | de boetgezant. | Begrepen in zes boecken. | Uitgegeven door | Abraham Bógaert. | *Vignet: putje.* | t'Amsterdam, | By de weduwe van Gysbert de Groot, op den | Nieuwendyk. CIↃ CI C XCVI. 123 en (1) blz. 4°.

Op bl. 3—5 een opdracht in poezie door A. Bógaert aan «Den Heere en M. Daniel van Liebergen, Heemraad en Ontfanger van de Diemermeer, &c» (v. L. X Nal. bl. 3—5), bl. 6 het bericht «Aen den Lezer», bl. 7—16 de «Opdraght Des dichters ... Aen Joannes Mauritius.»

Op de laatste bladzijde zijn afgedrukt vijf «Grafschriften van Joost van Vondel»: het tijdvers van J. Six en de vertaling er van, een vers van P. Francius en de vertalingen er van, door G. Brandt en een door A. Bógaert. B.V. en U.

649. III. J. V. VONDELS | Joannes | de boetgezant. | Begrepen in zes boecken. | *Vignet: slechte kopie van het putje (omgewend).* | t' Amsterdam, | By de Weduwe van Gysbert de Groot, op den | Nieuwendyk. CIↃ CI C XCVI. 123 en (1) blz. 4°.

Hoogstwaarschijnlijk is dit dezelfde uitgave als n°. 648, waarvan alleen de titel eenigszins gewijzigd is. U.

650. IV. J. V. VONDELS | Joannes | de boetgezant. | Begrepen in zes boecken. | Uitgegeven door | Abraham Bógaert. | *Vignet: putje (omgewend).* | t'Amsterdam, | By de weduwe van Gysbert de Groot, op den | Nieuwendyk. CIↃ CI C XCVI. 123 en (1) blz. 4°.

[1]) Ook in Poëzy 1682 II bl. 265 met het jaartal MDCLXII.

Vs. 2 op bl. 3 is in twee regels afgedrukt en in n°. 649 in één regel; in reg. 13 v. o. op dezelfde bl. 1 staat «zoo, in n°. 649 «zo». U.

651. V. Ioannes | de | boedt-gesant. | Door | I. V. VONDEL. | *Vignet: initialen met een kroon er boven.* | Tot Brugghe, | By Franciscus van Heurck, | op de Plaetse Malenbergh, inden | Naem Iesus. (1697). (IV) en 102 blz. 8°.

Op bl. III een opdracht in dichtmaat «Aende wyse ende vernvfte liefhebbers der dicht-konste De Gildebroeders vande Reden-rycke Gilde tot Nieuport. Op de wercken vanden gelavrierden poeet I. V. Vondel», onderteekend: *Oprechtighlyck.*

Op de laatste blz. leest men: «Imprimatur datum Brugis 1. Aprilis 1697. J. F. de Baillencourt Archid: Brug. Lib. Cen.» U.B.G.

652. VI. JUSTI VONDELII | Joannis | metanoe-angeli | sive | poenitentiae | praeconis, | libri sex | versibus latinis redditi. | Auctore C. F. de Rees. | *Vignet.* | Hagae Comitis | Apud Eustachium de Haan, | MDCCLXI. (4), VIII, en 191 blz. 4°.

Bl. 1 fr. titel, bl. 3 titel, bl. I—VIII opdracht aan Joannes Stiphout, bl. 1—177 het gedicht, bl. 178—191 «Ode Sapphica, In Regiam Davidis Citharam». K.B. en B.L.L.

653. VII. JVSTI VONDELII | Joannidos | libri sex, | Latino Carmine | Redditi. | *Vignet.* | Amstelaedami, | Apud Theod. Kluyt, in de Oude | Lely-straat, by den Cingel. | MDCCLXVI. IV en 191 blz. 4°.

Bl. I titel, bl. III—IV «Lectori philomvso», bl. 1—177 het gedicht en bl. 178—190 «Ode Sapphica». K.B.

654. VI. Joannes de boetgezant, door J. VAN DEN VONDEL. Met Aanteekeningen van J. M. Schrant. Te Leijden, bij J. H. Gebhard & Comp. MDCCCXL. XXXII en 340 blz. 8°.

Op den gelithographeerden titel (ontworpen door I. H. Gebhard en gesteendrukt van H. J. Backer,) het hoofd van Johannes den Dooper

op een schotel als vignet. Op bl. I—XVIII een «Voorrede» van J. M. Schrant.

Op bl. XIX—XXX de opdracht aan Joannes Mauritius en op bl. XXXI en XXXII het bericht «Aen den Lezer».

Het gedicht zelf is van zeer uitvoerige aanteekeningen voorzien. B.V. en U.

1663.

655. I. J. V. VONDELS | Batavische | gebroeders | Of | Onderdruckte Vryheit. | Treurspel. | In ferrum pro libertate ruebant. | *Vignet: putje.* | t' Amsterdam, | Voor de weduwe van Abraham de Wees, op den Middeldam, | in 't nieuwe Testament. 1663. 64 blz. 4°.

Op bl. 3—5 de opdracht aan «Den edelen en grootachtbaeren Heere Simon van Hooren», enz., bl. 6 «Inhoudt» en de lijst der «Personaedjen».

De eerste bladzijde van de opdracht eindigt: «den | oir-». B.V. en U.

656. II. J. V. VONDELS | Batavische | gebroeders | Of | Onderdruckte Vryheit. | Treurspel. | In ferrum pro libertate ruebant. | *Vignet: putje.* | t' Amsterdam, | Voor de weduwe van Abraham de Wees, op den Middeldam, | in 't nieuwe Testament, 1663. 64 blz. 4°.

De eerste bladzijde van de opdracht eindigt: «tradt, | tot». U.

657. III. J. V. VONDELS | Batavische gebroeders | Of | Onderdruckte Vryheit. | Treurspel. | In ferrum pro libertate ruebant. | *Vignet: putje met «Elk zyn Beurt.»* | t' Amsterdam. | Voor Joannes de Wees, Boekverkooper op den Middeldam, | in 't Nieuwe Testament, 1690. 64 blz. 4°.

Op bl. 3—5 de opdracht en bl. 6 «Inhoudt» en lijst der «Personaedjen». B.V. en U.

658. IV. J. V. VONDELS | Batavische | gebroeders | Of | Onderdruckte Vryheit. | Treurspel. | In ferrum pro libertate ruebant. | *Vignet: putje met «elk zyn beurt.»* | t' Amsterdam, | Voor Joannes de Wees, op den Middeldam, | in 't nieuwe Testament. 1705. 64 blz. 4°.

Bl. 3—5 de opdracht en bl. 6 «Inhoudt» en lijst der «Personaedjen». U.

659. V. J. VAN VONDELS Batavische gebroeders, met eene inleiding en aanteekeningen voorzien door Dr. Eelco Verwijs, Archivaris-Bibliothecaris van Friesland en Schoolopziener. *Vignet: afbeelding van het standbeeld van Erasmus.* Leeuwarden, Hugo Suringar. 1867. VIII en 112 blz. 8°.

Deze herdruk wordt voorafgegaan van een inleiding van Dr. E. Verwijs (bl. V—VIII), terwijl achter het treurspel op bl. 101—112, de «Aenleidinge ter Nederduitsche dichtkunste» geplaatst is. Aan den voet der blz. vindt men uitvoerige taalkundige en ophelderende aanteekeningen. U.

660. VI. J. VAN VONDEL'S Batavische gebroeders of onderdruckte vryheit. Treurspel. 1662. (II), 59, (I), (II), 52, (II) en 55 blz. kl. 8°.

Gedeelte van J. van Vondel's Treurspelen (zie boven n°. 34). Als n°. 117—118 van het Klassiek, Letterkundig Panthéon in den handel gebracht. Op den omslag luidt de titel aldus: «Klassiek letterkundig Panthéon Batavische gebroeders Phaeton en Zungchin. Treurspelen van J. van Vondel, Nieuwe, herziene druk. Schiedam, H. A. M. Roelants 1884.»

661. I. De | heerlyckheit | der | kercke | Haer Ingang, Opgang, en Voortgang, | Begrepen in dry boecken. | Door J. V. V. | De volcken zullen in haer licht wandelen, en de koningen der aerde | hunne heerlijckheit en eer in haer brengen. | *Vignet: eekhoorn met krulornament.* | In Kolen, | Ter oude Druckerye. 1663. 100 en (3) blz. 4°.

Naar het mij voorkomt is dit boek, evenals bijna alle werken van Vondel, bij de weduwe van Abraham de Wees uitgegeven.

De laatste drie blz. bevatten den «Bladwyzer». B.V. en U.

662. II. De | heerlyckheit | der | kercke | Haer Ingang, Opgang, en Voortgang, | Begrepen in dry boecken. | Door J. V. V. | De volcken zullen in haer licht wandelen, en de koningen der | aerde hunne heerlijckheit en eer in haer brengen. | *Vignet: krulornament met bloem in het midden.* | In Kolen, | Ter oude Druckerye. 1663. 100 en (3) blz. 4°.

Behalve uit het onderscheid in vignet, blijkt het verschil dezer beide uitgaven o. a. ook uit den eersten regel van het gedicht; in den vorigen druk is de aanvangsletter met krulornament versierd, in deze uitgave niet. U.

663. III. De | heerlykheit | der | kercke, | Haer Ingang, Opgang, en Voortgang. | Begrepen in dry boecken. | Door J. V. V. | De volcken zullen in haer licht wandelen, en de koningen der aerde | hunne heerlijckheit en eer in haer brengen. | *Vignet.* | t' Amsterdam, | By Jan Lamsvelt, Boekverkooper en Plaatsnyder in de | Jan Roonpoorts-tooren-steeg. 1702. 101 en (3) blz. 4°.

Op den titel een vignet (72 bij 97) gegraveerd door J. Lamsvelt, voorstellende het kind Jezus op den slang trappende, terwijl op den achtergrond Adam, aan wien Eva de appel aanbiedt, is afgebeeld.

Boven het 2e en 3e Boek vindt men ook gravuren van Lamsvelt, St. Petrus en een allegorische voorstelling. U.

664. IV. De | heerlykheit | der | kercke, | Haer Ingang, Opgang, en Voortgang. | Begrepen in dry Boecken. | Door J. V. V. | De volcken zullen in haer licht wandelen, en de koningen der aerde | hunne heerlijckheit en eer in haer brengen. | *Vignet: als in no. 663.* | t' Amsterdam, | By Evert Visscher, Boekverkooper, in de Dirk | van Hasselt-steeg. 1725. 101 en (3) blz. 4°.

De prenten en het vignet zijn kopiëen, zonder naam van graveur, van die in den vorigen druk. B.V. en U.

665. I. J. V. VONDELS | Faëton | Of | Reuckeloze Stoutheit. | Treurspel. | Primitiae juvenis miserae. | *Vignet: putje.* | t' Amsterdam, | Voor de Weduwe van Abraham de Wees, op den Mid- | deldam, in 't nieuwe Testament. 1663. 55 blz. 4°.

Op bl. 3—5 een bericht van Vondel «Aen De tooneelbegunstigers», en bl. 6 «Inhoudt» en de lijst van «De Treurspeelders».

De eerste blz. van de opdracht eindigt: «Ovidius | Her-». B.V. en U.

666. II. J. V. VONDELS | Faëton | Of | Reuckeloze Stoutheit. | Treurspel. | Primitiae juvenis miserae. | *Vignet: putje met «Elck zijn beurt.»* | t' Amsterdam, | Voor de Weduwe van Abraham de Wees, op den Mid- | deldam, in 't nieuwe Testament. 1663. 55 blz. 4°.

De eerste bladzijde van de opdracht eindigt: «My | ge-». B.V. en U.

667. III. J. V. VONDELS | Faëton | | Of | Reuckeloze Stoutheit. | Treurspel. | Primitiae juvenis miserae. | *Vignet: putje met «Elk zijn beurt.»* | t' Amsterdam, | Voor de Weduwe van Abraham de Wees, op den Mid- | deldam, in 't nieuwe Testament. 1663. 55 blz. 4°.

De eerste blz. van de opdracht eindigt: «Herscheppin- | ge».

Naar het mij voorkomt is, met het oog op de cul-de-lampe op bl. 5, deze uitgave stellig in het begin der achttiende eeuw verschenen. U.

668. IV. J. V. VONDELS | Faëton | Of | Reuckeloze Stoutheit. | Treurspel. | Primitiae juvenis miserae. | *Vignet: putje met «Elk zyn Beurt.»* | t' Amsterdam, | Voor Joannes de Wees, Boekverkoper, op den Mid- | deldam, in 't nieuwe Testament. 1706. 55 blz. 4°.

Op bl. 5 dezelfde cul-de-lampe als in n°. 667. U.

669. v. J. V. VONDELS | Faëton, | of | reukelooze stoutheid. | Treurspel. | Primitiae juvenis miserae. | Met het | voorspel, | Gelyk het tegenwoordig op de Schouwburg word vertoond. | *Vignet: vogel Phenix met het onderschrift: «perseveranter».* | t'Amsterdam, | By de Erfgen. van J. Lescailje, en Dirk Rank, | op de Beurssluis. 1715. | Met Privilegie. 75 blz. 8°.

Op bl. 3 en 4 «Copye van de Privilegie» (dd. 23 Mei 1714) en de vergunning voor dit treurspel door de Regenten van het Wees- en Oude Mannenhuis, aan de Erfgen. van J. Lescailje en Dirk Rank, dd. 17 December 1714.

Bl. 5 een bericht «Aan den Leezer» (v. L. X bl. 332). Op bl. 6 en 7 «Aan de Tooneelbegunstigers», bl. 8 «Inhoud», bl. 9 en 10 lijst der «Vertooners» en bl. 11—14 het «Voorspel».

Bl. 3 eindigt: «en een | ygelyk». U.B.G.

670. vi. J. V. VONDELS | Faëton, | of | reukelooze stoutheid. | Treurspel. | Primitiae juvenis miserae. | Met het | voorspel, | Gelyk het tegenwoordig op de Schouwburg word vertoond. | *Vignet: hetzelfde als in n°. 669.* | t' Amsterdam, | By de Erfgen. van J. Lescailje, en Dirk Rank, | op de Beurs-sluis. 1715. | Met Privilegie. 75 blz. 8°.

Deze uitgave komt, wat inhoud betreft, geheel met n°. 669 overeen.

Bl. 3 eindigt: «in- | gebragte,». U.

671. vii. J. V. VONDELS | Faëton, | of | reukelooze stoutheid. | Treurspel. | Primitiae juvenis miserae. | Met het | voorspel, | Gelyk het tegenwoordig op de Schouwburg werd vertoond. | *Vignet: hetzelfde als in n°. 669.* | t' Amsterdam, | By de Erfgen: van J. Lescailje, en Dirk Rank, | op de Beurs-sluis. 1715. | Met Privilegie. 75 blz. 8°.

Gelijk aan n°. 670. Zij verschilt evenwel in kleine verschillen; zoo bijv. behalve op den titel, op bl. 21: «'t Eerste Bedryf», in n°. 670 leest men: «'t eerste Bedryf». B.L.L.

672. viii. J. v. VONDELS | Faëton, | of | reukelooze stoutheid. | Treurspel. | Primitiae juvenis miserae. | Met het | voorspel, | Gelyk het tegenwoordig op de Schouwburg word vertoond. | *Vignet: bijenkorf met medaillons, geteekend: «I. Punt. inv. et fecit 1742.»* | Te Amsteldam, | By Izaak Duim, Boekverkooper, bezuiden | het Stadhuis, 1742. 78 blz. 8°.

De vergunning aan I. Duim is gedateerd: den 17 Augustus 1741. Deze uitgave is gelijk aan n°. 669.

Bl. 3 eindigt: «ende | een». B.L.L.

673. ix. J. v. VONDELS | Faëton, | of | reukelooze stoutheid. | Treurspel. | Primitiae juvenis miserae. | Met het | voorspel, | Gelyk het tegenwoordig op de Schouwburg word vertoond. | *Vignet: bijenkorf met andere medaillons, enz. dan in n°. 672, geteekend: «F. J. Walter, fec.»* | Te Amsteldam, | By Izaak Duim, Boekverkooper, bezuiden | het Stadhuis, 1742. 76 blz. 8°.

Deze uitgave is geheel gelijk aan n°. 672.

Bl. 3 eindigt: «derde part | voor». U.B.G.

X. Zie over den herdruk in het Klassiek, Letterkundig Panthéon boven n°. 660.

1664.

674. Ter gedachtenisse van den weledelen en gestrengen Heere, | Cornelis de Graeff, | Vryheere van Zuydpolsbroeck, Burgermeester | en Raed t' Amsterdam &c. | Grafschrift. In plano, (hg. 266, br. 204 mM.)

Het gedicht [1]) is onderteekend: «J. V. Vondel.» B.V.

---

[1]) Afgedrukt in Poëzy 1682 II bl. 75 met het jaartal MDCLXIV.

675. De gezegende | adelaer | Van | Leopoldus | By den Raäbstroom. In plano, (hg. 424, br. 268 mM.)

Het gedicht [1]) is onderteekend: «J. V. Vondel.» B.T. en B.V.

676. I. J. V. VONDELS | Adam | in | ballingschap, | of | Aller treurspeelen treurspel. | Prima malorum | causa. | *Vignet: putje.* | t' Amsterdam, | Voor de weduwe van Abraham de Wees, op den | Middeldam, M. DC. LXIV. 64 blz. 4°.

Op bl. 3—5 de opdracht «Aen de Kunstbeminnende heeren vaders van het oudemannenhuis en weeshuis, voorstanders van het recht gebruick der tooneelspeelen», bl. 6—12 het «Berecht Betreffende den staet van den eersten mensche, voor en na den val, en eenige omstandigheden omtrent deze stof» en bl. 12 «Inhoudt» en de lijst der «Personaedjen».
Bl. 3 reg. 6 v. o. staat: «Niemant». B.V. en U.

677. II. J. V. VONDELS | Adam | in | ballingschap, | of | Aller treurspeelen treurspel. | Prima malorum | causa. | *Vignet: putje met «elk zyn beurt.»* | t' Amsterdam, | Voor de weduwe van Abraham de Wees, op den | Middeldam, M. D. C. LXIV. 64 blz. 4°.

Gelijke indeeling als in n°. 676.
Bl. 3 reg. 6 v. o. staat: «Niemandt». B.V. en U.

678. III. J. V. VONDELS | Adam | in | ballingschap, | of | Aller treurspeelen treurspel. | Prima malorum | causa. | *Vignet: putje met «elk zyn beurt.»* | t' Amsterdam, | Voor Joannes de Wees, Boekverkoper | op den Middeldam, 1698. 64 blz. 4°.

Gelijke indeeling als in n°. 677. B.V. en U.

679. IV. J. V. VONDELS | Adam | in | ballingschap, | of | Aller Treurspeelen Treurspel. | Prima malorum causa. | *Vignet: putje.* | t' Amsterdam, | By Steeve van Esveldt, over het Meysjes | Weeshuis, 1736. | Met Privilegie (XIV) en 54 blz. 8°.

Op bl. II leest men: «By den Drukker dezes zyn te bekomen J. van Vondels Treurspeelen 2 delen Quarto Compleet in zig behelsende twee-en-dertig Spellen, als:», bl. III en IV opdracht, bl. V—XIII «Berecht», bl. XIII «Inhoudt», en bl. XIV lijst der «Personaedjen». K.B. en U.

680. V. J. VAN VONDELS Adam in ballingschap, of aller treurspeelen treurspel. Prima Malorum Causa. Gedrukt voor de Amsterdamsche Rederijkerskamer Achilles. Amsterdam, J. Noordendorp & H. J. van Kesteren. 1851. (XIV) en 63 blz. 8°.

Bl. I fr. titel, bl. III titel, bl. V—XII «Berecht», bl. XIII en XIV opdracht, bl. XV «Inhoudt», en bl. XVI lijst der «Personaedjen». U.

681. Afbeeldingen van het ongeluk aan Joan Maurits overkomen bij 't instorten van een brug te Franeker en van zijne gelukkige redding. Drie gravures door J. de Visscher. Folio.

Onder elk dezer gravures behooren afzonderlijke bijschriften, omgeven door beeldwerk en guirlandes. Links een Latijnsch vers van P. Francius en rechts Vondels gedichten [1]). Zie J. E. Wessely, *Jan de Visscher und Lambert Visscher*, n°. 29—31. P.K.

1665.

682. Op het gezegent voorspel | Van den | zeestryt. In plano, (hg. 292 br. 124 mM.)

Het beschreven exemplaar heeft geen onderteekening, waarschijnlijk is deze er afgeknipt [2]). B.V.

683. De | havenschendery | te | Bergen in Noorwegen. In plano, (hg. 292, br. 195 mM.)

---

[1]) Afgedrukt in Poëzy 1682 I bl. 97.

[1]) Alleen afgedrukt in Poëzy 1682 II bl. 586.
[2]) Afgedrukt in Poëzy 1682 I bl. 78 met het jaartal MDCLXV.

Het gedicht [1]) is onderteekend: «J. v. Vondel.»
B.V. en U.

684. Gebedt | Aen | Jesus Christus. | *Onderaan:* | t' Amsterdam, voor de weduwe van Abraham de Wees, op de Middeldam, | in 't Nieuwe Testament. Anno 1665. In plano, (hg. 275, br. 171 mM.)

Het gedicht [2]) is onderteekend: «J. v. Vondel.»
B.V.

685. Op de doorluchtige afbeeldinge | van | Homerus, | Door schilder Joan den Ezel. | Ten huize van Willem Spiering. | *Onderaan:* | t'Amsterdam, voor de weduwe van Abraham de Wees, op den Middeldam, | in 't Nieuwe Testament. Anno 1665. In plano, (hg. 291, br. 171 mM.)

Het gedicht [3]) is onderteekend: «J. v. Vondel.»
B.V. en B.

1666.

686. De zeetriomf | der | vrye Nederlanden. | *Onderaan:* | Voor de Weduwe van Abraham de Wees, op den Middeldam, in 't Nieuwe Testament. 1666. In plano, (hg. 365, br. 270 mM.)

Het gedicht [4]) is in twee kolommen gedrukt en onderteekend: «J. v. Vondel.» B.T.

687. Zegezang | Over den zeestrijt der doorluchtighste | Heeren Staeten, | Door den weledelen en gestrengen Heer | Michaël Ruiter, | Lieut. Amirael der Vrye Nederlanden. | *Onderaan:* | Voor de Weduwe van Abraham de Wees, op den Middeldam, in 't Nieuwe Testament. 1666. In plano, (hg. 454, br. 315 mM.)

Het gedicht [1]) is in drie kolommen gedrukt. De Toezang is in het midden onderaan gedrukt, en onderteekend: «J. v. Vondel.»
B.V., B.T. en B.

688. I. Portret van Michiel Adriaensz. de Ruiter, door A. Blotelingh. Folio.

Borstbeeld naar rechts in zwarte kunst, niet bij Wessely, *Abraham Blooteling* beschreven. Onder het portret is dit opschrift gegraveerd: «Den E. Manhaften Zeeheldt Michiel Adriaensz. De Ruiter, Lt.-Admirael Over Hollandt en West-friesland, Opper Hooft Over 's Lands Vloodt». Daaronder in twee kolommen Vondels gedicht [2]), onderteekend: «J. v. Vondel». Links onderaan: «J. Lievensz Pinxit», rechts: «A. Blotelingh fecit». P.K.

689. II. Op d' afbeeldinge van den doorluchtigen | heere | Michaël Ruiter, | Amirael van Hollant etc. | door | Joan Lievensz. geschildert. | *Onderaan:* | t' Amsterdam, voor de Weduwe van Abraham de Wees, op den Middel- | dam, in 't Nieuwe Testament. 1666. In plano, (hg. 268, br. 170 mM.)

Het gedicht is onderteekend: «J. v. Vondel.»
B.V. en B.

690. Op d' afbeeldinge van den onsterflijken zeehelt | Kornelis Tromp, | Onderamirael van Amsterdam. | Door Jan Lievens geschildert. | *Onderaan:* | t' Amsterdam, Voor de weduwe van Abraham de Wees, op den Middeldam. 1666. In plano, (hg. 332, br. 240 mM.)

Het gedicht [3]) is onderteekend: «J. v. Vondel.»
B.T. en B.

691. Jammerklaght | Over de gruwsame verwoestinge van | Londen. |

---

[1]) Te vinden in Poëzy 1682 I bl. 79 met het jaartal MDCLXV.

[2]) Afgedrukt in Poëzy 1682 II bl. 525 met het jaartal MDCLXV. Zie ook de volgende afdeeling bij het gedicht: «Harte-breker».

[3]) Afgedrukt in Poëzy 1682 I bl. 581 met het jaartal MDCLXV.

[4]) Komt voor in Poëzy 1682 I bl. 81 met het jaartal MDCLXVI.

[1]) Te vinden in Poëzy 1682 I bl. 89 met het jaartal MDCLXVI.

[2]) Afgedrukt in Poëzy 1682 I bl. 555 met het jaartal MDCLXVI.

[3]) Afgedrukt in Poëzy 1682 I bl. 555 met het jaartal MDCLXVI.

Onderaan: | t' Amsterdam, voor de weduwe van Abraham de Wees, op den Middeldam, in 't Nieuwe Testament. 1666. In plano, (hg. 404, br. 235 mM.)

Het gedicht [1]) is in twee kolommen gedrukt en onderteekend: «J. v. Vonde l. (*sic*)».
B.V. en U.

692. Op het inhuldigen | Van den weledelen heere | Nikolaes van Vlooswyk, | Heere van Paepekop, Drost te Muiden, | Baljuw van Goeilant &c. | *Onderaan:* | Voor de weduwe van Abraham de Wees, op den Middeldam, in 't Nieuwe Testament. 1666. In plano, (hg. 342, br. 320 mM.)

Het gedicht [2]) is in twee kolommen gedrukt en onderteekend: «J. v. Vondel.»

693. I. J. V. VONDELS | Ifigenie | in Tauren. | Uit Euripides. | Hic labor extremus, longarum haec meta viarum. | Treurspel. | *Vignet: putje met «Elck zyn beurt.»* | t' Amsterdam, | Voor de weduwe van Abraham de Wees, op den Middeldam, | in 't Nieuwe Testament. Anno 1666. (VIII) en 48 blz. 4°.

Op bl. 3—7 de opdracht aan «Den weledelen en grootachtbaeren Heere Joan Huidekooper», enz. en bl. 8 de «Inhoudt van Ifigenie in Tauren» en lijst van «De Treurspeelers».
B.V. en U.

694. II. J. V. VONDELS | Ifigenie | in Tauren. | Uit Euripides. | Hic labor extremus, longarum haec meta viarum. | Treurspel. | *Vignet: putje met «Elck zyn beurt.»* | t' Amsterdam, | Voor Joannes de Wees, Boekverkoper op den Middeldam, | in 't Nieuwe Testament. Anno 1695. (VIII) en 48 blz. 4°.

Op bl. III—VII opdracht, bl. VIII «Inhoudt» en lijst van «De Treurspeelers».
B.V. en U.

1667.

695. Uitvaert | Van zijne heiligheit | Alexander | Den zevenden. | *Onderaan:* | t' Amsterdam, voor de weduwe van Abraham de Wees, op den Middeldam, in 't Nieuwe Testament. 1667. In plano, (hg. 345, br. 270 mM.)

Het gedicht [1]) is in twee kolommen gedrukt en onderteekend: «J. v. Vondel.» B.V.

696. Zeegevier | der | Vrye Nederlanden | op den Teems. | *Onderaan:* | t' Amsterdam, voor de weduwe van Abraham de Wees, op den Vygendam. 1667. In plano, (hg. 347, br. 275 mM.)

Het gedicht [2]) is in twee kolommen gedrukt en onderteekend: «J. v. Vondel.» Ter linkerzijde eenige kantteekeningen in 't Latijn. B.V.

697. De | zeeleeu | op den Teems. | *Onderaan:* | t' Amsterdam, voor de weduwe van Abraham de Wees, in 't Nieuwe Testament. 1667. In plano, (hg. 337, br. 277 mM.)

Het gedicht [3]) is in twee kolommen gedrukt en onderteekend: «J. v. Vondel.» B.V. en U.

698. De vrepylaer | Der | vrye Nederlanden. | *Onderaan:* | t' Am-

---

[1]) Te vinden op bl. VII en VIII van «Londens Puyn-hoop, Oft Godts Handt over de selve, in 't verbranden der Stadt..... Desen Druk doorgaens veel vermeerdert..... Door S. V. H. V. t' Amsterdam, By Jacob Benjamin,... 1666» 4°. en in Poëzy 1682 II bl. 157 met het jaartal MDCLXVI.

[2]) Afgedrukt in Poëzy 1682 I bl. 422 met het jaartal MDCLXI (*sic*).

[1]) Afgedrukt in Poëzy 1682 II bl. 41 met het jaartal MDCLXVII.

[2]) Komt voor op bl. 10 van «'t Verheerlickt Nederlandt, Door de Wapenen van de.... Staten Generael der Vereenighde Nederlanden, Onder t' Opper-beleyt van.... Cornelis de Witt, ... Uytgebeelt door verscheyde rijm-oeffeningen der geestighste Poëten. M. DC. LXVIII.» (x) en 48 blz. 4°., en in Poëzy 1682 I bl. 89 met het jaartal MDCLXVII.

[3]) Afgedrukt op bl. 9 van «'t Verheerlickt Nederlandt, 1668» en in Poëzy 1682 I bl. 92 met het jaartal MDCLXVII.

sterdam, voor de weduwe van Abraham de Wees, op den Middeldam. 1667. In plano, (hg. 354, br. 277 mM.)

Het gedicht [1]) is in twee kolommen gedrukt en onderteekend: «J. v. Vondel.» B.V.

699. Beurtgezang, | Op de komste van den doorluchtighsten vorst en heere | Kosmo de Medices, | Prince van Tuskanen. | *Onderaan:* | t' Amsterdam, voor de weduwe van Abraham de Wees, op den Vygendam, in 't Nieuwe Testament. 1667. In plano, (hg. 311, br. 274 mM.)

Boven het gedicht [2]) is het wapen van Amsterdam afgedrukt. Het gedicht is in twee kolommen gedrukt en onderteekend: «J. v. Vondel.» B.V.

700. I. J. V. VONDELS | Zungchin | of | ondergang | der | Sineesche Heerschappye. | Treurspel. | Venit summa dies, et ineluctabile tempus. | *Vignet: putje.* | t' Amsterdam, | Voor de weduwe van Abraham de Wees, op den Middeldam, | in 't Nieuwe Testament. 1667. (VIII) en 52 blz. 4°.

Op bl. III—VII de opdracht aan «Den weledelen heere Cornelis Nobelaer, Heere van Kabau, Grysoort &c.», bl. VIII en 1 «Inhoudt» en bl. 2 de opgave van «De tooneelisten van dit treurspel» [3]).

701. II. J. V. VONDELS | Zungchin | of | ondergang | der | Sineesche | Heerschappye. | Treurspel. | Venit summa dies, et ineluctabile tempus. | *Vignet: putje met «Elk zyn Beurt.»* | t' Amsterdam, | Voor Joannes de Wees, Boekverkooper op den Middeldam, | in 't Nieuwe Testament, 1692. (VIII) en 52 blz. 4°.

Op bl. III—VII opdracht, bl. VIII en bl. 1 «Inhoudt» en bl. 2 de lijst van «De tooneelisten». B.V. en U.

702. I. J. V. VONDELS | Noah, | Of ondergang der | eerste weerelt. | Treurspel. | Tantaene animis coelestibus irae! | *Vignet: putje.* | t' Amsterdam, | Voor de weduwe van Abraham de Wees, op den Middeldam, | in 't Nieuwe Testament. 1667. (VIII) en 48 blz. 4°.

Op bl. III—VI de opdracht aan «Den weledelen Heere Joan de Wael, Heere van Ankeveen», bl. VII «Inhoudt» en bl. VIII de namen van «De tooneelisten». B.V. en U.

703. II. J. V. VONDELS | Noah, | Of Ondergang der | eerste weerelt. | Treurspel. | Tantaene animis coelestibus irae! | *Vignet: putje met «Elk zyn Beurt.»* | t' Amsterdam. | Voor Joannes de Wees, Boekverkooper op den Middeldam, | in 't Nieuwe Testament, 1692. (VIII) en 48 blz. 4°.

Op bl. III—VI opdracht, bl. VII «Inhoudt» en bl. VIII de lijst van «De tooneelisten». B.V. en U.

704. III. J. V. VONDELS | Noah, | Of ondergang der | eerste weerelt. | Treurspel. | Tantaene animis coelestibus irae! | *Vignet: putje met «elk zyn beurt.»* | t' Amsterdam, | Voor Joannes de Wees, op den Middeldam, in 't | Nieuwe Testament. 1711. (VIII) en 48 blz. 4°.

Op bl. III—VI opdracht, bl. VII «Inhoudt» en bl. VIII de lijst van «De toonneellisten». U.

---

[1]) Afgedrukt op bl. 11 van «'t Verheerlickt Nederlandt, 1668» en in Poëzy 1682 I bl. 94 met het jaartal MDCLXVII.

[2]) Afgedrukt in Poëzy 1682 I bl. 396 met het jaartal MDCLXVII.

[3]) De opgave in den Catalogus der «Bibliotheca Vondeliana» bl. 23, als zouden er twee uitgaven van Zungchin van hetzelfde jaar 1667 bestaan, is geheel onjuist. Had de bewerker van dezen Catalogus nauwkeuriger die exemplaren onderzocht, dan zou hij opgemerkt hebben, dat de tweede bladzijde van den inhoud, beginnende «Lykungzus» behoort tot de uitgave van 1692. De zoogenaamde 2e uitgave van 1667 bestaat dus uit de eerste 8 blz. van de uitgave van 1667 (n°. 700) en de overige bladzijden van den druk van 1692.

1668.

705. Uitvaert | Van | Maria van den Vondel. In plano, (hg. 220, br. 152 mM.)

Het gedicht [1]) is in twaalf coupletten verdeeld, in twee kolommen gedrukt en onderteekend: «J. v. Vondel.» B.

706. I. Euripides | Feniciaensche | of | gebroeders van Thebe. | Treurspel. | Verduitscht door J. v. VONDEL. | Unanimes armare in proelia fratres. | *Vignet: putje met «elk zyn beurt.»* | t' Amsterdam, | Voor de weduwe van Abraham de Wees, op den Mid- | deldam, in 't Nieuwe Testament. Anno 1668. 63 blz. 4°.

Op bl. 3—5 de opdracht aan «Mr. Lambert Reinst, Cornelis van Vlooswyk,.... Cornelis de Vlaming van Outshoren,.... Mr. Gillis Valkonier, Regeerende Burgermeesteren en Raeden van Amsterdam», bl. 6 «Inhoudt der gebroederen van Thebe» en de lijst van «De tooneelisten». B.V. en U.

707. II. Euripides | Feniciaensche | of | gebroeders van Thebe. | Treurspel. | Verduitscht door J. v. VONDEL. | Unanimes armare in proelia fratres. | *Vignet: putje met «elk zyn beurt».* | t' Amsterdam, | Voor Joannes de Wees, Boekverkoper op den Mid- | deldam, in 't Nieuwe Testament. Anno 1695. 63 blz. 4°.

Bl. 3—5 opdracht, en bl. 6 «Inhoudt» en lijst van «De tooneelisten». B.V. en U.

708. I. Sofokles | Herkules | in Trachin. | Treurspel. | Verduitscht door J. v. VONDEL. | Vera Jovis proles, decus addite divis. | *Vignet: putje met «elk zyn beurt.»* | t' Amsterdam, | Voor de weduwe van Abraham de Wees, op den Mid- | deldam, in 't Nieuwe Testament. Anno 1668. (VIII) en 39 blz. 4°.

Op bl. III—VII de opdracht aan «Den edelen en eerentvesten Heere Jakob Hinlopen Vermaes, Out bewintheere der Groenlantsche Maetschappye», bl. VII en VIII «Inhoudt» en bl. VIII de namen van «De tooneelisten». B.V. en U.

709. II. Sofokles | Herkules | in Trachin. | Treurspel. | Verduitscht door J. v. VONDEL. | Vera Jovis proles, decus addite divis. | *Vignet: putje met «elk zyn beurt».* | t' Amsterdam, | Voor Joannes de Wees, op den Middeldam, | in 't Nieuwe Testament. Anno 1697. (VIII) en 39 blz. 4°.

Op bl. III—VII de opdracht, bl. VII en VIII «Inhoudt» en bl. VIII de lijst van «De tooneelisten». B.V. en U.

1669.

710. Op het overlyden | van | Joannes Lutma, | den ouden, | goutsmidt. | Grafschrift. | *Onderaan:* | t' Amsterdam, Voor de Weduwe van Abraham de Wees, op den Middeldam. In plano, (hg. 234, br. 170 mM.)

Het gedicht [1]) is onderteekend: «J. V. Vondel.» B.

711. Kandia | op haer uiterste. In plano, (hg. 341, br. 275 mM).

Het gedicht [2]) is in twee kolommen gedrukt en onderteekend: «J. v. Vondel.» B.

1670.

712. Op het overlyden | Van | Willem van den Vondel. | Grafschrift. In plano, (hg. 130, br. 125 mM.)

Het gedicht [3]) is onderteekend: «J. v. Vondel.» B.

1671.

713. I. Publius | Ovidius | Nazoos | Herscheppinge. | Vertaelt door |

---

[1]) Afgedrukt in Poëzy 1682 II bl. 64.

[1]) Afgedrukt in Poëzy 1682 II bl. 82.
[2]) Te vinden in Poëzy 1682 II bl. 154.
[3]) Komt voor in Poëzy 1682 II bl. 82.

J. V. VONDEL. | *Vignet: putje.* | t' Amsterdam, | Voor de weduwe van Abraham de Wees, op den Mid- | deldam, in 't nieuwe Testament. 1671. | Met Privilegie voor vijftien jaren. (XXIV), 499 en (13) blz. 4°.

Voor het boek een titelprent, gegraveerd door Blotel(ing) naar P(hilips?) K(oning?) met het opschrift: «Publius | Ovidius | Nasoos | Herscheppinge | vertaelt | Door J: v: Vondel | MDCLXXI | Met Privilegie.» Op bl. IV het Privilegie, bl. V—XI «Loofwerk. Aen den weledelen heer, Heer Diedrik Buisero,» enz. Boven het gedicht is het wapen van D. Buisero in kopergravure afgedrukt; op bl. XII het gedicht «Ovidius aen de nijdigen [1])», bl. XII—XIX «Voorrede» en bl. XX—XXIV «Het leven van Publius Ovidius Nazo».

Boven elk boek vindt men een gravure. De laatste 13 blz. bevatten den «Bladwyzer.» Op de laatste bladzijde een opgave van «Drukfeilen». Onderaan leest men: «t' Amsterdam, Ter Drukkerye van Daniel Bakkamude, op 't Rokkin, naest de drie Papegaeyen, gedrukt.»

B.V. en U.

714. II. Pub. Ovidius | Nazoos | Herscheppinge, | In Nederduitsch dicht vertaelt door | J. V. VONDEL. | Verrijkt met de Historische, Zede- en Staetkundige | aenmerkingen | Van den Heere | Pieter du-Ryer, | Lidt der Fransche Akademie. | Nu eerst vertaelt en in 't licht gegeven. | Met schoone kopere platen. | *Vignet: gravure.* | t' Amsterdam, | By P. en J. Blaeu, J. en G. Janssonius van Waes- | berge, Boom, en Goethals. | M DCC III. (XVI), 538 en (6) blz. groot folio.

Op den titel, die in rood en zwart gedrukt is, een gravure, (hg. 227, br. 162 mM.) geteekend: «Martin Bouche, scul. Antv.», een allegorische voorstelling gevende van kunsten en wetenschappen, met het portret van Ovidius in een medaillon.

Op bl. III—V een opdracht van D. van Hoogstraten aan «Den edelen heere Jonas Witsen, Sekretaris der Stadt Amsterdam»; bl. VI het gedicht «Ovidius aen de nijdigen», bl. VII—X de «Voorrede», bl. XI—XIII «Het leven van Pub. Ovidius Nazo» en bl. XIV—XVI «Tafel van de verdichtzelen der Herscheppinge van Pub. Ovidius Nazo.»

De uitgave zelve is aldus ingericht: Elk boek van Vondels vertaling is verdeeld in een zeker aantal «verdichtselen». Boven elk verdiehtsel is een gravure geplaatst, alle ongeveer 227 hg. en 162 br. mM. groot. Onder het «Verdichtsel» heeft van Hoogstraten een «Uitlegginge gesteld, bewerkt naar de Aanmerkingen van P. du-Ryer.

Op bl. 1 een prent geteekend: «H. A. delin.» en «pet. paul bouche sculpsit», bl. 6 «Abr. Diepenbeke delin» en «P. Clouwet sculpsit», bl. 60: «Fred. Bouttats sculpsit», bl. 68 «Martin Bouche F.», bl. 97: «P. P. Bouche scul.», bl. 132 en 160: «Martin Bouche», bl. 151 «H. Abbe delineavit» en «Frederick Bouttats sculp.», bl. 157, 308, 419 en 424: «Fred. Bouttats sculps.» bl. 172 en 457: «Martin Bouche sculpsit Antverpia», bl. 233 en 462: «Martin Bouche scul.», bl. 242: «M. B.», bl. 264: «H. A. delin» en «petr. paul. bouche sculpsit», bl. 343, 367, 386 en 519: «Martin Bouche sculp.», bl. 443: «Petr. Paul Bouche sculps.»

De overige prenten zijn niet geteekend; de meeste zijn zeer afgesleten, slechts een enkele is scherp afgedrukt.

Op bl. 529—538 volgt: «Paris oordeel. Tafelspel. Door P. C. Hooft, Drost van Muiden. *Vignet.* t' Amsterdam, By P. en J. Blaeu, J. en G. Janssonius van Waesberge, Boom, en Goethals. MDCCIII.» Daarna de «Bladwyzer» (6 blz.) U.

715. III. Publius | Ovidius | Nazoos | Herscheppinge. | Vertaelt door | J. V. VONDEL. | *Vignet: bloemmand.* | t' Amsterdam, | By E. Visscher en J. Tirion, Boekverkoopers, | MDCCXXX. (XXIV), 499 en (9) blz. 4°.

De titelprent is opgesneden en draagt hetzelfde jaartal.

Het voorwerk is geheel gelijk aan dat in n°. 713. Na bl. 494 volgt de «Bladwyzer» (9 blz.) B.V. en U.

716. Er bestaan ook exemplaren met dezen titel: «Publius | Ovidius | Nazoos | Herscheppinge. | Vertaelt door | J. V. Vondel. | Met Taal- en Dicht-kundige Aanmerkingen | van B. H. | Twee Deelen. | *Vignet: krulornament.* | t' Amsterdam, | By E. Visscher en J. Tirion, Boekverkoopers, | MDCCXXX.» (XX), 499 en (13) blz. 4°.

Deze exemplaren zijn, op enkele bladzijden na, gelijk aan n°. 713. Het verschil is alleen in het eerste vel: tegenover den titel een portret van Vondel naar Phil. de Koning, bl. I titel en bl. III en IV «Loofwerk aan ... Didrik Buisero», zonder wapen in kopergravure er boven. Van bl. 5 af is deze uitgave geheel gelijk aan n°. 713. Het tweede Deel bevat de «Aanmerkingen» van Balthasar Huydecoper. U.

---

[1]) Ook te vinden in Poëzy 1682 II bl. 540.

1672.

717. Behoude reis | Aen den E. Heer | Johan Bergh, | Rechtsgeleerde, | Gaende naer 's lants vloot, ter liefde | van het Vaderlant. In plano, (hg. 264, br. 165 mM.)

Het gedicht [1]) is onderteekend: «Justus Vondelius Agrippinas». Van onderen, links: «Anno 1672.» B.V. en B.

718. Op de doorluchtige zege | van | Groninge. | *Onderaan:* | t'Amsterdam, by de weduwe van Abraham de Wees, op den Middeldam, 1672. In plano, (hg. 252, br. 164 mM.)

Het gedicht [2]) is onderteekend: «J. v. Vondel.» B.V. en B.

1673.

719. Portret van den pastoor Jos. Duyselius. Folio, (hg. 294 br. 204 mM.)

Ter halver lijve rechts, een boek in de hand, in ovaal met randschrift: «R P Iosephus Dvyselius Montfortensis. Ord: Min: Recoll: Obyt Amstel VII Iuly MDCLXXIII Æt. LIII». Op de onderzijde van het ovaal het wapen van Duyselius: een kruis met twee armen, de een naakt, de anderen omkleed, beide in de handpalm doorboord. Onder het portret het gedicht van Vondel [3]), onderteekend: «I. V. Vondel». Zonder naam van graveur of schilder. U.

720. Op de | verkopinge | der | Italiaensche | schilderyen, | ten huize van | Geeraert Uylenburgh, | Schilder. | *Onderaan:* | t' Amsterdam, ter Drukkerye van Herman Aeltsz. by de Deventer Houtmarkt. In plano, (hg. 400, br. 307 mM.)

Het gedicht [1]) is onderteekend: «J. V. Vondel.» Links onderaan leest men: «Amsteldam 23 van Sprokkelmaent 1673.» B.

721. Portret van den vice-admiraal Johan de Liefde door L. Visscher. Folio.

Kniestuk, van voren en rechts, met commandeursstaf in de rechterhand, staande, bij een kolom, voor hem de hemelglobe. in het verschiet een zeegevecht, waarnaar hij de hand uitgestrekt houdt. Naar B. van der Helst. Onder het portret een drieregelig onderschrift en daaronder Vondels gedicht [2]). In het midden staat: «L. Visscher sculpsit.» Vondels gedicht komt alleen op de derde staat voor. (Zie Wessely, *L. Visscher* n°. 9 bl. 84.) P.K.

1674.

722. Grafschrift. In plano.

Dit gedicht [3]) op Joan Blaeu is onderteekend «J. v. Vondel.» B.B.

b. ZONDER BEPAALD JAARTAL [4]).

Vóór 1630.

723. Aen de | lasteraers | van de | Academi. In plano, (hg. 160, br. 120 mM.)

Het gedicht [4]) is onderteekend: «Yver.» B.V.

---

[1]) Afgedrukt in Poëzy 1682 II bl. 587 met het jaartal MDCLXXII.

[2]) Ook te vinden op bl. 36 van: «De gedenckweerdighste voorvallen In en ontrent de Belegeringe der Stadt Groningen, Door den Keurvorst van Cöln, en den Bisschop van Munster.... Tot Groningen, by Dominicus Lens,..... MDCLXXIII» (IV) en 36 blz. 4°. en in Poëzy 1682 I bl. 100 met het jaartal MDCLXXII.

[3]) Alleen in Poëzy 1682 I 581 met het verkeerde opschrift «Op N. Dusselius».

[4]) Te vinden in «Samuel Costers Iphigenia. Den vijfden Druck. t' Amsterdam, Ghedruckt by Abraham de Wees,... 1630 en in den 6en druk in hetzelfde jaar verschenen, onder een bericht «Aenden Lasteraers vande Amsterdamse Academi».

Daarna in Versch. ged. 1644 bl. 339 met het opschrift: «Aan den Toonneellasteraers», Poëzy 1650 bl. 512 en Poëzy 1682 II bl. 382. Zie *Samuel Coster's Werken.* Uitg. door Dr. R. A. Kollewijn bl. 226 en mijn opstel in *De(n) Nederlandsche(n) Spectator* 1883 n°. 17 en 18 en het daar aangehaalde pamflet «Arminiaensche Liefde ende Yver, 1631». (Zie boven bl. 49 noot 1).

[1]) Afgedrukt in Poëzy 1682 II bl. 372 met de aanteekening: «t' Amsterdam 23 van Sprokkelmaent 1673.»

[2]) Alleen in Poëzy 1682 I bl. 556.

[3]) Afgedrukt in Poëzy 1682 II bl. 76 met het jaartal: «Overleden den 28 van Wintermaendt MDCLXXIII.»

[4]) Zie over de volgorde dezer uitgaven de Inleiding.

Vóór 1640.

724. De | Koningklycke | harp | aen | Kornelis van Kampen. (8) blz. 4°.

Deze blz. vond ik twee malen met een afzonderlijke signatuur A achter den eersten druk (n°. 321) van *De Gebroeders* (1640) aan. Daar zij een afzonderlijke signatuur hebben, meen ik dit gedicht onder een afzonderlijk nommer te moeten beschrijven [1]). U.

Vóór 1641.

725. I. De | Krvisbergh. | Aen | Magdalene Baeck. In plano, (hg. 325, br. 237 mM.)

Het gedicht [2]) is in twee kolommen gedrukt en onderteekend: «Iustè.» Het geheel is omgeven door een dubbellijnige rand. B.V.

726. II. I. V. VONDELS | Kruisbergh | en | klaght | over de tweedraght der | Christe Princen. | Op Musijck gebraght met 4, 5, ende 3 stemmen, etc. | met een Basso Continuo, | Door | Cornelis Padbrué. | Tenor. | *Vignet.* | t' Amsterdam, | By Broer Jansz, Boeckdrucker, woonende op de Nieuzijds | Achterburghwal, in de Zilvere Kan. 1640. (IV) en 22 blz. 4°.

Op bl. III en IV een opdracht aan C. T. Padbrué aan «De Kunstlievende Ioffrouwe Magdalene van Erp, Huysvrouwe van den Heere Ioost Baeck».

Bl. 1—10 het gedicht: «Kruisbergh», bl. 11 en 12 een Latijnsche zang, beginnende: «Vos omnes qui transitis» bl. 13—19 het gedicht «Op de tweedraght Der Christe Princen. Aen Iesus Christus», (zie n°. 215), bl. 20 en 21: «Cantus II», aanvangende: «Cantate Domino canticum novum», enz., bl. 22: «Tenor. Super *Ecce quam bonum*», aanvangend: «Da pacem Domine in diebus nostris», enz. De overige stemmen ontbreken. B.V.

727. III. De Kruisberg. (Amsterdam, C. L. van Langenhuysen). (4) blz. 12°.

Het gedicht is onderteekend: «I. V. V». Onder het vers, op bl. 4, vindt men in een paar woorden eenige feiten uit Vondels leven herdacht door A(lberdingk) Th(ym).

Het gedicht is omgeven door een rood randje. U.

Vóór 1644.

728. I. Portret van Hendrick de Keyser, door J. Suyderhoeff. Folio, (met vers hg. 243, br. 159 mM.)

Ter halver lijve, doch zonder handen, rechts, in ovaal, met veel randwerk, te zamen in een medaillon. Als opschrift leest men: «Hendrick de Keyser, beeldt en steenhouwer der stadt Amsterdam». Daaronder op een cartouche: «Gheboren 1565 den 15 May Ghestorven 1621 den 15 May». Onderaan links: «T. D. Keyser delineavit 1621.» en rechts: «I. Suyderhoff F.»

Vondels vers [1]) is op een afzonderlijke plaat gegraveerd in boekdrukletter en onderteekend: «I. V. Vondelen». Op den eersten staat leest men in vs. 2: «abast» en in vs. 4: «uit» en «geboren». P.K.

729. II. Portret van Hendrick de Keyser, door J. Suyderhoeff. Folio, (met vers hg. 243, br. 159 mM.)

Dezelfde gravure als n°. 728. Het vers is op nieuw gegraveerd en evenzoo onderteekend. In vs. 2 leest men: «albast» en in vs. 4: «uyt» en «ghebooren». P.K.

730. III. Portret van Hendrick de Keyser, door J. Suyderhoeff. Folio, (met vers hg. 243, br. 159 mM.)

Dezelfde gravure als n°. 728. Het vers is niet gegraveerd, maar gewoon er onder gedrukt. M.

731. De | Rynstroom, | aen | Iohan Wolphard, | Heer te Brederode, | Vryheer te Vianen. (II) en (6) blz. folio.

Het gedicht [2]) is onderteekend: «I. V. Vondel». Misschien is deze uitgaaf een gedeelte van een ander werk. B.V.

732. De | Roomsche lier | aen | Daniel Mostert, | Secretaris van | Amsterdam. In plano, (hg. 335, br. 172 mM.)

---

[1]) Komt voor in Versch. ged. 1644 bl. 177, Poëzy 1650 bl. 280, Harpzangen (1657) bl. 354 en Poëzy 1682 I bl. 445.

[2]) Afgedrukt achter *Peter en Pauwels* (n°. 374) en in Versch. ged. 1644 bl. 185, Poëzy 1650 bl. 294 en Poëzy 1682 I bl. 455.

[1]) Afgedrukt in Versch. ged. 1644 bl. 135, Poëzy 1650 bl. 189 en Poëzy 1682 I bl. 591.

[2]) Komt voor in Versch. ged. 1644 bl. 201, Poëzy 1650 bl. 219 en Poëzy 1682 I bl. 338.

Het gedicht [1]) is in twee kolommen gedrukt en onderteekend: «Iuste.» B.V.

733. Portret van VONDEL, door Theod. Matham. Folio, (hg. 277, br. 198 mM.)

Vondel is voorgesteld, op ruim 50-jarigen leeftijd. Kniestuk links, zittende in een armstoel, een rol in de handen. Gegraveerd naar een teekening van I. Sandrart. Onder het onderschrift «Ioost vande Vondel», het zesregelig gedichtje van den dichter (v. L. IV 7), niet onderteekend [2]).

De tweede staat heeft het adres van C. Danckertz als uitgever. B.V.

734. I. Portret van P. C. Hooft, (door R. Perzijn). Folio, (hg. 275, br. 185 mM.)

Ter halver lijve, rechts, met breed haar en platten kraag, in omgeslagen mantel, met ridderketen, enz., staande bij eene tafel, waarop een globe, zonder naam van graveur. Onder het portret staat: «Pieter Cornelisz Hooft, Ridder van St. Michiel, Drost te Muyden, Baljuw van Goeilant, &c.» en daaronder Vondels gedicht [3]), geteekend: «J. van Vondel». Links onderaan: «J. Sandrart pinxit».

Dit portret komt ook voor in de uitgave van Hoofts *Neederlandsche Historien*, Amsterdam 1642 in folio, maar is waarschijnlijk ook afzonderlijk uitgegeven. U.

735. II. Portret van P. C. Hooft, door A. Sijlvelt. Folio. (hg. 272, br. 184 mM.)

Borstbeeld, naar rechts, in een ovaal, met randschrift: «Pieter Corneliszoon Hooft, Ridder van Sint Michiel, Drost van Muide, Baljuw van Goeilandt». Bovenaan: «cIↃ IↃc XLII» en «Ætat. LXII». Onder het portret Vondels gedicht, onderteekend: «I. v. Vondel», links onderaan: «I. Sandrart pinxit», in het midden «A. Sijlvelt sculp.»

Waarschijnlijk voor Hoofts Werken, Amsterdam 1671 gegraveerd. U.

736. Byschriften | Op | Zommige afbeeldingen, nu en dan | naer 't leven gedaen. In plano, (hg. 265, br. 194 mM.)

Deze plano bevat gedichten op de afbeeldingen van Hooft (v. L. IV. 6), Vossius [1]) (v. L. IV 5), «Anders op den zelven» (v. L. IV 5) en Koster [2]) (v. L. IV 7). Het geheel is door een enkele lijn omlijst en onderteekend: «J. V. Vondel.» B.V. en P.K.

737. Byschriften | op de twalef maenden. | Opgehangen te Mvnchen, in de galerye zyner | Doorlvchtigheit van Baiere, | En geschildert door | Ioachime Sandrart. In plano.

Deze bijschriften [3]) zijn in twee kolommen gedrukt, daaronder leest men nog: «Hecht aen deze Maenden den Dagh en Nacht voor denzelve Heere geschildert.» P.K.

Vóór 1647.

738. I. Op de Jonghste Hollantsche Transformatie. Folio.

Scherpe en belangrijke zinneprent op de zegepraal der Contraremonstrantsche factie door den invloed van Maurits. In een open hal of vertrek, rechts op de «Neu» te Utrecht uitziende, waar de Waardgelders afgedankt worden, hangt een groote weegschaal: op de rechterzijde, welke de lichtste is, en dus in de hoogte rijst, «ley den Rock van d' Advocaet, en de Kussens van den Raet...» en «Brieven die vermelden plat, 't Heylich recht van elcke Stat», waarnaast Oldenbarnevelt en twee andere personen, (de Groot en Hoogerbeets?) staan; op de linkerzijde; die de zwaarste is, staan de «Instit. Calvini» en Beza, waarbij Maurits «syn stale kling, die zo zwaar was van gewicht, dat al 't ander viel te licht» legt. De prent is 323 mM. hoog, en 319 breed. Daaronder in drie kolommen het vers van Vondel [4]), met het opschrift in gothische letter.

In vs. 11 staat: «Fn (*sic*) het breijn». P.K.

739. II. Hollantsche Transformatie. Folio.

---

[1]) Komt voor in Versch. ged. 1644 bl. 173, Poëzy 1650 bl. 202, in alle uitgaven van Horatius' Lierzangen (zie boven n°. 510—514) en in Poëzy 1682 I bl. 321.

[2]) Afgedrukt in Versch. ged. 1644 bl. 135, Poëzy 1650 bl. 188 en Poëzy 1682 I bl. 586.

[3]) Ook te vinden in Versch. ged. 1644 bl. 133, Poëzy 1650 bl. 185, en Poëzy 1682 I bl. 584.

[1]) Komt ook voor in den tweeden druk van *Gebroeders* (n°. 322) en in Versch. ged. 1644 bl. 134, Poëzy 1650 bl. 187 en Poëzy 1682 I bl. 584.

[2]) Afgedrukt in Versch. ged. 1644 bl. 135, Poëzy 1650 bl. 188 en Poëzy 1682 I bl. 585.

[3]) Komt voor in Versch. ged. 1644 bl. 329, Poëzy 1650 bl. 507 en Poëzy 1682 II bl. 567.

[4]) Te vinden in Poesy 1647 A en B bl. 4, Poëzy 1660 bl. 4, Den Herstelden Apollos Harp 1663 (aanhangsel) bl. 1 en Poëzy 1682 II bl. 167 met het jaartal MDCXVIII.

Dezelfde plaat. Het vers is in twee kolommen gedrukt. B.V. en U.

740. III. (Hollantsche Transformatie.) Folio.

Dezelfde prent zonder opschrift: het vers is in drie kolommen gedrukt.

In reg. 4 leest men: «In de weech-schael», in n°. 739: «In de weegh-schael», in reg. 12 hier: «gesonde Reen», daar: gesonde reên», enz. P.K.

741. IV. Op de waeg-schael, (*sic*) Folio.

Dezelfde prent met Vondels vers er onder in drie kolommen en met cursieve letter gedrukt. B. en P.K.

742. V. Op de waeg-schael, (*sic*) Folio.

Dezelfde prent met Vondels vers er onder in drie kolommen en met cursieve letter gedrukt. In reg. 15 leest men: «sach», en in n°. 741 «sagh». K.B.

743. VI. Op de waag-schaal. Folio.

Dezelfde prent met het vers in drie kolommen er onder, met cursieve letter gedrukt, en onderteekend: «E. Israels». Aan het slot zijn onder den regel: «End' Armijn die kreeg de schop» nog twee regels bijgevoegd: «Oock Pelaegs leer Bellarmijns | En de Kettery Socijns.» B.V.

NB. In Mullers *Ned. Historieprenten* n°. 133 wordt nog een uitgave beschreven met het opschrift: «Op de Waagschaal» met het vers in cursieve letters.

744. Portret van Lubbert Gerritsz., door W. Delff. Klein folio, (hg. 187, br. 130 mM.)

Borstbeeld naar rechts, met lange, in tweeën gepunte baard. In ovaal, met randschrift: «Lubbert Gerritsz. oud LXXVII. Geboren t'Amersfort 1535. Gestorven t' Amsterdam 1612».

Onder het portret is Vondels vers [1]) gegraveerd zonder onderteekening. Het portret is links geteekend: «M. Mierevelt pinxit» en rechts: «W. Delff sculpsit». M.

745. Portret van Hans de Ries, door W. Delff. Klein folio, (hg. 193, br. 130 mM.)

Borstbeeld rechts, in eenvoudige kleeding, in ovaal, met randschrift: «Hans de Ries oud LXVI Iaren, geboren tot Hantwerpen in het Iaer 1553».

Onder het portret Vondels gedicht [2]), zonder onderteekening. Het portret heeft links «M. Mierevelt pinxit» en rechts «W. Delff sculpsit». P.K.

NB. In Mullers *Beschrijvende Catalogus van 7000 portretten* wordt onder n°. 4496 nog een portret van de Ries in 8°. beschreven, een verkleinde kopie van n° 745, met Vondels vers er onder, doch zonder naam van graveur.

746. Portret van Roscius, door H. Roghman. Klein folio, (hg. 190, br. 132 mM.)

Borstbeeld naar rechts, in eenvoudige kleeding met korte baard. In ovaal, met randschrift: «Anthonius Iacobi Roscius Hornae quondam verbi divini minister, et medicinae doctor. Nat°. A°. 1594. Den. A°. 1624.»

Onder het portret is Vondels vers [3]) gegraveerd zonder onderteekening. Daaronder: «H. Roghman sculpsit». M.

747. Geuse Vesper | of | Siecken-Troost | Voor de Vierentwintigh. In plano, (hg. 255, br. 74 mM.)

Het gedicht is, zonder onderteekening, met Gothische letter gedrukt [4]). B.V.

748. Krachteloose | paepenblixem, | toegeeygent | Lamotivs en Wallaevs, | Biechtvaders van Heer | Iohan van Oldenbarnevelt. In plano, (hg. 101, br. 116 mM.)

Het gedicht is met Gothische letter gedrukt en niet onderteekend [5]). B.V.

749. Tityrvs | Aen den Rhyn. In plano (hg. 272, br. 176 mM.)

Dit gedicht [6]), waarvan het auteurschap van

---

[1]) Ook te vinden in Poesy 1647 A en B 68, Poëzy 1650 bl. 483, Poëzy 1660 bl. 71, en Poëzy 1682 I bl. 577.

[1]) Afgedrukt in Poesy 1647 A en B bl. 68, Poëzy 1650 bl. 484, Poëzy 1660 bl. 72 en Poëzy 1682 I bl. 577.

[2]) Komt voor in Poesy 1647 A en B bl. 69, Poëzy 1650 bl. 484, Poëzy 1660 bl. 72 en Poëzy 1682 I bl. 577.

[3]) Afgedrukt in Poesy 1647 A en B bl. 5, achter de «Historie Van het Leven en Sterven van Heer Johan van Oldenbarnevelt.... In 't Jaer onses Heeren, Anno 1648» 4°, in Poëzy 1650 bl. 536 (met den titel: «Kranckctroost voor de Vier-en-twintigh»), Poëzy 1660 bl. 5 en Poëzy 1682 II bl. 405 (met gelijken titel als in Poëzy 1650.)

[4]) In Poesy 1647 B bl. 173, Poëzy 1660 bl. 184 en Poëzy 1682 II bl. 195.

[5]) Komt voor in Poesy 1647 B. bl. 195, in Apollos Harp 1658 bl. 147, Den Herstelden Apollos Harp 1663 bl. 147, Poëzy 1660 bl. 206

Vondel niet bewezen is, is in twee kolommen gedrukt en niet onderteekend. Bovenaan leest men: «Voyse: Puis que seul je m'en voy».
B.V. en U.

750. Bede/ | Aen de Opper Vyanden | Van de Voorstanders der Vryheydt tot Leyden. In plano, (hg. 270, br. 143 mM.)

Het gedicht [1]) is onderteekend: «I. V. V.»
B.V. en U.

751. I. Iaergetyde | Van wylen Heer | Ioan van Oldenbarneveld, | Vader des vaderlands. In plano, (hg. 326, br. 131 mM.)

Onder het gedicht [2]) staat: «Alta mente repostum», zonder de vier regels, welke er bij van Lennep onder gedrukt zijn (v. L. III bl. 118).
B.V.

752. II. Iaer-getyd | Van wijlen Heer | Ioan van Olden barne | veld. Vader des Vaderlands. In plano, (hg. 300, br. 230 mM.)

Naast Vondels gedicht is met Gothische letter een antwoord gedrukt: «Opt | iaer-getyd | Van wijlen Heer | Ioan van Olden barnevelt». Het bevat evenveel regels en is onderteekend: «In memoria habeo.»
B.T.

III. Roskam, | en | iaergetyde.
Zie boven bl. 49 n°. 185.

753. Portret van Simon Episcopius. Folio, (hg. 282, br. 202 mM.)

Borstbeeld naar rechts in toga, met omzoomde pels en platte kraag.

Onder het (door Bary gesneden?) portret is het vers van Vondel [3]) gegraveerd, onderteekend: «I. V. Vondel», met opschrift: «Mr. Simon Episcopivs, Amsterd. gewesen profess. der H. Theol. tot Leyden Gestorven Anno 1643. Out 60 jaren».

Links onderaan: «H. Focken Exc». M.

Vóór 1657.

754. Op de Romainsche | histori-schilderyen, | Opgehangen in | de bvrgermeesterskamer, | en haer vertreck; | geschildert door Ioan Lievensz, Govaert Flinck, | en Ferdinandvs Bol. In plano, (hg. 348, br. 250 mM.)

De drie gedichten [1]) zijn onderteekend: «J. V. Vondel.»
B.V.

755. Op G. Flincks | Afbeeldinge | van den doorluchtighsten Vorst en Heere, | I. Maurits, | Prince van Nassau. In plano, (hg. 330, br. 260 mM.)

Het gedicht [2]), beginnende: «Zoo leeft Mauritius», enz. en onderteekend: «J. v. Vondel», is fraai geschreven en gegraveerd door W. van der Laegh. Onderaan leest men: «Opgedragen en toege-eigent aen zijn doorluchtigste Hoogheit, J. Mauritius, Prince van Nassau etc. door W. van der Laegh».
P.K.

Vóór 1658.

756. I. Gespreck | Op het Graf van wijlen den Heere | Joan van Olden-barnevelt. In plano.

Het gedicht [3]) is niet onderteekend. Onderaan staat: «Heer Jan van Oldenbarnevelt, Anagramma. Bewaarden Hollant in eeren». B.T.

757. II. Gespreck | Op het Graf van wylen den Heere | Joan van Olden-barnevelt. In plano, (hg. 264, br. 256 mM.)

Het foliovel, waarop dit vers links onderaan gedrukt is, bevat nog drie gedichten: «Op

---

en Poëzy 1682 II bl. 674 onder de «Oude rymen.»

[1]) In Poesy 1647 A en B bl. 30, Poëzy 1660 bl. 33 en Poëzy 1682 II bl. 200.

[2]) Afgedrukt in Poesy 1647 A en B bl. 7, achter «Het Leven en Sterven van Heer Johan van Oldenbarnevelt... 1648», Poëzy 1650 bl. 442, Poëzy 1660 bl. 7 en Poëzy 1682 II bl. 168.

[3]) Afgedrukt in Poesy 1647 A en B bl. 69, Poëzy 1650 bl. 484, Poëzy 1660 bl. 72 en Poëzy 1682 I bl. 578.

[1]) Afgedrukt in Klioos Kraam II (1657) bl. 197, Poëzy 1660 bl. 390, op bl. 8 van «Afbeelding van 't Stadt huys van Amsterdam, In dartich Coopere Plaaten, geordineert door Jacob van Campen; en geteekent door Iacob Vennekool. T'Amsterdam, By Frederick de Widt,... Anno 1664», folio en in Poëzy 1682 II bl. 326.

[2]) Komt voor in Klioos Kraam II (1657) bl. 20, Poëzy 1660 bl. 360 en Poëzy 1682 I bl. 551.

[3]) Komt zeer veranderd voor in Apollos Harp (1658) bl. 371 en Den Herstelden Apollos Harp (1663) bl. 371 met den titel: «Wandelaar. Galm der Hof-kerke» en in het «Aanhanghsel van gedichten» achter Poëzy 1682 II bl. 4.

d' afbeelding van Joan van Oldenbarnevelt», waarvan één geteekend is met C. D., daaronder de «Namen der Vier-en-twintig gedeleguerde Rechters van Joan van Oldenbarnevelt» en naast Vondels gedicht een Latijnsch vers (v. L. II Nal. 23): «In Memoriam viri incomparabilis J. ab Oldenbarnevelt. Quondam Belgii Atlantis Hagae comitis 13. May, 1619».

Boven aan het folioblad is een portret van den grijzen staatsman geplaatst met dit onderschrift: «Johannes ab Oldenbarnevelt Eques D Berkeliae, Roderisae, etc. Advoc. et Custos Magni sigilli et Archivor. (*sic*) Holl. et Westfr.» B.V. en B.

758. Portret van Gerard Hulft, door A. Blooteling. Folio, (hg. 274, br. 190 mM.)

Borstbeeld, rechts, in ovalen eikenkrans, op den achtergrond een opene zee. Links: «G. Flinck pinx», rechts: «A. Blooteling sculp». Onder het portret leest men: «De Ed. Hr. Gerard Hulft, eerste raedt en directeur generael van Indien, opper bevelhebber over de krygs-macht soo te water als te lande afgesonden na Ceylon en de kuste van Indien», en daaronder het gedicht van Vondel [1]), onderteekend: «I. v. Vondel.» U.

Vóór 1660.

759. Portret van Johannes Uytenbogaert. Folio, (hg. 270, br. 192 mM).

Borstbeeld links in toga, met omzoomde pels, kapje op het hoofd en ringkraag.

Onder het (door Bary gesneden?) portret is het vers van Vondel gegraveerd [2]), geteekend: «I. V. Vondel» met opschrift: «D. Iohannes Uytenbogaert, geboren tot Vtrecht int Iaer 1557, en gestorven Anno 1644. Out 87: Iaeren.»

Links onderaan: «H. Focken Exc.» U.

760. Blekers | Triomfeerende | Venus. | Geschildert voor zyn | Hoogheit. In plano, (hg. 146, br. 256 mM.)

Het gedicht [3]) is onderteekend: «J. v. Vondel.» B.

Vóór 1682.

761. Harte-Breker. (Amsterdam, C. L. van Langenhuysen. 1800.) IV blz. 12°.

Op bl. I en II het gedicht «Harte-Breker» [1]), bl. II—IV: «Gebed aan Jezus Christus» [2]), waaronder een kleine historische toelichting is geplaatst. U.

762. Geschildert voor de Heeren Burgermee- | steren op het Stadthuis. | *Daaronder:* | Op | Het ontfangen van Moses wet, in de | kamer der heeren Schepenen. | *Daaronder:* | Geschildert voor de Heeren Burgermeesteren | van | Leiden, | Op hunne geluckige Regeeringe. In plano, (hg. 237, br. 157 mM.)

Het eerste gedicht (v. L. VI bl. 614) komt reeds voor op n°. 754. Het laatste gedicht [3]) is onderteekend: «J. V. Vondel.» B.V.

763. Op het gestrenge krijghsrecht | van | Titus Manlius Torquatus, | Op het nieuwe Raethuis ter Amiraliteit t' Amsterdam. | *Daaronder:* | Op het uitdeelen der prijzen des zeestrijts | van | Koning Eneas. | *Daaronder:* | Op | Het reisjaght der weledele heeren Raeden | ter Amiraliteit. In plano, (hg. 272, br. 165 mM.)

De beide eerste gedichten zijn bij van Lennep op bl. 225 en 226 van dl. X te vinden, het laatste op bl. 639 van dl. VII [4]). Zij zijn niet onderteekend. B.V.

764. Lofzang | Der geestelijke maeghden. In plano, (hg. 280, br. 186 mM.)

Het gedicht [5]) is in drie kolommen gedrukt en niet onderteekend. B.

765. De slaepende | Venus | van

---

1) Afgedrukt in Apollos Harp (1658) bl. 127, Den Herstelden Apollos Harp (1663) bl. 127, Hollantsche Parnas 1660 bl. 145 en Poëzy 1682 I bl. 557.

2) Komt voor in Poëzy 1660 bl. 479 en Poëzy 1682 I bl. 577.

3) Komt voor in Apollos Harp (1658) bl. 267, Den Herstelden Apollos Harp (1663) bl. 267, Poëzy 1660 bl. 460 en Poëzy 1682 II bl. 353.

---

1) Alleen in Poëzy 1682 II bl. 523.

2) Zie boven n°. 684.

3) Het gedicht «op het ontfangen van Moses Wet» komt voor in Poëzy 1682 II bl. 327 en het derde in Poëzy 1682 II bl. 333.

4) Het eerste en derde gedicht komen voor in Poëzy 1682 II bl. 329.

Het tweede gedicht in het «Aanhanghsel van gedichten» achter Poëzy 1682 II en met den titel «Op het heerlijke stuk van Ferdinandus Bol voor den Doorluchtigen Zeeraet t'Amsterdam in 't reisjacht geschildert» in Poëzy 1682 II bl. 330.

5) Alleen afgedrukt in Poëzy 1682 II bl. 509.

| Filips Koning. | *Onderaan:* | t' Amsterdam, voor de Weduwe van Abraham de Wees, boekverkoopster op den Middeldam. In plano, (hg. 352, br. 283 mM.)

Het gedicht [1]) is in twee kolommen gedrukt en onderteekend: «J. v. Vondel.» B.

766. De dryfkunst | van | Paulus van Viane. | Aen | Joannes Lutma den jonge. | *Daaronder:* | Op zyne afbeeldinge, | Door Joannes Lutma den Jonge geschildert. | *Daaronder:* | Op d' afbeeldinge van den ouden Lutma, door den Jonge. In plano, (hg. 360, br. 272 mM.)

Het eerste gedicht [1]) (v. L. XI bl. 254) is in drie kolommen gedrukt, de beide andere gedichten [2]) zijn afgedrukt bij v. L. XI bl. 255 en 257. Het laatste gedicht is geteekend: «J. v. Vondel.» B.V.

767. Portret van den chirurgijn Claas van Dalen door Zijlvelt. Folio, (hg. 315, br. 239 mM.)

Claas van Dalen is voorgesteld als man in de kracht zijns levens met kapje op het achterhoofd, gezeten bij een tafel, waarop eenige opengeslagen medische boeken en een doodshoofd liggen, waarop zijn linkerhand rust.

Onder het opschrift: «Mr. Claas van Daalen Chirurgyn binnen Amsterdam, geboren tot Rotterdam. A°. 1612.» is Vondels vers [3]) gegraveerd, onderteekend: «J. v. Vondel». Links onderaan leest men: «Antonij van Zijlvelt ad vivum deliniavit et sculp.» B.R. en M.

VII. STRIJDSCHRIFTEN TEGEN OF OVER VONDEL.

768. Den Gereformeerden Momus | aen | I. V. VONDELEN | Op zijnen | Palamedes. | Men singhet op de Voyse van | Bereyt u huys terstont, | Off | Ick weet een reyn Casteel &c. | *Vignet: krulornament.* | Ghedruckt voor den Autheur/ Anno 1625, | den 6. December Nieuwen stijl. (4) blz. 4°.

Tegen *Palamedes* (n°. 112). Het gedicht [1]) is onderteekend: «Door Momus de schoorsteenvegher». B.T. en B.V.

769. Aen den E: E: Welgeleerden | IOOST VAN VONDELEN, | Beroerende zijn | Palamedes. (2) blz. folio.

Tegen *Palamedes.* Het gedicht [2]) is onderteekend: «Q. D. C. V.» en gedrukt in folio-formaat naast elkander op één blad. B.V.

770. Ioost | Huylt over sen | bestevaer. In plano, (hg. 194, br. 140 mM.)

Tegen *Palamedes.* Het gedicht is 16 regels groot en onderteekend: «Con Reverenza.» B.T. en U.B.A.

[1]) Te vinden in Poëzy 1682 II bl. 356.
[2]) Afgedrukt bij van Lennep II bl. 517 en bij v. Vloten I bl. 768.
[3]) Ook afgedrukt in Apollos Harp (1658), bl. 138 en in Den Herstelden Apollos Harp (1663) bl. 138.

771. Antwoord | Op het | Laster'-lijck Geuse Vesper, &c. Lied/ | Voor de | Barneveldisten Ofte Arminianen. | Op de Wijse als volght, &c. 1631. In plano, (hg. 234, br. 71 mM.)

Tegen *Geuse-Vesper* (n°. 787). Vijf coupletten en daaronder een «Waerschouwinghe». Het gedicht is met Gothische letter gedrukt. Daar het het jaartal 1631 draagt is dit gedicht, evenals de *Geuse-Vesper*, wellicht van dat jaar. B.T.

772. 't Geuse | liere-pypien. | Op den | Amsterdamschen | rommel-pot. | *Vignet: Medusakop met krulornament.* | Ghedruct int Iaer 1627. (7) blz. 4°.

Tegen *Rommelpot* (n°. 153) Het gedicht [4]) is met Gothische letter gedrukt in twee kolommen en onderteekend: «Eentjen toe.» B.T. en U.B.G.

[1]) Ook te vinden in Poëzy 1682 II bl. 363.
[2]) Het gedicht «op Paulus van Viane» wordt ook gevonden in Poëzy 1682 I bl. 593 en dat «op d' afbeeldinge van den ouden Lutma» in Poëzy 1682 I bl. 594.
[3]) Voor het eerst door ons herdrukt in *Oud-Holland* I bl. 27.
[4]) Afgedrukt bij van Lennep II Nal. bl. 52, bij van Vloten I bl. 770 en bij Gallée, *Academie en Kerkeraad.*

773. Den omgekeerden | rommel-pot | Van het | Arminiaens Prinsmoorders Rot: | Te kauwen voor Mennisten Peper-koeck, | En te neurien gelyck Hansjen hangbroeck. | *Vignet: houtsnede, S^t. Michael den draak doodende.* | Ghedruckt uyt cracht der waerheyt- | Beminners/ Anno 1627. (7) blz. 4°.

Tegen *Rommelpot* (n°. 153). Op bl. 7 is het titelvignet nog eens afgedrukt. B.V.

774. Antwoorden | op de | vraghen | der | Amsterdamsche | Academi | aen alle | poëten en dichters | Der Vereenichde Nederlanden, | Lief-hebbers van de Goude Vryheydt. 28 blz. folio.

Deze bundel bevat de volgende gedichten:
Bl. 3. Vondels vraag (n°. 176): «D' Amsterdamsche Academi aen alle poëten en dichters Der Vereenichde Nederlanden, Lief-hebbers van de Goude Vryheydt», onderteekend: «Yver.»

Bl. 4: «Bondigh ende beknopt antwoordt Op de onbeschaemde Arminiaensche Vraghen van de Amsterdamsche Academi», onderteekend: «Recht deur — Wat wilt noch worden?»

Bl. 5: «On-Echte Academi, Eer-roovers der Brabandtsche Camer/ Het witte Lavendel. In cas van een Gouden, een Ysere Vryheydt zijn», onderteekend: «'s Levens Ionst.»

Bl. 6: «D' Amsterdamsche religions verwanten, aen alle Vrome ende ware Liefhebbers der Vereenighde Nederlanden, Liefhebbers van de Christelijcke vryheyt. En Haters van dees Heydensche en Afgodische onghebondenheydt, By d' Amsterdamsche Academi ghenaemt goude Vryheydt», onderteekend: «Yver.»

Bl. 7: «Antwoordt op d' Amsterdamsche Academy aen alle poëten en dichters Der Vereenichde Nederlanden, Lief-hebbers van de Goude Vryheydt», onderteekend: «Elck is wtlegger.»

Bl. 8: «Antwoordt Op de Vragen/ voorgestelt by de Hoofden Der Comoedianten van de tweedemael geformde Academy, Alias De Brabandtsche Camer», onderteekend: «Raet licht.»

Bl. 9: «De verdiende prijs der Amsterdamsche Cacodemisten ende Cacodemons, dat is: Quade Lieden ende quade Gheesten. Neffens andere poëten ende stichters des Cornhertische ongebondene Vryheyts», onderteekend: «De Yver des Heeren sal sulcks doen.»

Bl. 10: «Antwoordt op de Vraghen: Voorghestelt van de Amsterdamsche Academy aen alle Poëten ende Dichters, der Vereenighde Nederlanden, Liefhebbers van de Goude Vryheydt», onderteekend: «Lief-hebber van de Goude Vryheydt.»

Bl. 11: «Antwoordt aen de Amsterdamsche Academische vraghers», onderteekend: «Vyer.»

Bl. 12: «Onparthydigh Antwoordt Op de Vraghen van de Amsterdamsche Academi», onderteekend: «Houdt dat goet is. I. V. Gerwen.»

Bl. 13—16: «Antwoort Op de Vraghen van d' Ongedoopte Vondelen/ uytgegevē vande d' Ongedoopte Amsterdamsche Academie, Om geoordeelt te werden by de Onghedoopte Academi-Heeren/ Nu Besitters van de Brabantsche Camer», onderteekend: «Aensiet de Ionckheydt.»

Bl. 17: «Antwoordt op de Vraghen vande Academi-heeren binnen Amsterdam», onderteekend: «Waerheyt blijft Waerheydt.»

Bl. 18. «Antwoort Op de Pasquilleuse Vraghen vande Kakodemonie van Amsterdam, Met gelijcke Vraghen», onderteekend: «Slecht en recht. Gelt om Gelt.»

Bl. 19: «Bevestingh van d' Amsterdamsche Yver», onderteekend: «In der haest Gestelt door een Lief-hebber van de Goude Vryheydt.»

Bl. 20: «Antwoort Op de acht voorghestelde Vraghen vande Amsterdamsche Academy/ Eerst gheweest Brabantsche Camer, maer dien naem verlatende uyt haet, om dat de Brabanders zijn Liefhebbers vande Religie, ende zy vande Goude Vryheyt, dat is te seggen duldinge van Dwael-Geesten ende misverstanden», onderteekend: «Elck Voghel queelt soo hy ghebeckt is. Niemant onberispelijck.»

Bl. 21: «Verclaringhe over het Antwoordt op de Vraghen Voorghestelt van de Amsterdamsche, &c. Alias van de Camer-Godt Apollo, Ende sijn Camer-Knecht Ioost Vondelens, Liefhebbers van de Heydensche ende schijn-heylighe Vryheydt», onderteekend: «Lief-hebber van de Waerheydt. Vyandt van de Brande-stokers.»

Bl. 22: «Antwoort op de Vraghen/ voorgestelt by de Amsterdamsche Academy Aen alle Poëten en Dichters der Vereenighde Nederlanden, Lief-hebbers van de Goude Vryheydt», onderteekend: «Yvert in 't goedt.»

Bl. 23: «Vraghen voorghestelt By een Liefhebber van de Goude Vryheydt, aen de Heeren van de Amsterdamsche Academy.»

Bl. 24: «Antwoordt Op de Vraghen: Voorghestelt van de Amsterdamsche Academy A°. 1630», onderteekend: «Duhtend' (*sic*) Hoopt W».

Bl. 25: «Antwoordt Op de Vraghen der Amsterdamsche Academi. Aen alle poëten en dichters Der Vereenighde Nederlanden, Liefhebbers van de Goude Vryheydt», onderteekend: «Dum spiro spero.»

Bl. 26: Antwoordt Op sekere Vraghen, voorghestelt by eenen Godtloosen Academischen Palamedes maker, genaemt I. V. Vondelen», onderteekend: «Il va bien si dure.»

Bl. 26: «Vraghen, aen d' Academi-neeten. Inghestelt door Qvintilivm Placentivm», onderteekend: «By Provisie.»

Bl. 27: Volslaghen Antwoordt Op de acht Libertijnsche-Arminiaensche Vraghen, van de

Amsterdamsche Academi», onderteekend: «Ick gheeft om een beter.»

Bl. 28: «Corter Antwoordt», onderteekend: «Achter komter noch» en «Besluyt». U.B.A.

775. Bondigh ende beknopt | antwoordt | Op de onbeschaemde Arminiaensche Vraeghen | vande | Amsterdamsche | Academi. | *Onderaan:* | Ghedruckt te Haerlem, by Adriaen Rooman, Ordinaris Boeck-drucker, | inde Iakobyne-straet, inde vergulde Parsze. Anno 1630. In plano, (hg. 253, br. 227 mM.)

Het gedicht is onderteekend: «Recht deur. Wat wilt noch worden?». Links is de vraag van Vondel gedrukt; zie boven bl. 49 n°. 177 en n°. 773 (bl. 4). U.B.A.

776. I. On-Echte Academi, | Eerroovers der Brabandtsche Camer/ | Het witte | Lavendel, | In cas van een Gouden, een Ysere Vry-heyt zijn. In plano, (hg. 330, br. 190 mM.)

Het gedicht (zie n°. 773 bl. 5) is onderteekend: «'s Levens Ionst». U.B.A.

777. II. On-Echte Academi, | Eerroovers der Brabandtsche Camer/ | Het witte | Lavendel. | In cas van een Gouden, een Ysere Vryheydt zijn. In plano, (hg. 324, br. 220 mM.)

Deze uitgave van hetzelfde gedicht is een geheel andere dan de zoo even beschrevene. Aan de rechterzijde van het blad zijn 17 aanteekeningen afgedrukt. De onderteekening is dezelfde. U.B.A.

778. D' Amsterdamsche | religions | verwanten | aen alle | vrome ende ware liefhbbers (*sic*) | der vereenichde Nederlanden, Liefhebbers | vande Christeliicke vryheit | en | Haters vā dees Heydensche en afgodische ongebondenheyt | by D' Amsterdamsche Academi genaemt goude vryheyt. In plano, (hg. 290, br. 134 mM.)

Het fraai gedrukte gedicht (zie n°. 773 bl. 6) is onderteekend: «Yver.» U.B.A.

779. Antwoordt | op | d' Amsterdamsche | Academi | aen alle | poëten en dichters | der vereenichde Nederlanden, | Liefhebbers van de goude Vryheyt. In plano, (hg. 273, br. 158 mM.)

Het gedicht (zie n°. 773 bl. 7) is onderteekend: «Elck is uytlegger.» U.B.A.

780. De verdiende prijs | der | Amsterdamsche | Cacodemisten ende Cacodemons/ | dat is: | Quade Lieden ende quade Gheesten. | Neffens andere | poëten ende stichters | des Cornhertische onghebondene | Vryheyts. In plano, (hg. 270, br. 200 mM.)

Het gedicht (zie n°. 773 bl. 8) is onderteekend «De Yver des Heeren sal sulcx doen.» U.B.A.

781. I. Antwoort op de Vraghen: Voor- | ghestelt vande | Amsterdamsche | Academy: | Aen alle | Poeëten ende Dichters, der vereenichde Nederlanden. Lief- | hebbers van de Goude Vryheydt. In plano, (hg. 370, br. 190 mM.)

Het gedicht (zie n°. 773 bl. 9) is in lijst gedrukt en onderteekend: «Lief-hebber van de Goude Vryheydt.» U.B.A.

782. II. Antwoort op de Vraghen: | Voorstelt (*sic*) vande | Amsterdamsche | Academy | Aen alle | Poëten ende Dichters, der vereenichde Nederlanden, | Lief-hebbers van de Goude Vryheydt. In plano, (hg. 294, br. 240 mM.)

Naast het gedicht (zie n°. 781) is afgedrukt een «Verclaringhe over het | Antwoort op de Vragen | Voorghesteldt vande | Amsterdamsche &c. | Alias vande | Camer-Godt Apollo, | Ende sijn Camer-Knecht Ioost Vondelens, Lief-hebbers | van de Heydensche ende schyn-heylighe Vryheydt», onderteekend: «Lief-hebber vande waerheyt, Vyant vande Brandestoockers»». (zie n°. 773 bl. 21). U.B.A.

783. Antwoordt/ aen de Amster- | damsche Academise | Vraghers. | *Onderaan:* | Tot Haerlem Gedruct

by Ian Pieterss Does, voor Theunis Ianss Boeckverkooper woonende aent marctveldt. In plano, (hg. 312, br. 242 mM.)

Links is Vondels vraag afgedrukt. Beide gedichten zijn met Gothische letter gedrukt. Het antwoord (zie n°. 774 bl. 11) is onderteekend: «Vyer». Zie boven bl. 48 n°. 177. U.B.A.

784. Onpartydich Antwoort/ | Op de Vragen vande Amsterdamse | Academi. In plano, (hg. 340, br. 248 mM.)

Links is Vondels vraag afgedrukt (zie boven bl. 49 n°. 180). Het exemplaar. van de Amsterdamsche Universiteits-Bibliotheek, mist de onderteekening. Blijkens den bundel «Antwoorden» (n°. 774 bl. 12) is dit gedicht van I. V. Gerwen met de spreuk «Houdt dat goet is». Beide gedichten zijn met Gothische letter gedrukt. U.B.A.

785. Antwoorden | Op de Vraghen van d' Onghedoopte Vondelen/ uytghegeven van | d' Onghedoopte Amsterdamsche Academie, Om gheoordeelt te werden by de Onghedoopte Academi- | Heeren/ Nu Besitters vande Brabantsche Camer. In plano, (hg. 335, br. 285 mM.)

Het gedicht (zie n°. 774 bl. 13) is in drie kolommen gedrukt en onderteekend: «Aensiet de Ionckheydt.» U.B.A.

786. Antwoort | Op de Vraghe vande Academi-Heeren binnen Amsterdam. In plano, (hg. 315, br. 200 mM.)

Het gedicht, (zie n°. 774 bl. 17) is met Gothische letter in rand gedrukt en onderteekend: »Waerheydt blijft waerheydt». U.B.A.

787. Antwoordt | Op de Pasquilleuse Vraghen vande | Kakodemonie. | van Amsterdam/ | met gelycke Vraegen. In plano, (hg. 250, br. 110 mM.)

Het gedicht (zie n°. 774 bl. 18) is met Gothische letter gedrukt en onderteekend: «Slecht en recht. Gelt om Gelt.» U.B.A.

788. A°. 1630. | Bevestingh | van den | Amsterdamschen yver. In plano, (hg. 310, br. 182 mM.)

Het gedicht (zie n°. 774 bl. 19) is in een rand gedrukt en onderteekend: «In der haest ghestelt door een Lief-hebber van de Goude Vryheydt.» U.B.A.

789. Antwoordt | Op de acht voorghestelde Vraghen | vande | Amsterdamsche Academy, | Eerst gheweest Brabandtsche Camer, maer dien naem verlatende uyt | haet, omdat de Brabanders zijn Liefhebbers vande Religie ende | sy vande Goude Vryheyt, dat is te segghen duldinghe van | Dwael-gheesten ende misverstanden. In plano, (hg. 325, br. 180 mM.)

Het gedicht [1]) is in een rand gedrukt (zie n°. 774 bl. 20). Onder het gedicht leest men: «Elck Voghel queelt soo hy ghebeckt is», en daaronder: «Niemandt onberispelijck». U.B.A.

790. Vraghen | voorghestelt | By een Lief-hebber van de Goude Vryheydt, | aen de Heeren van de | Amsterdamsche | Academy. In plano, (hg. 265, br. 220 mM.)

Naast dit gedicht (zie n°. 774 bl. 23) is afgedrukt nog een «Antwoort | Op de Vraghen | voorgestelt by de | Amsterdamsche Academy | Aen alle Poëten en Dichters der Vereenighde | Nederlanden, Lief-hebbers van de | Goude Vryheydt», onderteekend: «Yvert in 't goedt».

In een noot op het 1e gedicht leest men: «Gelijck in de Vraghen by u uytghegheven, daer ghy eerst setten, daer Mavritz tweemael af most wijcken, doch in 't herdrucken verandert.» U.B.A.

791. Antwoordt op de Vraghen: voorghestelt | van de | Amsterdamsche | Academy: | Anno 1630. In plano, (hg. 345, br. 230 mM.)

In het exemplaar van de Amsterdamsche Bibliotheek mist het gedicht de onderteekening. In den bundel «Antwoorden» (n°. 774 bl. 24) is het onderteekend: «Duhtend (*sic*) Hoopt W [2])». U.B.A.

792. Antwoordt | op de | vraghen

---

[1]) Te vinden bij Dr. G. Penon. *Hist. en bibliogr. beschouwing*, bl. 189.

[2]) De spreuk van Willem Dircksz. Hooft.

| der Amsterdamsche | Academi | aen alle | poëten en dichters | Der Vereenighde Nederlanden, | Lief-hebbers van de Goude Vryheydt. In plano, (hg. 335, br. 175 mM.)

Het gedicht (zie n°. 774 bl. 25) is onderteekend: «Dum spiro spero.» U.B.A.

793. Antwoort | op | sekere | vragen | Voorghestelt by eenen Godtloosen | Academischen Palamedes maecker, genaemt, | J. V. VONDELEN. In plano, (hg. 305, br. 135 mM.)

Het gedicht (zie n°. 774 bl. 26) is onderteekend: «Il va bien si dure.» U.B.A.

794. I. Amsterdamsche | Kakademie | Ofte | gvyt-school, | Aen alle op Eters ende Dronckaerts, Lieffhebbers | vande volle Kannen. In plano, (hg. 233, br. 102 mM.)

Dit antwoord wordt aan Jacob Cats toegeschreven. Links is Vondels vraag afgedrukt. Zie boven n°. 181 bl. 49. U.B.A.

795. II Amsterdamsche | Kakademie | Ofte | gvyt-school, | Aen alle op Eters ende Dronckaerts/Lief- | hebbers van de volle Kannen. In plano, (hg. 230, br. 190 mM.)

Naast dit antwoord van Cats is Vondels weder-antwoord afgedrukt. Zie n°. 182 bl. 49. U.B.A.

796. Antwoort | op de | Loflijcke vraegen der wijd vermaerde | Amsterdamsche | Academi. In plano, (hg. 255, br. 138 mM.)

Onderteekend: «Vryheyt blyheyt. M(aria) T(esselschade). B.T.

797. Antwoorden | Op de Vraghen uytgegeven | by de Amsterdamsche | Academi. In plano, (hg. 185, br. 117 mM.)

Het gedicht is onderteekend: «Het best behout.» U.B.A.

798. Antwoordt | Op de | Voorghestelde Vraeghen | Van | d' Amsterdamsche | Academi-heeren, | aen alle | poëten en dichters | der Vereenichde Nederlanden, Liefhebbers | vande Goude Vryheydt. 6 blz. kl. folio.

Geheel met Gothische letter gedrukt.

Bl. 5: «Antwoordtsche Vraeghen/ | op de Vraeghen | Vande | Amsterdamsche Academi,» onderteekend: «Hoop troost my» en bl. 6: «Antwoordt | Op de | Stoute voorstellinghe | Vande | Amsterdamsche Academi», onderteekend: «Ne sutor ultra crepidam». U.B.A.

799. Antwoordt | Op de Vraeghen | Vande | Amsterdamsche Academi. In plano, (hg. 205, br. 115 mM.)

Het gedicht geheel met Gothische letter gedrukt is onderteekend: «Dit's van herten» en gedrukt op de achterzijde van Vondels vraag. Zie n°. 179 bl. 49. U.B.A.

800. Beknopte Antwoordt / op de Acht | vraghen | by de | Amsterdamsche | Apollo | Poëtische wijse voorghestelt. | *Daaronder:* | Apollo. In plano, (hg. 345, br. 195 mM.)

De gedichten zijn geheel in een rand gedrukt, het eerste is onderteekend: «G. O. B.», het tweede heeft als onderteekening «Seght eens Jorden, Wat wilt worden?» U.B.A.

801. Christelycke | Academi | of | krvys-school. | Aen Iesus Christus den ghekruysten, hoofd sijner | lijdende Kercke, en trooster der ghevangenen, | om sijne heylige waerheyd. In plano, (hg. 308, br. 165 mM).

Dit antwoord is, volgens een aanteekening op het hier beschreven exemplaar, van Dirck Raphaelsz. Camphuysen [1]). U.B.A.

802. Kort ende bondig | antwoordt, | Op de | vragen | van de | Amsterdamsche | Academy. In plano, (hg. 240, br. 130 mM.)

Het gedicht is onderteekend: «Concordia res parvae crescunt.» U.B.A.

---

[1]) Afgedrukt in Apollos Harp (1658) bl. 24 en Den Herstelden Apollos Harp (1663) bl. 24.

803. Bericht | Op de Vragen vande Am- | sterdamsche | Academi | ofte | narren-school, | inghestelt | By een Lit van de Brabantsche Kamer ghenaemt. | T'Leliken onder de doornen. | *Vignet: krulornament* | Ghedruckt int Jaer 1630. (12) blz. 4°.

Op bl. 3 en 4 Vondels vraag, bl. 5—11 het antwoord, getiteld: «Bericht Op de Vraghen vande Amsterdamsche Academi ofte narrenschool», en bl. 12 het gedicht: «Hollandschen holipodrido tot een toemate dienende als een collatie voor de Amsterdamsche Kameristen», onderteekend: «Naer dit een beter. Ick leer noch.», waarschijnlijk de spreuk van Niclaes Perclaes [1]). U.

804. Antwoort | op de | Christelijcke en land-nutte vragen | van de Doorluchtige | Amsterdamsche | Academi. In plano, (hg. 251, br. 133 mM.)

Onderteekend: «Heeren boven. N.P.I.V.D. Leyden.» B.T.

805. Teghen-klaghte, | Aende twist-rijcke | Kakademie. | Ofte: | Onkruydts-School, | Ende des selve Trawanten die Iesvm Christvm in zijne | leden, op een nieu vanghen, ende kruys aen doen. In plano, (hg. 248, br. 135 mM.)

Het gedicht is niet onderteekend en met Gothische letter gedrukt. K.B. en B.T.

806. Der Naem-Christenen | Academy. | Ofte: | ghespuys-school. In plano, (hg. 245, br. 135 mM.)

Onderteekend: «Wie over al toe swijghen». De beginletter D is versierd met een voorstelling van de zalving van David (1 Sam. 16). K.B. en B.T.

807. Den uytlegh | van den | Academy Yver Camer. In plano, (hg. 227, br. 114 mM.)

Het gedicht is met Gothische letter gedrukt en niet onderteekend. U.B.A.

[1]) Afgedrukt in zijn geheel bij v. L. III bl. 41—47.

808. Antwoord | op de wel-ghestelde vraghe | vande | wydt-beroemde | Amsteldamsche Academi. In plano, (hg. 394, br. 236 mM.)

Het gedicht is in twee kolommen gedrukt en niet onderteekend. Aan weerszijden van het laatste couplet leest men: «in-vrystadt». K.B.

809. Samenspreking, tusschen twee Goudse Veer-luy, Jaap en Kees. (8) blz. 4°.

Onderteekend: «Och! mogt me». Het gesprek wordt gehouden naar aanleiding van het Placaet, waarbij het «Drucken uytgheven ofte verkoopen» van de Vraghe en de Antwoorden werden verboden. B.T.

810. Antwoort | op 't | harpoen | aen | Ionckheer | Landeslot, | heer | van | Vrybvrgh. | *Vignet: vosje.* | Gedruckt in Vrystadt MDCXXX. (11) blz. folio.

Op bl. 11 onder het gedicht vindt men een «Beslvyt», onderteekend: «'s Lands Welvaert, Mijn wenschen.» B.V.

811. Medallie, | Voor de Remonstrante Inquisiteurs | In onsen Thuyn. In plano, (hg. 220, br. 143 mM.)

Tegen *Medaellie Voor de Gommariste Kettermeester* (n°. 187). Het gedicht is in twee kolommen met Gothische letter gedrukt. Het is onderteekend: «Ghedaen door een Vyandt van de Arminiaensche Prince-moorders.» B.V. en U.B.A.

812. Op 't Arminiaensch | Ivweel | en 't Dortse Inquisitie. In plano, (hg. 250, br. 142 mM.)

Tegen n°. 187. Het gedicht is in twee kolommen gedrukt en onderteekend: «Gedicht door een Vyandt vande Logen-steytse Inquisiti.» B.V.

813. Pronck-penningh | Om op | De Borst te hangen vande Medalliegieter, op | dat elck hem kennen mochte. In plano, (hg. 210, br. 150 mM.

Tegen n°. 187. Het gedicht is in twee kolommen met Gothische letter gedrukt en niet onderteekend. Volgens een exemplaar in het bezit van den heer H. Binger blijkt, dat Vondels gedicht «Medallie Voor de Gommariste Kettermeester» op een zelfde blad naast dit antwoord gedrukt is. B.V. en U.B.A.

814. Vorm | Voor de | Gommariste | medalie-gieter. | *Vignet: als in nº. 772.* | Anno M. DC. XXX. (8) blz. 4°.

Tegen nº. 187. Op bl. 2 is het gedicht: «Pronck-penningh» afgedrukt.

Het hier beschreven gedicht (bl. 3—8) zelf is onderteekend: «Gedaen door een Vyandt vande Gommariste Prince moorders».

Het geheel is met Gothische letter gedrukt. B.

815. Op den bou | Van den | Genaemde Christen/ | Dat is: | Nieuwe Iesuyten Tempel | t' Amsterdam. In plano, (hg. 250, br. 282 mM.)

Tegen het gedicht *Op den bou van den Christen Tempel* (nº. 190). In twee kolommen gedrukt; links Vondels gedicht (nº. 191). Beide gedichten zijn omgeven van zeer uitvoerige aanteekeningen. Onder de beide kolommen een vierregelig «Toe-gift.» B.V. en U.

816. Wtnodende | tafereel | voor de | inwying | van den | Arminiaensche-Christelosen Tempel t' Amsterdam | om aldaer | Tot een geheugenisse op te hangen. | *Onderaan:* | Gedruckt tot Haerlem, By Gotgaff Verhulst. Anno 1630. In plano, (hg. 400, br. 304 mM.)

Tegen nº. 189. Het gedicht is in twee kolommen gedrukt, met zeer uitvoerige marginale aanteekeningen. U.B.A.

817. Ghedicht teghen de oproerighe | aenspraeck | alias wtbraeck | Aen de etc. Borgheren der Stede Leyden. Anno 1630. In plano, (hg. 341, br. 235 mM.)

Het gedicht is in twee kolommen met Gothische letter gedrukt en onderteekend: «De Salicheyt des Heere Is dees Beminde Leere». Alhoewel dit gedicht niet bepaald tegen Vondel alleen gericht is, meende ik het toch hier niet te mogen weglaten [1]. B.T. en U.B.A.

818. Wondere Clachten | Van | Arminia Vryheyts Papieren-Geldt, | | over de | Vreemde Kueren ende Procedueren, door | haren man Gamaliel Rasende-Mans Protest: | Samt oock door de | Schets van Duc d'Alff, Vorm, Twee Stinck- | Visschen, ende Den Herault met believen | van | Hare Peters ende Peeten na haer Vaders doot aen | haer gheplecht: met hare wondere gheboorte ende op- | voedinghe | *Vignet: klein krulornament.* | Int Iaer ons Heeren 1630. (14) blz. 4°.

Dit gedicht, onderteekend: «Het eynd draecht de last» is gericht tegen verschillende pamfletten, op den titel genoemd. Ook tegen Vondel vindt men op bl. 9 eenige hatelijkheden [1]. B.T.

819. Rou-gedicht, | Voor den Fijnen Priester | Gamaliel Rasende-Mans Protest: | Ende | de vuyle bruydt, | Arminia Vryheyts Papieren-Geld: Vondelinghen | inde Vuylis-Schuyt onder de Hoet. In plano, (hg. 350, br. 220 mM.)

Het gedicht is met Gothische letter in twee kolommen gedrukt en onderteekend: «Een Moers Kint, Die Godt Bemint». Om het gedicht zijn een 16-tal aanteekeningen afgedrukt. U.B.A. en B.T.

820. Esopus-Ezel op 't Tonneel, | Nae de Wijse. | Betteken voer naer Marimont. In plano, (hg. 228, br. 140 mM.)

Tegen *Otter in 't Bolwerck* (nº. 194) Het gedicht is in twee kolommen met Gothische letter gedrukt en niet onderteekend [2]. U.B.A.

821. Esopus-Ezels op de Stoel/ | Nae de Wijse: | Betteken voer naer Marimont. In plano, (hg. 232, br. 132 mM.)

Tegen nº. 194. Het gedicht is in twee kolom-

---

[1]) In de Amsterdamsche Universiteitsbibliotheek vindt men: «Aenspraeck Aende ghetrouwe/ vrome en verdruckte Borgheren der Stede Leyden. Anno 1630», in plano.

[1]) «Gamalieles Protest /Teghens die ongoddelycke/ en onrechtvaerdighe. Proceduren der Gherechten der Stede Leyden» (in plano) vindt men bij Thysius nº. 1661.

[2]) Zie het artikel over deze gedichten in Dr. R. A. Kollewijn in *De(n) Nederlandsche(n) Spectator* 1887.

men met Gothische letter gedrukt en verdeeld in 12 zesregelige coupletten en onderteekend: «Asinus ad liram». U.B.A.

822. De Droes in 't Warr-Gaern | Nae de Wijse, | Betteken voer naer Mariemont. In plano, (hg. 225, br. 160 mM.)

Tegen n°. 194. Het gedicht is in twee kolommen met Gothische letter gedrukt en onderteekend: «Soo voor ghesonghen, Soo nae ghepepen». U.B.A.

823. Honden wt de Kerck/ | teghen | Den Otter in 't Bolwerck/ | Dat Koster inde Duyf gemaeckt heeft, | Op de Wijse. | Betteken voer na Mariemont, etc. In plano, (hg. 221, br. 174 mM.)

Tegen n°. 194. Het gedicht, bestaande uit 7 coupletten, is in twee kolommen gedrukt met Gothische letter, en onderteekend: «Dats uyt». Daaronder nog een couplet: «Noch wat voort selve Gelt.» Aan weerszijden vindt men bij elk der 7 coupletten uitvoerige aanteekeningen. U.B.A.

824. Versoeck/ tot Antwoordt | van | Een Otter int Bolwerck. In plano, (hg. 283, br. 180 mM.)

Tegen n°. 194. Dit gedicht is in twee kolommen in rand gedrukt en wel op deze wijze: in de eerste kolom 20 regels, daaronder en gedeeltelijk in de tweede kolom 26 regels met het opschrift: «Antwoordt op 't voorgaende» en daaronder in de tweede kolom: «Versoeck aen Vondelen», geteekend: «Ick vindt gheraen Laet henen gaen».

Onder het geheel vindt men (onder een streep) in de eerste kolom nog een gedicht: «Vondelens beclach tegens D. Coster» en daaronder weer in de 1e en 2e kolom: «D. Costers beclach tegens I. van Vondelen», geteekend «Elck wat». U.B.A.

825. Arminiaensche | Liefde ende yver, | In eenighe van haere spottelijcke | Dichten ende wulpse redenen gheopenbaert: met | eenighe Teghen-dichten ende aenmerc- | kinghen. | *Vignet: vosje.* | t'Amstelredam. | In 't Iaer ons Heeren, M. DC. XXXI. (8) blz. 4°.

Op bl. 3 Vondels gedicht (n°. 195) «Blixem vant Noord-Hollandsche Synode M.DM.XXXI.(*sic*)»; bl. 4 een antwoord daarop, getiteld: «Soete-weerlicht, Op den blixem Van 't Noord-Hollandsche Synode: Waer voor d' Arminianen bangh zijn, om dat Gods stemme daer in gehoort word tegens hare wercken, &c». Bl. 5 vindt men «Amsterdamsche Kakistorie/ Ofte: mvydt-school, Aen alle geestelijcke doel en dronck-vaers, liefhebbers van brassende klassen, en eeuwich durende slemp-sinoden» (n°. 182). Bl. 6: «Text» (n°. 183), bl. 7: «Aen de Liefhebbers/ Ende Liefhebsters Van Jaap Broeck- of/ en Jaep Priaap/ Ritmeesters van de lichte Paerden/ spits-broeders vande graauwe plonder Geusen/ onder het Regiment van Schutters-Kroon» en bl. 8: «Mvyters-loon, ofte: Hamans-galch. Voor de op-roerighe Dichters vande Amsterdamsche Kakistorie &c. Text. &c. Aende Lief-hebbers van Iaap Priaap &c. 1631». De beide laatste gedichten met uitvoerige marginale aanteekeningen. U.

826. I. Opt | iaer-getyd | Van wijlen Heer | Ioan van Olden barnevelt. In plano, (hg. 297, br. 224 mM.)

Tegen het *Iaergetyd van Oldenbarnevelt* (n°. 751.) In de eerste kolom Vondels gedicht: «Iaergetyd Van wijlen Heer Ioan van Olden Barneveld.» (Zie boven n°. 751).

Onder het gedicht staat: «In memoria habeo.» B.T.

827. II. Opt | iaer-getyd | Van wijlen Heer | Ioan van Olden barnevelt. In plano, (hg. 300, br. 230 mM.)

Tegen n°. 751. Gedrukt in twee kolommen en onderteekend: «In memoria habeo. Links is Vondels gedicht afgedrukt. (Zie boven n°. 752 bl. 137). U.B.A.

828. Antwoordt | aen | I. V. Vondelen: | Op de vier laetste reghels van syn | triomftorts. | *Onderaan:* | | Ghedruckt tot Middelburgh in Zeelandt. Anno 1631. In plano.

Tegen *Triomftorts* (n°. 198). Gedrukt naast Vondels gedicht (zie boven bl. 51 en 52 n°. 200 en 201) en onderteekend: «P. I. Vos». B.V.

829. Verlichtende torts | voor de | Triomphtorts van Ioost van Vondelen, | Capiteyn Generael vande Caïniten, dat is, | Quade lieden: ofte Amirael vande Armi- | niaensche Keurlinghen. In plano.

Gedrukt naast Vondels gedicht en onderteekend: «I. D. M». (Zie boven bl. 51 n°. 201.) B.V. en U.B.A.

830. Der Poëten | vegtschool | Bestaende in diversche | Paepsche Rijmen, | En hare | antwoorden. | Soo van Engelandt, Schotlandt, het Croonen van | den Paus, het onthalsen van den Bisschop van Cantelberch, | Als oock | Van het afbranden der Nieuwe-Kerck, en van het ghenaemde Wonder- | werck der Heylighe-Stede t' Amsterdam. | Van het | Heylighe Avondtmael Christi, en het teecken des afvals, | en noch diversche andere. (34) blz. 4°.

Deze bundel bevat op bl. 2: Vondels gedicht, «Klaghte Over de weerspannelingen in Groot Britanje», bl. 3 een gedicht daarentegen: «Sions Klaghte Over Groot-Britanje» en bl. 4 nog een «Weerstuyt Van de Klachte, over de weerspannelinghen in Groot Britanie».

Bl. 5 in de eerste kolom Vondels gedicht: «Olyf-tack van zijne Heiligheit Innocent de tiende» en in de tweede kolom een gedicht, daartegen, getiteld: «Op het Kroonen van den valschen Heyligh Innocent Den X».

Bl. 6 Vondels gedicht: «Het radt Van avonturen» en bl. 7 het antwoort daarop: «Aen 't radt Vol wispelturen»; bl. 8 en 9 nog een antwoord op hetzelfde gedicht.

Bl. 10 Vondels «Morgen-wecker Der Sabbatisten» en bl. 11 een tegenschrift, getiteld «Luysterdecker Der Papisten», onderteekend: «1 Pet. 2. Dient Godt».

Bl. 12 Vondels «Klaghte Over het verongheluckeu der Kercke van Sinte Katharine, t' Amsterdam», en bl. 13 een «Klagte Over het veronghelijcken van de ware Leere, der Nieuwe Kercke. Aen den Papisten Poët t' Amsterdam», onderteekend: «Iacobus Conradus, S. Theol. St. Leidae, Anno 1645. Vyt uwen mond sal ick u oordeelen, Luc. 19, 22».

Bl. 14 een gedicht tegen het laatste vers, getiteld: «Klaghte van de verongelijckte Waerheid, in de nieuwe kercke. Aen den Propheet te Leyden», ondert: «Frederyck Landsman, Rechtgeleerde Vicoactus. Lugd. Bat.» en bl. 15 nog een antwoord: «Aen den lybertynsen poët Op sijn ghedwonghen Paepse spotterije, Met de ware Leere der gereformeerde», onderteekend: «A. Constans Med. St. Gedruckt op Niekerkx Vondelbrug, Anno 1645».

Bl. 16 een gedicht «Tot de na-krabbelaers Der vermaerde poëten», ondert: «Ne sutor ultra crepitam (*sic*)», en bl. 17 het «Na-krabbelaers antwoort. Aen den onvoorsienighen, indiscreeten, valsgheleerden, ongheachten, vermaerden, wispelturighen, Waen-wijsen Poët en Laster-dichter», onderteekend: «Prudenter» en daaronder: «Gedruckt op Niekercks Vondelbrugh, Anno 1645».

Bl. 18 een «Klagte Over 't onbehoorlijck Oordeel Ter doodt, ghevelt, teghens den ertzbisschop van Cantelbergh» en bl. 19 een «Antwoort Op de klaghten over het Oordeel des ertz-bisschops van Cantelbergh.

Bl. 20 en 21 Vondels «Eeuwgety der heylige stede, t' Amsterdam», en bl. 22 en 23 een «Antwoordt op het Fabelachtigh eeuwgety der heylige stede t' Amsterdam», onderteekend: «Ineptas autem, et Aniles Fabulas devita. 1. Tit. 4. vers. 7. Gedruckt in 't Iaer ons Heeren, Anno 1645».

Bl. 24 een «Toe-gift aen de nae-krabbelaer» en bl. 25 een «Toe-gift Aen de na-krabbelaers nae-krabbelaer», beide geteekend: «M. DC. XLV».

Bl. 26 Vondels «Schilt des geloofs, Tot verdadiginge van Gods wonderwerck, In de heylige stede t' Amsterdam» en bl. 27 daartegen «Schilt des waren geloofs, Tegen het genaemde Schilt des Geloofs, ofte Verdadiginge van het gepractiseert Wonder-werck der heylige stede, t' Amsterdam».

Bl. 28 en 29: «Het testament Ofte Het leste Avondtmaal Christi, Verloochent ende bespot van veel opinieuse» en bl. 30 en 31 het «Antwoordt voor het Ware Testament, Tegen Het genaemde Testament, ofte leste avondtmael Christi».

Bl. 32 Vondels «Kenteken des afvals» en bl. 33 daartegen: «Het Ware kenteken des afvals, Der Roomsche ofte Paepse Kercke».

Bl. 34 een Sonnet, waarvan de beginletters van elken regel de woorden «den Pavs van Rome» vormen, welke woorden volgens «de Romeynsche tellinghe» het cijfer 666 uitmaken [1]).

K.B. en U.

831. Sions | klachte | Over | Groot Britangie. In plano, (hg. 345, br. 280 mM.)

Tegen *Klaghte Over de weerspannelingen* (n°. 399). Het gedicht is in twee kolommen gedrukt en niet onderteekend. K.B.

832. Klaghte | over | het verongelijken van de ware Leere, der | Nievwe Kercke. | Aen den Poëet t'Amsterdam. In plano.

Tegen *Klaghte over het verongelucken der Kercke ean Sinte-Katharine* (n°. 405). Het gedicht [2]) is gedrukt naast dat van Vondels (zie boven bl. 84 n°. 406) en onderteekend: «Jacobus Conradus *S. Theol. St.* Leidae, Anno 1645. *Uyt uwen mond zal ick u oordelen.* Luc. 19, 22».

B.V.

833. (Op het Croonen vanden valschen Heyligh Innocent den X). In plano.

---

[1]) Enkele van deze gedichten zijn bij van Lennep IV bl. 425—429, 434—438 en 445—451 en Nal. bl. 16—20.

[2]) Afgedrukt bij van Lennep IV bl. 422.

Vermeld in Muller, *Bibliotheek van Pamfletten* onder n°. 2959.

834. Tot de | na-krabbelaers | Der | Vermaerde poëten. In plano.

Naast dit gedicht [1]), dat onderteekend is: «Ne sutor ultra crepitam (*sic*)», is een ander geplaatst: «Na-krabbelaers | antwoort. | Aen den onvoorsienighen, indis- | creeten, vals-geleerden, ongeachten, ver- | maerden, wispel-turigen, waenwysen Poët | en Laster-dichter», onderteekend: «Prudenter» en daaronder: «Gedruckt op Niekerckx Vondelbrugh, Anno 1645». U.B.G.

835. Ne sutor ultra Crepitam(*sic*) | Den | na-krabbelaers | schoudt, | Die wilje, onduytse Rijm-dichter | Seu, | Poeet alleen. | *Onderaan:* | Tot Amsterdam, | voor de gheen diet leest. Anno MDCXLV. In plano.

In twee kolommen gedrukt; daaronder nog een tweeregelig versje. U.B.G.

836. Naklank | Van | I. V. VONDELS | Laster-dicht: | Op de doodt van H. de Groot. In plano, (hg. 225, br. 155 mM.)

Tegen *Aen den Lasteraer van .. H. de Groot* (n°. 419). Het sonnet is onderteekend: «T. B. N. C. N. I.» U.B.A.

837. Aen den ongestadigen Hylas | I. VAN VONDELEN, | op de voorspraeck van wijlen | Hvig de Groot. In plano.

Gedrukt onder Vondels gedicht (zie boven bl. 87 n°. 420.) B.V. en U.B.A.

838. Geest | Vande Coningin | Elisabeth, | Uyt den Grave opgeweckt, | door | Toover-veersen van haren Laster-dichter. | *Vignet: krulornament.* | In 't Iaer ons Heeren 1647. (8) blz. 4°.

Het gedicht [2]) is onderteekend: «L. I». Het exemplaar van de Universiteits-bibliotheek te Gent is onderteekend: «L. V. B», doch verschilt overigens niet. B.T.

839. (Aen de Gallege Poeeten, Tegens den vermaerden Poeet en Lasteraer JOOST VAN DE VONDEL.) In plano.

[1]) Te vinden bij van Lennep IV bl. 434.
[2]) Overgenomen bij van Vloten I bl. 756.

Dit gedicht is onderteekend: «F. M». Volgens v. L. V. Nal. bl. 10 op een vel klein folio aan eene zijde gedrukt.

840. (Aen de Papiste Gal-schryvers Jan Vos, en sulck goetje. t' Amsterdam gedruckt in 't Jaer 1647.) In plano.

Dit gedicht is tegen Willem Hooft, Vondel en Vos gericht. Zie v. L. V. Nal. bl. 10.

841. Kracht des | geloofs | van den | Voortreffelijcken ende vermaerden Ne- | derduytschen Poëet, | JOOST VAN VONDELEN, | Te speuren in de | Altaer-Geheymenissen, | By sijne E. ontvouwen in drie | Boecken etc. | Proverb. XXIII. XVI. | Septies cadet justus, et | resurget. | *Vignet: krulornament.* | Tot Schiedam, | Inde oude Druckerije. 16 blz. 4°.

Op bl. 3—13 het gedicht van Jacob Westerbaen [1]), bl. 14 een vers: «Verontschuldiging Des Auteurs aen den Leser», bl. 15: «Copye Van eenige Veersen, by de E: Heer Joost van den Vondel, Voor desen uyt-gegeven, ende gebracht in een Gedicht dat hy gemaeckt heeft op de Doodt van Koning Henrick de Groote» en bl. 16 «Toe-gift Aen Sr. Joost van Vondel, Op sijne E. spreucke gestelt op den tijtel sijner Altaer-Geheymenissen: Justus fide vivit», onderteekend: «P.» K.B.

842. (Bril voor den Arminiaenschen Geus.) In plano.

Het gedicht is onderteekend: «A. B.» en met groote Gothische letter gedrukt [2]). Zie v. L. V. Nal. bl. 10.

843. Poëets | martel-wagen. In plano, (hg. 355, br. 193 mM.)

Op één blad zijn in twee kolommen gedrukt

[1]) Vergelijk over dit pamflet Dr. W. J. A. Jonckbloet in het *Tijdschrift voor Ned. taal- en letterkunde* I bl. 54, Dr. G. Penon in zijne *Bijdragen tot de gesch. der Ned. Letterkunde* I bl. 57 en Dr. J. A. Worp in genoemd *Tijdschrift* VI in zijn studie over Jacob Westerbaen bl. 25 (overdruk).

Het gedicht is herdrukt in Verscheyde Nederduytsche Gedichten I (1651) bl. 347 en bij van Vloten I bl. 601.

[2]) Afgedrukt bij van Vloten I bl. 604. Westerbaen antwoordde met een gedicht «Voet in 't gat Voor A. B. of Arminiaensche-geuse Brille-Kraemer». Zie Dr. J. A. Worps studie over Westerbaen, bl. 29 (overdruk).

drie gedichten bevattende een samenspraak tusschen «Hans, de Scherpreghter» en «Kees, de Voerman». Daaronder «Klachten des Poëets», «Rey van Kloppen. Gezangh»; «Geroep der Straet-jongens. Tegen-zangh» en eindelijk: «Kinder-Geroep. Toe-zangh [1])». B.V.

844. ('t Gebluste Papen-brandt.) In plano.

Dit gedicht is onderteekend: B. Zie v. L. V. Nal. bl. 10.

845. Distel-roe. | Aen den Poët op zyn | Maria Stvart | Gemartelde Majesteyt. | *Onderaan:* | Gedrukt in 't Jaer 1647. In plano, (hg. 324, br. 230 mM.)

Het gedicht [2]) is in twee kolommen gedrukt en onderteekend: «A.» B.T.

846. Vagevier | voor | JOOST VAN VONDELEN, | over sijn | Stuarst(*sic*) gemartelde Majesteyt. | Ghestoockt door Iuffr. G. V. W. | Met | Een teghenschrift aen de selve, | Tot Beweeringhe van | Palamedes onnoselheyt. | *Vignet: drukkersmerk met omschrift: «aeqvabilitate.»* | In 't Jaar 1647. (7) blz. 4°.

Op bl. 3—5 het gedicht [3]): «Vagevier» van G.(oudina) V.(an) W.(eert) en bl. 6 en 7 een gedicht van G. K.(oning) «Aan Me-Iuffr. G. V. W. op haar Vagevier, Ghestoockt voor Joost van Vondelen, over sijn Stuarts ghemartelde Majesteyt.» B.V.

847. (Aen Mejuffr. G. v. W. op haar Vagevier, gestookt voor JOOST VAN VONDELEN, Over zijn Stuarts Gemartelde Majesteit.)

Dit gedicht van G. K.(oning) komt voor in den Bloemkrans van Verscheide Gedichten 1659 bl. 252. Zonder twijfel is het echter in plano verschenen.
Zie v. L. V Nal. bl. 11.

848. Beweering | van 't | vagevier, | Ghestoockt door Juffr. G. V. W. | voor | JOOST VAN VONDELEN | | over sijn | Stuarts ghemartelde Majesteyt. | Met een tegen-schrift | Aen den Hoogh-dravenden, en niet te min soet- | vloeyenden Amsterdamse Dichter | G. Koninck. | Tot bewijs van Palamedes schult. | *Vignet: krulornament.* | In 't Iaar 1647. (8) blz. 4°.

Het gedicht [1]) heeft tot opschrift: «Etiam ab infacundo rectè veritatis patrocinium suscipitur» en is onderteekend: «Van den Bergh». B.V.

849. Ooirspronk (*sic*) | van het Vagevier voor | JOOST VANDE VONDEL | Gestookt door Joffer G. van W. beweert door G. K. en als kaks herstookt door M. | *Daaronder:* | Aan alle schimp-schryvers voor | JOOST VANDE VONDEL, | *Onderaan:* | Tot Amsterdam, Gedruct by Niclaes de Vrye inde open-straat, Anno CIↃ IↃ C XLVII. In plano, (hg. 317, br. 235 mM.)

Het eerste gedicht is onderteekend: «Wacht u voor de vonken»; het tweede: «Lento gradu ad vindictam sui divina procedit ira, tarditatemque supplicii gravitate compensat». K.B.

850. D. P. B. | Dancksegginghe | Aen | Me Iuffr. Me Iuffr. G. V. W. | Over | 't Aerdigh en waerdigh Gedicht by haer E. E. | ghestelt, tegen de Schantvleck ende grouwel aller | Christelijcke herten, | JOOST VAN VONDELEN: | Aengaende sijn | Stuarts gemartelde Majesteyt. | *Vignet: spittende man met opschrift «fac-et-spera.»* | Gedruct voor den Autheur. (8) blz. 4°.

Het gedicht [2]) is van Dirck Pietersz. Boeterman en onderteekend: «Iaegh uyt de guyt, jaegh uyt». Op bl. 6—8 een gedicht: «Vervloeckingh Van Ioost van Vondelen, Over sijn Stuarts ghemar-

---

[1]) Afgedrukt bij v. Lennep V Nal. bl. 11—14 en bij van Vloten I bl. 758.
[2]) Te vinden bij van Vloten I bl. 756.
[3]) Afgedrukt in den Bloemkrans van Versch. Gedichten (1659) bl. 199 en bij van Vloten I bl. 753.

[1]) Te vinden in den Bloemkrans van Versch. Gedichten (1659) bl. 203 en bij van Vloten I bl. 754.
[2]) Afgedrukt bij van Vloten I bl. 753.

telde Majesteyt. Gestelt Door Iuffr. Iuffr. G. V. W. Vereert aen D. P. B». Met Iuffrouw G. V. W. wordt Goudina van Weert bedoeld. B.V.

851. (Aen D. P. B. Juffer Dancker, op zijn Danksegging Aen Juffer G. v. W.) In plano.

Was onderteekend: V(os). Zie v. L. V. Nal. bl. 11.

852. (Amsterdamsche Brandt- en Martel-vaarzen.) In plano.

Zie v. L. V. Nal. bl. 10.

853. Amsterdamsche | Sanct | en | martelaar. In plano (hg. 250, br. 167 mM.)

Het gedicht is onderteekend: «Hoe raat ghy Ioost? Munt». B.

854. Vasten-Avonts gift/ | Aen den onbeschaemde Paepsche leughen-dichter, het | Sotje vol sonden, | Gepast op zijn tweede Poezy, en Maria Stuarts Marteldroom. In plano, (hg. 380, br. 210 mM.)

In twee kolommen gedrukt en onderteekend: «F. M.»; daaronder in vier kolommen een: «Toe-gift». K.B.

855. (De Babilonsche Hoer. Afgemaelt door den Altaer-Kruyper JOOST VAN DEN VONDEL.) In plano.

Van Lennep (V. Nal. bl. 11) zegt hiervan: «Dit pamflet was wel het hatelijkste van alle, omdat het de vaerzen van Vondel zelven bevatte, die ik Deel I, blz. 35 heb medegedeeld, en die beginnen: *hoe lange suldy noch* enz. Onder de vaerzen stond de naamteekening *J. v. Vondel*, en daaronder *gedruckt tot Schiedam*, (N. B.) *voor den Auteur*, 1647.»

856. (Aen d' algemeene Rijmers of Galbrakers, toen J. v. VONDEL het Treurspel van Maria Stuart etc.)

Door Jan Vos, te vinden in zijn gedichten, D. I, blz. 285. Zie v. L. V. Nal. bl. 11.

857. (Aen d' Algemeene Poëten of Gal-braakkers op VONDEL. *Daarnaast:* Tegen den Gal-braacker of nameloozen VONDEL.) In plano.

Deze gedichten zijn gedrukt op een vel papier, in twee kolommen verdeeld; het gedicht in de tweede kolom is onderteekend: «I. S.(ix) V.(an) C.(handelier).»

Zie v. L. V. Nal. bl. 11.

858. Rechte, | gruwel der verwoesting. | Ontdekt, in den seer Doorluchtigen Verdichter | JOOST VAN DEN VONDELEN: | Vry-Heer van Lasterberg, Opper-hoofd van Logen-hoef. Getrouwe, en | vurige Afgesant van den Groten Roden Draak: Prince der Duysternis. | Resideerende by den Groot-Vorst Abaddon, de Sone des Verderfs: Koning der Sprinkhanen. In de Seven-bergige-Stad Babel. In plano.

Het gedicht [1]) is in drie kolommen gedrukt en onderteekend: «J. Steen-dam: *Noch vaster*». Onder de kolommen leest men: «Proverb: XXVI: V. Antwoord den *Sot* na sijn dwaasheyd: op dat hij in sijne ogen niet wijs en zy». U.

859. Steven Theunisz vander Lusts | Ongheblanckette | Maria | Stuart, | Coninginne van Schotlandt, | en | Ghewaende Coninghin van Enghelandt; | Gedoemt ende gestraft. | Vertoont by *Liefd' boven al*, binnen Haerlem. 1652. | *Vignet: portret in houtsnede van Maria Stuart.* | Tot Haerlem, | Ghedruckt by Isaac van Wesbusch, Boeck-drucker/ woonende in de korte | Zijel-straet/ in 't Klooster. Anno 1652. (x) en (58) blz. 4°.

Het portret op den titel is een kopie in houtsnede van het gegraveerde portret van Maria Stuart, dat op den titel van Vondels treurspel (n°. 431) gevonden wordt. Het randschrift luidt: «Maria. Stuart. coninginne van. Schotlant», terwijl men er onder leest: «quaat werk — quaat loon». Op bl. III een «Klinck-Dicht, op Steven vander Lusts, Treur-Spel van Maria Stuardt», onderteekend: «Arbeydt om Rust» Bl. IV een gedicht van I. H. «Op het Treurspel Van Maria Stuart Door S. T. vander Lust» en een «Klinck-vers, Op 't Treurspel van Maria Stuart, Gecomponeert door de Waerheydlievende S. V. D. L.» van M. R. Braeckenburgh; bl. V. een «Klinck-dicht, op het Spel Van Maria Stuart»,

---

[1]) Uitgegeven in de *Dietsche Warande* van 1875, bl. 393.

onderteekend: «Recht uyt» en een gedicht van «Den Rijmer», aen de voorby-loopende Berispers, en Loftuyter Momus», onderteekend: «Lust nae Rust». Bl. VI—IX het «Voor-spel, Van Speelder en Boer» en bl. X de lijst der «Speelende Personagien».

Dan volgt op bl. 1—55 het stuk en bl. 56 en 57 het «Besluyt, Ofte nae-spel, Van Boer en Speelder» en bl. 58 een gedicht «Op 't treurspel», onderteekend: «Door lust ontrust». B.V.

860. Jaarig besluyt, | Spruytende uyt het leesen van VONDELENS | Poësijs tweede deel, gedruckt A°. 1643) (*sic*) getrocken uyt het spottig- | breyns spotten, op Morant, en tot gerief hier nevens gestelt. In plano, (hg. 250, br. 160 mM.)

Deze uitgave is reeds opgenomen op bl. 93 n°. 455, maar geheel ten onrechte. Ik nam dus hier den titel op nieuw over en verwijs verder naar de aanteekening aldaar. K.B.

861. Beklagh, | Over den droevighen val van | Karel Stuart, | Koninck van Groot Britanjens | hooft. In plano, (hg. 377, br. 241 mM.)

Deze plano bevat eerst in twee kolommen een gedicht van 76 regels, en daaronder een vers «Aen Ioost van Vondel», beide om hem op te wekken over de gebeurtenissen in Engeland zijn stem te doen hooren. Dit gedicht is 30 regels groot, eveneens in twee kolommen gedrukt en onderteekend «'t Sal altijdt niet dueren» en eindelijk daaronder in drie kolommen een gedicht van 36 regels «Aen de Parlementē van Londen». Onderaan een tweeregelig versje met toespeling op de spreuk, waarmede het geheel onderteekend is: «Een voor al. Bout bon. tout bon». B.T.

862. Antwoort | aen den Paepschen Poëet, | op 't nevenstaende Gedicht. In plano.

Links Vondels gedicht: «Op d' Oproerigheit van den Godtloosen Zeeuw, M. T». (zie boven bl. 91 n°. 480.); onder het «Antwoort» een vierregelig «Toe-gift [1])». B.T.

863. Op JOOST VAN VONDELS | gruwel-spel, | Wijse: Betteken voer na Marriemont. In plano, (hg. 272, br. 155 mM.)

Het gedicht is met Gothische letter in twee kolommen gedrukt en onderteekend: «Deese Clisteer is gezet», enz. B.T.

[1]) Afgedrukt bij van Lennep VI bl. 88 en 89.

864. Naaberecht | Gedaan op | J. V. VONDELENS | Noodigh Berecht | | Over de Nieuwe Nederduitsche | Misspellinge. | Door | Petrum Leupenium, | Bedienaar des Godlyken Woords | t' Amsterdam. | *Vignet: krulornament.* | t' Amsterdam, | By Hendryk Donker, Boeukverkooper(*sic*) in de | Nieuwebrugsteeg/ int Stuurmans | Gereedschapp/ 1654. 16 blz. 8°.

Tegen het *Noodigh Berecht over de ... misspellinge* (zie n°. 515 bl. 102). Op bl. 3 en 4 is Vondels «Noodigh Berecht» herdrukt.

Op de laatste bladzijde leest men onderaan: «t' Amsterdam, Gedrukkt by Tymon Houthaak, int Jaar 1654». U.

865. Aen het Gemeen van Amsterdam/ | op haren | gedenk-penning, | Ende sijne uytlegging. | *Daaronder:* | Aen den Tolk van de geheymenissen van den | voorn: penning, ende sijne Betaels-heeren. In plano, (hg. 380, br. 180 mM.)

Tegen het bijschrift: «*Op den Amsterdamschen gedenkpenning* (n°. 550 bl. 107). Beide gedichten zijn onderteekend met een paar Latijnsche verzen; onder het eerste leest men: «... Crimine ab uno Disce omnes ... magnis tamen excidit ausis», onder het andere: «In Chaos antiquum confonderis. eripe flammis siquid adhuc superest: et rerum consule summae.» U.B.G. en K.B.

866. I. VAN VONDELEN | Voorlooper, | Overwegende den Sin ende Inhout vande | voorreden | gestelt voor de | psalmen Davids, | Gerijmt door Iacob Westerbaen, | Ridder, Heere van Brandwijck, Gijb- | land, etcetera. | *Vignet: driehoekig krulornament.* | Gedruckt tot Amsterdam, int Iaer ons Heeren, | Anno 1655. (II) en 12 blz. 4°.

Op bl. 12 onderteekend: «I. A. S.» K.B.

867. Boden-Brood | Voor den Man die sich noemt | I. VAN VONDELEN

| Voorlooper, | Overwegende den Sin ende Inhoud vande | voorreden | gestelt voor de psalmen Davids, | Gerijmt door | Iacob Westerbaen | Ridder, Heere van Brandwijck, | Gijbland, etc. | *Vignet: krulornament.* | In 's Graven-hage, | By Antony Tongerloo, Boeckverkooper woonende | inde Veen-straet inde Thiengeboden, 1655. 59 blz. 4°.

Op bl. 54—57 «Noch Een Koeckje toe op het Boden-brood voor den voorlooper». K.B.

868. Drinck-gelt, | Voor den brenger van het | Boden-broot, | Voor den Voor-looper van | J. VAN VONDELEN | Nu laest uytgegeven by | Jacob Westerbaen, | Ridder vande Accolade, ende St. Michiel, | Heere van Brantwijck en | Gyblant &c. | Tot Dordrecht, | Gedruckt by Symon Verschuer, | Boeckverkooper inde | Faem/ Anno 1656. (II) en (14) blz. 4°.

Op bl. 13 en 14 «Noch een Brandewijntje toe op het Drinck-gelt Voor den Brenger van het Boden-broot, Ridder van twee Ordres.» K.B.

869. Valsche Munt | Van het | drinck-geld | des | voorloopers, | Den onpartydigen en bescheydenen Leser aengewe- | sen ende vertoont | door | Jacob Westerbaen | Ridder, Heer van Brandwijck &c, | *Vignet: krulornament.* | In 's Graven-hage, | By Anthony en Iohan Tongerloo, Boeck- | verkoopers, Anno 1656. 20 blz. 4°.

Op bl. 15 is dit geschrift gedateerd: «Op Ockenburgh den 22. Ianu. 1656». Op bl. 16 een gedicht: «Schoppen-aes Gespeelt op des Heeren van Zuylichems Schoppe-twee.»

Bl. 17—20 «Noch wat troef op den Schoppen boef». B.T. en U.

870. Weer-steuyt (*sic*), | Tegens de blyde In-komste vande Koninginne | Christina Maria Alexandra | Tot Romen: Gerijmt door | JOOST VAN VONDELEN, | In Clios (*sic*) Kraam Folio 40. met dese In-leydingh. In plano, (hg. 344, br. 268 mM.)

Het gedicht is in twee kolommen gedrukt en onderteekend: «A. V. S.» In het midden onder de beide een vierregelig gedichtje. B.T.

871. I. Morgen-wekker | Voor | JOOST VAN VONDELE. | *Onderaan:* | Gedruckt tot Delft, By Frans Iansen, woonende op de Merckt. 1659. In plano, (hg. 350, br. 204 mM.)

Dit gedicht is, zooals men er onder leest, gedrukt «Naer een Copye, welck (*sic*) voor de Setter in de Druckerye lagh». Het is een opwekking voor Vondel om zijn stem te doen hooren over de Deensche zaken. Men kan het vers terug vinden op bl. 79 van «d'Uitsteekenste digtkunstige werken, Door Jan Zoet, Amsterdammer ...t' Amsterdam,... 1675». Hoogstwaarschijnlijk is het dus door Jan Zoet vervaardigd. U.

872. II. Morgen-wekker | voor | JOOST VAN VONDELE. | *Onderaan:* | Gedruckt tot Delet (*sic*), By Frans Iansen wonende op de Marckt Anno 1659. In plano, (hg. 341, br. 219 mM.)

Andere uitgave van het voorgaande vers. Behalve aan kleine verschillen in de hier beschreven titels, is deze uitgave nog kenbaar aan de drukfout in het onderschrift «Naer een Copye, welck (*sic*) voor de Setter inde Durckerye (*sic*) lach». In vs. 2 leest men «by sijn ooren», in den vorigen druk «bey sijn ooren». B.T.

873. Naerder Onderrechting, | Vereyscht op het Onderwijs der | Dryeenigheydt: | door | J. V. VONDEL. | Gedruckt in 't Jaer onses Heeren 1660. (II) en 15 blz. 4°.

Het gedicht is onderteekend: «Quïa me vestigia terrent.» In de «Nederd. en Latijnse Keurdigten. Rott. P. v. d. Goes, 1710» bl. 74—85 wordt dit gedicht aan J. Oudaan toegeschreven. B.V. en U.

874. Tooneel-schilds- | verplettering. | Of | Grondig bewijs, van d' ongesoutenheyt der | pleyt-reden, | voor het Toonel-recht (*sic*). | *Vignet: driehoekig krulornament.* | t' Amsterdam, | Voor Ernestus Bak, Boekver-

kooper, in de Gast huys- | molensteeg. M. DC. LXI. (12) blz. 4°.

Tegen het *Tooneelschilt of pleitrede voor het tooneelrecht* (n°. 635). Afgedrukt bij van Lennep IX, bl. 321—335. B.V.

875. Iacob Koemans | Schouwspels Beschouwing, | Ofte | ware afbeelding | Van de hedendaeghse | tooneelhandel. | *Vignet: gravure.* | t'Amsterdam, gedruckt voor den Autheur, | By Iacobus van den Bergh, in de Nieuwe Gasthuis-moolensteegh, | naest de Heere-gracht, 1662. (VIII) en 48 blz. 4°.

Tegen n°. 635. Op bl. III en IV een gedicht «Op de afbeelding Van de hedendaeghse tooneelhandel; door Iacob Koeman» door M. G. V. H.; bl. V—VIII de opdracht van I. K.(oeman) aan «Amsterdammers, Beroemde Mede-burgers». Het pamflet is in zijn geheel afgedrukt bij van Lennep IX, bl. 336—385.

De gravure op den titel is aldaar op bl. 336 gereproduceerd. B.V.

876. I. Adams Antwoordt, | tegen | JOOST VANDEN VONDEL, | Over | Adam in ballingschap; | of | Aller Treurspeelen Treurspel. | Anima quae peccat, ipsa morietur: Filius non feret propter | iniquitatem Patris. | Welke ziele sondicht, die sal sterven: de Soon sal om | de onbillickheyt des Vaders niet lijden. | Ezechiel 18. 20. | Door Jan Pietersz. Beelthouwer. | *Vignet: krulornament.* | t' Amsterdam, | By Pieter Arentsz. Boeckverkooper in de Beurs- | straet, in de drie Rapen. 1664. 8 blz. 4°.

Tegen *Adam in ballingschap* (n°. 676). B.V. en U.

877. II. Adams Antwoordt, | tegen | JOOST VAN DEN VONDEL, | Over | Adam in ballingschap; | of | Aller Treurspeelen Treurspel. | Anima quae peccat; ipsa morietur: Filius non feret propter | iniquitatem Patris: | Welke ziele sondicht, die sal sterven: de Soon sal | om de onbillikheyt des Vaders niet lijden. | Ezechiel 18. 20. | Door Jan Pietersz. Beelthouwer. | t' Amsterdam, | By Pieter Arentsz. Boeckverkooper, in de Beurs- | straet, in de drie Rapen, 1671. 16 blz. 8°.

Tegen n°. 676. Op bl. 12—16 een gedicht «Uytbreydinge Over de Wysheyt Godts: Getrocken uyt de H. Schrifture». Deze uitgave maakt een deel uit van een reeks afzonderlijke drukken van 's dichters werken, die, in verschillende jaren gedrukt, een algemeenen voorgevoegden titel hebben: «Alle de | wercken | Van zal^{r}. | Jan Pietersz. Beelthouwer, | In sijn leven beschreven. | Den tweeden druk. | *Vignet: mand met bloemen.* | Te Amsteldam. | By de Wed: P: Arentz, en C: vander Sys, Boekverkoopers, | in de Beursstraat, in de drie Raapen. 1704.» B.H.

878. Op | JOOST VAN DEN VONDEL, | Of | Adam in Ballingschap. | *Onderaan:* | Tot Uytrecht, gedruckt by Gijsbertus van Veelen, Boeckverkooper bij de Ganse-merckt. 1664. In plano.

Tegen n°. 676. Het gedicht is in twee kolommen gedrukt en onderteekend: «Noch vaster», de spreuk van J. Steendam. Een exemplaar van deze druk is in de verzameling van den heer Wurfbain te Rhede.

879. (Pleyt voor onse Eerste Moeder Eva, tegens JOOST VAN DE VONDELS Treurspel aller Treurspelen van Adams ballingschap. T' Amsterdam, by Steven Cornelisz. 1664).

Van dit gedicht van Meynarda Verboom, waarvan van Lennep X bl. 458 spreekt, heb ik geen exemplaar kunnen zien.

VIII. GEDICHTEN, AAN VONDEL TOEGESCHREVEN.

880. Klink-dicht | Over de verlossinghe van de seven | Loevesteynsche Ghevanghenen. In plano, (hg. 212, br. 179 mM.)

Dit gedicht [1]) is onderteekend: «Allengskens.» U.B.A.

881. Karel Stuards. | Of | gemartelde mayesteit. (*sic*) | In Withal den 10 van Sprokkel, 1649. In plano, (hg. 398, br. 283 mM.)

Het gedicht, dat herdrukt is in n°. 883, is hier onderteekend: «Bloed smet.» K B.

882. (Henriette de Bourbons, Ontstelde-Groot-moedigheid. In Withal, den 10 van Sprokkel, des Jaars 1649.) In plano.

Vermeld in Muller, *Bibliotheek van Ned. Pamfletten*, als n°. 3418. Herdrukt in n°. 883.

883. I. Henriette de Bourbons, | onstelde | groot-moedigheyd. | Karel Stuarts | of | gemartelde | majesteyt. | In Withal den 10 van Sprockel | des Jaars 1649. | *Vignet: krulornament.* | Gedruct in 't Moord-Iaar vanden Coning | van Engelandt, 1649. (7) blz. 4°.

Nadruk van n°. 881 en 882. Bl. 3 en 4 het eerste gedicht [2]), onderteekend: «Eert den Koningh»; bl. 5—7 het tweede [3]), onderteekend: «J. v. V. Bloed smet» (zie n°. 882) en daaronder een twaalfregelig gedicht «Op de Koningh-dooders van Engelandt [4])». K.B.

884. II. Henriette de Bovrbons, | onstelde-groot-moedigheid. | In Withal den 10. van Sprokkel, | des Iaars 1649. | Karel Stvarts, | of | gemartelde | maiesteyt. | In Withal den 10 van Sprokkel, | des Jaers 1649. | Gedruct in 't Moord-Iaar vanden Koning | van Engeland. 1649. (8) blz. 4°.

Nadruk van n°. 883. Bl. 3—6 het eerste gedicht, onderteekend: «Eert den Koningh»; bl. 6—8 het tweede, onderteekend: «I. v. V. Bloed smet» en daaronder een twaalfregelig gedicht «Op de Koningh-dooders van Engelandt», niet onderteekend. Onderaan de laatste bladzijde leest men: «Anno M. DC. XLIX.» U.

885. III. Henriette de Bovrbons | Onstelde-groot-moe- | digheydt. | In Withal den 10. van | Sprokkel, des Jaers 1649. | Carel Stvarts | Of | Gemartelde Majesteyt. | In Withal den 10. van Sprokkel, des Iaers 1649. 4 blz. 4°.

Nadruk van n°. 883. Deze uitgave, die, naar het mij voorkomt, veel later verschenen is, heeft geen afzonderlijken titel: onder den hier beschreven volgt onmiddellijk het eerste gedicht (bl. 1 en 2). Op bl. 3 en 4 het tweede en derde; onderaan: «Gedruct in 't Moord-Jaer vanden Koning van Enghelandt. Anno 1649.» B.T.

886. I. De Moordt, der(*sic*) | gesalf den koninck, | over | Enghelandt, Schotlandt, en Yerlandt. | *Onderaan:* | Gedruct in 't Moordt-Iaer vanden Koning van Engelant. In plano, (hg. 352, br. 248 cM.)

Het gedicht is in twee kolommen gedrukt en onderteekend: «J. van V. Psalm 105. vers. 15. En tastet mijne Gesalfde niet aen». B.T.

887. II. (De Moord des Gezalfde Koninck, over Engeland, Schotland, en Yrland). In plano.

Andere druk van n°. 886. Het gedicht is nie onderteekend en heeft geen adres. U.B.G.

888. Blydschap, | Over de verlossing

---

[1]) Afgedrukt in Poesy 1647 A en B, bl. 189.

[2]) In de onderteekening is het laatste woord met grooter letter gedrukt. Zou dat op den dichter G. Koning kunnen wijzen? Het is afgedrukt in Bloemkrans van Versch. ged. (1659) bl. 295, Poëzy 1660 bl. 483 en bij van Lennep VI, bl. 3.

[3]) Ook te vinden in Bloemkrans van Versch. ged. (1659) bl. 296, Poëzy 1660 bl. 485 en bij van Lennep VI bl. 5.

[4]) Dit laatste gedicht komt ook voor achter: «Een Oprechte ende Ghetrouwe vertooninge der oordeelen vande Bedienaers des H. Evangelij binnen de provintie van London..... Ende Ghedruckt in 's Graven-haghe.... By Anthony Tongerloo... 1649. 18 en (1) blz. 4°. Vgl. Muller, *Bibliotheek van Ned. Pamfletten*, n°. 3376. Ook in Bloemkrans van Versch. ged. (1659), bl. 298.

| van | Amsterdam. In plano, (hg. 255, br. 155 mM.)

Dit gedicht, tegen Willem II gericht, is een navolging van Vondels rei uit het eerste bedrijf van den *Gysbreght:* «Nu stelt het puik van soete keelen», enz. Hoewel het onderteekend is: «J. v. Vondel», mag het niet aan onzen dichter worden toegeschreven [1]). B.V. en U.

889. I. Op de | Blytschap over de Verlossinge | Van Amsterdam, | Door JOOST VAN VONDEL. In plano, (hg. 253, br. 163 mM.)

Dit gedicht is onderteekend: «Vondel?» en vervaardigd op de eindrijmen van het voorgaande gedicht. In een noot in margine leest men: «Siet syn Waerande der dieren fol 114, en lin. 16.» U.

890. II. Op de | blydschap, | Over de verlossinge van | Amsterdam. | Door J. V. VONDEL. In plano, (hg. 253, br. 163 mM.)

Gelijk uit de verschillende titels genoegzaam blijkt, is dit een geheel andere uitgave dan de voorgaande. De onderteekening is hier in cursieve letter gedrukt. B.V.

891. Aen de Diefsche Laster-Poëten, | op haer | Blijdschap | over de Verlossinge van | Amsterdam. | Valschelijk op de Naem van J. v. VONDEL uytgegeven. In plano, (hg. 277, br. 154 mM.)

Ook dit gedicht is geschreven op dezelfde eindrijmen als de beide voorgaande; het is onderteekend: «*Je oy beaucoup parle peu.* G. S.» B.V.

892. Aan den | lasteraar, | Op de Verlossing van | Amsterdam, | Door J. VANDEN VONDEL. In plano, (hg. 255, br. 150 mM.)

Eveneens op dezelfde eindrijmen vervaardigd als de voorgaande gedichten; het is onderteekend: «Zele.» B.V.

893. De weder galm | van | De Blijdschap over de verlossinghe van | Amsterdam. In plano, (hg. 305, br. 215 mM.)

Gedicht van 24 regels, onderteekend: «*Eendracht maeckt macht*», op de eindrijmen van Vondels rei. K.B.

———

[1]) Afgedrukt in Poëzy 1660 bl. 268.

894. Na-ghalm op de Wederghalm/ | Teghen de on-hollandtsche beny-ders | Der Verlossing van Amsterdam | en muitende Passe-quyl dichters. In plano, (hg. 206, br. 128 mM.)

Gedicht op de eindrijmen van Vondels rei, tegen n°. 893. Daaronder een tweeregelig gedichtje en de onderteekening. K.B.

895. Onverwachte Blockeeringe | Der | Amsterdammers. | Anno 1650. den 30 Iuly. | Op het woort van | Alle-mans praet/ | Gissen doet missen/ | Maer 't was te laet. | *Onderaan:* | Gedrukt in 't Jaer MDCL. In plano, (hg. 335, br. 230 mM.)

Dit gedicht is in twee kolommen gedrukt en onderteekend: «J. V. V.», blijkbaar met de bedoeling om het voor Vondels werk te doen door gaan. B.T.

896. By-Naamen der | blokhuyzen | Van Amstelredam. In plano, (hg. 124, br. 142 mM.)

Dit gedicht van Vos werd in Poëzy 1660 bl. 272 als Vondels werk opgenomen. K.B.

897. (Aenwijsing van het eeuwich voorbeeld en goddelijkken grondvest der eerster christenkerk, geeygend aen de heylige algemeyne kerk (door JOOST VAN VONDEL.) *Vignet: putje met «elck zyn bevrt.»* t' Amsterdam voor de Weduwe van Abraham de Wees, op den Middeldam 1657.) 69 blz. 4°.

Zie over dit werk, waarvan ik geen exemplaar heb kunnen zien, van Lennep VII bl. 629.

898. Der | Heeren | en | Gods majesteyt | geschonden, | Door de Predikanten tot Utrecht. | *Onderaan:* | Tot Utrecht, voor Jan van Waasbergen. Anno 1660. In plano, (hg. 375, br. 260 m.M.)

Dit gedicht is in twee kolommen gedrukt en onderteekend: «Vondel». Het heeft betrekking op de twisten over de kerkelijke goederen te Utrecht en is in het bijzonder tegen G. Voetius gericht. K.B. en U.

CHRONOLOGISCHE LIJST.

a. Met een bepaald jaartal.

1605.

Juni. Schriftuerlijck bruylofts reffereyn op 't houwelijck van Jacob Haesbaert met Clara van Tongerlo.

Door van Lennep voor het eerst gedrukt naar een geschreven verzameling, afkomstig uit de familie Haesbaert (I Nal. bl. 4).

v. L. I bl. 19; v. Vl. I bl. 1.

1607.

Januari. Nieuw-jaarsliedt.

Door van Lennep overgenomen uit dezelfde verzameling als het «Schriftuerlijck bruylofts reffereyn».

v. L. I 24; v. Vl. I bl. 1.

De Jaght van Cupido.

Eerst voorkomende in het liedboek «Den Nievwen verbeterden | Lust-hof/ Gheplant vol uytgelesene/ eer- | lijcke/ Amoreuse ende vrolycke ghesanghen/ als Mey/ Bruylofts/ Tafel | ende Nieu | jaers-liedekens/ met noch verscheyden tsamen-spreeckinghen tusschen Vryer en Vryster. | Verciert met seeckere Copere Figueren die opte Liedekens accorderen. | Item is noch hierachter tot een besluyt by ghevoegt | een Bruylofts Bancket, versien niet | dan met stichtelijcke Tafel ende Bruylofts Liedekens: alles op goede mate ende | voysen ghestelt van verscheyden experte Componisten/ noyt te voren ghedruckt. | Den derden druck gebetert en veel vermeerdert. | *Vignet: gravure naar D. Vinckeboons, een gezelschap voorstellende, dat muziek maakt in een prieel.* | t'Amstelredam, by Dirck Pietersz. in die witte Persse by die oude Brugge aent Water. Anno 1607.» 4°. oblong. Vondels gedicht volgt onmiddellijk achter het register.

Ook in den vierden of laatsten druk van dit liedboek, zonder jaartal verschenen, vindt men dit gedicht.

Daarna is het afgedrukt op de blz., gemerkt C_3—C_5 van het fraaie boekje: «P. T. L. | Thronvs | Cvpidinis. | Editio altera; | Priori emendatior, et multo auctior. | Amsterodami, | Apud Wilhelmum Iansonium. 1618.» [1]) 12mo. oblong.

Verder in Poesy 1647 B bl. 169, maar weggelaten in Poëzy 1682. [2])

v. L. I bl. 768; v. Vl. I. bl. 2.

Dedicatie Aende Jonck-vrouwen van Vrieslandt ende Over-yssel.

Te vinden in den derden druk van «Den nievwen verbeterden Lust-hof», waarvan bij het voorgaande gedicht de titel uitvoerig is opgegeven, volgens het exemplaar van de Bibliotheek van de Maatschappij der Nederl. Letterkunde te Leiden. In de Koninklijke Bibliotheek bevindt zich een exemplaar van dezen druk, waarin dit gedicht tot titel heeft: «Dedicatie Aende Jonckvrouwen vant Nederlandt», terwijl in den vierden druk van dit liedboek het gedicht met denzelfden titel gevonden wordt. Daarna met het opschrift: «Aen de Ionckvrouwen van Nederlant» op bl. B, van «Thronvs Cvpidinis» (2^e^ en 3^e^ druk) in Poesy 1647 B bl. 168 en in Poëzy 1682 II bl. 670 onder de «Oude rymen».

v. L. I bl. 771; v. Vl. I bl. 3.

Oorlof-liedt.

Komt alleen voor op bl. 94 en 95 van den derden en den vierden druk van «Den Nievwen verbeterden Lust-hof».

v. L. I bl. 772; v. Vl. I bl. 6.

1609.

Op het Twaalfjarige Bestandt der Vereenigde Nederlanden.

In Poesy 1647 A en B bl. 159, Poëzy 1650 bl. 71, Poëzy 1660 bl. 172 en Poëzy 1682 I bl. 304.

v. L. I bl. 27; v. Vl. I bl. 4.

---

[1]) De eerste druk is mij onbekend. Ik weet dus niet of het gedicht daarin reeds voorkomt. In den derden druk van 1625 komt het wel voor.

[2]) D^r^. Jonckbloet schrijft in zijn *Geschiedenis der Ned. Letterkunde* (3^e^ druk) III bl. 69 dit gedicht aan D. Heinsius toe; waarom hij dit deed, bleef mij duister.

1610.

Wtvaert en Treur-Dicht van Henricvs de Groote Koningh van Vranckryck en Navarre.

Zie boven bl. 24 en noot 4 en de aldaar aangehaalde studie van Dr. G. Penon in zijn *Bijdragen tot de geschiedenis der Ned. Letterkunde* I bl. 58—62. Volgens Brandt's *Leven van Vondel* (uitg. E. Verwijs) bl. 16 werd het gedicht in dit jaar gemaakt.
v. L. I. bl. 28; v. Vl. I bl. 4.

1612.

Maart 29. Het Pascha.

Zie boven bl. 21 n°. 66—70.
v. L. I bl. 36; v. Vl. I bl. 6.

Verghelijckinghe vande verlossinge der kinderen Israels met de vrijwordinghe der vereenichde Nederlandtsche Provincien.

Zie boven bl. 22 n°. 66 en noot.
v. L. I. bl. 118; v. Vl. I bl. 29.

1613.

Den Gulden Winckel der Konstlievende Nederlanders.

Zie boven bl. 22 n°. 71—80 en noot 1.
v. L. I bl. 145; v. Vl. I bl. 29.

Raetsel des Dichters.

Zie boven bl. 22 n°. 71, en noot 2.
v. L. I bl. 300; v. Vl. I bl. 52.

Hymnus ofte Lof-gesangh over de wijd-beroemde scheepsvaert der Vereenighde Nederlanden.

Waarschijnlijk een bijschrift bij een plaat- of kaartwerk van omstreeks 1613; vlg. Dr. G. Penon, *Ned. dicht- en prozawerken*, IV bl. 55 en inleiding, bl. V en VI.
Zie boven bl. 24 n°. 72 en noot 3.
v. L. I bl. 132; v. Vl. I bl. 30.

1615.

Sonnet (op het treurspel van Jephthah).

Komt voor in het voorwerk van Abraham de Koning's treurspel van «Iephthahs | Ende zijn | Eenighe Dochters | trevr-spel. | *Titelgravure.* | t' Amsterdam | Voor Abraham de Koning, Kunst-vercooper wonende | op de Beurs, inden Konings-Hoet. Anno 1615.», (88) blz. 4°. Het gedicht is hier onderteekend: «I. V. V». Daarna met gelijke onderteekening in de uitgave, die «Anno 1628» verscheen «t' Amsterdam, Voor Iosephus van der Nave, Boeckvercooper, woonende inde S. Ians straet, in den ghecroonden Bybel».
Vervolgens komt het met zeer groot tekstverschil met den titel: «Op het treurspel van Ieptha» voor in Versch. ged. 1644 bl. 65, Poëzy 1650 bl. 62 en Poëzy 1682 I bl. 296.
v. L. II bl. 334 op 1625; v. Vl. I bl. 186 op 1625.

1616.

De Vaderen.

Zie boven bl. 28 n°. 81—84.
v. L. I bl. 319; v. Vl. I bl. 77.

Klinck-veers over Abrahams offerhande.

Zie boven bl. 28 n°. 81 en noot.
v. L. I bl. 321; v. Vl. I bl. 77.

1617.

Vorstelijcke Warande der Dieren.

Zie boven bl. 29 n°. 85—90.
v. L I bl. 389; v. Vl. I bl. 52.

1618.

Augustus. Op Brero (Grafschrift).

Eerst gedrukt onder de «Lijck-dichten Over 't afsterven des aardigen ende vermaarden Poeets, G. A. Brederode», achter Bredero's *Stommen ridder*, in 1619 verschenen [1]); daarna in het voorwerk van Bredero's *Groot Lied-boeck* [2]) (1622).
Verder afgedrukt in Versch. ged. 1644 bl. 320, Poëzy 1650 bl. 472 en Poëzy 1682 II bl. 80.
v. L. I bl. 660; v. Vl. I bl. 145 en 146.

November. De bruiloft van den Heere Iakob Iakobsz. Hinlopen, Raet en out Schepen, en Jongkvrouw Sara de Wael.

In Versch. ged. 1644 bl. 252, Poëzy 1650 bl. 351 en Poëzy 1682 I bl. 641.
Zij ondertrouwden te Amsterdam 21 October 1618.
v. L. IV bl. 154 op 1642; v. Vl. I bl. 325 op 1636.

November. Huwelycx lof.

Op bl. 22 van het: «Niev liedt-boeck, | Ghenaemt | Der Minnaers Harten Jacht/ | Ofte de Groote Amstelredamsche Rommelzoo/ | Verciert met veelderley nieuwe Liedekens/ ghemaeckt door verscheyden | Componisten/ als I. Westerbaen, W. D. Hooft, I. I. Starter, ende meer andere/ mitsgaders de Verhuysinge | van Cupido. Verciert met noch vele nieuwe Liedekens. | *Vignet: gravure.* | Tot Rotterdam, Voor Philips

---

[1]) Zie mijn *G. Az. Brederoo. Eene bibliographie*, bl. 61—64.
[2]) Zie aldaar bl. 15.

Jacobsz. van Steenwegen/ Boec ende Konst-verkooper by de Borse. 1627.» 4°. oblong.

Daarna in Versch. ged. 1644 bl. 255, Poëzy 1650 bl. 354, en verder op bl. 115 van: «De Nieuwe | Haagsche | Nachtegaal. | Vol Van de Nieuwste Deunen en | aartigste zangen | *Vignet.* | t' Amsterdam; | Uyt de Boekwinkel van Ian van Duisberg, | in de Stilsteeg. Anno 1659.» 12°. oblong en in Poëzy 1682 I bl. 644.

v. L. IV bl. 156 op 1642; v. Vl. I bl. 326 op 1636.

Klinckert, op de wonderlicke reyse vanden Hoornschen meyr-man Willem Cornelisz. Schouten.

Komt voor in het voorwerk van: «Iournal | Ofte | Beschryvinghe van de | wonderlicke reyse, ghedaen door Willem Cornelisz | Schouten van Hoorn, inde Jaren | 1615. 1616. en 1617. | .... | t' Amsterdam, | By Willem Jansz. op 't water inde Sonnewyser, 1618 [1]).» 4°.

Daarna met het opschrift «Lof van W. C. Schouten, die eerst de Straat van Le Maire ontdeckte» en gewijzigden tekst in Versch. Ged. 1644 bl. 73, Poëzy 1650 bl. 69 en Poëzy 1682 I 303.

v. L. I bl. 776; v. Vl. I bl. 33.

Op de Weeghschael van Hollandt.

Zie boven bl. 135 n°. 738 en noot 2. Bij vergissing heb ik dit gedicht aldaar onder de rubriek «Zonder bepaald jaartal» geplaatst. Ik zag te laat, dat Brandt het in zijn uitgave op 1618 plaatst.

v. L. II bl. 567 op 1618; v. Vl. I bl. 231 op 1626.

1619.

Sur l'admirable navigation de Guillaume Schouten. Natif de Hoorn. Epigramme.

Komt alleen voor in: «Jovrnal | Ou | Description | dv merveillevx voyage de | Guillavme Schovten, Hollandois natif de | Hoorn, fait es années 1615. 1616. & 1617. | ..... | A Amstredam,| Chez Jan Jansson. Lebraire,.... 1619 [2]).» 4°.

Voor de eerste maal herdrukt in *Oud-Holland* I bl. 21.

Op de boeten betaelt door den Heer Peter Schryver, voor het bijschrift, gestelt op d' afbeeldinge van den Heere Rombout Hoogerbeets, Pensionaris van Leiden.

[1]) Vgl. Tiele, *Mémoire bibliographique sur les journaux des navigateurs Néerlandais*, bl. 41 en vlg.

[2]) Tiele, bl. 45 en vlg.

Komt voor als (onecht) handschrift in het Album Amicorum van P. Scriverius, onderteekend: P.V.K [1]). Gedrukt met het opschrift: «Geschreven in het stamboek van Petrus Scriverius» in Bloemkrans van Versch. ged. (1659) bl. 35 en Poëzy 1660 bl. 479; in Hollantsche Parnas 1660 bl. 350 en Poezy 1682 II bl. 393 [2]).

v. L. II bl. 322 op 1625; v. Vl. I bl. 219 op 1626.

1620.

Januari 20. Hierusalem Verwoest. Treurspel.

Zie boven bl. 31 n°. 91—97 en noot 1 [3]).
v. L. I bl. 661; v. Vl. I bl. 118.

Aende Joodsche Rabbynen.

Zie boven bl. 31 n°. 91 en noot 1.
v. L. I bl. 677; v. Vl. I bl. 122.

Davids Lofzangh van Hierusalem.

Zie boven bl. 31 n°. 91 en noot 2.
v. L. I bl. 757; v. Vl. I bl. 144.

Januari 28. De Heerlyckheyd van Salomon.

Zie boven [4]) bl. 32 n°. 98.
v. L. I bl. 339; v. Vl. I bl. 82.

[1]) *Oud-Holland* II, bl. 307.

[2]) Zie voor de bepaling van het jaar, waarin dit gedicht geschreven is: G. Brandts *Historie van de Rechtspleging*, Rott. 1708 bl. 58 vlg. en *De Ned. Spectator* van 1875 n°. 47.

[3]) Ter verbetering en aanvulling van de noot op bl. 31 het volgende.

Het eerste citaat, beginnende: «O, die ghy neemt» (v: L. I bl. 664), vindt men met het opschrift: «Uit Virgilius» in Poezy 1660 bl. 532.

Van de gedichten in de voorrede vindt men het eerste, beginnende: «Wilt Vader» (v. L. I bl. 667) in Poëzy 1660 bl. 533.

Het tweede, beginnende: «t' En past niet» (v. L. I bl. 668) met het opschrift: «Uit Homeer» in Poëzy 1660 bl. 533 en Poëzy 1682 II bl. 589 (met het jaartal MDCXX).

Het derde, beginnende: «Wie zal de lijken» (v. L. I bl. 670) met het opschrift: «Uit Virgilius» in Poëzy 1660 bl. 533.

Het vierde, beginnende: «De Iood zijnde» (v. L. I bl. 672) met het opschrift: «Uit Prudentius» in Poëzy 1660 bl. 533 en Poëzy 1682 I bl. 598 (met het jaartal MDCXX).

Het vijfde, beginnende: «Het Loth» (v. L. I bl. 673) met het opschrift: «Uit Seneca» in Poëzy 1682 II bl. 595.

[4]) Het gedicht in de «Voor-reden» op Faeton is bij v. Lennep nog eens opgenomen in dl. IV bl. 376 en bij v. Vl. I bl. 646 met het opschrift: «Op Faeton».

Aen Keyzeren, Koningen, en allen Geweldigen op aerden.

Zie boven bl. 32 n°. 98 en noot 1.
v. L. I bl. 340; v. Vl. I bl. 82.

Op de aenkomste vande Koninginne van 't Zuyden te Hierusalem.

Zie boven bl. 32 n°. 98 en noot 2.
v. L. I bl. 387; v. Vl. I bl. 95.

Februari 11. De helden Godes des Ouwden Verbonds.

Zie boven [1]) bl. 33 n°. 99—102.
v. L. II bl. 11; v. Vl. I bl. 101.

Aende Ouwdvaderen, Priesteren, Koningen, Profeten en Helden.

Zie boven bl. 33 n°. 99 en noot 1.
v. L. II bl. 12; v. Vl. I bl. 101.

Klinckert.

Zie boven bl. 33 n°. 99 en noot 2.
v. L. II bl. 22; v. Vl. I bl. 103.

Hymnus of Lofzangh Vande Christelycke Ridder.

Zie boven bl. 33 n°. 99 en noot 3.
v. L. II bl. 100; v. Vl. I bl. 116.

Juli 28. Aen den Bruidegom Lambrecht Jacobsz. met syn bruidt Aechtjen Anthonis.

In Poesy 1647 A en B bl. 107, Poëzy 1650 bl. 485, hier getiteld: «Op het Huwelyck van Lambert Jacobsz. Schilder», Poëzy 1660 bl. 115 en Poëzy 1682 I bl. 306 met den datum «MDCXX, den 28 van Hoymaent» er onder.
v. L. II bl. 116; v. Vl. I bl. 146.

Op den Burger-Krijgh der Roomeren. Klinckert.

In het voorwerk van: «M. Annaevs Lvcanvs, | van 't | Borger oorlogh der Romeynen, | tusschen | C. Ivlivm Caesarem | ende | Gn. Pompeivm magnvm | Overgeset | in Nederlands rymdicht | door D. Heyndrick Storm | t'Amsterdam, | By Michiel Colyn | Boeckvercoper op 't Water. | A°. 1620.» 8°. Verder in Versch. ged. 1644 bl. 62, Poëzy 1650 bl. 58 en Poëzy 1682 I bl. 292.
v. L. II bl. 201 op 1623; v. Vl. I bl. 163 op 1621?

---

[1]) Het citaat in de opdracht uit Tasso vindt men met het opschrift: «Uit Torquato Tasso» in Poëzy 1660 bl. 532 en in Poëzy 1682 II bl. 602 (met het jaartal MDCXX).

1621.

Klinck-dicht op het derde deel van 't Licht der zeevaert.

Komt voor in: «'t Derde deel, | van 't | Licht der zee-vaert, | inhovdende | De Beschryvinghe der Zee custen van | de Middellandsche Zee. | Byeen vergaedert ende in 't licht ghebracht door | Willem Ianssen. | *Vignet: twee schepen.* | Tot Amsterdam, | By Willem Jansz., op 't Water in de Vergulde Sonnewijser. Anno 1621. | Met Privilegie voor 6 Iaren», folio.
Daarna in Versch. ged. 1644 bl. 61, Poëzy 1650 bl. 58 en Poëzy 1682 I 292.
v. L. III bl. 460 op 1638; v. Vl. I bl. 361 met een vraagteeken na 1638.

Klinkert (Op de vertalinge van Bartas door Z. Heyns).

Komt eerst voor op bl. VII van: «W. S | Heere | van | Bartas | Wercken | door | Zacharias | Heijns», in 1621 te Zwol bij Zacharias Heyns uitgegeven.
Verder in Versch. ged. 1644 bl. 66, Poëzy 1650 bl. 63 en Poëzy 1682 I bl. 297.
v. L. II bl. 199 op 1623; v. Vl. I bl. 77 op 1616.

Op Zacharias Heins.

Wordt eerst gevonden onder het gegraveerde portret van Heyns (Æt. 55), dat op bl. VIII van de zoo even genoemde vertaling van Bartas en van de *Sinnebeelden* van Heyns voorkomt, daarna zeer veranderd in Versch. ged. 1644 bl. 136, Poëzy 1650 bl. 192 en Poëzy 1682 I bl. 589.
v. L. II bl. 200 op 1623; v. Vl. I. bl. 77 op 1621 of 1625.

Gebedt, uytgestort tot Godt, over mijn geduerige quijnende Sieckte, Anno 1621.

In Poesy 1647 A en B bl. 137, Poëzy 1650 bl. 592, Poëzy 1660 bl. 149 en Poëzy 1682 II bl. 618 (met het jaartal MDCXXI onder de «Oude rymen»).
v. L. II bl. 119; v. Vl. I bl. 146.

1622.

Mei. Op 't Metalen pronck-Beeld onlangs te Rotterdam opgerecht ter Eere vanden grooten Erasmus.

Komt het eerst voor op bl. VI van de «Colloquia Familiaria, | of | Gemeensame t'samenspraken, | .... beschreven, door den hoogh-geleerden | D. Erasmum van Rotterdam. | Maer nu ten dienste van onse Nederlanders vertaelt. | *Vignet.* | t' Amstelredam. | Voor Dirck Pietersz, Boeckverkooper/ op 't Water inde witte | Persse/ recht over de Koorn-Marckt. (1622)» 4°. Ook

in de latere uitgaven van dit boek (1636, 1664) wordt het gedicht gevonden [1]).

Verder met belangrijk tekstverschil in Versch. ged. 1644 bl. 66, Poëzy 1650 bl. 62 en Poëzy 1682 I bl. 296 (met het jaartal MDCXXII).

v. L. II. bl. 127; v. Vl. I bl. 146.

Gedachtenis van Desideer Erasmus Rotterdammer.

Zie boven bl. 34 n°. 103 en noot 1.

v. L. II bl. 128; v. Vl. I bl. 147.

October. Lyck-dicht, op 't overlijden van D. Coenraet Vorstius.

In Poesy 1647 A en B bl. 57, Poëzy 1650 bl. 482 (hier getiteld: «Op de doot van K. Vorstius), Poëzy 1660 bl. 60 en Poëzy 1682 II bl. 24, met gelijk opschrift als in Poëzy 1650. In Brandts uitgave leest men er onder: «Overleden 1622 den 9 van Wijnmaent».

v. L. II bl. 147; v. Vl. I bl. 153.

Op Prins Willems graf.

Zie boven bl. 34 n°. 104 en 105 en noot 2.

v. L. II bl. 121 op 1621; v. Vl. I bl. 146 op 1621.

Klinkert (op D. Willebrordus Snellius.)

Is alleen te vinden voor: «Petri Rami | Meetkonst, | in XXVII boecken vervat. | Wt het Latijn in 't Neerduyts overgheset by | Dirck Hendricxz. Houtman | Oversien, verrijct, en verklaert, door | D. Willebrordum Snellivm, | Matheseos Professorem inde hooghe | Schole tot Leyden. | *Vignet.* | t' Amsteredam, | By Willem Iansz. Blaeuw, inde vergulde Sonnewyser. | Anno MDC.XXII.» 4°.

v. L. II bl. 139; v. Vl. I bl. 150.

Op de vertalinge van de eerste weecke van G. de Salvste, Heer van Bartas. Gedaen door Heer Wessel van Boetseler, Vryheer en Baron tot Asperen, etc. Klinkert.

Komt eerst voor in het voorwerk van: «Vertalinghe vande eerste Weeck | der | Scheppinghe | des | Werrelts. | Ghedaen in 't Francois by | G. de Salvste, | Heere van Bartas. | Door den Heere | Wessel vanden Boetseler, | Vryheere tot Asperen, etc. | *Vignet.* | In 's Graven-Haghe, By Aert Meuris Boeckverkooper inde Papestraet, | in den Bybel, Anno 1622. Met consent.» 4°.

Daarna met gewijzigden tekst en met den titel: «Op 't vertolken van Bartas» in Versch. ged. 1644 bl. 63, Poëzy 1650 bl. 60 en Poëzy 1682 I bl. 294.

v. L. II bl. 198 op 1623; v. Vl. I bl. 163 op 1621?

1623.

Mei. Als Juffrouw Magdalena haren Baek trouwde.

In Bloemkrans van Versch. ged. (1659) bl. 379 en met den titel: «Op het trouwen van Juffrouw Magdalena van Erp met Justus Baak» in Poëzy 1682, Aanhanghsel.

Zij werden den 5 Mei 1623 te Amsterdam in ondertrouw opgenomen.

v. L. II bl. 226 op 1624; v. Vl. I bl. 169 op 1624?

Vechtzangk voor Ioffrouw Maria Tesselschade.

In Versch. ged. 1644 bl. 353, Poëzy 1650 bl. 517 en Poëzy 1682 II bl. 411.

v. L. II bl. 164; v. Vl. I bl. 158.

November. De tortsen van Alard Krombalck en Tesselscha Roemers.

In Versch. ged. 1644 bl. 278, Poëzy 1650 bl. 378 en Poëzy 1682 I bl. 714.

v. L. II bl. 184; v. Vl. I bl. 159.

Bruylofs-liedt.

In Poesy 1647 A en B bl. 111, Poëzy 1650 bl. 387, Poëzy 1660 bl. 119 en Poëzy 1682 I bl. 724.

v. L. II bl. 193; v. Vl. I bl. 162.

Op Tessel-schade.

In Poesy 1647 A en B. bl. 112, Poëzy 1660 bl. 120 en Poëzy 1682 II bl. 583, hier getiteld: «Op Tesselschades huwlyk met Alard Krombalk» en gedateerd: «MDCXXIII».

v. L. II bl. 194; v. Vl. I bl. 162.

Klinck-dicht. (Misbruik des kerkelyken bans.)

Met den titel: «Klinck-dicht» in Poesy 1647 A en B bl. 58, Poëzy 1650 bl. 482, Poëzy 1660 bl. 62 en met het opschrift: «Misbruik des kerkelyken bans» in Poëzy 1682 I bl. 306, met het jaartal MDCXXIII, reeds vroeger waarschijnlijk vóór een boek gedrukt.

v. L. II bl. 148 op 1622; v. Vl. I bl. 154 op 1622?

Het lof der zee-vaert, Gheheylight den Edelen, Erentfesten, Gestrengen, Manhaften, Wysen, ende Voorsienigen Heere, Laurens Reael, voor desen Oppervooghd, en eenigen Beheerscher vande Oost-Indien.

Komt het eerst voor in het voorwerk van den: «Zeespiegel, | Inhoudende | Een korte On-

[1]) Het beeld werd den 30 April op het voetstuk geplaatst; zie mijn artikel over «De Standbeelden van Des. Erasmus» in de Nieuwe Rotterdamsche Courant van 22, 23 en 24 Juni 1886.

derwysinghe inde | konst der Zeevaert, | En | Beschryvinghe der See'en en kusten | vande Oostersche/ Noordsche/ en Westersche | Schipvaert. | Wt ondervindinghen van veel ervaren Zee-vaerders | vergadert en t'samen ghestelt | Door Willem Iansz. Blaeuw. | *Vignet: twee zeilende schepen, in houtsnede.* | Tot Amsterdam, | Ghedrukt by Willem Iansz. Blaeuw, inde vergulde Sonnewyser 1623. | Met Privilegie voor thien Iaren.», folio. Ook in de uitgaven van 1627 en 1631 bij denzelfden uitgever vindt men het.

Vervolgens in Versch. ged. 1644 bl. 114, Poëzy 1650 bl. 113 en Poëzy 1682 I bl. 147.

v. L. II bl. 168; v. Vl. I bl. 154.

1624.

Januari. Op het verongelucken van Doctor Roscius.

In Versch. ged. 1644 bl. 61, Poëzy 1650 bl. 57 en Poëzy 1682 I bl. 291, (hier met deze bijvoeging: «Den 27 van Louwmaent MDCXXIV»).

v. L. II bl. 212; v. Vl. I bl. 165.

Mei. Op de doodt van Iongkvrouw Maghtelt van Kampen.

Komt voor in Versch. ged. 1644 bl. 314, Poëzy 1650 bl. 475 en Poëzy 1682 II bl. 58.

v. L. II bl. 197 op 1623; v. Vl. I bl. 163 op 1624?

Juni. Op Mevrouw de Drostin van Muiden, Kristine van Erp. (Grafschrift.)

In Versch. ged. 1644 bl. 317, Poëzy 1650 bl. 478 en Poëzy 1682 II bl. 84.

v. L. II bl. 230; v. Vl. I bl. 169.

Stryd of kamp tusschen Kuyscheyd en geylheyd.

Zie boven bl. 34 n°. 106 en noot. 1.

v. L. II bl. 215; v. Vl. I bl. 165.

1625.

Mei: Princelied.

Zie boven bl. 35 n°. 114 en noot.

v. L. II bl. 298; v. Vl. I bl. 187.

Mei. Begroetenis aen Frederick Henrick.

Zie boven bl. 35 n°. 115 en bl. 36 111 [1]) en noot.

v. L. II bl. 300; v. Vl. I. bl. 187.

[1]) Er is na n°. 115 een vergissing in de nummers der uitgaven ontstaan, zoodat 116 n°. 111 is geworden.

Op de beeldenis van Vorst Frederick Henrick.

Zie boven bl. 35 n°. 115 en noot.

v. L. II bl. 308; v. Vl. I bl. 189 op 1625?

Op de beeldenis der Vorstinne Amelia.

Zie boven bl. 35 n°. 115 en noot.

v. L. II bl. 311; v. Vl. I bl. 190 op 1625?

Yet seldsaems in 's Gravenhaegh.

Zie boven bl. 35 n°. 115 en noot.

v. L. II bl. 311; v. Vl. I bl. 190.

Op Frederik Henrik, Prins van Oranje. (Klinkdicht).

In den tweeden druk van de «Begroetenis» (n°. 111), Versch. ged. 1644 bl. 71, Poëzy 1650 bl. 67 en Poëzy 1682 I bl. 301 (met het jaartal MDCXXV).

v. L. II bl. 312; v. Vl. I bl. 190 op 1625?

(*Juni*). Op de ledige uren van den Geestrijcken Heere Constantin Huygens.

Komt voor op bl. XXI van: «Constantini Hvgenii | Equitis | Otiorvm | libri sex. | Poëmata varij sermonis, stili, | argumenti. | Hagae-Comitis, | Typis Arnoldi Meuris. | CIƆ IƆC XXV.» 4°. en in de volgende uitgaven van dit boek, waarvan de opdracht is gedateerd 6 Juni 1625 [1]).

Verder in Versch. ged. 1644 bl. 131, Poëzy 1650 bl. 173 en Poëzy 1682 II bl. 229.

v. L. II bl. 673; v. Vl. I bl. 169.

Augustus 6. De Amsteldamsche Hecuba. Treurspel.

Zie boven bl. 34 n°. 107—113 en noot [2]).

v. L. II bl. 231; v. Vl. I bl. 170.

November. Palamedes oft Vermoorde Onnooselheyd. Treurspel.

Zie boven bl. 36, n°. 112—148 en noot.

v. L. II bl. 337; v. Vl. I bl. 191.

Klinckert. Aen Schippers en Stuyrluyden.

Dit gedicht komt het 't eerst, met geheel afwijkenden tekst, voor op bl. IV van: «Tafelen |

[1]) Van dit gedicht komt een handschrift voor in den auctie-catalogus der bibliotheek van Mr. J. van Lennep (n°. 2396). Zie *Oud-Holland* II bl. 306.

[2]) Een opdracht van een exemplaar van dit treurspel aan Warner Ernst van Bassen is nog in Hs. op het Rijksarchief aanwezig. Zie *Oud-Holland* II bl. 300.

vande | declinatie | der Sonne/en voornaemste | vaste sterren; | Mitsgaders | Van verscheyden gebruyck der Noordsterre. | Nieulijcx (allen Zeevaerenden ten | dienst) ghecalculeert/ | Door Willem Iansz Blauw. | *Vignet: houtsnede, eenige zeevaartkundige instrumenten voorstellende.* | t'Amsterdam, | By Willem Jansz Blauw inde gulde Sonnewyser. | Met Privilegie. Anno 1625.» kl. 8°. Op bl. II vindt men het privilegie der Staten Generaal, dd. 9 Maart 1623, voor het «drucken, doen drucken, uytgeven ende verkoopen» van «seecker Boeck ghenaemt Zeespiegel»,... ende (van) het compendium van 't selve Boeck gheintituleert Tafelen van de declinatie».

Verder komt het gedicht voor met den titel: «Op het Graatboeck van Willem Blaeu» in Versch. ged. 1644 bl. 68, Poëzy 1650 bl. 64 en Poëzy 1682 I bl. 298.

v. L. III bl. 459 op 1638; v. Vl. I bl. 360 op 1638?

Op de Christelijcke Sinne-beelden vanden Sinrijcken Dichter Zacharias Heyns.

Komt voor in het voorwerk van de «Emblemata, | Emblemes chrestienes, | et Morales. | Sinne-Beelden | streckende | Tot Christelicke Bedenckinghe, | ende Leere der Zedicheyt, | door Zacharias Heyns. | Tot. Rotterdam. By | Pieter van Waesberge. | Anno 1625.» 4°. met door J. Swelinck gegraveerden titel.

Vervolgens met het opschrift «Op de Zinnebeelden van Zacharias Heyns» en met gewijzigden tekst in Versch. ged. 1644 bl. 128, Poëzy 1650 bl. 170 en Poëzy 1682 II bl. 232.

v. L. II bl. 336; v. Vl. I bl. 187.

Op Urbaen den achtsten.

In Versch. ged. 1644 bl. 210, met het onderschrift: «Te Rome, met den ingangk des gulden jaers, 1625. Vertaelt uyt mijn Broeders Latijn», Poëzy 1650 bl. 296 en Poëzy 1682 I bl. 457.

v. L. II bl. 659 op 1628; v. Vl. I bl. 169 op 1625.

1626.

Januari. Op het overlyden van Cornelis Pietersz. Hoofd.

Zie boven bl. 44 n°. 149 en noot 1.

v. L. II bl. 525; v. Vl. I bl. 219.

Januari. Grafschrift (op Cornelis Pietersz. Hoofd.)

Zie boven bl. 44 n°. 149.

Met het opschrift: «Op den Heer Cornelis Pietersz. Hooft», in Versch. ged. 1644 bl. 317, Poëzy 1650 bl. 478 en Poëzy 1682 II bl. 73.

Niet herdrukt bij van Lennep en van Vloten.

(Mei). Oranje May-lied.

Komt voor in Poesy 1647 A en B bl. 131, Poëzy 1650 bl. 534, Poëzy 1660 bl. 142 en Poëzy 1682 II bl. 403.

v. L. II bl. 563; v. Vl. I bl. 229.

(Juni). Geboortklock van Willem van Nassau.

Zie boven bl. 44 n°. 150 en noot 2 (1e kolom).

Het gedichtje onder de gravure is ook afgedrukt in Poëzy 1682 II bl. 671.

v. L. II bl. 529; v. Vl. I bl. 220.

Aen den edelen .... Heer Laurens Reael.

Zie boven bl. 44 n°. 151 en noot 1.

v. L. II bl. 566; v. Vl. I bl. 229.

Antidotum. Tegen het vergift der Geestdryvers.

Zie boven bl. 44 n°. 152 en noot 2.

v. L. II bl. 572; v. Vl. I bl. 230.

1627.

Januari. Wellekomst aen .... Constantyn Huygens, Ridder en geheymschryver vanden doorluchtighsten Prince van Oranje.

Voor het eerst door Mr. A. D. de Vries Az. naar het Hs. uitgegeven in *De(n) Nederl. Spectator* van 1879 bl. 151. Zie ook *Oud-Holland* I bl. 19.

Een Niew Lietgen van Reyntgen de Vos.

Zie boven bl. 46 n°. 157 en noot 3.

v. L. II bl. 627 op Januari 1627; v. Vl. I bl. 234.

(Maart). Rommel-pot van 't Hanekot.

Zie boven bl. 44 n°. 153 en 154 en noot 1 [1]).

v. L. II bl. 582 op April 1626; v. Vl. I bl. 232 op 1626.

Augustus. Verovering van Grol.

Zie boven bl. 45 n°. 155 en noot 1.

v. L. II bl. 599; v. Vl. I bl. 235.

November. Bruyloftbed vanden E. Heere, Pieter Cornelisz. Hoofd.... En de E. Joffr. Helionora Hellemans.

Zie boven bl. 45 n°. 156 [2]) en noot 1.

v. L. II bl. 633; v. Vl. I bl. 242.

---

[1]) Vergelijk Brandts *Leven van Vondel* (uitg. Verwijs), bl. 34.

[2]) Het klinckdicht: «Aen den Heer Drost en sijne E. Bruyd» is ook afgedrukt in Versch. ged. 1644 bl. 67, Poëzy 1650 bl. 63 en Poëzy 1682 I bl. 297.

November. Aen de Bruyd.

Met het opschrift: «Geluckwensch Aen Mevrou Heleonora Hellemans» bestaat het nog in handschrift [1]). Verder gedrukt in de bundels, op bl. 46, onder n°. 156 en noot 2 genoemd.
v. L. II bl. 652; v. Vl. I bl. 247.

December. De haven aan Ioan Nikolaesz. en Anna Simons.

In Versch. ged. 1644 bl. 286, Poëzy 1650 bl. 388 en Poëzy 1682 I bl. 725.
v. L. III bl. 106; v. Vl. I bl. 298 op 1632?

1628.

Januari. C. G. Plemp op het overlijden van Willem van den Vondel, Licentiaet in de Rechten.

In Versch. ged. 1644 bl. 312, Poëzy 1650 bl. 473 en Poëzy 1682 II bl. 35.
v. L. II bl. 662; v. Vl. I bl. 249.

Januari. D. d. B. Op den zelven.

In Versch. ged. 1644 bl. 313, Poëzy 1650 bl. 474, en Poëzy 1682 II bl. 36.
v. L. II bl. 663; v. Vl. I bl. 249.

Februari. Poëten tegens de consistorie.

Komt zonder opschrift voor in Poesy 1647 B bl. 184 en in Poëzy 1660 bl. 194, en met opschrift in Poëzy 1682 II bl. 180, hier gedateerd: «MDCXXVIII in Febr.» (Zie de Drukfeilen.)
v. L. II bl. 761 op Februari 1629; v. Vl. I bl. 269 op 1628.

April. Amsteldams Wellekomst aen Frederick Henrick.

Zie boven bl. 46, n°. 158—160 en noot 4.
v. L. bl. II bl. 668; v. Vl. I bl. 247.

Tot verlossinge van den Heere Laurens Reaal, doen hy te Weenen gevangen sat, aan Keiser Ferdinand den tweeden.

In Versch. ged. 1644 bl. 74, Poëzy 1650 bl. 70 en met het opschrift: «Aen Keizer Ferdinand den tweeden» in Poëzy 1682 I bl. 304, (met het jaartal MDCXXVIII).
v. L. II bl. 676; v. Vl. I bl. 250.

(Juni). Brief aen den Drost van Muiden.

Zie boven bl. 46 n°. 161 en noot 1.
v. L. II bl. 677 op Juni 1628; v. Vl. I bl. 250.

(Juni). Noch een aen denselven.

In Versch. ged. 1644 bl. 326, Poëzy 1650 bl. 407 en Poëzy 1682 II bl. 123.
v. L. II bl. 682; v. Vl. I bl. 251.

Orakel.

Zie boven bl. 52 n°. 203, noot 3.
v. L. II bl. 689; v. Vl. I bl. 252.

December. Aen den edelen Heer Iakob Witz.

In Versch. ged. 1644 bl. 73, Poëzy 1650 bl. 69 en Poëzy 1682 I bl. 303 (met het jaartal MDCXXVIII).
v. L. II bl. 694; v. Vl. I bl. 252.

Hippolytus of rampsalige kuysheyd. Treurspel.

Zie boven bl. 46, n°. 162—167 en noot 2.
v. L. II bl. 699; v. Vl. I bl. 252.

1629.

Januari. Over het verongelucken van den iongen Keurvorst. Lycktraenen.

Achter *Hippolytus*; zie boven bl. 46 n°. 162 en noot 2.
v. L. II bl. 766; v. Vl. I bl. 270.

Februari. Eer-dicht, op 't vertreck van Jan Willemsz. Bogaert, Oudt Schepen van Amsterdam, Anno 1629. den tweeden Februarij.

In Poesy 1647 B bl. 192, Poëzy 1660 bl. 202 en Poëzy 1682 II bl. 180.
v. L. II bl. 760; v. Vl. I bl. 269.

Februari. Eer-dicht op 't beeldt van Doct. Karel Lenertsz. van Amsterdam, Anno 1629, eeuwich uytgebannen.

In Poesy 1647 B bl. 173, Poëzy 1660 bl. 183 en Poëzy 1682 II bl. 678, onder de «Oude Rymen».
v. L. II bl. 760; v. Vl. I bl. 269.

De Boeren Categismus.

Zie boven bl. 47 n°. 168 en noot 1.
Door Van Lennep en Van Vloten op 1628 gesteld. Volgens Brandts *Leven*, (uitg. Verwijs bl. 38) verscheen het in 1629 omtrent het begin van het jaar; zie ook zijn uitgave der *Poëzy*.
v. L. II bl. 692; v. Vl. I bl. 268.

Op het ontset van Piet Heyns buyt.

Zie boven bl. 47 n°. 169—171 en noot 2.
v. L. II bl. 763; v. Vl. I bl. 267.

September. Zegesang ter eere van Frederick Henrick.

Zie boven bl. 48 n°. 172—175 en noot 1.
v. L. III bl. 5; v. Vl. I bl. 270.

---

[1]) *Oud-Holland* I, bl. 139.

September. De triomfeerende Æmilia.

Zie boven bl. 48 n°. 172—174 en noot 2.
v. L. III bl. 25; v. Vl. I bl. 275.

Oldenbarnevelt in den Hemel.

Zie boven bl. 48 n°. 175; verder in Poesy 1647 B bl. 174, Poëzy 1660 bl. 184 en Poëzy 1682 II bl. 182 (met het jaartal MDCXXIX). De titel luidt eigenlijk: «Vondel wierdt gevraagt waarom hy Barnevelt in een print in den heemel had doen zetten: Antwoordt».
v. L. III bl. 26; v. Vl. I bl. 275 op 1629?

Op den Weg-wyser ter Salicheit van Z. Heyns.

Gedrukt in het voorwerk van «Weg-wyser ter Salicheyt» van Z. Heyns, in 1629 «Gedruckt tot Zwolle, By Fransz Jorrijaensen». Ook vindt men daarin op bl. 1 een gedicht van Vondel (v. L. I bl. 241) ontleend aan *Den Gulden Winckel*, en op bl. 19 nog een vers (v. L. I bl. 275) uit denzelfden bundel.
Het hier besproken gedicht is verder te vinden in Versch. ged. 1644 bl. 128, Poëzy 1650 bl. 107 en Poëzy 1682 II bl. 232.
v. L. II bl. 27; v. Vl. I bl. 277.

1630.

D' Amsterdamsche Academi, aen alle Poëten en dichters der vereenighde Nederlanden.

Zie boven bl. 48 n°. 176—181 en noot 1.
v. L. III bl. 39; v. Vl. I bl. 278.

Amsterdamsche Kakistorie of muytschool.

Zie boven bl. 49 n°. 182 en noot 1.
v. L. III bl. 50; v. Vl. I bl. 279.

Text.

Zie boven bl. 49 n°. 183 en noot 2.
v. L. III bl. 52; v. Vl. I bl. 279.

Mei. Roskam.

Zie boven bl. 49 n°. 184 en 185 en noot 3.
v. L. III bl. 57; v. Vl. I bl. 279.

Mei. Harpoen.

Zie boven bl. 49 n°. 186 en noot 5.
v. L. III bl. 62; v. Vl. I bl. 281.

Juni. Medaellie voor de Gommariste Kettermeester en Inquisiteur te Dordrecht.

Zie boven bl. 50 n°. 187 en 188 en noot 2.
v. L. III bl. 70; v. Vl. I bl. 282.

Op den bou van den Christen tempel t' Amstelredam.

Zie boven bl. 50 n°. 190 en 191 en noot 6.
v. L. III bl. 91; v. Vl. I bl. 283.

September. Inwying van den Christen tempel t' Amsterdam.

Zie boven bl. 50 n°. 189 en noot 5.
v. L. III bl. 86; v. Vl. I bl. 283.

Op 't afbeeldtsel der selver tempel.

Zie boven bl. 50 n°. 192; en noot 1.
Behalve op de aldaar in de noot aangehaalde plaatsen is dit gedicht, met het opschrift: «Onderscheit des uitwendigen en inwendigen Tempels» afgedrukt in Versch. ged. 1644 bl. 349 en Poëzy 1650 bl. 498.
v. L. III bl. 92; v. Vl. I bl. 283 op 1630 en 544 op 1643?

Haec libertatis ergo, papieren geld geoffert op het autaer van de Hollandsche Vryheyd.

Zie boven bl. 50 n°. 193 en noot 2.
v. L. III bl. 73; v. Vl. I bl. 285.

Een Otter in 't Bolwerck.

Zie boven bl. 50 n°. 194 en noot 3.
v. L. III bl. 83; v. Vl. I bl. 286.

Op Haan Kalkoen.

In Poesy 1647 B bl. 192, Poëzy 1660 bl. 202 (met het opschrift: «Op Haan Kalkoentje») en Poëzy 1682 II bl. 185 (met het jaartal MDCXXX).
v. L. III bl. 102; v. Vl. I bl. 286.

Op denzelfden (Haen Kalkoen).

In Poesy 1647 B bl. 185 en Poëzy 1660 bl. 196 heeft het gedicht geen opschrift en is onder de *Poëten tegens de Consistorie* gekomen. Verder in Poëzy 1682 II bl. 185.
v. L. III bl. 103; v. Vl. I bl. 287.

Op den Heer Laurens Reaal.

In Versch. ged. 1644 bl. 134, Poëzy 1650 bl. 185 en Poëzy 1682 I bl. 552.
Door van Lennep en van Vloten op 1628 geplaatst. Het portret van Th. de Keyzer, waarop Vondel dit bijschrift maakte, is echter van het jaartal 1630 [1]).
v. L. II bl. 675; v. Vl. I bl. 250.

Brief van Kasper van Baerle over de *Hollandsche groete* van P. C. Hooft. (Door J. V. Vondel vertaalt).

Deze brief, dd. 30 Maart 1630, waarschijnlijk door Vondel in dit jaar vertaald, werd voor het eerst door ons in *Oud-Holland* I bl. 140 uitgegeven.

---

[1]) *Catalogus van de Historische tentoonstelling van Amsterdam* (1876), n°. 502.

P. C. Hooft onnaevolghlyk.

Komt voor in den zoo even genoemden brief van Barlaeus.
Verder in Poëzy 1682 II bl. 574, met sterretje in den «Bladtwyzer».
v. L. V. bl. 696 op 1648; v. Vl. I bl. 760 tusschen 1646 en 1647 met een vraagteeken.

1631.

September. Triomf-torts over de Nederlaegh der Koninghlycke vloote, op het Slaeck.

Zie boven bl. 51 n°. 198—202 en noot 1, en n°. 205.
v. L. III bl. 122; v. Vl. I bl. 290.

September. Lyck-offer van Maeghdeburgh.

Zie boven bl. 52 n°. 203—205 en noot 4.
v. L. III bl. 126; v. Vl. I bl. 291.

Aen den Koning (Gustaaf Adolf).

Zie boven bl. 52 n°. 203—205 en noot 2.
v. L. III bl. 132; v. Vl. I bl. 292.

October. Trouringk van Pieter Willemsz. Hooft en Cornelia de Vries.

In Versch. ged. 1644 bl. 336, Poëzy 1650 bl. 395 en Poëzy 1682 I bl. 732.
v. L. III bl. 104; v. Vl. I bl. 297 tusschen 1632 en 1633 met een vraagteeken.

October. Wellekomst van den heer Huigh de Groot t' Amsterdam, na sijne langduurige ballingschap.

In Versch. ged. 1644 bl. 184, Poesy 1647 A en B bl. 70, Poëzy 1650 bl. 206, Poëzy 1660 bl. 74 en Poëzy 1682 I bl. 325 (met de aanteekening: «In 't einde van Wijnmaent MDCXXXI»).
v. L. III bl. 140; v. Vl. I bl. 294.

Blixem van 't Noordhollandsche Synode.

Zie boven bl. 51 n°. 195 en noot 1.
v. L. III bl. 109; v. Vl. I bl. 287.

Decretum horribile. Gruwel der verwoestinge.

Zie boven bl. 51 n°. 196 en noot 2.
v. L. III bl. 111; v. Vl. I bl. 287.

Op Amsterdam.

Zie boven bl. 51 n°. 197 en noot 3.
v. L. III bl. 95; v. Vl. I bl. 289.

Graf-schrift (voor Jan Gijsbrechtsz).

Komt voor in Poesy 1647 A en B bl. 40, Poëzy 1660 bl. 44 en Poëzy 1682 II bl. 180.
v. Lennep noemt dit gedichtje «een voorgewend grafschrift» en stelt het op December 1625. Jan Gysbrechtsz. de Vries stierf echter in 1631, zoodat het wel degelijk als grafschrift bedoeld kan zijn.
v. L. II bl. 523; v. Vl. I bl. 768.

Jaergetyde van wylen heer Ioan van Oldenbarneveld.

Zie boven bl. 137 n°. 751 en 752 en noot 2.
Brandt zegt in het *Leven van Vondel* (uitg. Verwijs, bl. 44) van dit gedicht: «dat ik ook ontrent deezen tydt (1631) geschreven achtte».
v. L. III bl. 116; v. Vl. I bl. 289.

1632.

Januari. Inwying der doorluchtige Schoole t' Amsterdam.

Zie boven bl. 52 n°. 206 en noot 1.
v. L. III bl. 135; v. Vl. I bl. 292.

Doorluchtige School in 't kerxken van heilige Agnes t' Amsterdam. Door Mostert uit Schrijvers Latijn vertaalt.

In Versch. ged. 1644 bl. 341 en Poëzy 1682 II bl. 605.
v. L. III bl. 138; v. Vl. I bl. 293.

(Januari). Olyftack aan Gustaaf Adolf, om sijne Majesteit te bewegen datse Keulen, mijn geboortestadt, verschoone.

In Versch. ged. 1644 bl. 187, Poëzy 1650 bl. 207 en Poëzy 1682 I bl. 327.
v. L. III bl. 148; v. Vl. I bl. 294.

Huigh de Groots verlossing. Aan Mevrouw Marie van Reigersbergh.

In Versch. ged. 1644 bl. 172, Poëzy 1650 bl. 201 en Poëzy 1682 I bl. 320.
v. L. III bl. 145; v. Vl. I bl. 294.

Juni. Lyckklaght over Ernest Kazimir.

Zie boven bl. 53 n°. 207 en noot 1.
v. L. III bl. 151; v. Vl. I bl. 295.

Augustus. Stedekroon van Frederick Henrick.

Zie boven bl. 53 n°. 208 en 209 en noot 3.
v. L. III bl. 153; v. Vl. I bl. 296.

November. Grafschrift voor den graef van . . . . . . (Papenheim.)

Zie boven bl. 53 n°. 210 en noot 1.
v. L. III bl. 865; v. Vl. I bl. 299.

1633.

Vredewensch aen Constantyn Huigens.

Van dit gedicht bestaat nog een handschrift op het Amsterdamsche Gemeente-archief in de verzameling Diedrichs; ook bezit het Rijksarchief te 's-Gravenhage een fragment in authentiek echt handschrift van Vondel [1]).
In Versch. ged. 1644 bl. 207, Poëzy 1650 bl. 226 en Poëzy 1682 I bl. 345.
v. L. III bl. 172; v. Vl. I bl. 300.

Deuntje. Aan Mr. Cornelis Tymensz. Padbrué.

In Versch. ged. 1644 bl. 343, Poëzy 1650 bl. 516 en Poëzy 1682 II bl. 471.
v. L. III bl. 174; v. Vl. I bl. 300.

September. Uitvaert van mijn Dochterken.

In Versch. ged. 1644 bl. 314, Poëzy 1650 bl. 475 en Poëzy 1682 II bl. 59.
v. L. II bl. 526 op 1625; v. Vl. I bl. 219 op 1626?

September. Op den Heere Huigh de Groot, namaals Gezant der kroone van Sweden, by den Allerchristelijcksten Koninck.

Dit gedicht op de Groots afbeelding komt het eerst voor in het «Tooneel des aerdriicx Amst. J. Blaeu. 1635» dl. I, vel N. N. Delflandt met geheel verschillenden tekst. Dit bijschrift is gemaakt op een portret, A°. 1632 (Æt. 49) door Mierevelt geschilderd. Vgl. een onuitgegeven brief van Willem Blaeu, dd. 23 September 1633 in de verzameling van Papenbroek te Leiden.
Daarna in Versch. ged. 1644 bl. 132, Poëzy 1650 bl. 183 (hier is de tekst, gelijk v. L.) en Poëzy 1682 I bl. 559.
v. L. IV bl. 625 op 1645; v. Vl. I bl. 547 op 1643?

October. Lycksang over Dionys Vos, aen Caspar van Baerle.

Zie boven bl. 53 n°. 211 en noot 2.
v. L. III bl. 180; v. Vl. I bl. 301.

October. Vertroosting aan Geeraerdt Vossius, Kanonik te Kantelberg, over zijn zoon Dionys.

In Versch. ged. 1644 bl. 307, Poëzy 1650 bl. 467 en Poëzy 1682 II bl. 26.
v. L. III bl. 181; v. Vl. I bl. 301.

November. Gedachtenis van Geurt Diedriks van Beuningen, Raedt en Burgemeester van Amsterdam.

In Versch. ged. 1644 bl. 211, Poëzy 1650 bl. 228 en Poëzy 1682 I bl. 347.
v. L. III bl. 183; v. Vl. I bl. 301.

December. Op het overlyden van Isabella Klara Eugenia.

In Versch. ged. 1644 bl. 298, Poëzy 1650 bl. 452 en Poëzy 1682 II bl. 53 (met het jaartal MDCXXXIII).
v. L. III bl. 189; v. Vl. I bl. 302.

Op de ontledinge des menschelycken lichaems verduytscht door V. F. Plemp.

Werd het eerst gedrukt in het voorwerk van: «Ontleeding | des | Menschelycken Lichaems | Eertyts int Latijn beschreven | door | Bartholomaeus Cabrolius | Nu verduijtscht en met bijvoechselen | als oock Figueren verrijckt | door V. F. P. | T' Amsterdam. | Bij Hendrick Lavrents op 't Water int Schrijfboeck Anno 1633.» folio. Ook in de tweede uitgave «t' Amsterdam, By Gillis Ioosten, Voor Hendrick Laurents, Boeckverkooper, woonende op de Cinghel by Ian Roon-poorts-Toorn, in 't Schrijf-boeck. Anno 1648.» in folio, wordt het gedicht gevonden.
Verder in Versch. ged. 1644 bl. 198, Poëzy 1650 bl. 216 en Poëzy 1682 II bl. 248.
v. L. III bl. 473; v. Vl. I bl. 398.

1634.

Begraefnis van den hond van Schout Bont. Aen alle honde-slagers en hondebeuls.

Zie boven bl. 53 n°. 212 en noot 2 [1]).
v. L. III bl. 191; v. Vl. I bl. 302.

Maart. Bede aen het Westewindeken, voor Pieter van Buren, ende Yda van Gerwen.

Zie boven bl. 54 n°. 214 en noot 2.
v. L. III bl. 542 op April 1638; v. Vl. I bl. 361 tusschen 1638 en 1639 met een vraagteeken.

Bede voor het Waelen Weeshuis t' Amsterdam.

Zie boven bl. 54 n°. 213 en noot 1.
v. L. III bl. 194; v. Vl. I bl. 303.

---

[1]) *Oud-Holland* I bl. 143 en II bl. 294.

[1]) Van dit gedicht kwam een Hs. voor op de auctie-J. H. van Swinden (Fr. Muller 1866). Zie *Oud-Holland* II bl. 306.

November. Fackel van Dr. Ioan Blaeu en Geertruit Vermeul.

In Versch. ged. 1644 bl. 275, Poëzy 1650 bl. 375 en Poëzy 1682 I bl. 676.
v. L. III bl. 464; v. Vl. I bl. 321 op 1636?

Op de diepzinnige puntdichten van den Engelschen Poet John Donne. Vertaelt door C. Huigens.

Komt alleen voor in Poëzy 1682 II bl. 249. Met een sterretje in den «Bladtwyzer» vóór dit gedicht, zoodat het hier dus voor het eerst gedrukt is.
v. L. III bl. 208; v. Vl. I bl. 304.

Op de Tweedraght der Christe Princen.

Zie boven bl. 54 n°. 215 en noot 3.
v. L. III bl. 626 op September 1639; v. Vl. I bl. 397 op 1639.

1635.

Februari. Lyckklaght aan het Vrouwekoor, over het verlies van mijn Ega.

In Versch. ged. 1644 bl. 304, Poëzy 1650 bl. 464 en Poëzy 1682 II bl. 57.
v. L. III bl. 210; v. Vl. I bl. 305.

Op het toonneel des aerdryx, ofte nieuwe atlas, wtgegeven door W. en I. Blaeu.

Komt voor in het voorwerk van: «Toonneel | des aerdriicx, | Ofte | nievwe atlas, | Dat is | beschryving | van alle Landen: | Nu nieulycx uytgegeven, | Door | Wilhelm: en Iohannem Blaev. | Amsterdami, | Apud Guiljelmum | et Iohannem Blaeu. | Anno CIↃ IↃC XXXV.» gr. folio en in de latere uitgaven.
De «Voor-reden» is gedateerd: «Uyt onse Druckery der XXIIsten April, CIↃ IↃ CXXV».
Verder in Versch. ged. 1644 bl. 131, Poëzy 1650 bl. 173 en Poëzy 1682 II bl. 238.
v. L. III bl. 463 op 1638; v. Vl. I bl. 546 op 1643?

Juni. Briefje aan P. C. Hooft.

Vondel zond aan Hooft een afschrift van een door hem ontvangen brief van H. de Groot en voegde daaraan eenige regels toe. Zie *Oud-Holland* II bl. 294.

(*Juni*). Op den Zendbriefschryver van Daniel Mostart, Secretaris van Amsterdam.

Komt voor in het voorwerk van «D. Mostarts | Nederduytse | Secretaris. | ..... | 't Amstelredam, Voor Dirck Pietersz..... 1635.» 8°. en in de vele latere uitgaven; de opdracht is van 20 Juni 1635. Daarna in Poesy 1647 B bl. 160, Poëzy 1650 bl. 275, Poëzy 1660 bl. 173 en Poëzy 1682 II bl. 244.
v. L. III bl. 197; v. Vl. I bl. 306.

Augustus. Op den Heer Nicolaes Hasselaer (grafschrift).

Van dit gedicht bestaat het handschrift nog; het werd door ons beschreven in *Oud-Holland* I bl. 144.
Verder gedrukt in Versch. ged. 1644 bl. 318, Poëzy 1650 bl. 479 en Poëzy 1682 II bl. 75.
v. L. II bl. 765 op 1629; v. Vl. I bl. 306.

October 1. Sofompaneas of Joseph in 't Hof. Treurspel.

Zie bl. 54 n°. 216—233.
v. L. III bl. 215; v. Vl. I bl. 308.

Bestand tusschen Polen en Sweden.

Zie boven bl. 57 n°. 234 en noot 1.
v. L. III bl. 265; v. Vl. I bl. 307.

1636.

April. De bruyloft van Cana. Aen Garbrant Anslo, en Abigel Schouten.

In Poesy 1647 A en B bl. 112, Poëzy 1650 bl. 398, Poëzy 1660 bl. 120 en Poëzy 1682 I bl. 733.
Zij ondertrouwden 20 Maart 1636 te Amsterdam.
v. L. III bl. 170 op 1630; v. Vl. II bl. 308 op 1658?

Juni. Grafdicht op jongkvrouw Isa belle le Blon.

Komt alleen voor in Poëzy 1682 II bl. 26 met de aanwijzing: «Overleden den 28 van Zomermaent 1636» en met een sterretje in den «Bladtwyzer».
v. L. III bl. 278; v. Vl. I bl. 323.

Juni. Vertroosting aen de ouders van Isabelle.

Komt alleen voor in Poëzy 1682 II bl. 63 met een sterretje in den «Bladtwyzer».
v. L. III bl. 279; v. Vl. I bl. 323.

Juni. Op Jonckvrouw Isabel le Blon.

Komt voor in Versch. ged. 1644 bl. 313, Poëzy 1650 bl. 480 en Poëzy 1682 II bl. 85.
v. L. III bl. 279; v. Vl. I bl. 323.

(*Juli*). De musch van Suzanne Bartelot, uit Baerles Latijn vertaalt.

In Versch. ged. 1644 bl. 365, Poëzy 1650 bl. 538 en Poëzy 1682 II bl. 462.
v. L. III bl. 271; v. Vl. I bl. 323.

(*Juli*). Waerschouwingh voor het Musken van Susanna Bartholot.

Komt het eerst voor in: «Het Eerste Deel | Van 't Amsteldams | Minne-Beekje, | Op nieuws vermeerdert, | En verbetert met verscheyden Minne-deuntjes. | Den tweeden Druck | t' Amstelredam. | Gedruckt voor Ioost Hartgersz Boekverkooper/ woonende in | de Gasthuys-steegh/ by 't Stadthuys/ Anno 1637.» 12°.

Den eersten druk heb ik niet kunnen vinden, zoodat ik niet weet, of het gedicht daarin reeds gevonden wordt. Het gedicht van Hooft, beginnende: «'tMusje, lusje van myn meysje», enz volgt op Vondels vers.

Verder in Versch. ged. 1644 bl. 370, Poëzy 1650 bl. 544 en Poëzy 1682 II bl. 469.

v. L. III bl. 277; v. Vl. I bl. 325.

Kaspar van Baerles Aenspraeck aen Jakob Baeck, Rechtsgeleerde, toen hy hem riet te herhuwen, vertaalt uit het Latijn.

In Versch. ged. 1644 bl. 191, Poëzy 1650 bl. 211 en Poëzy 1682 I bl. 331.

v. L. III bl. 309 op Mei 1637; v. Vl I bl. 322.

1637.

Februari. Geluck aen den Heer Geeraert Schaep met zijn Burgemeesterschap.

In Versch. ged. 1644 bl. 199, Poëzy 1650 bl. 217 en Poëzy 1682 I bl. 335.

v. L. III bl. 290; v. Vl. I bl. 327.

Spiegel van Marie Spiegels, gemaelin van Burgemeester Geeraerd Schaep.

In Versch. ged. 1644 bl. 206, Poëzy 1650 bl. 224 en Poëzy 1682 I bl. 344.

v. L. III bl. 292; v. Vl. I bl. 328.

Mei. Aen den Heer Constantyn Huigens, op het overlijden van zijn Gemalin, Mevrouw Suzanne van Baerle.

In Versch. ged. 1644 bl. 303, Poëzy 1650 bl. 463, Huygens' *Korenbloemen* (1658) bl. 345 en *Korenbloemen* (1672) I bl. 185, en Poëzy 1682 II bl. 55 (met het jaartal MDCXXXVII.)

v. L. III bl. 305; v. Vl. I bl. 328.

Op Mevrouw van Zuilichem, Suzanne van Baerle.

In Versch. ged. 1644 bl. 316, Poëzy 1650 bl. 477 en Poëzy 1682 II bl. 84.

v. L. III bl. 307; v. Vl. I bl. 328.

Mei. De bruyloft van Ioan van de Pol en Duifken van Gerwen.

Zie boven bl. 57 n°. 235 en noot 2.

v. L. III bl. 249 op Juni 1637; v. Vl. I bl. 329 op 1637?

October 16. Gysbreght van Aemstel. Treurspel.

Zie boven bl. 57 n°. 236—286.

Het gedicht in de opdracht, beginnende: «Gelijck het Pentheus docht» (v. L. III bl. 379) komt behalve in Poëzy 1650 en 1682 ook nog voor in Poesy B bl. 161 en Poëzy 1660 bl. 174.

De rei van Klarissen vindt men behalve in de op bl. 58 noot 2 aangehaalde plaatsen nog op bl. 3 van het: «Tweede Deel van 't | Haerlems | Liedt-boeck, | Anders ghenaemt des | Laurier-Krans der Amoreusen; | zynde versien met veele nieu ende oude | Deuntjes, oock Dichten en andre fraye | Rym-stucken | Den sevenden Druck. | *Vignet.* | Gedruckt tot Haerlem/ | By Vincent Casteleyn, op de marckt, | in de Druckerye, Anno CIↃ IↃ XXXXIII». 8°. oblong, met het opschrift: «Stemme: Nova». In «Den Achtsten Druck» van dit boekje, in 1645 verschenen, komt het gedicht voor op bl. 8 en 9, maar er is een kleine houtsnede, «de aanbidding der herders» voorstellende en gemerkt: «P. C.», boven geplaatst.

In «Den Negenden Druck», in 1648 by Vincent Casteleyn uitgegeven, komt het gedicht op bl. 8 en 9 voor met het opschrift, «Stemme: Hoe drayet Rat van Avonturen».

v. L. III bl. 325; v. Vl. I bl. 334.

Schouwburgdichten.

a. Het versje, beginnende: «De wereld is een speeltooneel» vindt men, behalve in enkele uitgaven van *Gysbreght van Aemstel* (n°. 237, vlg.) in Versch. ged. 1644 bl. 340, Poëzy 1650 bl. 500, op n°. 300 en Poëzy 1682 II bl. 381.

b. Het versje, beginnende: «Tooneelspel quam in 't licht», is afgedrukt, behalve in n°. 237 en vlg. in Versch. ged. 1644 bl. 340, Poëzy 1600 bl. 500, op n°. 299 en Poëzy 1682 II bl. 381.

c. Het versje, beginnende: «Het spel heeft», komt voor, behalve in n°. 237 en vlg. in Versch. ged. 1644 bl. 340, Poëzy 1650 bl. 500 en Poëzy 1682 II bl. 381.

d. Het versje, beginnende: «De Byen storten» vindt men, behalve in n°. 237 en vgl. in Versch. ged. 1644 bl. 340, Poëzy 1650 bl. 500 en Poëzy 1682 II bl. 381.

e. Het versje, beginnende: «Twee vaten heeft Jupijn», komt voor in Versch. ged. 1644 bl. 341, Poëzy 1650 bl. 501, op n°. 298 en Poëzy 1682 II bl. 381.

f. Het versje, beginnende: «Gezegent is dat lant» is afgedrukt in Versch. ged. 1644 bl. 341, Poëzy 1650 bl. 501 en Poëzy 1682 II bl. 382.

g. Het versje, beginnende: «Hetzy ghy speelt» in Versch. ged. 1644 bl. 341, Poëzy 1650 bl.

501, op n°. 300 en Poëzy 1682 II bl. 381. v. L. III bl. 320; v. Vl. I bl. 333.

Op den nieuwen Schouwburgh. Aen den Raedsheer Nikolaes van Kampen.

Zie boven bl. 58 n°. 236 en noot 3. v. L. III bl. 335; v. Vl. I bl. 333.

Waerschouwing.

Zie boven bl. 58 n°. 236 en noot 3. v. L. III bl. 320; v. Vl. I bl. 333.

November. Geluck op het Huwelijck vande Heer Michiel Pompe ende Adriana van Beveren.

Zie boven bl. 68 n°. 301 en noot 1 op bl. 69. v. L. III bl. 303; v. Vl. I bl. 330.

Als Gijsbert (*sic*) van Amstel belet wierd gespeelt te werden, door N. N. een Akenaar.

In Bloemkrans van Versch. ged. (1659) bl. 50, Poëzy 1660 bl. 480 en met het opschrift: «Op N. N. een Akenaer, Die 't speelen van zeeker Treurspel belette», in Poëzy 1682 II bl. 392.

v. L. X bl. 351 op 1664?; v. Vl. II bl. 434 op 1658?

Zege-zang ter eere van Gillis van Vinckenroy, Burgemeester, Twaelfman, en Keizer van den edelen Kruisboge.

In Poesy 1647 A en B bl. 103, Poëzy 1650 bl. 247, Poëzy 1660 bl. 110, en Poëzy 1682 I bl. 357.

v. L. III bl. 283 op 1636; v. Vl. I bl. 332.

1638.

Januari. Klaghte over Cornelia Vos. Aen de zelve.

Zie boven bl. 69 n°. 302 en noot 2. v. L. III bl. 177; v. Vl. I bl. 354.

April. Ter eeuwige gedachtenisse van Raatsheer Nikolaas van Kampen, Stichter des Schouburghs, in den jare 1637.

In Versch. ged. 1644 bl. 137, Poëzy 1650 bl. 186, op de gravure onder n°. 300 beschreven, en Poëzy 1682 II bl. 380.

v. L. III bl. 313 op November 1637; v. Vl. I bl. 333 met een vraagteeken.

Mei. Bruiloftlied, voor Guglielmo Bartelotti van den Heuvel, en Jakoba van Erp.

In Versch. ged. 1644 bl. 277, Poëzy 1650 bl. 377 en Poëzy 1682 I bl. 713.

Zij ondertrouwden 5 Mei 1638 te Amsterdam.

v. L. II bl. 654 op 1627; v. Vl. I bl. 297 op 1632.

September. Op de blyde inkomste van Maria de Medicis, t' Amsterdam.

a. Op de Koninginne en de stad. (v. L. III bl. 447, v. Vl. I. 358).

Komt het eerst voor op bl. 3 van: «Blyde | inkomst | der allerdoorlughtighste | Koninginne | Maria de Medecis, | t' Amsterdam. Vertaelt uit het Latijn des hooghgeleerden heeren | Kasper van Baerle, | Professor in de doorluchtige Schole | der gemelde Koopstede. | *Vignet: wapen van Amsterdam.* | t' Amsterdam, | By Johan en Cornelis Blaev, | CIƆ IƆC XXXIX». (XII) en (76) blz. folio. De voorrede is gedateerd 20 van Wijnmaand. 1638.

Daarna in: «Caspar van Baerles | Oratien, | en Blyde inkomst | van | Maria de Medicis. | Uyt het Latijn vertaalt. | *Vignet.* | t' Amsterdam, | By Jan van Duisburgh, ... In 't jaer M. DC. LXII», 8°., in welken herdruk ook alle volgende gedichten te vinden zijn.

Verder in Versch. ged. 1644 bl. 137, Poëzy 1650 bl. 127 en Poëzy 1682 I bl. 162.

b. Op de Vertooning des huwelijcx van Henrick de IV en Maria de Medecis. (v. L. III 445).

In van Baerle bl. 20, Versch. ged. 1644 bl. 138, Poëzy 1650 bl. 128 en Poëzy 1682 I bl. 163.

c. Op Berecynthia. (v. L. III 446).

In van Baerle bl. 31, en met den titel «Op de Vertooninge van Berecynthia» in Versch. ged. 1644 bl. 138, Poëzy 1650 bl. 128 en Poëzy 1682 I bl. 163.

d. Op het Oost Indisch huis. (v. L. III 448).

In van Baerle, bl. 39, Versch. ged. 1644 bl. 139, Poëzy 1650 bl. 129 en Poëzy 1682 I bl. 164.

e. Op het gerecht der Oost Indische koopmanschappen voor 's Konings Moeder aengerecht. (v. L. III 449).

In van Baerle bl. 42, Versch. ged. 1644 bl. 140, Poëzy 1650 bl. 130 en Poëzy 1682 I bl. 165.

f. Op Amsterdam. (v. L. III bl. 451).

In van Baerle bl. 51, Versch. ged. 1644 bl. 140, Poëzy 1650 bl. 130 en Poëzy 1682 I bl. 166.

g. Op den Slangen Staf van Mercurius. (v. L. III 451.)

In van Baerle bl. 52, Versch. ged. 1644 bl. 140, Poëzy 1650 bl. 130, en Poëzy 1682 I bl. 166.

h. Een schoone Maeghd, uitbeeldende Amsterdam, verwellekomde de Koningin met deze vaersen. (v. L. III 450.)

Afzonderlijk uitgegeven, zie boven bl. 69, n°. 303.

In van Baerle bl. 53, Versch. ged. 1644 bl. 141, Poëzy 1650 bl. 131 en Poëzy 1682 I bl. 166

i. Op Neptun, Merkuur, en d' Amsterdamsche Maeghd, die de Koningin, op het Rockin ontmoeten en begroeten. (v. L. III 450).
In van Baerle bl. 53, Versch. ged. 1644 bl. 141, Poëzy 1650 bl. 131 en Poëzy 1682 I bl. 166.
k. Op het huwelijck van Francois van Medecis, groot Hartogh van Toskanen, en Joanna van Oostenryck, Keizer Ferdinands Dochter. (v. L. III 452.)
In van Baerle bl. 56, Versch. ged. 1644 bl. 142, Poëzy 1650 bl. 132 en Poëzy 1682 I bl. 167.
l. Op de schenckagie der Keizerlycke Wapenkroon. (v. L. III 453).
In van Baerle bl. 57, Versch. ged. 1644 bl. 142, Poëzy 1650 bl. 132 en Poëzy 1682 I bl. 168.
m. Op de Vertooningen van den Rycxkloot van Vranckrijck, onder Henrick de III gescheurt, door Henrick de IV geheelt en herstelt. (v. L. III 454).
In van Baerle bl. 61, Versch. ged. 1644 bl. 143, Poëzy 1650 bl. 133 en Poëzy 1682 I bl. 168.
n. Een Oost Indisch schip, dat de Koningin na haren naam noemde, enz. (v. L. III 455).
In van Baerle bl. 65, Versch. ged. 1644 bl. 143, Poëzy 1650 bl. 133 en Poëzy 1682 I bl. 170.
o. Op de afbeelding van de Koningin. (v. L. III 457).
In van Baerle bl. 70, Versch. ged. 1644 bl. 144, Poëzy 1650 bl. 134 en Poëzy 1682 I bl. 170.
p. Op de geboorte des Dolfijns, gevallen juist ten zelven dage, en op die uure, toen Maria de Medecis, uit Amsterdam vertrock. (v. L. III 466).
In van Baerle bl. 76, Versch. ged. 1644 bl 144, Poëzy 1650 bl. 135 en Poëzy 1682 I bl. 170.

October. Op den Heer Jacob de Graef, Heer van Polsbroeck, Burgemeester van Amsterdam.

In Versch. ged. 1644 bl. 317, in de Voorrede van Brandt voor zijn «Op het sluiten der eeuwige vrede» in den *Olyfkrans der Vrede* (1649), bl. 187—257 (herdrukt in zijn *Gedichten*, te Rotterdam bij J. Naeranus uitgegeven). Verder in Poëzy 1650 bl. 478 en Poëzy 1682 II bl. 74.
v. L. III bl. 467; v. Vl. I bl. 360.

October. Op Kornelis Gysbertz. Plemp, Licentiaet in de Rechten.

In Versch. ged. 1644 bl. 320, Poëzy 1650 bl. 471 en Poëzy 1682 II bl. 77.
v. L. III bl. 471; v. Vl. I bl. 361.

Op het Corporaalschap des Heeren van Swieten, op de Doelen, geschildert door Sandrart.

In Versch. ged. 1644 bl. 337, Poëzy 1650 bl. 510 en Poëzy 1682 II bl. 332.
v. L. III bl. 457; v. Vl. I bl. 360.

Rozemont, treurspel.

Dit fragment komt voor achter de *Maeghden* (zie n°. 314) en *Gebroeders* (n°. 324) en in Poëzy 1682 II bl. 564.
v. L. III bl. 476; v. Vl. I bl. 362.

Op (d' afbeelding van) Henrick Meurs.

Zie boven bl. 69 n°. 304 en noot 3.
v. L. III bl. 160 op 1632; v. Vl. I bl. 299 op 1632?

1639.

(*Februari*). Aanmerkingen op Huygens' Daghwerck.

Eerst uitgegeven door Dr. Th. Jorissen in de *Verslagen en Mededeelingen der Koninklijke Akademie*, 2e reeks III bl. 234, daarna door mij in *Oud-Holland*, II bl. 296.

April. Uitvaart van Jakob Baeck, Licentiaet in de Rechten. Aan Nikolaes van der Haes, out Professor.

In Versch. ged. 1644 bl. 311, Poëzy 1650 bl. 471, en Poëzy 1682 II bl. 34.
v. L. III bl. 313 op October 1637; v. Vl. I bl. 329 op 1637.

Mei 19. Elektra van Sophokles. Treurspel.

Zie boven bl. 69 n°. 305—310.
De tweeregelige aanhaling uit Virgilius in de opdracht is ook afgedrukt in Poëzy 1682 II bl. 592.
v. L. III bl. 481; v. Vl. I bl. 363.

Maeghden. Treurspel.

Zie boven bl. 70 n°. 311—319 en noot.
v. L. III bl. 547; v. Vl. I bl. 379.

September 9. Brief aan de Groot.

Het Hs. van dezen brief komt bij v. Lennep gefacsimileerd voor en is thans in de Universiteits-bibliotheek te Leiden [1]).
v. L. III bl. 545; v. Vl. I bl. 397.

November 29. Gebroeders. Treurspel.

Zie boven bl. 71 n°. 321—330 en noot [2]).
Van de citaten in de opdracht vindt men het eerste, beginnende: «Leert rechtvaerdigheidt» ook afgedrukt met het opschrift: «Uit Virgiel» in Poesy 1647 A en B bl. 83, Poëzy 1650 bl. 474, Poëzy 1660 bl. 89 en Poëzy 1682 II bl. 594.
Het tweede, beginnende: «'t Zy wat nakomeling», in Poëzy 1650 bl 474 en Poëzy 1682 II bl. 594.

---

[1]) *Oud-Holland*, II bl. 298.
[2]) Zie over het Hs. van enkele gedeelten *Oud-Holland*, II bl. 299.

Het derde, beginnende: «Hier beschreit men», met het opschrift: «Op een droeve Schouburg», in Poesy 1647 A en B bl. 83, in Poëzy 1660 bl. 88, en met het opschrift: «Uit Virgilius» in Poëzy 1650 bl. 474 en Poëzy 1682 II bl. 592.

Het vierde, beginnende: «Maar by al even styf», met het opschrift: «Uit Virgiel» in Poesy 1647 A en B bl. 161, Poëzy 1650 bl. 474, Poëzy 166 bl. 174 en Poëzy 1682 II bl. 593.

v. L. III bl. 629; v. Vl. I bl. 398.

November. De feest van den Heere Directeur Hillebrand Bentes, en Joffrouwe Katharine Baeck.

In Versch. ged. 1644 bl. 267, Poëzy 1650 bl. 367 en Poëzy 1682 I bl. 658.

Zij ondertrouwden 18 November 1639 te Amsterdam.

v. L. III bl. 315 op 1637; v. Vl. I bl. 331 op 1637.

Ridderlyck bancket voor Heer Adam van Lochorst, Ridder, Heer van de Lier, en Joffer Cornelia Paauw, eenige Dochter van Heer Michiel Paauw, Ridder van Sint Marco, Heer van Achtienhoeven, etc.

Zie boven bl. 73 n°. 331 en noot 1.

v. L. IV bl. 32 op 1640; v. Vl. I bl. 456 op 1641.

Op (de schryfkunst van) Henrick Meurs.

Zie boven bl. 73 n°. 332 en noot.

v. L. III bl. 159 op 1632; v. Vl. I bl. 298 op 1632?

Op Judith Cotermans, huisvrouw van Henrick Meurs.

Zie boven bl. 72 n°. 333 en noot.

v. L. III bl. 160 op 1632; v. Vl. I bl. 299 op 1632?

1640.

Maart. (Grafschrift) op Johanna Vossius.

In Versch. ged. 1644 bl. 319, Poëzy 1650 bl. 480 en Poëzy 1682 II bl. 85.

v. L. III bl. 179; v. Vl. I bl. 419.

Maart. Op Geeraert Vossius, den jonge.

In Versch. ged. 1644 bl. 319, Poëzy 1650 bl. 471 en Poëzy 1682 II bl. 76.

v. L. III bl. 179; v. Vl. I bl. 419.

October 11. Joseph in Dothan. Treurspel.

Zie boven bl. 73 n°. 334—354.

Het gedichtje in de opdracht, beginnende: «Gy kunt», is ook afgedrukt in Poëzy 1682 II bl. 594.

v. L. III bl. 727; v. Vl. I bl. 422.

October 23. Joseph in Egypten. Treurspel.

Zie boven bl. 76 n°. 355—370 en noot.

Behalve de in noot 1 aangehaalde plaatsen, vindt men het versje, beginnende: «Hy schelt my» (v. L. III bl. 804) met het opschrift: «Venus in den Hippolytus van Euripides»» in Poëzy 1682 II bl. 591 en het versje, beginnende: «'k Vervloek, verwensch», (v. L. III bl. 804) met het opschrift: «Hippolitus in Senekaes treurspel» in Poëzy 1682 II bl. 596.

v. L. III bl. 801; v. Vl. I bl. 440.

October. De Heunigh-korff, van Dirck Kasteleyn en Elisabeth de Vries.

Komt voor op bl. 3 en 4 van: «Rympjes | Aen de | jeught; | Genoot op de Feest van | Dirck Kasteleyn, | En | Elisabeth de Vries. | In Echt gebonden den 21 October 1640. | In Amsterdam. | *Vignet*. | t'Amsterdam, voor Denijs Verschueren, Boeckverkooper op | de Nieuwen Dijck, inde Biestkens Bybel. 1640.», 32 blz. 16°. oblong. Op de laatste bladzijde leest men: «t' Amsterdam, Gedruckt by Dominicus vander Stichel, woonende | op de Lauweriers-Graft. 1640».

Vondels gedicht heeft hier een eenigszins anderen tekst en is onderteekend: *Slickt zoetjens*. Behalve Vondels sonnet vindt men er nog een aantal gedichten in.

Vervolgens komt het voor in Versch. ged. 1644 bl. 367; hier zijn, evenals op alle volgende plaatsen, de namen van Bruid en Bruidegom weggelaten. Daarna op bl. 304 van: «t' Amsteldams | Minne-Beeckie, | . . | Den sevende Druck. | t'Amsterdam by Paulus Matthysz gedruckt. | Voor Joost Hartgers . . . Anno 1645».

Verder in Poëzy 1650 bl. 530 en Poëzy 1682 II bl. 461.

v. L. III bl. 470 op 1638; v. Vl. I bl. 362 na 1638 met een vraagteeken.

Op Cornelis Anslo.

In Versch. ged. 1644 bl. 136, Poëzy 1650 bl. 191 en Poëzy 1682 I bl. 578 [1]).

v. L. III bl. 170 op 1632; v. Vl. I bl. 298 op 1632?

1641.

April. Danckoffer aen den magistraet

[1]) Zie C. Vosmaer, *Rembrandt, sa vie et ses oeuvres*, 2°. *Ed.* bl. 522 en 524.

In de Albertina te Weenen vond de Vries een portret van Anslo door Rembrandt in rood krijt, geteekend: *Rembrandt f 1640* en met het vers van Vondel er onder.

van Amsterdam, na het spelen van de Gebroeders in den Schouburgh.

Zie boven bl. 79 n°. 373 en noot 1.
v. L. III bl. 709 op Januari 1640; v. Vl. I bl. 417.

(Op het Treurspel der) Gebroeders.

Zie boven bl. 79 n°. 372 en noot 2.
v. L. III bl. 648; v. Vl. I bl. 400 op 1633.

Mei. Grafnaelt voor 's Konings Stadthouder in Yrlandt.

Zie boven bl. 79 n°. 371 en noot 1.
v. L. IV bl. 112; v. Vl. I bl. 475.

Op den Graef van Straffort, Onderkoningk van Yrland.

In Versch. ged. 1644 bl. 316, Poëzy 1650 bl. 477 en Poëzy 1682 II bl. 73.
v. L. IV bl. 114; v. Vl. I bl. 476.

Peter en Pauwels. Treurspel.

Zie boven bl. 79 n°. 374—382 en noot.
v. L. IV bl. 41; v. Vl. I bl. 459.

Aen den leeuw van Hollant.

Zie boven bl. 81 n°. 383—385 en noot.
v. L. IV bl. 368 op 1642; v. Vl. I bl. 446 op 1642.

Op den Koperen duim van 't beelt des hertogen van Alba, enz.

Alleen in Poëzy 1682 II bl. 575 met een sterretje in den «Bladtwyzer».
v. L. III bl. 270 op 1636; v. Vl. I bl. 419 op 1640?

1642.

April. Op de Zangkunst van den Heere Joan Albert Ban.

Komt voor in het voorwerk van: «Zangh-bloemzel | Van | Ioan Albert Ban | Haerlemmer | Dat is, | Staeltjes van den zinroerenden zangh: | Met dry stemmen, en den Gemeene-Grondtstem.| Neffens een kort Zangh-bericht,| Ten dienste van alle Vaderlandtsche Zangh-lievers. | Hoogh-stem. | *Vignet.* | t' Amsterdam, by Paulus Matthysz. | Voor Louys Elzevier op 't Water, inden Olm-boom. 1642». 4°. De opdracht van dit boek aan C. Huygens is gedateerd 1 Mei 1642.
Verder met gewijzigden tekst in Versch. ged. 1644 bl. 226, Poëzy 1650 bl. 328 en Poëzy 1682 II bl. 470.
v. L. II bl. 160 op 1623; v. Vl. I bl. 154 op 1623?

Mei. Henriette Marie t' Amsterdam.

Zie boven bl. 81 n°. 386 en noot 1.
v. L. IV bl. 124; v. Vl. I bl. 477.

Mei. De Hymen van Oranje en Britanje.

Zie boven bl. 82 n°. 387 en noot 2.
v. L. IV bl. 143; v. Vl. I bl. 481.

Aen de Hofsteê van Laurens Baeck, toen Baerle haer met zijn vaerzen eerde.

In Versch. ged. 1644 bl. 194, Poëzy 1650 bl. 214 en Poëzy 1682 I bl. 334.
Vervolgens mededeeling van Dr. J. A. Worp is het gedicht van van Baerle (v. L. III bl. 164), dat de aanleiding voor Vondels ontboezeming geweest is, in Hs. gedateerd 22 Juli 1642.
v. L. III bl. 168 op 1632; v. Vl. I bl. 296 op 1632?

October. Aen den Heer Mattheus Vossius, Historischryver van Hollant en Zeelant, op zyn huwelyck, met Jongkvrouw Johanna van Veen.

Zie boven bl. 82 n°. 388 en noot 3.
v. L. IV bl. 372; v. Vl. I bl. 483.

Publius Ovidius Nazoos Heldinne-brieven, vertaelt door J. van den Vondel.

Zie boven bl. 82 n°. 389 en 390.
Het Hs., door D. van Hoogstraten voor deze uitgave gebruikt, is thans in de Universiteits-bibliotheek te Leiden; zie *Oud-Holland* II bl. 17.
v. L. IV bl. 159; v. Vl. I bl. 484.

Brieven der Heilige Maeghden, martelaressen.

Zie boven bl. 82 n°. 391—394 en noot.
v. L. IV bl. 279; v. Vl. I bl. 518.

Op het Pater Noster des zaligen Vaders en Apostels van Oost Indien, Francois Xaveer.

In Versch. ged. 1644 bl. 223, Poëzy 1650 bl. 308 en Poëzy 1682 I bl. 469.
v. L. IV bl. 364 op Juli 1642; v. Vl. I bl. 545.

1643.

Juli. Op de bruiloft van Cornelis le Blon, Getrouwt met Jongkvrouw Elizabeth van den Kerckhove.

Zie boven bl. 83 n°. 396 en noot 1.
v. L. III bl. 185 op 1633; v. Vl. I bl. 307 op 1635.

Augustus. Op den Heer Diedrick de Vlaming van Outshoren, Heer

van Outshoren, Burgemeester van Amsterdam.

In Versch. ged. 1644 bl. 318, Poëzy 1650 bl. 479 en Poëzy 1682 II bl. 74.
v. L. IV bl. 369 op 1642; v. Vl. I bl. 483 op 1642.

Aen de Beurs van Amsterdam.

Zie boven bl. 83 n°. 397 en 398 en noot 2.
v. L. IV bl. 22 op 1640; v. Vl. I bl. 476 op 1641?

Aen de Beurs van Amsterdam.

In Versch. ged. 1644 bl. 218, Poëzy 1650 bl. 236, en Poëzy 1682 I bl. 352.
v. L. IV bl. 24 op 1640; v. Vl. I bl. 476 op 1641?

Op de schildery van mejoffer Anna Wymers.

In Hollantsche Parnas 1660 bl. 146 en Poëzy 1682 I bl. 602.
v. L. V bl. 770 op 1648; v. Vl. I bl. 29 op 1649?

1644.

Maart. Vondel aen zynen afwezenden vrient.

In Versch. ged. 1644 bl. 405, verkort in het voorwerk van Poëzy 1650 en in het voorwerk van Poëzy 1682 I
v. L. IV bl. 416; v. Vl. I bl. 547.

September 16. Brief van Vondel aan C. Huygens.

Voor het eerst naar het Hs. afgedrukt door mijn vriend de Vries in *De(n) Nederlandsche(n) Spectator* van 10 Mei 1879; daarna door mij met facsimile in *Oud-Holland* II bl. 24. Zie ook J. Dyserinck *Vondels sterfdag*, bl. 45.

Klaghte over de weerspannelingen in Groot Britanje.

Zie boven bl. 84 n°. 399—401 en noot.
v. L. IV bl. 388 op 1643; v. Vl. I bl. 547.

Morgenwecker der Sabbatisten.

Zie boven bl. 84 n°. 402 en noot.
v. L. IV bl. 391; v. Vl. I bl. 548.

Het radt van avonturen.

Zie boven bl. 84 n°. 403 en noot.
v. L. IV bl. 395; v. Vl. I bl. 549.

Olyftack van Zyne Heiligheid Innocent den tiende.

Zie boven bl. 84 n°. 404.
Afgedrukt in: «Der Poëten Vegtschool» (1645), bl. 4, in Poesy 1647 A en B bl. 116, Poëzy 1650 bl. 297, Poëzy 1660 bl. 124 en Poëzy 1682 I bl. 459.
v. L. IV bl. 411; v. Vl. I bl. 554.

Mundus vult decipi.

In Poesy 1647 A en B bl. 94, Poëzy 1660 bl. 100 en Poëzy 1682 II bl. 220.
v. L. IV bl. 396; v. Vl. I bl. 551.

Aen den Edelen Heer Francois Junius Fz. Op den Wetsteen der Vernuften.

Dit gedicht komt voor in het eerste deel van J. de Brune's *Wetsteen der Vernuften*, «t' Aemsteldam, By Jacob Lescaille, op d' oude Heeregraft, by de Heysteegh. CIↃ IↃC XLIV» verschenen; ook in de volgende uitgaven.
Afgedrukt in Versch. ged. 1644 bl. 227, Poëzy 1650 bl. 241 en Poëzy 1682 II bl. 241.
v. Vl. V bl. 4 op 1645; v. Vl. I bl. 546 op 1643.

Aen den Heer Joachim van Wickevort, Ridder. Agent van hare Hoogheit van Hessen.

In den eersten druk van de Brune's *Jock en Ernst*, in 1644 «t' Amsterdam by Jacob Aertsz Colom» verschenen, vindt men dit gedicht niet. Daar het in Versch. ged. 1644 voorkomt, moet het gedicht in dit jaar vervaardigd zijn.
Komt voor in Versch. ged. 1644 bl. 228, Poëzy 1650 bl. 243 en Poëzy 1682 II bl. 243.
v. L. VI bl. 35 op 1649; v. Vl. I bl. 546 op 1643?

1645.

Januari. Klaghte over het veronghelucken der Kercke van Sinte Katharina, t' Amsterdam.

Zie boven bl. 84 n°. 405 en 406 en noot.
v. L. IV bl. 422; v. Vl. I bl. 555.

Juli. Bruylofts-zang aen den E. Bruydegom, Nikolaes Pankras, ende sijne E. Bruydt, Petronelle de Waert.

In Poesy 1647 A en B bl. 114, Poëzy 1650 bl. 396, Poëzy 1660 bl. 122 en Poëzy 1682 I bl. 681.
Zij ondertrouwden 4 Juli 1645 te Amsterdam.
v. L. IV bl. 20 op 1640; v. Vl. I bl. 458 op 1641.

(*Juli*). Danckdicht aen Boreas, die zijn Excellentie Huigh de Groot t' Amsterdam een poos ophielt.

Zie boven bl. 85 n°. 407. De noot is daar weggevallen; zij was aldus: Afgedrukt in Poesy

1647 A en B bl. 72; Poëzy 1650 bl. 244, Poëzy 1660 bl. 75 en Poëzy 1682 I bl. 355.
v. L. IV bl. 626; v. Vl. I bl. 607.

(*Juli*). Op het vertreck zijner Excellentie.

Zie boven bl. 85 n°. 407 en noot 1.
v. L. IV bl. 628; v. Vl. I bl. 607.

Augustus 3. Aen Jakob Heiblok.

Werd gescheven in het Album amicorum van J. Heiblocq, dat thans in het bezit is van mevr. de wed. Mr. J. Kneppelhout; zie het facsimile in *Oud-Holland* II bl. 30. Het werd het eerst gedrukt op bl. 238 van «Jacobi Heiblocq Amstelaedamensis Farrago Latino-Belgica Of Mengelmoes van Latijnsche en Duitsche gedichten ... t' Amsteldam, By Pieter van den Berge, ... 1662», 8°. en daarna in Poëzy 1682 II bl. 585, met een sterretje in den «Bladtwyzer».
v. L. IV bl. 757; v. Vl. I bl. 610.

September. Uitvaert van zijn Excellentie.

Zie boven bl. 85 n°. 408 en noot 2.
v. L. IV bl. 630; v. Vl. I bl. 607.

(*September*). Op den Heer Hugo de Groot.

In Poesy 1647 A en B. bl. 77, Poëzy 1660 bl. 81 en Poëzy 1682 II bl. 76.
v. L. IV bl. 632 op Juni 1645; v. Vl. I bl. 608.

October. Altaer-geheimenissen.

Zie boven bl. 85 n°. 410—416 en noot 1—3.
v. L. IV bl. 455; v. Vl. I bl. 562.

(*October*). Lyckzangk over Herman van der Pol, raet en out schepen t' Amsterdam.

Zie boven bl. 87 n°. 418 en noot.
v. L. IV bl. 747; v. Vl. I bl. 610.

October. Grafschrift.

Zie boven bl. 87 n°. 418 en noot.
v. L. IV bl. 749; v. Vl. I bl. 611.

Eeuwgety der Heilige Stede, t' Amsterdam.

Werd het eerst gedrukt achter *Altaergeheimenissen* (1645) bl. 162 (n°. 410—416).
Zie bl. 85 n°. 410 en noot 2.
v. L. IV bl. 440 op April 1645; v. Vl. I bl. 559.

Kenteken des afvals.

Zie boven bl. 85 n°. 410 en noot 3.
v. L. IV bl. 432 op Februari 1645; v. Vl. I bl. 558.

Schilt des Geloofs.

In «Der Poëten Vegtschool» (1645) bl. 26, Poesy 1647 A en B bl. 129, Poëzy 1660 bl. 139 en Poëzy 1682 II bl. 683, met het jaartal MDCCXLV (*sic*) onder de «Oude rymen».
v. L. IV bl. 449 op April 1645; v. Vl. I bl. 561.

Bevestiginge door den Magistraet van Amsterdam.

In «Der Poëten Vegtschool» (1645) bl. 26, Poesy 1647 A en B bl. 129, Poëzy 1660 bl. 140 en Poëzy 1682 II bl. 683, onder de «Oude rymen».
v. L. IV bl. 350 op April 1645; v. Vl. I bl. 561.

Grotius testament.

Zie boven bl. 85 n°. 409.
v. L. IV bl. 635; v. Vl. I bl. 608.

Danckoffer aen Jakob, aertsbisschop van Mechele; toen het zyn Doorluchtigheit beliefde myne Altaergeheimenissen te erkennen.

In Hollantsche Parnas 1660 bl. 355 en Poëzy 1682 II bl. 114.
v. L. IV bl. 618 op November 1645; v. Vl. I bl. 601.

De druckkunst. Aen Balthasar Moerentorf.

Zie boven bl. 86 n°. 417 en noot.
v, L. II bl. 293 op 1625; v. Vl. I bl. 186 op 1625?

Aen den Lasteraer van wylen den Konincklycken Gezant Huigh de Groot.

Zie boven bl. 87 n°. 419 en 420 en noot.
v. L. V bl. 427 op 1646; v. Vl. I bl. 610 op 1645?

Geluck aen Louyze Maria, Koningin van Polen en Sweden, Hertogin van Mantua en Nevers.

In Poesy 1647 A en B bl. 117, Poëzy 1650 bl. 152, Poëzy 1660 bl. 126 en Poëzy 1682 I bl. 188.
v. L. IV bl. 750; v. Vl. I bl. 611.

By-schriften op d' Afbeeldinge van de Koninglijcke Bruit van Polen (4 gedichten).

In Poesy 1647 A en B bl. 121, Poëzy 1650 bl. 180, Poëzy 1660 bl. 130 en Poëzy 1682 I bl. 597.
v. L. IV bl. 755 op December 1645; v. Vl. I bl. 612.

Op 's Konings afbeeldinge.

In Poesy 1647 A en B bl. 122, Poëzy 1650 bl. 179, Poëzy 1660 bl. 131 en Poëzy 1682 I bl.

546. In Poëzy 1650 en 1682 met het opschrift: «Op Uladislaus, koning van Polen en Zweden».
v. L. IV bl. 756 op December 1645; v. Vl. I bl. 612.

Aen de Heeren Gezanten.

In Poesy 1647 A en B bl. 122, Poëzy 1650 bl. 155, Poëzy 1660 bl. 132 en Poëzy 1682 I bl. 192.
v. L. IV bl. 754 op December 1645; v. Vl. I bl. 612.

1646.

Juli. Publius Virgilius Maroos Wercken.

Zie boven bl. 87 n°. 421—429.
De gedichten, boven elk boek geplaatst, zijn met het opschrift: «Kort inhoudt van P. Virgilius Maro» herdrukt in Poëzy 1650 bl. 487 en Poëzy 1682 II bl. 553.
v. L. V bl. 9; v. Vl. I bl. 613.

Juli 21. Brief aan C. Huygens.

Komt in facsimile voor bij van Lennep; zie over het Hs. *Oud-Holland* II bl. 32.
v. L. V bl. 421; v. Vl. I bl. 733.

Juli 21. Brietje aan Juffr. C. Zueria.

Komt in facsimile voor bij van Lennep; zie over het Hs. *Oud-Holland* II bl. 32.
v. L. V bl. 422.

Juli 26. Brief aan P. C. Hooft.

In facsimile bij van Lennep; zie over het Hs. *Oud-Holland* II bl. 33.
v. L. V bl. 426.

(*December*). De Kleefsche hofzwaen.

Zie boven bl. 90 n°. 440 en noot.
v. L. V bl. 535; v. Vl. I bl. 761.

Maria Stuart of gemartelde Majesteit, treurspel.

Zie boven bl. 89 n°. 431—439 en noot.
v. L. V bl. 431; v. Vl. I bl. 733.

Bijschrift op d' afbeeldinge van Koningin Maria Stuart.

Het eerst gedrukt in de verschillende uitgaven van het treurspel (n°. 431—439).
v. L. V bl. 430; v. Vl. I bl. 752.

Gulden jaer van den Heer Joan de Witte, Rechts-geleerde.

In Poesy 1647 A en B bl. 158, Poëzy 1660 bl. 171 en Poëzy 1682 II bl. 103, alle met het jaartal cIↃ IↃC XLVI er onder.
v. L. V bl. 516; v. Vl. I bl. 759.

Aen de Joffers Katharyne en Anna Hinlopen in het Goy.

In Poëzy 1650 bl. 270 en Poëzy 1682 II bl. 127.
Dat dit gedicht op dit jaar behoort geplaatst te worden, blijkt m. i. uit vs. 24 en 25.
v. L. VI bl. 173 op 1653; v. Vl. II bl. 73 op 1653?

1647.

Augustus. De getemde Mars.

Zie boven bl. 90 n°. 441 en 442 en noot.
v. L. V bl. 573 op Februari 1648; v. Vl. II bl. 1 op 1648.

November. Geboortezang aen Gregorius Thaumaturgus, mynen geboorteheiligh.

Te vinden achter *Salomon* (zie boven bl. 93 n°. 458) met het jaartal MDCXLVII en de spreuk: *Justus ex fide vivit* er onder, daarna in Poëzy 1650 bl. 319 en Poëzy 1682 II bl. 87 (met het jaartal MDCXLVII).
v. L. V bl. 560; v. Vl. I bl. 764.

Afzetsel der koningklycke printe.

Zie boven bl. 91 n°. 443.
v. L. IV bl. 389 op 1644; v. Vl. I bl. 551 op 1644.

De Leeuwendalers. Lantspel.

Zie boven bl. 91 n°. 444—454, en noot.
Van de gedichtjes in de opdracht vindt men het tweede, beginnende: «O Maetelief», enz., met het opschrift: «Op d' eeuwige vrede geslooten in den Jaere 1648. Uit Virgiels eerste herderskout» in Poëzy 1682 II bl 591; het derde, beginnende: «Een innevloeiend Geest», enz. in Poëzy 1682 II bl. 594 en het vierde, beginnende: «Al wat gy ziet», enz. in Poëzy 1650 bl. 476 en Poëzy 1682 II bl. 597.
v. L. V bl. 591 op Maart 1648; v. Vl. II bl. 4 op 1648.

Herderskout tusschen Melibeus en Tityr.

Achter *Leeuwendalers* en in Poëzy 1682 II bl. 535.
v. L. V bl. 631 op Maart 1648; v. Vl. II bl. 26 op 1648.

1648.

Januari. Lyckzang over den Heer Kasper van Baerle, Professor t' Amsterdam.

Zie boven bl. 93 n°. 456 en noot.
v. L. V bl. 694; v. Vl. II bl. 1.

Vredezang onder de Regeeringe

der Heeren Geeraert Schaep, Garbrant Pankras, Kornelis de Graef, Wouter Valckenier, Burgemeesteren t' Amsterdam.

In *Getemde Mars* (n°. 442) bl. 9, in *Olyfkrans des Vrede* (1649) bl. 137, Poëzy 1650 bl. 258 en Poëzy 1682 I bl. 369.
v. L. II bl. 585 op Februari 1648; v. Vl. II bl. 3.

Op de Vrede, onder de glazen in de Oude Kerk.

Alleen in Poëzy 1682 II bl. 331 met sterretje in den «Bladtwyzer».
v. L. V bl. 589; v. Vl. II bl. 4.

October. Bouwzang.

Zie boven bl. 93 n°. 457.
v. L. V bl. 777; v. Vl. I bl. 28.

Tytdicht.

Komt het eerst voor op de plano onder n°. 457 beschreven, daarna in *Olyfkrans der Vrede* (1649) bl. 394, Poëzy 1650 bl. 264 en Poëzy 1682 II bl. 307.
v. L. V bl. 776; v. Vl. II bl. 27.

October. Op den weledelen Heer Jakob de Graef, Jongkheer van Zuidtpolsbroek.

Alleen in Poëzy 1682 II bl. 553, zonder sterretje in den «Bladtwyzer».
v. L. V bl. 781; v. Vl. II bl. 28.

December. Op Kataryne Baeck, gemalin van Directeur Hillebrandt Bentes. (Grafschrift).

In Poëzy 1650 bl. 480 en Poëzy 1682 II bl. 84.
v. L. III bl. 318 op 1640?; v. Vl. I 419 met een vraagteeken op 1640.

Salomon. Treurspel.

Zie boven bl. 92 n°. 458—464.
v. L. V bl. 697; v. Vl. I bl. 31.

Op den heer Theodoor Velius.

Wordt gevonden onder het door T. Matham gegraveerd portret van Velius, dat voorkomt in den «Chroniick van Hoorn,... Oversien, verbetert, en eensdeels op 't nieu beschreven, deur D. Velius... Derde Druck. Tot Hoorn, Gedruckt by Isaac Willemsz,... Anno 1648», 4°.
Daarna in Poëzy 1650 bl. 189 en Poëzy 1682 I bl. 588.
v. L. V bl. 550 op 1647; v. Vl. I bl. 762 op 1646.

1649.

Maart. Op het overlyden van den Heere Geeraert Vossius.

In Verscheyde Nederduytsche Gedichten I 1651 bl. 55 en 1659 bl. 65, Klioos Kraam I 1656 bl. 243, Poëzy 1660 bl. 229 en Poëzy 1682 II bl. 31, met: «Overleden 1649, den 17 van Lentemaent» er onder.
v. L. VI bl. 30; v. Vl. II bl. 49.

Mei. Op het huldigen van den Heere Geeraert Bicker.

In Poëzy 1650 bl. 265, Apollos Harp 1658 bl. 140, Den Herstelden Apollos Harp 1663 bl. 140 en Poëzy 1682 I bl. 375.
v. L. VI bl. 10; v. Vl. II bl. 56.

Mei. Mayboom voor Joan de Wolf en Agnes Block.

Komt voor in den: «Bloemekrans ter bruiloft van den E. Bruidegom Joan de Wolf en d' E. bruyd Agnes Block. Getrouwt den 2 van Bloeimaent des jaers 1649. *Vignet: twee tortelduiven*. t' Amsterdam, by Paulus Matthysz in de Stooffsteegh, gedruckt 1649». 12°. oblong.
Verder in Poëzy 1650 bl. 400 en Poëzy 1682 I bl. 736 met onderschrift: «Getrouwt den 2 van Bloeymaent, MDCXLIX».
v. L. VI bl. 13; v. Vl. II bl. 50.

Mei. Op haren trouwpenning, waer in de Liefde den Wolf en het Lam verbint.

In Poëzy 1650 bl. 403 en Poëzy 1682 II bl. 374.
v. L. VI bl. 24; v. Vl. II bl. 50.

Juni. Jubeljaer des priesterdoms van den Heere Philippus Rovenius.

In Poëzy 1650 bl. 299 en Poëzy 1682 I bl. 460.
v. L. VI bl. 27; v. Vl. II bl. 51.

November. De dootbaer van den Heere Gerbrant Nikolaesz. Pankras, Burgemeester en Raet van Amsterdam.

In Poëzy 1650 bl. 461 en Poëzy 1682 II bl. 21.
v. L. VI bl. 32; v. Vl. II bl. 52.

Danckoffer aen Koningin Kristine.

Zie boven bl. 94 n°. 465 en noot.
v. L. IV bl. 406 op 1644; v. Vl. I bl. 553 op 1644.

Wieroock voor Cornelis en Elizabeth le Blon, toenze door last van hunnen heere vader, den Agent, my de koningklycke keten en medalje

van Koningin Christine om den hals hingen.

Komt het eerst voor in Hollantsche Parnas 1660 bl. 363, daarna in Poëzy 1682 II bl. 116 waar het opschrift luidt: «Wierook voor Kornelis le Blon en zyn' echtgenoot Elizabeth van den Kerkhove».

v. L. IV bl. 405 op 1644; v. Vl. I bl. 554 op 1644.

Op de neerlaegh der Turcksche Vlote.

Zie boven bl. 95 n°. 466 en noot 2.

v. L. VI bl. 39; v. Vl. II bl. 49.

Op den vader-moort in Groot Britanje [1]).

Zie boven bl. 95 n°. 467 en noot 3.

v. L. VI bl. 7 op Februari 1649; v. Vl. II bl. 48.

Op d' Ilias van de Medicis. Aen Michiel Hinlopen, Rechtsgeleerde.

Komt het eerst voor op bl. (9) van «Rampsaligheden | der | verheffinge | van den | huize | van | Medicis. | Beschreeven door den Heer | P. C. Hóóft, Ridder van Sant Mi- | chiel, Drost van Muiden, &c. | *Vignet: wapen der Medicis.* | t' Amsterdam, | By Nikolaas van Ravestein, | op St. Antonis Merkt, 1649.» 8°. en daarna in den herdruk, tegelijk met Hoofts *Henrik de Grote*, in 1661 te Amsterdam, bij Arent Gerritsz van den Heuvel verschenen.

Verder in Poëzy 1650 bl. 267 en Poëzy 1682 I bl. 379.

v. L. IV bl. 49 op Juli 1642; v. Vl. I bl. 482 op 1642.

Op Cosmus de Medicis.

Komt voor onder het portret van Cosmus de Medicis, dat in den zooevengenoemden eersten druk van Hoofts *Rampsaligheden der verheffinge van den huize van Medicis* en in de latere uitgaven gevonden wordt.

Daarna in Poëzy 1650 bl. 182 en Poëzy 1682 I bl. 552.

Niet bij v. L. en v. Vl.

Op den Heer Trezorier Peter Raep.

In Poëzy 1650 bl. 186 [2]) onder de rubriek «Afbeeldingen» en in Poëzy 1682 II bl. 308 met het opschrift: «Op het Weduwen- en Weezenhof van Peter Raep» onder de rubriek «Byschriften op gebouwen».

v. L. V bl. 774 op 1648; v. Vl. II bl. 27 op 1648.

Op de Nederlantsche oorlogen van den doorluchtigen Romain, Famiaen Strada.

Komt voor in het voorwerk van: «Het Tweede Deel | Der | Nederlandsche | oorlogen. | In Latijn beschreven | In Thien Boecken | door | P. Famianus Strada, | Romeyn, | Priester der Societeyt Jesu. | ... | t' Amstelredam, | Gedruckt by Nikolaes van Ravesteyn, | A°. CIↃ IↃC XLIX.» 8°. en in de herdrukken daarvan verschenen: «T'Antwerpen, By Michiel Cnobbaert, M. DC. LXII», en: «Tot Rotterdam, voor Andries van Hoogenhuyze. 1656.

Voor het eerst herdrukt door Mr. A. D. de Vries Az. in *de Dietsche Warande* van 1875 bl. 389. Zie *Oud-Holland* I bl. 19.

1650.

April 25. Aenleidinge ter Nederduitsche dichtkunste.

Zie boven bl. 95 n°. 468 en noot 4.

v. L. VI bl. 44; v. Vl. II bl. 52.

Toets-steen.

In het voorwerk van Poëzy 1650 en in Poëzy 1682 II bl. 684.

v. L. VI bl. 52.

Slotdicht.

In Poëzy 1650 bl. 610 en Poëzy 1682 II bl. 684.

v. L. VI bl. 55; v. Vl. II bl. 55.

Mei. Graf-naeldt van Montrosse.

In Versch. Ned. Gedichten II 1653 bl. 169, Poëzy 1660 bl. 238 en Poëzy 1682 II bl. 11 (met het jaartal MDCL).

v. L. VI bl. 91 op Mei 1651; v. Vl. II bl. 58.

Aen de blokhuizen van Amsterdam.

Zie boven bl. 95 n°. 469 en noot 1.

v. L. VI bl. 62 op November 1650; v. Vl. II bl. 56.

December. Graf-schrift op een musch.

In Bloemkrans van Versch. ged. 1659 bl. 372 en Poëzy 1682 II bl. 82.

v. L. VI bl. 68; v. Vl. II bl. 56.

Byschrift op d' afbeeldinge van den Heere Andries Bicker.

Zie boven bl. 95 n°. 470—472 en noot 2 en bl. 98 n°. 490.

v. L. VI bl. 69 op November 1650; v. Vl. II bl. 56.

[1]) Bij van Lennep en van Vloten opgenomen met het opschrift: «Op de Koningh-dooders van Engelant».

[2]) Het portret, waarop dit versje gemaakt werd, is in den *Catalogus der Historische tentoonstelling van Amsterdam* (1876) op 1649 gesteld; zie aldaar bl. 120.

Op den Heer Cornelis Bicker.

Zie boven bl. 95 nº. 470 en noot 2.
v. L. VI bl. 70; v. Vl. II bl. 56.

De Bickers in marmer.

Zie boven bl. 95 nº. 473 en noot op bl. 96.
v. L. VI bl. 73; v. Vl. II bl. 57.

De monsters onzer eeuwe.

Zie boven bl. 96 nº. 474 en 475 en noot 3.
v. L. VI bl. 75; v. Vl. II bl. 57.

Op den gedenckpenning van den overval en afval.

Zie boven bl. 96 nº. 476 en 477 en noot 4.
v. L. VI bl. 77; v. Vl. II bl. 58.

Op de Marmerbeelden van de Heeren Bickers.

Komt voor op nº. 473 en noot 2 op bl. 96.
v. L. VI bl. 71; v. Vl. II bl. 57.

Op d' oproericheit van den Godtloosen Zeeuw, Maximiliaen Teeling.

Zie boven bl. 96 nº. 478—481 en noot 5.
v. L. VI bl. 86; v. Vl. II bl. 59.

Bloed-beuling van Maximiliaan Teeling.

In den Bloemkrans van Versch. ged. 1659 bl. 593 (geteekend: «P.L.») en Poëzy 1682 II bl. 223 (met den datum MDCL).
v. L. VI bl. 87; v. Vl. II bl. 59.

Raadzel.

In Bloemkrans van Versch. ged. 1659 bl. 583, onderteekend: «P. L.» en in Poëzy 1682 II, Aanhanghsel bl. 5.
v. L. VI bl. 74 en Nal. 9; v. Vl. II bl. 57.

Op het ontheyligen van het H. Sacrament des Altaers door den Arminiaenschen Sociniaen.

Zie boven bl. 96 nº. 482 en noot 1.
v. L. IV bl. 616 op November 1645; v. Vl. I bl. 604 op 1645.

Op den getrouwen herder van Henrick Bloemaert, Doorluchtigh Schilder en Poeet.

Eerst op bl. X van: «Den | getrouwen | herder, | Herdersch bly-eyndende Truer-spel, | Van den doorluchtighen Heere | Gio. Baptista Guarini | | Ridder. | Op nieuws uyt het Italiaensch vertaelt ende gerijmt | door | Henr. Bloemaert. | Tot Utrecht, | By Willem Verbrugh, Boeck- | verkoper woonende by de Gaerdt-brugh, | Anno 1650.» 8º.
Verder in Poëzy 1650 bl. 513 en Poëzy 1682 II bl. 233.
v. L. III bl. 99 op 1651; v. Vl. II bl. 60.

Op het tafel-zilver, gewrocht op 't Inhuldigen van den Doorluchtighsten Vorst en Heere, Christof Bernart, Bisschop te Munster.

In Versch. Ned. Gedichten II 1653 bl. 117, Poëzy 1660 bl. 255 en Poëzy 1682 I bl. 491 (met het jaartal MDCL).
v. L. VI bl. 65; v. Vl. II bl. 55.

Op den geboeiden leeuw.

In Hollantsche Parnas 1660 bl. 451 en Poëzy 1682 II bl. 358.
v. L. V bl. 557 en VI bl. 73; v. Vl. II bl. 56.

Op den ontboeiden leeuw.

In Hollantsche Parnas 1660 bl. 451 en Poëzy 1682 II bl. 358.
v. L. V bl. 568 en VI bl. 74; v. Vl. II bl. 56.

De deughtrycke Jongkvrouwe Garbrecht Hooft.

Dit drieregelig versje werd het eerst naar het Hs. gedrukt door Mr. A. D. de Vries Az. in den *Catalogus der Vondeltentoonstelling* (1879) bl. 29. Zie ook *Oud-Holland* II bl. 119.

1651.

April. Op d' uitvaert van den Eerw. Heere Jakob Vlieger.

Zie boven bl. 97 nº. 486 en noot 1.
v. L. VI bl. 106; v. Vl. II bl. 60.

Op de afbeelding van Jakob Vlieger.

Zie boven bl. 97 nº. 487.
Oud-Holland I bl. 26.

Mei. Ter bruiloft van Sybrant Kamay en Maria Koppesen.

Zie boven bl. 97 nº. 484 en noot 2.
Zij ondertrouwden 6 Mei 1651 te Amsterdam.
v. L. VII bl. 666 op 1658; v. Vl. II bl. 308 op 1658.

Mei. De leeuw aen bandt. Voor David Leeuw en Kornelia Hooft.

In Versch. Ned. Ged. I 1651 bl. 35 en 1659 bl. 45, Poëzy 1660 bl. 226 en Poëzy 1682 I bl. 739 met het onderschrift: «Getrout den 14 van Bloeymaent, MDCLI».
v. L. VI bl. 496; v. Vl. II bl. 61.

Juli. Bisschoppelijcke staetsi der E. Heeren Karolus en Andreas, gewyt

tot Bisschoppen van Brugge en Roermont.

Zie boven bl. 97 n°. 485 en noot 3.
v. L. VI bl. 100; v. Vl. II bl. 61.

Op een gekleurt wassen beelt.

Zie boven bl. 97 n°. 488 en noot 3.
v. L. VI bl. 42 op 1650; v. Vl. II bl. 52.

Op d' afbeeldinge van den Doorluchtighsten Vorst en Heere Frederick, Erve te Noorwegen.

Zie boven bl. 97 n°. 489 en noot 1 op bl. 98.
v. L. VI bl. 94; v. Vl. II bl. 60.

Geboortekrans, den heer agent Michiel le Blon, opgezet door zyn nicht Margriete le Blon, in den jaere 1651.

In Poëzy 1682 II bl. 101 met een sterretje in den «Bladtwyzer».
v. L. VI bl. 99; v. Vl. II bl. 61.

Op de afbeeldinge van den Heere Diedrick van Os, Dijckgraef van den Beemster. Geschildert door Ovens.

In Versch. Ned. Gedichten I 1651 bl. 346 en 1659 bl. 156 met het jaartal 1651, Poëzy 1660 bl. 230 en Poëzy 1682 I bl. 573 eveneens met het jaartal MDCLI.
v. L. VI bl. 108; v. Vl. II bl. 63.

Ter staetsie van Jongkvrouw D. N.

Alleen in Poëzy 1682 I bl. 521, met het jaartal MDCLI, zonder sterretje in den «Bladtwyzer».
v. L. VI bl. 110; v. Vl. II bl. 62.

1652.

Op d' afbeelding van wylen den eerwaerdigen heere, Joan de Meer.

Zie boven bl. 98 n°. 495 en noot 2.
v. L. VI bl. 124 op Februari 1652; v. Vl. II bl. 63.

Juni. Engeleburgh in den rouw over den E. E. Heer Andries Bicker.

Zie boven bl. 98 n°. 490 en noot 2.
v. L. VI bl. 133; v. Vl. II bl. 66.

Juli. Op 't verbranden van 't stadthuis van Amsterdam.

Zie boven bl. 98 n°. 491 en noot 3.
v. L. VI bl. 114; v. Vl. II bl. 65.

September. Het orgel in den rouw, over M^r. Diedrick Zweling, Orgelist van Amsterdam.

In Versch. Ned. Gedichten II 1653 bl. 171, Poëzy 1660 bl. 240 en Poëzy 1682 II bl. 39 (met het jaartal MDCLII).
v. L. VI bl. 125; v. Vl. II bl. 65.

Op d' Afbeeldinge van Susanna van Baerle, de Bruidt van G. Brandt.

In Versch. Ned. Gedichten II 1653 bl. 55, Poëzy 1660 bl. 232 en Poëzy 1682 I bl. 604, (met de bijvoeging «door Geeraerdt van Zyl geschildert» en het jaartal MDCLII).
v. L. VI bl. 113; v. Vl. II bl. 63.

October. Lyckstaetsi van den E. Heere Leonardus Marius.

Zie boven bl. 98 n°. 492 en noot 4.
v. L. VI bl. 129; v. Vl. II bl. 66.

Grafschrift van den E. Heere Leonardus Marius.

Op de gravure onder n°. 493 beschreven; daarna in Hollantsche Parnas 1660 bl. 516 en Poëzy 1682 II bl. 78.
v. L. VI bl. 131; v. Vl. II bl. 66.

Anders.

Zie over dit tweeregelig gedichtje boven bl. 48 n°. 492 en noot 4.
v. L. VI bl. 132; v. Vl. II bl. 66.

Op de afbeelding van L. Marius.

Zie boven bl. 98 n°. 494 en noot 1.
v. L. VI bl. 132; v. Vl. II bl. 66.

Op de afbeelding van Willem van den Zande.

Zie boven bl. 98, n°. 496.
Oud-Holland I bl. 25.

November. De Hooghtyt van Marten Looten en Christina Rutgers.

In Poëzy 1682 I bl. 742, met het jaartal MDCLIII (*sic*), zonder sterretje in den «Bladtwyzer».
Zij ondertrouwden 22 November 1652 te Amsterdam.
v. L. VI bl. 183 op 1653; v. Vl. II bl. 74 op 1653.

December. Eeuwgety van Franciscus Xaverius, apostel van Oostindien.

In Klioos Kraam II 1657 bl. 85, Poëzy 1660 bl. 369 en Poëzy 1682 I bl. 484 (met het jaartal MDCLII).
v. L. VI bl. 135; v. Vl. II bl. 67.

Op d'afbeeldinge van Adriaen Motman, Priester en Minderbroeder.

Zie boven bl. 99 n°. 497 en noot 1.
v. L. VII bl. 789 op 1659; v. Vl. II bl. 333 op 1659.

Op den Edipus of teeckentolck van den E. Heere Athanasius Kircher, Verlichter van de Gebloemde Wijsheit der Egyptenaren, en Gedencknaelt, te Rome herstelt door Innocentius den X.

Zie boven bl. 99 n°. 498 en noot 2.
v. L. VI bl. 118; v. Vl. II bl. 63.

Jaergetyde van den Heer Michiel le Blon. 1652.

Alleen in Poëzy 1682 II bl. 101 met een sterretje in den «Bladtwyzer».
v. L. VI bl. 123; v. Vl. II bl. 65.

1653.

Vrye zeevaart onder de vlagge van... Marten Harpertsz. Tromp.

Zie boven bl. 99 n°. 499 en noot 3.
v. L. VI bl. 142; v. Vl. II bl. 68.

Maart. Scheepskroon behaelt, in den scheepsstrijt by Livorne door... Joan van Galen.

Zie boven bl. 99 n°. 500 en noot 1.
v. L. VI bl. 147; v. Vl. II bl. 69.

Maart. Grafschrift.

Zie boven bl. 99 n°. 500 en noot 2.
v. L. VI bl. 252; v. Vl. II bl. 70.

Mei. De bruiloft van den E. Heere, Jakob Hinlopen Tymonsz. en de E. Joffer Ursula van Bergen.

Zie boven bl. 99 n°. 501 en noot 1 op bl. 100.
v. L. VI bl. 176; v. Vl. II bl. 75.

Juni. Muzyck ter bruiloft van den E Bruidegom, Joan van Papenbroeck, en de E. Bruit, Maria Koeck.

In Hollantsche Parnas 1660 bl. 353 en Poëzy 1682 I bl. 746 (met het jaartal MDCLIII).
Zij ondertrouwden 6 Juni te Amsterdam.
v. L. VI bl. 180; v. Vl. II bl. 75.

Op Mr. Steven Kracht, Deken en Priester.

Zie boven bl. 100 n°. 502 en noot 2.
v. L. Vl. bl. 193; v. Vl. II bl. 76.

September. Uitvaert van wylen den doorluchtigen zeehelt, Marten Harpertsz. Tromp.

Zie boven bl. 100 n°. 503 en noot 3.
v. L. VI bl. 154; v. Vl. II bl. 70.

Op de afbeeldinge van Marten Harpertsz. Tromp.

Zie boven bl. 100 n°. 504.
In Klioos Kraam I 1656 bl. 304, Poëzy 1660 bl. 356 en Poëzy 1682 I bl. 553.
v. L. VI bl. 157; v. Vl. II bl. 70.

Op den zelven.

In Poëzy 1682 I bl. 553 zonder sterretje in den «Bladtwyzer».
v. L. VI bl. 157; v. Vl. II bl. 70.

Ter gedachtenisse van den Zeehelt Marten Harpertsz. Tromp. Grafschrift.

Zie bl. 100 n°. 505.
In Hollantsche Parnas 1660 bl. 514 en Poëzy 1682 II bl. 69 (met het jaartal MDCLIII).
v. L. VI bl. 156; v. Vl. II bl. 70.

November 27. Q. Horatius Flaccus Lierzangen en dichtkunst. In het rijmeloos vertaelt.

Zie boven bl. 101 n°. 510—514.
v. L. VI bl. 385 op Januari 1654; v. Vl. II bl. 108 op 1654.

December. Ter lyckstaetsi van wijlen den edelen Heere, Joan van Galen.

Zie boven bl. 100 n°. 506 en noot 1.
v. L. VI bl. 151; v. Vl. II bl. 69.

Afbeeldinge van Christine, der Zweden, Gotten en Wenden Koninginne, door David Beck, Hare Majesteits Kamerling, uitgeschildert. (2 gedichten).

Zie boven bl. 100 n°. 507 en noot 2.
v. L. VI bl. 159; v. Vl. II bl. 71.

Byschrift op dezelve.

Zie boven bl. 100 n°. 507 en noot 2.
v. L. VI bl. 163; v. Vl. II bl. 72.

Op myne schildery, toen Govaert Flinck my uitschilderde, in het jaer M DC LIII.

In Hollantsche Parnas 1660 bl. 152 en Poëzy 1682 I bl. 586.
v. L. VI bl. 191; v. Vl. II bl. 78.

Afbeeldinge van den E. Heere P. Charles Couvrechef, Out Prior der Karmeliten t' Antwerpen, nu Priester t' Amsterdam.

In Hollantsche Parnas 1660 bl. 149 en Poëzy 1682 I bl. 579.
Een onecht Hs. van dit gedicht is bij v. L. gefacsimileerd; zie *Oud-Holland* II bl. 122.
v. L. VI bl. 188; v Vl. II bl. 75.

Briefje aan Karel Couvrechef.

Met facsimile medegedeeld door van Lennep; zie *Oud-Holland* II bl. 121.
v. L. VI bl. 187.

Op d'afbeeldinge van Karel Stuart, den tweeden, Koning van Groot-Britanje, Vranckryck, en Yrlant.

In Hollantsche Parnas 1660 bl. 137 met het jaartal 1653 en in Poëzy 1682 I bl. 546.
v. L. VIII bl. 104 op Mei 1660; v. Vl. II bl. 394 op 1660.

Op den heer Andreas Dionyszoon Winius.

Zie boven bl. 97 n°. 483 en noot 1.
Het vers is aldaar ten onrechte op 1650 gesteld.
v. L. VI bl. 165; v. Vl. II bl. 72.

Brief aen den Hooghwaerdigen en Hooghgeleerden Heer, Bertholdus Nieuhusius.

In Apollos Harp 1658 bl. 172, Den Herstelden Apollos Harp 1663 bl. 172, Poëzy 1660 bl. 444 en Poëzy 1682 II bl. 128.
v. L. VI bl. 194; v. Vl. II bl. 76.

1654.

Protecteur Weerwolf.

Zie boven bl. 101 n°. 508 en 509 en noot 1 [1]).
v. L. VI bl. 158 op 1653; v. Vl. I bl. 71 op 1653.

Februari. Lucifer. Treurspel.

Zie boven bl. 102 n°. 515—540.
Het tweeregelig versje in de opdracht is met het opschrift: «Uit Ovidius» ook opgenomen in Poëzy 1682 II bl. 595; terwijl dat in het «Berecht» ook aldaar afgedrukt is met het opschrift: «Uit Horatius dichtkunst».

Het versje aan het slot, onder het «Noodigh Berecht» is in Poëzy 1682 II bl. 595 er onder geplaatst.
v. L. VI bl. 201; v. Vl. II bl. 78.

Op de afbeeldinge van Ferdinandus den derden.

Zie boven bl. 102 n°. 515 en noot 1.
v. L. VI bl. 207; v. Vl. II bl. 78.

Noodigh Berecht over de nieuwe Nederduitsche misspellinge.

Zie boven bl. 102 n°. 515.
v. L. VI bl. 619; v. Vl. II bl. 107.

Uitvaert van Orfeus.

Zie boven bl. 306 n°. 541 en noot 1.
v. L. VI bl. 327; v. Vl. II bl. 104.

Speelstryt van Apollo en Pan.

Zie boven bl. 106 n°. 541 en noot 1.
v. L. VI bl. 327; v. Vl. II bl. 106.

April. Op de afbeeldinge van den E. Heere, Gerardus Hulft, geschildert door G. Flinck, toen hy stont op zyn vertreck naer Oost-Indien.

Zie boven bl. 138 n°. 768.
De noot aldaar behoort aldus gelezen te worden:
Komt voor in Hollantsche Parnas 1660 bl. 145 en Poëzy 1682 I bl 557.
Hulft vertrok in 1654 met «geslooten brieven van commissie van dato 15 April verleeden, van eerste raedt ende Directeur-Generael van India». volgens een missive van den Gouverneur-Generaal Joan Maetsuyker aan de Bewindhebbers der O. I. Compagnie, dd. 7 November 1654 [1]).
v. L. VI bl. 622 op Januari 1655; v. Vl. II bl. 169 op 1656.

April. Op den tafelkrans voor den Heer Geeraert Hulft, Directeur generael in de Oostindien, konstig van parlemoêr in een toetssteene tafel door Ryswyck gevlochten.

In Klioos Kraam I 1656 bl. 8, Apollos Harp 1658 bl. 191, Poëzy 1660 bl. 260, Den Herstelden Apollos Harp 1663 bl. 191 en Poëzy 1682 II bl. 365.
v. L. VI bl. 626 op Januari 1655; v. Vl. II bl. 167 op 1655.

April. Op het vertrek van den

---

[1]) Daar Cromwell 26 December 1653 Protector werd, is dit gedicht waarschijnlijk in het begin van 1654 gemaakt.

[1]) J. K. J. de Jonge, *De opkomst van het Nederlandsch gezag over Java*, III bl. 45.

E. Heere Geeraart Hulft, Direkteur generaal in de Oost-Indien.

In Bloemkrans van Versch. ged. 1659 bl. 476, Poëzy 1660 bl. 495 en Poëzy 1682 I bl. 406 (met het jaartal MDCLV).
v. L. VI bl. 623 op Januari 1655; v. Vl. II bl. 167 op 1655.

(*Juli*). Op den afstant der kroone en het reizen van Koninginne Christine.

Zie boven bl. 106 n°. 542.
In de noot 2 op bl. 106 is een vergissing opgenomen, waarvoor het hier de plaats is om ze te herstellen. Die noot moet aldus luiden: Te vinden in Apollos Harp 1658 bl. 152, Den Herstelden Apollos Harp 1663 bl. 152, Poëzy 1660 bl. 428, en op bl. V—VII van de «Reyse Van hare Doorluchtige Majesteyt Christina, Koninginne van Sweden; Gedaen door de Nederlanden, Duytslant, Vranckrijck, Italien, en andere Gewesten des Werelts, van haer eerste Uyt-tocht uyt Sweden, in den Jare 1654. tot haer Weder-komste in den Jare 1660. Den Tweeden Druck vermeerdert, en van veel fouten gesuyvert. t' Amsterdam, By Joannes van den Bergh, ... Anno 1661.» 12°.
Verder in Poëzy 1682 I bl. 383 met het jaartal MDCLIV.
v. L. VI bl. 371; v. Vl. II bl. 147.

September. Op het overlyden van Axel Oxenstern, Kantselier der kroone van Sweden en Vader des Vaderlants.

In Hollantsche Parnas 1660 bl. 515 en Poëzy 1682 II bl. 73.
v. L. VI bl. 373; v. Vl. II bl. 147.

October. Inwydinge der schilderkunste, op Sint Lukas Feest, 1654.

Komt voor in: «Broederschap | der | Schilderkunst, | ingewydt | door | schilders, beeldthouwers | En des Zelfs | begunstigers; | Op den 21. van Wynmaent 1654. op S^{t}. Joris | Doelen, in Amsterdam. | *Vignet.* | t' Aemstel-dam; | Voor Jakob Vinkel, Boekverkooper, in de | Lange-brugssteeg, in de History-schryver. | Anno 1654.» kl. 8°.
Daarna in Hollantsche Parnas 1660 bl. 16 en Poëzy 1682 II bl. 371.
v. L. VI bl. 380 op October 1653 en v. Vl. II bl. 77 op 1653.

November 2. Briefje aan Monsieur Brant.

Voor de eerste maal naar het Hs. uitgegeven door M^{r}. A. D. de Vries Az. in den *Catalogus der Vondel-tentoonstelling* (1879) bl. 18, daarna met facsimile afgedrukt in *Oud-Holland* II bl. 125.

December. Op het onweder van 's Lants bussekruit te Delft.

Zie boven bl. 106 n°. 543 en noot 1.
v. L. VI bl. 374 op October 1654; v. Vl. II bl. 147.

Eenzaeme aendacht in de vasten.

Zie boven bl. 106 n°. 544 en noot 2.
v. L. VI bl. 343; v. Vl. II bl. 141 op 1654?

Ecce homo.

Zie boven bl. 106 n°. 545 en 546 en noot 3.
v. L. VI bl. 350; v. Vl. II bl. 142 op 1654?

Op de wijt vermaerde zeestadt Hoorn.

In Klioos Kraam I 1656 bl. 348, Apollos Harp 1658 bl. 67, Poëzy 1660 bl. 358, Den Herstelden Apollos Harp 1663 bl. 67 en Poëzy 1682 II bl. 299 (met het jaartal MDCLIV).
v. L. VI bl. 362; v. Vl. II bl. 145.

Ter inwydinge van den E. Heere, Gerardus van Westrenen, toen hem het recht van Licentiaetschap der Heilige Godgeleertheit te Loven wiert opgedragen.

In Apollos Harp 1658 bl. 223, Poëzy 1660 bl. 447; Den Herstelden Apollos Harp 1663 bl. 223 en Poëzy 1682 I bl. 514 (met het jaartal MDCLIV).
v. L. VI bl. 539; v. Vl. II bl. 144.

Lof-zang van Sinte Agnes.

In Bloemkrans van Versch. ged. 1659 bl. 429, Poëzy 1660 bl. 486 en Poëzy 1682 II bl. 513 (met het jaartal MDCLIV).
v. L. VI bl. 353; v. Vl. II bl. 143 op 1654?

Lof-zang van Sinte Klara.

In Bloemkrans van Versch. ged. 1659 bl. 451, Poëzy 1660 bl. 489 en Poëzy 1682 II bl. 516 (met het jaartal MDCLIV).
v. L. VI bl. 353; v. Vl. II bl. 144 op 1654?

Gethsemane of Engeletroost.

In Klioos Kraam II 1657 bl. 108, Poëzy 1660 bl. 374 en Poëzy 1682 I bl. 477 (met het jaartal MDCLIV).
v. L. VI bl. 346; v. Vl. II bl. 141 op 1654?

Knipzang.

Komt voor op bl. 236 van: «Het tweede deel | Van de koddige | Olipodrigo, | Zijnde een | banket of na-gerecht | van | Allerley snaakachtig Rijmtuig, door de aangenaamste | Poëten en Poëterssen, voor de vrolijke Gasten, opgedischt, | en met verscheide koopere Plaatjes verciert: noyt | voor dezen in 't licht geweest. | *Vignet.* | t' Amsteldam, | By Evert Nieuwenhoff,

Boekverkooper op 't Rus- | land, in 't Schryfboek. Anno 1654.» 12°. oblong.

Vondels gedichtje is hier het tweede van een reeks van 13 versjes, elk van een anderen dichter.

Daarna op bl. 4 van: «De Nieuwe Hofsche | Rommelzoo, | Gedischt voor de laatdunkende knip-rymers | en rymerzen; | Bestaande | In Knipvaarzen en Tegen-knip, Aartige Deuntjes, | Rondeeltjes en Leevertjes; | door | De Vermaarste Zang-rymers t' zamen- | gevoeght. | *Vignet.* | Voor de Lief-hebbers van de Knip-lust. 1655.» 12°. oblong.

In dezen bundel is tegenover elk gedicht een antwoord van J. D. Klijn geplaatst; hier zijn in het geheel 19 versjes opgenomen.

Vervolgens in Poëzy 1682 II bl. 460, met een sterretje in den «Bladtwyzer», dat natuurlijk ten onrechte daarbij geplaatst is.

Zie het «Slot der knip-zangen» op 1655 vermeld.

v. L. X bl. 475 op 1665; v. Vl. II bl. 758 op 1665.

Op Wittewrongel.

In Brandts *Leven van Vondel*, bl. 58 achter zijne uitgave der Poëzy II

v. L. VI. bl. 327; v. Vl. II bl. 104.

Op het marmerbeelt van den edelen en gestrengen heere, H. Joan Huidekooper, Ridder, Heere van Maerseveen, Neerdyck etc.

In Hollantsche Parnas 1660 bl. 138 en Poëzy 1682 I bl. 567.

Het door A. Quellinus gebeeldhouwde borstbeeld is van achter gemerkt: «*I. Hvydecooper Sr. Van Maerseveen A. 1654. Etatis 53. — A.Q.* (door elkander). Zie *Catalogus der Vondel-tentoonstelling* (1879), bl. 56.

v. L. VI bl. 725 op 1655; v. Vl. II bl. 164.

1655.

Februari. Ter bruiloft van den E. Heere Joan de Witt, Raetpensionaris van den Lande van Hollant en Westvrieslandt, en de Ed. Joffer Wendela Bickers.

In Klioos Kraam I 1656 bl. 124, Apollos Harp 1658 bl. 14, Poëzy 1660 bl. 327, Den Herstelden Apollos Harp 1663 bl. 14, op bl. 65 van [1]): «Het swart toneelgordyn, Opgeschoven voor de Heeren Gebroederen Cornelis en Johan de Witt. Anno CIↃ IↃ C LXXVI.» 4°. en Poëzy 1682 I bl. 662.

v. L. VI bl. 640; v. Vl. II bl. 149.

[1]) Van dit boekje zijn in de jaren 1676—1678 minstens een zevental uitgaven verschenen, zie den Catalogus der auctie-Mr. H. J. Broers bij J. L. Beijers te Utrecht in Maart 1873, n°. 1945—1952.

April. Klinckdicht. Voor de Keure van zyne Heiligheit, Alexander VII.

In Hollantsche Parnas 1660 bl. 351 en Poëzy 1682 I bl. 308 (met het jaartal MDCLV).

v. L. VI bl. 730 op Januari 1655; v. Vl. II bl. 150.

Op het inwyden van zyne Heiligheit Alexander VII.

Zie boven bl. 107 n°. 547 en noot 1.

v. L. VI bl. 634 op Januari 1655; v. Vl. II bl. 150.

Mei. Ter bruiloft van den E. Heer, Aernout Hellemans Hooft, en de E. Juffrou Maria vander Houve.

In Apollos Harp 1658 bl. 11, Poëzy 1660 bl. 407, Den Herstelden Apollos Harp 1663 bl. 11, en Poëzy 1682 I bl. 678.

v. L. VI bl. 368; v. Vl. II bl. 146.

Juli. Ter bruilofte van den E. Heere Joan Six en de E. Joffer Margarite Tulp.

Zie boven bl. 107 n°. 548 en noot 2.

v. L. VI bl. 644; v. Vl. II bl. 151.

Augustus. Inwydinge van't stadthuis t' Amsterdam.

Zie boven bl. 107 n°. 549 en noot 3.

v. L. VI bl. 659; v. Vl. II bl. 152.

Op den Amsterdamschen gedenkpenning.

Zie boven bl. 107 n°. 550 en 551 [1]) en noot 1.

v. L. VI bl. 705 op Augustus 1655; v. Vl. II bl. 163.

Op de wapenkroon van Amsterdam, Aen den Ed. Heer Kornelis de Graef.

In Klioos Kraam I 1656 bl. 1, Poëzy 1660 bl. 258 en Poëzy 1682 I bl. 429 (met het jaartal MDCLV).

v. L. VI bl. 710 op Augustus 1655; v. Vl. II bl. 164

Aen de doorluchtighste heerschappye van Venetie.

Zie boven bl. 107 n°. 552 en noot 2.

v. L. VI bl. 129; v. Vl. II bl. 150.

[1]) Bij de beschrijving van deze uitgave twijfelde ik aan de juistheid van het jaartal MDCLIX. Ik had daarbij evenwel over het hoofd gezien, dat er hier twee verschillende gedichten afgedrukt zijn; men zie dit nader op 1659.

Ondergang van Troje. Virgilius tweede boeck van Eneas, in Nederduitsch gedicht.

Zie boven bl. 107 n°. 553 en noot 1 op bl. 108.
v. L. VI bl. 715; v. Vl. II bl. 165.

Op de Heelkunst van Dr. Paulus Barbette.

Komt voor in het voorwerk van: «Chirurgie | Nae de hedendaeghse | Practijck beschreven door | Paulus Barbette, | der Medicijnen Doctor, en Practisijn | t' Amsterdam. | t' Amsterdam, By Iacob Lescaille, op den Middeldam naest de Vismarckt, in 't jaer 1655.» kl. 8°.; ook, voor zoover mij bekend is, in den tweeden (1662), den vierden (1672) en den vijfden druk (1680).
Daarna in Klioos Kraam I 1656 bl. 181, Poëzy 1660 bl. 330 en Poëzy 1682 II bl. 251.
v. L. VI bl. 657; v. Vl. II bl. 434 op 1660?

Slot der knipzangen.

Op bl. 38 van «De Nieuwe Hofsche Rommelzoo, 1655» (zie boven bl. 183 op 1654) en in Poëzy 1682 II bl. 461 met een sterretje in den «Bladtwyzer», dat natuurlijk ten onrechte daarbij geplaatst is.
Men vergelijke het medegedeelde bij v. L. XII bl. 59.
v. L. X bl. 476 en XII bl. 59 op 1665; v. Vl. II bl. 758 op 1665.

Aen myne afbeeldinge, door Govert Flinck geschildert, toen ze den heere Directeur Generael Geeraert Hulft, in Oost-indien toegezonden wiert.

In Hs. nog bewaard; zie *Oud-Holland* II bl. 129.
Afgedrukt in Apollos harp 1658 bl. 127, Den Herstelden Apollos Harp 1663 bl. 127, Poëzy 1660 bl. 417 en Poëzy 1682 II bl. 132.
v. L. VI bl. 629 op Januari 1655; v. Vl. II bl. 168 op 1656.

1656.

(Januari). Blijde Inkomste van Koninginne Christina Maria Alexandra te Rome.

Zie boven bl. 108 n°. 554.
Afgedrukt in Klioos Kraam I 1656 bl. 40, Apollos Harp 1658 bl. 209, Den Herstelden Apollos Harp 1663 bl. 209, Poëzy 1660 bl. 275, op bl. IV—VIII van «Reyse Van hare Doorluchtige Majesteyt Christina, Koninginne van Sweeden;... t' Amsterdam, Voor Willem Dircksz de Lange,... En A. Wittelingh.» (1660), 4°., op bl. VIII—XIX van «Reyse Van hare Doorluchtige Majesteyt Christina, Koninginne van Sweden;... t' Amsterdam, By Joannes van den Bergh,... Anno 1661.» 12°., daarna achter «Kort Iournael gehouden op de Reyse Van hare Doorluchtige Majesteyt Christina, Koninginne van Sweeden;... t' Amsterdam, Voor Michiel de Groot,... 1660.», 12°. en in Poëzy 1682 I bl. 211, (met het jaartal MDCLVI).
v. L. VII bl. 3 op 1657; v. Vl. I bl. 171.

Tegens de lastervaerzen Koninginne Christine in het aenschijn gespogen.

Zie boven bl. 108 n°. 555 en noot 3.
v. L. VII bl. 9 op 1657; v. Vl. II bl. 172.

Februari. Ter bruiloft van den E. Heere, Joan Huidekooper, Ridder, Jongkheer van Maerseveen, Schepen t' Amsterdam en de E. Joffer, Sofia Koeimans.

Zie boven bl. 108 n°. 557 en noot 2.
v. L. VI bl. 739; v. Vl. II bl. 170.

Februari. Jaghtzang aen den doorluchtighsten Vorst en Heer, J. Mauritius,... over het wiltbraet, den Heeren Burgermeesteren en Wethouderen van Amsterdam, op hun keurgetijde en blijde maeltijt, toegezonden.

Zie boven bl. 108 n°. 556 en noot 1.
v. L. VI bl. 734 op Maart 1656; v. Vl. II bl. 169.

Mei. Ter bruilofte van den hoogen edelen gestrengen Heere, Peter Nooms, Baron des H. R. Rijcks, Heere van Arelanderveen, en de hooge edele Joffer, Beatrix Adriana Ram van Schalckwyck.

In Klioos Kraam II 1657 bl. 225, Poëzy 1660 bl. 391 en Poëzy 1682 I bl. 698 (met het jaartal MDCLVI).
Volgens eene opgave van den heer H. J. Allard, zijn zij 28 Mei 1656 getrouwd; in *de Dietsche Warande* VIII bl. 47 en 48 wordt medegedeeld, dat zij in April 1656 te Zuilenburg huwden.
v. L. VI bl. 747; v. Vl. I bl. 174.

Mei. Klaghte op den ondergangk der Rijckstede Aken.

In Klioos Kraam I 1656 bl. 265, Poëzy 1660 bl. 336 en Poëzy 1682 II bl. 150.
v. L. VI bl. 750; v. Vl. II bl. 173.

Mei. Ter bruilofte van den kunst-

rijcken Govaert Flinck, en de E. Iongkvrouwe, Sofia van der Hoeven.

In Apollos harp 1658 bl. 149, Den Herstelden Apollos Harp 1663 bl. 149, Poëzy 1660 bl. 425 en Poëzy 1682 I bl. 747 (met het jaartal MDCLVI).

Zij ondertrouwden 6 Mei 1656 te Amsterdam. v. L. VI bl. 743; v. Vl. II bl. 174.

Op d' afbeeldinge van den E. heere, Gerardus Hulft, geschildert door G. Flinck, toen hy stont op zyn vertreck naer Oost-Indien.

Zie boven bl. 138 n°. 758 en noot 1.

De noot behoort aldaar aldus gelezen te worden: In Hollantsche Parnas 1660 bl. 145 en Poëzy 1682 I bl. 557.

v. L. VI bl. 632 eerst op Januari 1655, later op 1657; v. Vl. II bl. 167 op 1655.

Juli. Lyckklaght over D. Antonio de Gamarra, Kolonel van een regement paerden, zoon van zijne Excelentie D. Estevan de Gamarra.

Zie boven bl. 108 n°. 558 en noot 3.
v. L. VI bl. 756 op Juni 1656; v. Vl. II bl. 175.

Juli. Verlossinge van Valencyn, door zijn Koningklijcke Hoogheit D. Joan van Oostenryck.

Zie boven bl. 109 n°. 559 en noot 1.
v. L. VI bl. 753 op Juni 1656; v. Vl. II bl. 175.

Op de afbeeldinge van Zijn Koningklijcke Hoogheit, D. Joan van Oostenryck.

In Klioos Kraam II 1657 bl. 59, Poëzy 1660 bl. 368 en Poëzy 1682 I bl. 550.

v. L. VI bl. 755 op Juni 1656; v. Vl. II bl. 175.

Op het Eeuwgetijde van den H. Vader Ignatius de Loiola.

In Bloemkrans der Versch. ged. 1659 bl. 479, Poëzy 1660 bl. 498 en Poëzy 1682 I bl. 489 (met het jaartal MDCLVI).

v. L. VI bl. 759 op Juli 1656; v. Vl. II bl. 176.

Aen de Jongkvrouw Margareta van Ryn, kunstigh afgebeelt door P. de Koning.

Alleen in Poëzy 1682 II bl. 346, met het jaartal MDCLVI en met sterretje in den «Bladtwyzer».

v. L. VII bl. 23; v. Vl. II bl. 199.

Op myne afbeeldinge in het kleen door Filips de Koning.

In Poëzy 1682 I bl. 587 met het jaartal MDCLVI, zonder sterretje in den «Bladtwyzer».
v. L. VII bl. 12; v. Vl. II bl. 200.

Op den zeetriomf der Heerschappye van Venetie.

In Klioos Kraam II 1657 bl. 191, Poëzy 1660 bl. 387 en Poëzy 1682 I bl. 71 (met het jaartal MDCLVI).

v. L. VI bl. 731; v. Vl. II bl. 173.

Op de brieven en papieren ter Trezorie, geschildert door Kornelis Brizé.

In Klioos Kraam II 1657 bl. 323, Poëzy 1660 bl. 396 en Poëzy 1682 II bl. 330.

Volgens mededeeling van den heer E. W. Moes is dit schilderij gemerkt: *C. Brizé fecit 1656.*

v. L. VI bl. 617 op 1654; v. Vl. II bl. 148 op 1654.

Op Mejoffer Margriete Tulp, Huisvrouwe van Joan Six. Door Govert Flinck geschildert.

In Hollantsche Parnas 1660 bl. 147 en Poëzy 1682 I bl. 602.

Volgens mededeeling van den heer Moes is dit schilderij geteekend: *G. Flinck f. 1656.*

v. L. VI bl. 651 op 1655; v. Vl. II bl. 152 op 1655.

1657.

Januari. Blyde aenkomste t' Amsterdam van zijne Excellentie D. Estevan de Gamarra, Ridder van Sint Jakobs Orden &c.

In Klioos Kraam II 1657 bl. 129, Poëzy 1660 bl. 379 en Poëzy 1682 I bl. 387 (met het jaartal MDCLVII).

v. L. VII bl. 25; v. Vl. II bl. 293.

(*Februari*). Voor Alexander den VII. Hersteller van Jesus Societeit in den Staet van Venetie.

Zie boven bl. 109 n°. 560 en noot 2.
v. L. VII bl. 134; v. Vl. II bl. 293.

(*Maart.*) Op d'afbeeldinge van den E. heere, Rycklof Goensz, Raet in de Oost-Indien. Geschildert door G. Flinck, toen hy op zyn vertreck stont.

In Hollantsche Parnas 1660 bl. 146 en Poëzy 1682 I bl. 574.
v. L. VI bl. 633 op Januari 1655; v. Vl. II bl. 169.

(*April*). Keurgedicht op de Keurstehouderschap van den doorluchtighsten Vorst en Heere J. Mauritius, Prince van Nassau.

Zie boven bl. 109 n°. 561 en noot 3.
v. L. VII bl. 620; v. Vl. II bl. 300.

September. Op Jacob van Kampen, Heer van Ranbroek, Bouwmeester en Schilder.

Alleen in Poëzy 1682 II bl. 81 met den datum: «Overleden den 23 van Herfstmaent 1657» en met sterretje in den «Bladtwyzer».
v. L. VII bl. 611; v. Vl. II bl. 299.

October. Salmoneus. Treurspel.

Zie boven bl. 109 n°. 563—568 [1]).
Van de aanhalingen in het «Berecht» is die uit Horatius ook afgedrukt in Poëzy 1682 II bl. 595, het tweede versje, beginnende: «De wereld is», werd reeds boven bl. 168 behandeld, evenals het derde, beginnende: «Leert rechtvaerdigheid», boven bl. 170.
v. L. VII bl. 29; v. Vl. II bl. 177 op 1656.

October. Vertooningen in Salmoneus.

In Hollantsche Parnas 1660 bl. 448 en Poëzy 1682 II bl. 391.
v. L. VII bl. 115 en v. Vl. II bl. 198 op 1656.

November. Spore voor den edelen en gestrengen Heere, Christiaen Huigens, Zoone van den Heere van Zuilichem, etc., dat hy zyn vaders gedichten het licht gunne.

In Hs. nog aanwezig in de verzameling papieren van Huygens van de Koninklijke Akademie van Wetenschappen te Amsterdam; zie *Oud-Holland* II bl. 139. Gedrukt in het voorwerk van C. Huygens' *Korenbloemen* 1658 en 1672 en in Poëzy 1682 II bl. 229.
De datum bleek mij uit een brief van Christiaen Huygens, dd. 14 November 1657, in de nieuwe uitgave zijner brieven n°. 427, waarvan de heer Dr. D. J. Korteweg mij welwillend inzage verschafte.
v. L. VII bl. II op 1666; v. Vl. II bl. 177 op 1656.

November. Op d' Af-beeldinghe van den heere van Zuylichem, door sijnen zoon Christiaen Huygens getekent.

In het voorwerk van C. Huygens' *Korenbloemen* 1658 en 1672 en in Apollos Harp 1658 bl. 243, Den Herstelden Apollos Harp 1663 bl. 243, Poëzy 1660 bl. 459 en Poëzy 1682 I bl. 572.
v. L. VII bl. 10 op 1656; v. Vl. II bl. 177 op 1656.

De nachtegael van Amisfort.

Zie boven bl. 109 n°. 562 en noot 1.
v. L. VII bl. 612; v. Vl. II bl. 299.

Koning Davids Harpzangen.

Zie boven bl. 110 n°. 569—572.
v. L. VII bl. 143; v. Vl. II bl. 201 op 1656.

De Parnas aen de Belt.

Zie boven bl. 111, n°. 573 en noot 1, waar al de in dezen bundel voorkomende gedichten vermeld zijn.
v. L. VII bl. 595; v. Vl. II bl. 295.

Deensche verzuchting.

In Brandt's *Leven van Vondel* bl. 60 achter Poëzy 1682 II.
v. L. VII bl. 610; v. Vl. II bl. 299.

Op myne afbeeldinge, kunstigh getekent en gesneden door Cornelis de Visscher. M DC LVII.

In Hollantsche Parnas 1660 bl. 153 en Poëzy 1682 I bl. 587.
v. L. VII bl. 618; v. Vl. II bl. 302.

De geboorte van den heere Michael le Blon, vermaent door sijn jonge Nicht en Neven op sijn seventighste jaer.

In Poëzy 1682 II bl. 102 met een sterretje in den «Bladtwyzer».
v. L. VII bl. 141; v. Vl. II bl. 295.

Ter eeuwige gedachtenisse van wijlen Michiel le Blon, (met Grafschrift).

---

1) In het «Berecht aan alle Konstgenooten» zegt Vondel, dat hij «om het nadeel geleden by het Wees- en oudemannenhuis, door het sluiten van den kostelijcken en kunstigen tooneelhemel (van Lucifer), na twee reizen speelens», bewogen werd «nu dry jaeren geleden, Salmoneus treurspel te dichten». Het stuk is dus van 1654, maar eerst in dit jaar voor het eerst uitgegeven. Daar het 28 October 1657 voor de eerste maal vertoond werd, meen ik het treurspel op dit jaar te moeten stellen, ook omdat het niet zeker is, of de gedrukte tekst dezelfde is als de in 1654 gemaakte.

In Hollantsche Parnas 1660 bl. 582 en Poëzy 1682 II bl. 80.
v. L. VII bl. 142 op 1660; v. Vl. II bl. 295 op 1657.

1658.

(*Januari*). Triomfe over de geboorte van den doorluchtighsten Prince, Philippus Prosper Andreas, Prince van Spanje.

Zie boven bl. 112 n°. 574 en noot 1.
v. L. VII bl. 635; v. Vl. II bl. 305.

Maart. Ter Bruilofte van den E. E. Heere Ventidius Riccen, kastelein en hooftofficier der stede Purmerent, Baljuw van de Beemster en Wormer &c. en de E. E. Jongkvrouwe Haesje Augustyns.

In Apollos Harp 1658 bl. 284, Den Herstelden Apollos Harp 1663 bl. 284, Poëzy 1660 bl. 460 en Poëzy 1682 I bl. 695 (met het jaartal MDCLVIII).
Volgens H. Bruno's *Mengel-moes*, 1666 (I bl. 40) zijn zij «getrouwt tot Hoorn, den 24. van Maert 1658».
v. L. VII bl. 663 op Mei 1658; v. Vl. II bl. 306.

Mei. Ter bruiloft van den edelen en hoogachtbaeren Heere, Jongkheere Joan van Waveren, Out Schepen van Amsterdam, en Mejoffer Debora de Blaeuw.

Zie boven bl. 112 n°. 575 en noot 2.
v. L. VII bl. 658; v. Vl. II bl. 306.

Mei. Ter bruilofte van den E. bruidegom Jakob Linnich, en de E. bruit Katharine Jakobs de Vries.

In Poëzy 1682 I bl. 750 met het jaartal MDCLVIII zonder sterretje in den «Bladtwyzer».
v. L. VII bl. 671; v. Vl. II bl. 309.

Juni. Eeuwgety van den E. Heere Karel Couvrechef, Karmelyt, en Priester. Aen de H. Maeght. Anno 1658, 22 Juny.

Door van Lennep naar het Hs. afgedrukt; zie *Oud-Holland* II bl. 132 en 308.
v. L. VII bl. 694; v. Vl. II bl. 314.

Juli. Op het Kroonen van den Roomschen Koning en Keizer Leopoldus, altijt Vermeerderaer des Ryx.

Zie boven bl. 112 n°. 576 en noot.
v. L. VII bl. 736; v. Vl. II bl. 321.

September. Ter bruilofte van den E. bruidegom Michiel Block en de E. bruit Alide Anslo.

In Poëzy 1682 I bl. 752 met het jaartal MDCLVIII, zonder sterretje in den «Bladtwyzer».
Zij ondertrouwden 28 September 1658 te Amsterdam.
v. L. VII bl. 668; v. Vl. II bl. 308.

November. Vrye zeevaert naer Oosten.

Zie boven bl. 112 n°. 577.
In Bloemkrans van Versch. ged. 1659 bl. 608, op bl. 131—134 van: «Amsterdamsche Vreugdtriomfe. Amst. 1660.» 12°. oblong, in Poëzy 1660 bl. 504 en Poëzy 1682 I bl. 73 (met het jaartal MDCLVIII).
v. L. VII bl. 740; v. Vl. II bl. 322.

December. Staetwecker.

Zie boven bl. 112 n°. 578 en noot 2.
v. L. VII bl. 743; v. Vl. II bl. 322.

Op d' afbeeldinge van den doorluchtigsten zeehelt, Heer Jakob van Wassenaer.

Zie bl. 112 n°. 578.
In Bloemkrans van Versch. ged. 1659 bl. 611, Poëzy 1660 bl. 507 en Poëzy 1682 I bl. 554 (met het jaartal MDCLVIII).
v. L. VII bl. 742 op November 1658; v. Vl. II bl. 322.

Zeemagazyn gebouwt op Kattenburgh t' Amsterdam.

Zie boven bl. 113 n°. 579 en noot 2.
v. L. VII bl. 641; v. Vl. II bl. 302.

Maeghdepalm ter kloosterstaetsie van zuster Anna Bruining, bevestight in d'orde van d'arme Klaerissen te Bethlehem.

Zie boven bl. 113 n°. 580 en noot 3.
v. L. VII bl. 674; v. Vl. II bl. 310.

Afbeeldingen der stamheeren en zommige telgen van de Graven, Boelensen, Bickeren en Witsens.

Zie boven bl. 113 n°. 581 en noot 1.
v. L. VII bl. 707; v. Vl. II bl. 316.

Op de Vorstelijke Afbeeldinge van den doorluchtigsten Vorst en Heere Joannes Mauritius, Prince van Nassou, &c. Geschildert, bij een geschikt en uitgegeven door Govaart Flink.

Zie boven bl. 113 n°. 582 en noot 2.
v. L. VII bl. 777 op 1660; v. Vl. II bl. 330 op 1658.

1659.

Februari. Triomf van Koppenhagen.

Zie boven bl. 113 n°. 583—584 en noot 3.
v. L. VII bl. 747; v. Vl. II bl. 323.

April. Ter bruilofte van den Heere Willem Blaeu, Licentiaet in beide Rechten, en Mejoffer Anna van Loon.

In Hollantsche Parnas 1660 bl 529 en Poëzy 1682 I bl. 692 (met het jaartal MDCLVIIII).
Zij ondertrouwden 19 April 1659 te Amsterdam.
v. L. IV bl. 751; v. Vl. II bl. 324.

(*Juni*). Den E. Jongeling Joannes Wandelman, Beyveraer der wysheit, kunsten, en H. Godtgeleertheit.

Van dit gedicht is het Hs. nog aanwezig; zie *Oud-Holland* II bl. 133.
Afgedrukt in Hollantsche Parnas 1660 bl. 352 en Poëzy 1682 I bl. 537.
v. L. VII bl. 784; v. Vl. II bl. 332.

Augustus 27. De vorstelycke bruiloft t' Amsterdam.

Zie boven bl. 114 n°. 585 en noot 1.
v. L. VII bl. 756; v. Vl. II bl. 325.

Augustus 28. Op het geboortegety van Mevrouw Amelia, Princesse van Oranje, en Nassau, &c.

In Hollantsche Parnas 1660 bl. 239, op bl. 39—42 van: «Amsterdamsche Vreugdetriomfe. Amst. 1660.» 12°. oblong, in Poëzy 1660 bl. 553 en Poëzy 1682 II bl. 89 met den datum: «Den 28 van Oogstmaent 1659».
v. L. VII bl. 765; v. Vl. II bl. 328.

Augustus. Op het triomferende vierwerck, aen den E. Heer Willem Haegh.

In Hollantsche Parnas 1660 bl. 255, op bl. 107—110 van: «Amsterdamsche Vreugdetriomfe. Amst. 1660.» 12°. oblong, Poëzy 1660 bl. 557 en Poëzy 1682 I bl. 408, (met het jaartal MDCLIX).
v. L. VII bl. 775; v. Vl. II bl. 330.

Op de historischilderyen ter eere van de Keurvorstinne, den Vorst van Anhalt en alle Nassausche Heeren en Vrouwen op het stadthuis geschildert. Door G. Flinck.

Zie boven bl. 114 n°. 586 en noot 1.
v. L. VI bl. 615; v. Vl. II bl. 327.

Op den princelijcken genadepenning. Aen de doorluchtighste Mevrouwe Douagiere Amelia, Princes van Oranje en Nassau, &c.

In Hollantsche Parnas 1660 bl. 512, op bl. 115—129 van: «Amsterdamsche Vreugdetriomfe. Amst. 1660.» 12°. oblong, en in Poëzy 1682 II bl. 117 (met het jaartal MDCLIX).
v. L. VII bl. 707; v. Vl II bl. 328.

Op den Amsterdamschen gedenkpenning.

Zie boven bl. 107 n°. 551.
Ten onrechte twijfelde ik aldaar aan de juistheid van het opgegeven jaartal MDCLIX. Later onderzoek leerde mij, dat er in 1659 een soortgelijke penning geslagen is; zie *De(n) Navorscher* XXIX bl. 390 seq. Afgedrukt in Poëzy 1682 II bl. 377.
v. L. V bl. 707 op 1655; v. Vl. II bl. 163 op 1655.

Op d'afbeeldinge van Mejoffer Maria van Block.

In Hollantsche Parnas 1660 bl. 548 en Poëzy 1682 I bl. 602.
v. L. VII bl. 774; v. Vl. II bl. 330.

September. Ter bruilofte van den weledelen Heere Peter van Heimbach, en Mejoffer Maria van Block.

In Hollantsche Parnas 1660 bl. 543 en Poëzy 1682 I bl. 701 (met het jaartal MDCLIX).
Zij ondertrouwden 19 September te Amsterdam.
v. L. VII bl. 770; v. Vl. II bl. 329.

Onderwys van het geloofshooftpunt der H. Dryeenigheit.

Zie boven bl. 115 n°. 592.
v. Vl. II bl. 333.

November. Grafschrift voor den Heer Augustyn Alsten Bloemaert.

In Hollantsche Parnas 1660 bl. 518 en Poëzy 1682 I bl. 78.
v. L. VII bl. 792; v. Vl. II bl. 336.

Op den Heer Augustyn Alsten Bloemaert.

Zie boven bl. 114 n°. 590 en noot 4.
v. L. VII bl. 790; v. Vl. II bl. 333.

Aen den E. hooghgeleerden Heer, Augustyn Alsten Bloemaert.

In Hollantsche Parnas 1660 bl. 517 en Poëzy 1682 II bl. 295.
v. L. VII bl. 791; v. Vl. II bl. 333.

November 16. Den geleerden jongeling H. Joan Leeuwenaert Blasius, vryer der Rechtsgeleertheit.

Bestaat nog in handschrift in het Album Amicorum van Blasius; zie *Oud-Holland* II bl. 134. Afgedrukt in Poëzy 1682 II bl. 395.
v. L. VII bl. 783; v. Vl. II bl. 331.

November. Triomf over Funen.

Zie boven bl. 114 n°. 587—588 en noot 2.
v. L. VII bl. 749; v. Vl. II bl. 323.

(*November*). De Noortsche nachtegael.

Zie boven bl. 114 n°. 589 en noot 3.
De noot behoort aldus gelezen te worden: In Hollantsche Parnas 1660 bl. 232, op bl. 139—146 van: «Amsterdamsche Vreugdetriomfe, Amst. 1660.» 12°. oblong, in Poëzy 1660 bl. 536 en Poëzy 1682 II bl. 432.
v. L. II bl. 686 op 1657; v. Vl. II bl. 414 op 1660.

Lantgezang ter bruilofte van den E. Heere Reinier van Estvelt en de E. Jongkvrouwe, Rebecka Bruining.

Zie boven bl. 45 n°. 591 en noot 1.
v. L. VII bl. 780; v. Vl. II bl. 331.

Aen d'edele Gebroederschap der schutters-orde van Sint Michiel, in de Kolveniers doelen.

Zie boven bl. 115 n°. 593 en noot 2.
De noot behoort aldus gelezen te worden: In Hollantsche Parnas 1660 bl. 476 en in Poëzy 1682 II bl. 575.
v. L. VIII bl. 2; v. Vl. II bl. 338.

Jeptha. Treurspel.

Zie boven bl. 115 n°. 594—600 en noot 1.
Het tweeregelig gedichtje, beginnende: «Hoe hoogh men draeft», enz. in het «Berecht», is ook afgedrukt in *Lucifer* en in Poëzy 1682 II bl. 595.
v. L. VIII bl. 5; v. Vl. II bl. 337.

1660.

Februari. Ter gedachtenisse van wylen den kunstrycken Govaert Flinck, schilder. Grafschrift.

Op den gedenkpenning (zie de afbeelding bij van Lennep VIII bl. 91) en in Hollantsche Parnas 1660 bl. 520 en Poëzy 1682 II bl. 81.
v. L. VIII bl. 91; v. Vl. II bl. 356.

Op Govaert Flinck.

Zie boven bl. 120 n°. 630 en noot 1.
De noot behoort aldus gelezen te worden: Afgedrukt in Poëzy I bl. 591.
v. L. VIII bl. 89; v. Vl. II bl. 356.

Op d' afbeeldinge van Govaert Flinck.

In Hollantsche Parnas 1660 bl. 151 en Poëzy 1682 I bl. 592.
v. L. VIII bl. 89; v. Vl. II bl. 356.

Maart. Ter bruilofte van den heere Cornelis Backer, raet en schepen, en Mejoffer Katharina Raye.

In Hollantsche Parnas 1660 bl. 556 en Poëzy 1682 I bl. 673.
v. L. VIII bl. 98; v. Vl. II bl. 357.

Maart 5. Op het jaergetyde van Mevrouwe Anna van Hoorn, gemaelinne van den weledelen heere Cornelis van Vlooswyck.

In Hollantsche Parnas 1660 bl. 580 en Poëzy 1682 II bl. 91, met de datum: «Den 5 van Lentemaent, MDCLX».
v. L. IX bl. 227 op Maart 1661; v. Vl. II bl. 370.

April 28. J. V. Vondel tegens de valsche Drukmunt, gangbaer op zynen naem.

In het voorwerk van Hollantsche Parnas 1660 en van Poëzy 1682 I.
v. L. IX bl. 143; v. Vl. II bl. 375.

Mei. Ter begraefenisse van den hooghgeleerden heere, Peter Schryver.

Zie boven bl. 116 n°. 601 en noot 1.
v. L. VIII bl. 102; v. Vl. II bl. 375.

Mei. Op d'afbeeldinge van koningklijcke Majesteit, Karel Stuart den tweeden. Voor zijn Vorstelijcke genade prins Maurits, door Ovens geschildert.

Zie boven bl. 116 n°. 602 en noot 1.
v. L. VIII bl. 105; v. Vl. II bl. 395.

Mei. Opgang van Karel Stuart, den tweeden.

Zie boven bl. 116 n°. 603 en noot 2.
v. L. VIII bl. 107; v. Vl. II bl. 395.

Koning David in ballingschap. Treurspel.

Zie boven bl. 116 n°. 604—608 en noot.
v. L. IX bl. 1; v. Vl. II bl. 376.

Juni. De bruiloft van den Teems en Aemstel t' Amsterdam.

Zie boven bl. 117 n°. 609 en noot 1.
v. L. VIII bl. 112; v. Vl. II bl. 412.

Juni. De ridderschap van Amsterdam, onder zijne koningklijcke Hoogheit, Willem van Oranje.

Zie boven bl. 117 n°. 610 en noot 2.
v. L. VIII bl. 115; v. Vl. II bl. 413.

Byschrift op d'afbeeldinge van Godart van Ree. Staende op zijn vertreck door Ovens geschildert.

Zie boven bl. 117 n°. 611 en noot 3.
v. L. VIII bl. 117 op Juni 1660; v. Vl. II bl. 413.

September. Publius Virgilius Maroos Wercken in Nederduitsch dicht vertaelt.

Zie boven bl. 117 n°. 611—313 op bl. 118 en noot 2.
v. L. VIII bl. 127; v. Vl. II bl. 434.

October. De kunstkroon voor den koningk van Groot-Britanje &c. Aen den E. E. Heer Symon van Hooren.

Zie boven bl. 118 n°. 618 en noot 1 op bl. 119.
v. L. VIII bl. 119; v. Vl. II bl. 413.

Samson of heilige wraeck. Treurspel.

Zie boven bl. 118 n°. 614—617.
Het «dubbelzinnig» raadsel in den «Inhoudt» is ook afgedrukt in Poëzy 1682 II bl. 395 met het opschrift: «Samsons raetsel».
Vs. 1682 en 1683 van het treurspel zijn met het opschrift: «Op Samson» herdrukt in Poëzy II bl. 69.
v. L. IX bl. 149; v. Vl. II bl. 359.

Op de toetssteene feesttafel der Goden, bevlochten met den kunstrijcken parlemoerkrans door D. van Rijswijck.

Zie boven bl. 119 n°. 619 en noot 2.
v. L. VIII bl. 122; v. Vl. II bl. 358.

Koning David herstelt. Treurspel.

Zie boven bl. 119 n°. 620—623.
v. L. IX bl. 77; v. Vl. II bl. 396.

Koning Edipus uit Sofokles. Treurspel.

Zie boven bl. 119 n°. 624—629 en noot 1 en 2.
Het tweeregelig gedichtje in de opdracht, beginnende: «Het noodlot», enz. is, met het opschrift: «Uit Senekaes Feniciaensche», herdrukt in Poëzy 1682 II bl. 598.
Het zesregelig gedicht in den «Inhoudt» is met het opschrift: «Apolloos orakel van Edipus» afgedrukt in Poëzy 1682 II bl. 590.
v. L. VIII bl. 665; v. Vl. II bl. 415.

Lyckbedde van wylen heer Joan Banning Wuytiers, priester.

Zie boven bl. 120 n°. 631 en noot 1.
v. L. V bl. 566 op 1647; v. Vl. I bl. 764 op 1647.

Op de marmere Pallas van den doorluchtighsten Vorst en heere Joan Mauritius, Prince van Nassau, &c. Stadthouder te Kleef, &c.

Alleen in Poëzy 1682 I bl. 410 met het jaartal MDCLX zonder sterretje in den «Bladtwyzer».
v. L. VIII bl. 95; v. Vl. II bl. 356.

1661.

Juli. Lyckklaght over den hooghwaerdighsten Heer, Zacharias de Mets, Bisschop van Trallen &c.

Zie boven bl. 120 n°. 632 en noot 2.
v. L. IX bl. 230; v. Vl. II bl. 572.

Juli 20. Op d'afbeeldinge van de Jonghvrouw Catharina Questiers.

Op bl. 36 van «Lauwer-stryt | Tusschen | Catharina Questiers, | en | Cornelia van der Veer. | Met eenige By-dichten aan, en | van haar geschreeven. | t' Amsterdam, | By Adriaen Venendael, Boek- | verkooper in de Molsteegh. 1665.» 8°. Het gedicht is hier gedateerd: «t' Amsterdam 1661, den 20. in Hooimaent».
Daarna in Poëzy 1682 I bl. 603.
v. L. VII bl. 657 op 1658; v. Vl. II bl. 306 op 1658.

Nootweer tegens den inbreuck van Turckyen.

Zie boven bl. 120 n°. 633 en noot 3.
v. L. IX bl. 241; v. Vl. II bl. 570 op 1660.

Byschriften, aen de edele mogende zeeraeden t' Enckhuisen, op het Roode Paert met zijn metalen kanon. (2 gedichten.)

Zie boven bl. 120 n°. 634 en noot 1 op bl. 121.
v. L. IX bl. 220; v. Vl. II bl. 570 op 1660.

Tooneelschilt of pleitrede voor het tooneelrecht.

Zie boven bl. 121 n°. 635—637.
v. L. VI bl. 317; v. Vl. II bl. 101 op 1655 of 1661?

Adonias of rampzalige Kroonzucht. Treurspel.

Zie boven bl. 121 n°. 638—641.
Het vierregelig gedichtje in den opdracht, beginnende: «Indien men voor geen rechtbreuck», enz. is ook afgedrukt, met het opschrift: «Uit Euripides Feniciaensche» in Poëzy 1682 II bl. 591.
v. L. IX bl. 247; v. Vl. II bl. 572.

Op het klokmusyk t' Amsterdam.

Alleen in Poëzy 1682 I bl. 431, met het jaartal MDCLXI, zonder sterretje in den «Bladtwyzer».
v. L. IX bl. 235; v. Vl. II bl. 571 op 1660.

Op Wouter Krabeth.

Zie boven bl. 121 n°. 642 en 643 en noot 1 op bl. 122.
Niet bij v. L.; v. Vl. II bl. 984 op 1671.

Op Diedrik Krabeth.

Zie boven bl. 121 n°. 642 en 643 en noot 1 op bl. 122.
Niet bij v. L.; v. Vl. II bl. 984 op 1671.

1662.

Januari. Op het jaergetyde van mejoffer Jacoba Bikker. Voor den Heer Peter de Graef, Jongkheer van Zuidtpolsbroek.

In Poëzy 1682 II bl. 93 met een sterretje in den «Bladtwyzer».
Niet bij v. L.; v. Vl. II bl. 983 op 1661.

April. Ter bruiloft van den weledelen heer Peter de Graef, en de weledele mejoffer Jakoba Bikker.

Alleen in Poëzy 1682 I bl. 686, zonder sterretje in den «Bladtwyzer».
v. L. IX bl. 612; v. Vl. II bl. 644.

Augustus. Ter bruilofte van den weledelen heer Robert Honiwood, en de weledele Juffer Margerita van Vlooswyk.

Alleen in Poëzy 1682 I bl. 705 met het jaartal MDCLXII, zonder sterretje in den «Bladtwyzer».
Zij ondertrouwden 1 Augustus 1662 te Amsterdam.
v. L. IX bl. 620; v. Vl. II bl. 674.

Op myne afbeeldinge geschildert door Filips Koning.

Alleen in Poëzy 1682 I bl. 588 met het jaartal MDCLXII zonder sterretje in den «Bladtwyzer».
v. L. IX bl. 629 op November 1662; v. Vl. II bl. 695 op Nov. 1662.

Bespiegelingen van Godt en Godtsdienst.

Zie boven bl. 122 n°. 644—646.
v. L. IX bl. 387; v. Vl. II bl. 594 op 1661.

Joannes de boetgezant.

Zie boven bl. 122 n°. 647—654 en noot 1 op bl. 123.
De «Korte inhoudt» van elk boek is herdrukt in Poëzy 1682 II bl. 561.
v. L. X bl. 3; v. Vl. II bl. 645.

Ter blyde maeltyt voor den doorluchtighsten Vorst en Heere Maximiliaen Henrik, Keurvorst te Kolen.

Alleen in Poëzy 1682 I bl. 399, zonder sterretje in den «Bladtwyzer».
v. L. IX bl. 650; v. Vl. II bl. 673.

Genua.

Alleen in Poëzy 1682 II bl. 304 met het jaartal MDCLXII, zonder sterretje in den «Bladtwyzer».
v. L. IX bl. 630; v. Vl. II bl. 693.

Op Jan Vos.

Komt eerst voor onder het portret van Jan Vos, dat meestal gevonden wordt voor den eersten druk van «Alle de gedichten van den Poëet Jan Vos. t' Amsterdam, By Jacob Lescaille, 1662.» 4°. Het gedicht is geteekend: «J. v. Vondel». In den linkerbovenhoek leest men: *K. du Jardin F.* Afgedrukt in Poëzy 1682 I bl. 589.
v. L. VII bl. 779 op 1659; v. Vl. II bl. 331 op 1659.

1663.

Mei. Ter bruilofte van den E. Heere Bartholomeus Kromhout, en de E. Mejoffer Jakoba van der Wiele, van der Werve.

Het eerst in Poëzy 1682 I bl. 758, met het jaartal MDCLXIII, doch zonder sterretje in den «Bladtwyzer».
Zij huwden 17 Mei; zie *Bijdragen voor de geschiedenis van het bisdom van Haarlem*, II bl. 284 tabel C.
v. L. X bl. 156; v. Vl. II bl. 720.

Batavische gebroeders of onderdruckte vryheit. Treurspel.

Zie boven bl. 124 n°. 655—660.
v. L. IX bl. 655 op 1662; v. Vl. II bl. 675 op 1662.

De Heerlyckheit der Kercke.

Zie boven bl. 124 n°. 661—664.
Het Hs. van een gedeelte der opdracht bestaat nog; zie *Oud-Holland* II bl. 134.
v. L. X bl. 167; v. Vl. II bl. 696.

Faëton of reuckeloze stoutheit. Treurspel.

Zie boven bl. 125 n°. 665—673.
v. L. X bl. 267; v. Vl. II bl. 721.

Op Jacoba Bikker, Gemaelin van den edelen Heer Peter de Graef. Door Ovens geschildert.

Alleen in Poëzy 1682 I bl. 601, met het jaartal MDCLXIII en zonder sterretje in den «Bladtwyzer».
v. L. X bl. 162; v. Vl. II bl. 696.

1664.

Mei. Ter gedachtenisse van den weledelen en gestrengen Heere, Cornelis de Graeff. Grafschrift.

Zie boven bl. 126 n°. 674 en noot 1.
v. L. X bl. 163 op Mei 1663; v. Vl. II bl. 720 op 1663.

Juni. Op Maria de Wolf.

Op een gedenkpenning, beschreven bij v. L. X bl. 458.
v. L. X bl. 458; v. Vl. II bl. 754.

Augustus. De gezegende adelaer van Leopoldus by den Raäbstroom.

Zie boven bl. 127 n°. 675 en noot 1.
v. L. X bl. 348; v. Vl. II bl. 755.

Adam in ballingschap of aller treurspeelen treurspel.

Zie boven bl. 127 n°. 676—680.
Het tweeregelig versje in de opdracht, beginnende: «O Jeugdigh paer», enz. is met het opschrift: «Virgilius gevolght» afgedrukt in Poëzy 1682 II bl. 592 en het vierregelige in het «Berecht», beginnende: «Och had noit», enz. met het opschrift: «Uit Euripides Medea» in Poëzy 1682 II bl. 590.
v. L. X bl. 355; v. Vl. II bl. 737.

1665.

Januari. Op het geluckigh ongeluck van Prins Johan Maurits van Nassau.

Zie boven bl. 127 n°. 681 en noot.
Het is aldaar abusievelijk op 1664 gesteld.
v. L. X bl. 460; v. Vl. II bl. 755.

Februari. Op Tanneken van Erpekom.

Op een begrafenispenning, beschreven bij v. L. X bl. 486.
v. L. X bl. 486; v. Vl. II bl. 755.

(*Februari*). Op het gezegent voorspel van den zeestryt.

Zie boven bl. 127 n°. 682 en noot 1.
v. L. X bl. 463; v. Vl. II bl. 756.

October. Minnedeuntjes. (Koridon. Narcissus. Hippomenes. Concordes).

In Poëzy 1682 II bl. 456—460 met sterretje in den «Bladtwyzer». Het laatste gedicht is onderteekend: «MDCLXV den 29 in Wijnmaendt».
v. L. X bl. 477—481; v. Vl. II bl. 758.

November. Ter bruilofte van den E. bruidegom, Peter de Wolf, en zyne E. bruit, Clementia van der Vecht.

Alleen in Poëzy 1682 I bl. 762 zonder sterretje in den «Bladtwyzer».
Zij ondertrouwden 5 November 1665 te Amsterdam.
v. L. X bl. 565 op Mei 1665; v. Vl. II bl. 756.

November. Suikerliet.

In Poëzy 1682 I bl. 756 met het jaartal MDCLXV.
v. L. X bl. 468; v. Vl. II bl. 757.

De havenschendery te Bergen in Noorwegen.

Zie boven bl. 127 n°. 683 en noot 1 op bl. 128.
v. L. X bl. 473; v. Vl. II bl. 757.

Gebedt aen Jesus Christus.

Zie boven bl. 128 n°. 684 en noot 2.
v. L. X bl. 487; v. Vl. II bl. 759.

Op de doorluchtige afbeeldinge van Homerus, door schilder Joan den Ezel. Ten huize van Willem Spiering.

Zie boven bl. 128 n°. 685 en noot 3.
v. L. X bl. 483; v. Vl. II bl. 759.

1666.

April. Ter bruilofte van Jakob Leeu, en Jongkvrouwe Christine de Flines.

Alleen in Poëzy 1682 I bl. 770 met het jaartal MDCLXVI en zonder sterretje in den «Bladtwyzer».
Zij huwden 11 April 1666 te Amsterdam.
v. L. X bl. 568 op Mei 1666; v. Vl. II bl. 777.

April. Op den troupenning van Christine de Flines, trouwende met Jakob Leeuw.

Alleen in Poëzy 1682 II bl. 375 zonder sterretje in den «Bladtwyzer».
v. L. X bl. 567 op Mei 1666; v. Vl. II bl. 777.

Juni. De zeetriomf der vrye Nederlanden.

Zie boven bl. 128 n°. 686 en noot 4.
v. L. X bl. 576; v. Vl. II bl. 779.

Juni. Zegezang over den zeestrijt der Heeren Staeten door Michaël Ruiter.

Zie boven bl. 128 n°. 687 en noot.
v. L. X bl. 578; v. Vl. II bl. 779.

Juni. Uitvaert van den onsterfelyken zeehelt Abraham vander Hulst.

Alleen in Poëzy 1682 II bl. 15 met het jaartal MDCLXVI en zonder sterretje in den «Bladtwyzer».
v. L. X bl. 583; v. Vl. II bl. 780.

Juni. Grafschrift voor den onderadmirael Abraham vander Hulst.

Alleen in Poëzy 1682 II bl. 71 zonder sterretje in den «Bladtwyzer».
v. L. X bl. 585; v. Vl. II bl. 781.

Juni. Ander. t' Amsterdam op zijn graf in d' oude kerk gehouwen.

Alleen in Poëzy 1682 II bl. 71 met het jaartal MDCLXVI en zonder sterretje in den «Bladtwyzer».
v. L. X bl. 585; v. Vl. II bl. 781.

September. Jammerklaght over de gruwsame verwoestinge van Londen.

Zie boven bl. 128 n°. 691 en noot 1 op bl. 129.
v. L. X bl. 666; v. Vl. II bl. 782.

October. Op het verjaeren van Agnes Blok.

Alleen in Poëzy 1682 II bl. 98 met den datum: «MDCLXVI den 29 in Wijnmaent t' Amsterdam», met sterretje in den «Bladtwyzer».
v. L. X bl. 594; v. Vl. II bl. 799.

Op d' afbeeldinge van den doorluchtigen heere Michaël Ruiter, Amirael van Hollant etc. door Joan Lievensz. geschildert.

Zie boven bl. 128 n°. 688 en 689 en noot 2.
v. L. X bl. 587 op Juni 1666; v. Vl. II bl. 781.

Op d' afbeeldinge van den onsterflijken zeehelt Kornelis Tromp, Onderamirael van Amsterdam. Door Joan Lievens geschildert.

Zie boven bl. 128 n°. 690 en noot 3.
v. L. X bl. 588 op Juni 1666; v. Vl. II bl. 781.

Op het inhuldigen van den weledelen heere Nikolaes van Vlooswyk.

Zie boven bl. 129 n°. 692 en noot 2.
v. L. X bl. 591; v. Vl. II bl. 781.

Ifigenie in Tauren. Uit Euripides. Treurspel.

Zie boven bl. 129 n°. 693—694.
v. L. X bl. 597; v. Vl. II bl. 783.

1667.

Februari. Op Sinte Agnes Feest. Aen Agnes Blok.

Nog in Hs. aanwezig; alleen gedrukt in Poëzy 1682 II bl. 533 met den datum: «MDCLXVII, Den 21 in Loumaent» en met sterretje in den «Bladtwyzer».
v. L. X bl. 669 op 1666; v. Vl. II bl. 799.

Juni. Uitvaert van zijne heiligheit Alexander den Zevenden.

Zie boven bl. 129 n°. 695 en noot 1.
v. L. X bl. 670 op 1666; v. Vl. II bl. 815.

Juli. Op zyne heiligheit Clemens den IX, te voren Julius Rospigliosi.

Alleen in Poëzy 1682 I bl. 545 zonder sterretje in den «Bladtwyzer».
v. L. X bl. 673 op 1666; v. Vl. II bl. 815.

Juli. Zeegevier der vrye Nederlanden op den Teems.

Zie boven bl. 129 n°. 696 en noot 2.
v. L. XI bl. 2; v. Vl. II bl. 815.

Juli. De zeeleeu op den Teems.

Zie boven bl. 129 n°. 697 en noot 3.
v. L. XI bl. 6; v. Vl. II bl. 816.

Augustus. De vrepylaer der vrye Nederlanden.

Zie boven bl. 129 n°. 698 en noot 1 op bl. 130.
v. L. XI bl. 12; v. Vl. II bl. 817.

Augustus 3. Brief aan Joachim Oudaen.

Naar het Hs. uitgegeven door Mr. A. D. de

Vries Az. in *De(n) Nederlandsche(n) Spectator* van 1879 bl. 152; daarna in Joh. Dyserinck *Vondels sterfdag* (1879) bl. 46 en eindelijk in *Oud-Holland* II bl. 227.

Beurtgezang, op de komste van den doorluchtighsten vorst en heere Kosmo de Medices, Prince van Tuskanen.

Zie boven bl. 130 n°. 699 en noot 2.
v. L. XI bl. 9; v. Vl. II bl. 818.

Zungchin, of ondergang der Sineesche heerschappye. Treurspel.

Zie boven bl. 130 n°. 700—701.
v. L. X bl. 491 op 1666; v. Vl. II bl. 761 op 1666.

Noah, of ondergang der eerste weerelt. Treurspel.

Zie boven bl. 103 n°. 702—704.
v. L. XI bl. 21; v. Vl. II bl. 799.

Op d' Oude Hollantsche geschiedenissen, beschreven van den Heere Peter Schryver.

In het voorwerk van: «Corte Beschryvinge van Hollandt, Zeeland en Vrieslandt, mits-gaders der selver Graven, etc. In 'S Graven Hage, ter Druckerye van Mr. Pieter Brugman Advocaet. 1667», 4°. en in Poëzy 1682 II bl. 240.
v. L. V bl. 518 op 1646; v. Vl. I bl. 759 op 1646.

Op het Sineesch Treurspel van Joannes Antonides.

In Poëzy 1682 II bl. 237 zonder sterretje in den «Bladtwyzer».
Daar het mij niet gelukt is den eersten druk van dit treurspel in te zien, weet ik niet of het daarin reeds vroeger gedrukt is.
v. L. XI bl. 16; v. Vl. II bl. 817.

1668.

April. Ter lykstaetsie der weledele mevrouwe Anna van Horen, gemalinne van Kornelis van Vlooswyk.

Alleen in Poëzy 1682 II bl. 67 met het jaartal MDCLXVIII zonder sterretje in den «Bladtwyzer».
v. L. XI bl. 97; v. Vl. II bl. 819.

October. Op het jaergetyde van Agnes Blok.

Alleen in Poëzy 1682 II bl. 99 met den datum: «MDCLXVIII, den 29 in Wijnmaent», met sterretje in den «Bladtwyzer».
v. L. XI bl. 238; v. Vl. II bl. 839.

December. Uitvaert van Maria van den Vondel.

Zie boven bl. 131 n°. 705 en noot 1.
v. L. X bl. 164 op 1663; v. Vl. II bl. 720 op 1663.

Euripides Feniciaensche of gebroeders van Thebe. Treurspel.

Zie boven bl. 131 n°. 706—707.
v. L. XI bl. 99; v. Vl. II bl. 820.

Sofokles Herkules in Trachin. Treurspel.

Zie boven bl. 131 n°. 708—709.
v. L. XI bl. 179; v. Vl. II bl. 840.

Op den optoght der schutteryen t' Amsterdam.

In Poëzy 1682 I bl. 427 met het jaartal MDCLXVIII, zonder sterretje in den «Bladtwyzer».
v. L. XI bl. 236; v. Vl. II bl. 818.

Op het treurspel van Dido.

Op bl. 3 van: Didoos | doot, | treurspel | Met eenige Konstwerken, | Vertoont op d' Amsterdamsche Schouwburg. | Infelix Dido, neutri bene nupta marito, | Dum perit ille, fugit; dum fugit iste, perit. | *Vignet: fenix met: «Persevaranter.»* | t' Amsterdam, | By Jacob Lescailje, | Boekverkooper op de Middeldam, | naast de Vismarkt, in 't jaar 1668.» 8°. en in Poëzy 1682 II, Aanhanghsel bl. 3.
v. L. XI bl. 487; v. Vl. II bl. 819.

1669.

Januari. Op het overlyden van Joannes Lutma, den ouden, goutsmidt.

Zie boven bl. 131 n°. 710 en noot 1.
v. L. XI bl. 257; v. Vl. II bl. 854.

Februari. Lykdicht op den eerwaerdigen vader Henrik Halman, Priester van Jesus Societeit.

Alleen in Poëzy 1682 II bl. 48 met het jaartal MDCLXIX, zonder sterretje in den «Bladtwyzer».
v. L. XI bl. 241; v. Vl. II bl. 855.

Februari. Op Katharine Questier(s).

In Poëzy 1682 II bl. 86 met het jaartal MDCLXIX zonder sterretje in den «Bladtwyzer».
v. L. XI bl. 252; v. Vl. II bl. 855.

Augustus. Uitvaert van den weledelen en eerwaerdigen heere, den heere Augustyn van Teilingen, priester der Societeyt.

In Poëzy 1682 II bl. 44 zonder sterretje in den «Bladtwyzer».
v. L. XI bl. 245; v. Vl. II bl. 854.

October. Ter eeuwige gedachtenisse van den Hooghedelen Heere en Helt Joan van Aemstel, zeekapitein, gestorven te Schindel 1669, den 29 van Herfstmaent.

Alleen in Poëzy 1682 II bl. 72 met sterretje in den «Bladtwyzer».
v. L. XI bl. 249; v. Vl. II bl. 856.

Kandia op haer uiterste.

Zie boven bl. 131 n°. 711 en noot 2.
v. L. XI bl. 259; v. Vl. II bl. 856.

Op den welvertaelden Agrippa, aen de kunstkenners.

Volgens van Lennep gedrukt in de eerste uitgave van het treurspel *Agrippa* van Quinault. Ik zag deze niet, wel den tweeden, derden en vierden druk, waarin het is opgenomen. Ook in Poëzy 1682 II Aanhanghsel bl. 4.
v. L. XI bl. 92; v. Vl. II bl. 857.

1670.

Mei. Op het overlyden van Willem van den Vondel.

Zie boven bl. 131 n°. 712 en noot 3.
v. L. II bl. 768 en XI bl. 269; v. Vl. I bl. 249 en II bl. 983.

Lauwerkrans ter eeuwige gedachtenisse van zijne Excellentie den Grave Curtius Christoffer Koningsmark, generael in Kandia.

Alleen in Poëzy 1682 I bl. 98 met het jaartal MDCLXX, zonder sterretje in den «Bladtwyzer».
v. L. XI bl. 262; v. Vl. II bl. 856.

Op het Kluchtspel van Ware-nar met zijnen Pot.

Op bl. 254 der afdeeling «Gedichten» van Hooft's *Werken: Tweede deel. Amst.* 1677, fol., met het jaartal 1670 en in Poëzy 1682 II bl. 234 met het jaartal MDCLXX.
v. L. XI bl. 267; v. Vl. II bl. 857.

Op den Heer Kornelis Speelman.

Zie in de Nalezingen, hier achter, onder n°. 712*a* en *b*. Afgedrukt in Poëzy 1682 I bl. 557.
v. L. XI bl. 86 op 1668; v. Vl. II bl. 818 op 1668.

Op Trajaen Bokkalyns Kundtschappen van Parnas.

In Poëzy 1682 II bl. 247 zonder sterretje in den »Bladtwyzer».
v. L. III bl. 101 op 1630 en XII bl. 49 op 1673; v. Vl. I bl. 289 op 1631?

1671.

Februari. Ter bruilofte van den E. Bruidegom, Michiel le Blon, en de E. Bruit Willemyne Elisabeth Hellerus.

Alleen in Poëzy 1682 I bl. 776, zonder sterretje in den «Bladtwyzer», gedateerd: «MDCXXI. den 10 van Sprokkelmaent».
v. L. XII bl. 4; v. Vl. II bl. 984.

Augustus. Ter goede gedachtenisse van wijlen Elizabet Syen, huisvrou van Luidewyk van Erpekum.

Alleen in Poëzy 1682 II bl. 86, met den datum: «Overleden den 27. in Oogstmaent 1671» en zonder sterretje in den «Bladtwyzer».
v. L. XII bl. 26; v. Vl. II bl. 985.

Publius Ovidius Nazoos Herscheppinge.

Zie boven bl. 131 n°. 713—716.
De opdracht: «Loofwerk aen Heer Diedrik Buisero» is ook afgedrukt in Poëzy 1682 II bl. 289 met het jaartal MDCLXXI.
Het citaat in de «Voorrede» is ook afgedrukt in Poëzy 1682 II bl. 594. Het tweeregelig versje in het «Leven», beginnende: «Ick schreef», komt voor met de beide volgende aanhalingen, in Poëzy 1682 II bl. 595. Het grafschrift [1]) in Poëzy II bl. 79 met het opschrift: «Ovidius grafschrift» en de lijkklagt [2]) in Poëzy II bl. 5 met het opschrift: «Lykklaght over Ovidius Nazo».
v. L. XI bl. 275; v. Vl. II bl. 858 op 1670.

Opschrift van eenige gedichten, gezonden aen Kornelis le Blon.

Alleen in Poëzy 1682 II bl. 577 met het jaartal MDCLXXI en met sterretje in den «Bladtwyzer».
v. L. XII bl. 6; v. Vl. II bl. 985.

Op den lof van den Ystroom gezongen door Joannes Antonides.

Bestaat nog in Hs.; zie *Oud-Holland* II bl. 231. Komt gedrukt voor in het voorwerk van: «De | Ystroom. | Begreepen in vier boeken. | Door | J. Antonides | van der Goes. | *Vignet.* | t' Amsterdam, | By Pieter Arentsz. Boekverkooper in de Beursstraet, | in de drie Raepen. M DC LXXI.» 4°. en Poëzy 1682 II bl. 235.
v. L. XII bl. 27; v. Vl. II bl. 984.

Op Joannes Antonides van der Goes.

---

[1]) Bij v. Vl. tweemaal opgenomen: II bl. 863 en 982.

[2]) Bij v. L. eerst afgedrukt II bl. 264 op 1628 en bij v. Vl. I bl. 164 met een vraagteeken

(Door M. van Musscher geschildert.)

Komt voor in het voorwerk van *De(n) Ystroom* (1671) en in Poëzy 1682 I bl. 589.
v. L. XII bl. 29; v. Vl. II bl. 985.

Op het inheiligen van den heiligen Franciskus de Borgia, Hertogh van Gandia, ... door zijne Heiligheit Klemens den Tienden.

Alleen in Poëzy 1682 I bl. 519 met het jaartal MDCLXXI zonder sterretje in den «Bladtwyzer».
v. L. XII bl. 30; v. Vl. II bl. 985.

1672.

Behoude reis aen den E. Heer Johan Bergh, Rechtsgeleerde, gaende naer 's lants vloot, ter liefde van het Vaderlant.

Zie boven bl. 133 n°. 717 en noot 1.
v. L. XII bl. 33; v. Vl. II bl. 986.

Augustus. Ter eeuwige gedachtenisse van den heer Joan de Wit, Raetpensionaris van Hollant, &c.

Alleen in Poëzy 1682 I bl. 576, met het jaartal MDCLXXII, zonder sterretje in den «Bladtwyzer».
v. L. XII bl. 34; v. Vl. II bl. 986.

Op d' afbeeldinge van den heere Meester Joan de Wit, Raetpensionaris van Hollant, vader des vaderlants.

Nog in Hs. aanwezig; zie *Oud-Holland* II bl. 231. Komt voor op bl. 50 van: «Het Swart toneel-gordyn. Anno CIↃ IↃ C LXXVI». Zie boven bl. 183 en noot 1 en in de andere drukken van dit boekje. Ook in Poëzy 1682 I bl. 575 met het jaartal MDCLXXII.
v. L. XII bl. 35; v. Vl. II bl. 986.

Op d' afbeeldinge van den Heer Joan de Witt.

Nog in Hs. aanwezig; zie *Oud-Holland* II bl. 231. Gedrukt in Poëzy 1682 II, Aanhanghsel bl. 14.
v. L. XII bl. 36; v. Vl. II bl. 986.

Op den Heer Kornelis de Wit.

Nog in Hs. aanwezig; zie *Oud-Holland* II bl. 231. Gedrukt in Poëzy 1682 II, Aanhanghsel bl. 14.
v. L. XII bl. 37; v. Vl. II bl. 986.

Augustus. Op de doorluchtige zege van Groningen.

Zie boven bl. 133 n°. 718 en noot 2.
v. L. XII bl. 37; v. Vl. II bl. 986.

Op 't veroveren van Koevorden in den jaere MDCLXXII.

Alleen in Poëzy 1682 II bl. 588 met sterretje in den «Bladtwyzer».
v. L. XII bl. 38; v. Vl. II bl. 987 op 1673.

October. Op de nieuwe Heeregraft, geschildert door Geeraert Berkheide.

Alleen in Poëzy 1682 II bl. 332 met den datum: «1672. den 20 in Wynmaent t' Amsterdam», zonder sterretje in den «Bladtwyzer».
v. L. XII bl. 39; v. Vl. II bl. 987.

1673.

Februari. Op de verkoopinge der Italiaensche schilderyen, ten huize van Geeraert Uylenburgh, schilder.

Zie boven bl. 133 n°. 720 en noot 1.
v. L. XII bl. 43; v. Vl. II bl. 987.

Op Josephus Duyselius.

Zie boven bl. 133 n°. 719 en noot 3.
v. L. VII bl. 789 op 1659; v. Vl. II bl. 333 op 1659.

April. Lykklaght over den eerwaerdigen heer Henricus Blessius.

Alleen in Poëzy 1682 II bl. 50 zonder sterretje in den «Bladtwyzer».
v. L. XII bl. 43; v. Vl. II bl. 857 op 1670?

Augustus. Grafschrift van den onderadmirael Joan de Liefde.

Alleen in Poëzy 1682 II bl. 71 met sterretje in den «Bladtwyzer».
v. L. XII bl. 45; v. Vl. II bl. 988.

Augustus. Anders.

Alleen in Poëzy 1682 II bl. 72 met sterretje in den «Bladtwyzer».
v. L. XII bl. 46; v. Vl. II bl. 988.

Op den onderadmirael Joan de Liefde.

Zie boven bl. 133 n°. 721 en noot 2.
v. L. XII bl. 46; v. Vl. II bl. 988.

Op het verjaeren van Peter de Wolf.

Naar het Hs. voor het eerst door mij uitgegeven in *Oud-Holland* II bl. 230.

1674.

Januari. Grafschrift. (Op den heer Joan Blaeu, eertijts Scheepen en Raedt der Stadt Amsterdam.)

Zie boven bl. 133 n°. 722 en noot 3.
v. L. XII bl. 47 op December 1674; v. Vl. II bl. 988 op 1673.

September. Ter bruiloft der E. getrouden Sybrant de Flines en Agnes Blok.

Nog in Hs. aanwezig; zie *Oud-Holland* II bl. 293. Afgedrukt in Poëzy 1682 I bl. 778, met den datum: «Getrout den 9 van Herfstmaent, MDCLXXIV» en met sterretje in den «Bladtwyzer».

v. L. XII bl. 54; v. Vl. II bl. 988.

Ter zelver bruiloft.

Nog in Hs. aanwezig; zie *Oud-Holland* II bl. 293. Afgedrukt in Poëzy 1682 I bl. 779.

v. L. XII bl. 55; v. Vl. II bl. 988.

Op de draeyinge van het hooft, verweert door den geleerden jongeling Joan Antoni Goezenaer toen hy ter Artzenye wiert ingewijt in de doorluchtige Hooge Schoole t' Uitrecht.

In Poëzy 1682 II bl. 253 zonder sterretje in den «Bladtwyzer».

Daar Antonides 13 Juni 1674 als student werd ingeschreven, waarschijnlijk met het doel om te promoveeren, zal hij wel in hetzelfde jaar tot doctor zijn bevorderd.

v. L. XII bl. 40 op 1673; v. Vl. II bl. 987 op 1673.

Grafschrift op zich zelven.

Alleen in Brandt's *Leven van Vondel* bl. 73.

v. L. XII bl. 67; v. Vl. II bl. 988.

b. ZONDER EEN BEPAALD JAARTAL.

Vóór 1620.

Wterste Oordeel.

Het eerst gedrukt achter Coornherts *Het recht Ghebruyck ende Misbruyck van tydlicke Have Amst. D. P. Pers* 1620, 4°.

Zie boven n°. 72 en noot 2.

v. L. I bl. 302 op 1613—1615; v. Vl. I bl. 95 op 1616—1620.

Vóór 1622.

Vier Wterste.

Het eerst gedrukt in *De(n) Vernieuwde(n) Gulden Winckel* (1622).

Zie boven n°. 72 en noot 1.

v. L. I bl. 301 op 1613—1615; v. Vl. I bl. 95 op 1616—1620.

Zedigh Gedicht, Vande Ydelheyd der Menschen.

Het eerst gedrukt achter *De(n) Vernieuwde(n) Gulden Winckel* (1622).

Zie n°. 72 en noot 5.

v. L. I bl. 763 op 1620; v. Vl. I bl. 99 op 1616—1620.

Vóór 1625.

Christelyck vryagielied.

In «Minne-plicht. Ten toon gestelt inde Vryagie van Diana en Filandre. T' Amst. 1625.» kl. 8°. oblong en met het opschrift: «Kristliefde» in Versch. ged. 1644 bl. 372, Poëzy 1650 bl. 545 en Poëzy 1682 I bl. 401.

v. L. II Nal. 13 op 1624; v. Vl. I bl. 167 op 1624?

Zangh, op de wyse: «Yets moet ick u Laura vragen».

In «Minne-plicht. Ten toon gestelt inde Vryagie van Diana en Filandre. T' Amst. 1625.» kl. 8°. oblong, Poesy 1647 A en B bl. 152, met weglating van twaalf regels in Poëzy 1650 bl. 523, op bl. 141 van: «De Nieuwe | haagsche | nachtegaal. | Vol van de Nieuwste Deunen en | aartigste zangen. | t' Amsterdam; | Uyt de Boekwinkel van Ian van Duisberg, | in de Stilsteeg. Anno 1659.» 12°. oblong, in Poëzy 1660 bl. 165 en Poëzy 1682 II bl. 418.

v. L. II bl. 220 op 1624; v. Vl. I bl. 168 op 1624.

Wyckzangh.

In «Minne-plicht Ten toon gestelt inde Vryagie van Diana en Filandre. Amst. 1625.» kl. 8°. oblong. Daarna op bl. 6 en 7 van het «Tweede Deel van 't Haerlems Liedt-boeck. Den sevenden Druck. Haerlem, 1643» (zie boven bl. 168); op bl. 17 van «den Achtsten Druck» en op bl. 59 van «den Negenden Druck» van 1648. Verder in Versch. ged. 1644 bl. 357, Poëzy 1650 bl. 522 en Poëzy 1682 II bl. 416.

v. L. II bl. 223 op 1624; v. Vl. I bl. 167 op 1624?

Vóór 1630.

De Rynstroom.

Zie boven bl. 134 n°. 731 en noot 2.

Behalve op de aldaar aangehaalde plaatsen wordt dit gedicht ook nog gevonden in Blaeu's *Toonneel des aerdriicx Amst.* 1635, en in de volgende uitgaven van dezen atlas.

Volgens vs. 175 en 176 is dit gedicht vóór 1630 gemaakt.

v. L. III bl. 28 op 1629; v. Vl. I bl. 276 op 1629?

Aen de lasteraers van de Academi.

Zie boven bl. 133 n°. 723 en noot 4.

v. L. III bl. 323; v. Vl. I bl. 333.

Vóór 1632.

Op de afbeelding van Gustaaf

Adolf, koningk van Sweden, te paarde.

In Versch. ged. 1644 bl. 132, Poëzy 1650 bl. 181 en Poëzy 1682 I bl. 543.

Door Vondel gemaakt vóór Gustaaf Adolfs dood (16 November 1632).

v. L. III bl. 133 op September 1631; v. Vl. I bl. 292 op 1631.

Vóór 1635.

Aan Apollonia van Veen, Geestige Tekenster en Zanggodin.

In Versch. ged. 1644 bl. 212, Poëzy 1650 bl. 229 en Poëzy 1682 I bl. 348.

Dit gedicht moet vervaardigd zijn tusschen de jaren 1632 en 1635. Het eerste jaartal wordt ons aangegeven door een toespeling in vs. 28 op Maastricht en Rynberk; het tweede ontleen ik aan een gedicht, dat te vinden is in de Bibliotheca Duncanniana, en tot titel voert: «Treur-Dicht | Over de schadelijcke, vroege, droevige Doodt | vande seer Godtsdienstige, deugtrijcke, hooghbegaefde | Konst-rycke Jofvrouw, | Jofvrouw | Applonia van Veen, zal. | inden Heere Christelyck ontslapen binnen de Stadt | vander Goes in Zeelandt den xj. Septembris | des Iaers M. DC. XXXV. | *Vignet: bloemstruik.* | In 's Graven-Hage, | By Ludolph Breeckevelt, Boeckdrucker woonende op | 't Speuy naest 't Zout-Huys. 1635.» 4°.

v. L. III bl. 188 op 1633; v. Vl. II bl. 299 op 1633?

Op Narbonne.

In het *Toonneel des aerdriicx*, *Amst.*, *J. Blaeu* 1635 folio II, vel ZZ, ook in latere uitgaven van den atlas, daarna in Poëzy 1682 II bl. 305.

v. L. IX bl. 636 op 1662; v. Vl. II bl. 693 met een vraagteeken.

Op Avignon.

In het *Toonneel des aerdriicx*, *Amst. J. Blaeu* 1635, folio II vel ZZ en in latere uitgaven van den atlas; daarna in Poëzy 1682 II bl. 307.

v. L. IX bl. 691 op 1662; v. Vl. II bl. 694 met een vraagteeken.

Vóór 1637.

Op Willem Bartjens.

Het eerst afgedrukt onder zijn portret, te vinden in zijn bekend rekenboek, waarvan de oudste druk, welke mij onder de oogen kwam, tot titel voert: «Willem Bartjens | Cijfferinghe. | Tweede deel, | Handelende van verscheyde Regulen | der | Reken-konst | Alle Koop-lieden noodich te weten. | *Vignet: vosje.* | 't Zwolle, | Gedruckt voor Geraert Bartjens Boeck | verkooper aen de Merckt. 1637», 8°. Het «Extract uyt de Privilegie» in dit tweede deel is gedateerd «den 29 Aprilis 1633.»

Het portret stelt Bartjens voor, zittende met de pen in de hand voor een lessenaartje; onder het portret Vondels vers, geteekend: «I. V. V.» Links onderaan leest men «P. Dubor dieu pin.» «A. Bartiens scrip.» en rechts: «Savery sculp.»

Het gedicht is verder te vinden in Versch. ged. 1644 bl. 136, Poëzy 1650 bl. 192, Poëzy 1660 bl. 193 en Poëzy 1682 I bl. 595.

v. L. I bl. 131 op 1612; v. Vl. I bl. 30 op 1612?

Vóór 1638.

Geboortekrans voor Jongkvrou Katarine van Wickevort.

In Versch. ged. 1644 bl. 215, Poëzy 1650 bl. 233 en Poëzy 1682 II bl. 95.

Dit gedicht werd gemaakt vóór haar huwelijk met Valerius Roever (ondertr. 25 Maart 1638).

v. L. III bl. 724 op 1639; v. Vl. I bl. 418 met een vraagteeken na 1640.

Beeckzang aen Katharine.

In Versch. ged. 1644 bl. 359, Poëzy 1650 bl. 525 en Poëzy 1682 II bl. 420.

Vóór haar huwelijk met Hillebrand Bentes (zie boven bl. 171) vervaardigd.

v. L. II bl. 224 op 1624; v. Vl. I bl. 168 op 1624.

Vóór 1639.

Danckdicht aen Jacob Baeck, Rechtsgeleerde.

In Versch. ged. 1644 bl. 220, Poëzy 1650 bl. 238 en Poëzy 1682 II bl. 108.

Jacob Baeck overleed in April 1639 en werd den 14 in de Nieuwe kerk begraven.

v. L. III bl. 35 op October 1629; v. Vl. I bl. 304 op 1634?

Davids Lyckklaght over Saul en zijn zoonen.

Zie boven bl. 71 n°. 321 en 322 en noot 2.

v. L. II bl. 131 op 1622; v. Vl. I bl. 147 op 1639?

Vóór 1640.

De Koningklycke harp. Aen Kornelis van Kampen.

Zie boven bl. 134 n°. 724 en noot 1.

v. L. III bl. 716 op November 1639; v. Vl. I bl. 356 op 1638?

Op het afzetsel van den Heere Geeraert Vossius (2 gedichten).

Zie boven bl. 72 n°. 322 en bl. 135 n°. 736 en noot 1.

v. L. IV bl. 5 op 1640; v. Vl. I bl. 420 op 1640?

Antwoordt voor Henrik Meurs, Aan Abraham Oyens, Rechts-geleerde.

In Poesy 1647 A en B bl. 75, Poëzy 1650 bl. 513, Poëzy 1660 bl. 79 en Poëzy 1682 II bl. 580.
v. L. III bl. 161 op 1632; v. Vl. I bl. 299 op 1632?

Vóór 1641.

De Kruisbergh. Aen Magdalene Baeck.

Zie boven bl. 79 n°. 374 en bl. 134 n°. 725 en 726 en noot 2.
v. L. II bl. 227 op 1640; v. Vl. I bl. 458 op 1641.

Op den edelen Heer Francois Junius.

Onder het portret, gegraveerd door Wenceslaus Hollar, naar A. van Dyck, Aet. XXXIX, dat voorkomt in: «De | Schilder-konst | der Oude, | Begrepen in drie Boecken, | door | Franciscus Ivnivs. | *Vignet.* | Tot Middelbvrgh. | Voor Zacharias Roman, Boeck-verkooper woonen- | de op de Burcht, inde vergulde Bibel. 1641.» 4°. Daarna in Versch. ged. 1644 bl. 134, Poëzy 1650 bl. 187 en Poëzy 1682 I bl. 590.
v. L. V bl. 3 op 1646; v. Vl. II bl. 545 op 1643.

Vóór 1642.

Op den Heere Pieter Cornelisz Hooft.

Zie boven bl. 135 n°. 734, 735 en 736 en noot 1.
v. L. IV bl. 6 op 1640; v. Vl. I bl. 420 op 1640?

Lofzangk van Maria.

In *Brieven der Heilige Maeghden* (1642), Versch. ged. 1644 bl. 397, Poëzy 1650 bl. 576, in de *Harpzangen* (1657) (zie boven bl. 110 n°. 569, noot 2), bl. 349 en Poëzy 1682 II bl. 491.
v. L. IV bl. 354 op 1642; v. Vl. I bl. 519 op 1642.

Davids tranen of boetpsalmen.

Zie boven bl. 83 n°. 395.
a. De VI Psalm.
In *Brieven der H. Maeghden* (1642), (zie boven bl. 83 n°. 391) bl. 77, Versch. ged. 1644 bl. 382, Poëzy 1650 bl. 560 en *Harpzangen* (1657) bl. 8.
b. De XXXI Psalm.
In *Brieven der H. Maeghden* (1642) bl. 78, Versch. ged. 1644 bl. 383, Poëzy 1650 bl. 561 en *Harpzangen* (1657) bl. 75.
c. De XXXVII Psalm.
In *Brieven der H. Maeghden* (1642) bl. 79, Versch. ged. 1644 bl. 384, Poëzy 1650 bl. 563 en *Harpzangen* (1657) bl. 94.
d. De L Psalm.
In *Brieven der H. Maeghden* (1642) bl. 81, Versch. ged. 1644 bl. 386, Poëzy 1650 bl. 565 en *Harpzangen* (1657) bl. 124.
e. De CI Psalm.
In *Brieven der H. Maeghden* (1642) bl. 82, Versch. ged. 1644 bl. 388, Poëzy 1650 bl. 567 en *Harpzangen* (1657) bl. 246.
f. De CXXIX Psalm.
In *Brieven der H. Maeghden* (1642) bl. 86, Versch. ged. 1644 bl. 392, Poëzy 1650 bl. 571 en *Harpzangen* 1657 bl. 310.
g. De CXLI Psalm.
In *Brieven der H. Maeghden* (1642) bl. 86, Versch. ged. 1644 bl. 392, Poëzy 1650 bl. 572 en *Harpzangen* (1657) bl. 327.
v. L. VII bl. 160 op 1643; v. Vl. I bl. 538 op 1643.

Vóór 1643.

Rey van Bacchanten.

Komt het eerst voor op bl. 158 van: «Het Eerste Deel | Van | d' Amsteldamsche | Minne-zuchjens, | Op verscheyde nieuwe wijsjes/ | Door | Lievende Gheesten uyt ghestroyt. | *Vignet.* | t' Amtelredam (*sic*), | Ghedruckt voor Aeltie Verwou, Weduwe | van Balthasar van Dorsten, op de Middel-Dam, | in 't Schult-Boeck, Anno 1643.» 12°. oblong. Verder in Versch. ged. 1644 bl. 361, Poëzy 1650 bl. 528 en Poëzy 1682 II bl. 450.
v. L. III bl. 287 op 1636; v. Vl. I bl. 327 op 1636?

Vóór 1644.

Op Amstelredam.

In Versch. ged. 1644 bl. 127, Poesy 1647 A en B bl. 68, Poëzy 1650 bl. 169, Poëzy 1660 bl. 71 en Poëzy 1682 II bl 297.
v. L. III bl. 93 op 1630; v. Vl. I bl. 289 op 1631?

Op den Heere Michael le Blon.

In Versch. ged. 1644 bl. 132, Poëzy 1650 bl. 183 en Poëzy 1682 I bl. 573.
v. L. III bl. 280 op 1636; v. Vl. I bl. 306 op 1635?

Op den zelven door den Ridder van Dyck geschildert.

In Versch. ged. 1644 bl. 133, Poëzy 1650 bl. 184 en Poëzy 1682 I bl. 574.
v. L. III bl. 280 op 1636; v. Vl. I bl. 307 op 1635?

Op Pieter Pietersz Heyn.

In Versch. ged. 1644 bl. 133, Poëzy 1650 bl. 184 en Poëzy 1682 I bl. 553.
v. L. II bl. 764 op September 1629; v. Vl. I bl. 267 op 1628.

Op den edelen Heere Jacob Witz.

In Versch. ged. bl. 133, Poëzy 1650 bl. 184 en Poëzy 1682 I bl. 552.
v. L. II bl. 695 op December 1628; v. Vl. I bl. 268 op 1628?

Op Kasper van Baarle, door Sandrart geschildert.

In Versch. ged. 1644 bl. 135, Poëzy 1650 bl. 188 en Poëzy 1682 I bl. 585.
v. L. IV bl. 6 op 1640; v. Vl. I bl. 420 op 1640?

Op Doctor Samuel Koster.

Zie boven bl. 135 n°. 736 en noot 3.
v. L. IV bl. 7 op 1640; v. Vl. I bl. 420 op 1640?

Op Vondel.

Zie boven bl. 135 n°. 733 en noot 2.
v. L. IV bl. 7 op 1640; v. Vl. I bl. 420 op 1640?

Op Henrik de Keizer.

Zie boven bl. 134 n°. 728—730 en noot 1.
v. L. II bl. 123 op 1621; v. Vl. I bl. 146 op 1621.

Op Meester Joan Pietersen Sweling, Phoenix der Musijcke, en Orgelist van Amsterdam.

In Versch. ged. 1644 bl. 136, Poëzy 1650 bl. 190 en Poëzy 1682 I bl. 595.
v. L. II bl. 162 op 1623; v. Vl. I bl. 154 op 1623?

De Roomsche lier, aen Daniel Mostert, Secretaris van Amsterdam.

Zie boven bl. 134 n°. 732 en noot 1 op bl. 135.
v. L. III bl. 198 op 1634; v. Vl. I bl. 355 met een vraagteeken, na 1638.

Inwying van 't gelaurierde Princebeelt, op den Schouwburgh.

In Versch. ged. 1644 bl. 190, Poëzy 1650 bl. 210 en Poëzy 1682 I bl. 330.
v. L. III bl. 862 op September 1630; v. Vl. I bl. 283 op 1630.

Aande Beeck, op de Hofstee van Laurens Baack.

In Versch. ged. 1644 bl. 192, Poëzy 1650 bl. 213 en Poëzy 1682 I bl. 333.
v. L. III bl. 34 op September 1629; v. Vl. I bl. 296 op 1632?

Danckoffer aen David de Willem.

In Versch. ged. 1644 bl. 208, Poëzy 1650 bl. 227 en Poëzy 1682 II bl. 105.
v. L. III bl. 158 op 1632; v. Vl. I bl. 299 op 1633.

Groete aan den Heer G. Staeckmans, Staet Generael.

In Versch. ged. 1644 bl. 213, Poëzy 1650 bl. 230 en Poëzy 1682 II bl. 126.
v. L. III bl. 205 op 1634; v. Vl. I bl. 419 op 1640.

Behoude reis aen Willem Pizo, Graef Maurits van Nassaus Doctor, staande op sijn vertreck naer Brezijl.

In Versch. ged. 1644 bl. 214, Poëzy 1650 bl. 231 en Poëzy 1682 I bl. 349.
v. L. III bl. 281 op October 1636; v. Vl. I bl. 326 op 1636.

Geboortekrans voor Jongkvrouw Kataryne Kerckrinck.

In Versch. ged. 1644 bl. 216, Poëzy 1650 bl. 234 en Poëzy 1682 II bl. 96.
v. L. IV bl. 370 op 1642?; v. Vl. I bl. 418 met een vraagteeken, na 1640.

Waerschuwing aen Wybrant de Geest, Schilder.

In Versch. ged. 1644 bl. 222, Poëzy 1650 bl. 240 en Poëzy 1682 I bl. 354.
v. L. IV bl. 18 op 1640; v. Vl. I bl. 483 op 1642?

Op het groot Altaarstuck, den Sint Sebastiaen, geschildert door Joachime Sandrart, voor het doorluchtighste hof van Baiere.

In Versch. ged. 1644 bl. 224, Poëzy 1650 bl. 315 en Poëzy 1682 II bl. 324.
v. L. IV bl. 13 op 1640; v. Vl. I bl. 421 op 1640?

Op S^t. Marie Magdaleen, door Sandrart geschildert.

In Versch. ged. 1644 bl. 225, Poëzy 1650 bl. 311 en Poëzy 1682 II bl. 320.
v. L. IV bl. 13 op 1640; v. Vl. I bl. 421 op 1640?

Spierings gestaltverwisseling.

In Versch. ged. 1644 bl. 292, Poëzy 1650 bl. 393 en Poëzy 1682 I bl. 730.
v. L. III bl. 544 op 1638; v. Vl. I bl. 361 met een vraagteeken na 1638.

Kinder-lyck.

In Versch. ged. 1644 bl. 314, Poëzy 1650 bl. 475 en Poëzy 1682 II bl. 40.
v. L. III bl. 157 op 1632; v. Vl. I bl. 300 op 1633?

Op Maria Stuart.

Dit gedicht opent de rij «Grafschriften» in Versch. ged. 1644 bl. 316; daarna komt het in alle uitgaven van *Maria Stuart* voor, waarbij

in ééne editie (n°. 431) de bijvoeging: «Uit Vondels Poëzye» heeft en verder in Poëzy 1650 bl. 477 en Poëzy 1682 II bl. 83.
v. L. V bl. 508 op 1646; v. Vl. I bl. 752 op 1646.

Op Maria de Brune.

In Versch. ged. 1644 bl. 319, Poëzy 1650 bl. 480, en in Poëzy 1682 II bl. 85. Ook in J. de Brune's *Wetsteen der Vernuften* is het in den tekst opgenomen.
v. L. V bl. 6 op 1646; v. Vl. I bl. 546 op 1643?

Byschriften op de twalef maenden.

Zie boven bl. 135 n°. 737 en noot 3.
v. L. IV bl. 9 op 1640; v. Vl. I bl. 420 op 1640?

Dagh en nacht.

Zie boven bl. 135 n°. 737 en noot 3.
v. L. IV bl. 12 op 1640; v. Vl. I bl. 420 op 1640?

Op Schilderkunst, Tekeningen, en Marmerbeelden, ten huize van Sandrart.

a. De brant van Troje, door Raphaël Urbijn [1]).

In Versch. ged. 1644 bl. 332, Poëzy 1650 bl. 276, en Poëzy 1682 II bl. 347.
v. L. V bl. 527 op 1646; v. Vl. I bl. 455 op 1641?

b. Op den Val der Reuzen, door Julius Romain getekent.

In Versch. ged. 1644 bl. 333, Poëzy 1650 bl. 277 en Poëzy 1682 II bl. 349.
v. L. V bl. 528 op 1646; v. Vl. I bl. 455 op 1641?

c. De Kristdoop gemaalt door Pauwels Veroner.

In Versch. ged. 1644 bl. 334, Poëzy 1650 bl. 287 en Poëzy 1682 II bl. 317.
v. L. V bl. 525 op 1646; v. Vl. I bl. 455 op 1641?

d. Op Jupijn en Leda.

In Versch. ged. 1644 bl. 335 en met het opschrift: «Op Marmerbeelden. Jupyn en Leda.» in Poëzy 1650 bl. 278 en Poëzy 1682 II bl. 350.
v. L. V bl. 529 op 1646; v. Vl. I bl. 456 op 1641?

e. Op Plato, en Aristoteles.

In Versch. ged. 1644 bl. 335, Poëzy 1650 bl. 278 en Poëzy 1682 I bl. 582.
v. L. IV bl. 38 op 1640; v. Vl. I bl. 456 op 1641?

f. Op Marck Aureel, en Faustine.

In Versch. ged. 1644 bl. 335, Poëzy 1650 bl. 279 en Poëzy 1682 II bl. 325.
v. L. V bl. 531 op 1646; v. Vl. I bl. 456 op 1648.

Op d'afbeeldinge van Joachime Sandrart.

In Versch. ged. 1644 bl. 337, Poëzy 1650 bl. 191 en Poëzy 1682 I bl. 592.
v. L. IV bl. 8 op 1640; v. Vl. I bl. 420 op 1640?

Op de vyf zinnen.

In Versch. ged. 1644 bl. 338, Poëzy 1650 bl. 511 en Poëzy 1682 II bl. 571.
v. L. V bl. 523 op 1646; v. Vl. I bl. 546 op 1643?

Op ons Weeshuis.

In Versch. ged. 1644 bl. 339, Poëzy 1650 bl. 499 en Poëzy 1682 II bl. 307.
v. L. III bl. 295 op 1634; v. Vl. I bl. 303 op 1634?

Op Hekuba.

In Versch. ged. 1644 bl. 340, Poëzy 1650 bl. 512 en Poëzy 1682 II bl. 390.
Niet bij v. L.?; v. Vl. I bl. 767 omstreeks 1625.

Lyfwacht voor Meester Sybrant Hanssen Kardinael, den Vrieschen Euklides.

In Versch. ged. 1644 bl. 342, Poëzy 1650 bl. 514 en Poëzy 1682 II bl. 577.
v. L. III bl. 440 op 1637; v. Vl. I bl. 360 op 1638?

De Beemster, voor Karel Looten.

In Versch. ged. 1644 bl. 342, Poëzy 1650 bl. 514 en Poëzy 1682 II bl. 548, met het opschrift: «Op den Beemster».
v. L. IV bl. 366 op 1642; v. Vl. I bl. 419 op 1640?

Dootshooft.

In Versch. ged. 1644 bl. 349, Poëzy 1650 bl. 499 en Poëzy 1682 II bl. 525.
v. L. IV bl. 386 op 1643; v. Vl. I bl. 545 op 1643.

Maydeuntjes op Jongkvrou Anna

[1]) Later nogmaals door Dr. J. van Vloten afgedrukt in zijn «Mijne herinneringen aan Mr. J. van Lennep en Nalezing op Vondel» in *De Levensbode* III bl. 373, daar hij meende, dat hij ze in zijne uitgave vergeten had op te nemen. Hij meende ze eene plaats te moeten geven op bl. 30 van deel II, na het vers op Kretzers Maria Magdalena.

Engels geboortedagh, haar toegezongen door Konstantijn Sohier.

In Versch. ged. 1644 bl. 360, Poëzy 1650 bl. 526 en Poëzy 1682 II bl. 454.
v. L. IV bl. 117 op Mei 1642; v. Vl. I bl. 482 op 1642?

Op den Jager van Eickhof.

In Versch. ged. 1644 bl. 364, en Poëzy 1682 II bl. 456.
v. L. VI bl. 175 op 1653; v. Vl. II bl. 546 op 1643?

Uitbreidinge des LXXXVI Psalms, spellende de geduurzaamheit en wijtstreckentheit der algemeene Kercke.

In Versch. ged. 1644 bl. 375, Poëzy 1650 bl. 329 en Poëzy 1682 I bl. 475.
Niet bij v. L.; v. Vl. I bl. 538 op 1643.

Babylonische gevangenis. Psalm CXXXVI.

In Versch. ged. 1644 bl. 380, Poëzy 1650 bl. 559 en Poëzy 1682 II bl. 484.
v. L. II bl. 137 op 1622; v. Vl. I bl. 149 op 1622?

Kruisklaght der zalige Kristmoeder en Maaght Maria.

In Versch. ged. 1644 bl. 395 en Poëzy 1650 bl. 574, daarna op bl. 139 van «Het Welrieckende | Bloemen-kransken. | t' Antwerpen by Cornelis Woons, Anno 1662. | Met Gracie en Privilegie. 12°. en eindelijk in Poëzy 1682 II bl. 497.
v. L. IV bl. 361 op 1642? v. Vl. I bl. 537 op 1643.

Den CXIX Psalm.

In Versch. ged. 1644 bl. 398, Poëzy 1650 bl. 577 en *Harpzangen* (1657) bl. 298.
Niet bij v. L., zie aldaar IV bl. 377; v. Vl. I bl. 542 op 1643?

Uit den CXVIII Psalm.

In Versch. ged. 1644 bl. 399, Poëzy 1650 bl. 578 en Poëzy 1682 II bl. 485.
v. L. IV bl. 378 op 1643; v. Vl. I bl. 541 op 1643?

Psalm CXXV.

In Versch. ged. 1644 bl. 402, Poëzy 1650 bl. 582 en *Harpzangen* (1657) bl. 304.
Niet bij v. L., zie aldaar IV bl. 307; v. Vl. I bl. 543 op 1643?

Psalm CXXII.

In Versch. ged. 1644 bl. 403 en in *Harpzangen* (1657) bl. 301.
Niet bij v. L., zie aldaar IV bl. 377; v. Vl. I bl. 543 op 1643?

Vóór 1647.

Geuse Vesper of Siecken-troost voor de Vierentwintigh.

Zie boven bl. 136 n°. 747 en noot 3.
Behalve in de aldaar aangehaalde uitgave van de «Historie Van het Leven en Sterven van Heer Johan van Oldenbarnevelt», komt het gedicht ook voor in den herdruk van dit werk, in 1658 in 4°. verschenen.
v. L. II bl. 318 op Juni 1625; v. Vl. I bl. 218 met een dubbel vraagteeken.

Bede, aen de Opper Vyanden van de Voorstanders der Vryheydt tot Leyden.

Zie boven bl. 137 n°. 750 en noot 1.
v. L. II bl. 569 op 1626; v. Vl. I bl. 231 op 1626.

Op Morandt.

Zie boven bl. 93 n°. 455 en noot 1, waar het misschien ten onrechte op 1647 gebracht is.
v. L. II bl. 568 op 1626; v. Vl. I bl. 231 op 1626.

Uyt seker Stam-boeck.

In Poesy 1647 A en B bl. 66, Poëzy 1650 bl. 502 met het onderschrift: «t' Amsterdam, Voor Abraham de Wees, Boeckverkoper op den Middeldam, in 't Nieuwe Testament, 1650» (zie boven bl. 97 na n°. 482). Verder in Poëzy 1660 bl. 69 en Poëzy 1682 II bl. 395.
v. L. V bl. 564 op 1647; v. Vl. I bl. 764 op 1647?

Uyt het Stam-boeck van Kristiaan Kas, Dienaer van sijn Excellentie De Groot. (2 gedichtjes.)

In Poesy 1647 A en B bl. 66, Poëzy 1650 bl. 503, Poëzy 1660 bl. 69 en Poëzy 1682 II bl. 394.
v. L. III bl. 146 op Maart 1632; v. Vl. I bl. 294 op 1631?

Op Lubbert Gerritsz.

Zie boven bl. 136 n°. 744 en noot 1.
v. L. II bl. 576 op 1623; v. Vl. I bl. 169 met de aanwijzing: «eer vóór dan na 1624».

Op Hans de Rys.

Zie boven bl. 136 n°. 745 en noot 1.
v. L. II bl. 576 op 1623; v. Vl. I bl. 169 met gelijke aanwijzing als in het voorgaande gedicht.

Op Anthony Roscius.

Zie boven bl. 136 n°. 746 en noot 2.
v. L. II bl. 213 op 1623; v. Vl. I bl. 165 op 1624.

Op Jacobus Arminius.

In Poesy 1647 A en B bl 69, Poëzy 1650 bl. 484, Poëzy 1660 bl. 72 en Poëzy 1682 I bl. 578.
v. L. II bl. 320 op 1625; v. Vl. I bl. 153 met een dubbel vraagteeken.

Op Simon Episcopius.

Zie boven bl. 137 n°. 753 en noot 3.
v. L. II bl. 321 op 1625; v. Vl. I bl. 154 met een dubbel vraagteeken.

Op een Medaillie van Kornelis Tacitus.

Hiervan bestaat een onecht Hs., zie *Oud-Holland* II bl. 308.
Afgedrukt is dit gedicht in Poesy 1647 A en B bl. 70, Poëzy 1650 bl. 186, Poëzy 1660 bl. 73 en Poëzy 1682 I bl. 583.
v. L. II bl. 335 op 1625; v. Vl. I bl. 187 op 1625?

Op D. P. Pers.

In Poesy 1647 A en B bl 70, Poëzy 1660 bl. 73 en Poëzy 1682 II bl. 578.
v. Vl. II bl. 656 op 1627; v. Vl. I bl. 247 op 1627.

Uyt Hugo de Groot, Aen Thuanus.

In Poesy 1647 A en B bl. 74, Poëzy 1650 bl. 505, Poëzy 1660 bl. 78 en Poëzy 1682 II bl. 605. In Poëzy 1650 en 1682 met het opschrift: «Uit Grotius Latyn vertaelt voor Joan Victoryn, Rechtsgeleerde. Aen Franciscus Augustus Thuanus.
v. L. III bl. 147 op Maart 1632; v. Vl. I bl. 276 met een vraagteeken omstreeks 1629.

Water-bel of verziert gerucht.

Zie in de Nalezingen hierachter n°. 753*a*.
In Poesy 1647 A en B bl. 80, Poëzy 1650 bl. 494, Poëzy 1660 bl. 84 en Poëzy 1682 II bl. 224.
v. L. II bl. 570 op 1626; v. Vl. I bl. 231 op 1626.

Op den Burger-twist van Britanje.

In Poesy 1647 A en B bl. 81, Poëzy 1650 bl. 476, Poëzy 1660 bl. 85 en Poëzy 1682 II bl. 549.
Niet bij v. L. en v. Vl.

Uyt Klaudiaan.

In Poesy 1647 A en B bl. 82, Poëzy 1650 bl. 505, Poëzy 1660 bl. 86 en Poëzy 1682 II bl. 598.
v. L. IV bl. 376 op 1642; v. Vl. I bl. 613 op 1645?

Uyt Juvenalis.

In Poesy 1647 A en B bl. 82, Poëzy 1650 bl. 506, Poëzy 1660 bl. 86 en Poëzy 1682 II bl. 598.
v. L. IV bl. 377 op 1642; v. Vl. I bl. 612 op 1645?

Uyt Lucanus.

In Poesy A en B bl. 82, Poëzy 1650 bl. 476, Poëzy 1660 bl. 87 en Poëzy 1682 II bl. 597.
Niet bij v. L. en v. Vl.?

Op een Roomsche Lampe uyt Martiaal.

In Poesy 1647 A en B bl. 83, Poëzy 1650 bl. 506, Poëzy 1660 bl. 87 en Poëzy 1682 II bl. 597.
v. L. IV bl. 375 op 1642; v. Vl. I bl. 612 op 1645?

Op een mier in een Amber-steen geslooten.

In Poesy 1647 A en B bl. 83, Poëzy 1650 bl. 506, Poëzy 1660 bl. 87 en Poëzy 1682 II bl. 597.
v. L. IV bl. 375 op 1642; v. Vl. I bl. 612 op 1645?

Op Kassandras treurspel.

Vermoedelijk in den oudsten druk van dit treurspel van Rodenburgh. Ik heb dezen evenwel niet kunnen opsporen.
Het gedicht komt voor in Poesy 1647 A en B bl. 84, Poëzy 1660 bl. 89 en Poëzy 1682 II bl. 390.
v. L. II bl. 333 op 1625; v. Vl. I bl. 186 op 1625.

Klaghte aen Joachime Sandrart, staende op syn vertreck nae Bajere.

In Poesy 1647 A en B bl. 101, Poëzy 1650 bl. 413, Poëzy 1660 bl. 108 en Poëzy 1682 II bl. 137.
v. L. IV bl. 16 op 1640; v. Vl. I bl. 456 op 1641?

Howlyck-sang tusschen God en de geloovige Ziele.

In Poesy 1647 A en B bl. 108, Poëzy 1650 bl. 549, Poëzy 1660 bl. 115 en Poëzy 1682 I bl. 782.
v. L. II bl. 109 op 1619; v. Vl. I bl. 100 op 1616—1620.

Op het dolhuis t' Amsterdam.

In Poesy 1647 A en B bl. 128, Poëzy 1650 bl. 473, Poëzy 1660 bl. 139 en Poëzy 1682 II bl. 308.
v. L. III bl. 196 op 1634; v. Vl. I bl. 304 op 1634?

Gezang, op het Latijnsche Woordt: Trahit sua quemque voluptas.

In Poesy 1647 A en B bl. 134, Poëzy 1660 bl. 145 en Poëzy 1682 II bl. 680 onder de «Oude rymen».
v. L. II bl. 206 op 1623; v. Vl. I bl. 164 op 1623?

Op 't woort: Daar is soo yets.

In Poesy 1647 A en B bl. 137, Poëzy 1660 bl. 148 en Poëzy 1682 II bl. 682 onder de «Oude rymen» met den titel: «Gekken te hoop».
v. L. II bl. 208 op 1623; v. Vl. I bl. 165 op 1623?

Uytbreyding over den 19 Psalm Davids, vervatende d' uytnemendheyt van de Wet des Heeren.

In Poesy 1647 A en B bl. 141; onder de naamletters I. V. V. staat: «Over veel jaren gedicht.» Verder in Poëzy 1650 bl. 586 onder de «Oude rymen», Poëzy 1660 bl. 153 en Poëzy 1682 II bl. 612.
v. L. II bl. 150 op 1622; v. Vl. I bl. 152 op 1622?

Hemelvaert-zang.

In Poesy 1647 A en B bl 148 zijn bij elkaar geplaatst «eenige Gesangen, door onsen Poët, over veel jaaren, toen hy 't gevoelen der Doopsgesinde noch aenhong, gemaeckt». Daartoe behooren, behalve dezen «Hemelvaert-zang», de twee hieronder volgende «Pinxter-zangen» en den «Jaarzangh».
Verder in Poëzy 1650 bl. 532, (zie de aanteekening in de Errata aldaar), Poëzy 1660 bl. 160 en Poëzy 1682 II bl. 499.
v. L. I bl. 304 op 1613—15; v. Vl. I bl. 96 op 1616—1620.

Pinxter-zang.

In Poesy 1647 A en B bl. 149, Poëzy 1650 bl. 552, Poëzy 1660 bl. 161 en Poëzy 1682 II bl. 500.
v. L. I bl. 305 op 1613—1615; v. Vl. I bl. 96 op 1616—1620.

Pinxter-zang.

In Poesy 1647 A en B 150, Poëzy 1650 bl. 553, Poëzy 1660 bl. 162 en Poëzy 1682 II bl. 501.
v. L. I bl. 306 op 1613—1615; v. Vl. I bl. 96 op 1616—1620.

Jaar-zang.

In Poesy 1647 A en B bl. 151, Poëzy 1650 bl. 554, Poëzy 1660 bl. 164 en Poëzy 1682 II bl. 496.
v. L. I bl. 303 op 1613—1615; v. Vl. I bl. 95 op 1616—1620.

Het Christelijk Geduld.

In Poesy 1647 A en B bl. 157, Poëzy 1650 bl. 318, Poëzy 1660 bl. 169, verder in: «Het gedult, | De Waterbel | ... Anno MDC. LXXII. (zie in de Nalezingen hierachter n°. 753*a*) en in Poëzy 1682 I bl. 471.
v. L. IV bl. 623 op 1645; v. Vl. I bl. 606 op 1645?

Gesang van d' Egyptische Goden, Apis en Isis, in 't Treurspel van Josef in Egypten.

In Poesy 1647 B bl. 166, met veranderd opschrift in Poëzy 1650 bl. 531, Poëzy 1660 bl. 179 en Poëzy 1682 II bl. 453.
v. L. X bl. 481 op 1665; v. Vl. II bl. 759 op 1665.

Deuntje.

In Poesy 1647 B bl. 167, Poëzy 1660 bl. 180 en Poëzy 1682 II bl. 578.
v. L. III bl. 462 op 1638; v. Vl. I bl. 322 met een vraagteeken na 1636.

Blaauwe scheentje.

In Poesy 1647 B bl. 167, Poëzy 1660 bl. 181 en Poëzy 1682 II bl. 578.
v. L. III bl. 461 op 1638; v. Vl. I bl. 332 met een vraagteeken na 1636.

De waerdigheydt van den Broeck.

In Poesy 1647 B bl. 167, Poëzy 1660 bl. 181 en Poëzy 1682 II bl. 579.
v. L. III bl. 96 op 1630; v. Vl. I bl. 289 op 1631?

Op Joost.

In Poesy 1647 B bl. 167, Poëzy 1660 bl. 181 en Poëzy 1682 II bl. 579.
v. L. III bl. 96 op 1630; v. Vl. I bl. 289 op 1631?

Krachteloose Paepenblixem, toegeeygent Lamotius en Wallaeus.

Zie boven bl. 136 n°. 748 en noot 4.
v. L. II bl. 319 op Juni 1625; v. Vl. I bl. 219 met een dubbel vraagteeken omstreeks 1625.

Op D. P. Pers.

In Poesy 1647 B bl. 174, Poëzy 1660 bl. 185 en Poëzy 1682 II bl 577.
v. L. II bl. 655 op 1627; v. Vl. I bl. 247 op 1627.

Op de zeven Keurvorsten, de doodt, en eenige hondert doots-hoofden, konstich van een Bayersche Non, op een karsse-steentje gesneden.

In Poesy 1647 B bl. 175, waar nog onder den titel staat: «Tot Amsterdam ten huyse van Ian Pietersz. van den Eeckhoudt»; verder in Poëzy 1650 bl. 177, Poëzy 1660 bl. 185 en Poëzy 1682 II bl. 361.
v. L. V bl. 559 op 1647; v. Vl. I bl. 763 op 1647.

T' Samenspraek.

Dit gedicht vindt men in Poesy 1647 B bl. 188, daarna achter de 4°. uitgaven van 1648 en 1658 der «Historie Van het Leven en Sterven van Heer Johan van Oldenbarnevelt», en in Poëzy 1660

bl. 198. Ook komt het voor onder de «Oude rymen» in Poëzy 1682 II bl. 673.

Het is niet zeker of dit gedicht werkelijk van Vondel is.

v. L. II bl. 323 op 1625; v. Vl. I bl. 769.

Lof-zang, toe-ge-eygent M. Willem Bartjens.

In Poesy 1647 B bl. 193 met het opschrift: «Lol-zang (*sic*)», op bl. 174 en 175 van: «Willem Bartjens | Vernieuwde | Cijfferinge. | 't Eerste deel | Waer uyt men meest alle de Grondregulen | van de Reecken-konst leeren kan. | *Vignet: portret van W. Bartjens in houtsnede.* | Na de copy | Tot Swol, voor Geraerd Bartjens. | Met Privilegie A°. 1648», 8°, in Poëzy 1660 bl. 203 en in Poëzy 1682 II bl. 667 onder de «Oude rymen». Blijkens de onderteekening in de eerste twee bundels met: *Liefd' verwinnet al* schijnt het tot Vondels eerste periode te behooren.

v. L. I bl. 128 op 1612?; v. Vl. I bl. 29 op 1612?

Tityrus aen den Rhyn.

Zie boven bl. 136 n°. 749 en noot 5.

v. L. II bl. 326 op 1625; v. Vl. I bl. 769.

Vóór 1648.

Lastmans Offerstaetsi van Listren, Aen Joan Six.

Zie boven bl. 93 n°. 458 en noot 4. Van dit gedicht bestaat het Hs. nog; zie hierachter de Bijlage.

v. L. V bl. 767 op 1648; v. Vl. II bl. 29 op 1649?

Op M. Kretzers Ste Marie Magdalene door Titiaen geschildert.

Zie boven bl. 93 n°. 458 en noot 1 op bl. 94. Van dit gedicht bestaan nog Hs; zie *Oud-Holland* II bl. 111 en de Bijlage hierachter.

v. L. V bl. 772 op Juli 1648; v. Vl. II bl. 29 op 1649?

Vóór 1650.

Op den kopren Aertkloot door de Bewintheeren der Oost Indische Maetschappye Pantagoule, Prince van Makazar, toegezonden.

In Poëzy 1650 bl. 174 en Poëzy 1682 II bl. 582.

v. L. V bl. 563 op 1647; v. Vl. I bl. 763 op 1647.

Op Blekers Danaë, voor den Heere van Halteren, Baljuw van Kennemerlant, geschildert.

In Poëzy 1650 bl. 175 en Poëzy 1682 II bl. 352.

v. L. IV bl. 148 op 1642; v. Vl. II bl. 30 op 1649?

Martiaels Byschrift voor M. Cicero, tegens Marck Antoni.

In Poëzy 1650 bl. 175 en Poëzy 1682 II bl. 596.

v. L. IV bl. 374 op 1642; v. Vl. I bl. 612 op 1645?

Byschrift voor Daniel Zegers, Fenix der Bloemschilderen.

In Poëzy 1650 bl. 176 en Poëzy 1682 II bl. 359.

v. L. V bl. 555 op 1647; v. Vl. I bl. 763 op 1646?

Gespreck op den leeuw, door Livius van Leiden geschildert.

In Poëzy 1650 bl. 176 en Poëzy 1682 II bl. 358.

v. L. V bl. 558 op 1647; v. Vl. I bl. 762 op 1646?

Op zijn Heiligheit Innocent den tienden.

In Poëzy 1650 bl. 178 en Poëzy 1682 I bl. 544.

v. L. IV bl. 412 op October 1644; v. Vl. I bl. 554 op 1644.

Anders (3 maal).

In Poëzy 1650 bl. 178 en Poëzy 1682 I bl. 545.

v. L. IV bl. 413 op October 1644; v. Vl. I bl. 554 op 1644.

Anders.

Deze twee gedichtjes, beginnende: «Nu leeft in Innocentius» en «Nu leeft de kerck» vindt men in Poëzy 1650 bl. 178, daarna op een blad plano onder den titel: «Op d'afbeelding van Innocentius de XI (*sic*)» (Meulman n°. 5560) en in Poëzy 1682 I bl. 545.

v. L. IV bl. 413 op October 1644; v. Vl. I bl. 554 op 1644.

Op Koningin Kristine, terwijl ze den Olijf in hare kroonen vlecht.

Komt voor in de rubriek: «Afbeeldingen» van Poëzy 1650 bl. 181 en Poëzy 1682 I bl. 597.

v. L. IV bl. 409 op 1644; v. Vl. I bl. 554 op 1644.

Op paltsgraef Karel Gustaef, ... Geschildert door Joachime Sandrart van Stockau.

In Poëzy 1650 bl. 182 en Poëzy 1682 I bl. 549.

v. L. IV bl. 15 op 1640; v. Vl. I bl. 554 op 1644.

Op den Heer Joost Buick.

In Poëzy 1650 bl. 182 en Poëzy 1682 I bl. 558.

v. L. IV bl. 418 op 1645; v. Vl. I bl. 555 op 1644?

Op den Heer Justus Baeck en Magdalene van Erp.

In Poëzy 1650 bl. 185 en Poëzy 1682 I bl. 590. v. L. II bl. 226 op 1624; v. Vl. I bl. 169 met een vraagteeken na 1624.

Op myn print door Livius van Leiden geteeckent en gesneden.

In Poëzy 1650 bl. 189 en Poëzy 1682 I bl. 586. v. L. VI bl. 53 op April 1650; v. Vl. II bl. 55 op 1650.

Op Diedrick Zweling, Orgelist van Amsterdam.

In Poëzy 1650 bl. 190 en Poëzy 1682 I bl. 595. v. L. V bl. 557 op 1647; v. Vl. I bl. 762 op 1646.

Op Joffer Anna Hinlopen.

In Poëzy 1650 bl. 190 en Poëzy 1682 II bl. 601. v. L. VI bl. 172 op 1653; v. Vl. II bl. 74 op 1653?

De Vierbaeck van Ignatius Lojole.

In Poëzy 1650 bl. 306 en Poëzy 1682 I bl. 468. v. L. IV bl. 621 op 1645; v. Vl. I bl. 606 op 1645.

De zerck van Henrick Goltzius. Aen Diedrick Matham.

In Poëzy 1650 bl. 326 en Poëzy 1682 II bl. 37. v. L. III bl. 97 op 1630; v. Vl. I bl. 763 op 1646?

Op Flaccus Maro, P. Virgilius Maroos broeder.

In Poëzy 1650 bl. 472 en Poëzy 1682 II bl. 79. v. L. IV bl. 376 op 1642 en IX bl. 219 op 1660; v. Vl. I bl. 613 op 1645?

Op den doode Leander, in d' armen der Zeegodinnen, door Rubens geschildert. Uit Marino.

In Poëzy 1650 bl. 486 en Poëzy 1682 II bl. 350 [1]). v. L. V bl. 530 op 1646; v. Vl. I bl. 760 op 1646?

Op een Italiaensche Schildery van Susanne.

In Poëzy 1650 bl. 501 en Poëzy 1682 II bl. 315. v. L. V bl. 532 op 1646; v. Vl. I bl. 761 op 1646?

[1]) In: «De Olipodrigo. Bestaande in Vrolycke Gezangen, kusjes, *etc.* t' Amst. By Evert Nieuwenhoff (1654)», 12°. oblong komt een gedicht voor: «Op den dooden Leander... Vertaelt door J. v. Vondel en op deze Toon gezet door D. Questiers».

Op de Schoorsteen van Joffrouw Katharine Blaeuw.

In Poëzy 1650 bl. 505 en Poëzy 1682 II bl. 310. v. L. III 462 op 1638; v. Vl. I bl. 322 met een vraagteeken na 1636.

Op een moortpasquil, by een ander gedicht, en moetwilligh op mijnen naem gedruckt.

In Poëzy 1650 bl. 506 en Poëzy 1682 II bl. 226. v. L. II bl. 149 op 1622; v. Vl. I bl. 154 op 1623.

In het Stamboeck van den Edelen Heere Godefried Hegenits.

In Poëzy 1650 bl. 506 en Poëzy 1682 II bl. 395. v. L. IV bl. 371 op 1642; v. Vl. I bl. 483 op 1642?

Op den wachttoren binnen Uitrecht, nu by Starrekijckers gebruickt. Uit het Latijn van den edelen Heere Filips Ceezen van Vorstenau.

In Poëzy 1650 bl. 512 en Poëzy 1682 II bl. 309. v. L. VII bl. 553 op 1647; v. Vl. I bl. 761 op 1646.

Vóór 1653.

Op de afbeeldinge van Mas' Aniello. Oproermaker van Napels.

In Versch. Ned. Ged. II 1653 bl. 220, daarna onder zijn portret, te vinden in «Het Eerste Deel | Der | Napelsche | beroerte, | ... | Uyt het Italiaensch vertaelt door L. v. B. | Den vierden Druck. | *Vignet.* | Tot Rotterdam. | Voor Andries van Hoogen-huyse, 1655.» 8°. Waarschijnlijk is het reeds in een vroegeren druck van dit werk opgenomen, daar mij nog een afbeelding van Mas' Aniello bekend is, door een anderen graveur vervaardigd en ook blijkbaar uit een druk van dit werk. Vervolgens in Poëzy 1660 bl. 257 en Poëzy 1682 I bl. 596.

v. L. V bl. 554 op 1647; v. Vl. I bl. 762 op 1646.

Op d' afbeeldinge van Johanna Gray, Koningin van Engelandt.

Komt het eerst voor in Versch. Ned. Gedichten II 1653 bl. 221 en daarna in Poëzy 1660 bl. 257, en Poëzy 1682 I bl. 596.

v. L. V bl. 515 op 1646; v. Vl. I bl. 749 omstreeks 1647.

Op een marmeren Beeldt van Koningh David.

In Versch. Ned. Gedichten II 1653 bl. 223, Klioos Kraam I 1656 bl. 158, Poëzy 1660 bl. 257 en Poëzy 1682 I bl. 543.

v. L. VII bl. 585 op 1657?; v. Vl. II bl. 293 met een vraagteeken na 1656.

Vóór 1654.

Moyses Gezang.

Zie boven bl. 102 n°. 515 noot 3 en n°. 569 noot 2.
v. L. II bl. 132 op 1622; v. Vl. I bl. 148 op 1622?

Het Gebedt des Heeren.

Zie boven bl. 102 n°. 515, noot 4 en n°. 569, noot 2.
v. L. IV bl. 381 op 1643; v. Vl. I bl. 543 op 1643?

Het Geloofs-teken der Apostelen.

Zie boven bl. 102 n°. 515, noot 3.
v. L. IV bl. 383 op 1643; v. Vl. I bl. 544 op 1643?

Op de kunstige teekeningen en Boot-zeersels van Juffr. Catharina Questiers.

Op bl. 136 en 137 van «Het tweede deel | Van de koddige | Olipodrigo, | ... t' Amsteldam, | By Evert Nieuwenhoff, Boekverkooper op 't Rus- | land, in 't Schrijf-boek. Anno 1654.» 12°. oblong.
Verder in Klioos Kraam I 1656 bl. 254, Poëzy 1660 bl. 335, op bl. 78 van: Lauwer-stryt | Tusschen | Catharina Questiers, | en | Cornelia vander Veer. | Met eenige Bydichten aan, en | van haar geschreeven. | t' Amsterdam, By Adriaen Venendael, Boek- | verkooper in de Molsteegh. 1665.» 8°. en Poëzy 1682 II bl. 362.
v. L. VII bl. 657 op 1658; v. Vl. II bl. 306 op 1658.

Vóór 1655.

Nereus voorspellingh op den ondergangh van Troje, uyt Horatius.

Zie boven bl. 107 n°. 553 en noot 2 op bl. 108.
v. L. II bl. 202 op 1623; v. Vl. I bl. 163 met een vraagteeken na 1623.

Vóór 1656.

Bijschriften. Rome.

In Klioos Kraam I 1656 bl. 365, Apollos Harp 1658 bl. 282, Den Herstelden Apollos Harp 1663 bl. 282, Poëzy 1660 bl. 359 en Poëzy 1682 II bl. 302.
v. L. VI bl. 105 op 1651? v. Vl. II bl. 62 op 1651?

Keulen.

In Klioos Kraam I 1656 bl. 366, Apollos Harp 1658 bl. 282, Den Herstelden Apollos Harp 1663 bl. 282, Poëzy 1660 bl. 359 en Poëzy 1682 II bl. 302.
v. L. VI bl. 104 op 1651?; v. Vl. II bl. 62 op 1651?

Antwerpen.

In Klioos Kraam I 1656 bl. 366, Apollos Harp 1658 bl. 283, Den Herstelden Apollos Harp 1663 bl. 283, Poëzy 1660 bl. 360 en Poëzy 1682 II bl. 302.
v. L. VI bl. 203 op 1651?; v. Vl. II bl. 62 op 1651?

Vóór 1657.

Op G. Flincks Afbeeldinge van den doorluchtighsten Vorst en Heere, J. Maurits, Prince van Nassau.

Zie boven bl. 137 n°. 755 en noot 2.
v. L. VII bl. 778 op 1659; v. Vl. II bl. 331 op 1659.

Op de Romainsche historischilderyen, opgehangen in de Burgermeesterskamer, en haer vertreck; geschildert door Joan Lievensz, Govaert Flinck en Ferdinandus Bol.

Zie boven bl. 137 n°. 754 en noot 1.
v. L. VI bl. 613 op 1654; v. Vl. II bl. 148 op 1654.

Tooneelkrans voor den E. Jongelingk Nikolaes van Vlooswyck.

In Klioos Kraam 1657 II bl. 235 en Poëzy 1682 I bl. 420.
v. L. IX bl. 329 op 1661; v. Vl. II bl. 434 op 1660?

De Cloelia van de heere Hogenhuis, geschildert door Stokaade.

In Klioos Kraam II 1657 bl. 259, Poëzy 1660 bl. 395 en Poëzy 1682 II bl. 325.
v. L. VI bl. 382 op 1654; v. Vl. II bl. 148 op 1654?

Op d' afbeeldinge van den Kunstrijken Heere Abraham van Diepenbeek.

Nog in Hs. bewaard; zie *Oud-Holland* II bl. 121. Gedrukt werd het gedicht het eerst in Klioos Kraam II 1657 bl. 366, daarna in Poëzy 1660 bl. 407 en Poëzy 1682 I bl. 593.
v. L. VI bl. 190 op 1653; v. Vl. II bl. 149 op 1654?

Zacharias Lofzangk.

Komt voor achter *Harpzangen* (1657) bl. 350 (zie boven bl. 110 n°. 569 en noot 2) en in Poëzy 1682 II bl. 489.
v. L. IV bl. 356 op 1642; v. Vl. I bl. 536 op 1642?

Vóór 1658.

Het stockske van Joan van Oldenbarnevelt.

Van dit gedicht bestaat het Hs. nog; zie *Oud-Holland* I bl. 138. Het komt voor de eerste maal gedrukt voor in Apollos Harp 1658 bl. 18, Den Herstelden Apollos Harp 1663 bl. 18, Poëzy 1660 bl. 410 en Poëzy 1682 II bl. 547.

v. L. II bl. 314 op Mei 1625; v. Vl. I bl. 218 met een dubbel vraagteeken.

Aen Mr. Johan Koenerding.

Op bl. 9 van: «Landt-Levens-Lof, | Aen Jufvrouw | Petronelle Kats. | Door J.K. | Met eenige Byveersen, | Van Verscheyde Poëten. | *Vignet.* | t' Amsterdam, Ter Druckerije van Gabriël à Roy. | Voor Dirck Vinckenbrinck Boeckverkooper, in de Barnne-steegh, | Anno 1658.» 4°.

Met het opschrift: «Vondel van d' uitterlijke Kerk» opgenomen in Apollos Harp 1658 bl. 54, Den Herstelden Apollos Harp 1663 bl. 54, Poëzy 1660 bl. 411 en Poëzy 1682 II bl. 533.

v. L. IV bl. 617 op November 1645; v. Vl. I bl. 606 op 1645.

Aen J. Westerbaen.

Op bl. 12 van «Landt-Levens-Lof» (1658), en met het opschrift: «Vondel aan Westerbaan» in Apollos Harp 1658 bl. 55, Den Herstelden Apollos Harp 1663 bl. 55, Poëzy 1660 bl. 411 en Poëzy 1682 II bl. 534.

v. L. IV bl. 616 op 1646 en VII bl. 702 op 1658; v. Vl. I bl. 605 op 1645.

Vondels antwoort (aan L. van den Bos).

Op bl. 14 van «Landt-Levens-lof» (1658) zonder opschrift, in Apollos Harp 1658 bl. 20, en Den Herstelden Apollos 1663 bl. 20.

v. L. V bl. 782 op 1648 en VII bl. 702 op 1658; v. Vl. I bl. 605 op 1645.

Aan (Govert van Kampen).

In Apollos Harp 1658 bl. 117, Den Herstelden Apollos Harp 1663 bl. 117, Poëzy 1660 bl. 417 en met het opschrift: «Aen Govert» in Poëzy 1682 II bl. 579. (Vgl. de «Drukfeilen»).

v. L. VII bl. 617 op 1657; v. Vl. II bl. 78 op 1653?

Op de vyf zinnen.

In Apollos Harp 1658 bl. 232, Den Herstelden Apollos Harp 1663 bl. 232, Poëzy 1660 bl. 456 en Poëzy 1682 II bl. 572.

v. L. V bl. 520 op 1646; v. Vl. I bl. 760 met een vraagteeken na 1647.

Raadzel.

In Apollos Harp 1658 bl. 243, Den Herstelden Apollos Harp bl. 243, Poëzy 1660 bl. 459 en Poëzy 1682 II bl. 396.

v. L. VI bl. 112 op 1651; v. Vl. II bl. 60 op 1650.

Gespreck op het graf van wijlen den heer Joan van Oldenbarnevelt.

Zie boven bl. 137 n°. 756 en 757 en noot 2. Komt, behalve op de aldaar aangehaalde plaatsen, ook voor achter de «Historie Van het Leven en Sterven van Heer Johan van Oldenbarnevelt.» (1658).

v. L. II bl. 316 op Mei 1625; v. Vl. I bl. 218 met een dubbel vraagteeken.

Op Blekers Triomfeerende Venus, geschildert voor zyn Hoogheit.

Zie boven bl. 138 n°. 760 en noot 3.

v. L. IV bl 147 op 1642?; v. Vl. II bl. 30 op 1649?

Vóór 1659.

Op Barnevelt.

Het eerst gedrukt in Bloemkrans van Versch. gedichten 1659 bl. 27, daarna in Poëzy 1660 bl. 478 en in Poëzy 1682 I bl. 558 met het opschrift: «Op de afbeeldinge van den Heer Johan van Oldenbarnevelt».

v. L. II bl. 315 op Mei 1625; v. Vl. I bl. 218 met een dubbel vraagteeken omstreeks 1625.

Op Hoogerbeets.

In Bloemkrans van Versch. gedichten 1659 bl. 27, Poëzy 1660 bl. 478 en Poëzy 1682 I bl. 559, hier met het opschrift: «Op den heer Roubout Hoogerbeets».

v. L. II bl. 323 op 1625; v. Vl. I bl. 219 omstreeks 1626.

Op Grotius.

In Bloemkrans van Versch. gedichten 1659 bl. 27, in Poëzy 1660 bl. 479 en met het opschrift: «Op den Heer Hugo de Groot, in zijn Ballinghschap» in de rubriek «Afbeeldingen» in Poëzy 1682 I bl. 559.

v. L. IV bl. 624 op Juni 1645; v. Vl. I bl. 547 op 1645.

Op Utenboogaart.

Zie boven bl. 138 n°. 759 en noot 2.

v. L. II bl. 320 op 1625; v. Vl. I bl. 153 met een dubbel vraagteeken.

Vóór 1660.

Op de afbeeldinge van de E. Joffer, Isabelle Benzi. Door Karel van Savoy geschildert.

In Hollantsche Parnas 1660 bl. 1 en Poëzy 1682 II bl. 342.

v. L. IX bl. 232 op 1661; v. Vl. II bl. 569 met een vraagteeken na 1660.

Op Isabella Benzi.

In Hollantsche Parnas 1660 bl. 3 en Poëzy 1682 I bl. 603.

v. L. IX bl. 234 op 1661; v. Vl. II bl. 569 met een vraagteeken na 1660.

De Koningklijcke Idea.

In Hollantsche Parnas 1660 bl 4 en Poëzy 1682 I bl. 308.

v. L. VI bl. 164 op 1653; v. Vl. II bl. 72 op 1653.

Op de schoone Eliza.

In Hollantsche Parnas 1660 bl. 4 en Poëzy 1682 I bl. 604.
v. L. VII bl. 735 op 1658; v. Vl. II bl. 321 op 1658.

Kersliedt.

In Hollantsche Parnas 1660 bl. 5 en Poëzy 1682 II bl. 492.
v. L. IV bl. 359 op 1642?; v. Vl. I bl. 537 op 1643?

De gestuite Minnegodt. Op de hofstede van de Hinlopens buiten Naerden.

In Hollantsche Parnas 1660 bl. 6 en Poëzy 1682 II bl. 422.
v. L. VI bl. 167 op 1653; v. Vl. II bl. 73 op 1653?

Wiltzangk. Op de zelve Hofstede.

In Hollantsche Parnas 1660 bl. 8 en Poëzy 1682 II bl. 423.
v. L. VI bl. 169 op 1653; v. Vl. II bl. 73 op 1653?

De getrouwe haeghdis. Op de zelve Hofstede.

In Hollantsche Parnas 1660 bl. 10 en Poëzy 1682 II bl. 425.
v. L. VI bl. 170 op 1653; v. Vl. II bl. 73 op 1653?

Op d'afbeeldinge van den konstrijcken Peter Serwouters.

In Hollantsche Parnas 1660 bl. 38 en Poëzy 1682 I bl. 594.
v. L. III bl. 100 op 1640; v. Vl. I bl. 289 op 1640?

Op de stantvastigheit van Koning Frederick en zyn getrouwe burgery te Koppenhagen.

In Hollantsche Parnas 1660 bl. 136 en Poëzy 1682 II bl. 584.
v. L. VII bl. 608 op 1657; v. Vl. II bl. 298 op 1657.

Op G. Flincks afbeeldinge van Frederick Willem, Keurvorst des Heiligen Roomschen Rycks, Marckgrave te Brandenburgh.

In Hollantsche Parnas 1660 bl. 137 en Poëzy 1682 I bl. 550.
v. L. VI bl. 198 op 1653; v. Vl. II bl. 77 op 1653.

Op d' Afbeeldinge van den heere, Joan Cornelisz. Geelvinck.

In Hollantsche Parnas 1660 bl. 138 en in Poëzy 1682 I bl. 567.
v. L. VII bl. 721 op 1658; v. Vl. II bl. 318 op 1658.

Op d' afbeeldinge van den E. Heere Joan van Maerseveen.

In Hollantsche Parnas 1660 bl. 139 en Poëzy 1682 I bl. 567.
v. L. VI bl. 724 op 1655; v. Vl. II bl. 318 op 1658.

Op het marmerbeelt van den heere, H. Cornelis Witzen.

In Hollantsche Parnas 1660 bl. 140 en Poëzy 1682 I bl. 568.
v. L. VII bl. 722 op 1658; v. Vl. II bl. 318 op 1658.

Op het marmerbeelt van den E. heere Dr. Nikolaes Tulp.

Van dit gedicht bestaat het Hs. nog; zie de Bijlage hierachter.
In Hollantsche Parnas 1660 bl. 140 en Poëzy 1682 I bl. 568.
v. L. VII bl. 723 op 1658; v. Vl. II bl. 319 op 1658.

Op d' afbeeldinge van den E. heere Nikolaes Tulp.

In Hollantsche Parnas 1660 bl. 141 en Poëzy 1682 I bl. 569.
v. L. VII bl. 724 op 1658; v. Vl. II bl. 319 op 1658.

Op d' afbeeldinge van den heere Cornelis van Vlooswyck.

In Hollantsche Parnas 1660 bl. 141 en Poëzy 1682 I bl. 569.
v. L. VII bl. 725 op 1658; v. Vl. II bl. 319 op 1658.

Op d' afbeeldinge van zyn Ed. gemaelinne Mevrouwe Anna van Hoorn.

In Hollantsche Parnas 1660 bl. 142 en Poëzy 1682 I bl. 599.
v. L. VIII bl. 87 op 1659; v. Vl. II bl. 337 op 1659?

Op d' Afbeeldinge van den Heere Peter Kloeck. Door G. Flinck geschildert.

In Hollantsche Parnas 1660 bl. 143 en Poëzy 1682 I bl. 570.
v. L. VII bl. 726 op 1658; v. Vl. II bl. 319 op 1658.

Op d' afbeeldinge van Mevrouwe van Zuidspolsbroeck Katharine Hooft.

In Hollantsche Parnas 1660 bl. 143 en Poëzy 1682 I bl. 599.
v. L. VII bl. 731 op 1658; v. Vl. II bl. 321 op 1658.

Op d' afbeeldinge van den edelen heere Peter de Graef.

In Hollantsche Parnas 1660 bl. 144 en Poëzy 1682 I bl. 570.
v. L. VII bl. 727 op 1658; v. Vl. II bl. 319 op 1658.

Op d' afbeeldinge van den edelen heere Jakob de Graef.

In Hollantsche Parnas 1660 bl. 144 en Poëzy 1682 I bl. 571.
v. L. VII bl. 728 op 1658; v. Vl. II bl. 319 op 1658.

Op d' afbeeldinge van den wiskunstigen Willem Blaeu.

In Hollantsche Parnas 1660 bl. 145 en Poëzy 1682 I bl. 590.
v. L. III bl. 458 op October 1638; v. Vl. I bl. 361 op 1638.

Op d' afbeeldinge van den geleerden en beleefden heere, nu Commissaris Joan Six.

Van dit gedicht bestaat het Hs. nog; zie *Oud-Holland* II bl. 137 en de Bijlage hierachter.
Afgedrukt met veranderd opschrift in Hollantsche Parnas 1660 bl. 147 en in Poëzy 1682 I bl. 571.
v. L. VII bl. 728 op 1658; v. Vl. II bl. 319 op 1658.

Op d' afbeeldinge van de halsvrientschap tusschen Orestes, en Pylades. Voor den E. heere Filips van Haerlem.

In Hollantsche Parnas 1660 bl. 148 en Poëzy 1682 II bl. 353.
v. L. VII bl. 18 op 1656; v. Vl. II bl. 199 op 1656?

Op de marmerbeelden der heilige vaderen Ignatius de Loiola en Franciscus Xaverius, door Artus Quellinus, beelthouwer van Amsterdam.

In Hollantsche Parnas 1660 bl. 148 en Poëzy 1682 I bl. 578.
v. L. VI bl. 140 op 1652; v. Vl. II bl. 177 op 1656?

Op d' afbeeldinge van den E. heere Filippus Rovenius.

In Hollantsche Parnas 1660 bl. 149 en Poëzy 1682 I bl. 579.
v. L. VI bl. 107 op 1651; v. Vl. II bl. 63 op 1651.

Op d' afbeeldinge van Peter Lastman.

In Hollantsche Parnas 1660 bl. 151 en Poëzy 1682 I bl. 591.
v. L. VI bl. 34 op 1649; v. Vl. II bl. 52 op 1649?

Op d' afbeeldinge van den Nederlantschen Fidias, Artus Quellyn, het licht der beelthouwerye onzer eeuwe, en beelthouwer van Amsterdam. Geschildert door Stockade.

In Hollantsche Parnas 1660 bl. 152 en Poëzy 1682 I bl. 593.
v. L. VI bl. 723 op 1655; v. Vl. II bl. 148 op 1654.

Danck-offer aen den E. Heer Joan Six, voor zyn ooft en wiltbraet my uit zyne hofstede toegezonden.

Van dit gedicht bestaat nog in Hs; zie de Bijlage hierachter.
In Hollantsche Parnas 1660 bl. 355 en Poëzy 1682 II bl. 111.
v. L. VI bl. 648 op 1655; v. Vl. II bl. 152 op 1655.

Op de Bespiegelingen der Geneeskunste van den E. Heere, Dr. Nikolaes Tulp.

In Hollantsche Parnas 1660 bl. 358 en Poëzy 1682 II bl. 243.
v. L. VI bl. 652 op 1655; v. Vl. II bl. 76 op 1653.

De Tooneelbroeders van den Aertshertoge Leopoldus aen Magistraet en Wethouders van Amsterdam; toenze met hunne tegenwoordigheit het tooneel vereerden.

In Hollantsche Parnas 1660 bl. 360 en Poëzy 1682 II bl. 388.
v. L. VI bl. 145 op 1653?; v. Vl. II bl. 76 op 1653?

De Pinsterbloem van Schotlant.

In Hollantsche Parnas 1660 bl. 361 en Poëzy 1682 II bl. 221.
v. L. VI bl. 93 op 1651; v. Vl. II bl. 59 op 1650.

Op het Kunstboeck van Herman Zachtleven.

In Hollantsche Parnas 1660 bl. 362 en Poëzy 1682 II bl. 359.
v. L. VI bl. 366 op 1654; v. Vl. II bl. 146 op 1654.

Aen Antonius Iulus.

In Hollantsche Parnas 1660 bl. 364 en Poëzy 1682 I bl. 440.
v. L. III bl. 202 op 1634; v. Vl. I bl. 354 met een vraagteeken omstreeks 1638.

Op 't schryven van Mr. Lieve Coppenol.

In Hollantsche Parnas 1660 bl. 449 en Poëzy 1682 II bl. 581.
v. L. V bl. 525 op 1646; v. Vl. I bl. 760 op 1647.

Op d' edele schryfkunst van de Lange.

In Hollantsche Parnas 1660 bl. 449 en met het opschrift: «Op Daniel de Lange, uitneemend schryver» in Poëzy 1682 I bl. 595.
v. L. V bl. 524 op 1646; v. Vl. I bl. 760 met een vraagteeken omstreeks 1646.

Den doorluchtigen overgeleerden jongeling H. Paulus ter Haer, Voornaemsten Professor der historien, en Latynsche en Grieeksche welspreeckenheit ter hooge schole te Duesburgh.

In Hollantsche Parnas 1660 bl. 449 en Poëzy 1682 II bl. 576.
v. L. VI bl. 728 op 1655; v. Vl. II bl. 151 op 1655.

Geboortezang (op Katharine Kerkrink?)

In Hollantsche Parnas 1660 bl. 450 en Poëzy 1682 II bl. 97.
v. L. IV bl. 758 op 1642, later op 1645?; v. Vl. I bl. 607 op 1645?

Op d' Aelmosseniers t' Amsterdam.

In Hollantsche Parnas 1660 bl. 450 en Poëzy 1682 II bl. 309 met het opschrift: «Op 't Aelmosseniershuis t' Amsterdam».
v. L. X bl. 471 op 1665; v. Vl. II bl. 760 met een vraagteeken omstreeks 1665.

Op de Heelkunst in het glas van de kamer der Heelmeesteren.

In Hollantsche Parnas 1660 bl. 451 en Poëzy 1682 II bl. 331.
Niet bij v. L.?; v. Vl. II bl. 987 op 1672?

Op het uitdeelen der graenen door Joseph in Egypten, geschildert door Nikolaes Stockade.

In Hollantsche Parnas 1660 bl. 451 en Poëzy 1682 II bl. 315.
v. L. VI bl. 612 op 1654; v. Vl. II bl. 148 op 1654?

Op d' afbeeldinge van de tucht boven de Tuchtpoort uitgehouwen. Aen den Heer Jakob Hinlopen Vermaes.

Van dit gedicht is het handschrift nog bewaard gebleven; zie *Oud-Holland* II bl. 131.
In Hollantsche Parnas 1660 bl. 452 en Poëzy 1682 II bl. 331.
v. L. VI bl. 727 op 1655; v. Vl. II bl. 165 op 1655.

Op G. Flincks tekeninge over het eeuwgeschil, tusschen Keur-Brandenburgh en de Stenden van Kleef en Marck, door Prins Mauritius beslecht.

In Hollantsche Parnas 1660 bl. 452 en Poëzy 1682 II bl. 333.
v. L. VIII bl. 94 op 1660; v. Vl. II bl. 356 op 1659?

Op een Schildery.

In Hollantsche Parnas 1660 bl. 453 en Poëzy 1682 II bl. 358.
v. L. IX bl. 243 op 1661; v. Vl. II bl. 570 op 1661?

Op Venus en Cupido, door G. Flinck geschildert.

In Hollantsche Parnas 1660 bl. 453 en Poëzy 1682 II bl. 351.
v. L. VIII bl. 92 op 1660; v. Vl. II bl. 356 op 1659?

Op d' afbeeldinge van den edelen gestrengen Heere, Cornelis de Graeff.

In Hollantsche Parnas 1660 bl. 488 en Poëzy 1682 I bl. 566.
Misschien op zijn door A. Quellinus in 1660 gebeeldhouwd marmeren medaillon, zie *Catalogus der Vondel-tentoonstelling* n°. 543.
v. L. VII bl. 719 op 1658; v. Vl. II bl. 318 op 1658.

Grafschrift van den edelen Heere Arent van Wynbergen.

In Hollantsche Parnas 1660 bl. 515 en Poëzy 1682 II bl. 73.
v. L. VIII bl. 88 op 1659; v. Vl. II bl. 356 op 1659.

Grafdicht van den heiligen Vader, Bruin van Keulen, Stichter van de Karthuizers Orden.

In Hollantsche Parnas 1660 bl. 515 en met het opschrift: «Op den heiligen vader Bruin van Keulen», enz. in Poëzy 1682 II bl. 77.
v. L. V bl. 7 op 1645; v. Vl. I bl. 606 omstreeks 1645.

Grafschrift.

In Hollantsche Parnas 1660 bl. 582 en Poëzy 1682 II bl. 80.

v. L. XII bl. 48 op 1673; v. Vl. II bl. 819 met een vraagteeken omstreeks 1668.

Opvaert van Mejoffer Margarite van Vlooswyck.

In Hollantsche Parnas 1660 bl. 599 en Poëzy 1682 II bl. 66.

v. L. IX bl. 625 op 1662; v. Vl. II bl. 674 op 1662.

Vóór 1662.

Bruylof-stryt.

In: «Cupidoos Lust-hof, Bestaende In verscheyde Nieuwe Voysen, Minne-klachten Bruylofsangen, Knip-vaersjes, Kusjes, Lofdichten en Herderskout, Boere Vryagien ende andere Vermakelickheden noyt voorhenen in Druk geweest. Voorgestelt door de Voornaemste Liefhebbers. t' Amsterdam by Ioannes van den Bergh, Boekverkooper bezyden 't Stadthuys. Anno 1662». 12°. oblong.

Voor het eerst herdrukt in *Oud-Holland* I bl. 22.

Vóór 1682.

Op het Krackeel des Drossaerts van Muiden met mevrouwe van Wickevort, wie van beide de kaers zou draegen.

Van dit gedicht, is het Hs. bekend; zie *Oud-Holland* I bl. 146. Verder alleen in Poëzy 1682 I bl. 404, met sterretje in den «Bladtwyzer».

v. L. III bl. 724 op 1640; v. Vl. I bl. 418 op 1640?

Op 's Lants nieu Raethuis, gebout by de weledele en mogende Heeren Raeden ter Amiraliteit t' Amsterdam.

In Poëzy 1682 I bl. 423, zonder sterretje in den «Bladtwyzer».

v. L. IX bl. 222 op Februari 1661; v. Vl. II bl. 570 op 1660.

Aen den weledelen Heer Geeraert Bikker, Heer van Zwieten, Rekenmeester van het inkomen der Graeflykheit van Hollant en Westvrieslant, hoogheemraet van Rynland.

In Poëzy 1682 I bl. 443, met sterretje in den «Bladtwyzer».

v. L. XI bl. 270 op 1670; v. Vl. II bl. 983 op 1670.

Eerstelingen des Priesterdoms, van den E. Heere, Joannes Akerboom Doedensz.

In Poëzy 1682 I bl. 511, zonder sterretje in den «Bladtwyzer».

v. L. VII bl. 786 op 1659; v. Vl. II bl. 332 op 1659.

Inwydinge van den E. Heere Franciscus de Wit, minderbroeder in d' Orden van den H. Vader Franciscus.

In Poëzy 1682 I bl. 516, zonder sterretje in den «Bladtwyzer».

v. L. XI bl. 264 op 1670; v. Vl. II bl. 853 op 1668?

Ter staetsie van jongkvrouwe Joanna Blezen.

In Poëzy 1682 I bl. 529, zonder sterretje in den «Bladtwyzer».

v. L. VII bl. 680 op 1658; v. Vl. II bl. 311 op 1658.

Ter staetsie van jongkvrou Heleene Blezen.

In Poëzy 1682 I bl. 532, zonder sterretje in den «Bladtwyzer».

v. L. VII bl. 683 op 1658; v. Vl. II bl. 312 op 1658.

Maeghdepalm voor Margarita Krulis. Op het feest van sinte Agnes.

In Poëzy 1682 I bl. 534, zonder sterretje in den «Bladtwyzer».

v. L. VII bl. 687 op 1658; v. Vl. II bl. 313 op 1658.

Op den E. Heere Lambert Reinst.

In Poëzy 1682 I bl. 566, zonder sterretje in den «Bladtwyzer».

v. L. VII bl. 720 op 1658; v. Vl. II bl. 318 op 1658.

Op den Heer Michiel le Blon.

In Poëzy 1682 I bl. 573, zonder sterretje in den «Bladtwyzer».

v. L. IV bl. 414 op 1644; v. Vl. II bl. 295 op 1657.

Op d' afbeelding van Petrarcha staende by Laura, te Arquada te zien.

In Poëzy 1682 I bl. 583, zonder sterretje in den «Bladtwyzer».

v. L. IX bl. 649 op 1662; v. Vl. II bl. 695 met een vraagteeken omstreeks 1662.

Op Dokter Samuel Koster.

In Poëzy 1682 I bl. 585, zonder sterretje in den «Bladtwyzer».

v. L. IV bl. 7 op 1640; v. Vl. I bl. 420 op 1640?

Op myne afbeeldinge door Filips de Koning.

In Poëzy 1682 I bl. 587, zonder sterretje in den «Bladtwyzer».
v. L. VI bl. 109 op 1651; v. Vl. II bl. 63 op 1651.

Op Bartholomeus Abba, Poëet en Rechtsgeleerde.

In Poëzy 1682 I bl. 589, zonder sterretje in den «Bladtwyzer».
v. L. V bl. 551 op 1647; v. Vl. I bl. 762 op 1646.

Op Paulus van Viane, door Joannes Lutma den jonge geschildert.

Zie boven bl. 139 n°. 766 en noot 2.
v. L. XI bl. 253 op 1669; v. Vl. II bl. 854 op 1669?

Op d' afbeeldinge van den ouden Lutma, door den jonge.

Zie boven bl. 139 n°. 766 en noot 2.
v. L. XI bl. 257 op 1669; v. Vl. II bl. 854 op 1669?

Op Mevrouw Aleidis Bikker van Zwieten, gemalin van den Heere Lambert Reinst.

In Poëzy 1682 I bl. 600, zonder sterretje in den «Bladtwyzer».
v. L. VII bl. 730 op 1658; v. Vl. II bl. 320 op 1658.

Ter bruilofte van den Heere Nathanael Bur, en jongkvrouwe Sophia Beauchamp.

In Poëzy 1682 I bl. 761, zonder sterretje in den «Bladtwyzer».
v. L. X bl. 570 op 1666; v. Vl. II bl. 760 op 1666.

Ter bruilofte van den E. bruidegom Gysbreght van Zusteren, en zyne E. bruit Helena Donkers.

In Poëzy 1682 I bl. 769, zonder sterretje in den «Bladtwyzer».
v. L. VI bl. 37 op 1649; v. Vl. II bl. 48 op 1649.

Ter bruilofte van den weledelen heere Franciscus van Imstenraedt, en de brave joffer Sofia Katharina Wichems.

In Poëzy 1682 I bl. 772, zonder sterretje in den «Bladtwyzer».
v. L. X bl. 572 op 1660; v. Vl. II bl. 778 op 1666.

Grafschrift voor Willem den Overwinner.

In Poëzy 1682 II bl. 69, zonder sterretje in den «Bladtwyzer».
v. L. IX bl. 641 op 1662; v. Vl. II bl. 695 met een vraagteeken omstreeks 1662.

Grafschrift van den zeekapitein Joost Verschuur.

In Poëzy 1682 II 72, met sterretje in den «Bladtwyzer».
v. L. XI bl. 251 op 1669; v. Vl. II bl. 985 op 1671?

Op N. Kraeneveldt.

In Poëzy 1682 II bl. 81, met sterretje in den «Bladtwyzer».
v. L. IX bl. 628 op 1662; v. Vl. II bl. 645 op 1662?

Grafschrift voor Machtelt, dochter van Balduinus den Goeden.

In Poëzy 1682 II bl. 83, zonder sterretje in den «Bladtwyzer».
v. L. IX bl. 642 op 1662; v. Vl. II bl. 695 met een vraagteeken omstreeks 1662.

Op Maria Elisabeth Blaeu.

In Poëzy 1682 II bl. 86, zonder sterretje in den «Bladtwyzer».
v. L. III bl. 463 op 1638; v. Vl. I bl. 329 met een vraagteeken omstreeks 1637.

Op de vertaeling van de Gelyke tweelingen, ofte de Menechmen van Plautus.

In Poëzy 1682 II bl. 235, zonder sterretje in den «Bladtwyzer». Waarschijnlijk reeds in den eersten druk van deze vertaling verschenen; ik heb dezen evenwel niet kunnen opsporen.
v. L. XI bl. 268 op 1670; v. Vl. II bl. 857 op 1670?

Spore aen den Heer Hooft, tot voltrekking sijner aengevange Nederlantsche Historie.

In Poëzy 1682 II bl. 239, met sterretje in den «Bladtwyzer».
v. L. III bl. 268 op November 1636; v. Vl. I bl. 304 op 1634?

Op d' afbeeldinge van Utrecht, getekent door Herman Zachtleven.

Nog in Hs. bewaard; zie *Oud-Holland* II bl. 123. Voor de eerste maal gedrukt in Poëzy 1682 II bl. 301, met sterretje in den «Bladtwyzer».
v. L. VI bl. 364 op 1654; v. Vl. II bl. 145 op 1654.

Poictiers.

In Poëzy 1682 II bl. 304, zonder sterretje in den «Bladtwyzer».

v. L. IX bl. 631 op 1662; v. Vl. II bl. 693 met een vraagteeken omstreeks 1662.

Op Tours.

In Poëzy 1682 II bl. 305, zonder sterretje in den «Bladtwyzer».

v. L. IX bl. 632 op 1662; v. Vl. II bl. 693 met een vraagteeken omstreeks 1662.

Van Narbonne (2 gedichten).

In Poëzy 1682 II bl. 306, zonder sterretje in den «Bladtwyzer».

v. L. IX bl. 634 op 1662; v. Vl. II bl. 693 met een vraagteeken omstreeks 1662.

Op de steene brug op den Amstel.

In Poëzy 1682 II bl. 309, met sterretje in den «Bladtwyzer».

v. L. III bl. 442 op 1637; v. Vl. I bl. 360 op 1638.

Op de boekkamer van S. K.

In Poëzy 1682 II bl. 309. In den «Bladtwyzer» staat: «Op de boekkamer van Sybrand Kamay» met een sterretje.

v. L. VII bl. 667 op 1658; v. Vl. II bl. 308 op 1658?

Op het nederstormen der steene galerye in Hofvliet, de hofstede des Heeren van Kabau.

In Poëzy 1682 II bl. 310, met sterretje in den «Bladtwyzer».

v. L. X bl. 489 op Maart 1666; v. Vl. II bl. 755 op 1665.

Op 't omstorten van de naelde op de kant van den brug te Blois opgericht.

In Poëzy 1682 II bl. 311, zonder sterretje in den «Bladtwyzer».

v. L. IX bl. 646 op 1662; v. Vl. II bl. 695 met een vraagteeken omstreeks 1662.

Op het wapenhuis te Parys.

In Poëzy 1682 II bl. 312, zonder sterretje in den «Bladtwyzer».

v. L. IX bl. 646 op 1662; v. Vl. II bl. 694 met een vraagteeken omstreeks 1662.

Byschrift voor 't koningklycke Vogelhuis te Fontainebleau.

In Poëzy 1682 II bl. 312, zonder sterretje in den «Bladtwyzer».

v. L. IX bl. 647 op 1662; v. Vl. II bl. 694 met een vraagteeken omstreeks 1662.

Op het ontfangen van Moses wet, in de Kamer der Heeren Schepenen.

Zie boven bl. 138 n°. 762 en noot 3.

v. L. VI bl. 614 op 1654; v. Vl. II bl. 148 op 1654.

Op het gestrenge krijghsrecht van Titus Manlius Torquatus, op het nieuwe Raethuis ter Amiraliteit t' Amsterdam.

Zie boven bl. 138 n°. 763 en noot 4.

v. L. IX bl. 225 op Februari 1661; v. Vl. II bl. 571 op 1660.

Op het uitdeelen der prijzen des zeestrijts van Koning Eneas.

Zie boven bl. 138 n°. 763 en noot 4.

v. L. IX bl. 226 op Februari 1661; v. Vl. II bl. 571 op 1660.

Op het reisjaght der weledele heeren Raeden ter Admiraliteit.

Zie boven bl. 138 n°. 763 en noot 4.

v. L. VII bl. 639 op 1658; v. Vl. II bl. 302 met een vraagteeken omstreeks 1657.

Op de vrede, onder de glazen in de Oude Kerk.

In Poëzy 1682 II bl. 331, met sterretje in den «Bladtwyzer».

v. L. V bl. 589 op 1648; v. Vl. II bl. 4 omstreeks 1648.

Op de Nieuwe Heeregraft, geschildert door Geeraert Berkheide.

In Poëzy 1682 II bl. 332, zonder sterretje in den «Bladtwyzer».

v. L. XII bl. 39 op 1673; v. Vl. II bl. 987 op 1672.

Op de geluckige regeeringe van Leyden.

Het Hs. van dit gedicht bestaat nog; zie *Oud-Holland* II bl. 129.

Zie boven bl. 138 n°. 762 en noot 3, alwaar het voorkomt met het opschrift: «Geschildert voor de Heeren Burgermeesteren van Leiden, op hunne geluckige Regeeringe».

v. L. VI bl. 618 op 1654; v. Vl. I bl. 321 met een vraagteeken omstreeks 1635.

Op d' afkomste van den weledelen Heere Lambertus Reinst, en Mevrouwe Alida Bikkers van Swieten. Door Joan Lievensz geschildert.

In Poëzy 1682 II bl. 340, met sterretje in den «Bladtwyzer».

v. L. XI bl. 95 op 1660; v. Vl. II bl. 320 op 1658.

Op d' afbeeldinge der hooghedele mejoffer Maria van Outshoren. Door Filips Koning.

In Poëzy 1682 II bl. 346, met sterretje in den «Bladtwyzer».
v. L. VII bl. 21 op 1656; v. Vl. II bl. 199 op 1656?

Op G. Flinks schildery van Venus en Kupido, door Kornelis van Dalen den jongen gesneden.

In Poëzy 1682 II bl. 352, met sterretje in den «Bladtwyzer».
v. L. VIII bl. 93 op 1660; v. Vl. II bl. 356 op 1659?

De slaepende Venus van Filips de Koning.

Zie boven bl. 138 n°. 765 en noot 1 op bl. 139.
v. L. VII bl. 14 op 1656; v. Vl. II bl. 199 op 1656?

Op de zelve Venus door F. de Koning.

In Poëzy 1682 II bl. 357, met sterretje in den «Bladtwyzer».
v. L. VII bl. 17 op 1656; v. Vl. II bl. 199 op 1656?

Op den triomf van Bacchus geschildert voor den heer Jakob Faes door Filips de Koning.

In Poëzy 1682 II bl. 357, met sterretje in den «Bladtwyzer».
v. L. VII bl. 19 op 1656; v. Vl. II bl. 200 op 1656?

Op den Prometeus, ten huize van den E. Heere Isaak Joan Nys.

In Poëzy 1682 II bl. 357, met sterretje in den «Bladtwyzer».
v. L. VII bl. 20 op 1656; v. Vl. II bl. 200 op 1656.

Op de Vrede geschildert door F. de Koning.

In Poëzy 1682 II bl. 359, met sterretje in den «Bladtwyzer».
v. L. VII bl. 22 op 1656; v. Vl. II bl. 200 op 1656.

De dryfkunst van Paulus van Viane. Aen Joannes Lutma den jonge.

Zie boven bl. 139 n°. 766 en noot 1.
v. L. XI bl. 254 op 1669; v. Vl. II bl. 854 op 1662?

Op den gedenkpenning van d' Engelegroet.

In Poëzy 1682 II bl. 373, met sterretje in den «Bladtwyzer».
v. L. IV bl. 360 op 1642?; v. Vl. I bl. 537 op 1643?

Op den gedenkpenning van Sint Jan.

In Poëzy 1682 II bl. 373, met sterretje in den «Bladtwyzer».
v. L. IV bl. 361 op 1642?; v. Vl. I bl. 537 op 1643?

Op een troupenning (2 gedichten).

In Poëzy 1682 II bl. 374, met sterretje in den «Bladtwyzer».
v. L. II bl. 195 op 1623?; v. Vl. I bl. 162 met een dubbel vraagteeken omstreeks 1623.

Op de lykpenning van Barbara Blok, dochter van Antoni Blok.

In Poëzy 1682 II bl. 357, met sterretje in den «Bladtwyzer».
v. L. X bl. 563 op 1666; v. Vl. II bl. 760 op 1666.

Op een gedreven silvren gedenkpenning aen Maria de Neufville vereert.

In Poëzy 1682 II bl. 376, met sterretje in den «Bladtwyzer».
v. L. X bl. 564 op 1666; v. Vl. II bl. 760 op 1666?

Op de gedenkpenning van 't Lam door Agnes Blok aen een andere Agnes vereert.

In Poëzy 1682 II bl. 376, met sterretje in den «Bladtwyzer».
v. L. X bl. 570 op 1666; v. Vl. II bl. 760 op 1665?

Op de gedenkpenning van Paris oordeel, aen Ida Blok.

In Poëzy 1682 II bl. 376, met sterretje in den «Bladtwyzer».
v. L. X bl. 565 op 1666; v. Vl. II bl. 760 op 1666?

Het raetzel van Sfinx.

In Poëzy 1682 II bl. 395 zonder sterretje in den «Bladtwyzer».
Niet bij v. L.? en v. Vl.?

Raetsel.

In Poëzy 1682 II bl. 397, met sterretje in den «Bladtwyzer».
v. L. X bl. 160 op 1663; v. Vl. II bl. 721 op 1663.

Kerstliedt.

In Poëzy 1682 II bl. 495, met sterretje in den «Bladtwyzer».
v. L. IV bl. 357 op 1642?; v. Vl. I bl. 536 op 1643?

Lofzangk der geestelyke Maeghden.

Zie boven bl. 138 n°. 764 en noot 5.
v. L. VII bl. 690 op 1658; v. Vl. II bl. 313 op 1658?

Klaghte.

In Poëzy 1682 II bl. 518, met sterretje in den «Bladtwyzer».
v. L. III bl. 628 op 1639; v. Vl. I bl. 398 op 1639.

Hartebreeker.

Zie boven bl. 138 n°. 761. Van dit gedicht heeft nog een Hs. bestaan, zie *Oud-Holland* II bl. 306.
Het werd voor de eerste maal gedrukt in Poëzy 1682 II bl. 523, met sterretje in den «Bladtwyzer».
v. L. IV bl. 385 op 1643; v. Vl. I bl. 544 op 1643?

Hanegekraey.

In Poëzy 1682 II bl. 524, met sterretje in den «Bladtwyzer».
v. L. IV bl. 386 op 1643; v. Vl. I bl. 544 op 1643.

Op d' afbeeldingen eeniger Koningen van Vrankryk, op het raethuis te Arles.

In Poëzy 1682 II bl. 550, zonder sterretje in den «Bladtwyzer».
v. L. IX bl. 649 op 1662; v. Vl. II bl. 695 met een vraagteeken omstreeks 1662.

Aen den hooghedelen heer Pieter de Graef, op den oorsprongk van het geslagt der Graven.

In Poëzy 1682 II bl. 551, met sterretje in den «Bladtwyzer».
v. L. IX bl. 617 op 1662; v. Vl. II bl. 645 op 1662.

Aen den hooghedelen mevrou Jakoba Bikker, op den oorsprongk van het geslacht der Bikkeren.

In Poëzy 1682 II bl. 552, met sterretje in den «Bladtwyzer».
v. L. IX bl. 618 op 1662; v. Vl. II bl. 645 op 1662.

Aen joffrou Ida Blok.

In Hs. nog aanwezig, zie *Oud-Holland* II bl. 225 en afgedrukt in Poëzy 1682 II bl. 582, met sterretje in den «Bladtwyzer».
v. L. X bl. 566 op 1666?; v. Vl. II bl. 760 op 1666?

Van de Rhosne en Arrar.

In Poëzy 1682 II bl. 596, zonder sterretje in den «Bladtwyzer».
v. L. IX bl. 635 op 1662; v. Vl. II bl. 695 met een vraagteeken omstreeks 1662.

Op Blaye.

In Poëzy 1682 II bl. 599, zonder sterretje in den «Bladtwyzer».
v, L. IX bl. 638 op 1662; v. Vl. II bl. 694 met een vraagteeken omstreeks 1662.

Op Bordeaux.

In Poëzy 1682 II bl. 599, zonder sterretje in den «Bladtwyzer».
v. L. IX bl. 636 op 1662; v. Vl. II bl. 693 met een vraagteeken omstreeks 1662.

Op de waterwel te Nismes genaemt Diana.

In Poëzy 1682 II bl. 599, zonder sterretje in den «Bladtwyzer».
v. L. IX bl. 638 op 1662; v. Vl. II bl. 693 met een vraagteeken omstreeks 1662.

Op Narbonne.

In Poëzy 1682 II bl. 599, zonder sterretje in den «Bladtwyzer».
v. L. IX bl. 638 op 1662; v. Vl. II bl. 693 met een vraagteeken omstreeks 1662.

Op Thoulouse.

In Poëzy 1682 II bl. 600, zonder sterretje in den «Bladtwyzer».
v. L. IX bl. 637 op 1662; v. Vl. II bl. 694 met een vraagteeken omstreeks 1662.

Op Arles.

In Poëzy 1682 II bl. 600, zonder sterretje in den «Bladtwyzer».
v. L. IX bl. 637 op 1662; v. Vl. II bl. 694 met een vraagteeken omstreeks 1662.

Op Mans.

In Poëzy 1682 II bl. 601, zonder sterretje in den «Bladtwyzer».
v. L. IX bl. 641 op 1662; v. Vl. II bl. 694 met een vraagteeken omstreeks 1662.

Op de wonderbaere brugh, genoemt Pont du Gard.

In Poëzy 1682 II bl. 601, zonder sterretje in den «Bladtwyzer».
v. L. IX bl. 640 op 1662; v. Vl. II bl. 694 met een vraagteeken.

Op Marseille.

In Poëzy 1682 II bl. 601, zonder sterretje in den «Bladtwyzer».
v. L. IX bl. 640 op 1662; v. Vl. II bl. 694 met een vraagteeken.

Op d' abdye van S[t]. Illidius buiten Clermont.

In Poëzy 1682 II bl. 602, zonder sterretje in den «Bladtwyzer».
v. L. IX bl. 643 op 1662; v. Vl II bl. 694 met een vraagteeken omstreeks 1662.

Op de schildery van de Maeght van Vaucouleur, Johanna d'Arc.

In Poëzy 1682 II bl. 602, zonder sterretje in den «Bladtwyzer».
v. L. IX bl. 644 op 1662; v. Vl. II bl. 694 met een vraagteeken omstreeks 1662.

Op den heldt Roelandt.

In Poëzy 1682 II bl. 603, zonder sterretje in den «Bladtwyzer».
v. L. IX bl. 639 op 1662; v. Vl. II bl. 694 met een vraagteeken omstreeks 1662.

Byschrift, onder 't uurwerk van 't Palais te Parys.

In Poëzy 1682 II bl. 603, zonder sterretje in den «Bladtwyzer».
v. L. IX bl. 644 op 1662; v. Vl. II bl. 694 met een vraagteeken omstreeks 1662.

Op het zinnebeelt van Lodewyk den XII, te Blois op 't Slot te zien.

In Poëzy 1682 II bl. 603, zonder sterretje in den «Bladtwyzer».
v. L. IX bl. 655 op 1662; v. Vl. II bl. 694 met een vraagteeken omstreeks 1662.

Ter gedachtenis van Hendrik den III.

In Poëzy 1682 II bl. 604, zonder sterretje in den «Bladtwyzer».
v. L. IX bl. 645 op 1662; v. Vl. II bl. 694 met een vraagteeken omstreeks 1662.

Op de zalffles te Marmonstier.

In Poëzy 1682 II bl. 604, zonder sterretje in den «Bladtwyzer».
v. L. IX bl. 647 op 1662; v. Vl. II bl. 695 met een vraagteeken omstreeks 1662.

Voor de kapel van S[t]. Martha te Tarascon.

In Poëzy 1682 II bl. 607, zonder sterretje in den «Bladtwyzer».
v. L. IX bl. 647 op 1662; v. Vl. II bl. 695 met een vraagteeken omstreeks 1662.

Op de geraemtens eeniger lichaemen in zekere kerk te Toulouse (2 gedichten).

In Poëzy 1682 II bl. 604, zonder sterretje in den «Bladtwyzer».
v. L. IX bl. 648 op 1662; v. Vl. II bl. 659 met een vraagteeken omstreeks 1662.

Gebedt.

In Poëzy 1682 II bl. 653 onder de «Oude rymen», zonder sterretje in den «Bladtwyzer».
v. L. II bl. 120 op 1621?; v. Vl. I bl. 146 op 1621.

Op een trouwpenningk (2 gedichten).

Onder de «Oude rymen» in Poëzy 1682 II bl. 653, zonder sterretje in den «Bladtwyzer».
v. L. II bl. 195 op 1623?; v. Vl. I bl. 162 met een dubbel vraagteeken omstreeks 1623.

Aendachtige betrachtinge over Christus lyden, uit den Hooghduitschen vertaelt door M. L. B. en ter loops gerijmt door I. V. V.

In Poëzy 1682 II bl. 654 onder de «Oude rymen», zonder sterretje in den «Bladtwyzer».
De letters M. L. B. duiden zonder twijfel Michiel Le Blon aan.
v. L. I bl. 307 op 1613—1615; v. Vl. I bl. 97 op 1616—1620.

Nieuwjaer voor S.

Onder de «Oude rymen» in Poëzy 1682 II bl. 679, zonder sterretje in den «Bladtwyzer».
v. L. II bl. 759 op Januari 1629; v. Vl. I bl. 269 op 1629.

Aen myn heer den Drost van Muyden.

Werd door van Lennep in zijn uitgave III bl. 162 voor de eerste maal uitgegeven naar een Hs., dat aldaar gefacsimileerd voorkomt. Het Hs. is evenwel niet echt; zie *Oud-Holland* II bl. 308.
v. L. III bl. 162 op Juni 1628; v. Vl. I bl. 275 op 1629?

Op d' afbeeldinge van jongvrou Cornelia Spiegel.

Bij v. L. voor de eerste maal naar het Hs. gedrukt.
v. L. IV bl. 31 op 1640?; v. Vl. I bl. 328 op 1637?

In de Pandora van Jan Six.

Voor het eerst gedrukt in *Oud-Holland* I bl. 29.

Op d' afbeeldinge van den weledelen Heere (Pieter) van Burgersdyck, raedt en pensionaris te Leiden.

Voor het eerst gedrukt in *Oud-Holland* I bl. 28.

Op de afbeelding van M[r]. Claes van Dalen, Chirurgyn binnen Amsterdam.

Zie boven bl. 139 n°. 767 en noot 1.

BIJLAGEN.

I.

VONDELS HANDSCHRIFTEN.

a. ECHTE HANDSCHRIFTEN, MET EEN BEPAALD JAARTAL.

1625.

1. Opdracht van een exemplaar van *De Amsteldamsche Hecuba* aan Warner Ernst van Bassen.

Een blad, onderteekend: «J. V. Vondelen.» Zie *Oud-Holland* II bl. 301.

In de verzameling van Beeldsnijder van Voshol in het Rijks-Archief te 's Gravenhage.

1626.

2. L'Anatomie. Satyre.

Acht bladen folio, geheel van Vondels hand. Onder dit door Vondel afgeschreven, onuitgegeven gedicht van Huygens, gedagteekend: «Hag. Aprili 1626.», heeft G. Brandt aangeteekend: «Dit's met Vondels handt geschreven». Zie *Oud-Holland* II bl. 305.

Bij den heer Jhr. Mr. C. J. den Tex te Amsterdam.

1627.

3. Wellekomst aen den edelen gestrengen heer Constantyn Huygens, Ridder ende geheymschryver van den doorluchtighsten prince van Oranje.

Een blad folio, onderteekend: «J. V. Vondelen». Huygens schreef hierbij aan de rechterzijde: «Vondelen aen mij»; zie *Oud-Holland* II bl. 19 en 139 en hier boven bl. 162.

Komt voor onder n°. 1118 in «Catalogue d'une belle collection de lettres autographes», 6 November 1867 te Amsterdam verkocht.

In de verzameling-Diedrichs in het archief der gemeente Amsterdam.

4. Geluckwensch Aen mevrou Heleonora Hellemans.

Twee bladen folio, niet onderteekend. Zie *Oud-Holland* I bl. 139.

In de verzameling-Papenbroek ter Universiteits-Bibliotheek te Leiden.

1630.

5. Brief van Kasper van Baerle over de Hollandsche groete van P. C. Hooft, dd. 14 van Maerte 1630.

Twee bladen folio. Onder het opschrift heeft G. Brandt geschreven: «Door I. V. Vondel vertaalt». Zie *Oud-Holland* I bl. 140.

In de verzameling-Papenbroek ter Universiteits-Bibliotheek te Leiden.

1633.

6. Vredewensch aen Constantyn Huigens.

Twee bladen folio, onderteekend: «Juste.»; op de laatste bladzijde het adres aan de «Eerbaere Joffrouwe Krombalch huisvrouwe van den heer Alard Krombalch Tot Alckmaer». Zie *Oud-Holland* I bl. 143.

Komt voor in den Catalogus der auctie-van Voorst, bij Fr. Muller in Januari 1860 onder n°. 1808.

In de verzameling-Diedrichs in het archief der gemeente Amsterdam.

7. Een fragment van dit gedicht, 12 regels groot en onderteekend: «Juste.» is gefacsimileerd in «Isographie des Hommes Célèbres, Paris. A. Mesnier 1828—30, III». Het Hs. beyond zich

toen in de collectie van Dr. Marron te Parijs. Waarschijnlijk is dit hetzelfde handschrift, dat in 1872 voorkomt op de auctie-L. C. Luzac bij Fr. Muller onder n°. 849. Een doortrek van dit Hs. is o. a. thans in de verzameling-Beeldsnijder van Voshol in het Rijks-Archief te 's Gravenhage. Zie *Oud-Holland* II bl. 294.

8. Een ander handschrift van dit gedicht werd te Parijs verkocht in Dec. 1878 op de auctie van autographen, verzameld door Laurent Veidt. In den Catalogus werd het onder n°. 617 vermeld als: «Pièce de vers aut. signé *Juste*, adressée à Constantijn Huygens Août 1633».

1635.

9. Kopie van een brief van H. de Groot, dd. 5 Juni 1635.

Twee bladen, groot folio. Gefacsimileerd bij van Lennep III bl. 212. Op de laatste bladzijde het adres: «Aen myn heer den heer P Corneliss Hooft Drost Te Muyden». Voor de eerste maal in zijn geheel afgedrukt in *Oud-Holland* II bl. 295.

In de verzameling-Papenbroek ter Universiteits-Bibliotheek te Leiden.

10. Grafschrift op den Heer Nikolaes Hasselaer, Hopman, Wachtmeester van Amsterdam.

Twee bladen 4°., onderteekend: «I. V. Vondel.» Op de achterzijde leest men: «Graf-schrift Nicolas Hasselaer I. V. Vondels» en daaronder met een andere hand: «door d' eygen hand van I: v: Vondel geschreven en onderteikend.»; zie *Oud-Holland* II bl. 144.

Bij den heer Jhr. Huydecoper van Maerseveen.

1639.

11. Aenmerkingen van Vondel en Mostaert op het Dagwerck van Huijgens.

Drie bladen folio. Zie *Oud-Holland* II bl. 296.

In de Bibliotheek der Koninklijke Akademie van Wetenschappen.

12. Brief aan H. de Groot, dd. 4 van Herfstmaend 1639.

Twee bladen folio, onderteekend: «Joost van den Vondel.» en gefacsimileerd bij van Lennep III bl. 546. Op de achterzijde boven het adres: «Aen myn heer den heere Hugo de Groot gezant van de Kroon Zweden Tot Parys met een paxken in blaeuw papier gebonden.», staat met de Groots fijn schrift: «9 Sept. van Vondelen», terwijl Papenbroek op diezelfde zijde in den linkerbovenhoek aanteekende: «Van deezen Brief, door Vondel aan den gezant Hugo de Groot geschreven, spreekt G. Brandt in Vondels leven pag. 37. 38». Zie *Oud-Holland* II bl. 298.

In de verzameling-Papenbroek ter Universiteits-Bibliotheek te Leiden.

13. Tooneelaanwijzingen voor de *Gebroeders*.

Op het eerste schutblad van het exemplaar der *Gebroeders*, waarin deze handschriften gevonden worden, leest men: «Dat de aanteekeningen in dit Treurspel de gebroeders van Vondels eigen hand, en dus echt zijn, is mij duidelijk en overtuigende gebleeken; alzo ik dezelve nauwkeurigst vergeleken heb met zijne vertaaling van Ovidius Herscheppingen, in vijftien Boeken, geheel door Vondel geschreven, en ter drukkerije gebruikt tot den druk van Anno 1660 (*sic*): zijnde het gemelde werk mij ter confronteeringe bezorgd door den Heere Frans van Lelyveld Wz. Leiden 31 Aug. 1779», onderteekend: «P. Verleus».

Daaronder leest men: «Dat de bovenstaande verklaringe waerheid is, getuige ik, die de hand van Joost van Vondel zeer wel kenne uit het gebruik van het handschrift der Herscheppingen mij door den Wel Ed. Gestr. Hr. Mr. Cornelis van Lennep geleend. Actum Leyde 24 Novbr. 1789», onderteekend: «A. Hinlopen».

Het spijt mij het getuigenis van twee zulke achtbare mannen in twijfel te moeten trekken. Een zeer nauwlettend onderzoek heeft bij mij een tegenovergestelde opinie gevestigd.

Op een paar regels na is alles bij van Lennep III bl. 643, 644 en 701 gefacsimileerd. Mij komt het voor, dat men misschien alleen de aanwijzing, beginnende: «De ark», enz. aan Vondel zou kunnen toeschrijven, ofschoon ook dit nog zeer betwijfeld kan worden. Al het overige, hoe belangrijk ook, is m. i. zonder twijfel het handschrift van een ander. Zie *Oud-Holland* II bl. 299.

Het komt voor in den Catalogus der auctie van Mr. J. van Lennep, in Januari 1871 door Fr. Muller gehouden, onder n°. 2073.

Bij den heer J. L. Beyers qq. te Utrecht.

1642.

14. Nasoos Heldinnebrieven.

55 bladen folio. Kladhandschrift van den dichter, dat in 1718 door D. van Hoogstraten verbeterd en opgewerkt werd uitgegeven; zie boven bl. 82 n°. 389. Vergelijk het medegedeelde in *Oud-Holland* II bl. 17.

In de verzameling-Papenbroek in de Universiteits-Bibliotheek te Leiden.

1644.

15. Brief aan C. Huygens, dd. 16 van Herfstmaent 1644.

Twee bladen in folio, onderteekend: «Ioost van den Vondel.»; het adres op de andere zijde luidt: «Aen myn heer den heer Constantyn Huigens Ridder Heer van Zuilichem etc. In

's Gravenhage of in 't leger, met een paxken». Gefacsimileerd in *Oud-Holland* II bl. 24.

Komt voor onder n°. 109 in den «Catalogus van drie fraaije verzamelingen Chartres, handschriften enz.» in Juni 1839 door Jeronimo de Vries c. s. gehouden in het Huis met de Hoofden te Amsterdam, daarna in den Catalogus der auctie-van Voorst bij Fr. Muller in Januari 1860 onder n°. 1807.

In de verzameling-Morrison te Londen.

1645.

16. Aen Jakob Heiblok.

Een blad in het Album amicorum van Heiblok, onderteekend: «J. V. Vondel.» en gefacsimileerd in *Oud-Holland* II bl. 30.

Bij mevr. de wed. Mr. J. Kneppelhout op den Hemelschen Berg bij Arnhem.

1646.

17. Brief aan C. Huygens, dd. 21 Juli 1646.

Twee bladen folio, onderteekend: «J. v. Vondel.» en gefacsimileerd bij van Lennep V bl. 421; zie *Oud-Holland* II bl. 32.

In de verzameling-Papenbroek der Universiteits-Bibliotheek te Leiden.

18. Brief aan Juffr. Zueria, dd. 21 Juli 1646.

Twee bladen folio, onderteekend: «J. V. Vondel.» en gefacsimileerd bij van Lennep V. bl. 422; zie *Oud-Holland* II bl. 32.

Komt voor in den Catalogus der auctie-J. Z. Mazel bij W. P. van Stockum in Januari 1887 onder n°. 584.

Bij den heer A. Th. Hartkamp te Amsterdam.

19. Brief aan P. C. Hooft, dd. 21 Juli 1646.

Twee bladen groot folio, onderteekend: «J. V. Vondel.» en gefacsimileerd bij van Lennep V bl. 422; zie *Oud-Holland* II bl. 33.

In de verzameling-Papenbroek ter Universiteits-Bibliotheek te Leiden.

1650.

20. De deughtrycke Jongkvrouwe Garbrecht Hooft.

Op een schutblaadje van Vondels *Poëzy* 1650, onderteekend: «J. v. Vondel.» en gefacsimileerd in *Oud-Holland* II bl. 130.

Bij mevr. de wed. Heydanus te Weesp.

21. Op M. Kretzers St. Marie Magdalene door Titiaen geschildert.

Twee bladen folio, onderteekend: «J. V. Vondel.»; daaronder met andere hand: «Aen M. Karel Couvrechef» en met diens schrift onder het blad, de aanwijzing: «Haec D. I. Vondelius propria manu scripsit A°. 1650. 22 Julj». Ofschoon dit gedicht reeds in 1648 gedrukt was, moet dit Hs. hier evenwel een plaats gegeven worden. Zie *Oud-Holland* II bl. 119; over een ander Hs. van dit gedicht, zie hieronder n°. 52.

In de verzameling-Snellaert ter Universiteits-Bibliotheek te Gent.

1651.

22. Opdracht aan «den eerzamen zeer voorzienigen en kunstlievenden Kornelis Diedricksz Kool».

Een blad folio, onderteekend: «J. v. Vondel» en gedateerd: «t' Amsterdam 1651 den 19en in Wintermaendt». Zie *Oud-Holland* II bl. 301.

Kwam voor in den Catalogus der auctie-Dr. G. D. J. Schotel bij Mart. Nijhoff in November 1877 onder n°. 305 op bl. 169.

Onbekend waar het zich thans bevindt.

1653.

23. Brietje aan Karel Couvrechef.

Een blad folio, onderteekend: «J. Vondelius». en gefacsimileerd in den *Volksalmanak voor Ned. Katholieken* van 1857 en bij v. Lennep VI bl. 186. Het aldaar op de achterzijde gefacsimileerd Hs. is niet van Vondel, zie lager onder n°. 77. Zie *Oud-Holland* II bl. 121.

In de verzameling-Snellaert, ter Universiteits-Bibliotheek te Gent.

1654.

24. Briefje aan Monsieur Brant, dd. 2 November 1654.

Een blad 4°., onderteekend: «J. V. Vondel». en gefacsimileerd in *Oud-Holland* II bl. 124.

In de Universiteits-Bibliotheek te Leiden en afkomstig van Papenbroek.

1655.

25. Aen myne Afbeeldinge, door Govaert Flinck geschildert. Toenze den Heere Directeur Generael Geeraert Hulft in Oostindien toegezonden wiert.

Twee bladen folio, onderteekend: «J. V. Vondel.»; waarschijnlijk is deze onderteekening er later onder geplaatst. Blijkens de aanteekeningen heeft Brandt dit Hs. gebruikt voor zijne uitgave van Vondels *Poëzy* 1682. Zie *Oud-Holland* II bl. 129.

Komt voor in den Catalogus der auctie-van Limborch, bij M. Nijhoff in December 1862 onder n°. 1255; daarna in den Catalogus (II) der auctie-J. Baart de la Faille bij G. Th. Bom te Amsterdam in November 1868 onder n°. 3771.

Bij den heer A. Th. Hartkamp te Amsterdam.

1656.

26. Spore voor den edelen en gestrengen Heere, Christiaen Huigens, Zoone van den Heere van Zuilichem, etc. Dat hy zyn heer vaders gedichten het licht gunne.

Drie bladen folio, onderteekend: «J. V. Vondel.»; met enkele doorhalingen en veranderingen. Zie *Oud-Holland* II bl. 131.
In de verzameling-Huygens van de Koninklijke Akademie van Wetenschappen te Amsterdam.

1659.

27. Opdracht aan Joannes Wandelman.

Deze in het Latijn gestelde opdracht is afgedrukt in den *Catalogus der Vondel-tentoonstelling* 1879 bl. 32 en in *Oud-Holland* II bl. 133.
Zij is geschreven op de achterzijde van den titel van een exemplaar van Vondels vertaling van *Koning Davids Harpzangen*, *Amst.* 1657. 8°., onderteekend: «Justus Vondelius» en gedateerd: «1659. 20 Junij. Amsterodami.»
In het Seminarium Hageveld bij Katwijk.

28. Den E. Jongeling Joannes Wandelman, Beyveraer der wysheit, kunsten, en H. Godtgeleertheit.

Op het schutblad van het zooevengenoemde exemplaar van *Koning Davids Harpzangen*, *Amst.* 1657. Zie *Oud-Holland* II bl. 133.
In het Seminarium Hageveld bij Katwijk.

1659.

29. Den geleerden jongeling H. Joan Leeuwenaert Blasius, vryer der Rechtsgeleertheit.

In het Album amicorum van Joan Leonardsz. Blasius; onderteekend: «J. V. Vondel.» en gedateerd: «1659. den 16 van Slaghtmaent t' Amsterdam.»; zie *Oud-Holland* II bl. 134.
In de Bibliotheca-Vondeliana, ter Universiteits-Bibliotheek van Amsterdam.

1660.

30. Opdracht van Virgilius, in dicht vertaalt, aan C. de Graeff.

Onder de gedrukte opdracht heeft Vondel eigenhandig in het voor C. de Graeff bestemde exemplaar eenige woorden geschreven, die afgedrukt zijn in *Oud-Holland* II bl. 302 en gedateerd zijn: «t' Amsterdam 1660. den 4en van Herfstmaent».
In het Koninklijk Oudheidkundig Genootschap te Amsterdam.

1663.

31. Eenige regels uit *de Heerlyckheit der Kercke.*

Een blad folio, bevattende reg. 39—64 van de *Heerlyckheit der Kercke.* Onderaan het blad leest men met andere hand: «Opdracht van de Heerlijckheit der Kercke, geschreven door J. V. Vondel». Zie *Oud-Holland* II bl. 134.
In de verzameling-Papenbroek ter Universiteits-Bibliotheek te Leiden.

1667.

32. Op Sinte Agnes feest. Aen Agnes Blok.

Een blad folio, onderteekend: «J. v. Vondel.» en gedateerd: «1667 den 21en in Loumaent.» Komt voor in den Catalogus der auctie-A. G. de Visser, bij Fr. Muller in November 1882 onder n°. 387.
Bij den heer A. Th. Hartkamp te Amsterdam.

33. Brief aan Joachim Oudaen.

Drie bladzijden folio, onderteekend: «J. v. Vondel.» en gedateerd: «t' Amsterdam 1667 den 3en van Oogstmaent.». Zie *Oud-Holland* II bl. 226.
Komt voor in den Catalogus der auctie van de Hs. van C. Alkemade, P. van der Schelling en Jhr. M. van der Hoeve, bij G. Th. Bom in April 1859 onder n°. 408.
Bij den heer J. A. Alberdingk Thijm te Amsterdam.

1670.

34. Brief aan Joannes Antonides.

Twee bladen folio, onderteekend: «J. v. Vondel.» en gedateerd: «t' Amsterdam 1670. den 13den in Wiedemaent.».Zie *Oud-Holland* II bl. 229.
In de verzameling-Papenbroek ter Universiteits-Bibliotheek te Leiden.

1671.

35. P. Ovidius Nazoos Herscheppingen.

Drie deelen 4°. Het eerste bevat de Voorrede (26 blz.), Loofwerk aan D. Buisero met het Leven van Ovidius (40 blz.), Kantschrift (24 blz.) en de eerste vier boeken (198 blz.) Het tweede deel is 310 blz. en het derde 262 blz. groot. Zie *Oud-Holland* II bl. 228.
Vroeger het eigendom van Mr. Cornelis van Lennep, Raad in de Vroedschap en Schepen der stad Amsterdam.
In de Bibliotheek der Koninklijke Akademie van Wetenschappen te Amsterdam.

36. Ter begeerte van den geleerden Heere Aernout Moonen.

Inschrift, onderteekend: «Justus Vondelius Agrippinus.» en gedateerd: «Amsterdam, 1671, 29 February.», in het album van Arnold Moonen.
Bij de familie van wijlen Mr. F. A. van Rappard te Utrecht.

37. Opdracht van een boek aan Michiel Hinlopen.

Een blad 4°. Deze in het Latijn gestelde opdracht is onderteekend: «Justus Vondelius Agrippinus.» en gedateerd: «Amsterodami 1671. 3 Martis.» Zie *Oud-Holland* II bl. 303.
Bij den heer Jhr. Mr. C. J. den Tex te Amsterdam.

38. Opdracht van een boek «aen den eerwaerdigen en geleerden heer Matthias Luidewyk, priester en Minderbroeder».

Een blad 4°., onderteekend: «J. v. Vondel.» en gedateerd: «t' Amsterdam, 1671. den 5en in Lentemaent.»; geplakt in een exemplaar van *Virgilius Wercken* 1660. Zie *Oud-Holland* II bl. 303.
Kwam voor op eene auctie in November 1882 bij de Kruyff te Utrecht.
Bij den heer H. J. Biederlack te Amsterdam.

39. Opdracht van een boek «aen den eerentvesten heer Maurits van der Tye, mynen gunstigen heer en vrient».

Een blad 4°., onderteekend: «J. v. Vondel.» en gedateerd: «t' Amsterdam 1671. den 11en May.». Zie *Oud-Holland* II bl. 303.
Bij den heer J. F. M. Sterck te Amsterdam.

40. Opdracht van de «Lofzang van Jesus Christus . . . aen Kataryne de Vries dochter van Jakob Franss de Vries en Anna de Wolf huisvrouwe van den E. Jakob Linnich.»

Een blad 4°., onderteekend: «J. v. Vondel.» en gedateerd: «t' Amsterdam. 1671. den 25en in Lentemaent». Gefacsimileerd in *de Dietsche Warande* I bl. 68.
Bij den heer J. A. Alberdingk Thijm te Amsterdam.

41. Op den lof van den Ystroom gezongen door Joannes Antonides.

Drie bladen 4°., onderteekend: «J. v. Vondel.» Op het vierde blad een onecht Hs., misschien van de hand van Antonides. Gefacsimileerd bij van Lennep XII bl. 28.
Komt voor in den Catalogus der auctie-van Voorst bij Fr. Muller in Januari 1860 onder n°. 1811.
Bij den heer H. Binger te Amsterdam.

1672.

42. Op d' afbeeldinge van den heere Meester Joan de Wit, Raetpensionaris van Hollant, Vader des Vaderlants.

Een blad folio, niet onderteekend. Gefacsimileerd bij van Lennep XII bl. 34. Zie *Oud-Holland* II bl. 231.
Komt voor in den Catalogus der auctie-van Voorst bij Fr. Muller in Januari 1860 onder n°. 1810.
Bij den heer H. Binger te Amsterdam.

1673.

43. Fragment van een brief.

Een blad folio, onderteekend: «J. v. Vondel.» In den linker benedenhoek leest men met andere hand: «Dese François Jakobsz voor jongen nae Oostindien geholpen den 13 April 1673». Zie *Oud-Holland* II bl. 232.
Bij den heer J. A. Alberdingk Thijm te Amsterdam.

44. Op het verjaeren van Peter de Wolf.

Twee bladen folio, onderteekend: «J. v. Vondel». Gefacsimileerd in *Oud-Holland* II bl. 230.
In de verzameling-Beeldsnijder van Voshol in het Rijks-Archief te 's Gravenhage.

1674.

45. Ter bruilofte der E. getrouden Sybrant de Flines en Agnes Blok.

Een blad folio, onderteekend: «J. v. Vondel.» Blijkens de aanteekeningen in de bovenhoeken, werd dit Hs. door Brandt gebruik voor zijne uitgave van Vondels *Poëzy*. Gefacsimileerd bij van Lennep XII bl. 55 en later daarna gereproduceerd in Alberdingk Thijms *Portretten van J. van den Vondel* bl. 194. Zie *Oud-Holland* II bl. 293.
Bij den heer Jhr. Dr. J. P. Six te Amsterdam.

46. Ter Bruilofte der E. getrouden Sybrant de Flines en Agnes Blok.

Ander handschrift van hetzelfde gedicht. Twee bladen 4°., onderteekend: «J. v. Vondel.» Zie *Oud-Holland* II bl. 293.
Onbekend waar het zich thans bevindt.

47. Ter bruilofte der E. getrouden Sybrant de Flines en Agnes Blok.

Twee bladen folio, onderteekend: «J. v. Vondel.»; het gedicht is bij v. L. XII bl. 54 opgenomen. Zie *Oud-Holland* II bl. 293.
Bij den heer Jhr. Dr. J. P. Six te Amsterdam.

48. Opdracht van een boek «aen mynen gunstigen vrient Joan Maestrick Vereert tot myne gedachtenisse.»

Een blad 4°., onderteekend: «J. V. Vondel Agrippyner.» en gedateerd: «t' Amsterdam. 1674. op Vrouwendagh, in myn 87° jaer». Zie *Oud-Holland* II bl. 303.

Vroeger in het bezit van Mr. J. van Lennep; zie den auctie-Catalogus van diens Bibliotheek in Januari 1871 bij Fr. Muller verkocht onder n°. 2061. Daarna bij den heer W. Eekhof te Leeuwarden, zie den auctie-Catalogus zijner Bibliotheek (30 Oct. 1880) onder n°. 2171.

Bij den heer A. Th. Hartkamp te Amsterdam.

49. Ter gedachtenis van den heere Gerardus Kroese.

Een blad 4°., onderteekend: «Justus Vondelius Ætat. 90.» en gefacsimileerd bij van Lennep XII bl. 66. Zie *Oud-Holland* II bl. 305.

De heer Ed. Croese te Amsterdam, volgens van Lennep «een naneef of namaag van den oorspronkelijken bezitter», gaf het aan de heer J. Z. Mazel te 's Gravenhage, wiens verzameling in Januari 1887 door W. P. van Stockum (Catalogus n°. 584) verkocht werd.

Bij den heer A. Th. Hartkamp te Amsterdam.

b. Echte handschriften, zonder bepaald jaartal.

Vóór 1640.

50. Op het afzetsel des Professors der Historien, Geeraert Vossius, kunstigh geschildert door Ioachim Sandrart.

Een blad folio, onderteekend: «J. V. Vondel.» Zie *Oud-Holland* II bl. 300.

In de Harleyan Collection in het Britsch Museum te Londen.

Vóór 1648.

51. Lastmans Offerstaetsi van Lystren. aen Joannes Six.

Een blad folio, geplakt in de «Pandora 1651» van J. Six en onderteekend: «I. v. Vondel.»

Bij den heer Jhr. Dr. J. P. Six te Amsterdam.

52. Op M. Kretzers St. Marie Magdalene door Titiaen geschildert.

Drie bladen 4°. Vroeger in het bezit van A. D. Schinkel te 's Gravenhage, met wiens boekerij het in November 1864 door W. P. van Stockum verkocht werd, zie den Catalogus dezer auctie n°. 1864. Later, in September 1873, kwam dit handschrift voor als n°. 1076 in: «Catalogue d'une collection importante de Portraits de Poètes Neerlandais», door A. G. de Visser te 's Gravenhage verkocht.

Waar het zich thans bevindt, is mij onbekend.

Zie een ander handschrift van dit gedicht onder n°. 21 beschreven.

Vóór 1657.

53. Op d' afbeeldinge van den kunstrycken Heere Abraham van Diepebeeck.

Een blad folio, onderteekend: «J. V. Vondel.» Dit Hs. werd, blijkens de daarop gemaakte aanteekeningen, door G. Brandt gebruikt bij zijne uitgave van Vondels *Poëzy* 1682. Zie *Oud-Holland* II bl. 122.

Komt voor in den Catalogus der auctie-A. G. de Visser, bij Fr. Muller in November 1882 onder n°. 388.

Bij den heer A. Th. Hartkamp te Amsterdam.

Vóór 1658.

54. Het stockske van Joan van Oldenbarnevelt, Vader des Vaderlants.

Een blad folio, onderteekend: «J. V. Vondel.» Gefacsimileerd bij van Lennep II bl. 314. Het Hs. heeft door vouwen veel geleden; zie *Oud-Holland* I bl. 138.

Bij den heer P. Slagregen te Arnhem.

Vóór 1660.

55. Op het marmerbeelt van den E. Heere D. Nikolaes Tulp, Burgermeester en Raet van Amsterdam.

Een blad folio, geplakt in de «Pandora 1651» van J. Six en onderteekend: «J. v. Vondel.»

Bij den heer Jhr. Dr. J. P. Six te Amsterdam.

56. Op d' afbeeldinge des geleerden en beleefden Jongelings Ioan Six.

Geschreven in een album, dat op de band het opschrift: «Pandora 1651» draagt, en onderteekend: «J. V. Vondel.»

Bij den Heer Jhr. Dr. J. P. Six te Amsterdam.

57. Danckoffer aen den E. Heer Joan Six voor zyn ooft en wiltbraet my uit zyne hofstede toegezonden.

Twee bladen folio, geplakt in de «Pandora 1651» van J. Six. Het gedicht is onderteekend: «J. v. Vondel». Op de achterzijde leest men: «Den eerentvesten en hooghgeleerden Heere

Joan Six op zyne hofstede te Hillegom».
Bij den heer Jhr. Dr. J. P. Six te Amsterdam.

58. Op d' afbeeldinge van de Tucht, Boven de tuchtpoort uitgehouwen.

Een blad folio. onderteekend: «J. V. Vondel». Zie *Oud-Holland* II bl. 131.
In de verzameling-Beeldsnijder van Voshol in het Rijks-Archief te 's Gravenhage.

Vóór 1682.

59. Op het Krackeel des Drossaerts van Muiden met mevrouwe van Wickvort, wie van beide de kaers zou draegen.

Twee bladen folio. Onder het opschrift heeft G. Brandt aangeteekend: «Uit C. van Baerles Latyn vertaelt», terwijl de onderteekening: «C. V. Baerle» doorgeschrapt is. Blijkens de velerlei aanteekeningen met rood krijt is dit Hs. door Brandt gebruikt voor zijne uitgave van Vondels *Poëzy* 1682. Zie *Oud-Holland* I bl. 146.
Bij den heer Mr. J. D. Veegens te 's Gravenhage.

60. Op d' afbeeldinge van Uitrecht. Getekent door Herman Zachtleven.

Twee bladen folio. Dit Hs. is door G. Brandt, blijkens zijn aanteekeningen, voor zijn uitgave van Vondels *Poëzy* 1682 gebruikt. Gegraveerd op koper door D. Veelwaard in den *Algemeene(n) Konst- en Letterbode* voor het jaar 1816 en gefacsimileerd bij van Lennep VI bl. 364.
Komt voor op de auctie-van Limborch bij Nijhoff in December 1862 en in den Catalogus der auctie-Mr. J. H. van Swinden bij Fr. Muller in April 1866 onder n°. 942. Zie *Oud-Holland* II bl. 123.
Bij den heer A. Th. Hartkamp te Amsterdam.

61. Op de geluckige regeeringe van Leiden.

Een blad folio, niet onderteekend. Dit Hs. kwam uit de verzameling van den dichter Poot in het bezit van Jakob Spex, die het vereerde aan een zijner vrienden. Zie *Oud-Holland* II bl. 129. Waarschijnlijk later onder n°. 357 van den Catalogus der auctie-A. D. Schinkel, bij W. P. van Stockum (Nov. 1864); daarna op eene auctie bij R. W. P. de Vries te Amsterdam in October 1875.
Bij den heer J. W. Wurfbain te Wörth-Rheden.

62. Aan Joffrouw Ida Blok.

Een blad folio, zonder opschrift boven het gedicht, dat onderteekend is: «J. V. Vondel.» Zie *Oud-Holland* II bl. 225.
In de verzameling van Teylers genootschap te Haarlem.

63. Op d' afbeeldinge van Jongvrou Cornelia Spiegel.

Een blad folio, onderteekend: «J. v. Vondel.» Gefacsimileerd bij van Lennep IV bl. 31. Zie *Oud-Holland* II bl. 145.
Van Lennep meldt niet, wie de bezitter van dit Hs. was.

64. Fragment uit het Hooglied.

Een blad 4°., geplakt, tegen de achterzijde van een titel van Vondels *Poëzy* 1682 I. Gefacsimileerd in *Oud-Holland* II bl. 304.
Bij den heer Mr. W. Vrolik te Tegal.

b. VERLOREN GERAAKTE HANDSCHRIFTEN [1]).

65. Op de ledige uren vanden geestrijcken Heere Constantyn Huygens.

Dit Hs. komt voor in den Catalogus der auctie-Mr. Jac. van Lennep in Januari 1871 bij Fr. Muller onder n°. 2096. Zie *Oud-Holland* II bl. 306.

66. Joost van Vondel. De Amsterdamsche Hecuba, Amst. 1626. Precent van J. v. Vondel aan Jacob Hinlopen. Van hem zelve geschreeven. In Hoornen band.

Komt aldus beschreven voor onder n°. 2458 in 4°. in den Catalogus der boekerij van Mr. P. van Damme, in 1764 verkocht. Zie *Oud-Holland* II bl. 307.

67. Schout Bont op 't hondekot geseten, etc.

Vermeld in den Catalogus der auctie-van Limborch, bij M. Nijhoff in December 1862.
In den Catalogus der auctie-Mr. J. H. van Swinden, bij Fr. Muller in April 1866, wordt het onder n°. 942 beschreven, met den hier opgegeven titel. Er is bijgevoegd: «Brouillon avec les changements du poète. Très curieux».
Daarna komt het voor in den Catalogus der auctie-Mr. J. Fabius bij J. L. Beijers in April 1867 onder n°. 1244.
Sedert is het niet teruggevonden.

---

[1]) Onder «verloren geraakte handschriften» versta ik die handschriften, waarvan mij geen facsimile of doortrek bekend is. Van alle handschriften hiervoren genoemd zijn op een paar uitzonderingen na, facsimiles of doortrekken in mijne verzameling te vinden.

68. Hartebreecker.

Komt voor in den Catalogus der auctie-van Voorst bij Fr. Muller in Januari 1860 onder n°. 1809.

Daarna in den Catalogus der auctie-Mr. J. H. van Swinden bij Fr. Muller in April 1866 onder n°. 944 met de bijvoeging: «avec des changements de sa main. Curieux».

69. Torquato Tasso. Hierusalem verwoest. Vertaalt uyt het Italiaens door Joost van den Vondel en van denzelven eygenhandig geschreeven. folio.

Komt voor in den Catalogus van Mr. P. van Damme 1764 onder n°. 1592.

70. Album Amicorum Gosenii à Niendael V. D. M. inter Remonstrantes, 1660: waar inne Handschriften van Vondel, Huighens, Decker, Vos, Soet &c. 2 vol. 8°.

Aldus beschreven op bl. 30 onder n°. 28 van de afdeeling handschriften in den Catalogus der auctie-Jac. Marcus (September 1750).

Het eerste deel van dit album bevindt zich thans in de verzameling-Beeldsnijder van Voshol op het Rijks-Archief te 's Gravenhage, hierin is echter geen Hs. van Vondel. Zie *Oud-Holland* II bl. 307.

71. Album Amicorum Davidis Lomelii, 12°. oblong.

Hierin komt een inschrift voor van: «Justus Vondelius, 1656». Het album werd in Mei 1825 met een belangrijke verzameling handschriften, afkomstig van «a Gentleman of the highest consideration in Holland», door Sotheby te Londen verkocht. Het album is onder n°. 542 in den Catalogus beschreven.

72. J. van Vondel, eigenhandig geschreven Vaers op de Titelprint van L. Aitzema's Herstelde Leeuw.

Aldus beschreven in een Catalogus van eene veiling, op 30 Maart 1841 te Amsterdam in het Huis met de Hoofden gehouden. Zie *Oud-Holland* II bl. 306.

73. Lykdicht op den admiraal de Ruyter.

Zoowel het gedicht als het handschrift, zijn thans onbekend. Waarschijnlijk zijn beide niet van Vondel; zie *Oud-Holland* II bl. 307.

3. Onechte handschriften.

1619.

74. Op de boeten betaelt door P. Schryver.

Een blad 4°., op bl. 159 van het Album amicorum van Petrus Scriverius, onderteekend: «P(alamedes) V.(an) K.(eulen)». Zie *Oud-Holland* II bl. 307.

Eigenaar onbekend.

1628.

75. Aen myn Heer den Drost van Muyden.

Twee bladen, gr. folio, onderteekend: «I. V. Vondelen». Gefacsimileerd bij van Lennep II bl. 162. Zie *Oud-Holland* II bl. 308.

Eigenaar onbekend.

76. Tooneelaanwijzingen van de *Gebroeders*.

Zie boven bl. 219 n°. 13.

1653.

77. Op de afbeeldinge van den E. Heere K. Couvrechef.

Geschreven op de achterzijde van Vondels briefje (zie boven bl. 220 onder n°. 23.)

Gefacsimileerd bij van Lennep.

1657.

78. Afscheit van Mevrouwe de Koninginne te Denemarck, en Noorwegen etc. Sophia Amalia, Toen haer Gemael Koning Frederic de Derde ten oorlogh voer.

8 bladen 4°. onderteekend: «J. V. Vondel» en vermeld in *de(n) Nederlandschen Spectator* van 1881 bl. 231. Zie *Oud-Holland* II bl. 308.

In de Koninklijke Bibliotheek te Kopenhagen.

1658.

79. Eeuwgety van den E. Heere Karel Couvrechef, Karmeliet, en Priester.

Twee bladen folio, onderteekend: «J. V. Vondel» en gefacsimileerd bij van Lennep VII bl. 694. Zie *Oud-Holland* II bl. 132 en 308.

In de Universiteits-Bibliotheek te Gent.

1671.

80. Op zijne afbeelding door M. van Musscher geschildert.

Dit Hs. op de afbeelding van Antonides is geschreven achter Vondels manuscript van zijn gedicht «Op den Lof van den Ystroom» (zie boven n°. 41). Hoogstwaarschijnlijk is het door Antonides zelven geschreven. Op koper gegraveerd door D. Veelwaard en gefacsimileerd bij van Lennep XII bl. 29. Zie *Oud-Holland* II bl. 308.

Bij den heer H. Binger te Amsterdam.

1672.

81. Op d' afbeelding van Joan de Witt.

Onder het portret van J. de Witt, in zwarte kunst door A. Blooteling. Het Hs. is onderteekend: «J. v. Vondel Agrippyner, out 86 jaeren». Met andere hand is er onder geschreven: «inden haegh vermoort den 12 August A°. 1672.» Zie *Oud-Holland* II bl. 231, waar ik ten onrechte meende, dat het een echt handschrift was.

In het Museum Meermanno-Westrenianum, te 's Gravenhage.

82. Op de afbeelding van Cornelis de Witt.

Evenals het vorige Hs. onder een portret van C. de Witt door A. Blooteling. Het Hs. is onderteekend: «J. v. Vondel Agrippyner, out 86 iaeren». Met andere hand is daaronder geschreven: «omgebracht in 's gravenhage op den 12 Augusti A°. 1672». Zie *Oud-Holland* II bl. 231.

In het Museum Meermanno-Westrenianum, te 's Gravenhage.

83. Op een medailje van Tacitus.

Onderteekend: «I. Vondel». Gefacsimileerd in het album, onder den titel: «Oud letterschrift in Steenplaatdruk, Uitgegeven door de Maatschappij: «Tot nut van 't algemeen», met eene «algemeene ophelderende verklaring» (plaat XIV).

84. Vragen aan den Here J. v. Vondel voorgestelt. Hoe te noemen in goet Nederduitsch.

Handschrift van A. Moonen, met aanteekeningen, volgens van Lennep door Vondel er bij geschreven; zie v. L. XII bl. 7. Na vergelijking met andere echte handschriften, bleek het mij echter, dat die aanteekeningen niet van de hand van Vondel zijn.

Bij den heer H. Binger te Amsterdam.

NB. Brandt spreekt in zijn *Leven van Vondel* (uitgave E. Verwijs bl. 109) nog over handschriften van de «vertaling van ettelyke Taafreelen van Philostratus; ook veele Hollandtsche spreekwyzen, uit des Drossaarts Henrik den Grooten getoogen».

Antonides bezat het handschrift van «'t geene Vondel eens gemaakt heeft op (zijn) Sineesche Treurspel Trazil»; zie *Oud-Holland* I bl. 138

II.

BIOGRAPHISCHE AANTEEKENINGEN [1]).

Backamude (vgl. n°. 713).

23 Februari 1658 ondertrouwden: «Daniel Backamuyde, van Lewarden, letterzetter, out 30 jaer, ouders doot, geassisteert met Hendrick Voscuyl, woont inde Drieconinxstraet en Saertje Symens, van Amsterdam, out 36 jaer, woont als voren met Abraham Symense, haer broeder».

(*get.*) Daniel Johannes Baccamude.

27 Juni 1664 bevestigden Daniel Baccamude en Sara Simons, echteluyden voor den notaris J. d'Amour hun testament van 14 September 1662.

7 November 1693 werd in de Nieuwezijds kapel begraven: «Een man Daniel Bakkemude, m^r. boekdrucker, compt van de Nieuwesyts aghterburghwal op de hoeck van de Huyssittensteegh».

24 Maart 1700 werd aldaar begraven; «Sara van Munster, wed. Daniel Bakkamude in syn leeven m^r. boekdrukker, compt uyt het huys van Jan van Munster, m^r. goutsmit inde voetbooghstraat».

Vanden Bergh. (vgl. n°. 74).

27 Januari 1655 ondertrouwden: «Jacob Jansz. vanden Bergh, van Amsterdam, boeckvercoper, out 25 jaer, geass. met Jan Pietersse vanden Bergh, syn vader, woonende op de Princegraft, en Anthonette Gyselinghs, van Leyden, out 17 jaer».

4 Maart 1678 werd «op het Leidsche Kerckhoff» begraven: «Jacobus vanden Bergh boeckverkooper inde Hertestraat int komtoor».

Bouman (vgl. n°. 127, enz.)

29 September 1640 ondertrouwden: «Jan Jacobss Bouman, Lettersetter, wonende in de Nes en Aeltje Broers, van Amsterdam, wonende op de N. Z. Achterburgwal, geass. met haer vader Broer Jansz».

Colyn (vgl. n°. 109).

22 Juli 1622 ondertrouwden: «Manuel Colyn, boeckvercooper, out 27 jaer, geen ouders hebbende, geass. met Claes Colyn, syn broeder, wonende inde Teerketelsteech en Tryntgen

---

[1]) Uit de aanteekeningen van wijlen Mr. A. D. de Vries Az.

Cloppenburgh, oudt 24 jaer, geass. met Jan Evertsz. Cloppenburgh, haer vader, wonende op het Water».

Hartgers (vgl. n°. 1.)

9 Augustus 1642 ondertrouwden: «Joost Hartgers, van Haerlem, boeckvercoper, vertonende acte vande moeders consent, woonende inde Gasthuys steech en Annetje Pieters Tonnemans, van Amsterdam, out 24 jaer, geass. met haer vaeder Pieter Tonnemans, woonende in de Berchstraet».

Houthaeck (vgl. n°. 68, 221, enz.)

26 Maart 1647 ondertrouwden: «Cornelis Dircksz. Houthaeck, van Amsterdam, out 22 jaar, geass. met Dirck Cornelisz. Houthaeck, syn vader, wonende om de hoeck van de Colck en Jannetje Jans, van Amsterdam, out 22 jaer, wonende in de Restraet, geass. met haer vaeder Jan Cornelisz».

12 Maart 1651 werd gedoopt Kornelis, zoon van Tymon Houthaeck en Machtelt van Dalen, getuige Anna van Dalen.

29 December 1654 gedoopt Tomas, zoon van dezelfden, getuige Geertruy van Dalen.

Lescaille (vgl. n°. 1, 110, enz.)

7 November 1634 ondertrouwden: «Jacob Lescaillj (*sic*), van Dordrecht, Lettersetter, out 23 jaer, geen ouders hebbende, woonende op de O. Z. Achterburghwal en Geertruyt Rogaerts, van Amsterdam, out 22 jaer, geass. met Symon Symons Rogaert, haer vaeder, wonende inde Oudemanhuyspoort.

2 Maart 1645 ondertrouwden: «Jacob Lescaille, van Dort, boeckdrucker, wed^{r}. van Geert Symons, wonende op de Oude Heeregracht en Aeltje Verwouw [1]), van Amsterdam, wed^{e}. van Baltes van Dorsten, woonende op de Middeldam».

2 October 1679 werd in de Nieuwe Kerk begraven: «Aeltje Verwou, vrouwe van Jacob Lescalje, vande Middeldam».

20 October 1679 aldaar: «Jacob Lescalje, weduwenaer van Aeltje Verwou, vande Middeldam».

Onder de Linden (vgl. n°. 389.)

5 December 1727 werd begraven in de Oosterkerk: «Gerard onder de Linden, boekverkoper op de Hoek van de Nes».

Matthysz. (vgl. n°. 92.)

23 Maart 1640 ondertrouwden: «Pauwels Matthyss, van Harderwyck, boeckdrucker, wonende op de Turfmarckt, out 26 jaer, vertoont acte van vaders consent, en Lysbet van Tull, van Amsterdam, geen ouders hebbende, out 22 jaer».

Van Ravesteyn (vgl. n°. 98.)

29 Mei 1608 ondertrouwden: «Pouwels Aertsen van Ravesteyn, van Dordrecht, Letterzetter, oud 21 jaer, wonende tot Dordrecht, vertoont syn vaders consent en Elisabeth Sweers Manuelsd, oud 23 jaer, wonende op de Nieusyds afterburgwal, geass. met Manuel Sweers, hare vader en Margriete van der Steyn, haer moeder en Lenaert Sweers haer oom.

20 September 1611 werd in de Oude Kerk een kind begraven van Pauwels van Ravesteyn «beneen 't Spuy».

3 Juli 1618 werd gedoopt Maria, dochter van bovengenoemden, getuige Johan van Ravesteyn.

24 Februari 1635 ondertrouwden: «Nicolaas van Ravesteyn, van Amsterdam, out 22 jaer, geass. met zyn vaeder Paulus Ravesteyn, woonende op de Oostermarct, en Anna Rotgans, geen ouders hebbende, geass. met Lysbet Rotgans, haer suster, woonende op Boomsloot».

3 December 1649 ondertrouwden: «Johannes van Ravesteyn, van Amsterdam, out 31 jaer, boeckvercoper, geass. met Paulus van Ravesteyn, syn oom, wonende op de Coninxgracht, en Aeltie Jacobss Blaeuhelm, van Amsterdam, out 24 jaer, wonende op de Oude Heeregracht, geass. met Tryntje Claes Roch, haer moeder».

9 Augustus 1653 ondertrouwden: «Evert Nieuwenhoff, van Amsterdam, boeckvercoper, out 22 jaer, geass. met syn moeder Hilletje Gerrits woonende op 't Ruslant en Maria van Ravesteyn, geass. met Nicolaes van Ravesteyn, haer vaeder, out 17 jaer, wonende op de Anthonismerckt».

De Vries teekende hierbij nog aan dat in het prothocol van den Notaris J. V. Oli pak 114 een inventaris voorkomt van den boedel van den weduwe van Paulus Aertsz. van Ravesteyn, die vooral belangrijk is voor de daarin genoemde schilderijen der Ravesteyns.

Smient (vgl. n°. 240.)

23 April 1644 ondertrouwden: «Jan Barentss Smient, van Amsterdam, boeckdrucker, out 22 jaer, geass. met syn vader Barent Ottsz, overleggende acte van de Inteekeninge van hem comparant met Catharine Telmans, van Dort aldaer wonende».

16 Augustus 1644 werd gedoopt: Maritge, dochter van Otto Barentsz Smient en Machtelt Joosten, getuige Dirckje Cornelis.

16 Februari 1652 passeerde «Otto Barendsz Smient, boeckedrucker, oud omtrent 38 jaer» een acte voor den Notaris van Nieuland, pak 199.

26 Juni 1665 ondertrouwden: «Joost Otto Smient van Amsterdam, boeckdrucker, oud 26 jaer, geass. met Otto Barents Smient, woont opde Regulierbreestraet en Elisabeth Lonck, oud 18 jaer, geass. met Jan Egberts Lonck, haer vader inde Hantboogstraet».

7 Februari 1667 werd in de Nieuwe Kerk begraven: «Joost Otto Smient op de Regeliers Breestraat in de nieuwe druckery».

6 November 1672 ondertrouwden: «Otto Barentse Smient, van Amsterdam, boecdrucker, wed^{r}. van Machteltie Joosten Ophemert, woont

---

[1]) 13 December 1636 ondertrouwden: «Balthasar Crynen, van Amsterdam, out 29 jaer, geass. met syn vaeder Cryn Joosten, boeckvercooper, woonende op de Nieuwedijck en Aaltje Jans Verwouw, van Amsterdam, geen ouders hebbende, geass. met Harman Verwouw haer broeder, woonende op de Brestraat. (Ondert:) Balthasar van Dorsten, Aelten Verwou».

op de Regulierbreestraet en Catrina van der Kuyl, van Gouda, wed^e. van Giliam van Ophemert, woont inde Uytrechtse straet.

5 Maart 1674 maakten voor den Notaris P. Sas (pak 91) hun testament: «Barent Otto Smient, toecomende bruydegom, geass. met Otto Barentse Smient en Juffrouwe Catharina van Cuyl, syn vader en moeder, en Juff^e. Hester van Bronckhorst, jongedochter, toecomende bruyt, geass. met hare moeder Isabella van Ruytenbeecq, wed^e. van Sal. Gerrit van Bronckhorst».

28 Maart 1624 maakte de Notaris P. Sas (pak 91) het testament van: «S^r. Otto Barentsz. Smient, boeckdrucker won. op de Regulierbreestraat, sieck te bedde», wiens huysvrouw Joffr. Cath^a. van der Cuyl was; hij legateert zijn zoon Barent Otto Smient alle de plancken in zijn testateurswinkel; het uythangbort. enz. ook zyn huys op de Reguliersbreestraet mits daarvoor in den boedel inbrengende ƒ 11000.

Aan Machteltje van Duyst, zijn dochters dochtertje, tot gedachtenis een gouden ducaton.

Erfgenamen waren: de genoemde zoon en testateur dochter Maria Otto Smient.

4 Mei 1674 ondertrouwden: «Barent Smient, van Amsterdam, boeckdrucker, out 23 jaren op de reguliers breestraet geass. met Otto Barents Smient, syn vader en Hester van brokhorst, geass. met Isabella van Ruyterbeeck, haer moeder».

22 Febr. 1689 werdt begraven: Otto Barentsz Smient, wonende in de Regulierbreestraat.

Spillebout (vgl. n°. 488.)

7 October 1649 ondertrouwden: «Lodewyk Spillebout, van Sutphen, geass. met Eliseus Spillebout, zyn vader, boeckvercooper, woonende in de Calverstraat en Hester Wouters vande Bergh, out 22 jaer, geen ouders hebbende, geass. met haar vooght Jan Lemans en Margriet Hogesteyn, haer meue, wonende op de Nieuwendyck».

31 December 1649 testeerden Lodewyk Spillebout, zoon van Elisaeus Spillebout en van Elisabeth van der Moer, en Hester van den Bergh, voor den Notaris S. van Nieuland (pak 193).

Van der Stichel (vgl. n°. 219.)

2 September 1634 ondertrouwden: «Dominicus van der Stichel, van Staden, lettersetter, out 33 jaer, geen ouders hebbende, geass. met Sr. Ravesteyn, wonende in de Santstraet en Jannetje Sicxt, van Amsterdam, wed^e. van Abraham Jaket, woonende in de Calverstraet, verklaerende 8/4 jaer wed^e. te syn geweest».

28 April 1641 werd in de Nieuwe Kerk gedoopt: Dominicus, zoon van Dominicus van der Stichgel en van Janneken Sicxt, getuige Jacob Sicxt.

Strick (vgl. n°. 8.)

22 September 1691 ondertrouwden: «Leonard Strik, van Nieuwenhuys, boekverkooper, wed^r. van Eva Meynema, woont tot Franeker, en Barta Colonius, van Deutecom, oud 36 jaren op de fluweele burgwal, ouders doot, geass. met haer suster Eva Colonius».

De Wees (vgl. n°. 110, 462, enz.)

17 Juni 1628 ondertrouwden: «Abraham Janss de Wees, out 31 jaer, boeckebinder, woonende by de Beurs, geass. met Jan Jansz de Wees en Annetje Jans Brouwers, van Utrecht, out 22 jaer, woonende (3 annis) op de Delfse Bierkay».

10 Febrnari 1634 ondertrouwden: «Abraham de Wees, van Amsterdam, boeckverkoper, wed^r. van Annetje Jans, woonende opden Dam, ende Annetje Hermans van Lier, oud 22 jaer, geen ouders hebbende, woonende (11 annis) als vooren, geass. met Grietje Teunis haer bekende».

2 October 1654 ondertrouwden: «Abraham de Wees, van Amsterdam, boeckvercoper, out 24 jaer, geass. met Grietje Teunis, syn moeder, woonende op Boomsloot en Susanna Barents, van Amsterdam, out 22 jaer, geass. met haer moeder Susanna Hens».

4 April 1657 werd in de Nieuwe Kerk gedoopt: Gillis, zoon van Abram de Wees en van Susanna Barents, getuige Hans Hans.

17 December 1665 werd in de Nieuwe Kerk begraven: «Abraham de Wees, boeckvercoper op den Nieuwendyck».

Van Wesel (vgl. n°. 73.)

5 April 1657 ondertrouwden: «David van Wesel, van Amsterdam, boeckvercoper, out 28 jaer, geass. met Immetje Jacobs, syn moeder, woont aende Beurs ende Angelika Bruce, van Doesburgh, out 24 jaer, geen ouders hebbende, geass. met Catrine Agri, woont in de Zantstraet».

NALEZING EN VERBETERINGEN.

38 [1]). staat: kl. 12°., lees: 12°.

43*a*. JOOST VAN DEN VONDEL Zijne dichtwerken en oorspronklijke prozaschriften in verband met eenige Levensbizonderheden door Dr. J. A. Alberdingk Thijm hoogleeraar Eerste deel: 1605—1620 *Vignet: reproductie van het drukkersmerk van D. P. Pers met omschrift: «Anagr: Ick strii op sno eerde.»* Schiedam Bij H. A. M. Roelants, Anno 1887 (VIII), 440 en (3) blz. 8°.

Bl. I fr. titel, bl. III titel, bl. IV adres van de drukkerij, bl. V en VI opdracht «aan Zijne Majesteit Koning Willem den Derde», bl. VII en VIII «Bericht bij de Uitgave van het Eerste Deel», gedateerd: «13 Aug. 1887.» Bl. 1—431 Vondels Werken, bl. 432—440 «Aanteekeningen op het eerste deel» en daarna «Inhoud» (3 blz.).

Volgens het prospectus zal deze nieuwe uitgave verschijnen in 10 deelen, ieder van 25 tot 30 vellen druks. De vertalingen van Virgilius, Ovidius en Horatius in proza, zullen evenals Grotius Testament niet worden opgenomen.

Op 17 Mei 1887 is van deze uitgave verschenen het eerste deel compleet en afl. 1 van het 2e deel.

72. Op bl. 24 reg. 28 v. o. staat: «Op bl. 94», lees: «Op de voorlaatste bl.»

73. staat: «Menschelik», lees: «Menschelik-».

90. Na dit nummer moeten n°. 738—743 op het jaartal 1618 ingevoegd worden.

91. Voeg in noot 1 bij: «met het opschrift: «Op de verwoestinge van Jerusalem».

Noot 2 staat: «CXXXI Psalm», lees: «CXXI Psalm».

99. Voeg in noot 2 bij: «met het opschrift: «Op Godts Helden».

115. De nummering van de volgende uitgaven is in de war; in plaats van n°. 111 moet er staan n°. 116, enz.

[1]) Deze cijfers verwijzen naar de nummers der uitgaven.

150. De noot 2 in de eerste kolom behoort in de tweede kolom bij het gedicht «Aen de princesse Amelia».

156. In noot 2 staat: «Poëzy 1682 I bl. 658», lees: «Poëzy 1682 I bl. 638».

175. Staat: «Oranje», lees: «Oranje,».

213—215 behooren nog tot het jaar 1634.

216. Tusschen 215 en 216 had het jaartal 1635 geplaatst moeten worden.

235. Behoort tot 1637; het jaartal 1636 moet dus gelezen worden: 1637 en het volgende tusschen 235 en 236 vervallen.

236. Van noot 3 moet het laatste deel «De Waerschouwing», vervallen.

240. staat: «urbs», lees: «Urbs».

249*a*. I. V. VONDELS | Gysbreght | van | Aemstel. | d' Onderganck van zijne stadt, en zijn ballingschap. | Treurspel. | Urbs antiqua ruit. | De leste druck, vermeert, en verbetert. | *Vignet: draak met St. Michael.* | t' Amsterdam, | By Michiel de Groot, Boeck-verkooper, op de Nieu- | wendijck, tusschen de twee Haerlemmersluysen, | in de groote Byb*e*l (*sic*), Anno 1662. 63 en (1) blz. 8°.

Bl. 3—5 de opdracht, bl. 6—7 het «Voorspel», bl. 8 «Op den nieuwen Schouburgh», bl. 9 «Kort begryp», bl. 10 de lijst der «Spreeckende Personagien», bl. 11—63 het treurspel en op de laatste bladzijde twee versjes «Op het Tooneelspel». U.

251*a*. J. V. VONDELS | Gysbrecht | van | Aemstel. | d'Ondergangk van zijne Stadt, en zijn ballingschap. Treurspel. | Urbs antiqua ruit. | De leste druck vermeert, en verbetert. | *Vignet: putje met: «elck zyn bevrt».* | t' Amsterdam, | By Johannes de Wees,

Boekverkooper op den | Middeldam, in 't Nieuwe Testament. 1699. 64 blz. 4°.

Geheel gelijk aan n°. 251. H [1]).

253a. J. VAN VONDELS | Gysbrecht | van | Aemstel, | d'Ondergangk van sijne Stad, en Ballingschap. | Treurspel. | Orbs (*sic*) antiqua ruit. | Dese laetsten druk, vermeerdert en verbetert. | *Vignet: omgewend putje.* | t' Amsterdam, | By de Wed: van Gysbert de Groot, Boekverkoop- | ster op de Nieuwen-dyk in de Groote Bybel. 1704. 63 en (1) blz. 8°.

Bl. 3—5 de opdracht, bl. 5—7 het «Voorspel», bl. 7 en 8 «Op den Nieuwen Schouwburg», bl. 8 en 9 «Kort begryp», bl. 10 de lijst der «Spreeckende Personagien», bl. 11—63 het treurspel en op de laatste bladzijde twee versjes «Op het Tooneel-spel». U.

258. Een exemplaar van deze uitgave bevindt zich in mijne verzameling.

277a. Gysbrecht van Aemstel. Treurspel door JOOST VAN VONDEL. Voor de Vereeniging ter bevordering van uiterlijke welsprekendheid Vondel te Zaandam bewerkt door H. van Voorst. Gedrukt voor de Vereeniging: Vondel 1854. (VIII) en 47 blz. 8°.

Bl. I fr. titel, bl. III titel, bl. V en VI Inhoud, bl. VIII lijst der «Personen», daarna het treurspel en op de laatste bladzijde een opgave van drukfouten. H.

279a. J. VAN VONDEL'S treurspel Gysbrecht van Aemstel, in vier bedrijven en vijf tafereelen, voor rederijkers bewerkt, voorafgegaan door een' beurtzang, getiteld: Vondel's roem, door J. M. E. Dercksen. Leyden, de Breuk & Smits. 1859. (VI) en 56 blz. 8°.

Bl. I titel, bl. III—IV «Vondel' roem», bl. VI Errata, bl. 1—54 Gysbrecht van Aemstel en bl. 55—56 «Een woord aan den lezer». H.

280. Staat: «Vondel's;» lees: «Vondel's,»; staat: «vertoont»; lees: «vertoond».

286a. Volledigheidshalve vermeld ik dat in 1887 werd uitgegeven:

Dramatische Schetsen. Gysbreght van Aemstel D'ondergangh van sijn stad en sijn ballingschap. (Urbs antiqua ruit.) Treurspel in 5 bedrijven door Joost van den Vondel. Voor het eerst vertoond 3 Januari 1638 ter inwijding van den Amsterdamschen Schouwburg op de Keizersgracht. Amsterdam, A. Rössing. (II) en 18 blz. kl. 8°.

300. Het opschrift van deze prent luidt: «Grontteekening vande Schouburg t' Amsterdam, gesticht int Jaar 1637». In den rechterbenedenhoek leest men: «*W. vander Laegh scripsit et sculpsit Ao. 1658*».

304. staat: «Theod. Matham sculpsit», lees: «Theod. Matham Sculpsit».

350. J. V. VONDEL Joseph in Dothan Treurspel Infidos agitans discordia fratres. Schooluitgave Brugge Druk. Edw. Gailliard & C° 1872 (II) en 88 blz. 8°.

Bl. 1 en 2 Inhoud, bl. 3 lijst der «Personagen» en bl. 4—88 het treurspel. Ofschoon het niet op den titel vermeld is, is deze uitgave onder toezicht van P. Busschaert verschenen.

Bij den heer A. M. Verstraeten te Drongen.

354a. Volledigheidshalve vermeld ik hier, dat bij de vertooning van dit treurspel door eenige liefhebbers in den Stadsschouwburg te Amsterdam, op 15 December 1887, verscheen:

Dramatische Schetsen. Joseph in Dothan. Infidos agitans Discordia Fratres. De tweedracht hitst de ontrouwe broeders aan Opgedragen aan den Heere Joachim van Wickevort, Ridder, Raedt van Haere Hoogheit van Hessen. Treurspel in 5 bedrijven door Joost van den Vondel. Voor het eerst vertoond 4 Maart 1640 in den Amsterdamschen Schouwburg op de Keizersgracht. Amsterdam, A. Rössing. 1887. (II) en 19 blz.

407. Staat: «een gedichtje», lees: «een gedichtje [1])».

412. Een exemplaar van deze uitgave bevindt zich in mijne verzameling.

416. Van deze uitgave verscheen in 1855 een herdruk, volgens G. Mes *De Katholieke Pers van Nederland 1853—1887*, bl. 251.

431. In noot 2 staat: «Poëzy 1650 bl. 479», lees: «Poëzy 1650 bl. 477».

444. Noot 1. De aanhaling uit Lucanus be-

[1]) De in deze «Nalezing» vermelde uitgaven, in het bezit van den heer A. Th. Hartkamp te Amsterdam, heb ik overgenomen van de exemplaren, zooals ik ze op de tentoonstelling zijner verzameling in het gebouw van het Koninklijk Oudheidkundig Genootschap zag. Het is mij door de onheusche handelwijze van genoemden heer evenwel niet mogelijk geweest, ze nader te vergelijken.

handelde ik ten onrechte op bl. 203*b* als een afzonderlijk gedicht.

468*a*. JOOST VAN VONDEL Aanleidinge ter Nederduitsche dichtkunst Brugge Druk Edw. Gailliard en Comp. 1871 10 blz. kl. 8°.

Waarschijnlijk overgebracht in moderne taal door P. Busschaert. U.

470. Schrap in noot 2: «op bl. 8 van *Afbeeldingen der Stamheeren* (zie lager op 1658)».

482. Staat: «een achtregelig gedichtje», lees: «een achtregelig gedichtje [1])».
Noot 1 staat: «Poëzy 1650 bl. 564», lees: «Poëzy 1650 bl. 504».

527. Op bl. 104*a* reg. 5 v. b. staat: «bl. 49», lees: «bl. 51».

529. De titel moet luiden:

VONDELS Lucifer. Met aanteekeningen door G. Velderman, Leeraar in de Nederlandsche taal en letterkunde aan de Hoogere Burgerschool te Arnhem. Uitgegeven hoofdzakelijk voor Burgerscholen, hulponderwijzers en hulponderwijzeressen. Deventer, A. J. van den Sigtenhorst. (IV), 91 en (1) blz. 8°.

Bl. 1 fr. titel, bl. III titel, bl. 1 en 2 de opdracht bl. 3—8 het «Berecht», bl. 9 «Inhoudt», bl. 10 lijst der «Personaedjen», bl. 11—91 het treurspel. H.

533. De titel luidt aldus:

J. VAN VONDEL Lucifer Treurspel Praecipitemque immani turbine adegit 1654 Brugge Druk. Edw. Gaillard & Cie 1869 90 blz. 8°.

Bl. 1 titel, bl. 3 Inhoud en lijst der «Personagen». Ofschoon zijn naam niet op den titel vermeld staat, is deze uitgave, in nieuwe spelling, bezorgd door P. Busschaert.
Bij den heer A. M. Verstraeten te Drongen.

539. Van den in de noot genoemden tekst bij de muziek verscheen bij gelegenheid van de uitvoering van dit werk gedurende het 20^e^ Taal- en Letterkundig Congres te Amsterdam (Sept. 1887), een herdruk te Schiedam bij H. A. M. Roelants met geheel gelijken titel, in 16 blz 8°.

542. Noot 2. Zie de verbetering op bl. 182.

551. Staat: «M DC LIX (*sic*)», lees: «M DC LIX». Zie bl. 183*b* noot en 188*b*.

553. Hierna moet op dit jaartal (1655) nog volgen n°. 758, zie bl. 182.

600*a*. Jephtha Trauerspiel von JOOST VAN DEN VONDEL geb. in Köln in der grossen Witschgasse, im Hause zur Viola, am 17. November 1587. Ins Deutsche übertragen mit einem kritisch-litterarischen Vorwort von Lina Schneider. Bühnenbearbeitung zur 300. Geburtstagfeier des Dichters, aufgeführt auf dem Kölner Stadttheater am 17. November 1887. Köln, 1887. Druck und Verlag von Albert Ahn. 60 blz. 8°.

Bl. 3 opdracht aan H. M. Koningin Emma, bl. 5—22 «Vorwort», bl. 23 fr. titel, bl. 25 een gedicht: «Jephthas Tochter» van Otto Gildemeister «nach Byron», bl. 27 de lijst der «Personen» en bl. 29—60 de omgewerkte vertaling van het treurspel. U.

607*a*. J. V. VONDELS | Koning | David | In ballingschap. | Treurspel. | *Vignet: putje.* | t' Amsterdam, | Voor Joannes de Wees, Boekverkooper, op den | Middeldam. 1711. (VIII) en 56 blz. 4°.

Bl. I titel, bl. III—VI de opdracht, bl. VII en VIII «Inhoudt» en bl. VIII de lijst der «Treurspeelers». H.

630. Schrap in noot 1: «Hollantsche Parnas 1660 bl. 152 en».

634. Staat: «X^de^ deel», lees: «IX^de^ deel».

636*a*. I. V. VONDEL | Tooneelschilt | of | pleitrede | voor het tooneelrecht. | Cedo nulli. | *Vignet: putje.* | t' Amsterdam, | Voor de Weduwe van Abraham de Wees, op den | Middeldam, M. DC. LXI. 8 blz. 4°.

Ofschoon op den titel het jaartal 1661 staat, schijnt het mij toe, dat deze uitgave eerst in het begin der 18^e^ eeuw is verschenen. H.

640. Van deze uitgave kwam mij een exemplaar onder de oogen met geheel denzelfden titel; alleen was het jaartal hier: «CIↃ IↃC LXI», overigens was het geheel dezelfde druk.

643*a*. Portretten van Dirck en Wouter Crabeth, in zwarte kunst.

De afbeelding van Dirck Crabeth is naar rechts. Als randschrift leest men er om heen: «Dirk P. Crabet schilder vande glasen in St. Jans kerk tot Gouda», met het bijschrift van Vondel er onder.

Het portret van Wouter is naar links en heeft als omschrift: «Wouter P. Crabeth glase schilder in S. Jans Kerk tot Gouda. H.

654*a*. Joannes Baptista, naar VONDEL'S epos. Drama in vijf Bedrijven door J. W. B. van Sint-Mariëngraat. Haarlem. Küppers & Laurey, 1880. (II) en 140 blz. 8°.

In het voorbericht wordt medegedeeld, dat dit drama ontstaan is, bij gelegenheid van den doop van Prinses Pauline. De leeskrans «De Vioolstruik» werd toen onthaald op dit werk. Daar het epos «om verschillende redenen» niet in zijn geheel kon worden voorgedragen, werden verschillende fragmenten uitgezocht en door J. W. Br(ouwers) bijeengevoegd, bij wijze van drama. Het boek bestaat dus in hoofdzaak uit aanhalingen van Vondels gedicht en is hier en daar aangevuld door verzen van pastoor Brouwers. U.

679*a*. Adam ende Eva | uyt het lust-paradys | Gejaegt in ballingschap, | ofte | Aller-treur-speelen-treur-spel, |Verryckt met verscheyde Verssen van den | vermaerden J. V. VONDEL, | Getrocken uyt de H. Schriftuere ende voorts | In-rijm-gestelt door | Joannes Franciscus Cammaert | Anagramma | Carmina cuncta fessis nemora. | Alle Rijmen zijn als Vermoeyde bosschen. | *Vignet: vaas met bloemen.* | Tot Brussel, | By de Weduwe G. Jacobs, tegen de Baert- | Brugge in de Druckerye 1746. | Met Approbatie. 8°.

Opgedragen «Door de oudste Rymvoedende Minnaers van den Wyngaerd Aen den edelen ende welgeboren Heere Mter Louis Joseph De Steelant Baron van Perck ende Elewyt, Heere van Herzeaux, Chapelle, St. Lombert, Perregat etc. Ende door hun voor de eerste reyse Tentooneel-gevoert op het Groot Brussels-Schouwburg (geseyt het Opera) op den 31. van Louwmaend 1746».

Het treurspel van Vondel is zoo veranderd en bewerkt, dat het bijna niet meer te herkennen is. De personen zijn: God, Uriel, Gevolg van Hemelsche Geesten, Adam, Eva, Lucifer, Belial, Astaroth, en Gevolg van Helsche Geesten. Het voorspel bestaat uit zes vertooningen, de zes scheppingsdagen voorstellende en wordt opgeluisterd door «Gesang en de geluyd van Vogelen», «Vreugde bedrijf van verscheyde Gedierten, Ballet van Engelen, Ballet van onderaerdsche Geesten, Helsch Triumph-ballet, Helsch treur-ballet, Donder ende Blixem», enz. B.G.

681. Het jaartal 1665 moet geplaatst worden tusschen n°. 680 en 681.

692. Een exemplaar van dezen druk in de Bibliotheca-Vondeliana.

700. Exemplaren van deze uitgave zijn te vinden in de Bibliotheca-Vondeliana en in mijne verzameling.

712*a*. Portret van Cornelis Speelman, door Blooteling. Folio.

Borstbeeld rechts, geharnast met dubbele gouden keten, zonder kraag, met kanten slipdas, in lauwerkrans, waarnaast onderaan lauwertakken, met wapen, waaronder het opschrift in vier regels: «De heer Cornelis Speelman; gebooren tot Rotterdam A°. 1628. Raat van India, oudt Gouverneur van de Cust Cormandel, superintendent Admiraal Veltoverste en Commissaris over de oosterze Provintiën &c.» Daaronder het vers van Vondel en den datum: «Batavia den 10 van Wintermaand 1670. Zie Scheffer en Obreen, *Rotterdamsche Historiebladen*, 3e afd. I bl. 125 en 166.

712*b*. Portret van Cornelis Speelman, door Romeyn de Hooge. Groot folio.

Het vers van Vondel komt voor onder een prent, getiteld: «Den Macassarsen Oorlogh van de jaren 1666, 7, 8 en 69. glorieuselijck gevoert door den Ed. Heer Cornelis Speelman, Out-Gouverneur der kust van Cormandel......». Onder dit opschrift, is in vier kolommen een kort bijschrift bij de prent geplaatst. Links daaronder Vondels gedicht. Rechts onderaan «Opgeoffert aen de Ed. Heeren, mijn Heeren de Bewinthebbers van de N. G. Oost Indische Maetschappy, door haer Ed. Oud. Dienaar Romeyn de Hooge». Het portret van Speelman is in den rechterbovenhoek geplaatst. K.B.

742*a*. Op de waag-schaal.

Dezelfde prent met Vondels vers in drie kolommen er onder, en met cursieve letter gedrukt. In vs. 15 leest men «sagh». H.

746*a*. Portret van Roscius. Klein folio.

Zonder naam van schilder of graveur. Het opschrift luidt hier: «Anthoni Iacobi Roscius Hornae quondam verbi divini minister, et medicinae doctor. natus A°. 1594, denatus A°. 1624.» H.

753*a*. Het | gedult, | De | water-

bel, | En den | vergeten borger. | Gedicht voor den Oprechten Patriot. | *Vignet: krulornament.* | Anno M. DC. LXXII. (4) blz. 4°.

Bl. 1 en 2 «Het gedult», bl. 2 en 3 «De Waterbel» en bl. 4 «Den Vergeten Borger».
B.V.

758. Behoort op n°. 553 te volgen.
Schrap in noot 1: «Apollos Harp (1658) bl. 127, Den Herstelden Apollos Harp (1663) bl. 127».

760. Behoort onmiddellijk op n°. 757 te volgen; zie bl. 208.

780. Staat: «bl. 8», lees: «bl. 9».

781. Staat: «bl. 9»; lees: «bl. 10».

821. Dit gedicht is herdrukt in Bloemkrans van Versch. ged. 1659 bl. 51.

830. Het gedicht: «Klagte Over 't onbehoorlijck Oordeel Ter doodt, ghevelt, teghens den ertz-bisschop van Cantelbergh», is van T. Asselyn. Er is een uitgave in plano van bekend; zie Muller n°. 1725.

847. Staat: «bl. 252»; lees: «bl. 202».

Bl. 158. Voeg in op het jaar 1619:

Op de ghebooorte van onse Hollandtsche Sappho.

In het voorwerk van: «Roemer Visschers Zinne-poppen; Alle verciert met Rijmen, en sommighe met Proze: Door zijn Dochter Anna Roemers. T' Amsterdam, By Willem Iansz. op 't water inde Sonnewyser (1619)» kl. 8°. Zie Dr. N. Beets, *Alle de gedichten van Anna Roemers Visscher*, dl. I bl. 119.
Verder in Versch. ged. 1644 bl. 129, Poëzy 1650 bl. 171 en Poëzy 1682 I bl. 287.
v. L. II bl. 209 op 1624; v. Vl. I bl. 150 op

166*a*. Reg. 2 v. b. staat: «Vredewensch», lees: «*Augustus.* Vredewensch».

168*b*. Staat: «v. L. III bl. 249», lees: «v. L. III bl. 294».

169*a*. Reg. 2 v. o. staat: «v. L. III bl. 313», lees: «v. L. III bl. 323».

169*b*. Reg. 22 v. b. staat: «20 van Wijnmaand. 1638», lees: «20 van Wijnmaand 1638».

174*a*. Reg. 21 v. o. staat: «(*October*)», lees: «*October*».

175*a*. Staat: «*Juli 26*», lees: «*Juli 21*».

186*a*. Voeg echter *Salmoneus* in:

De tooneelpoezy Aen de edele Heeren Mecenaten, H. Cornelis van Vlooswyck, H. Geeraert Schaep, H. Joan Huidekooper, H. Andries de Graeff, Burgermeesters en Regeerders t' Amsterdam. Toen men toereede om Salmoneus in den doorluchtigen Schouburgh ten tooneele te voeren.

In Apollos Harp 1658 bl. 65, Den Herstelden Apollos Harp 1663 bl. 65, Poëzy 1660 bl. 415 en Poëzy 1682 II bl. 386.
v. L. VII bl. 41 op 1657; v. Vl. I bl. 180 op 1657.

195*b*. reg. 2 v. o. staat: «II bl. 264 op 1628», lees: «II bl. 204 op 1623».

202*b*. Voeg in:

Vóór 1645.

In 1645 verscheen een bundel getiteld: «'T Lof | Iubals, | Eerste Vinder der Musijcke, en allerley Musijck- | Instrumenten; Door verscheyden Poëten in Duytsche, en | Latijnsche Vaersen gestelt: Nu eerst op Musijck gebracht met 3, 4, 5, en 6 stemmen, en de Gemeene Gront-stem, ofte Continuo, | door | Cornelis Thymonssoon Padbrué. | Tenor. | Tweede Boeck. Vierde Werck. | t' Amsterdam, by Broer Iansz., woonende op de Nieuzijds Achterborgwal. 1645». 4°. oblong. Daarin zijn op bl. 12—15 eenige versregels van Vondel te vinden, beginnende: «Jubal geen verzierde Apollen», die ik niet heb kunnen terug vinden, noch bij v. L., noch bij v. Vl.

203. Uyt Lucanus, zie bl. 91 en bl. 230.

212*a*. Voeg in:

Op Erasmus.

In Poëzy 1682 I bl. 584, zonder sterretje in den «Bladtwyzer».
v. L. II bl. 130 op 1622; v. Vl. I bl. 147 op 1622.

REGISTER.

ERRATA.

Bl. 57*a* reg. 15 v. b. staat: «Huyg de Groot, | », lees «Huyg de | Groot,».

Bl. 151*a* reg. 8 v. o. staat: «bl. 91», lees: «bl. 96».

Bl. 170*a* reg. 13 v. o. staat: «*October*», lees: «*December*».

Bl. 174*a* reg. 16 en 21 v. o. staat: «*October*», lees: «*Juli*».

Bl. 174*a* reg. 10 v. o. staat: «bl. 162», lees: «bl. 85».

Bl. 181*b* reg. 14 v. b. staat: «bl. 306», lees: «bl. 106».

Bl. 185*a*. Het gedicht «Op d'afbeeldinge van G. Hulft» is hier abusievelijk op nieuw opgenomen, zie bl. 181.

Bl. 224 staat: «*b*. Verloren geraakte handschriften» lees: «*c*. Verloren geraakte handschriften.

Bl. 225 staat: «3. Onechte handschriften» lees: «*d*. Onechte handschriften».

INHOUD.

